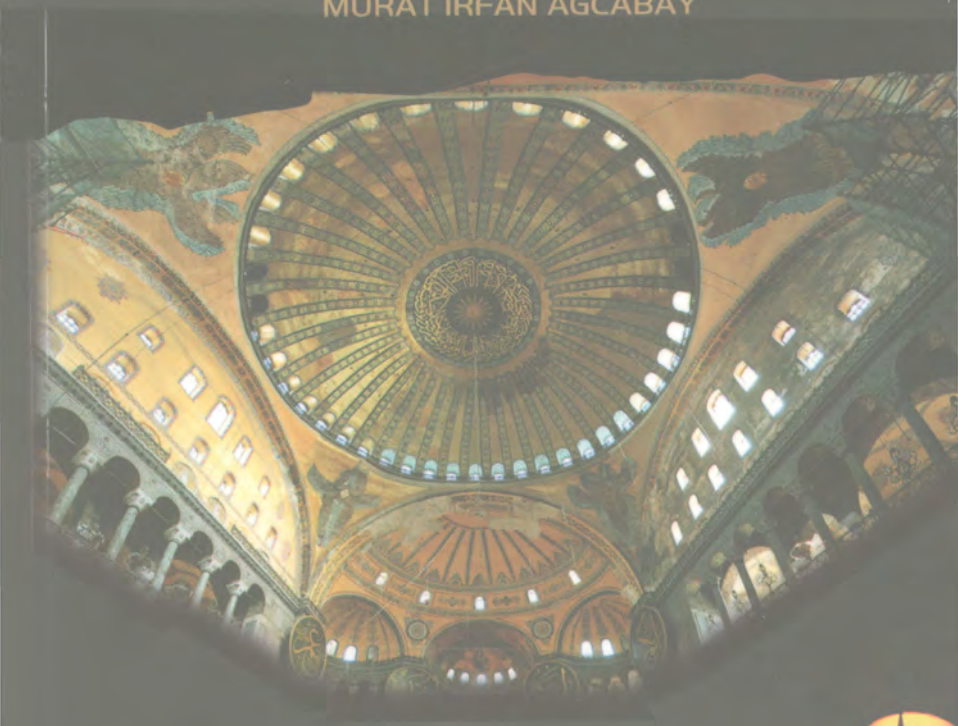
İstanbul'un kadim sırları

MURAT İRFAN AĞCABAY

SINIR ÖTESİ yayınları

İSTANBUL'UN KADİM SIRLARI

Murat İrfan Ağcabay

SINIR ÖTESİ YAYINLARI

İstanbul'un Kadim Sırları

Murat İrfan Ağcabay

SINIR ÖTESİ YAYINLARI
REKLAM VE PRODÜKSİYON
HİZ. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

© Bu kitabın tüm yayın hakları, SINIR ÖTESİ YAYINLARI'na aittir.

Telsiz Mah. 85/1 Sk. No: 23/ Dükkan:2 Zeytinburnu - İSTANBUL
Tel: 0 (212) 415 30 19 Faks: 0 (212) 415 18 30

www.sinirotesi.com
e-mail: info@sinirotesi.com

ISBN: 978-975-8312-61-0

- Dizgi Kapak Tasarım : SINIR ÖTESİ YAYINLARI
- Genel Yayın Yönetmeni : Ergun CANDAN
- Dağıtım Sorumlusu : Zeynel YILDIRIM
- Müdür : Ali ÖZCAN
- Editör : Nilüfer ARITAN
- Baskı : DOĞA BASIM İLERİ MATBAACILIK San. ve Tic. Ltd. Şti. İ.O.S.B Turgut Özal Cad. Çelik Yenal End. Merkezi No.117 2A-B İkitelli İST. Tel: 0(212) 407 09 00

1. Baskı Eylül 2011
4. Baskı Ağustos 2014

İçindekiler

Özgeçmiş 7
Teşekkür 9
Önsöz 11

Başlangıç Noktası 15
Mitolojinin Rolü 20
-Din ile Mit Arasındaki İlişki 21
-Efsane ve Mit 25
-Ritüel ve Gelenek 29

I. BÖLÜM
KADİM UYGARLIKLAR VE İŞARETLİ TOPRAKLAR 39
Bilinen Tarihteki Yanılgılar 41
Arkeometri 52
Karanlık Çağın Fatihleri 59
Öğretinin Yaşatılması 64
İstanbul ve Karanlık Çağlar 71
Geçmişin Mirası 76
Bâtınilik, Ezoterizm ve Teozofi 82
İstanbul ve Gizemli Yerleri 87
Çağlar Öncesinin Bilgisi: Tılsımlar 94
İstanbul'un Geçmişten Gelen Mirası 116
Dünyanın Merkezi İstanbul 127

II. BÖLÜM
DÜNYANIN MERKEZİ AYASOFYA 135
Merkez Sembolizmi 137
Ayasofya Bilmecesi 125
Mimari Konumu 158
Mistik Konumu 174
Tarihi Konumu 189

III. BÖLÜM
TANRILARIN SEÇTİĞİ KENT İSTANBUL **201**
Seçilmiş Kent 203
İstanbul'un Fetih Kehanetleri 214
İlahi Plan Gerçekleşiyor 225
Kutsal Emanetler 229
İstanbul'un Kuruluş Efsaneleri 243
İstanbul'un Tarih İçinde Aldığı İsimler 252

IV. BÖLÜM
GEÇMİŞTEN GELECEĞE ÇAĞLAR ÖNCESİ BİLGİ **255**
Seçilmiş Kentin Evrensel Misyonu 257
İşaretli Topraklar 259
Anadolu'daki Kayıp Bilginin İzleri 269
Dünyanın Ruhu 284
Kutsal Geometri 290
Geomansi 303
Ley Hatları 306

V. BÖLÜM
ESKİLERİN MERKEZ BİLGELİĞİ **327**
Yer Altı Ülkesi Agarta ve İstanbul 329
İstanbul, Dehlizler ve Galeriler 351
İstanbul ve Ufoloji Mitosu 367
Kızkulesi ve Hz. Süleyman'ın Hazinesi 374
Milyonlarca Yıllık Sır 378
Sonuç 388

Açıklamalar 398
Dipnotlar 410

MURAT İRFAN AĞCABAY

1969 yılında Adana'da doğdu. Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Anasanat dalından 1995 yılında mezun oldu. Eğitimine, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Heykel Anasanat dalı bölümünde yüksek lisans düzeyinde devam etti. Tezinde Prehistorik heykel, Heykelde Aşkınlık, Primeval algılayışlar, İlksel tin, Büyü, Kült ve Ritüelleri üzerine çalıştı. Öte yandan Çukurova Üniversitesi, Arkeometri Anabilim dalında, "Eşyanın Felsefesi", Malzemenin Evrimi konulu, insan ve arketipleri ve onun tinsel yansımalarını konu ettiği dersi yüksek lisans öğrencilerine verdi. Halen bu alanlardaki çalışmaları devam etmektedir.

1986'da başladığı gazeteciliğe 1989'dan itibaren profesyonel olarak devam etti. Birçok dergi ve gazetenin sanat danışmalığını, sayfa tasarımının yanı sıra yöneticiliklerini de yaptı.

Yerel ve ulusal gazetelerde muhabirlik, sayfa sekreterliği, art direktörlük, haber müdürlüğü, yayın yönetmenliği, editörlük ve yazı işleri müdürlüğü görevlerinde bulundu.

1990 lı yıllarda "Ultra Magazin" (Bilim Teknoloji, Uzun Yaşam ve Ötesi) dergisinin editörlüğünü yaptı. Klasik kültler kapsamında, yirmi beş yılını paranormal fenomen, antik ve gizemli yerler ve insan aklı arasındaki ilişkiyi bilimsel olarak araştırmakla geçirdi. 1989 yılında üye olduğu, yönetim kurulu üyeliğinde de bulunduğu "Dostluğa Çağrı Derneği"nin yayın organı olan "Dostoloji" dergisini çıkarttı. "Hayalet Gemi" adıyla yayınlanan dergide yazdı. Araştırmacı gazetecilik kimliğini radyoculukla devam ettirdi. "Capitol fm", "Yapı Radyo", "BRT fm", "Doğuş fm "ve "Yaşam Radyo"da da yayın kurulu üyeliğinde görev aldı. Şimdilerde bünyesinde bir dergi bir radyo ve tv programının olduğu Ex Play yayın grubunun genel yayın yönetmenliğini yapmaktadır.

Sayısız makale, röportaj ve araştırma yazılarının içerikleri genelde Mitoloji, Dinler tarihi, Paranormal Olaylar, Metafizik araştırmalar kapsamında değerlendirilebilecek çalışmalardır. Halen ilkel düşünce biçimleri, üretimleri ve inanç sistemleri üzerinde çalışmaktadır. Konularla ilgili birçok merkezde konuşmacı ve panelist olarak bulunup, birçok radyo, tv programına, konularıyla ilgili konuk olmuştur. 1985'den bu yana "Yer ve Uzay Olayları Bilimsel Araştırma Grubu" adı altında paranormal olayları araştırmaya devam etmektedir.

TEŞEKKÜRLER

Bu yola çıkarken içine gireceğim uçsuz bucaksız dünyanın çok da farkında değilken, "Bu Dünyaya Niye Geldim" sorusuyla başlayan ve peşi peşine gelen sorgulamalarla hayatımı cehenneme çevirdiğim bir dönemde eve bir daktilo alan ve şimdilerde ışık olan babam Muhtar Galip'e sonsuz teşekkürler. Bu yolculuğa rüyasında başladığım annem Sıdıka'nın hakkını ise hiç ödeyemem. Hayat yolculuğumda beni displine eden, sevgisiyle güç veren, beraberinde iki büyük cevher veren eşsiz eşim Hayriye'ye; her zaman yanımda hissettiğim, kendimi abi olarak hissetiren, benden küçük olmasına rağmen ablam saydığım kardeşim Meltem'e; hayatımı sorgulamamda önümü açan ve tanımış olmanın verdiği güçlü yönelimle hayatımı değiştiren Giovvanni Sıcognomillo ve Ata Nirun'a; eğitimimde köşe taşlarını tutan şimdilerde ışık olan Prof. Dr. Ufuk Esin ve Prof. Dr. Nermi Uygur'a ve yine ışık olan çalışma arkadaşım Aykut Osman Antmen'e; akademik yol alışımda kendisinin çok da farkında olmadığı, bana önemli bir görev vererek

önümü açan Prof. Dr. Selim Kapur'a; hiç dostluğunu esirgemeyen, en kötü günümde yanımda bulduğum Ümit Elgin'e; babasız kaldığımız dönemde bize babalık yapan Semih dayıma; bu ne boş çocuktur dersten başka bir şeyle ilgilenmiyor deyip, başka bir dünyanın varlığını hatırlatan ve sonrasında da dersle ilgilenmememe neden olan büyük teyzem Simber'e; dünyanın yuvarlaklığını bana ispat eden, uzayı ve uzak diyarları anlatan ortanca teyzem Sevgi'ye; oyun arkadaşım en küçük teyzem Seval'e; kendimce bilgi ve birikim sağlamama olanak veren tüm kadim dostlarım başta Semra Ferah ve Ayfer Kuvalı'ya, Dostluğa Çağrı Derneği, gelmiş geçmiş başkanları ve yönetim kurulu üyelerine ve dahi buralarda engin bilgi ve birikimleriyle bizleri aydınlatan konuşmacılara; bu kitabı yazmamda nesnel olanağı sunan Gürsan Ergil'e; projeye gösterdiği ilgiden dolayı Ergun Candan'a; yazdığı yazılar ve yaptığı haberlerle beni cesaretlendiren Şafak Altun'a; birlikte çalışma olanağı bulabildiğimiz Erhan Altunay'a, bana araştırmalarımda mekân ve olanak sağlayan Marmara Üniversitesi Acıbadem kampusü kütüphane müdürü, uzman, İhsan Karakiprik'e sonsuz teşekkürler.

Önsöz

Her şey binlerce yıl öncesinden planlanmıştı. Kim ve ne için, nasıl olduğu bilinmeyen bu ilahi plânın gerisindeki gerçekliği sorgulayan insanoğlu, tarihi boyunca hep bu soruyu sordu: "Nereden geldim, nereye gidiyorum?" Bu varlık sorunumuza dışardan bakabilme cesaretini gösterebilme, her dönemde olduğu gibi bu dönemde de bir eşiği işaret etmektedir. Elinizdeki bu çalışmayla tam da bu eşiğin üzerinde soluklanacağız. Devam edip etmemek sizin elinizde.

Kadim öğretilerin işaretlediği, önümüzdeki yeni bin yıl, bize öyle gelmektedir ki "zaten vardı, nasıl geçmiş bin yıllardır var idiyse".

Zaman mekân dilimimizde anlaşılıyor ki ciddi bir yanılsama, tüm dinsel öğretilerin söz ettiği ve yargıda birleştiği bir gölge oyunu var. Sanırım, başka bir zaman diliminde, dünyada geçen bin yıla denk gelen bir saat var.

Bunu dünya zamanıyla anlamanın, sonsuzluğa ulaşacak kapıyı zorlamanın kurallarını anlatmaya çalışan büyük inisiyeler, zamanı gelmeyen bilginin kıymetsizliğinden dem vurup durdular.

Bir gölge oyununun parçası hissiyatını perdeleyen ideolojiler, felsefeler, savaşlar ve aşklar hep bu kadim soruyu sordu durdu. Ne için?

Enformasyonun arttığı, daha uzakları, makro ve mikro kozmosu kucakladığı bir süreçte insanoğlu kendini evrenin merkezine oturttuğu tahtını yitirdiğini fark etmeye başladı. Koskoca evrende hükümsüz bir zerre psikolojisine girmeden bu kitabı okumalısınız. Belki de bir arı misali sadece sizi değil yaşadığınız evreni de kurtaracak giz sizde gizlidir, kim bilir?

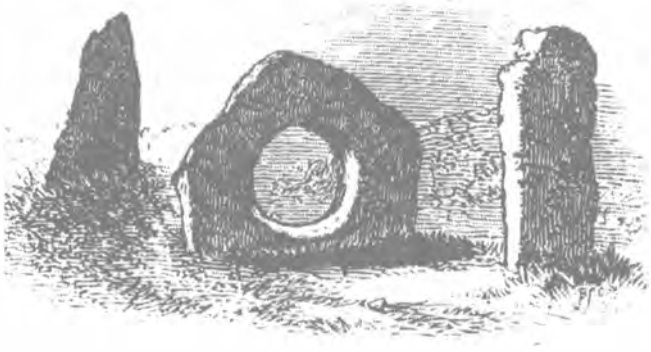
Kendimizde başlayan kendimizde biten, gizem diye hafife aldığımız salt bilgiyle yüzleşme zamanıdır. Tarih yazarlarıyla sınırlı sandığımız inanç ve düşünsel dünyamıza baktıkça tahayyül gücümüzün ötesinde bir güçle karşılaşıyoruz.

Onun adını ne koymak isterseniz koyun, neyi ne için koruyorsanız koruyun, neye nasıl inanıyorsanız inanın ancak her şeyi kapsayan ilk hareketin sahibi bir yüce plânın ve onun izlerini görmemek sanırım Delfi kâhinlerinin körler ülkesi sembolizminin altında yatan gerçek bilgidir. Bunu ancak İstanbul'un kurulduğu topraklara geldiğinizde görebilir ve hissedebilirsiniz.

Maceramızın bu ilk kitabı, yolculuğa sizi İstanbul'dan başlatacak. İstanbul ancak körlerce algılanamazdı der, İstanbul'un kadim kurucuları. Çoğu zaman burnumuzun dibindekileri hiç görmedik, algılamadık. Kalhkedeon (Kadıköy) mitini bir kez daha bu boyutuyla da görmeye, düşünmeye davet ediyoruz.

Önce kendimizden, yaşadığımız yerden, ülkemizden başlayacağımız sorgulamamıza kişisel menkıbemizin, evimizin bahçesindeki ağacın altında gömülü olduğunu anlayana dek tüm Dünyayı hatta Evreni, Yukarısını ve Aşağısını, Maddeyi ve Manayı gezip geleceğiz.

Keyifli okumalar

"Bize hangi kaynaktan, gelirse gelsin; isterse eski kuşaklardan, isterse yabancı halklardan, gerçeği bulmaktan ve almaktan utanmamalıyız. Çünkü gerçeği arayan kişiden daha yüksek bir değer yoktur. Gerçek, ona ulaşan hiç kimseyi zayıflatmaz veya küçük düşürmez, bilakis soylulaştırır ve onur verir."

İbn İshak El-Kind

Başlangıç Noktası

Bugün bazı şeyleri anlamam ve belki anlatmam da daha kolay. 1994'de yola çıktığımda bulanık ve uçsuz bucaksız bir denizde yol almaya çalışıyordum. Bırakın yönümü bulmayı, yön kavramlarının bile çoğunun farkında değildim. 1980'li yıllarda şuurlu bir şekilde başlayan bu macerada ülkenin bilim realitesi yok denecek kadar azdı, zaten sınır bilimden söz bile edilemiyordu. 1997'de bitirdiğimi düşündüğüm ve yadsıya yadsıya bugüne kadar gelen çalışmanın özünde; Dan Brawn efektli saklı bir odanın, gizemli anahtarının, şifreli odadaki karanlık tahtaya, siyah tebeşirle yazılmış bilgisi vardı. Bu bilgiyi elinizde tutuğunuz bu kitapta açıklıyorum, demenin bedelinde hiç kuşkusuz 2010'a kadarki muhteşem gizem enformasyonun büyük payı olmuştur. Gizemciliğin, üfürükçülüğün, medyumluğun, magazinsel boyutlarıyla yıpratıldığı, ancak sorgu ve sualde dinsel tasub'un yıkıldığı 90'lı yılları, bugünün sorgulayan yapısının oluşmasında çok faydalı bulmaktayım. O yıllarda insan ötesi bir çabayla gizem çığırtkanlığı yaptığımız günleri hatırlamamak mümkün değil.

Sözün özü şudur; bugün artık metafizik[I] felsefeden, dinsel sorgulama ilminden, teolojiden[II], ruh kavramının tinsel boyutlarından, onun insanlık serüveni içinde aldığı isim ve birikimlerden, varlık ve yokluğu sorgulayan ontolojiden ve her şeyden öte, Din, İnanç, Tanrı üçgenindeki tüm gizemlerden, okültizm kapsamında bakabilme birikimine sahibiz.

80'li yıllarda "uzaylı var mı yok mu?" tartışması yapılıyorken, bugün evrende yalnız olma fikrini dile getirmek, nihayet en büyük cehalet olarak görülebildi. Dünya dışı zeki yaşam, hatta yaşamlar fikri öylesine spesifik noktalara vardı ki "aramızdalar, bizdenler, bizim gibiler, yoksa biz miyiz?" aşamasına bile geldi. Birer uzaylı sakinler olarak her şeyden öte Akademik Disiplinler arası ortak çalışmalardaki olanaklar bu çevrelerin de kabul edebileceği kalıplara sığmaya başladı.

Holistik tabir ettiğimiz, düşünce ve araştırma anlayışları, güçlü ve anlamlı sonuçlar ortaya koymaya başladı. Belki benim de içine düştüğüm bu çelişkinin tam da özünde bu yatmaktaydı. Saygı duyulası bir şey yapmak, saygı duyan insanların oluşmasıyla mı mümkündü acaba? "Yeri ve zamanı gelmeliydi" fikri, eski bir ruhsal öğretiydi benim kafamda. Öğreti, talep edilmeyen bilginin açıklanmasını çok da ulvi, kutsal ve anlaşılır bulmamaktaydı. Kastımız bu çalışmada ulvi, ilahi bir mesajı deşifre etmek değil belki, ama bu yolda ilk adımları atmayı sağlayacak disipliner yaklaşıma analitik desteğe imkân oluşturmaktır.

Binyıllardan bu yana insanlığın inandığı bir öğreti, bir tanrı, bir ilah vardır. Ve yine binyıllardır sahip oldukları inancı zihinlerinde bir yerdeki tahtlarına oturtmuşlardır. Göğe yönelişimiz ve yakarışımızın, ellerimizi göğe kaldırıp dua edişimizin mantığını, bir inananın fiziki olarak yükseldiğinde yaşayacağı hazzı düşünmek oldukça heyecanlı geliyor bugün bana. Artık yükselme kozmogonilerinde, mitlerinde, Tanrı'ya ulaşma isteğindeki, ilk hareket kodunu görebiliyorum.

Gökteki Tanrı arayışının, sonraları kendi içindeki yükselişle mümkün olacağı gerçeğinin içrek yükselişlerin egzoterik değil de ezoterik olduğunu öğrenmemle başka bir kapıyı daha aralamış oldum. Madde, mana derken gelişim için maddeye ihtiyaç duyan ruhlarla, iç uzayımın varlığıyla karşılaştım. Belki de o günlerde popüler olan spirit-ufoloji kavramları beni bazı şeyleri, bir şeylere oturtma, deliller gösterme ya da tam anlamıyla bir mesnede bağlama, referanslı konuşma zorunluluğunu öğretti. Madde, nesne her ne varsa bu dünyaya ait, kaldırdığınızda, görülen manzara beni çok heyecanlandırdı.

Aslında her şey göz önündeydi, sadece kabullenme eşiklerimizle ilgili sorunlarımız vardı. İnsana ruhsal değerler boyutunda bakıldığında her kutsal kitabın ona bahşettiği eşsiz Tanrı parçası özelliğini bedensiz düşündüğümde anlamlıydı.

Çünkü o bir cevherin, benim bedenimde şekillenmiş bir zerresi olabilirdi ve ben kozmik bilgimin hatırlanıp, deneyimlendiği ve benim gelişmemle tüm zerrelere katacağım bilgiyle evrene, doğaya ve tüm insanlara karşı sorumlu olduğum hissinin içinin doldurulması mantıklıydı. Ancak ta ki bu dünyada maddenin yok olduğu fikrini, İslam'ın hac merkezi Mekke, Kabe'de düşündüğümde dehşete kapılmıştım. Manzarayı şöyle bir gözünüzün önüne getirin, tüm ruhlar günün beş vakti birbirine secde ediyorlardı. Kutsal Kabe'nin nesnesini zihninizde kaldırın, ona secde eden bedenleri yok edin, göreceksiniz ruhlar birbirine hürmet etmekteydiler. İşte bu Bâtın hareket, beni bir başka bilginin var olduğu odaya sürükledi. Sonra anladım ki **madde, salt gerçeğin kullanılabilir halini kalıcı kılan, bilginin gelecek nesillere aktarımını sağlayan çok önemli bir özelliği barındırıyordu**. Bu özellik; onun fiziğinde, kimyasında hatta onların karışımlarında ve tüm bu nesnelerin doğru seçilmiş yerde, doğru zamanda doğru malzeme ve doğru insanları bir araya getirilmesinden oluşacaktı. Sonunda tahminimin de ötesinde bir gizemle karşılaştım. Yanı başımda, "çok yakından bakıldığında değerini, anlamını yitirir denilen" artık çok da dikkat etmediğimiz, alışık olduğumuz ruhsal bir fonksiyon yüklediğimiz nesnenin ta kendisiydi. Beni, çevremi ve inandığım her şeyi anlamsız kılan o noktada, yapılacak çok da fazla bir şey kalmamaktaydı. Yapılmadı da, bugüne kadar.

Sıra yerle gök arasındaki kapıyı açmaya gelmişti..

Karanlık odaların, kara tahtalarındaki kara tebeşirli gizemlerle başkaları uğraşmalıydı o ben değildim.

Din devrinin bittiğinin, inanç devrinin başladığının habercisi olmak, belki de gök ile yer kapısının bekçisi çift başlı kartalla yüzleşmekten daha zor olacaktı. Bunu 1988'de ilk kendime itiraf ettiğimde kendimden korkmuştum. Ancak 2012'de

kimseye gerek kalmaksızın herkes, kendi haberiyle kapısında buluşacak, ya açarsınız çift başlı kartalınızla yüzleşirsiniz ya da açmaz, saadet dolu yaşantınıza devam edersiniz. Bu çalışma sizleri, arif olma yolunun ilk adımına çağırıyor ve Muhiyddin Arabi tarafından söylendiği rivayet edilen "Arif olan için din yoktur" sözüyle içsel yolculuğunuza davet ediyor.

Farsça kökenli Din kelimesi, etimolojik olarak çoğul bir kelimedir. Yani din-ler diye ek ulam bu kelimede yoktur. Sadece Din demek onun birden fazla olduğunu gösterir. Di'den yani Türkçe bakmak ve görmek kökünden gelmektedir ki bu eylem de bireyseldir. Oysaki yozlaşmış haliyle "Dünya kuruculari"nın (bunlara ne isim verirseniz verin, rahipler, kahramanlar, patronlar, imparatorlar vb.) evrensel bir bağ yaratma isteği tam da "din" kavramının ifade ettiği anlamı taşımıştır. Din sözcüğü Latince kökeni itibarıyla religare, birbirine bağlanmaktan gelir. Yeni Dünya düzeni birbirine bağlanmak yerine bireyselliği, yani bireysel özgürlüğü vadetmektedir. Bir bilgenin dediği gibi "Çölde gezinmek, beni Tanrı'ya yaklaştırdı ama organize dinden uzaklaştırdı". Ve ekler "Kitabı seviyorum ama kurumların O'nun adına yaptıklarını değil" .... Kendi çölünüze, Tanrı çağına hoş geldiniz.

Bazı problemler, dışardan ödünç alınacak verilerle çözümlenebilir. Matematik bu anlamda analitik düşünme tarzımızın ve evrenin kurulum düzeninin (şifrelerinin) kolayca kodlanabileceği bir sistemi içermektedir. Fisagor'un da dediği gibi... Ancak kuralları daima değişen bir devingenliğe de sahiptir, her ne kadar sabit değerleri varsa da. Kimi zaman bir problemi çözmenin imkansızlığı dışarıdan alınacak bir yardımcı elemanla olanaklı kılınabilinir. Yani konuya fazlaca odaklanmak, çoğu zaman, "şeytan detayda gizlidir" söylemini aklıma getirir hep. Bir problemin parçası olmayan, bir unsur, problemin çözümüne yardımcı olmaktan öteye geçmeden, işlevini tamamlar ve yok olabilir. Onu anlamlı kılan, üstlendiği kısacık roldür; genele ulaşmada çok ihmal edilebilir bir katsayıdan

söz etmekteyim, aslında probleme ne artı ne de eksi bir değer katar. Çok meta bir şeydir. Söylediklerimi daha anlaşılabilir kılmak anlamında şu küçük problemi paylaşabilirim.

> Hikâye bu ya, günün birinde ölüm döşeğindeki baba, 3 oğlunu da başına çağırır ve bir mal paylaşımında bulunur. Eldeki 17 devenin 1/2 'sini bir oğluna 1/3'ünü diğer oğluna ve en küçük oğluna da 1/9'unu bırakır. Vefatını takiben, kardeşler bu mal bölüşümü için bir araya toplandıklarında ciddi bir problemle karşılaşırlar. 17 sayısı 2 ye bölünemediği gibi diğer bölüşümler de haliyle olamamaktadır. Sorunun çözümü için bir bilen aranmaya başlanır. Buldukları bilge ödünç bir deveyle bu işin çözüleceğini söyler. Buna önce şaşıran oğullar hemen işe koyulurlar, ödünç alınan bir deveyle 17 olan deve sayısı 18'e çıkar 18 in yarısını ilk oğlu alır (9 tane) kalan 9 devenin 1/3 ü olan 6 tane deveyi ikinci oğlu alır. 18'in 9 a bölümüyle elde edilen 2 deve de küçük oğluna verilir. Toplamda görüleceği gibi 9+6+2 deve paylaştırılmış olup toplamı 17 rakamını vermektedir. Elde kalan bir deve de sahibine iade edilir.

Yukarıdaki basit analitikten de anlayacağınız gibi bu araştırmada çokça tıkandığımız ve çözüm konusunda ertelemeyi yeğlediğimiz, çoğu zaman da bir bilgeye denk gelemediğimiz birçok gizemle karşılaşacağız. Ancak esas olanın, gizeme takılıp problem oluşturmak ya da ertelemekten çok, problemin çözümünün de kendi içinde olduğunu göstermektir. Bu perspektifle yola çıkışımız kendi içimizdeki bilgeyi uyandıracağı gibi, dünyanın dört bir yanından alacağınız ödünç verilerle daha bir anlam ve içerik kazanacaktır. Gerçeği elde ettikten sonra ödünç verileri tekrar yerine iade edebilme başarısını da gösterdiğimizde, yalın, adil ve gerçek bilgiye ulaşmanın mutluluğunu yaşayacağız.

Mitolojinin Rolü

Söylencenin, geniş anlamda mitin, mitolojinin, insanlık tarihinde üstlendiği rolle; bir soyun dili, dini ve manevi anlatıları ile ayinsel ve ahlaki eylemleri, toplumsal düzeni ve hatta pratik faaliyetleri arasında sıkı bir ilişki gözlenmektedir. Kadim efsanelerin anlamları hakkında uzmanların birbirlerinden farklı düşünceleri olsa dahi ve özü, mesajı deşifre olmasa da geleneklerle halen yaşamaktadır. Bazıları onların ilkel insanın naif, saf, bön peri masalları veya bilgisiz insanların fantastik, hayali hurafeleri olduklarını söyleyip, üzerlerinde durmazlar. Bazıları, bu efsanelerde kâinat ve hayat hakkında modern mantığın kısıtlanmalarıyla engellenmeksizin dolaysızca sezinlenmiş derin görüşler bulunduğunu düşünmektedirler.

Birçok ilahiyatçı ve tarihçi, efsaneleri, büyük hakikatleri temsil eden semboller veya alegorik hikâyeler olarak görmektedir.[1] Almanya'da kabul görmüş ve başarılı olmuş doğalcı mitoloji ekolünün yazarlarına göre, her mitte, çekirdek ya da ilk gerçeklik olarak herhangi bir doğal fenomen vardır. Bu fenomenler anonim öyküler içine öyle özenle yerleştirilmiştir ki, bazen neredeyse tümüyle gizlenmişlerdir.[2] Buradan yola çıkarak yapacağımız mit etütlerinde, sembol dilinin çözümlenemeyişini yazılı tarihin yanılgıları arasında göreceğiz.

Tüm dünya söylevlerinin ortak odak noktası, insanları sosyo-kültürel ve dinsel olarak var olduğu günden bu yana birbirlerine bağlayan yönü olmasıdır. Efsanelerin, mitlerin genel anlamda söylencelerin işlenişini, toplumdan topluma farklılık gösteren çeşitliliğe bağlı olarak kendisine yanıt arar. Aralarındaki ortak nokta birbirlerine çok benzemeleridir. Ancak sahibi olduğu kültürün renklerini sergilerler. Gözlemim ve fikrim şudur ki; bu ortak söylemleri ilk fark ettiğimde bir tesadüf olduğunu düşünsem de takiben beni hep her şeyin üstünde, her şeyi planlayan, evreni ve dünyayı gören

ve gözeten bir bilincin, bir pirimer (birincil) gücün varlığını karşıma çıkardı. Tüm dünyadaki yaşayan ve ölü söylencelerde, ortak sayısız tema, oldukça düşündürücüdür.

Dünya mitolojisinde şu konular ortaktır. İlk ana-baba sıklıkla gökyüzü ve yeryüzü tanrılarıdır. Yaratıcı tanrı genellikle ilk insanları ağaç, kaya, bitki ve çamur gibi yeryüzü elementlerinden yaratır. Tanrılar ölümlülere ait en az bir dünyayı, büyük bir tufanla yok ederler. Doğada olduğu gibi, dünyada da doğum, olgunluk ve ölümden sonra sıklıkla yeniden doğuş gelir. Kahramanlar alışılmadık doğumları olan, olağanüstü bir güce sahip, özel silahlarla doğaüstü yaratıkları öldüren, zorlu yolculuklara çıkan, görevlerinin bir parçası olarak yeraltına inen ve alışılmadık bir şekilde ölen tanrı çocuklarıdır.

Birçok söylencenin ayrılmaz parçası da, hayatı yaratan ve evrenin yönelimine egemen olan inançtır. Tüm dünyada ister hayvan, ister insan şeklinde olsun, bu ilahlar, insan gibi düşünür, davranır ve konuşur. Öncelikle ölümlülere karşı olan tavırlarında farklılık gösterirler. Yunan, Mısır, Hint ve Kuzey Amerika tanrıları gibi bazı tanrılar, insanın iyiliğini takdir ederler, onlara karşı sevecendirler ve yardımcı olmaya çalışırlar. Kuzey Avrupa, Sümer ve Babil tanrıları gibi bazıları ise, insanların kaderine karşı kayıtsız kalma eğilimindedirler.[3]

Din ile Mit Arasındaki İlişki

Yüzyılların sosyal ve siyasal yaşamına yön vermiş, onu süsleyip püsleyip tarih kitaplarına konu etmiş en büyük etkin güç hiç kuşkusuz "Din"dir. Dinle Mit arasındaki yakın ilişki, pek çok araştırmacı tarafından gözden kaçırılmış ciddi bir görmezden geliştir. Bu bağlantı, kimileri tarafından fark edilmiş olsa da dinsel düsturlar, katı Ortodoks tavırlar içerisinde ya erimiş ya da şekil değiştirmiştir. Sosyolog, antropolog ve klasik bilimin batılı isimleri mitle ayinin, manevi gelenekle top-

lumsal yapının normlarının sıkı ilişkisini fark etmiş olsalar dahi; ortaya çıkan olgu genelde bir hiciv tadında masal kitaplarının bir köşesinde saklanmıştır. Mitoloji, Söylence Bilimle bilginin somut versiyonları ancak modern dünyanın tesadüfi sorgulamaları arasına girebilmiştir. Ancak yine de kendine bir tarif, bir platform bulamamıştır. Ne yönden bakılacağı belirsiz, farklı disiplinlerin süzgecinde, araştırmacıların dünya görüşlerinin çeşitliliği ve renkliliği kadar ve bir o kadar daha varyasyonla yön verilmeye çalışılmıştır. **Klasik hümanist, "Zeus'un, Ay mı, Güneş mi yoksa somut bir tarihi kişilik mi?" olduğuna karar verememiştir; bunun yanı sıra "Zeus'un inek gözlü karısının sabahyıldızı mı, bir inek mi, yoksa bir rüzgâr kişileştirmesi mi?" olduğuna da.**[4]

Bakış açısı ve bunun klasik uzantıları ne yazık ki belirli katı kurallara bağlanmıştır. Bu kurallar da yıllar boyu doğruluğu çok da sorgulanmadan ya da doğrunun yanlışın tarifini yapmadan anlatılıp durmuştur. Bu anlamda bugün neyin doğru neyin yanlış olduğu da tam tartışılacak durumda değildir. İşte bu sorular sorulmaya başlandığında sorunlar ayrı ayrı Arkeologlar, Kaldeciler ve Mısırlılar, Hintçiler ve Çinciler, Perucular ve Mayacılar tarafından mitoloji sahnesinde yeniden tartışılmak zorundadır.

Mitoloji, günümüzde mantıkçı ve psikolog önünde, metafizikçi ve epistomolog önünde sıkı bir tetkike maruz kalırken; teozof, çağdaş astrolog ve Hristiyanlık ilimi temsilcilerinin de göz ardı etmediği unsurlardandır. Tüm bu oluşacak görüşlerin içinde psikanaliz de bize, mitin insanın, bir gündüz düşü olduğunu anlatmak ister. Onu doğadan, tarihten ve kültürden uzaklaştırıp dibinde psikanalizin bildik eklenti ve sembolleri bulunan bilinçaltının karanlık derinliklerine dalarak açıklayabileceğimizi söyler. Geriye kalan antropolog ve folklor araştırmacıları için ise çok az şey kalmıştır.[5] Bu perspektifle değerlendireceğimiz araştırmamız, tarihe sil baştancı gözlerle bakmak durumundadır. Bilinen öğretilmiş tüm bilgilerin olabildi-

ğince kökenine inebilmek onun Arke'sine ulaşabilmek bu çalışmanın ana hedeflerinden birisidir.

Branislaw Malnowski Büyü, Bilim ve Din adlı çalışmasında Yeni Gine ve Okyanus adalarında yaptığı etnik araştırmalarını anlatırken, değindiğimiz o ruha parmak basıyor. Bir şeylerin yapılmış olması veya bir şeylerin yaşanıyor olmasından çok onun ne için yapıldığı kavramını sorgulayan, olayların ve alışkanlıkların temelinde yatan kavramlara ulaşıp konunun sanıldığı kadar basit olmadığı gerçeğini gözler önüne seriyor. Bir şeyin nesnel görselliğinin altında yatan ve yıllara dayanamayıp sadece sembolünü muhafaza edebilmiş salt, arı, ilk bilginin filozofisine inip var oluş amacını bulabilmek ve yorumlayıp kaleme almak yüzyıllar öncesinin tarihçisinin de göreviydi, şu an bizim de görevimiz. Yanılgı ve kaoslarla dolu geçmişimiz hâlâ doğrunun, yanlışın kavgasını vermektedir. Yorumdan ve eleştiriden uzak sübjektif, bilimsel ve dinsel taassuplarla şekillenmiş, kuralları koyulmuş bir tarihi öğrenmek durumundayız.

"Mit" "Mitologiya", Latin, uzak Grek-Yunan kökeni itibarıyla, "Mitos", "Mistisizm" ve gizem (Mystery) sözcükleri arasında dilsel bir bağlantı görülmektedir. Hepsi de musteion sözcüğünden türemiştir: Anlamı itibarıyla gözü veya ağzı kapamak, yani kabaca temel insani duyumları engellemek anlamındadır. Dolayısıyla üç sözcük de sessizlik ve karanlık deneyiminden kaynaklanır. Bugün bunlar batıda günlük hayatın içinde yaygın kullanılan sözcükler değildir. Örneğin "mitos" sözcüğü, genellikle yalanın eşanlamlısı olarak kullanılır. Halk dilinde mitos doğru olmayan bir şey anlamında kullanılmaktadır. Aydınlanmadan bu yana "gizem" açıklığa kavuşturulması gereken bir şey olarak görülmüş ve sık sık karışık işlerle ilişkilendirilmiştir. Dindar insanların Aydınlanma sırasında "gizem"i kayda değer olmayan kötü bir söz olarak kabul ettiklerini görmekteyiz. Mistisizm de benzer biçimde genellikle garip huyları olanlar, şarlatanlar ve hoşgö-

rülü hippilerle ilişkilendirilmiştir. . Batının hiçbir zaman mistisizm konusunda fazla hevesli olmaması nedeniyle, dünyanın başka taraflarında mistisizmin zirvede olduğu dönemlerde bile tinselliğin bu türünde çok önemli olan akıl ve disipline yönelik anlayış, maalesef üzerine yapışan bu anlamlar yüzünden geliştirilmemiştir. [6]

Malinowski'nin iddiası mitin bir sembol değil bir nesnenin doğrudan ifadesi olduğunu savunmaktadır. Buradan hareketle mit; ***"Bilimsel ilgiyi doğurmaya yönelik bir açıklama değil, uzak geçmişteki bir gerçeğin anlatı biçiminde yeniden yaşatılmasıdır... O, değersiz bir anlatı değil, zor elde edilen aktif bir güçtür; entelektüel bir açıklama ya da sanatsal bir canlandırma değil, ilkel inancın ve ahlaki bilgeliğin bildirgesidir"*** demektedir.

Daha az iddialı bir ifadeyle, tarihteki yanılgıların kökenine inmek için edinilen bir yöntemin ifadesidir. Yanılgılara parmak basacağımız bu perspektifte, ilkel ve çağdaş kavramlarının zamanla doğru orantılı bir kavram olmadığını mitolojik veriler ve bilimin geniş platformunda irdeleyeceğiz. Amacımız mantıkçı ve duygucu yaklaşımları kavga ettirmek olmayıp onlara objektif ulaşmaktır. Bu anlamda tüm açıklama ve anlatımlarımız analitik kurallar içersinde olacaktır. Örneğin tanımak ve tanımlamak isteği içinde olduğumuz nesneyi veya olayı ancak onu içine kattığımız topluluğun diğer elemanları ile olan ilişkileri ölçüsünde var edebilir veya tanımlayabiliriz kısmını hiç aklımızdan çıkarmayacağız.[7] Dönemin gerçekleri ve realitesi atlanmaması gerekli en önemli unsurlardandır. Hiçbir "var olmuşun" geçmiş ile münasebeti, ilişkisi inkar edilemez. Bu bir gerçeklik ve doğa kuralıdır. Bunun ışığında bir şeyi tanımlamak için o şeyin, nesneye, olaya veya kişilere özgü özelliklerini ortaya koymaya çalışacağız. Bu arayış "hiçbir nesne tek başına var değildir" teoreminden hareketle "bir nesneye ait birçok özellik, onunla yakın ilişki içinde bulunan başka nesnelere de aittir" temasını göz ardı etmeyeceğiz...

Bazen böyle bir ilişkinin kendisi bile önemli bir özelliktir. Bu nedenle, bir nesneyi bir olayı kavramak ve tanımlamak için onun yakın ilişki içinde bulunduğu dönemi, topluluğu, kültürel ve mistik algı seviyesini ve bunların türevlerini tanımlamak, tariflemek daha anlamlı sonuçlar çıkarabilecektir. Tanımlamanın bilinen ve mevcut verilerle mevcut olmayan veya tariflenemeyen bir şey için kullanılması hiç kuşkusuz doğaldır.

Bu anlamda aşağıda verilecek örnekteki gibi olayları değerlendirme gereği gözler önündedir. Noktayı nokta yapan, en az ikisinden bir doğrunun geçmesidir. Doğru nedir? diyecek olursanız, doğru da artık doğru değildir; Doğruyu, doğru yapan, bir doğrunun iki noktadan geçmesidir. Burada bir kısır döngü yoktur, çünkü noktalar doğrular yardımıyla, doğrular da noktalar yardımıyla değil, hepsi birlikte ve birbirleriyle olan ilişkileri yardımıyla "bilmece" gibi tanımlanmaktadırlar. Tespitlerimiz aşağıdaki düsturlarla bir yerlere varmamızı sağlayacaktır.

Bir yerlerden başlayacağız

Nesneleri, olayları ve tarihleri özellikleri ile karakterize etmeye çalışacağız.

Tek bir olayı kendi içinde tanımlamak yerine, onunla yakın ilişki içinde bulunan başka olayları da içeren olayları tanımlamaya çalışacağız ve bu olguları kendi iç dinamiklerinin üyeleri arasındaki ilişkileri göz önüne alarak yapacağız. [8]

Efsane ve Mit

Mircea Eliade'nin de dediği gibi "bir gerçekliğin nasıl var oluş kazandığını ifşa eden efsane olmaktadır." Bu noktada düşünülmüş bir şeyin var olmamasından önce, ona ait zaman da var olamaz. Bu da düşünülmüş her şeyin öncesinde ve sonrasında düşünce formlarını oluşturduğu gerçeğini de ortaya

koymaktadır.[9] Düşünce çarpı zaman denkleminde, düşüncenin beyinde proteinlerde depolanmış biçimiyle düşünce formlarının evrende bir ağırlığa sahip olması anlamına gelen nesneye dönüşmesinden bahsedilebilinir. Bu da düşüncelerin evrenin nesnel bir parçası olması boyutunu bize sunar.

Maalesef şalt, saf, arı bilginin, bin yıllardır yakılan kitaplar misali, yozlaştırılması ve sonrasında da yozun içinde kalan kırıntıların da zamana direnememesi yüzünden yok olması süreci her dönemde gözlenmiştir. Söylencenin birer eğlence unsuru olmasının dışında bir fonksiyonunun olmamasından gelen gelenekler, yeniçağla yeni tariflere bürünerek kendini ortaya koyma çabasına girmiştir. Bu ortaya çıkışta hiç kuşkusuz yeni arkeolojik ve astronomik keşiflerin çok büyük payı vardır. Artık evrenin merkezinde ve her şeyin bizim etrafımızda döndüğüne inanmanın, insan merkezli bir kozmosun ne kadar da anlamsız olduğunu gören modern insan, sorunların yanıtı için bu yeniçağla tekrar tarihe, mitolojiye ve dine dönmüştür. Birtakım şifreleri çözmeye, kadim atalarımızın bize ulaştırmaya çalıştığı doğru bilgi ve inancı anımsamaya başlamışlardır.

Mitos evreni baştanbaşa simgelerle doludur; bunun için anlaşılmaları güçtür. Uzun zaman, inanca bağlı ve az gelişmişlik içinde etkisini sürdüren mitlerin, modernleşme ve siyasal bağımsızlık ile ortadan kalkacağı sanılmıştır. Gelenekler yoluyla kalan ve masal niteliğinde olan mitlerin etkisini kaybettiği doğrudur. Ancak mitosu, bireyin duygu ve hayal dünyasında oluşan bir psişik gereksinim olarak ele aldığımızda, modern toplumların mitler yarattığı da göz önüne alınırsa, mitlerin halen önemini koruduğu anlaşılacaktır.

Arkaik toplumlarda mitler kutsal nitelikteydi. Belirli zamanlarda toplanıp sazlı sözlü okunurlar, böylece topluluğa moral sağlarlardı. Bu gelenek şimdilerde ozanlar aracılığıyla yaşatılmaktadır. Bu konuyla ilgili şiir, şarkı, türküyle, notaya yüklenmiş bilgi türüyle günümüze dek gelen bir ozan gelene-

ğinin sakladığı ritüeli ilerleyen sayfalarımızda ayrı bir başlıkta inceleyeceğiz.

Mitin çoğu zaman anlattığı "öykü", topluluk üyelerinden başkasının anlayamayacağı, kapalı türden bir "bilgi"dir. Bu durum, öykünün, o toplumun ortak kültüründen türetilmiş olmasına ve inisiyasyonun derece derece gerçekleşmesine bağlıdır. Bu anlamda mitsel bilgiye, ayrıca bir gücün eşlik ettiğine inanılır. Bu güç ilgili olaya egemen olmasının bir gereğidir. (10)

Mit kutsal bir tarihtir

Mit zamanın başlangıcında meydana gelmiş ilksel bir olayı anlatmaktadır. Fakat kutsal bir tarihi anlatmak bir esrarı ortaya koymakla eş anlamlıdır. Çünkü efsanenin kişileri çoğu zaman insani varlıklar değillerdir; bunlar tanrılar veya kahramanlardır ve bu nedenden ötürü onların doğası, esrarı da beraberinde meydana getirmektedir; eğer açığa çıkarılmasalardı, ortaya koyulmasalardı, insanlar bunları bilemezlerdi. Demek ki **efsane vuku bulmuş olanın tarihi, tanrıların veya tanrısal varlıkların zamanın başlangıcında yaptıklarının anlatısıdır.** Bir efsaneyi "Söylemek" vuku bulmuş olanı ilan etmektir. Efsane bir kez "Söylendikten", yani ortaya koyulduktan sonra, söylence bilim kapsamında tartışılmaz bir gerçek hâline gelmektedir. Belki de mutlak gerçeğin meydana gelişinde önemli bir yapı taşıdır. Efsanenin ontoloji ile dayanışma hâlinde olmasının nedeni işte tam da burada başlar. Efsane, yalnızca gerçekten olan, gerçeklerden, tam olarak, tezahür edeni, hakikati kendi üslubuyla söze döker.

Hiç kuşkusuz buradaki hakikat kutsal olandır. Din dışına ait olan hiçbir şey insanlık tarihinde var olamamıştır. Çünkü din dışı, efsane ile ontolojik olarak ortaya konulamaz. Örnek alınacak modele sahip değildir. Örneğin yaşadığı dönemin bir gerekliliği olarak insanlar, tarımsal çalışma, ilahlar veya medenileştirici kahramanlar tarafından ortaya konmuş olan ayinler-

le yoğrulmuşlardır. Bu nedenle yaşanan her olay ve eylem hem gerçek hem de anlamlı bir eylem halindedir; kurulumu öyledir. Bunu kutsallıktan arınmış bir toplumdaki tarımsal çalışma ile karşılaştırdığımızda; bu toplumda bu faaliyet din dışı bir eylem halinde ise ve yalnızca iktisadi kâr için yapılıyorsa doğaldır ki bundan ötürü meşrudur. Toprağın işlenişinden gıda ve kazanç amaçlanmaktadır. Dinsel simgecilikten boşalmış olan tarımsal çalışma manevi hiçbir anlam ortaya koymamaktadır; kişinin evrenseline, ruh dünyasına doğru hiçbir "açıklık" meydana getirmemektedir.

Her dönemde, hiçbir Tanrı, hiçbir medenileştirici kahraman, hiçbir zaman din dışı bir eylem ortaya koymamışlardır. Tanrıların veya ataların yaptıkları her şey, yani efsanelerin onların yaratıcı faaliyetleri hakkında anlattıkları her şey, kutsaldır ve bunun sonucu olarak Varlık'a katılmaktadır. Buna karşılık insanların eylemlerini kendi girişimleriyle yaptıklarını düşündüğümüzde dahi, efsanevi model olmaksızın bir anlam kazanmadığı ortadadır. Yapılanlar din dışına ait olmakla beraber aynı zamanda boşuna ve hayali bir faaliyet ve nihayetinde hakikat dışıdır. İnsan ne kadar dindarsa, davranışları ve eylemleri için o kadar fazla örnek alınacak modele sahiptir.

Aslında her efsane bir gerçeğin nasıl varlık kazandığını anlatmaktadır; bu gerçek ister kozmos veya isterse bir ada, bir bitki türü, bir yapı, bir kahraman veya kurum gibi bir parça olsun. Nesnelerin nasıl varlık kazandıklarını anlatırken bunları açıklamakta ve dolaylı olarak şu diğer soruya cevap vermektedir: Neden varlık kazandılar? "Neden" her zaman "nasıl"la örtüşmektedir. Ve bunun nedeni, bir şeyin nasıl olduğu anlatılırken, her hakiki varoluşun yüce nedeni olan kutsalın dünyaya dolmasının ve onu kuşatmasının ortaya konması olgusuna dayanmaktadır. Yakın bir çağa kadar, unutmayalım ki din dışı bir yaratım hiçbir anlamda dünya üzerinde var olmamıştır. İşte bu nedenden ötürü, bu varolmanın bütünselliğinin muzaffer tezahürünü anlatan efsane, tüm insani faaliyetlerin örnek

alınacak modeli haline gelmektedir: Gerçeği, ortaya koyan yalnızca budur.

Demek ki efsanenin ana işlevi, tüm ayinlerin ve tüm anlamlı insan faaliyetlerinin beslenme, cinsellik, iş, eğitim vb. örnek alınacak modellerini "saptamaktır". İnsan tamamen sorumlu insani varlık olarak davranırken, ister beslenme gibi basit bir fizyolojik işlev olsun isterse toplumsal, iktisadi kültürel, askeri vb. bir faaliyet söz konusu olsun, tanrıların örnek alınacak hareketlerini onların eylemlerini tekrarlamakta, emirlerini yerine getirmektedir.

Karşımıza çıkan tanrısal modellerin bu sadık tekrarının iki sonucu da şudur:

1. İnsan tanrıları taklit ederek, kutsala ve bunun sonucunda da gerçeğe tutunmaktadır.

2. Öte yandan, örnek alınacak tanrısal hareketlerin kesintisiz yeniden güncelleştirilmesiyle dünya kutsallaştırılmakta; insanların dinsel davranışı dünyanın kutsallığının devamına katkıda bulunmaktadır. (11)

Ritüel ve Gelenek

Binlerce yıl önce atalardan bugüne gelen, anlamını hatırlayamadığımız birçok şeyi "ritüel" kelimesiyle tanımlayabiliriz. Ritüel, geleneksel anlamındadır. Bir nesneyi, bir doğa olayını ve/veya toplumsal bir kesiti benimsemek onu içselleştirip kültür kapsamında kendine mal ederek, gelecek kuşaklara aktarmak anlamında kendine bir yer edinmiştir. Örneğin, bir kültürün kırmızı rengi benimsemesi ve onunla ilgili birtakım birikimler sağlaması, o bilgiyi aynı zamanda gelecek kuşaklara aktarması anlamına gelmektedir. Aktarırken de o rengin yüklendiği bilgiyi de var eder. Bu bilgi, kültürü oluşturur. İnsanların fazlaca bilgi sahibi olmadıkları güdüsel yaptıkları otoharekete "gelenek" denilmektedir.

Ritüel, Latince'de "ritus" kelimesinden hareketle kelime kök anlam karşılığı olan "seremoni" olarak Türkçeleşmektedir. Oysa etimolojik olarak Türkçe'ye çevirisinde oluşan kavram kargaşası nedeniyle "ritus" kök kelime anlamı "gelenek" diye çevrilmelidir. Oysa Hint Avrupa dil kökünde Cermen dillerindeki karşılığı "seremoni" yani "tören" anlamını içermektedir. Ritüel, "seremoni" kelime karşılığına sahip olduğu zaman karşımıza şu tablo çıkmaktadır: Gelenek ve tören çok içiçe geçmiş kavramlar olsa dahi ritüel kelimesinin aynı zamanda tören anlamına da geldiği yadsınamaz bir gerçektir.

Geleneksel gün ve eylemlerin kökenine inildiğinde de karşımıza "taklit" çıkmaktadır. Burada çok ilginç bir noktaya getiren geleneğin yine etimolojik köküne bakıldığında ise "işaretlemek" anlamına gelen zamanı ve mekânı kutsayan "bayramlar"ı görmekteyiz.

Geleneğin olduğu yerde belirlenmiş gün, gelecek kuşağa mesaj bırakmak ya da tinsel gönderimde bulunmak için, belli günleri, doğanın ve onun güçlerinin istediği, seçilmişlik özelliğiyle işaretlemiştir. Farklı farklı özelliklerdeki bugünlerin de var olabilmesi ve zamana direnebilmesi için, mistik ve ilahi bilgiyi deşifre etmesi gerekmiştir. Ancak aktarımdaki yozlaşma ve doğal değişim ile bilgiden sorumlu kişi ve sınıfların o bilgiyi aktarımlarından kaynaklanan sapmalar ve yozlaşma gözlenmiştir. Bir süre sonra amaç ve araç karmaşası, bilginin yok oluşuyla birlikte eylemsel taklide dönüşmüştür.

Ritüelin kökeninde ya da günümüzde, geleneksel olan şeylerin çok kesin bir yerlere oturmadığı bilinen bir gerçektir. Belki eylemlerin kökenine dönüldüğünde gerçek ve kesin bir hikâye geçmişi vardır. Ama çoğu zaman o kültüre ait kişiler, bilgi değeri olmaksızın bunu bilinçsizce yaparlar. Artık eylem, "taklit etme" yoluyla gelecek nesillere aktarılacaktır.

Kendini keşfetme sürecini tamamlamış ilksel insan, bilgiyi; doğayı taklit etmeye başlayarak edinmeye başlar. Onun gibi hareket etmek, onu gözlemek ilk hareket noktasıdır. Kişi

önce etrafındaki verileri değerlendirir; örneğin ışık... İnsan; güneşin doğması ve batması, havanın kararması, ayın çıkması, rüzgar, yağmur ve daha sayamayacağımız birçok doğa olayını gözler ve yaşar. Bunların içinde hem görsel hem de işitsel veriler vardır. Yani kişi bir şekilde doğayı algılar ve işin garibi bu anlamı ve önemine inandığı günleri, o toplum tayin eder. Önemli saydığı, o günleri sonradan bayram diye anacağımız bir geleneğin içine koyacaktır. O özellik kattığı günlerde güne özgü, doğayla ilgili taklitler yapmaya gayret eder.

Bu gayretin de iki dayanağı vardır. Birincisi, bir şeyi gözler, belli bir süreç yaşar; tıpkı doğum, ölüm veya doğuş, batış gibi. Yani gözlemlediği süreç, bir bitkininki olabildiği gibi güneşin hareketi de olabilir. Bunlar, bizim için çok doğal, ama pirimal yaşam için keşfin sınırlarını zorlayan önemli adımlardır. Örneğin, güneşin batışı ve akşamın oluşu... Bunu gözleyen kişi, onunla ilgili verileri taklit edebilirse ona tekrar ulaşabileceğini düşünmeye başlar; zihinsel örgüsü kişiyi henüz evrenin merkezine koymamıştır. Bu süreç bin yıllar sonra insan merkezli evren teorilerinin de ilk hamleleri olacaktır. Kişinin ve toplumunun kutsallaşması tamamıyla keşif duygusu karşısındaki hayranlıkla ilgilidir.

İlksel insan doğayı gözlemlemektedir. Doğada ona karşı gelen, insanı ezen birtakım güçlerin farkındadır. Bunların başlıcaları fırtına, yağmur ve yıldırımdır, ayrıca bunlardan korunmak için yapabileceği çok fazla bir şey de yoktur. Onların ses ve davranışlarını taklit ederek kendisinin de doğanın bir parçası olduğunu veya onlarla yakın ilişkide bulunabileceğini, doğa denilen bu güce anlatabilmek için, birtakım ritüel ve gelenekler oluşturmaya başlar.

Bunların başlıcası olan müzik, sanatın ilksel örneklerindendir. Kuş sesi veya herhangi bir hayvan sesi çıkarmaya başlayarak, onlarla barışçıl bir dünyanın ilk temelleri atılmıştır. Örneğin bir kabilenin veya herhangi bir topluluğun çevresini saran kurtlar ya da diğer vahşi hayvanlardan korunmak için

onlar gibi davranması, onları kandırmaya çalışması başlıca taklitsel geleneklerdendir. Güneş her yeri kavurduğunda ve kıtlık sinyalleri geldiğinde, yağmurun yağması için sesini taklitle ilk yağmur duası örnekleri verilmiştir. Yağmur, yağmurun gücü ve ruhu, bu dua karşısında harekete geçmelidir. Çünkü her şeyin kendi içinde bir canlılığı bir bilinci olduğu inancı, en ilkel inançlardandır. Her şeyin kendi içinde düşünebildiğini tasavvur eden ilkel insan, her şeyin akıllı olduğu, daha doğrusu aklı olduğu ve her şeyin canlı olduğu inancını taşımaktadır. Çünkü "Animizm", en pagan inançlardan biridir. Her şeyin içinde bir ruh olduğuna inanılır.

İlk dansın kökeninde taklit vardır

Taklitsel eylem ve ses çıkarma, sonrasında kişiyi tatmin etmemeye başlar. Onu, nesnel bir biçimde taklit etmeyi becerdiğinde başka bir ihtiyacı fark edecektir. Örneğin aç kaldığında avlayacağı hayvanın sesini çıkarmaya başlaması, bilinen en basit yöntemlerdendir. Avının ondan ürkmemesi için gerekli nesnel tamamlamayı, hayvanın postuyla gerçekleştirmekte, onun postuna büründüğünde kendini tanıma sürecinde hayli yol kat etmiş olmaktadır. Nihayetinde avının hareketleri ve yürüyüşü, bu taklidin tamamlayıcı unsurlarını oluşturmuştur. Onun yürüyüşü bir süre sonra ritüel haline gelmiş, belli günlerde belli şekillerde av ayinleri, avlanacak hayvanların yürüyüşlerini birer doğal eylem haline getirmiştir. İlk dansın kökenindeki eylem de budur. Dansın kökeninde de yine bir şeyleri taklit etmek vardır. Bugün buna biz "ilk sanat" diyoruz, ama o günlerde o eylem, bir yaşama biçimiydi.

Dans, yukarıda ritüel denilen seremoni eşitliğindeki bayramdır. Bayramların ise bir çeşit tören-dans ilişkisi de ortadadır. Sonuç olarak gelenekle bayramın örtüşme noktası "ritus" kelimesidir. Geleneksel hâle dönüşen dans ve seremoni ilişkisi ortaya çıkmaktadır.

Burada başka önemli bir nokta daha vardır. Bu kadim kişilikler, çoğu zaman doğa olaylarını hayal etmektedir, çünkü düşle gerçeğin ayırdında değildir; henüz o algı tarif edilmemiş kalıplara sokulmamış olduğundan zihin salınımını doğa içinde özgürce yapmaktadır. Atalar, eğer bir felaketle karşılaşmışlarsa o felaketten uzak durmak adına kovucu bir ayin niteliği fonksiyonelleştirilmiştir. Ya da faydalı bir olayı taklit ederek onun kaybolmamasını, güçlü bir imajinasyon yeteneğiyle ortaya koymuşlardır. Üzerine giydiği kostümde veya örneğin konu av ise onun yürüyüşünde, o hayvan çok uzak olsa dahi onu güçlü bir arzuyla kendisine çekebilmektedir. Arzunun gücü hiç de hafife alınmayacak bir evren modelidir. Bu durum, sosyal antropolojik bir bakış açısıyla bir kişinin diğerlerine anlatımı sonucunda o hayvanla ilgili bilgileri imajine etme olanağını geliştirmiştir.

İlksel insanlarda günümüz insanından çok daha üstün bir imajinasyon yeteneği olduğu yadsınmamalıdır. Çünkü kullandığı dil imgeseldir. Bir olayı kaydediş, bu anlamda çok fazla veri sahibi olmayan ilksel insan için kolay ve kalıcı olmaya başlamaktadır. Taklitsel bilginin bozulmaması, taklidin bilgiye dönüştüğü döneme kadar saflığını koruyabilecektir anlamına gelmektedir.

Net, yani en berrak hayal eden ve en iyi taklit edenin en başarılı duruma geldiği o dönemde, karşımıza başka bir kavram daha çıkmaktadır. Örneğin, en az 10 kişiden oluşan belki yüzlerce kişiye ulaşacak olan çekirdek topluluğu göz önüne getirelim. Bir süre sonra o toplum içinde en iyi taklit eden kavramının öne çıkmaya başlaması, en iyi taklit eden kişi vasfını yüceltecektir. Yani o yaratığın, o olayın ya da o doğanın sesini en iyi çıkarıp olayı canlandıran kişi, o toplulukta saygın bir yer elde etmeye başlamıştır.

İmajinasyon ya da çok iyi taklit edebilme yeteneği kimdeyse o, topluluk içinde fark edilir bir duruma gelmeye başlar. Bu öncü çıkış, bize var etme kelimesinin kökenine indiğimizde

karşılaşacağımız "sanat" kelimesini ortaya çıkarır. Bu ise "lider"i de beraberinde getirir.

Maji ilksel sanattır

"Sanat" kelimesinin kökenine inildiğinde de "toplumun önünde giden" yani "lider" anlamında çok iyi taklit eden, imajine eden, doğayla çok iyi uyum içinde olan kişi, lider tarifini ortaya koyuyor. O kişiyi toplum, hemen yüceltmeye başlıyor. Ona "sen çok iyi taklit ettiğin için her şey senin sayende yoluna girmeye başladı" şeklindeki telkinler. Günümüz antropolojik bakış açısıyla bu önderler; şaman, büyücü ve benzeri kültürlere göre değişen onlarca isme sahip ruhban yöneticilerini oluşturmuşlardır. Kadimde bu konumdaki insanların tamamen soyut kavramlarla yaşıyor olması, çok nesnel olmayan soyut bir yaşam biçimini sembolize etmektedir. Çünkü büyü, maji ilksel sanattır. Eski kitaplara bakıldığında büyücülüğün bir sanat olduğu görülür. Büyücülüğün herkesin yapamayacağı bir ruhsal aşama, mertebe ve bir ruhsal realite olduğu ortaya konmaktadır.

Burada bir başka nokta daha karşımıza çıkıyor. Gelenek, geçmişten günümüze aktarılan bir bilgiyi sembolize ediyorsa bu bilgiyi sahiplenen ya da üstlenen birileri de zamanla ortaya çıkmaya başlamıştır. Şimdilerde ruhban sınıfken o zamanlarda "şaman" veya "büyücü" denilen kişilikler, bu işin öncülüğünü yapmışlardır. Bunlar bu bilgiyi diğer insanlara aktarmıyor ya da aktaramıyorlardı. Ya yetenekle ilgiliydi ya da aktarım analitiği henüz gelişmemişti. Toplum genişledikçe yabancılaşan diğer insanların merkeze olan yakınlıkları da gittikçe uzaklaşıyordu. Örneğin üç kişi, büyücüyle büyü yapabiliyorken yani o konuda bir imajinasyon deneyimi yaşayabiliyorken, 10 kişiyle bu mümkün olmamaya başlamıştı. Kabiledeki kişi sayısı arttıkça kolektif yaşamda birtakım iş bölümleri kaçınılmaz oldu.

Örneğin ava çıkılacaksa ve gerekli imajinasyon ayini

düzenlenmişse yeterli sayıdaki ruhban avcı bu ayine katılmaktaydı. Çok iyi hayal edebilen bir ya da iki kişi, söz konusu avı duvara resmetmekte, etrafına çizdiği avcılarla av sahnesini diğer avcılar için realize etmekteydi. Böylece o mağaraya resmedilen sahneler, zamanla bugün tinsel diyebileceğimiz bir değere sahip olmaya başlıyordu. Arkeolojik anlamda tapınaksallaşmış, kutsanmış konut örneği, ilk insanın hikâyesinde yer almaktadır. Bu tür imajinatif resimler hep mağaranın derinliklerine yapılmış, en derin olan yerine yani insanların yaşamadığı ve sıkça uğramadığı, daha çok özellikli, seçilmiş kişilerin gidip geldiği ya da bir tören havasında gidip gelme durumu düşünülmüştür. Böylece toplumun resim çizeni, -ki ona bugün resim çizen diyoruz- geçmişte toplumun ihtiyaçlarını çok iyi imajine edeni şekline dönüşmüştü. Yani aslında sanat, günümüzde imajinasyonla eşdeğerde görülebilmektedir. Çok iyi imajine eden kişi, çok iyi resim çizebilir. Ancak günümüzde imajinasyon, sezgiyle de karıştırılmaktadır. Çünkü sanat akımlarının başladığı dönemlerde yani sanatın hayatın kendisinden ayrıldığı dönemde sezgi, sezişi sanatın dışında tutma eğilimi gözlenmektedir. Sanat, o dönemde bir duvar resmi ya da kabartması olabiliyorken aynı zamanda ses de olmaya başlamıştır.

Sanatın, müzik hali özünde "hikâyeyi ritmik halde akılda tutmak" olarak tarif edilebilir. Çünkü ritmik halde olayları, yaşanmışlıkları akılda tutmak, hiç kuşkusuz çok daha kolay olur. Tıpkı, ezgisi aklınıza geldiğinde şarkı sözlerinin kendiliğinden aklınıza gelmesi gibi... Belli ritimlerle, belli kelimeleri kodladığınızda, o ritmi başka bir yer ve zamanda dile getirdiğinizde kaideye yüklenen kelimeleri çok daha rahat hatırlayabilirsiniz. Çağrışım metodu, en eski hikâyelerin günümüze ulaşmasında çok etkili bir yöntem olmuştur.

Amaç, bilgiyi gelecek nesillere aktarmak ise üzerine bilgi kodlanan her eylem ve nesne, taklit yoluyla geleceğe aktarılacaktır. Ve bu keşfediliş en zeki aktarım yolu olarak kabul edilmiştir, ki şiir de kaideli ve uyaklı bilginin rahat depolanması

için kullanılmış en geçerli ve en antik yollardan biri olarak kabul görmüştür.

Bir şeyin ne kadar kökenine gidilirse o kadar derinine inilmiş, o kadar çok bilgi alınmış olunur; bilgi, aynı zamanda ilginçtir de... Yine ritüel ve geçmişten gelen bilginin doğru olduğuyla ilintili bir şeydir bu. Gelecekteki bilgiye itibar etmeyle ilgili bir şey... Ortaçağ'dan, Aydınlanma Çağı'ndan sonra gelecekte gelen bilgi, yani o yeni oluşan bilgi, geçmişin bütün bilgilerini silmiştir.

Atalar en doğruyu bilir!

Bu bir reformdur, reform öncesi "Ata kültü" denilen bir kavram vardır. Bu düşünüş ve kavrayışa göre, atalara tapma, onları kutsama, ataların en doğruyu bildiğini savunmak esasına dayanır. Çünkü atalar doğruyu, ataların atası ise en doğruyu bilmektedir. Onun atası ise çok daha doğruyu bilmektedir. O halde "Biz ona saygı gösterelim ve itibar edelim" şeklinde yaklaşımlar ortaya çıkmıştır.

Böylece, "onun bilgisi"ni yaşatma çabasına girilmiştir. Bugün bu düşünceye "Ata kültü" denilmektedir. Yaşa bağlı tecrübe geleneği de buna bağlanabilir. Böyle bir gelenek, binlerce yıl öncesinden günümüze gelen ilginç bir bilgi birikimini de işaret etmektedir. Başka bir boyutuyla bu bilgi, "Ata" ve "Dede"yi kendine sembol olarak seçmiştir ve bu kavramlar hâlâ yaşatılmaktadır.

Totemi haline getirdiği atasının bilgisi yozlaşıp unutulduğu için sadece atası kalmış ve kişi salt sembol olan atasını ilahlaştırmıştır. Onun bilgisi çok önemli olmamaya, taşıdığı nosyon ve sembol önemli olmaya başlamıştır. Ancak sembolün altındaki gerçek bilginin gelecek kuşaklara aktarımında ki yozlaşma gerçek olanın gizlenmesi gibi algılanmış hatta gizliliğin kendisindeki yozlaşma, bilgi birikimine tarih boyunca her zaman zarar vermiştir. Bir süre sonra yozlaşan bilgi, sem-

bolü toteme bağlama eğilimi göstermeye başlamıştır. Ataların ruhlarının yaşadığından yola çıkarak bu inanç, oluşturduğu totemlerin kendisine seçtiği ataları, çok ilginç bir noktaya da getirmiştir. Ataların bilgilerinin her zaman yanında olabilmesi için; atalarla bağlantı kurulması gerektiğinden yola çıkarak yaşatılmıştır. Ataların imajine edilmesi gerektiğine inanan ilkel insan, ataları hayal etmek gerektiğini düşünmüştür. Ataların ruhlarıyla (o gün ona ruh dememişler) bağlantı kurabilmek için gerekli koşullar hazırlanmıştır. Çünkü hiçbir şeyin ölmediği ve ölemeyeceğine inanan bir bakış açısına sahiptirler.

Böyle bir inanca sahipken böyle bir döngüyü bizden çok daha fazla yaşıyor olmaları, çok doğaldır. Her yıl kış gelir, ardından bahar ve yaz. Güneş her gün doğar ve batar. Hiçbir şey bu anlamda ölmemektedir. Bu döngüye göre her şey yeniden doğmaktadır. Her yeniden doğuşta ayinler düzenlenip seremonilerin yardımıyla yaşatılır. İşte yılbaşılar, bugünlere denk gelmektedir. Bazı günler işaretlenmektedir. Bu anlamda da ataların başka şekillerde yaşayabileceği, onların başka şekillerinin olabileceği, üstün yaratıklara ya da hayvanlara, kartal, kurt, aslan veya ayılara dönüşebileceği fikri de totem arayan kültür için yerinde olmaya başlamaktadır.

Totemizmin kökeninde de bu vardır. Totemist inanç, aynı animizim gibi her şeyin bir ruha sahip olduğuna inanır. Zaten günümüzde bunlar ayrılmıştır. Totemist düşüncede de bir kült seçilir. Bu, bir ağaç olabilir... Çünkü atasının ya da bilgisinin bir ağaçta depolandığını, ağaçtaki bilgiyle ağacı tekneye dönüştürebildiğini, tekne yapabildiğini düşünür. Teknenin bilgisinin ağaçta olduğunu görür. Haklı olarak böyle bir döngü içinde ağacı, denize atar ya da suyu gözler. Ağaç ya da parçasının denizde yani suda batmadığını görür. Bunun üzerine şöyle der: "Demek ki... Ben bunun üzerine çıkarsam güneşe (güneş kültü) doğru gidebilirim. O zaman batmayan şeyler benim için kutsaldır." Ona doğru gitmenin özünde karanlıktan kaçış vardır. [12]

Böylece insan, ilahsal eserlerin gerçekleştirildiği ilksel zamanı yeniden güncelleştirdiği ölçüde tanrıların çağdaşı olmaktadır. "Bayram" zamanının dışında bile insan, ritüel haline getirdiği hareketleri, tanrılar ve efsanevi atalar tarafından öğretilmiş örnek modelleri taklit etmektedir. Fakat bu taklit giderek daha az doğru olma tehlikesini taşımış, giderek model bozulmuş, hatta unutulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Tanrısal eylemlerin devresel güncelleştirilmesi olan bayramlar, insanlara modellerin kutsallıklarını öğretmek için vardırlar. [13]

Tabiidir ki bu, bir realitedir. Zaten C.G. Jung'un söylediği gibi kolektif bilinçaltı, bir kolektif depolanmanın yapılışı sonucunda olayların günümüze gelebilmesi için yeterlidir. Çünkü bu bilgiler artık bugün söyleyebildiğimiz gibi genlerle aktarılmaktadır. Toplum ne kadar büyürse büyüsün, 6-7 milyar nüfusa da ulaşsa her birinde bunların bir parçası var olacaktır. Bugün bir şeyin farkına varılmıştır; bakan göz görebilir, gören taklit edebilir, taklit eden ise bilgiye ulaşabilir.

Çok daha yakın çağlarda Sirius Takım Yıldızı'nın gökteki konum kopyasını, Giza'nın piramitlerine taşıyan Mısırlılardan cennetin bahçelerini Mezopotamya'nın verimli topraklarına taklit etmeye çalışan Babilli atalara kadar örnekleri çoğaltmak mümkündür.[14]

I

Kadim Uygarlıklar ve İşaretli Topraklar

"Şimdinin anlaşılması kaçınılmaz bir şekilde, geçmiş hakkındaki cehaletten kaynaklanmaktadır."

Marc Bloch

Bilinen Tarihteki Yanılgılar

Oldum olası insanların ilgisini çekmiş olan karanlık, korkuyla birlikte hep merakı da birlikte getirmiştir. Belki de ilk kez, geçmiş ve karanlık kavramlarını ilkokul sıralarında duymuşuzdur; karanlık dönem, tarih öncesi, bilinmeyen tarih gibi. Bu gizemli ve çekici sözcükler konusunda söylenecek pek fazla da bir şey yoktur. Birkaç uyanık öğrenci öğretmenine sorular sormaya başladığında cevap, açıktır. Ya önemsenmez ya da adı üstünde, kayıt yok, bilinmez bir dönem türünden koşullandırmalarla geçiştirilir. Maalesef bu merak okul sıralarında kalır ve yok olur.

Bilinen adı tarih olan kavram, M.Ö. 4000'lerde yazının bulunuşuyla başladığı iddia edilen şey, kayıt, kaynakla sınırlıdır ve bundan ibarettir. Daha öncesi için, ince ve detaylı araştırmalarla insanın var oluş ve evrim süreçleri dikkatli ve özenli çalışmalarla eksik olan parçalar yerli yerine oturtulmaya çalışılmıştır. 6 milyar yıllık bu genç Dünyamız, üzerinde hayatın başlamasıyla can bulmuştur. Evrenin şu ana kadar bilinen en şanslı gezegeni sayılan Dünyamızda hayatın başlaması evrensel zamanla bakıldığında bir an gibidir. Bu küçücük geçmişimize baktığımızda karşılaştığımız manzara bir iki istisnai durum dışında ilkellikten çağdaşlığa, teknoloji ve bilim ışığına ulaşan insanı konu alır. Ancak istisnai durumlar da göz ardı edilemez büyüklük ve ustalıktadır. Geçmişin bilgisi ve teknolojisiyle oluşmuş yapıtlar ve anlatımlar hatta yazılı kaynak, belge türünden veriler de bizlerin kafasını karıştırmaya yetmiştir. İnsan gelişiminin ve vücuda getirdiği ürünlerin çok da kronolojik bir sıra izlemediği gerçeğini ender de olsa kabul eden bilim, "istisnalar kaideyi bozmaz" tezinden hareketle detaylara fazlaca takılmamaktadır.

Fikirlerin mutlak gücünden çok önce insan, inancına tatmin sağlayan bir şey yaratıyor ve bu oyun, sanatsal (adı henüz

sanat olmayan sanatsallık) hayaller sayesinde gerçekmiş gibi sonuçlar meydana getirebiliyordu. Bu noktada ilksel insanın sanat anlayışını ve onun sihirden pek farklı olmayan oyun anlayışını bugün artık çok daha net biliyoruz. Bu bilgi belki de bu çalışma için iddia edildiğinden çok daha önemli olacaktır. Hiç şüphesiz, sanat sanat içindir şeklinde başlamamış olan sanat, aslında bugün büyük bir kısmı itibarıyla artık mevcut olmayan eylemlerdendir. Bunlar arasında çeşitli büyü-sihir amaçlı o gün için hayatın parçası olan eylemlerin bulunduğunu da görmekteyiz.

Şu halde, insanlığın bireysellikten uzak, örgütlenebilmiş olarak kurmayı başardığı ilk aşkın[VIII] dünya görüşü animizm[IX] denilen ruhsal bir anlayıştır. Onu kurmak için herhangi bir bilime ihtiyaç yoktur, çünkü zaten bilim, dünyayı bilmediğimizi ve onu bilmemiz için lazım olan araçları aramamız gerektiğini anladıktan sonra meydana gelmiştir. Halbuki animizm ilkel insan için doğal ve apaçık, bir nevi gördüğüne inanan berrak bir arılıktaydı; dünyayı oluşturan şeylerin tamamıyla insan gibi hareket ettiğini kendi özel tecrübesiyle anlıyor, kavrıyor ve tarif ediyordu. Şu halde, ilksel insanın kendi ruhunun kuruluşundaki ilişkileri dış âleme nakletmiş olması kolayca izah edilebilir. Buna karşılık şimdi, animizmin eşyanın niteliği hakkında bize öğrettiklerini, tekrar insan ruhuna yansıtabilir.

Yıllar boyu ağızlara sakız olmuş Mısır'ın piramitleri, Maya, İnka tapınakları, Şili'deki Nazca düzlüğü şekilleri, Paskalya adasının dev heykelleri, İngiltere'nin taş yapısı Stonehegeleri ve daha sayamayacağımız yüzlerce yer, isim, olay ve kültür; magazin sayfalarını dolduran yorum ve eleştirilerle günümüze kadar gündemde kalmıştır. Geçmişin gizemli büyüsüne kapılmış maceraperestlerden, çok ciddi araştırmacılara kadar tarih dönem dönem masaya yatırılmış ve sorgulanmıştır. Bu anlamda tarihe bakış açımız, amacımız sil baştancılıktan çok onu tüm disiplinlerin değer ve yargılarıyla bir bütün olarak görme eğilimindedir. Ancak görülen odur ki bu

sorgulama ve çıkan sonuçlar zaman içersinde hiç de göz ardı edilemez soru işaretleriyle görmezden gelinemez boyutlara ulaşmıştır. Bu ciddi boyutlar ister istemez günümüz bilimini düşündürmektedir. Bu noktada "bilimin yetersiz kaldığı muammaları düşünmeli mi, düşünmemeli mi, neresinden başmalı?" gibisinden bir soruyla karşılaştığımızda verilecek cevap çok nettir. Yanıt, bilimsel sezginin, gelişmedeki önemini vurgulaması bakımından önemli olacaktır.

Verilerin bin yıllar boyu net bir mesaj vermesi, klasik araştırmacıları tek düzelikte ısrarlı kılmıştır. Ancak son dönemlerde ortaya çıkan akıl almaz bulgu ve açıklamalar kabından çıkmak istemeyen bilim adamlarını savunmaya geçirmiştir. Bu noktada başlayan muhalefet, bilimin çeşitli dallarında olumsuz etkiler doğurmuştur. Bu durum bazı branşların yerinde saymasına neden olurken, örümcek tutmuş laboratuarlardan çıkmak istemeyen sınır bilimin ışığını görmüş yeni nesil arasında dönem dönem sürtüşmeler bile olmaktadır. Bu bakış açısıyla belki de bir günah çıkarma niteliği taşıyacak olan bu araştırmacı bakış bir öz eleştiriyi de beraberinde getirecektir.

Arkeoloji, sınır bilim adamlarıyla atağa kalkıyor

Arkeoloji de kendisine düşen eleştiri payını dönem dönem almıştır. Dünyada bilimin sınırını zorlayan ve bir dönem en popüler dallardan biri olan arkeoloji, sınır bilim adamlarıyla atağa kalkmayı bekliyor. Son yıllarda, arkeolojinin yöntemlerinin de sıkça sorgulanması, bilimsel metodolojinin sınırlarını zorlaması mesleki anlamda eleştirilir duruma gelmiştir. Bu bağlamda, Amerika ve Avrupa'daki birçok üniversite; arkeolojik, antropolojik ve prehistorik araştırmalarında insanın zihinsel faktörünü ortaya koymaya çabalamaktadır. Teknolojinin, bilimin ve hatta psiko-sosyolojinin verilerini de değerlendirme gereği ortaya çıkmıştır. Bu gerekliliği de çok güzel bir örnekle dile getiren batı, doğunun esnek ve temkinli görüşüne yaklaşmış gibi görünmektedir. Bundan binyıllar

sonra New York yakınlarında yapılacak olan kazıda özgürlük heykelinin bulunması sizce ne gibi soru ve sorunlar çıkaracaktır? Muhtemel dönemin arkeologları bu dönem insanının bir kadın tanrıya bir "ana tanrıçaya" taptıklarını, onun adına da devasa bir heykel yaptırdıklarını rahatça söyleyebileceklerdir. Kısaca olay, anlatım, konu, mesaj ne olursa olsun, olayı üç boyutlu görüp tüm fen ve sosyal bilimler ışığında değerlendirmek bir gerekliliktir. Belki yirmi yıl öncesine kadar, makul ve mantıklı gelen birden çok vaka ve dosya şu günlerde toz tutmuş raflardan tekrar indirilmelidir.

Belirsiz tarih ve belirsiz içerikler konusunda her yıl bir diğerini yalanlayan açıklamalarla, birçok konuda önyargılı ve yeterli bilgiye sahip olunmadığından, yanlış belirlemeler tekrarlanmaktadır. Özellikle tarih ve arkeoloji, kesin bilimler değillerdir. Bunu kabul etmenin zamanı gelmiştir. Ancak bilgisizliğin kabulü, bilimin kendisi olmasa bile, bilime doğru atılmış ilk adımı oluşturur ve böylece daha sağlam bilgi kaynakları aranmaya başlanır.

Çoğunluğun inandığının aksine, herhangi bir şeyin tarihini kesin olarak saptamak çok zordur, zira stratigrafi yöntemleri, çok zaman uygulanmadığı gibi, radyoaktiviteyi ve doğal mıknatıslanmanın değişimlerini ölçen modern aletler, bazı istisnai haller dışında, kesin sonuç vermezler.

Bu anlamda resmi olarak kabul edilmiş kronoloji konusunda da kuşkular gündeme sıkça gelmektedir. Resmi bilimin, tarihin belirli bir anında kabul ettiği her şeyin doğru olması gerekliğine ve bir asrın doğruladığı şeyin bir sonrakini çoğu kez yalanladığına şüphe yoktur. Bu duruma ansiklopedizmin gölgesi altında doğmuş olan bilimin "büyük fazileti" gözüyle bakılır, zira gerçeği ararken kendi kendisini tekzip etmekten çekinmediği düşünülür. Aslında bu, sadece kısmen doğrudur, çünkü bilim, daha doğrusu bilim adamları tabi ki kendi kendilerini yalanlamaktan korkarlar; daha önceki beyanlarından birini geri almaları gerekse bunu istemeye istemeye ve sadece

yeni araştırmacıların sunduğu farklı doneler onları ezip geçtiği zaman yaparlar. Öte yandan bilimsel bulguların ortaya konulması öyle dogmatik bir tarzda yapılır ki, kesin gözüyle bakılan bilgilerin herhangi bir şekilde yeniden gözden geçirilmesine olanak tanımaz. Konu üzerindeki yayınlar ve ileri sürülenler ne yazık ki her zaman doğru değildir. (15)

Erich von Daniken, 1993 yılında Türkiye'de yayımlanan "Tanrıların Şoku" adlı kitabında arkeolojinin olaylara bakış açısını, olayların tek boyutlu işlenişi ve kişilerin yönlendirilmesi konusundaki endişesini bakın nasıl dile getiriyor: Kuşkusuz her çağda kendilerine özgü düşünceler uyduran yazarlar, ressamlar ve hayalperestler var olmuştur. Kuşkusuz her çağda yalanlar söylenmiştir. Hayalciler ancak kendi bildiklerini, bilebildiklerini yansıtabilmişlerdir. Antik çağın bilim-kurgu öncesi diyebileceğimiz uydurma edebiyatı da vardır; ancak bu metinler kesinlikle kutsal kitaplara girmemiştir. Hayal ürünü öykülerin ancak pek azı bir değer ifade ediyor olmalıydı, bunlar parşömenlere yazılmış ve bu parşömenler büyük kitaplıklarda yer almışlardı.

Eski arşivlerin neler içerdiği yaklaşık olarak kestirilebilir. Bu arşivlerde ön bilim kurgu asla yer almamıştır. Eskilerden kalma bilgilerin bekçisi olan başrahipler, bu nitelikte bir şeyin arşivde yer almasına asla izin vermez, isyan ederlerdi. Buna karşılık halk yığınlarına hitap eden edebiyat, kutsal metinlerde hiçbir kayba uğramadan yer alabilirdi. Zamanında güncelliği bulunan önemli tarihler, ticaret antlaşmaları ve benzeri şeyler ya da dinle ilgili büyük gerçeklikler kaydedilmiş ve özenle saklanmıştır. Bizim çökmeye yüz tutmuş uygarlığımız, yeniden yağ kandili çağına dönmek zorunda kalsa ve bin yıllar sonra da bir gazete arşivi gün ışığına çıkarılıverse, geleceğin etnologları aya iniş yapılmasını, ay aracıyla birlikte bir ham hayal ve bir edebi uydurma olarak nitelendirip kabul etmeyeceklerdir. Bu arşivden Apollo'nun aya doğru yola çıktığını okuyacaklardır, Apollo'nun ise çok eski bir tanrı olduğu

herkesce bilinmektedir. Peki ay yüzeyine inen kimdi? Bir kartal! Ne denilmişti: Eagle has landed!

İlk gençlikten itibaren belirli şeylerin öğretilmesi, düşüncelerimizi yönlendirmektedir. En eski geleneksel söylencelerin ve ilk çağ tarihinin gözle görülür tanıkları olan yadigârlarının ele alınmasında da aynı şekilde tek yanlı davranıyoruz. İnsanın düşünce yapısı önce okul ve din, daha sonra yüksek öğrenim ve renkli edebiyatla biçimlenir. Yanıltıcı bir güven içersinde, bir şeyleri kesinlikle bildiğimiz sanısı ağır basar. Buna ters düşen kanılara ve kanıtlara öfkeyle karşı çıkarız. Psikolojik davranış modellerimiz tümüyle az gelişmiştir, burnumuzun sınırını aşan her kozmik bilinç reddedilir. (16)

Tarih ve onun detaylarını yazan hiç kuşkusuz bu tarihe geçsin diye yazmıyordur. Herhalde siz de gelecek nesillere aktarılsın diye tarih yazmamışsınızdır ya da yazan görmemişsinizdir. Anlatılan ve anlattığımız kısım, savaşlar ve antlaşmalarla sınırlı kalan olayları yazmakla görevli kâtiplerin tuttuğu resmi evrakların dışında herhangi bir şey değildir. Onu da tabii ki kazanan yazacaktır. Tarih zaferi kazananlarındır, kaybedenin hiçbir zaman tarihi olmamıştır. Bir de bunun diğer bir boyutu olan tarihi günümüzde sorgulama, anlaşılmaz olanı anlama çabasıdır. Bunun da hayli ilginç sonuçlar doğurduğu gerçeğini hiç gülemeyerek görüyorum. Binlerce yıl önce yaşamış biri hakkında bilgi vermek bu kadar basit değil. İnsanlar yaptıklarıyla varoldular gibi görülse de bunun kökeninde yatan, yapacaklarını nasıl düşündükleridir. Yani realiteleridir. O adam ne düşünmüş, ne hayal etmiş, ne tür koşullarda ruhsal dünyasının verilerini nesneye aktarmış? İşte en büyük handikap, günün endişe ve döngüsü içerisinde yaşayan yorumcunun düşeceği hatalardır. Kişi ne kadar literatür bilgisine sahip olursa olsun, koşullar ve kültürün getirdiği yargılar, sonuçları %20 oranında olumsuz etkilemektedir.

Tarihçi ya da arkeolog bu sorumluluğu ve bu bilinci taşıyarak, safiyane mantıkla bir yerlere gelemeyeceğini artık anla-

mıştır. İnsan soyuna ait son bulgular, geçmişin sakinlerinin ruhsal anlamda çok da bize benzemedikleri sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda, bu bilgiyle, soru işaretlerini büyütmek geçmişin sakinlerini çok da hafife almamak gerekiyor sanırım.

Gerçekten demiri işlemeyi bilmiyorlar mıydı?

Beş-altı bin yıl kadar önce, bugünkü Güney Pakistan'da, Larkana ile Kandiaro arasında Mahenjo-Daro kenti, en parlak çağını yaşamakta iken, Keops Piramidi henüz yoktu. 1921 yılında Hint arkeoloğu Daya Harappa, bugün adını taşıyan yerde yürüttüğü rastgele kazılar sonucu, çok eski bir kentin kalıntılarını gün ışığına çıkarmıştı. Buluntulardan bu kentin halkının, demiri işlemeyi bilmiyor olduğu sonucu çıkmaktaydı. Yalnız taş ve bronz araçlardan yararlanıyorlardı.

1922 yılında bir başka arkeolog da Harappa'nın 700 km uzağında Indus ırmağının bir adacığında, yerlilerin Mahenjo-Daro, "ölüler tepesi" diye adlandırdığı bir tepede kazıya başladı. Kazı ilerledikçe bugün esrarengiz uygarlık olarak tarihe geçecek olan "Harappa Uygarlığı" ile bağlantılı buluntular birçok soru işaretini de birlikte getirdi. Bunların en önemlisi hiç kuşkusuz bu toplumun demiri kullanıp kullanmadıklarıydı. Harappa'nın eski halkı demiri bilmiyormuş. Belki de "artık bilmiyorlardı" diye yazmamız gerek, çünkü kayıp ya da batık kıta "Mu" varsayımından yana olanlar bu fikri desteklemektedirler. Harappa ile Mahenjo-Daro arasındaki yarı yolda İndus ırmağının Pencap ile birleştiği yerde gerçekten de çok çok eski madeni eşya bulundu; bu arada bir demir yüksük ile alüminyumdan yapılmışa benzeyen çok hafif bir fincan da bulunmuştur.

Öte yandan yine aynı 'bölgede sayılabilecek Delhi'deki ünlü -yaşı yaklaşık 4 bin olan- "Kitub Sütunu" birbirine lehimlenmiş ya da bilemediğimiz bir yöntemle bağlanmış demir parçalarından oluşmaktadır. Sıcak ve nemli bir havada ve son

derece olanaksız iklim koşulları altında bulunmasına karşın, yine de paslanma belirtisi göstermemektedir. Amerikalı arkeologlar ise, bu bölgede öyle arkeolojik nesneler günışığına çıkarmışlardır ki; bunlara dayanarak 7 bin yıl önce bazı uygarlıkların 9 bin derecelik ısısı olan fırınlarda çelik yaptıkları kesinlikle söylenebilir.

1500 yıl yanık kalabilen lamba nasıl olabilirdi?

Tüm bu doğaüstülükleri masaya yatırmışken, meşhur Mısır takvimini çok eskiye götüren belgeler, şaşırtıcı doğrulukta astronomi haritaları ve çok doğru olarak yapılmış kristal mercekler bulunmuştur. Bunlar hiç kuşkusuz Nil çocuklarına gökyüzünü gözleme olanağı veren araçların parçaları olmalıydı. Yeniden yazmaya başladığımız teknoloji tarihinde, önemli bir yer tutan 15. yüzyıl ortalarına doğru meydana gelmiş pek garip bir olay akla geliyor. Bu tarihlerde Çiçero'nun kızı Tullia'nın mezarının kapağı açılmıştı. Kızcağız hiç bozulmamış halde, bileşimi bilinmeyen bir sıvı içinde yatıyor ve ayaklarında bir lamba yanıyordu. Bu lamba mezarın açılmasından az sonra söndü. Cesetlerin bozulmasını önleyen bu sıvının kimyası neydi acaba? 1500 yılı aşkın bir zaman süresince yanık kalabilmiş bir lamba nasıl olabilirdi? Eğer bize değin gelenler doğru ise, atom enerjisinden başka bir şey değildi bu.

Pek bilinen "Açıl susam! Açıl!" büyülü deyişi, rasgele uydurulmuş değildir. Susam tohumunu saran kapsül, olgunlaştığı zaman kendiliğinden açılır ama kalın bir ses, kapçığın olgunlaşmadan, zamanından önce açılmasına neden olur. Bu doğal olayı eski Mısırlılar da, İbraniler de, Doğulular da biliyordu. Belki de onların en yüksek fen bilgilerinin belirli bir ses gücüne dayandığına inananlar haksız değildir. Mısırlı rahiplerin ellerindeki çubuklarla koca taşları yerlerinden kaldırdıkları mitleri, belki de bizleri sonik teknolojiye, sonik fizik bilgisine götürecektir.

Klasik kuramları yaratanlar ve destekleyenler uygarlıkları etkileyecek veya durduracak sarsıntıların olabileceğini hiç akıllarına getirmemişler; insanlık tarihinin, taş devrinden atom çağına dek, az çok düzenli bir biçimde olduğuna inanmışlardır.

Levhalardaki bilimsel sırlar...

M.Ö. 669-126 arasında hüküm süren, en büyük Asur hükümdarı Assurbanipal'in tufan öncesi belgeleri kapsayan bir kütüphanesinden bahsedilmektedir. Bir gün bir grup bilgeye şöyle der; "Çok, çok eski zamanlarda orada, aşağıda bugün duvarları bile yok olmuş birçok büyük kent yükseliyordu. Ama biz orada yaşayan halkların dillerini biliyoruz, o dili, levhalar üzerine kazınmış olarak muhafaza ediyoruz." Tarihçi Gerard Heym'e göre ancak bir kısmı çevrilebilen bu levhalarda önemli bilimsel sırlar vardır. Bugün yalnız matematik veriler öğrenilebilinmiştir ki bu kadarı bile bizleri yeterince şaşırtıyor; karmaşık çarpma ve bölme tabloları, kare ve küp tabloları ve buna benzer başka şeyler gibi.

1962'de Bağdat yakınlarında, Tel Dibae'de arkeologların bulduğu bir levha, bu tespitleri açık bir biçimde doğrulamaktadır. Bu levhada, Sisamlı bilge ve matematikçinin dünyaya gelmesinden en aşağı 1500 yıl önce Babilliler tarafından kazılmış olan Pitagoras'ın teoremi bulunmaktadır. Dünya tarihi ve insanlığın ilerlemesi üzerine yaklaşık bir görüş edinmemizi engelleyenler arasında sayısız eski çağ kitaplığının yok edilişini gösterebiliriz. Burada günümüze gelebilmiş ipuçları arasında, hâlâ ne olduğu açıklanamayan belgelerin çok kabarık olduğunu belirtmekte yarar vardır. Bu tıpkı bir ilkelin eline, radyoçaların verilip, açıklama yapmasını beklemek gibi bir şey olmaktadır.

Bugün kullandığımız çatal, bıçak vb. kullanıyorlardı

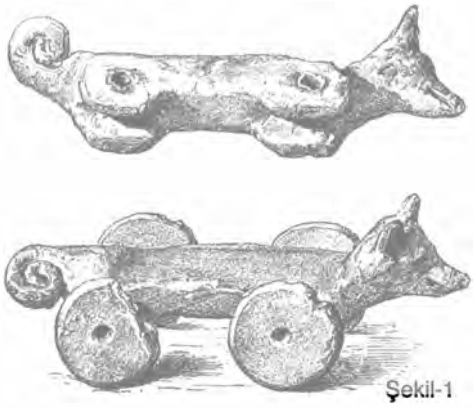
Orta Amerika'nın şaşılası uygarlığına da değinmeden geçmek bir eksiklik olurdu. Peru'da Nazca'nın güneydoğusunda, kuş uçuşu 700 km kadar uzakta, Titicaca yakınlarında, Tiahuanaca'nın kalıntıları yükselir. Yüzyıllar boyunca Tiahuanaca'dan neler çalındığını, ne kadar çalındığını hiç kimse söyleyemez. Bugün özel koleksiyonlarda hayranlıkla seyrettiklerimiz bu büyük sitenin hazinelerinin pek küçücük bir bölümüdür ve bu kadarı bile insanın gözünü kamaştıracak niteliktedir: İki üç kilo ağırlığında som altın heykeller, altın taslar, tabaklar, bardaklar, kaşıklar.

Demek ki "Viracocha sitesi"nin en eski halkı, bugün büfelerimize, masalarımıza koyduğumuz eşyayı kullanıyordu. Bir de tabaklarla çatal bıçak kaşıkların Avrupa'da ilk kez ancak 16. yüzyıl sonuna doğru kullanıldığını, Amerika'da ise, Aztekler'de, İnkalar'da ve bunlardan binlerce yıl önce yaşamış başka halklarda kullanılageldiğini düşünecek olursak!

Tarih öncesi ve arkeolojik bilgilerin gelişimi, bizim zaman içinde art arda dizilmiş olarak düşünmeye zorlandığımız uygarlık biçimlerini belli bir düzen içinde sergilemek eğilimindedir.

Söz konusu birikimsel tarihin, salt bir uygarlığa ya da tarihin belli bir dönemine özgü olmadığının en inandırıcı örneği Amerika'dır. Bu uçsuz bucaksız kıta, Orta Amerika kültürlerinin günümüze ulaşmış abidevi yapılarıyla gizem dolu dünyanın kapısını aralamaktadır. Örneğin, sık sık sözü edildiği gibi, eski Meksikalılar tekerlekten habersiz değillerdi; çocuklarına tekerlekli hayvan oyuncakları yapacak kadar iyi biliyorlardı. (Şekil-1) Tekerleği kullanmak için küçük bir adım yeterli olabilirdi ancak herhalde ihtiyaç duyulmamıştı. Bu sonuç bu insanların ilkel olduğunu, tekerleği henüz keşfetmediklerini göstermeyecektir.

Elinde tunç balta tutan Buz adam

Şekil-1

Neolitik devrim diye adlandırılan tarım, hayvancılık, çömlekçilik, dokumacılık gibi büyük buluşlara, hiç abartısız halen bağımlı durumdayız. Sekiz ya da on bin yıldan bu yana tek yaptığımız bu "uygarlık sanatlarını" geliştirmektir. Küflenmiş, pas tutmuş, eskimiş kavramları artık kapı dışarı etme vakti gelmiştir. Çok yakın zamanda, Avusturya İtalya sınırında, bir buzulun içinde, çok iyi korunarak günümüze ulaşan "buz adam" bu sıralamanın tekrar gündeme gelmesine ve tartışılmasına neden olmuştur. Buz adam bir gerçek. Bu adam binlerce yıl önce yaşamış bir dünya sakinidir; ama bu adamın hangi döneme ya da uygarlık uzamına koyulacağı bilinemez; veriler taş devri insanı olduğunu gösterirken, adamın elinde tunç bir balta vardır. Kafaları karmakarışık eden, bu türden bulgular, özellikle tarih biliminin bazı kalıpların dışına çıkması gereğini bir kez daha vurgulamaktadır.

Şurası da bir gerçektir ki, bazı görüşler, insanlığın "barbar" döneminde gerçekleştirdiklerini rastlantı sonucu ya da çok az bir çabanın ürünü olarak değerlendirirken, bu görüş sahibi bilim insanları insanlığın son dönemlerinde gerçek çaba, zeka ve imgelemelerinin sonucu olan buluşlarına değer vermektedirler. Ancak böylesi bir saptamanın kültürler arası ilişkileri doğru bir bakışla görmeyi engelleyecek yapıda olduğu da ortaya çıkmıştır. Artık söz konusu görüşlerin tümüyle dağıtılması, vazgeçilmez bir gereklilik olarak görülmeye başlanmıştır. [17]

Arkeometri

Temelleri 1958'lerde Oxford Üniversitesinde atılan bu yeni bilim dalı, son on yılda kendisine gerekli olan zemini ancak elde edebilmiştir.

Arkeometri sözlük anlamı itibarıyla arkeolojide ölçme ve değerlendirme gibi kelimelerle ifadelendirilirken, gerçek amacı ve anlamı pozitif bilimlerin sosyal bilimlerle yardımlaşmasıdır. Genel anlamda tarifi arkeoloji ile fizik ve doğal bilimler arasında bir ortak yüzey temin etme konusu, arkeometrinin kendisiyle anlam kazanmıştır. İşte bu rol, arkeolojik verileri fiziksel ve kimyasal metotlarla matematiksel modellendirme, istatiksel analizle bilgi edinme ve teknolojik değerlendirilmelerle hayata geçirilmiştir.[18] Bu anlamda arkeometrinin hayatımıza girmesi ve onunla tanışmamız, ülkemizde 1990'larda mümkün olabilmiştir. Ortadoğu Teknik Üniversitesi bünyesinde başlatılan çalışmalar o yıllarda oldukça ilgi çekmiştir. 1994 yılı itibarıyla da çalışmalarından ve adından söz ettiren Prof. Dr. Selim Kapur, Çukurova Üniversitesi bünyesinde bu anlamda bir kürsü kurma çabalarına girmiş ve başarılı olmuştur. Görülen odur ki tek yanlı davranmama isteği yeni görüşleri ve gerçekleri açığa çıkaracaktır.

Kefren Piramidinde bilimin yasalarını çürüten sonuçlar

Arkeometrinin önemli çalışmalarından kabul edilen biri de 1968'lerde Mısır'da bir fizik profesörü tarafından piramitler üzerinde yapılan ölçümlerle dünya kamuoyuna kendisini göstermiştir. Kaliforniya Üniversitesinden Dr. Luis Alvares 1968 Nobel Fizik ödülü sahibi bir fizikçidir. 60'ların sonlarına doğru Alvares Giza'daki Kefren piramidinde gizli oda ve geçitleri keşfedebilmek umuduyla kozmik ışınları kaydedebilen bir cihaz geliştirmiştir. Geliştirilen bu projeyi ve ekibi birçok ülkeden bilim adamı, atom enerjisi komiteleri ve birçok üniversite ve araştırma enstitüleri de desteklemiş ve katılmışlardır. [19]

Normal röntgen ışınları taş işçiliğine nüfuz edecek kerte-de güçlü olmadığından Alvares'in geliştirdiği teknoloji bu anlamda bir sonuç alma umudu taşıyordu. Birçok gözlemci heyetle çalışmalarına başladı. Teknoloji, uzaydan dünyaya sızan radyasyon parçacıklarını ölçmek üzere geliştirilmişti; dolayısıyla, Kefren'in piramidindeki mevcut mezar odasına yerleştirildiğinde taşlardan odaya ulaşan radyasyon (kozmik ışın) miktarının banda kaydedilebileceği ve yapının kütlesin-deki her türlü sapmanın doğal olarak yoğunluklarının kayde-dilebileceği düşünülmüştü.[20]

Alvares'in projesi şu gerçeğe dayanıyordu. Gezegenimizi gece ve gündüz bombardımana tutan kozmik ışınlar (dalgalar) bir objeden geçerken geçme esnasında yoğunluğa ve objenin kalınlığına bağlı olarak enerjisinin bir kısmını kaybedecekti.[21] Tabii ki bunun tam tersi boşluklarla karşılaştığında da hızlana-caktı. Bu da şimdiye dek gün yüzüne çıkartılmamış başkaca mezar odalarının geçit ve galerilerin bulunmasını göreli olarak kolaylaştıracaktı.

10.000 voltla işleyen karmaşık radyasyon aygıtı özenle yerleştirildi ve sonuçta önemli ölçüde kozmik ışın bilgisi top-lanabildi.[22] Boşlukların yerleri ve yaklaşık büyüklüklerini belirlemek için ışın odalarının yerleri değiştirildi ve stereo görüntüler elde edilmeye çalışıldı. Sonuçların Kahire'de mükemmel bulunması cihazların çok iyi çalıştığı tesbitini de ortaya koymuştu. Fakat ilginç gelişme Alvares'in Asistanı Dr. Lavren Yazolino'nun Amerika'ya dönüp kayıtları analiz etme-siyle gizemli bir hâl alacaktı. O dönem London Times Gazetesinden Kahire'ye giden muhabir bilgisayardaki yükle-melerin tüm bilinen fizik kurallarına dayalı bir teknolojiyle yüklenmiş olduğunu vurgulamasına rağmen El Şems Üniversitesinden Gohed olayın farklı bir açılım izlediğini vur-guluyordu. [23]

Kaliforniya Üniversitesinden Lavren Yazolino şöyle demişti: "Bilgisayarlara iki teyp kaydettik ve aygıtlarımızın iyi

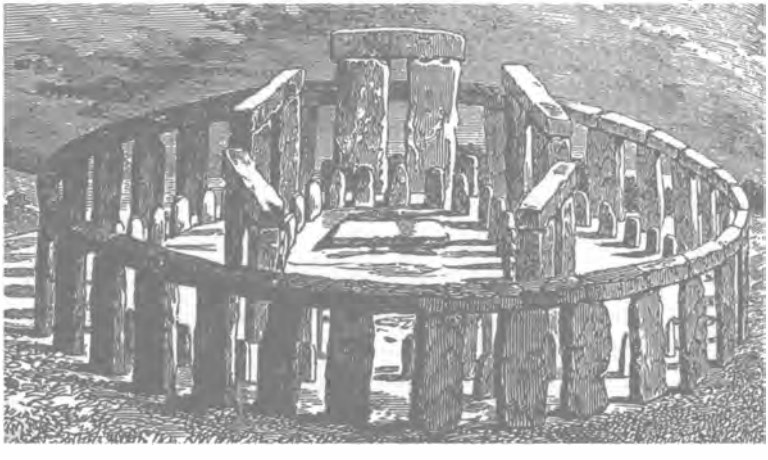
işlediğinden eminiz." Dr. Alvares kaydedilmiş bantları almak üzere piramide geldi ve bulguları konusunda tek bir söz etmeden hemen çıktı. Kahire'deki El Şems Üniversitesinden Dr. Amir Gahed Amerikalıların bıraktığı aygıtlardan sorumlu kılındı; bu arada ağzından çıkan en anlamlı sözler, şimdiye dek bilinen tüm bilim ve elektronik yasalarını çürütüyor; gerçekte teybe kaydedilen sonuçların bilimsel bakımdan olanaksız olduğu görüşü hâkim olmaya başlıyordu. "Büyük bir buluşa yol açacağını umduğumuz teypler, birer anlamsız simgeler karmaşası halinde çıktı" diyordu. Tümüyle aynı olmaları gereken iki teyp, birbirinden tümüyle farklı çıkmıştı. Ya piramidin geometrisi özde hatalı, ki bunun böyle olmadığını en azından bugün için biliyoruz ya da burada her türlü açıklamanın ötesinde bir giz vardı. İster okültizm deyin, ister firavunların laneti, ister büyü ya da sihir. Kefren'in piramidinde bilimin bilinen bütün yasalarını çürüten bir kuvvetten söz eden, Gohed'ti.[24] Daha sonraki resmi açıklamalar da pek farklı değildi doğrusu. Kasetleri her kontrol edişte farklı bir modelle karşılaşan bilim adamları birkaç kayıtta da göze çarpan bazı noktaların daha sonra eksik olduğunu gözlemişlerdi. Bilim adamları bunun bilimsel açıdan imkansız olduğunu da söylüyorlardı. Acaba bütün bu bilimsel bilgiler insan beyninin üstünde bir kuvvet tarafından kullanılmaz hale mi getiriliyordu? Ya da fizik kurallarındaki bilinen yasaları aşan bir kavram vardı. İşte günümüze kadar içine girdikçe korkulan piramit teknolojisi bizlere fen bilimleriyle tarih bilimlerinin bir kez daha gerçek ortak çalışmalar yapmasının yararlarını ortaya koyuyordu.

Yerleşim merkezleri, kutsal alanlar, mabetler arasındaki geometrik bağlantı

Bu arada başka bilim adamlarının yaptıkları araştırmalarda kadim uygarlıkların yerleşim yerleri arasındaki matemetiksel ilişkinin şaşırtıcı geometrik boyutları olduğu gözleniyordu.

Yerleşim merkezleri, şehirler, kutsal alanlar, mabet ya da şu an için anlamsız işaretler arasındaki geometrik ilişki birçok teoriyi de gündeme getiriyordu. Bir başka ilginç nokta da bu bölgelerde yapılan manyetik ölçümlerin sonuçlarıydı. Bu sonuçlar bilim adamlarını sonraları kutsal geometri kapsamında değerlendirilecek olan kadim izlerin arayışına itti. Farklı toplumların mitlerinde farklı isimlerle de anılsa taşıdıkları özellikler bakımından birkaç isim adı altında toplanılabilinecek bu kavramlara şimdilerde ejder yolları, kutsal patikalar ya da en bilinen ismiyle "Ley Line" ley hattı denildi. Bu oluşumlar konusunda hızlı bir sonuca varmak, ancak fenin ilgisiyle sonuca ulaşacağı izlenimini vermektedir. Örneğin Orta Amerika'daki Maya uygarlığının engin matematik ve astronomi bilgisi bizleri bugün bile şaşırtmaktadır. İngiltere'de binyıllar önce inşa edilmiş Stonhengenelerin (ki sayıları bilinenden çok daha fazladır) astronomi ve coğrafya bilgilerini bir çırpıda anlatıyormuş gibi durmasının nedenleri daha uzun süre kafaları meşgul edeceğe benzemektedir. (Şekil-2) Çözümün ekip çalışmasında yattığı gerçeği, farklı disiplinlerin birbirlerinden bilgi alışverişi sağlamaya başlamaları, bu soru işaretlerini biraz olsun azaltacağa benziyor.

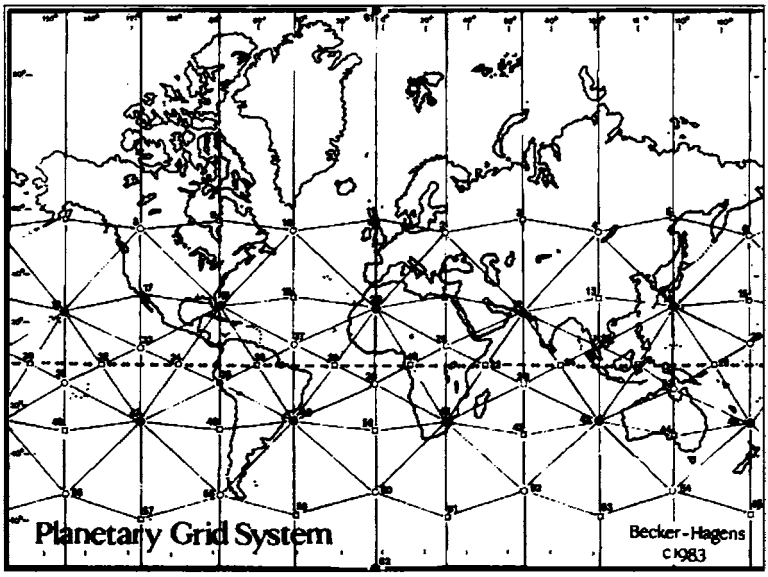
Şekil-2

Geçtiğimiz yıllarda ortaya çıkan ilginç coğrafik sonuçlar bilim adamı ve araştırmacıları düşündürecek boyutlardadır. M.Ö. 4000 ila M.Ö. 2500 bilinen olası tarihler arasında kurulan ve hatta daha öncesine bile dayanan kentlerin coğrafik konumlarında görülen ilginç bir benzerlik bizleri geçmişin gizem dolu teknolojisini düşünmeye itiyor. Kadim kentler arasındaki düzgün hatlar, anlamlı işaretler bu uygarlıkların birbirleriyle yakın ilişkide olduğunu, ciddi bir zekanın bir şehir planlamacısı hassasiyetiyle tüm bunları planladığı izlenimini uyandırmaktadır. Binyıllar boyu kutsal nokta, merkezler olarak işaretlenen bu topraklarda yüzyıllar sonrasına taşınan bilgiler sembollerle günümüze kadar ulaşma çabasındadır. Bu noktada karşımıza çıkan tabloda birbirleriyle görünmez bir bağ kuran on iki değişik bölge tesbit edilmiştir. Bu onikigenin de kendi içerisindeki köşegenleri ve kesişme noktaları gariptir ki yüzyıllar boyu kullanılmış kutsal merkezleri işaret etmektedir. Bu işaretleri koyan ve bu bilgiyi yüzyıllar boyu insandan insana aktaran kimdir? Güç merkezleri adı altında fizikçilerin de ilgisini çeken bu noktalar onların da çalışma alanını kapsamıştır. Tabii ki klasik tarihçi görüşü çürüten bu yaklaşım, önümüzdeki günlerde antropologları da yaban hayatın bir parçası olan ilkel insanın sandığımızdan çok daha akıllı olduğu tartışmasının içine çekecektir. Görülen odur ki insan uygarlığı birtakım iniş ve çıkışlara maruz kalmıştır. Çıkışlardan ve inişlerden günümüze çok az şeyin kaldığı bir gerçektir. Ancak yaşanan birçok felaket bazı izleri silememiştir. (Şekil-3)

Göksel kuvvetlerle yol alan uçaklar

Son üç beş yıl içinde, tarih öncesindeki teknolojik başarılar konusunda, genellikle E.T. (Dünya Dışı zeki yaşam) çağrışımlarıyla dolu, bir dizi kitap yayınlandı. Tarih öncesi Hindistan'ın uçan makineleri olduklarına inanılan Vimanalar, Güney ve Orta Amerika sanatında uzay roketleri ve astronot resimleri olarak iddia edilen kabartmalar, Fırat yöresinde elek-

Şekil-3

trikli piller olduğu iddia edilen nesneler ve daha sayfalara sığmayacak kadar çok örnek. İlk defa Eflatun'un yazmalarında, uygarlığının zirvesinde batmış gizemli kıta kabul edilen Atlantis'ten söz edilir. Buradan göç konusundaki görüşlerini dile getiren Eski Sovyetler Birliğinden Prof. Dr. N. A. Rynin'in derlediği İnterplanetary Tranel Encyclopaedia'da yer alan bir çizim, Atlantisli yüksek rahiplerin, batan kıtadan bir hava aracıyla kurtarılmalarını betimlemektedir. Böylesi eğitim görmüş birinin katı bilimsel yaklaşımdan bu olağanüstü sapışını yorumlayan Andrew Tomas, son dönem Atlantislilerin uçuş tekniklerini bilmekle birlikte, bu tür araçların eğer varsa yalnızca rahip ve devlet görevlilerinin hizmetinde olabileceğini söylemektedir.

Öyle anlaşılıyor ki Babilliler uçucu Etena mitosların da tarih öncesi astronot ya da uçuculara değin anıları korumuşlardır. Berlin Müzesi'nde bulunan bir silindir mühürde Güneş ile Ay arasında Etena bir kartalın sırtında gökyüzünde süzü-

lürken betimlenmektedir. Tomas Hint Somsoptakabodha yazılarında "göksel kuvvetlerle" yol alan uçaklardan ve "patlama kuvvetli" on bin güneşe denk "evrenin gücüne" sahip bir füzeden söz edildiğini belirtir. Sanskrit Mausola Purva da tüm Vrishni ve Anhoka kavmini kül eden bilinmeyen bir silaha, demir bir yıldırıma, dev bir ölüm habercisine gönderme yapmaktadır. Cesetler tanınmayacak ölçüde yanmış. Saçlar ve tırnaklar dökülmüş, çanak çömlekler parçalanmış, kuşlar bembeyaz kesilmiş ve yiyecekler yenmez olmuştur.

Burada bildiğimiz anlamda radyasyona bir gönderme yapıldığı açıktır; ne var ki kanıtlar, kuşkucuları, atalarımızın atom silahlarına sahip olduklarına ikna etmeye yeterli değildir. Tomas Alexander, Gorbovsky'nin RİDDLES OF ANTİQUİTY'sinde Hindistan'da bulunan bir insan iskeletinde normal okumaların elli katı radyoaktivite tesbit edildiğini belirttiğini aktararak, Mavsala Purva'nın bir söylenceden çok gerçek bir tarih olup olmadığı sorusunu da atar ortaya. Ç. Berlitz de, şu an Orta Asya'nın Çin ucuna yakın uçsuz bucaksız çölün ortasındaki tarih öncesi Hint kentleri Mohenjo-Daro ve Harappa'da sokak düzeyinden çıkarılan çok sayıda iskeletin, aşırı miktarda radyoaktif olduğunu belirtir.

Nobel ödüllü nükleer fizik öncüsü Prof. Dr. Frederick Saddy'den, aşağıda aktarmayı uygun gördüğümüz tesbitler Sınır Bilim adına cesaret vericidir. 1909'da tarih öncesinden zamanımıza kadar ulaşan gelenekler konusunda şunları söylüyordu: "Uzun zaman önce unutulup gitmiş eski bir kavmin bizim ancak yakın zaman önce edindiğimiz bilgilere sahip olmakla kalmayıp, bizim henüz edinemediğimiz bir güce de sahip olduğu sonucunu çıkartamaz mıyız?... Dünyanın kaydedilmiş tarihinin birçok çağından bir tanesinin, şimdi almakta olduğumuz yolu çoktan almış insanların bir yankısı olabilir."[25] Albert Einstein'nın da dediği gibi "3. Dünya savaşını bilmem ama 4. Dünya savaşının ok ve yayla yapılacağı kesin" sözündeki ironiyi de görmezden gelmek sanırım yanlış olur.

Karanlık Çağın Fatihleri

İnsanoğlunun dünya üzerindeki uzun geçmişinde, günümüz uygarlığının dışında en az bir büyük uygarlık daha yaratmış olduğu ve hatta bugünkü uygarlığın temellerinin de bu eski uygarlıkla atıldığı iddia edilmektedir.

İşte bu uygarlıklardan kayda düşmüş olanlarından bilinen en eskisi hiç kuşkusuz Mu^{x} kıtasıdır. 1989 yılında bir konferansında tanıma olanağı bulduğum Haluk Cemil Tanju'nun incelemeleri oldukça dikkat çekicidir. 1948 American-Turkish Sos. Cemiyeti Başkanlığını yapmış olan Tanju 1948 -1979 yılları arasında onlarca Pasifik adası kültür elçiliği görevleri sırasında Pasifik kültür ve inançlarını inceleme fırsatı bulmuştur. Yöresel kaynaklardan edinilen anonim belgeler ışığında Pasifik ortasında günümüzden tahmini 12.500 yıl önce 83 bin yıllık uygarlığıyla yok olan bir kıtadan söz edilmektedir. Bu kıtaya sonradan Lemurya (Lomorya) denilecek olan, Mu kıtasıdır. İnanışa göre Ay'dan kopup dünyaya düşen kıta büyüklüğünde bir gök taşıdır. Bu kıtayla ilgili kaynak teşkil edecek tabletlerin birkaçını Kaliforniya'da Rosicrucrucian Müzesinde bizzat gören Tanju Meksika'da 6000 küçük, Tibet'te de 204 büyük tabletten söz etmektedir.

Çevirisi yapılmış olan kaynaklara göre ada kaybolmadan önce yaşayan son kraliçenin adı Mu'dur. Bu deşifre edilmiş tabletlerde ulaşılan uygarlık düzeyi günümüz dünyasının da üstünde anlatımları içeriyor, kanun nizam ve idare sistemleriyle ilgili önemli bilgiler veriyordu. İri yapılı, dev cüsseli insanlar olarak tariflenen bu ırk, dünya üzerindeki madenleri çok iyi biliyor ve işliyorlardı. Bu insanlar, alınlarında göz gibi taşıdıkları bugün için elektronik-uzuv diyebileceğimiz bir fonksiyonla iletişimi çok üst düzeyde yaşayabiliyorlardı. Bir anlamda aralarındaki diyalog günümüz anlayışıyla telepatik-spritüel bir içerikteydi. Bu anlamda fonetik konuşma unutul-

muş, lisan ancak tabletleri yazan birtakım keşişler ya da dönemin tarihçileri diyebileceğimiz kişiler tarafından kullanılmaya başlanmıştı. [26]

1890 yılında Hint hükümeti vekillerinden biri olarak gittiği yörede, İngiliz diplomat, James Churchward'un 1883'te Batı Tibet'te günümüzden 15 bin yıl önce yazılmış Naccal tabletlerini bulduğunda keşfinin dünya tarihini sarsacağını bilemezdi. Bir süre Tibet'te tinsel eğitim alan Churchward eski Naccal dilini öğrenmiş ve bu ölü dil farkında olmadan onu 50 yıl sürecek bir serüvenin, bir araştırmanın içine itmişti. Orada edindiği bilgiler onu oradan oraya yıllar boyu savuracaktı. Bu dur durak bilmeyen rotada Pasifik Okyanusunun tüm adaları, Sibirya ve Orta Asya, Avustralya ve Mısır da vardı. İncelemelerini sürdüren Churchward nihayet aradığını Meksika'da buldu. İnceleme ve araştırmaları bundan yaklaşık 12 bin yıl önce bir felaketle yok olan Mu toplumunu işaret ediyordu. Meksika'da bulunan tabletlerin eski Naccal diliyle yazıldığını gören araştırmacı, Mu uygarlığı konusunda sağlam kanıtlar elde etmiş oluyordu. Tibet tabletlerinde eksik kalan bilgilerini Meksika tabletleri ile tamamlayan Churchward batık ve kayıp uygarlık Mu hakkında büyük yankılar uyandıran üç büyük eserini yazdı.[27] The Children Of Mu, The Lost Continent Of Mu ve The Sacred Symbols Of Mu adlı kitaplarında Mu ile ilgili tüm verileri bir araya toplamıştı. Bu arada 1930'larda Atatürk'ün büyük ilgisini çeken Mu uygarlığı Churchward'ın kitaplarının Türkçe'ye çevrilmesine kadar gitti. Atatürk'ün o dönemde Türk ırkının kökeni ve Mu uygarlığı bağlantılarıyla ilgili ciddi çalışmaları da bugün artık herkesçe bilinmektedir. Bu keşfin kökeninde araştırmacı Harrington'un kitabında bu konudan bahsederken batmış olan kıtanın güneyindeki Altın Kentten söz etmiştir. Bu duyumu Atatürk, Prof. Pitarddan 1933 Tarih kongresinde duyunca konu üzerine ciddi anlamda eğilmiştir.

Mu Uygarlığının sembolü Güneş'ti

Yine günümüze kadar ulaşmış en eski uygarlığın sosyo kültürel kesitlerinin yanında dinsel yönü de geleceğe yön verecek niteliktedir. Bu bilgiler bize bilinen ilk tek tanrılı dinin de sahibi olduklarını göstermektedir. Bu din, bugün "Mu Dini" olarak adlandırılacak olan Mu hiyerarşik uygarlığının yönetiliş biçimiyle de ilgili oldukça kapsamlı bilgiler vermektedir. Mu geleneği diğer adlarıyla "Güneş imparatorluğu"[XI] veya "Işık İmparatorluğu"[XII] kendisine tekilliği vurgulayan güneşi sembol olarak seçmişti. İlerleyen sayfalarımızda detaylıca göreceğimiz gibi Ra, Osiris, Mitra, Helios, Şarruma (Telepuni), Apollon da birer güneş tanrısıydı. Ve yine bu nedenledir ki zamanının bir kültür, inisiyasyon[XIII] ve entelektüel merkezi olan Yukarı Mısır'daki Helliopolis, "Güneş şehri" olarak adlandırılacaktı..

"Mu Dini" sembolleri daha çok geometrik şekilleri kapsıyordu. Öğreti, evrenin ortaya çıkışında en önemli görevin Tanrı'nın Geometri ve Mimarlık vasıflarına düştüğünü öngörmekteydi.[28] Bu öngörü belki de bin yıllardır saklı kalan bir şifrenin ilk iki kelimesi olacaktı.

Mezopotamya'nın çağlar öncesi bekçilerinden Sümer ve Asur kültürlerinde Tanrı inancının kökeninde yatan da Tanrı'nın mimarlık vasfıydı. Karşımıza çıkış şekline baktığımızda büyük ve güçlü olan Tanrı, doğa düzenini kuruyor, insanları, gezegenleri, yıldızları, hayvanları, bitkileri, mevsimleri, gökyüzünü, ayları ve günleri yerli yerine yerleştiriyordu. Bu bağlamda Tanrı büyük bir Mimar ve Ustaydı.[29]

İşte o günlerde temelleri atılan geometri ve mimarlık kavramları yüzyıllar boyu Tanrı'nın ifade ediliş biçimi olarak günümüze kadar ulaştı. Barındırdığı giz, ustadan çırağa yıllar boyunca aktarıldı durdu. Belki bugünlerde analitik kavrayış ve enformasyonun nimetleri, mimarlık mühendislik mesleğini kendi iç ritüelini kaybettirdi. Ancak unutulmaması gereken tapınak yapıcılık ve kutsal geometri hiç kuşkusuz o günlerde

elit ve paylaşılabilirliği kısıtlı, dönemin birkaç bilge insanın paylaştığı üst düzey bir inancın uzantısıydı. Bu gelinen noktada nelerin kaybedildiğine de gelecek sayfalarımızda değineceğiz.

Kadim kentlerin, anıtların ardındaki giz

Mu toplumu ve ondan sonraki toplumlar bu temayı uygarlıklarında en üst düzeyde işlemişlerdir. Engin bir matematik ve astronomi bilgisinin, dinsel bir öğretiyle kutsanması ve bu sırlarla, dünyanın kendisinde de yine kutsal bir coğrafyayla yaşatılması gereği; kadim kentlerin dünya üzerindeki yerlerinin hesaplanmasında da kendisini göstermiştir. Ayrıca bu mantıkla inşa edilen daha doğrusu işaretlenen doğa parçaları genellikle bugün monolit yapılarla günümüze dek uzanabilmiştir. Geçmişin anıtsal izlerinde saklı giz, bilgi bizleri kutsal geometrinin derinliklerinde yolculuğa zorlamaktadır. Bu saklanış ilksel ve sıradan ya da eğitimsiz insanların anlayamayacağı boyutlardaydı. Kaldı ki günümüz uygarlığı da bu şifre ve sembolleri çözme çabasındadır. Atlantis'ten, Giza'ya İskenderiye'den Kudüs'e oradan Kahire'ye, Kahire'den Delfi'ye, Delfi'den İstanbul'a birçok gizem, bilgi ve tinsel öge yüzyıllar boyu oradan oraya doğrudan veya sembollerle taşınmış durmuştur.

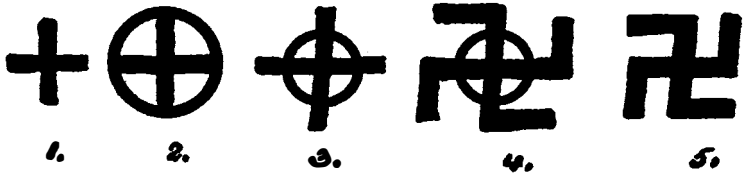
Başta Mu inancında olmak üzere tüm kadim inançlarda sembollerin kullanılması, belirli ifade tarzlarının kalıplaşmasını önlemek ve sembollere yeni anlamlar yükleyerek, dinin bağnazlıktan ve dogmalardan kurtulmasını sağlamaktı. Ancak uygarlıklar çöküp, ana kaynaklar yok olmaya başladıkça, bu sembollerin kendileri putlaştı ve çok tanrılı dinlerin ilk hareketlerini oluşturdu.

Kadim öğretilerin bir diğer temel dayanağı, tanrısal nurdan çıkmış olan dört temel gücün kainatı kaostan düzene geçirmiş oldukları teorisidir. Tanrı'nın kendi asil nitelikleri olarak kabul edilen bu dört temel güç "dört büyük inşaatcı"

"dört büyük mimar" "dört büyük geometri üstadı" olarak adlandırılır. Bu dört temel eleman Ateş, Hava, Su ve Topraktır.

Semavi dinlerin doğuşu ile bu dört temel eleman "dört baş melek" olarak adlandırılmışlardır. Çoğu zaman bu dört gücü gamalı haç ile sembolize etmişlerdir. Jeolog Niven'in bulduğu tabletler üzerinde rastlanan bu haçlardan, kollarının dördü de aynı uzunlukta olanının dört gücün eşitliğini, uçları kıvrık gamalı haçlardan ağızları sola dönük olanların mutluluğu sağa dönüklerin ise mutsuzluğu simgelediklerini görüyoruz. Bu konular üzerinde derin araştırmalar yapmış olan Hitler'in imparatorluğuna sembol olarak ucu sağa dönük gamalı hacı seçmiş olması bir tesadüf değildir. İsa'nın öğretisinde kullandığı haç sembolü de yine aynı kaynaktan, Mu'dan gelmektedir. [30] (Şekil-4)

Semavi dinlerin sembolleri olarak kullanılmış 6 köşeli yıldız haç ve boynuz (boynuz sonraları hilale dönüşmüştür) tamamıyla kadim uygarlık ve öğretilerin bir uzantısıdır. Geleceği önceden kestirebilmenin yanı sıra onu çok iyi yönlendirmiş bir zekanın neler yapabileceğini ve yaptıklarını gelecek bölümlerde detaylı bir biçimde inceleyeceğiz. Ancak görülen odur ki toplumu yönlendiren inanç ve manevi dünyaya yön verip bu uğurda bir şeyler yapma güdüsünü aşılayan yegane itici güç, çok eskilerden gelmektedir. Bu anlamda bu öğretilerle birçok abidevi yapı ve anıt günümüze kadar ulaşmıştır. Sonraları ortaya çıkan Tanrı, İmparator, Mimar üçlemesi bazı dinlerin de temelini oluşturmuştur. Çok sıkça karşılaşacağımız bu üçleme birçok dinde de karşımıza çıkacaktır. Bunların da günümüz uygarlığıyla yakınlığını inceleyip irdeleyeceğiz.

Şekil-4

Öğretinin Yaşatılması

Mu uygarlığı döneminde onun kolonileri olan Atlantis ve Mısır uygarlıkları öğretinin yegane sahipleri olmuşlardır. Mu kıtasının felakete -doğal ya da yapay- uğrayıp yok olmasıyla oluşmuş Maya ve Uygur kolonileri inisiyasyon[XIII] görevlerini bir süre devam ettirmişlerdir. Gamalı haç sembolünün karşımıza çıktığı diğer bir yer de hiç kuşkusuz Uygur kolu aracılığıyla Orta Asya ve Tibet'te kendisine ruhban bir ortam bulmasıyla yaşamıştır. Hatta Buda'nın kendi sembolü de gamalı haçtır. (Şekil-5)

Şekil-5

Günümüz bilim dünyasının, nasıl olup da ortaya çıktığını açıklayamadığı Mısır Uygarlığında, hem Mu, hem de Atlantis imparatorluklarının bu topraklar üzerinde kurdukları iki ayrı kolonide başlangıçta tek tanrılı din ve içrekteki öğreti geçerliyken, Mu kolonisi bir süre sonra yozlaşarak çok tanrılı inanca geçti. Atlantis kolonisi ise, Hermes (Toth) tarafından kurulmuş olan Osiris Dini'ni uyguluyordu.

Osiris'in müritlerinden olan ve ondan altı bin yıl sonra yaşayan Hermes ya da doğudaki diğer adıyla İDRİS , günümüzden on altı bin yıl önce, beraberindeki güç ile Atlantis'ten Nil deltasına çıktı. Burada bir Atlantis kolonisi kurdu ve Osiris dinini Mısır'da yaymaya başladı. Sais'de bir tapınak inşa eden Hermes (Toth-İdris-Ninurta-Mercür) Mısır'ın ünlü "ölüler kitabı"nda, "ilahi kelamın efendisi ve ilahi sırların sahibi" adıyla anıldı.[(31)]

Hermes konusunda binlerce anlatım ve tarif bulunmasının yanı sıra onun kimliği konusunda Olimpos tanrılarının soyuna, Antik Grek mitine de bakmak yerinde olacaktır.

Ruhlar kılavuzu Hermes'i, İstanbul'un kuruluş efsanelerinde karşımıza çıkacak olan Zeus'un karısı Hera ve Sevgilisi İo anlatımlarında da görmekteyiz.

Hera, Zeus'un İo'ya sevgisini kıskanarak kızı bir ineğe dönüştürmüş, başına da bekçi olarak yüz gözlü Argos'u dikmişti. Zeus'un buyruğuyla Hermes Argos'u öldürmüş ve bu başarısıyla Homeros destanlarında çok geçen, ama tam anlamı çözülemeyen Arqeiphontes ek adını almıştır. (32)

Yine başka kayıtlara göre Hermes Atlantis'den Mısır'a gelen ve beraberinde evrensel kat ve kayıtları getiren bir kişilikti. Kuzey Mısır, Hermes döneminden, Firavun Menes dönemine kadar (M.Ö. 5000) Hermetik rahipler tarafından yönetildi. Daha sonraları İdris Peygamber olarak tek tanrılı dinlerin efsanelerine giren Hermes'e Yunanlılar, aynı zamanda hem kral, hem büyük rahip, hem de din kurucu olması nedeniyle, üç defa büyük anlamına gelen "Trimejist" sıfatını layık gördüler.

İstanbul'la bağlantılarını sıkça göreceğimiz Kelt kaynaklarında da öğretinin bir başka yozlaşmış yorumunu görmek mümkündür. Bu konuda Dr. Murry Hope'un bakış açısı da ilgi çekicidir. Trimejist'in bir başka şekliyle kullanılışına kelt mitolojilerinde rastlıyoruz. Bu mitler Toth'un astronomik fenomenleri düzenleyici yönünü de ortaya çıkarmaktadır.

İlginçtir ki, nihai olarak Ay'a yönelik olan Kelt inancı, ona dişil üçlü tanrıça kişileştirmesini uygun görmüştür. Genç kız, Ana ve Yaşlı kadın'nın üçlü yönüyle (tri) bağlantılandırdıkları dokuz sayısına büyük, büyülü kudretler yakıştırmışlardır.(33)

Toth'un (Hermes) ortaya çıkışı bir yıldaki artık günlerin ortaya çıkışıyla gündeme gelmektedir. Mu ve Atlantis dönemlerinden günümüze kalan astronomik verilerde bir yılın 360

gün olduğu yapılan tüm modern ölçümlerle de sabittir. Mitos'a göre ikiz zaman tanrıları, Arslan Shu ve Tefnut (kimilerince Güneş'i, kimilerince de çifte yıldız Siris'u temsil ettiği düşünülen) Güneş efendi Ra'nın çocuklarıydı. Bunlar da Geb ve Nut'u (Yeryüzü ve Gökyüzü) dünyaya getirmişlerdi. Ancak, aynı zamanda Ra'nın karısı kabul edilen Nut kardeşiyle çiftleşerek kocasını öfkelendirmişti. Karısının sadakatsizliğinden deliye dönen Ra, onu yılın 360 günü çocuk doğurmamaya mahkum etmişti. Bu durum Bilimin ve Matematiğin tanrısı Akaşik kayıt tutucusu, ilahi savunucu ve zamanın efendisi Toth'la, (Ay) Ra (Güneş) arasında geçen ünlü kur'a oyununu akla getirmektedir. Oyunun sonunda Toth "artık" dediğimiz beş gün'ü kazanmış olmasaydı, Nut için hayli zor bir durum olacaktı. Nut böylelikle artık günlerde gebe olabilecek, beş çocuğunu doğurabilecekti: Sırasıyla Osiris, Büyük Horus, Set, İsis ve Nephthys...

Bilim adamlarının, psişiklerin ve romantiklerin bu öykülere çeşitli büyülü ve gizemli yorumlar getirmesine karşın, mitosların bize temelde söylediği, dünya, ay ve yıldız, gece, gökyüzü arasında oynanan bir dramın sonucunda takvim sisteminin değiştirildiği ve bu değişimi gerçekleştirenin, bir Ay ilahı olan Toth olduğuydu. Bir başka deyişle, dünyanın yörüngesindeki değişim ayı da ilgilendiren büyük bir felaketin belirtisi olarak, Atlantis kıtasının dönem olarak batışına denk düşer. Pratikteki sonucu da bilim adamlarının iddiasına göre takvimlerimizdeki beş artık günün ortaya çıkış nedeniydi.[34]

İşte tam bunlar olurken dünyanın öte yanında, kökleri kadim uygarlıklara dayanacak, ilahi bir seçimle, yerinin kadim bilgeler tarafında belirlenip, işaretlendiği Altın Şehrin temelleri atılacaktı. Yani hepimizin bugünkü bildiği adıyla, sanıyla İstanbul kendini belli etmeye başlayacaktı. İstanbul ve onun kadim bağlantılarının, akaşik kayıtlarla kesiştiği Toth'un da sıkca karşımıza çıkacağı ilişkiler göz kamaştırıcı bir bilinmezin işaretlerini veriyordu.

Akaşa, dünyanın belleği...

Akaşik kayıt denilen bir maddeden hatta sıvıdan, belli bir enerjiden söz etmek artık çok şaşırtıcı değil. Söz konusu bu kayıt tutucu, Grekler'in Aither'ine, Gallo-Keltler'in Nywywre'sine ve yine Japonların ejder yollarına denk düşen, Ley hattı inanışlarıyla örtüşen, Gaiya veya Modus operandi kelimeleriyle Batıda kendine yer edinen bir bilgiydi. Sanskritce Akashe teriminin, kökünden gelen bu bilgi, kısaca akasha, maddenin özü olan ve yerkürenin içinde yüzdüğü sıvı anlamında kullanılmıştır. Galatların diğer adıyla Kelt rahiplerinin (Druid) söz konusu hatlarla münasebetleri, bıraktıkları izlere bakıldığında yabana atılır türden değildir; hatta bu rahiplerin yolculuk rehberlerinin bu hatlar olduğu günümüzde hac yolları tabiriyle de daha bir anlam kazanmaktadır. Rahiplerin yolculuklarını bu sayede yaptıkları düşüncesi onlar hakkındaki hakim görüşlerdendir. Garip ve ilginçtir ki bu Kelt kültürü ve rahipleri tüm Avrupadaki gizemli yapılaşmanın mimarı iken bugün Galata denilen yerde de ikamet eden bir kolunun varlığı ilerleyen sayfalarda titizlikle üzerinde duracağımız başlıklardandır.

İnanışa göre, yerkürenin başlangıcından beri bütün olaylar bu sıvıya kaydedildiğinden, akaşa dünyanın belleği'dir. Yüksek görü olaylarında eğer görü sahibi akaşanın dalga boyunu yakalayabilirse (inisiyatik yöntemler bunun için gereklidir), bu bellekle eş güdüme girebilecektir. Geçmişin büyük uygarlıklarında ruhbanların, geleneği veya geçmiş bilgileri, arşivlere başvurmaksızın, bu yoldan öğrendikleri varsayılmaktadır.[35]

Bu anlamda da dünya üzerinde, kişi belleğiyle akaşik kayıtların eş güdüme girebilmesi için uygun noktalarda uygun hazırlıkların yapılmış olması geleneği vardır. Özenle seçilmiş veya tesbit edilmiş bu noktalar, geçmişin büyük inisiyeleri tarafından kullanılmıştır. Ruhban sınıfı temsil eden, ruhsal ve medyumsal güçlere haiz bu bilgeler çeşitli ve zorlu eğitimlerle açığa çıkarılabilen yeteneklerini doğa, dünya ya da her ne ise

kozmosla senkronize edebiliyor, bu hâl içersinde ruhsal hazza ulaşabiliyor idiler. Bu seçilmiş kişiler bu akışkan düzeni algılıyor ve bunları işaretlemeyi kendilerine görev ediniyordular. Tüm bu sorumlulukla, birtakım geometrik ve matematiksel hesaplar kullanılıyor ve uygun olan yerler tespit edilip işaretleniyordu. Bu, sezgi ve eğitimle oluşan evrensel teslimiyet anlamına gelen bir bağla mümkün olabiliyordu. Oluşan diyagramların barındırdığı geometri kimi zaman düzgün hatlarla birleştirilebiliyorken kimi zaman gizemli geometri kavranabildiğinde olağanüstü hesap kalitesiyle göz kamaştıran sonuçlar alınabiliyordu.

Toth, Hermes, Felsefe Taşı...

Yine Toth'a döndüğümüzde "Hermetizm"[xiv] geleneğinin oturduğunu görürüz. Toth-Hermes'in yedi ilkesi, söylenceye göre bu yedi gizli bilgi zümrüt bir levha üzerine yazılmıştır ve Musa'nın ünlü yasalar levhasıyla aynıdır. Gerçekte bu hermetik söylencenin İbranice'ye aktarılmasından başka bir şey değildir. Bu geleneğe göre Toth'un bilimi, yazıya geçmeyen, sözel olarak aktarılan yasalarda değil, bir nevi simya[xv] yoluyla üretilen zümrüt maddesinin ve onun kozmik enerjinin (yeşil ışık) taşıyıcısının geometrik biçimiyle levhanın kendisidir. Bilgi, üzerinde yazılan değil üzerine yazılanın kendisidir. Böyle bakıldığında zümrüt levha Ortaçağda adından sıkça söz edilecek olan simyada gümüşü altına çeviren felsefe taşıyla anlamdaşlık kazanacaktır.

Adından sıkça söz ettirecek zaman yolcuları bu şahsiyetler farklı isim ve kimliklerde karşımıza çıksa da ortak özellikleri gözden kaçırılmamalıdır. Trismeqistus Hermes (Üç Kere Büyük Hermes) Grek metinlerinde tanrıların habercisi, sözcüsü, kehanetin sahibi iken; Antik Mısır'da kutsal yazıcı, bilici tanrı, Osiris'in veziri Toth (sözcük anlamı yazıyı bulan ya da dünyaya getiren anlamında) arasında kurulan özdeşliklerde gökyüzü ve yer altına hakimiyet gözden kaçmaması gerekli

bir diğer özelliktir. Hermetik ilah[36] kavramı da tüm bu ilahi özelliklerin birikmesiyle ortaya çıkmıştır.

1990'ların başında genç yaşta kaybettiğimiz çalışma arkadaşımız Araştırmacı Aykut Osman Antmen'in, Toth ve onun ilahi boyutu konusundaki çalışmalarında yapmış olduğu aşağıdaki tespitler hayli ilginçtir.

Toth'un gökyüzüyle ilişkisi Mu dönemine rast gelmektedir. Eski Hint metinlerine göre Toth'un kitabı sembolik bir dille yazılmıştı. Bu semboller inanışa göre Venüs'ten gelen "Alev Rabları" tarafından Mu'ya indirilmiştir. Toth'un kitabının bu anlamda göksel birtakım bağlantıları vurgulanmaktadır. Ancak göz ardı edilemez diğer bağlantı da Toth'un yer altı hâkimiyetidir.[37] Bundan yaklaşık on iki bin yıl kadar önce Atlantis ve Mu batınca bu olayı önceden hisseden, fark eden kişilerin yer altına sığınaklar inşa etmeleri günümüze ulaşmış başka anlatımlardandır. Mu'nun yüksek rahipleri, Agarta adını verdikleri bu yer altı sitelerinde Toth'un bilgisini saklamaya devam etmişlerdir. Saint-Yues d'Alveydre, Agarta'da bulunan ve felaketten önceki uygarlığın tüm gizli kitaplarını saklamak için inşa edilen muazzam kütüphanelerden bahseder.

"Geçmiş devrelerin kütüphaneleri, kadim Atlantis kıtasının batmış olduğu denizlerin altına kadar ve tufan öncesi eski Amerika'nın yer altı kapılarına kadar uzanmış bulunmaktadır."

İlahi Sırlar

Doğulular tarafından "Altın Çağın Kitapları" olarak adlandırılmış bu metinler bazı eski uluslar içinse "İlahi Sırlar" sıfatını almıştır. Yalnız üstatlar, yüksek rahipler ve bazı seçilmiş yeterlilikteki rahipler onları okuma hakkına sahiptiler. Halkın olduğu kadar sıradan rahiplerin de onları okuması yasaktı.

Peki ya bu kitaplarda ne, nasıl, ne şekilde yazılmıştı? Sembol dilinin kullanıldığı iddiası bu kitaplarda yazılanları yüzyıllar binyıllar boyu gizledi. Ancak kitapların içeriğinin dışında bilinen birkaç fonksiyonu daha vardı:

1. Semboller konsantrasyon aracı idiler. Böylece bir sembole konsantre olan kişi başka bir şey düşünemiyor ve yanlış düşüncelerden korunmuş oluyordu.

2. Bu semboller bir araya getirilerek Mu dininin kitabı oluşturuluyordu.

3. Semboller ya da sembol dili, ifade ettikleri hakikatlerin dogmalaşmasını engelliyordu.[38]

Hermes'in diğer bir ilginç kişiliği de cin'lerle olan ilişkisinden ortaya çıkmaktadır. Bu sembolizm zaman ve boyutları kavrayan bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu ve buna benzer özellikler ilerleyen sayfalarımızda yer alacak olan Hz. Süleyman'da da gözlenmektedir.

Çeşitli kültür ve inançlara göre farklı tarifleri de olsa genel anlamda cin[XVI] kavramı doğanın elemental, eksik özellikli, nesnel özellikleri gelişmemiş canlıları olarak incelenmiştir. Genel anlamda sıradan insanların göremediği bir âlemin sakinleri olarak resmedilmiştir. Ve yine farklı kültürlerce insana benzeyen insan olmayan canlı varlıklar olarak da mitolojilerde nesnel görevler üstlenmişlerdir. Çoğu zaman kutsal bilgilerin koruyucusu olarak tariflenirken burada da karşımıza yine Hermes'in kişiliği çıkmaktadır.

Ne gariptir ki başından beri söz ettiğimiz kutsal, kutsanmış ya da ilahi bilgiler, onların taşıyıcıları ve koruyucuları olanlar ellerindekinin itina ile saklanması konusunda insan üstü çabalar göstermişlerdir. Bu kahramanlık süreçlerinde, bugün kutsadığımız, binyıllardır da saygı gören mekan ve coğrafyalarda kendilerini ifşa etmişlerdir. Ya mahal kutsaldır ya da bu kadim kahramanlar ortaya çıktığında kutsiyet kazanırlar. İşte onlardan birisi de hiç kuşkusuz tarihi binlerce yıl öteye giden, kadim bir seçilmişliğin hikayesi olan bugünkü namıyla İstanbul'dur. Barındırdığı paranormal mahalleriyle hiç kuşkusuz hem ilahi hem de gizemli bir dünyanın kapılarını zorlamaktadır.

İstanbul ve Karanlık Çağlar

İstanbul'un yeri ve kuruluşuyla ilgili metin ve belgeler binlerce yıl öncesine dayanmaktadır. Ancak bilinen odur ki bu seçim oldukça ilahi ve mistiktir. Anlatımlar ve belgeler dışında İstanbul'un konumu, kurulduğu dönem itibarıyla diğer önemli kutsal merkezlerle aynı değerdedir.

İstanbul'da ilk yerleşim gerçeği filolojik olarak M.Ö. 4000-3000'lere tarihlenmiştir. İlk yaşam izleri İstanbul'un güney batısında, Marmara denizi kıyısında Küçükçekmece gölünün bir kilometre kuzey ucunda Altınşehir yöresindedir.[39] (Altınşehir ismi İstanbul'un tarihte aldığı Altınşehir ismiyle karıştırılmamalıdır.) Mağarada yapılan arkeolojik kazılarda üç yerleşim katmanı saptanmıştır. En üstteki Doğu Roma (Bizans), onun altında Bakır çağ (Kalkolitik) çanak ve çömlek katmanı, en altta ise Yontma taş (Paleolitik) dönem katmanları bulunmuştur. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin Arkeoloji ve Prehistorya kürsüsü araştırmacılarından Kılıç Kökten ve daha sonra da Işın Yalçınkaya tarafından ciddi kazılarla günyüzüne çıkmıştır.[40]

İstanbul'da ikinci yerleşim gerçeği olan Fikirtepe höyüğü bölgesinde yapılan kazıların sonunda M.Ö. 4000-3000 yıllarına dayanan insan kültürüyle karşılaşılmıştır.

Fikirtepe höyüğü Moda ile Fenerbahçe arasındaki Kalamış koyuna akan Kurbağalıdere'nin kaynaklandığı sırtlardadır... Burada Birinci Dünya Savaşı esnasında Johannes Miliopulos adlı bir Rum kazı yapmıştır. 1942'de Alman Arkeoloji Enstütüsü Müdürü Prof. Kurt Bittel'e göre Fikirtepe höyüğündeki buluntular, Anadolu'nun diğer yerlerinde rastlanan çanak çömlekten ayrıdır. 1952-54 yıllarındaki çalışmalarda, çanak çömleklerin şekil ve bezeme bakımından Anadolu'da ve Güney Avrupa'nın hiçbir yerinde bilinmeyen özel bir tür olduğunu belirtilmektedir. Yine aynı dönemlerde

Fikirtepe, İçerenköy, Pendik ve Yalova kazılarından da benzer sonuçlar alınmıştır. [41]

İstanbul'da üçüncü yerleşim gerçeğini 1984 yılında Milliyet gazetesinde Ercümet Melih Özbay şöyle dile getirmiştir. Bizans etütleri uzmanlarından bir Türk öğretim görevlisi: "Erken çağlarda ilk insanların Haliç'in en yukarı taraflarında Alibey deresi ile Kağıthane deresi dolaylarında yaşamış olduklarına ihtimal verilebilir." diyerek Haliç'in ilk isminin mitolojik kaynaklarına göre Kereossa'dan (Zeus'un sevgilisi İo'nun kızı) geldiğini hatırlatmaktadır. Bu isim sonraları Keros, eşittir Boynuz anlamında kısaltılmıştır. Keros'la deniz tanrısı Poseidon'dan doğan Byzas daha sonra bu bölgede Byzantion kentini kurmuştur. Eski Yunan yazarları Byzantion'un kurucusu Byzas'ın annesi Kereossa'nın Haliç'in Silahtarağa tepelerinde doğduğunu ileri sürerler.

İstanbul'un yerinin seçimi ve kuruluşuyla ilgili anlatımlarımıza ilerleyen bölümlerde daha genişce yer vereceğiz. İstanbul'un az bilinen ve belki çok önemli sayılacak ilahi özelliklerinden birisi de konumsal kökeninin Mu kıtasına kadar dayanmasıdır.

İstanbul'un yüzyıllar boyu binlerce millet tarafından fethedilme isteği ya da ona sahip olma isteği birtakım ilahi plânların bünyesinde saklı olmasından kaynaklanır. Yine bu anlatımlarda da Toth'un devreye girdiğini ve yine tarih olmayan tarih sahnesinde yerini aldığını görmekteyiz.

Araştırmacı Aykut Osman Antmen 1988'de "Yeni Safa" gazetesinde yayınladığı incelemesinde, bilinen anlatımlara değişik bir açıdan bakıyordu.

Antmen'in, "kökleri Mu'ya kadar dayanan kozmik bilginin günümüzden 20.000 yıl önce Sirius'dan geldiğinden -ki Antmen Sirius ismini kutsal kitaplardaki Cebraille özdeşleştirerek bilginin Cebrail kanalıyla Atlantis'e ya da Mu'ya indiril-

diği" savındadır- hareketle, Mu ve Atlantis kolonilerinin aynı soyu takip ettiklerini iddia etmiştir. "Sembol diliyle yazılmış olan kayıtlar Toth'un kitabı olarak bilinir" diyordu Antmen. Atlantis'ten kurtulan 5. Alt ırk bu kayıtların çözümlenmesini sağlayacak olan şifreleri gelecek kuşaklara aktarmakla görevlendirilmişti. M.Ö. 16000'lerde Atlantisli Bilge Toth bu şifreleri Mısır'a getirdiği, Mısır'da Menes zamanına kadar (M.Ö.5000) Toth'un Sais mabedinde kozmik bilgilerle eğitilen Sais rahipleri tarafından kodlandığı iddia edilmekteydi. Kayıtlar ancak çok yüksek seviyeli rahipler tarafından okunabiliyor ve yine onlarla paylaşılabiliniyordu.

Birçok dinin kendisine kaynak kabul ettiği bu gizli bilgiler belki de ritüelin en son ve arı hâli kabul edilen İslam'dadır. Müslümanlıkta gözlenen duru bilginin rehberliğini her şeye rağmen yapmaya devam ettiği görüşü din üstü bir bakışla en saygın ve bozulmamış kodlar halindedir.

> "Hayır; yıldızların yerleri üzerine yemin ederim ki - bunun en büyük yemin olduğunu bir bilseniz doğrusu bu kitap (Kur'an) sadece arınmış olanların dokunabileceği saklı bir kitapta bulunurken (Levhi-Mahfuz) âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiş olan Kur'an-ı Kerim'dir."
>
> Vakıa Suresi 56/75-80

Mısır'da M.Ö. 5000 tarihinden sonra yobazlığın yaygınlaştığı bir dönem başladı. Kozmik kayıtların anlamını bilen rahiplerin sayısı günden güne azalmaya başlamış; bu yüzden kayıtlar bir yer altı odasında bir avuç rahibin bilgisi dahilinde gizlenmeye çalışılmıştı. Büyük İskender M.Ö. 336'da Makedonya Kralı olduktan bir süre sonra Mısır'ı ele geçirdiğinde bu hakimiyetin nişanesi olarak İskenderiye kentini kurdu. Burada Sais rahipleri tarafından korunan odayı gören

İskender, odanın üzerine İskenderiye Kütüphanesi'ni inşa ettirdi. Kütüphanede 700 bin ruloluk el yazması eser bulunuyordu. M.Ö. 47 yılında Sezar'ın Ptolomeler Sarayını kuşatan ayaklanmayı bastırabilmek için İskenderiye limanında, içinde pek çok antik çağ hazinesinin bulunduğu yaklaşık kırk bin kadar kitabın yanmasına neden olan felaketin faturası maalesef yine bilgiye çıkacaktı. Kurtarılan eserler ve gizli kayıtlar Serapis ya da Serapeum mabedine taşındı. Ancak bu yok ediliş maalesef Roma İmparatoru Theodosius, Hristiyan piskopos Ambrosios'un baskılarıyla, 16 Haziran 391 tarihinde İskenderiye'nin Romalı valisine pagan kültlerini yasaklayan bir ferman gönderdiğinde, bu, kentteki gayretkeş Hristiyan keşişler kentin başlıca tapınaklarından olan Serapeum'un yerle bir edilmesi için bir fırsat olarak değerlendireceklerdi. Yıkılan Serapeum tapınağı içinde, İskenderiye Kütüphanesinin Ptolomeler Sarayındaki ana bölümündeki belli başlı yapıtların eksiksiz kopyalarının muhafaza edildiği kütüphanesi de bulunmaktaydı ve tarih bilimi için paha biçilmez binlerce belge o günlerde acımasızca yakılmıştı.[42]

İmparator Theodosius, tarihe malettiği görünürdeki bu kara lekeyi, pagan tanrılarının öğretisidir diyerek reddediyor ve bu yıkımın doğru olduğunu rahatlıkla ifade ediyordu. Bunların içinde değerli ve çok gizli bazı öğretilerin seçmelerini, İskenderiye'deki bazı değerli eşyalar ve nesnelerle birlikte Konstantinapolis'e yani Yeni Roma'ya ya da Roma'nın yeni merkezine, Yeni Kudüs'e götürmüştü. Yaklaşık üç yüz bin ezoterik eserin Bizans'a bu yolla geldiği söylencesi günümüzde bile heyecan verici bir tartışmanın merkezindedir. Tarihte bu yönüyle bir kez daha büyük bir öneme sahip olacak olan İstanbul, bu gizli öğretiler uğruna daha binlerce insanın öleceği onlarca savaşa ve bir dönemin kapanmasına sahne olacaktı.

Bir başka dönem kaynağında ise İskenderiye kütüphanesinin ve okulunun yine yakıldığını öğreniyoruz. Bu dönem,

Halife Ömer dönemine denk düşmektedir ki fethedilen Mısır'da Müslümanların ilk işi İskenderiye okulunu dağıtmak ve bu okulda asırlar boyunca toplanmış olan ve diğer yangınlardan arta kalan o muhteşem İskenderiye kitaplığını yakmak olmuştur.[43] Şairlerin ve yazarların, retorikçilerin ve sofistlerin, tabiplerin ve kahinlerin, tarihcilerin ve diğerlerinin yazmaları İran'dan Zend metinleri'nin artakalanları, Hint yazmaları, Mezopotamya'dan Kalde yazıları, Küçük Asya (Anadolu) filozoflarının risaleleri yok ediliyordu.

Ömer'in mektubunda; "Cevabım şudur, eğer içerikleri Allah'ın kitabına uygunsa, onlarsız yapabiliriz; çünkü bu durumda Allah'ın kitabı yeter de artar bile. Ancak öte yandan, eğer Allah'ın kitabına uymayan hususlar içeriyorsa; onları muhafaza etmenin hiç gereği yok demektir. Her iki durumda da üzerine düşeni yap ve onları yak"

Hüküm verilmiş, kütüphanedeki tomarlar ve ciltler İskenderiye'deki dört bin kadar hamama dağıtılmış ve İbn ül-Kifti'ye bakılırsa, altı ay boyunca ocaklarında bu kitaplardan başka bir şey yakmaya gerek kalmamıştır.[44]

M.S. 783 yılında geriye kalan ya da kurtarılan bir kısım kitap da Leo İsaurus'un gazabına uğramıştır. Eserlerin birçoğunu bulup yakmışsa da kozmik kayıtların çözümünü sağlayan belgeler rahiplerin ezberinde, dilden dile korunmuştur. Zaten bilginin saklanımındaki en esaslı öğreti ezberlemeyi emretmektedir. Bunun için de en güvenli ve en akılda kalıcı yöntem olarak kafiye, uyak ve ses benzerlikleriydi. Kültürlerin şifrelerle geleceğe aktarmayı hedefledikleri sanat eserleri, halıları, kilimleri hatta günlük kullanım eşyalarında bile bu şifreler saklanmış, efsanelere, hikâyelere ve masallara yüklenmiş, gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştı.

Geçmişin Mirası

Roma baskılarından yılmış olan Yahudi halkı kurtuluşu mucizelerde arıyor ve kendilerine Tevrat'ta geleceği bildirilen kurtarıcı mesihi dört gözle bekliyordu.

Hz. İsa, Hz. Musa'nın öğretisi'nin içrek yönünü yüzyıllardır bünyesinde barındıran Esenniler arasında dünyaya gelecekti. Yahudilikteki dinsel yozlaşmadan uzak kalabilmek için Esenniler Yehuda çölündeki Kumran'a çekilmişlerdi. Hz. İsa'nın bir Esenni olduğu, doğduğu tarih olduğu iddia edilen 25 Aralık gününden de bellidir diyen görüşün yanı sıra 6 Ocak gününü işaret eden görüş de başkaca sorunları beraberinde getirecekti. 25 Aralık tarihi, Esennilerin Elohim adına düzenledikleri kutsal ayin günü olması nedeniyle daha gizli bir anlam içermekteydi.

Hz. İsa Tibet'te Naacal dilini ve Mu dinini öğrenmişti..

Esenni öğretisi, tekamül dereceleriyle ilintili olarak üç aşamalı veriliyordu. Bu öğreti ta Naccallara dayanan kozmik bilginin ta kendisiydi. Bu da kutsal eğitim almış Hz. Musa'nın içrek doktrininden başka bir şey değildi. Esenniler arasında en üst düzeye kadar çıkan Hz. İsa, kişiliği gereği bununla yetinmeyip, daha fazla şey öğrenmek gayesiyle arayışlara girdi; ancak artık Mısır Okulu yoktu. Bunun üzerine Hz. İsa bilgisini artırmak için öğretinin diğer kaynağı olan Tibet'e yöneldi ya da yönlendirildi. Hindistan üzerinden Tibet'e giden Hz. İsa, burada yaklaşık on yıl kaldı ve ezoterik öğretinin yanısıra doğu bilimleri ve inanç biçim ve yöntemleri hakkında en üst düzeyde bilgi sahibi oldu.[45]

Mu öğretisi'nin Mu kültürü daha canlıyken doğu ve batı yönünde yayılması ve kıtanın batışıyla birlikte münasebetlerin kesilmesi dahi bu bölgede öğretiyi yıpratmamış aksine dünyanın bu sakin ve ruhban bölgesinde kendisine Mısır'dan daha

iyi bir zemin bulmuştu. Bu öğreti önceleri Orta Asya kolu üzerinden Uygurlar'a oradan da güney koluyla Hindistan'a yayılmıştı. Öğreti Tibet platolarında rahipler tarafından gizlenebilmiş, gerekli değer ve özeni görebilmişti... James Churchward'un sözünü ettiği Naacal tabletleri unutmayalım ki bu bölgede bulunmuş ve dünyanın dikkatine buradan sunulmuştu.

James Churchward, Hz. İsa'nın Tibet rahipleri arasında en üst dereceye kadar çıkmış olduğunu ifade ediyordu. Kendisini Naacallar hakkında aydınlatan rahip, Churchward'a Hz. İsa'nın, Tibet'te Naacal dilini ve ilk tek tanrılı din olan Mu Dini hakkında bilgileri öğrendiğini söylüyordu. Churchward, Hz. İsa'nın ölürken söylediği son sözlerinin Naacal dilini bildiğini ispat ettiğini öne sürecek kadar da ileri gidiyordu. Hz. İsa'nın son sözleri "Eli eli lama sabachtani" (Allahım, Allahım beni niçin bıraktın) şeklinde yorumlanmıştı. Araştırmacı bu sözlerin yanlış anlaşıldığını, Hz. İsa'nın gerçekte, Ortadoğuda hiç kimsenin anlamasına imkan olmayan Naacal dilinde "Hele, hele lamat zabac ta ni" (Tükeniyorum, tükeniyorum yüzümü karanlıklar kaplıyor) dediğini iddia etmektedir...

Hz. İsa halkın mesih beklentisini değerlendirerek kendisini Tanrı'nın oğlu olarak tanıttı. Ezoterik doktrin uyarınca Hz. İsa, "Tanrının oğlu" sembolüyle bu gerçeğin yeniden şekillenmiş ifadesiydi.[46] Daha sonraları Müslümanlığın içrek yönü olan sufizmde de benzer şekillerde dile gelecekti. Enel hak - Vahdeti vücud kavramlarıyla izah edilebilecek bir batın bütünlüğü işaret edecekti. Baba, Oğul, Kutsal ruh üçlemesi gibi birçok öğretinin temelini teşkil etmiş olan Panteist üçleme hiç kuşkusuz Mu dininin temelini oluşturan kavramlardandı. Kaldı ki bu üçleme ilerde de göreceğimiz gibi içrek eğitim tabanlı tüm dinlerde ve öğretilerde karşımıza çıkacaktı.

Hz. Muhammed'in her ne kadar Yahudi ve Hristiyan din adamlarıyla ilişkisi kabul edilse de ezoterik öğretinin, kozmik kayıtlarının varlığı konusunda net bilgi İslam ordularının Mısır'ı fethi sırasında ortaya çıkmıştır.

Farkındalık sahibi seçkin Yunanlı filozofların ve özellikle de Pisagor ve Eflatun'un (İskenderiye okulunda eğitim görmüş filozoflardı) eserlerinin İslami sentezlerini oluşturup yaymaya başlamışlardı. İslam'ın en duru bilgiyi içermesi bakımından var olan bilgiyle çabuk bağdaşması dinin hızlı yayılmasına da olanak tanıyacaktı. Zaman içerisinde köken bilginin (töz bilgi) o dönem için Hindu gölü olarak tabir edilen, Akdeniz havzasını bu anlamda çok iyi besleyecekti. Birçok Asya kökenli filozofun Yunan felsefesinin temelleri üzerinde çok etkin rol aldığı gözden kaçırılmaması gerekli bir noktadır. Bu yadsınamaz gerçek özellikle Küçük Asyada kendine yepyeni bir yol çizecekti. İslam'ın içrek öğretileri kendisine çok çabuk akılcı alıcılar bulduğu gibi bunun yayılması için de yeni bir enerji ve güç verecekti. Bu yeni güneşin adı Hz. Muhammed ve getirdiği yeni sistemin adı da İslam'dı.

Aynı dönemlerde İran'da Hurufilik gelişmeye başlamış, yoğun ezoterik bilgiler içeren 32 Farisi harfe dayanan ve benzeri Kabala öğretisinde de görülen bir sistemle uğraşıyordu. Ancak bu konuda kapsamlı bir araştırma yapılmadığı gibi başlıca eserler tercüme edilip değerlendirilmemiştir. Bunda hiç kuşkusuz dinsel ve siyasal baskının büyük etkisi vardır. Ayrıca ülkemizde Süleymaniye Kütüphanesinde ve diğer kütüphanelerimizde, irdelenmemiş pek çok eser tozlu raflarda ilgililerini beklemektedir. Topkapı Kütüphanesinde bulunan Memluk oyun kartları Tarot kartlarının menşeini ta Mısır'a kadar götürmekte ve yüklendiği sembolik anlatımların deşifre edilmesini beklemektedir. Ayrıca Türk kökenli tasavvuf ekollerini ezoterik açıdan özgürce irdelemenin zamanı da gelmiştir.[47]

İskenderiye Okulu yandaşlarınca sufi kelimesi seçilmişti.

Ve yine bu döneme araştırmacı yazar Cihangir Gener'in deyimiyle, Yeni Eflatuncu filozofların etkileri kuşaktan kuşağa yayılarak sürüyordu. Onların görüş ve düşüncelerinden etkilenen ve aydınlanan birçok kişi ve mezhep İslam'ın da açtığı

yolla çizgisini muhafaza ederek yeni ekollere doğru gidiyordu. O dönem filozofları, bilgeleri bu akıma tasavvuf, kendilerine de sufi adını vereceklerdi. Sufi kelimesi, bu düşünce akımının kaynağının çok eskilere dayandığını ortaya koymaktadır. Yunanca Sofos kelimesi, akıl-hikmet-bilgelik anlamına gelmektedir. Aynı kökten gelen sufi kelimesi de İskenderiye Okulunun yandaşlarınca bu anlamları nedeniyle seçilmiştir. Bu arada filozof ve felsefe sözcükleri de aynı kökten türemiştir. Bu kelimeler, Yunanca'da sevgi ve güzellik anlamına gelen "Pilos" ile Sofos'un birleşmesinden doğmuştur. Diğer bir deyişle felsefe, akıl ve hikmetin önderliğindeki güzellik ve sevgi anlamındadır.

Ayrıca Yunanistan'da çok akıllı ve bilgili olduklarını göstermek için kendilerine "sofistler" diyen bir grubun aslında çok tutucu ve hatta bağnaz kişiler olması, bir başka kelimenin, "sofuluğun" doğmasına da yol açmıştır. Sofu hemen her dinde aşırı bağnazlara verilen bir ad olmuştur.[48]

Halife Memun döneminde Müslüman işgalcilerle Harran'da karşılaşan Sabiiler (Sahabiler) zaman içerisinde İslam'la harmanladıkları kendi içrek öğretilerini İslam'ın mistik öğretileri içinde eritmişlerdir. Yüce varlığa, Allah'a ulaşılabileceğine, bunun da ancak sevgiyle mümkün olabileceğine inanan Bâtıni inançlı insanlar olan Sabiiler, bu isimle inanç tarihinde yerlerini almışlardır. Azimun, Hermes (Thot), Orfe ve Pisagor'u Tanrı ile bir olmayı başarmış yüce ruhlar saymış ve saygı göstermiş bir kabile olarak da kendilerinden söz ettirmişlerdir.[49]

Bir yandan Mısır İskenderiye Okulu kökenli sufilerin görüşlerine, diğer yandan da Sabiiliğe dayanan İsmaililik, bâtıni inancının tüm İslam dünyasına yayılmasında etken olmuştur. İsmaililik, Şamanist Türkler arasında daha çabuk yayılmıştır ki nedeni de Mu dininin Batı kolu olan uzakdoğu öğretilerinin Tibet üzerinden tüm Orta Asya'ya yayılmış

olmasıdır. Şamanizm de bu etkileşimden kalan son kırıntılardır. Bu bâtıni öğreti onların İslam'la daha çabuk kaynaşmalarına imkan tanırken, İslami öğretilerle bütünleşmeyi hızlandırmıştır.

Tarih içinde, İbrani Sabiilerin Mısır'a göç etmeleri gibi, Sabiilerin bir kolu Yemen'e gitmişti.Yahudi kralı Süleyman ya da Hz. Süleyman'ın karşılaştığı ve aşık olduğu Saba Melikesi Belkıs da, bu Yemen Sabiilerinin kraliçelerinden birisiydi. Kur'an'da da bu Yemen inanışına değinilmekte ve onlardan "Tek tanrı inanırları" olarak bahsedilmektedir. Araştırmacı Cihangir Gener'e göre de İslamiyet üzerinde öğretileriyle etkili olan da büyük ihtimalle Sabiiliğin bu koluydu. Ancak bu konudaki otorite hiç kuşkusuz Doç Dr. Şinasi Gündüz'dür. Son Gnostikler Sabiiler başlıklı çalışması kayda değer bir literatür değerindedir.

İlerleyen sayfalarımızda adından sıkca söz edeceğimiz İns'sü Cin'in Kralı, Hz. Süleyman İstanbul'un kuruluşunda ve yerinin seçilişinde de kadim kişiliğiyle büyük roller oynayacaktı.

İleride inceleyeceğimiz diğer bir konu başlığımız ise tüm bu öğreti ve metinlerin son olarak İstanbul'da toplandığı gerçeğidir. Bu gerçekten hareket ederek tüm Bâtıni öğreti ve doktrinlerin ışığında yeri ve konumu ilahi olarak belirlenmiş İstanbul'un, başta 3 büyük din tarafından kutsanmış mabet ve yapılarını, bunların konumlarını ve önemli özelliklerini irdeleyeceğiz.

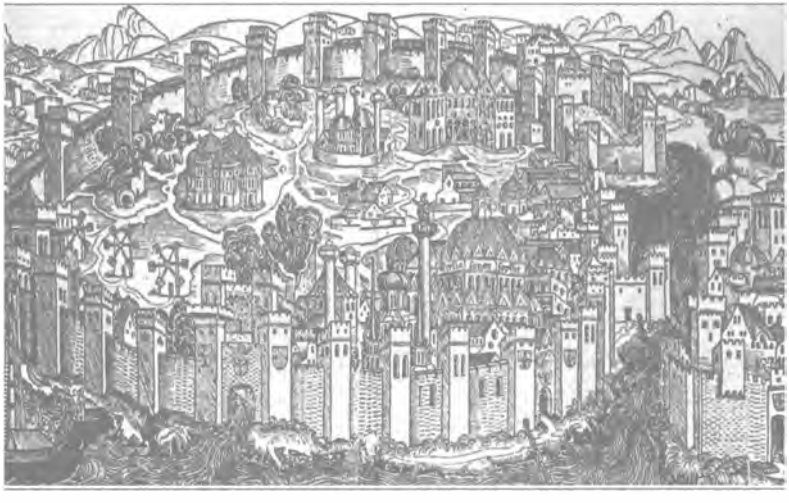
Hz. Muhammed'e göre İstanbul önemliydi.

Bâtıni öğretinin İslami sentez boyutunun farkında olan ve onu en iyi biçimde halka indirgeyebilen Hz. Muhammed, İstanbul'un önemini de her fırsatta dile getirmiş ve bu vurguyu bilmediğimiz bir farkındalıkla yapmıştır.

İşte İstanbul'un fethi de bu anlamda önemli ve ilahiydi. Bu fetih tarihi yüzyıllar öncesinden belliydi. Mukadder olan İstanbul'un fethi nitekim M.S. 391 yılında kozmik belgelerin İstanbul'a getirilişiyle daha da bir önem kazanmıştı. Durumu bilen Hz. Muhammed; bir gün Medine'de mescitte bulunanlara şöyle seslenmişti:

> "İstanbul elbette fetholunacaktır. Ne güzel komutandır o kumandan ve ne güzel askerlerdir o askerler."[50]

Yıllar öncesinden taşıdığı misyon ve fenomenleriyle İstanbul inisiyatik öğretilerin gizli son kalesiydi. Yüzyıllar öncesinin izlerini taşıyan bu topraklar, her dönem dünyanın evrene açılan bu tinsel boyutuyla şarj ve direnaj noktalarından biri olmaya devam edecekti. (Şekil-6)

Şekil-6

Bâtınilik, Ezoterizm ve Teozofi

Ezoterizmi genel olarak insanlığın tarihinin başlangıcından günümüze kadar gelen bir gelenek, öğreti olarak algılamak daha doğru olur. Bu bilgi sayesinde tarih içindeki birçok sanatçı ve düşünürün eserlerini anlamak da daha kolay olacaktır.[51]

Ezoterik doktrin felsefesi genel anlamda panteizm olarak ifade edilir. Genelde tek tanrılı dinlerde yaradan-yaradılan ikilemi varken panteizmde bu ikilem yoktur. Var olan her şey Tanrı'dan südur etmiştir ve onunla özdeştir.[52] Yani bu anlayıştan yola çıkarak kadim kozmik bilgi ezoterizm ve teozofiyle bir tutulmuştur.

Ezoterizme; etimolojik olarak bakmak gerekirse, Yunanca "eso" yani içinde kelime kökünden gelir. Daha geniş kapsamlı bir tanım yapacak olursak "ezoterizm" sadece seçilmiş belli bir topluluğa verilen (bunlara inisiye < fr. initié denir) semboller ve şifreler aracılığı ile aktarılan, erginlemeye (fr. initiation) dayanan, metafizik öğretilerin tümüdür.[53]

Felsefede içrek kelimesi dışrak kelimesinin karşıtıdır. Pythagoras'ın çömezlerini dışrak ve içrek diye ikiye ayırdığı söylenir; birinciler sadece adaylar; ikinciler ise üstadın öğretisini bütün incelikleri ve sırları ile bilebilme hakkına sahip olanlardı. Dışrak eserlerde yalnız en açık kanıtlar ileri sürülürken, daha kesin kanıtlar ise içrek eserlerde yer alırdı. Sırra ve gizli bilgiye ermiş olanlardan başkasının kavrayamacağı esrarlı bir öğreti fikri birçok kimseye hoş görünmüş ve her devirde az ya da çok içrek topluluklar oluşmuştur.

Kabala'cıların içrek elyazmaları, "açkı" veya "anahtar" adıyla anılır. İçrek öğreti, oyun kağıdı falı, simyacıların sırları, sihir, büyü, kabala gelenekleri gizli dini törenleri genel anlamda kapsıyordu. Apokalipsis'in açıklanması, Hezeikel'in gördüğü hayallerin yorumlanması da içrek konular arasında yer

almaktadır. Bu tanımlarda dikkat edilmesi gereken nokta eski Yunan'da içrek ve dışrak kavramlarının bilinip kullanıldığıdır. Dışrak (exwterikov) ifadesini ilk kullanan Aritoteles'tir.

Antoine Foivre: "Ezoterizm uygun özelliklerin varlığına dayanarak, belirli bir düşünce tarzında tanımlanabilen, teoloji dışı, evreni özele bağlayan tarzdır." der ki bu özellikler şunlardır: Doğa canlıdır ve evrenin görünen ve görünmeyen bölümleri arasında dengeler vardır. Yaratıcı bellek burada her çeşit aracıyı (semboller, kurallar, mandalalar, aracı ruhları...) ortaya çıkarıp, gizi açığa vurur ve böylece kendini aradığı gibi, doğanın bir parçası olmaya çalışır.

Buna modern çağlara özgü olan, çeşitli geleneklere girmeye hazırlama eğitimini de ekleyebiliriz. Aynı ilkesel gelenekte geçiş, dallara ayrılarak, takipçileri inisiyasyona ulaştırmak için yapılmıştır.[54]

Bâtınilik-ezoterizm, dinlerin, ayin ve simgeler ardına gizlenmiş, soyut karakterli hayali çekirdeği olarak tariflendirilebilmektedir. Bu dinsel bâtınilikle, ancak azizler ve erginlenmişlerin, telepati veya daha farklı ruhsal boyut iletişimleriyle bağlantıya geçebilmeleri söz konusu olmuştur. Günümüzde bâtınilik, erginlenmişlerin vahiyleri temelindeki felsefe ve bundan kaynaklanan uygulamalı bilimler (hermetizm, okültizm, maji vb.) anlamında kullanılmaktadır.[55] Ezoterik öğretiler, çağlar boyunca, sadece bu öğretileri almaya hazır kimselere, gerektiği gibi verildiğinden ve çağın getirdiği değişikliklere gerek semboloji gerekse de açıklama yönünden uyum sağlayabildiği için günümüze kadar gelebilmiştir. Bu öğretiler geniş kitlelere yayılmamış, yayıldığı yerde de bozularak yok olmuştur. Bu sayede saflığını koruyan öğretiler bu yüzyılın son yarısındaki "bilgilenme"ye paralel olarak kısmen gün ışığına çıkarılmaya başlanmıştır. Bunun doğal sonucu olarak da yanlış anlamalar ya da yanlı yayınlar ortaya çıkmış ve çıkacaktır.

Ezoterizm sadece dinin tekelinde değildir.

Ezoterizm hakkında dikkat edilmesi gereken bir diğer konu da dinlerin ezoterik ve egzoterik (içrek ve dışrak) yanları olmakla birlikte, ezoterizm sadece dinlerin ezoterik yanı demek değildir. Bunun yanında ezoterizm sadece belli topluluklara ait bir din de değildir. Kutsal olan sadece dinin tekelinde bulunmaz, daha farklı bir deyişle kutsal ile ilgilenen her öğreti bir din olmak zorunda değildir. Ezoterizm kutsal olana özünde daha derin bir bakıştır. Ezoterik öğretiler aynı anlamda metafizik öğretilerdir. Metafizik kelimesi Eski Yunanca meta (sonrası, ötesi) ve jusikov (doğal, fiziki, fizik) kelimelerinden türemiştir. Latince'ye "metaphysica" olarak geçmiş ve buradan da bugünkü batı dillerindeki yerini bulmuştur. Metafizik, doğanın, fiziksel görüntünün ötesini, yani sezgilerle anlaşılabilen bilgiyi kapsar.

Ezoterist her şeyden önce tek bir Tanrı'nın varlığına inanır. Evrenin O'ndan oluştuğu ve her varlıkta kendinden bir töz olan bir Tanrı'dır. Bu bağlamda ezoterizmin yaradancı dinlerle yolu ayrılır. Aynı şekilde Cihangir Gener'in de söylediği gibi ezoterizm panteizm de demek değildir. Amaç Tanrı'dan var olan fakat onun kadar mükemmel olmayan insanın dünya üzerinde yaşadığı hayatlarının sonucunda tekamül ederek yeniden Tanrı'ya dönmesidir. Bu düşünce en güzel ifadelerini Hint felsefesinde bulmuştur.

İlk çağlardan bu yana bu öğretilerin geniş halk kitleleri tarafından yanlış algılanıp bozulma ile yok olabileceği düşüncesi bu öğretinin üstadlarını, öğretilerini semboller ve gizli ifadeler ile aktarma zorunluluğuna itmiştir. Kullanılan semboller ise hiçbir zaman insana uzak olmayan ve anlamına ulaşabileceği sembollerdir.

Ezoterizmi iyi anlayabilmek için ezoterizmin ve ezoterik düşüncenin tarihini ve buna paralel olarak sembollerin dilini

öğrenmek gerekmektedir. Ezoterik düşünce tarihi insanlık tarihinden soyutlanamaz. İnsan var oluşundan itibaren neden varolduğunu ve bundaki amacın ne olduğunu sormuş ve görünürdeki fiziksel dünyanın ötesinde bir şeyler olduğunu düşünmüştür. Kişiyi bu düşünceye iten güç onda asıl olan bilginin uyarılmış halidir; bu töz sorgulama-analiz-sentez üçgeninde kendine yer bulur.

Ezoterik düşünce tarih boyunca dünyanın çeşitli yerlerinde ortaya çıkmıştır. Bugünkü Batı düşüncesinin beslendiği kaynaklar konumu itibarıyla hem Doğu'dan hem de Batı'dan gelmiştir. Türkiye'nin gerek coğrafi konumu gerekse tarih içindeki stratejik konumu bu bağlamda büyük önem taşımış ve önemli izlerin günümüze dek gelmesinde büyük bir öneme sahip olmuştur. İlk olarak Yunan Uygarlığı'na kaynaklık eden Anadolu Uygarlıkları bu topraklar üzerinde var olmuş, olgunlaşmıştır. Budizmin Batıya açılan ve günümüzden 3000 yıl öncesine dayanan Budist altınçağı kıvılcımları, Anadolu topraklarında kendisine zemin bulmuştur. Ayrıca o dönemde Mezopotamya ile olan etkileşimi de belirleyici izlerin günümüze ulaşmasında etkili olmuştu.

Doğu kökenli Batı ezoterizminin kilometre taşlarından sayılan Templier Şövalyeleri (Tarikatı) ise Haçlı seferleri sırasında Müslümanlarla etkileşimleri sonucunda öğretilerini geliştirmiş, Kudüs'te bulundukları dönemde önemli içrek bilgilere haiz olabilmişlerdi. Hatta Bizansın Ortodoks dünyasındaki Hristiyan dualizminin çok önemli ayrıştırıcı geleneğini oluşturacak olan ve 12-13.yy.larda takipçilerinin Catharlar olarak tarih sahnesine çıkıp anılacağı Avrupa kolu da hiç kuşkusuz Anadolu kökenli bir hareket olacaktı.[56]

Sonuç olarak, ezoterik öğretiler, genel anlamda bilim ve din tarafından doğrudan tanınmayan, gerçeklerin ve duyumların üstün güçlerine olan inanca dayalıdır. Dar anlamda da doğaüstü, sır ve güçlerin kişisel nitelik ve belirli bir eğitimle

edinilmesi, kullanılmasıdır. Bu noktada ilahiyatın ve bunun sembolü olan teozofinin devreye girmesi kaçınılmazdır.

Ezoterizmin içinde olmasına karşın onunla direkt anlamda karıştırılmaması gereken kavramlarsa okültizm, mistisizm, teozofi, antropozofi, metafizik, parapsikoloji, spritüalizm, ufoloji, panteizm ve benzeri, nispeten yeni tabirlerdir. Bunlar bünyelerinde bir inisiyasyon disiplini barındırmazlar. Bu anlamda şunu diyebiliriz; ezoterizm bunları kucaklar ancak bunlar ezoterizmi tam anlamıyla tarif edemezler.

Teozofi tüm dinsel inançların altında yatan bir düsturdur.

Teozofi Yunanca kökenli evrensel ya da ilahi bilgelik inançlarının tüm dış şekillerine dayanan ruhsal, gizli ve iç gerçektir. Grekçe "Tanrı ve Bilgelik" anlamına gelen "Theos" ve "Spohia" sözcüklerinden türemiştir. Teozofi, bir hayat felsefesi olarak kendini gösterir. Uzayda yer alan "hiyerarşiler", etrafımızda çevrili görünen ve görünmeyen elementaller, evrim, reenkernasyon, karma olarak adlandırılan nedensellik yasaları, etki-tepki, vb. hakkında bilgileri kapsar. Teozofi bilimlere yeni yollar açar, hayat ve insanlar arasındaki farklılıkları açıklar. İnsan hayatına uygulanabilir olan temel davranış kurallarını koyar. Teozofi, herhangi bir dogmayı kabul ettirmeye çalışmaz ve öğrettiği şeylere körü körüne inanılması için kimseyi zorlamaz. Tersine hazır olanlara kendi ruhsal doğasını geliştirerek; gerçeklerin doğrudan algılanması için uygun hâle getirir ve insanın gizil güçlerinin farkında olmasını sağlar.[57]

Kısaca teozofi, bir din değil, tüm büyük dinsel inançların altında yatan bir düsturdur. İlahinin tüm gizli sırlarının bilgisiyle, yayılmayla ve evrenin içerisinde yer alan Tanrı ile insanın bu evrenle ilişkisiyle ilgilenir.

İstanbul ve Gizemli Yerleri

Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi İstanbul'da da açıklanamayan birtakım gizemli, sır dolu ögelerin bulunduğu gerçeğini gözlemlemekteyiz. Geniş bir perspektifle inceleme gereği duyduğumuz bu bölge halen daha gizemini korumaktadır. Ancak daha detaylı etütlerimiz, gizemin sandığımızdan da yakınımızda olduğunu ve bunun şaşırtıcı iç işlerliğini, fenomen boyutuyla göreceğiz.

Kadim kültürlerde inisiyeler kuşkusuz kozmik bilgileri çeşitli yöntemlerle saklamışlardır. Örneğin: Antik Mısır verileri; Atlantislilerin büyük olasılıkla yalnızca bizim güneş sistemimizin varlığından değil, galaksimiz içindeki başka yıldız sistemlerinden de haberdar olduklarını göstermektedir. Bu bilgiler, yüzyıllar boyunca ayrı bir soydan geldiklerine inanılan insanlar tarafından uygun kişilere öğretilmiştir. Günümüze sadece söylenceler boyutunda intikal eden öyküleri canlı tutan, toplumlar ve kabileler bu söylence metinlerini doğrular nitelikte belgeler bırakmışlardır..

Geçmişten kalma dev monolitler (dünyanın dört bir tarafına yayılmış piramitler, dolmenler, Menhirler gibi) ileri bir matematik, üstün bir geometri, fizik ve sonik fizik bilgisine sahip ve aynı zamanda hem evrensel evrimin genel biçimlerini, hem de zamanın doğası ve enerjisini kavrayabilen halkların varlığına işaret etmektedir. Yapılacak derin ve köklü araştırmalar antik Yunanistan'a ilişkin (İstanbul'u da içinde bulundurmak koşuluyla) birçok mitosun gerçekte bir temele dayandığı ve diğer eski kültürlerin pek çok sözlü geleneğini ve söylencesini günümüzde salt peri masalları olmanın ötesinde, kozmolojik olayların çarpıtılmış kayıtları olduğunu göstermektedir.[58]

Bu anlamda en güzel örnekleri barındıran Antik Mısır kültürü, bize önemli mesajlar vermektedir. Mısır Memphis-

Heliopolis'in bulunduğu bölgede piramitlerin yapıldığı dönemde bugün Sesostris I sütununun durmakta olduğu yerde, şimdi yerinde olmayan Heliopolisi işaret ettiği fikri ilk olarak Dr. Gerhard Haeny tarafından söylenmişti. Bu keşfin çıkış noktası da hayli ilginçti. Gizadaki her üç piramidin güneydoğu köşelerinin bir hizada olduğu, aynı çizgi uzatılırsa Heliopolis'teki sütuna vardığı görülmüştü. Dr. Haeny o sütunun daha önceki bir yapının yerine dikildiğini düşünmeye başlamıştı. Bu keşifle birlikte dikili taşlarla ilgili başka bir belirleyici unsuru daha ortaya çıkarmaktaydı.

Aslında Sesostris I sütunu gerçekten de daha eski bir işaret yerinin üzerine konmuştu. O eski işaret de son derece önemli ve esrarengiz bir işlevi işaret etmekteydi. Sütunun bugün durduğu yer bir zamanlar Phoenix Evi ya da tapınağının yerini işaret ediyordu. Ve yine kutsal Benben[XVII] taşı da bu tapınakta saklanmaktaydı, Burada karşımıza çıkan soruların başlıcaları şunlardır:

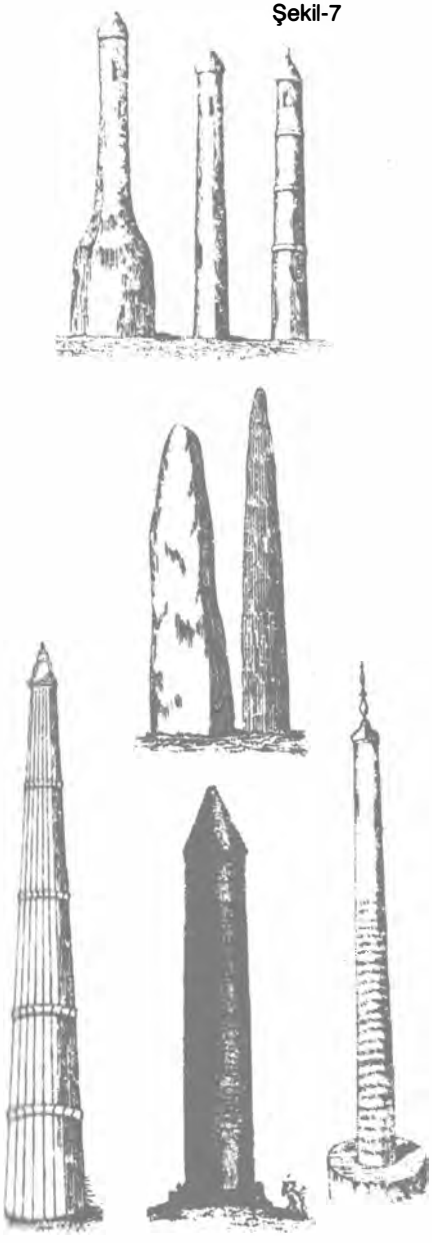
Kendisinden öncekiler gibi işaretleme gereği duydukları bölgeyi yeniden işaretleyen ve kendi taşını diken Sesotris I kimdir?

Benben Taşı'nın yerini bir sütunla işaretleme gerekliliğinin nedeni nedir?

Ve asıl, Benben taşı nereye gitmiştir?

"Aynı zamanda gökyüzünde" (Bilinen pagan ve ilahi tüm dinlerde haç yollarının gökyüzünde yıldızlarca çizilmiş izleri vardır) Osiris yolları adıyla anılacak kadim keşişlerce işaretlenmiş noktaların izleridir bunlar. Bu ve benzeri topraklar, çoğu zaman tüm inanç ve dinlerin merkezi olma özelliğiyle zaten bilinmektedir. Bu kutsal toprakları işaretleyen bilgeler günümüzde haç yolu adıyla anılacak ruhsal izleri inşa etmişlerdir. Görüldüğü gibi kadim geometrinin bir gereği olan işaretlemek, çağlar boyunca kendisini hep göğe yönelen yapıların zirvesinde hissettirmiştir. Bu geleneğin birçok örneğinden birisi de, İstanbul ve kucakladığı kutsiyeti barındıran toprakları-

Şekil-7

dır. Arkeolog Georges Goyon, tüm eski krallık yollarının, kendi sistematiğinin oluşturduğu, meridyen çizgileriyle ilgili, jeodesik bir sistemle birbirine bağlı olduğuna inanmaktadır.[59] (Şekil-7) Kim bilir belki eskilerin astronomları, yerdekini gökte göktekini yerde bulmak için hayatlarını birtakım markalamalara vakfetmişlerdir.

İstanbul tarih içinde diğer uygarlıklarla ilişkisi itibarıyla da çok değerli bilgi ve sır dolu yapılarla bezenmiştir. Hiç kuşkusuz bunların en önemlisi, insanlığın var oluşuyla yerinin belirlendiği, yok oluşuyla da insan neslinin yok olacağının sembolü, abidevi yapılara temel teşkil etmiş Ayasofya'dır. Bünyesindeki Mu misyonunu günümüze taşıyan ender inceliktedir. Bu nokta Ayasofya'nın da bulunduğu kutsal topraklardır.

Tek tanrılı dinlerin köken babası, Mu dini artık iyiden iyiye yok olduğu dönemlerde bu inancın bir uzantısı ya da devamı gibi görülen birçok tanrı kişileştirmeleri ve ruhun saadet arayışına bağlı olarak yeni dinler ortaya çıkmıştır. İstanbul'la ilgisi ya da uzantısı anlamındaki ilişki hiç kuşkusuz temelde bir yerlere

oturan, ancak fenomen, hurafe olarak nitelenen, done ve sembollerle kozmik, kutsal bilgiler yakın tarihimize dek, bilinçsizce taşınmışlardır.

İstanbul'da kentin çağlar öncesi kuruluşundan bu yana varlığını sürdüren ilahi semboller veya işaretler diyebileceğimiz "Tılsım"lar bu ad altında günümüze ulaşmıştır. Doğaldır ki inançsal yozlaşmanın engellenmesi için düşünülmüş bu davranışlar, ilahi seçilmişliğin de birer göstergesidir. Araştırmacılar tarafından her dönem kendi bünyesinde, kendi verileri ile çözülmeye çalışılan bu anıtlar, kendi aralarındaki ilişkinin gözetilmemesi nedeniyle birer kentsel süs eşyası olarak algılanmanın ötesine geçememiştir. Parmak bastığı mesaj, en eskinin en yeniyle kucaklaşmasını beklemektedir.

Pek az bilinen, eksik anlatımlarla günümüze ulaşmış olan, tılsımlı taşlar, kadim İstanbul'un günümüze kalmış en saf bilgi kırıntıları ve anlatımlarıdır. Bu anıtsal yapıların sergiledikleri manzaraya takılmadan, işaret ettikleri kozmolojiyi, evrenin ulu yapılandırıcısının mesajını algılayarak değerlendirmenin, ağaca bakarken, ormanı kaçırmak benzetmesine uygun olacağını düşünmekteyim.

Tılsımlı Taşlar binlerce yıllık kadim öğretinin şifreleridir.

Tılsımlar, önce Hristiyanlığın, sonra da İslam'ın çok tanrılı döneme ait ögeleri özümseme çabasının bir ürünüdür. Pagan kültürlerin ürünleri olan bu nesneler, sonraları Hristiyanlığın Doğu Roma tarafından kabul göreceği günlerde Konstantin tarafından özümsenerek Hristiyanlığın yeni tarifi içinde erimiş, eritilmişti. Kadim kültürlerin, dinsel ritüel ve törenlerinin nesnel ögeleri olan totemler, heykeller ve sunaklar Hristiyan öğretisinin derinlerine itilerek yeniden şekil bulmuştur. Uhrevi dinlerin egemenliğiyle antik çağ tanrıları, bilgi kişileştirmeleri hâline dönüşmeye başlayıp gökyüzündeki tahtlarından alaşağı edildiklerinde, insanların günlük hayatını etkilemeyi sürdüren yer altı güçlerine dönüşmüşlerdir.[60]

İstanbul'daki tılsımlı taşlar konusunda yazılı ilk belgelerde bu tılsımlı taşların hepsine birden ortak bir isim verilmiştir. Tyanalı Apollonius adı altında birleştirilen bu taşlar, binlerce yıllık kadim öğretilerin bir nevi şifreleridir. Gelecek kuşaklara aktarım hataları ve bilginin iyi korunamaması zaman içerisinde tılsımların anlatım, anlayış ve mesajlarını değiştirmiş olmasına karşın barındırdığı semboller gören gözler için değerini muhafaza etmektedir. Burada önemle üzerinde durmamız gereken nokta bu anıtlar yaratıcının bilgisinin şifrelerini barındırırken özünü kaybeden mesajlar nedeniyle putlaştırılıp, sembol değerini yitirmiş, araçken amaca dönük hizmetler beklenmiştir.

Bu konudaki en geniş ve tatmin edici bilgiyi Hristiyanlığın ilk dönemlerinde yayımlanan "Ortodokslara yanıtlar" adlı kitaptan bulmaktayız.

"SORU.XXIV: Eğer tek yaratıcı ve her şeyin efendisi Tanrı ise, Apollonios tılsımlarının yeryüzünün farklı noktalarında etkili olması nasıl mümkündür? Çünkü bu tılsımların denizin taşmasını, rüzgarın esmesini, fare ve yaban hayvanlarının istilasını önledikleri görülüyor. Ve eğer bunlar Tanrı'nın izniyle oldu ise böyle bir izin putperestliğe yol açmaz mı? Ve eğer bunlar Tanrı'nın izniyle olmadıysa, böyle şeyler şeytanın gücü olmadan olabilir mi? Ve dahası eğer Tanrı yaptıklarının yararından hoşnut olduğu için ona destek olduysa, bunları neden peygamberlerin ya da havarilerin eliyle yaptırmadı? Yok eğer bunların sapıklığından dolayı hoşnut değil idiyse, bu sapıklığı neden hemen önlemedi ya da izlerini sonradan yok etmedi ve yüzyıllarca sürmesine izin verdi?"

"YANIT: Bir yandan doğa güçlerini ve bunlar arasındaki uyum ve karşıtlıkları bilen bir bilim adamı olan Apollonios Tanrı'nın yetkisiyle bilime uygun tılsımlar yaptı. Bunun için tılsımlarına uygun malzemeyi bulması gerekiyordu ve eserini bunlarla yaptı. Öte yandan kurtarıcımız İsa, mucizelerini kendi ilahi iradesiyle gerçekleştirdiğinden hiçbir maddeye gerek duymuyor, ama eşya onun emir ve buyruklarına uyu-

yordu. Ve eğer İsa Apollonios'un tılsımlarını yok etmediyse, bunun nedeni bunların doğa güçleri bilimine uygun olarak yapılmasındandı. Heykeline giren şeytanı susturarak, kehanetlerini durdurarak Apollonius'a Tanrı gibi tapılmasını sağladı ve onunla birlikte Yunanlılarca Tanrı adı altında onurlandırılan başka şeytanları da gözden düşürdü. Ve bütün bunlarda İsa'nın ilahi gücünün işaretlerini gördüğümüz için, İsa'nın mucizelerinin rivayet olduğunu söyleyemeyiz."[61]

Görüldüğü üzere kozmik bilgi bir deformasyon aşamasına girerek ilk defa din ve bilim gibi iki büyük kola, iki farklı sorgulama formasyonuna o günlerde girmiştir. Bu ayrılış insanlığın geçmişin net ve karışık bilgileri arasında kalıp, çatışmaya girmesine neden olacak karmaşanın da ilk işaretleri olması bakımından önemlidir. Bu kaos birtakım verileri meşrulaştırma ve dönemin dini gerekliliklerine uydurma çabalarına itmiştir.

Kadim bilgilerin depolandığı ve bir süre sonra da gizli ilimler kapsamına alınan tılsımlar, dar perspektifli din adamlarının kontrolünde batıl inanç, büyü ve benzeri isimlerle şeytani sayılıp, hurafe sınıfına sokulmuştur. Artık bilgilerin yok olmaya yüz tuttuğu miladi dönemlerde ruhsal fenomenler dinden soyutlanarak hatta yok sayılarak doğa bilimleri başlığı altında yer altına itilmiştir. Bu yer altına itilişte, tüm inanç ve dinlerde aynı amaca hizmet eden bir sembol de dikkatlerden kaçırılmamalıdır. Doğanın elemental güçleri kapsamında "cin" adı altında kişileşen süptil bir enerji türünün, tılsımlarda vücut bulmuş sesleri gibidir. Kapsamlı olarak başka bir çalışmamızda irdeleyeceğimiz, "malzemenin ruhu" "elementin dili" kavramlarının yer aldığı bu kadim alegorinin, gözden kaçırılmaması gerekir. Sembolik mesajın, dillenmiş hâlinin bir kişiliğe bürünüp konuşturulması en etkin uyarı yöntemi olarak çok eski çağlardan beri tercih edilmiştir. "Taşların cini" kavramı İstanbul'da bizi hayrete düşürmeyecek sıklıkta karşımıza çıkmaktadır. Bu bahis için bu çalışmamızda küçük bir değinmeyle geçeceğimiz başlıkta yer alacaktır.

Özünde tılsımlar, yani anıt, yapı ve heykeller, dışrak olarak bir şekil ve biçim olmanın ötesinde ezoterik-içrek bilgilerin sembolize edildiği nesneler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar anlam ve içeriği değiştirilerek, geçerli olan inanışın şemsiyesi altında çoğu zaman varlıklarını muhafaza edebilmişlerdir. Geçerli olan dine mal edilerek, gelecek günlere saklanmaya çalışılmıştır. Yukarda bahis konusu edildiği üzere bu kozmik bilgiler, metinler hâlinde İstanbul'a getirildiği gibi, daha ağırlıklı olarak, anıtsal nesneler, heykel biçiminde de bu kutsal şehre yerleştirilmiştir. **Bu tılsımlara fiziğin, geometrinin, matematiğin ve astronominin ince ayrıntıları ve bilgileri kodlanmıştır.**

En kabul gören sava göre kadim öğreti Anadolu üzerinden Avrupa'ya yayılmış sonra tekrar bu topraklarda kendisini açığa vurmuştur. Bu buluşmanın baş aktörü hiç kuşkusuz batıyı ve doğuyu birbirinden ayıran İstanbul surlarıdır. Doğudan Sabiiler aracılığıyla çok sayıda hermetik belge 1042 yılında Bizans'a (İstanbul'a) getirilmiş ve burada oluşan zeminde kendini açığa vurmuştur. Bugün külliyet "Corpus Hermeticum" olarak bilinen öğretinin ta kendisidir. Corpus Hermeticum, özgün olarak 17 bölümden oluşmaktadır. Ancak son üç bölümü kayıptır.[62] İskenderiyeli Clemans'in (150-217) Stromatlar'da bildirdiğine göre Hermes'e ait 42 kitap vardır. Bunlardan bazıları dine, bazıları dinsel törenlere, bazıları kralların uyması gereken ilkelere, bazıları astronomi ve astrolojiye, bazıları da kozmografiye aittir.[63]

Geleneksel Yunan us'culuğuna artan güvensizlik ortamında kuşkusuz Hermes-Thot kişiliği ve birikimi, dayanak arayan insanların, tanrısal bilgelik adına sığınacağı bir liman, bir ilah olmuştur. Bu dönemde Hermes Trismegistus öğretilerine sentezlenen çoğu Arap kökenli astroloji, tıp, simya ve büyü konuları özellikle Ortaçağ simyacıları için vazgeçilmez bir kaynak oluşturmuştur. Tabula Smaragdina yani "Zümrüt Tablet" adıyla günümüze dek gizemini koruyacak olan nesne en dikkat çekicilerindendir.

Çağlar Öncesinin Bilgisi: Tılsımlar

Araştırmacı Galip Kaynak'ın yayınlanan bir gazete yazısı İstanbul'u koruyan 23 tılsımdan söz eder. Kaynak olarak gösterilen Evliya Çelebi Seyahatnamesi oldukça ilginç olup onun renkli kişilğinden ve buna bağlı gözlemlerinden yansıyan anlatımları günümüze dek gelebilmiştir. Ancak daha analitik gözlemleriyle dikkat çeken Petrus Gyllıus'un İstanbul konusundaki kitapları Türkçemize kazandırıldıktan sonra çok daha detaylı gözleme imkanı bulunmuştur.

Evliya Çelebi Seyyahatnamesi'nde 17. yy İstanbul'unu anlatırken, daha önceki dönemlere ait birtakım kayıtları da ortaya koymakta, Roma-Bizans dönemine kadar işlevini sürdürdüğüne inanılan tılsımlardan detaylar vermektedir. Bu tılsımların 27 adet olduğu bilinmesine rağmen, Çelebi ancak 23'ü hakkında bilgi sahibidir.

Madiyan oğlu Vanko asrında, Zevanda'nın krallığı devrinde İstanbul o kadar mamur ve o kadar kalabalıkmış ki, İmparator Konstantin, şehri ve şehir halkını doğal afet ve belalardan koruma çarelerini ararmış. Bunun için dünyanın dört bir tarafından kendi dallarında en iyi mimarları, çeşitli sahalarda hüner sahibi ustaları, bilginleri ve kahinleri İstanbul'a davet ettirmiş. Kendilerinden şehri ve halkını bela ve doğal afetlerden korumaları için hünerlerini göstermelerini istemiş. Bu üstün bilgi ve hüner sahibi kişiler de çalışmışlar ve sonunda hünerlerini ortaya koymuşlar. Bu tılsımlardan yedi tanesi o zamanlar "Altınmermer" denilen yerde bulunurken diğerleri de kentin önemli ve seçkin noktalarına konulmuş.

Başlıcaları Çelebi, Gyllıus tarafından dillendirilse de detaylar daha birçok güncel kaynaktan derlenmiştir. Ancak var olan, yorumlanan, tılsımların dönemin hükümdarı ve bil-

ginlerine mal edildiğini göz ardı etmeden, bu bilgilere sırasıyla bakalım:

1.TILSIM: Eski hükema (Hakim-Bilgin) ve rasatcılardan Kovala kalesi sahibi Filkos'un yapmış olduğu mermer sütuna tunçtan bir sinek yapmış. Sinek sık sık vızıldar, bu sayede İstanbul'a asla kara sinek girmezmiş.

2.TILSIM: Altınmermer denilen yerdeki sütunlardan birinde sivrisinek resmi bulunmaktaymış; Görevi: İstanbul'a sivrisineklerin girmesini önlemekmiş, Çelebi 17. yy.da bu tılsımların hâlâ devam ettiğini seyahatnamesinde belirtmektedir.

3.TILSIM: Yine sütunun birinde bir leylek resmi varmış. Bu leylek, rüzgarın etkisiyle ses çıkarır ve İstanbul surları içinde ne kadar leylek varsa ölürlermiş. Bu bakımdan İstanbul'un içinde leylek bulunmazmış. Ancak Eyüp ve Üsküdar'da leylekler barınabilirlermiş.

4.TILSIM: Bu sütunların birinde Horoz resmi bulunurmuş. Bu Horoz yirmi dört saatte bir öter, şehirdeki bütün horozları uyandırırmış. İstanbul'daki horozların diğer şehirdeki horozlardan evvel ötmesinin sebebi, uyuyanları uyandırıp İslami dönemde de sabah namazına kalkmalarını temin etmekmiş.

5.TILSIM: Sütunun birinde de kurt resmi varmış Bu kurt resmi İstanbul'daki koyunların mera ve çayırlarda çobansız gezip kurt şerrinden korunmasına sebep olurmuş.

6.TILSIM: Bu sütunlardan birinde, genç bir erkekle, genç bir kadının birbirine sarılmış resimleri varmış. İstanbul halkından kavga eden karı kocadan herhangi biri gelip de bu sütunu kucaklarsa hemen barışırlarmış.

7.TILSIM: Bu mermer sütunlardan birinde de Colinus'un yapmış olduğu ilk resim varmış. Resimlerden biri, Pir-i fani beli bükülmüş şekilde duran bir adam ve onun karşısında da deve dudaklı, asık suratlı, iki büklüm olmuş bunak bir kadın

otururmuş. Geçinemeyen karı kocadan biri gelip de bu sütunu kucaklayacak olursa hemen boşanırlarmış.

8.TILSIM: Yağfur, Avret pazarı denilen yerde bin parça beyaz mermerden minare gibi içi boş merdivenli bir direk varmış. Mediyan oğlu Yanko Hindistan'ı ve Maltan'ı zapta giden askerlerinin resimlerini bu direğin dört bir tarafına resmetmiş. Görenler resimleri canlı zannederlermiş. Direğin tepesine de beyaz mermerden yaptığı peri heykelini koymuş. Rivayete göre bu peri yılda bir kere bir bağırır bir bağırırmış ki, yeryüzünde ne kadar kuş varsa, bu heykelin etrafında toplanarak döner ve binlercesi de yerlere serilirmiş. İstanbul halkı da bu kuşları toplayarak yiyeceklerini temin edermiş.

Konstantin zamanında, papazlar bu direğin üzerine çıkarlar ve düşman görüdüğünde haber verirlermiş, söz konusu sütun Teodos'un oğlu Arkadius tarafından M.S. 395-408 yıllarında dikilmiştir. Üzerinde Arkadius'un heykeli olduğu bilinmektedir.

Petrus Gyllıus'un 1500lü yılların ortalarında yaptığı seyahatlerde anlattığı Arkadius sütunu da Evliya çelebinin anlatımından pek farklı değildir. Gyllıus sütunun Kserolophos adı verilen İstanbul'un tepelerinin birisinin zirvesinde olduğundan söz eder. İçindeki sarmal merdivenlerden söz ederken birebir bu merdivenleri kullandığını ve sütunu ölçtüğünü anlatmaktadır. Yirmi bir blok taştan oluşan bu anıtın ayrıca sütun başlığının üzerinde iki ayrı taştan bahseder. Gariptir ki eğer bir mübalağa yok ise 233 basamakla sütunun zirvesine çıkıldığını söylemektedir ki bu da günümüz hesaplamasıyla kabaca 46,5 m eder ki 15 katlı bir binayla eşdeğer yüksekliktedir. Söz konusu yapıda bu basamakları aydınlatan 56 adet pencereden de söz edilmektedir. (Şekil-8) Tepesinde bulunan Arcadius heykeli, Leon Konon dönemindeki depremde düşmüştür.[64]

9.TILSIM: Tavuk pazarındaki bin parça sütundur. Kırmızı renkli som mermerden yapılmıştır. 100 zıra (bir zıra 68 cm) boyunda, yuvarlak bir sütundur. Depremlerde hasar görmüşse de oyluk kalınlığındaki çemberlerle sağlamlaştırılmıştır. Bu sütun üstünde ham mermerin üstünde bir sığırcık kuşunun heykeli varmış. Her sene vakti geldiğinde bu kuşkanatlarını açarak ötermiş. Yeryüzünde ve yedi iklimde ne kadar kuş varsa, bütün dünya bahçelerini dolaşır, gagalarına birer, ayaklarına da ikişer zeytin tanesi alıp İstanbul'a gelir ve bu direğin dibindeki kubbenin deliğinden zeytinleri bırakıp, memleketlerine dönerlermiş. Keşişler ve papazlar da bu zeytinlerle geçinirlermiş.

Şekil-8

Bahis konusu sütun, Çemberlitaş adıyla bildiğimiz anıttır. Konstantin tarafından Roma'dan getirtilerek Plakoton adındaki forma, şimdiki Beyazıt'a diktirilmiştir. İlk zamanlarda üzerine, gerek sanatla işlenişi gerekse olağanüstü büyüklüğü nedeniyle hayranlık uyandıran tunç bir heykelin konulduğu anlatılır. Betimlemelerde dikkat çekici nokta nefes alır gibi canlı denilmesidir. Bu heykel İlion (Turuva) Apollon'nun tasvirinin ta kendisiydi. Zamanla, Julyanus ve Teodosyus, bu heykeli kaldırarak kendi

heykellerini koydurtmuşlardır. Bu heykeller de yıldırım isabetiyle sütunun üst tarafıyla birlikte yıkılmıştır. Manvel Komnenos zamanında bu sütunun üzerine bir haç dikilmişse de yangında o da yanmış ve bugünkü hâlini almıştır. Şu an demir çemberlerle muhafazaya çalışılmaktadır.[65]

Bu sütunun altında bilinen odaya ve onun gizemlerine ait anlatımları ilerleyen sayfalarımızda detaylı olarak temas edeceğiz. Gizemli Yer altı ülkesi söylencelerinin bu gizli kapısı ve odalarıyla kutsal emanetleri barındırdığı rivayet olunur.

Çemberlitaş konusundaki başka bir kaynakta hayli ilginç anlatımlar bulunmaktadır. Kızıl somakiden yapılmış muhteşem bir sütun olduğu söylenen Çemberlitaş Konstantin, formunun orta yerine dikilmiştir. Sütunun üzerinde başında güneş tanrısı Apollon'unkini andıran yedi ışın bulunan ve Frikya'daki İlion (Troyalı) heykeltraşların elinden çıkma bir heykeli koydurtmuştur. Aynı Konstantin Roma'dan gizlice kaçırdığı ya da yaygın inanışla imparatorluğun merkezini taşıdığı için getirttiği Palladion (veya Palladiyum) denilen heykeli, kendi heykelini taşıyan sütunun altına yerleştirilmiştir... Apollodoros bu heykelin otomatik bir şekilde kendi kendine hareket etme özelliğine sahip olduğunu söylemektedir. Göklerden geldiği söylenilen bu tılsımlı heykelin mahiyeti, günümüze kadar sırrını korumuştur. Nihayet bu sütunun altında ya zenginlikleri elinden alınan Romalıların koparacağı gürültü ya da Hristiyan Bizanslıların bir puta katlanmak zorunda kaldıklarında kapılacakları öfkeyi önlemek üzere Palladium gizlice saklanmıştır.[66] Bizanslılar, Konstantinus'un bu heykeli kendi adını taşıyan forma gömdürdüğünü söylerler. Heykel hakkında birden çok kaynakta detay betimlenmiş olup yüzünün klasik yunan yontularındaki gibi değil daha çok Mısır yontuları gibi olduğu yönündedir. Yine farklı kaynaklar onun tahtadan mı tunçtan mı yapılmış olduğuna ve dahi boyutlarına da karar verememektedirler.[67]

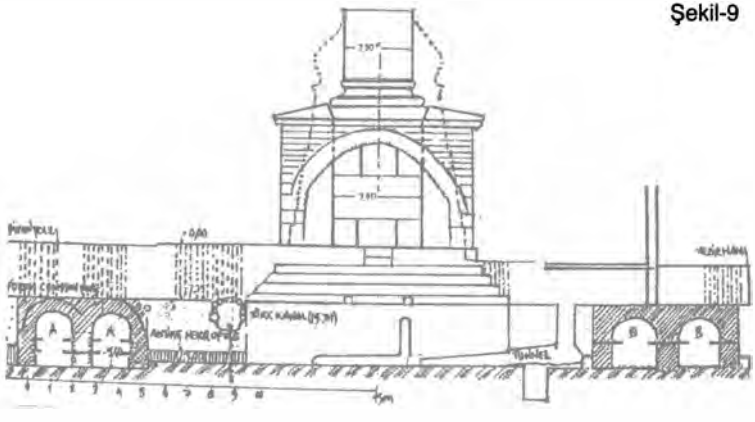
Bir başka kaynağa göre ise tılsımlı Palladium Eski Yunan'ın Kahinler Tapınağı Delfi'den getirilmiştir.

1204'de İstanbul'un Latin istilasına uğradığı dönemde elimize ulaşan bilgilerde sütunun içinin boş olduğu, merdivenlerle yukarıya kadar çıkılabildiği anlatılmaktadır. Bugüne dek ayakta duran bu anıt için doğru bir tesbit değildir. Ancak bir kapısı olduğu bilgisi Robert De Clari'nin notlarından ortaya çıkmaktadır.

1204 yılında hainliğiyle cezaya çarptırılan CIX Murzupholos'un hikâyesinde infazı verilen hainin Çemberlitaş'tan aşağıya atıldığı anlatımlar arasındadır. ".... Dükanın teklifini baronlar kabul ettiler. Murzuphlos'u alıp bu sütunlardan birinin (Theodosius sütunu) yanına götürerek içerdeki merdivenlerden sütunun tepesine çıkartılar. Tepeye çıkınca, Murzuphlos'u aşağıya attılar paramparça oldu. Hain Murzuphlos'dan böylece intikam alınmış oldu." denilmektedir.[68]

Metinden de anlaşılacağı üzere iddiada sütunun içi boştur. Ve yüzyıllar boyu da önemini yitirmediği gibi değişik amaçlar için de kullanılmıştır. (Şekil-9)

Şekil-9

Gyllıus, sütunu betimlerken "tepenin doruğunda yerinde durmaktadır" der. Ancak gözlemi biraz alçaldığı yönündedir. Zira eskimiş olmasından çok, zaten çok eskiydiyi vurgulayarak yangınları, depremleri ve şiddetli rüzgarları sorumlu göstermektedir. Sütunu belirli ritimlerle saran işlenmiş tunç bileziklerin o dönemdede kalmadığı, bu kuşaklar yerine sütunu saran demir çemberlerin varlığından söz eder. Gyllıus'a göre çemberli taşın oymalı kaidesinde Konstantinus'un kaç yıl yaşayacağını ya da onun çok sayıdaki zaferini önceden bildirmek üzere yapılmıştır.[69] (Şekil-10)

Şekil-10

10.TILSIM: Saraçhane başında göklere uzanan yekpare bir sütun üzerinde, beyez mermerden başlığı vardır. Kimi inanışa göre sütunun altında kimine göre üstünde bir sanduka içinde, büyük Pozoti'nin kızı gömülüymüş. Bu tılsım, İstanbul'un karınca ve yılanlardan zarar görmesini önlermiş. Kız taşı olarak da bilinen bu taş Morsiyen sütunu, bir başka

kaynakta Markianus sütunu olarak adlandılmaktadır. Bu taşa "Kıztaşı" denilmesinin nedeni ise civarından geçen hanımlardan, bakire olmayanları haber verdiği iddialarıdır. Eğer bakire bir kız ona dokunursa hiçbir tepki vermezken, bekaretini yitirmiş bir kız dokunursa bir ses duyulurmuş. Bu yüzden bakireliğinden kuşku duyulan kızlar buraya getirilirmiş. Bir başka söylenceye göreyse sütunun önünden günahkar kızlar geçerse sütun eğilirmiş. Günün birinde İmparator Justinianus baldızıyla oradan geçiyormuş, taş kızın önünde hafifçe eğilmiş, bunun üzerine imparatorun baldızını idam ettirdiği söylencesi de yaygındır.

Sütunun 450-457 yılları arasında imparatorluk yapmış olan Markianus adına dikildiği en yaygın verilerdendir. Daha geç dönemlere tarihlenebilecek, sütun ile ilgili söylenceler arasında genç bir kızın pek de tekin olmayan masal edasındaki macerası dikkat çekicidir:

Bu kız, sırtına yüklediği koca bir sütunla günümüzde Ayasofya adıyla anılacak olan mabedin yolunu tutmuş. Yolda karşısına bir cin çıkmış ve taşı nereye götürdüğünü sormuş. "Bir mabed yapıldığını duydum, çorbada benim de tuzum bulunsun diye ben de yüklendim bu taşı oraya götürüyorum" diye yanıtlamış kız. "Sen geç kalmışsın" demiş cin. "Mabed çoktan bitti. Sen o taşı götür de, bırak aldığın yere" demiş. Kız üzülmüş, ama ne yapsın, çaresiz taşı geri götürüp aldığı yere dikine bırakmış. Biraz sonra da bir kuşku girmiş içine, "Cin bana mabedin bittiğini söylemişti ama şunu gidip bir kendi gözlerimle göreyim" diye düşünmüş, çıkmış yola. Ayasofya'ya varınca bakmış ki, bitmek şöyle dursun, daha yarılanmamış bile. O zaman cinin kendisini kandırdığını anlamış. Taşı almak için geri dönmüş. Ne var ki, dikili duran taşı yerinden kıpırdatamamış. Kız, cinin sözüne uyup taşı bıraktığı için tılsımlı gücü kaybolmuş.[70]

Bu taş halen kendi adıyla anılan bölgede durmaktadır. (Şekil-11)

Şekil-11

11.TILSIM: Beyazıt hamamının bulunduğu yerde bin parçadan oluşmuş dört köşe bir sütun varmış 80 zıra yüksekliğindeymiş (1 zıra 68 cm). Sultan Beyazıt bu sütunun bulunduğu yere hamam yaptırırken bu sütunu yıktırmış. Sütun yıkılınca Sultan Beyazıt'ın oğullarından biri Davut paşa bahçesinde vebadan ölmüş. İstanbul'u vebadan korumak, için yaptırılmış olduğuna inanılmış. Bu sütunun yıkımından sonra İstanbul veba salgınında binlerce vatandaşını hastalığa kurban vermiş.

12. TILSIM: Zeyrekteki Yahya Kilisesi bitişiğindeki bir mağaradan söz edilmektedir. Söz konusu mağarada Konsolos denilen cadılar yaşarmış, kışın zemheri gecelerinde, mağaralarından çıkar at arabalarına biner, şehri dolaşır, seher vakti döner ve mağara içinde kaybolurlarmış.

13. TILSIM: Kayıp olan bu tılsım, varlığından haberdar olunsa da yeri ve fonksiyonu konusunda yeterli bilgi günümüze ulaşamamıştır. Ancak farklı farklı kaynaklarda sanılandan daha çok tılsımın bu topraklarda olduğu genel kanımızdır.

14. TILSIM: Ayasofya'nın güneyinde dört mermer üzerinde, İsrafil'in, Mikail'in, Cebrail'in ve Azrail'in dört tarafa dönük rölyefleri varmış. Cebrail'in betimi kanat çırpıp bağırınca doğu tarafında bolluk olurmuş, batı tarafında da kıtlık olur-

muş. Mikail'in betimi kanat çırpıp bağırınca da, kuzeyden büyük bir kahraman çıkarmış. Azrail bağırınca da bütün dünyada veba salgını görülürmüş. Hz. Muhammed'in doğumunda meydana gelen depremde bütün bunlar baş aşağı olmuştur.

15. TILSIM: Konstantin tarafından, Ayasofya'nın mimarının oğlu Odyar'a at meydanında (Hipodrom-Sultanahmet meydanı) yaptırmış olduğu 150 zıra yüksekliğindeki mıknatıslı taşın üzerine üç yüz bin şehirden getirtilen, üç yüz bin taşı, geometrik şekillerle yerleştirmiş. Bir demir mile dayanan taşların hikmeti; demirin çekme hassası olduğundan, bu anıtı kıyamete kadar kalmasını sağlamakmış. (Taşla metalin birbirini çekmesini sağlayan, anlaşılamayan bir teknolojinin manyetizmasından bahsedilmektedir.)

Konstantin sütunu veya örme sütun gibi isimler alan bu anıt Colossus adıyla anılır. M.S. 944 yılında Konstantin VII tarafından sipina üzerine inşa edilmiştir. O zamanlar tepesinde bulunan tunç bir küre ile birlikte 32 m yüksekliğindeydi. Kaidesindeki, içerisinde Konstantin'in de ismi okunan mermer bir kitabeden V. yüzyılda Rodos'ta bulunan büyük bir abideden daha gösterişli bir eser meydana getirmek amacıyla yaptırıldığı anlaşılmaktadır.

Basilevs I'in yaptığı muharebeleri tasvir eden sütunun tunç levhalar bazı belgelere göreyse altın yaldızlı bakır levhalarla kaplı olduğu ve üzerinde süslü resimlerin varlığından söz edilmektedir. Fakat ne yazık ki Latin istilası (1204 yılı) sırasında, bu levhalar, hunharca yerlerinden sökülüp muhtelif işler için, bilhassa para basmak maksadıyla kullanılmıştır. Bugün sadece kesme taştan kütlevi bir şekil arzeden abidede, üzerinden sökülen tunç levhalara ait çivilerin izlerini görmek mümkündür.[71]

Bir başka anlatıma göreyse Konstantin'in emriyle Portinogenet'e yaptırtılmıştır. Yağmacı Haçlılar bu levhaları söküp götürmüşlerdir. Bir başka söylenceye göre bu levhaların üzerindeki şekiller kehanet içermektedir. (Şekil-12)

Şekil-12

Bu sütunla ilgili başka bir tespitimiz de, sanki daha önceden var olan bu örme dikili taşın Konstantin tarafından tamir, tadil edildiği izleniminin uyanması, alttaki metini daha dikkat çekici hâle getirmektedir.

"Dört yüzlü bu hayret uyandıran yüksek anıt,
zamanla aşınmış; onu yeniledi, en iyi hâline getirdi
Konstantinos, şimdi İmparator, onun oğlu Romanos,
İmparatorluğun gururu; Rodos'un kolossos'u şaşırtırdı,
bu sütun, tunçla kaplı, hayranlık uyandırıyor"

16. TILSIM: At pazarında tek parça, dört köşe kırmızı bukelemun (muhtemel rengi değişir anlamında kullanılmış bir kelimedir) renkli bir taş varmış. Kadim bir anlatıma göre Madiyan oğlu Yanko zamanında (Bak. Kuruluş Efsanelerine) büyük bir usta tarafından yapılmıştır.[72]

Aynı sütun olup olmadığı tartışılabilir olan bu sütun Sultanahmet meydanındaki dikili taştır. 390 senesinde Mısır'dan Theodosius I tarafından getirilip buraya dikildiği de belgeler arasındadır.

Bu konudaki diğer anlatımlar sırasıyla şöyledir: Atmeydanı, Atpazarı, Hipodrom veya Sipina adlarıyla tanıdığımız, şimdiki Sultanahmet meydanındaki tılsımlardan en önemlisi diyebileceğimiz sütun Thedosius I'in yekpare granitten işlenmiş dikili taşıdır.

Kaide ve tek parça Afrika granitinden meydana gelen bu eser, üzerindeki hiyerogliflerden çok konumlandırıldığı alana taşıdığı enerji bakımından her dönem önemli olmuştur. Yapılış ve işleniş teknolojisi hatta seçilmiş malzemesiyle bir doğa senkronizasyonunun parçası gibidir. Taşın kaidesi yekpare pembe mermerden İstanbul'da yapılmıştır. M.Ö. 1500 yıllarında Mıdır, Hiyerapolis şehrindeki bir mabedin önüne Tutmansis III'e izafeten bir zafer anıtı olarak dikilen bu taşın üzeri hiyeroglif yazılar ile doldurulmuştur. Ancak 1823 yılında okunabilen yazıda "Servet, Şiddet ve Maharete sahip, Güneşteki altın renkleri Dünyaya taşıyan Tanrı Amon sayesinde bu vasıfları kazanan 18'inci sülaleden Tutmonsis (Tutnosis) denizleri aşarak iki nehir arasındaki (muhtemel Fırat'la Dicle arası) memleketleri zapt etti. Saltanatının 20'inci yılında bu abideyi dikti"[73] diye yazmaktadır. (Şekil-13)

Şekil-13

Dikili taşın gizinin üzerindeki yazılarla ilişkili olduğuna inanan Bizanslılar'ın bunları bir nevi tılsım kabul edişlerinin nedeni o anıtın tılsımlı lanse edilişindendir. Bunun da nedeni bilgisiz halkın var olan bir gücün bir şeylere mal edilmesi konusundaki çabasıdır. Var olan güç ise onun yapılış geometrisinde saklıdır.

Benzerlerine Roma'da ve Paris Concord meydanlarında rastlanılan dikili taşı, Konstantin II İstanbul'a getirmek için Mısır'da yerinden indirse de İmparatorun ani ölümü ile bu girişim yarıda kalmıştır. (Ruhsal bir işaret ve nirengi noktası olarak kabul edilen bu anıtın lanetinin Konstantin II'yi öldürdüğü günümü-

ze ulaşmış söylenceler arasındadır.) Aradan geçen 30 yılı takiben zaman içerisinde İstanbul'u yeniden imar eden Thedosius I sipina üzerinde kaidesini hazırladığı bu taşı hipodroma getirir, fakat yerine diktiremeden o da ölür. Bu sefer bir süre de Hipodromda yerde yatan taşı Arkadyüs zamanında İstanbul Valisi olan Proclus 400 yılında mevcut kaidenin üzerine mancınıklar ve burgatlar vasıtasıyla yerleştirir.[74] (Şekil-14)

Şekil-14

17. TILSIM: Bir diğer sütun da Burma direktir. At meydanındaki (Hipodrom) bu direkte Çelebi'nin deyimiyle üç başlı bir ejderha heykeli varmış.

Bu sütun Sultanahmet meydanındaki Yılanlı sütundur. Tunçtan yapılmıştır. Birbirine sarılmış üç yılanı canlandırmaktadır. Üzerinde Apollon'u canlandıran üç ayaklı bir hayvan heykelinin varlığı da rivayetler arasındadır. İstanbul'u yılan, çiyan, akrep gibi haşerelerden korurmuş. Bir yeniçeri kılıç darbesi ile ejderhanın başlarından birini koparmıştır.[75] Başka bir kaynağa göreyse Fatih (Sultan İkinci Mehmet) İstanbul'a girince yılanbaşlarından birini kendi kılıç darbesiyle koparmış. O tarihten sonra da İstanbul'u yılanlar, akrepler ve çiyanlar istila etmiş. Bu sütunun boyu 100 zıra imiş (1 zıra 68 cm) Sultan Ahmet Camii yapılırken cami harfiyatı nedeniyle 10 zıralık kısmı da toprak altında kalmış. (Şekil-15)

Dünyada mevcut olan en eski eserler arasındadır. M.Ö. 478 yılında Yunanlıların, İranlıları (Persler) yenmeleri üzerine Delfi Tapınağı önünden sökülerek (Delfi tapınağı en eski içrek, erginleşme okullarındandır) İstanbul'u süslemek üzere Konstantin tarafından getirilip buraya dikilmiştir.[76] Delfi'deyken bu heykelin birtakım fonksiyonlarının olduğu sadece bir anıt, sanat eseri kimliğinin ötesinde bu yılanların ağzından birtakım mayilerin (şarap, süt vs. gibi) geldiği söylenceler arasındadır. Hipodromda da ona yüklenen çeşme fonksiyonu, sonraları altında bulunan su yolları sayesinde açığa çıkmıştır.[77]

Yılanlı sütunun kökeni araştırıldığında birbirine sarılmış üç tunç yılanın başları üzerinde taşıdığı sanılan antık devre ait üçayaklı bir tütsü kazanı (Tripot) tezi dikkat çekmektedir. Yılanlı sütun M.Ö. 5. yüzyıl sonlarında Yunanlıların memleketlerini istila eden Perslere karşı kazandıkları Plótea ve Solamis zaferlerinin bir hatırası olarak ele geçen silahların eritilmesiyle yapılmış ve bir şükran ifadesi olarak da Delfi Apolon mabedine hediye edilmiştir. Sütunun üzerine kazılarak yazılmış 31 Yunan kolonisinin isimleri bugün bile okunabilmektedir.

Şekil-15

Yılanların başları üzerinde bulunduğu bilinen mitolojik üçayaklı kazan daha sütun İstanbul'a getirilmeden önce Delfi'deyken kaybolmuştur.

Bugün mevcut olmayan yılanların başlarının 17. yy sonlarına kadar bulunduğunu Hünernamedeki minyatürler ile Alman ressamlardan Brotchenda ve Toks Davis'in resimlerinden öğreniyoruz. Bu başların ne zaman ve nasıl koptuğu kesin

olarak bilinmemekle beraber, kafalardan bir tanesi İngilizler tarafından bulunarak ülke dışına kaçırılmıştır. Şu an bu kafa British Museum'dadır. Bulunan ikinci kafa ise İstanbul Arkeoloji Müzesi'ne konmuştur ve halen oradadır. Üçüncü kafa kayıptır.[78] (Şekil-16)

Şekil-16

1968 yılında yayımlanan tarih dergisindeki anlatımda, yılanların başlarının üzerinde altın bir sacayağı üstünde, gene altından 3 m çapında bir vazodan bahsedilmektedir. Bu vazonun bitiş yerinde meydana çıkan üç yılan kuyruğunun üstüne oturuyordu denilmektedir. [79]

Stefanos Yerasimos araştırmalarında yayınladığı orjinal Konstantiniye tarihinde de bu tılsımdan bahseder; metnin troskripsiyonu Friedrich Giese'nin Die Altosmanischen anonymen Chraniken adlı kitabında tılsımın canlı olduğuna işaret etmektedir.:

Bu konudaki bir anlatıma da Gizemler Piri Giovanni Scognomillo'nun İstanbul Gizemleri adlı kitabında rastlıyoruz. 16. yy.da Hans Dernshwam'ın çalışmalarından alınan bölümde yine benzer bir hikâye anlatılmaktadır.

"Birçok kimse bize inanılabilecek şu hikâyeyi anlattı. Yıllar önce bir gün Avrat pazarındaki (muhtemel At pazarı) büyük kuleden binlerce yılan dışarı fırlayıp denize doğru yola koyulmuşlar. Aralarında çok iri bir yılan varmış. Bu olayı bin-

lerce kişi gözleriyle görmüş. Yılanlar arkalarında bir toz bulutu bırakmışlar. Hiç kimse bunlara bir şey yapmamış."[80]

Tüm bu bilgiler ışığında, bu tunç üç başlı sütunun üstüne yerleştirilen üçayaklı kazanın, Herodotos'un sözünü ettiği Delfi'deki kazan olduğu sonucu çıkarılabilir. Herodot Delfi'deki kazanın, Perslerden alınan ganimetin onda biriyle altından yapıldığını, bunun üç başlı yılan üstüne yerleştirildiğini anlatır ve sözlerine, Persler bozguna uğratıldıktan sonra bu altın kazanın orada bulunup Delfi tanrısına geri verildiğini, sunağa yakın bir yerde tunçtan yapılmış üç başlı yılanın üstüne konulduğunu ekler. Herodot eskiden bu tunç sütunun altınla kaplı olduğunu da ekler. [81]

Dört adet dor stilindeki sütunun üzerinde üçgen bir mermer çatıdan oluşan Delfi Tapınağı Apollon adına inşa edilmişti. **Mabedin üzerine inşa edildiği 4 sütun, Mu kültürünün temelini oluşturan 4 büyük kozmik yaratıcı gücün sembolleriydi.** Bunlar ruh enerjisi, zaman enerjisi, fizik enerjisi ve hayat enerjisiydi. Dışarıdaki sivil insanlara bu sır ateş, hava, toprak ve su sembollerine büründürülerek anlatılmıştı.

4 ana sütun ve tepesindeki üçgen çatısı bulunan Delfi Tapınağının içindeki sütun bugün İstanbul'da bulunan yılanlı sütundur. 3 yılanbaşının üzerinde ise altın bir kazan vardı. Kazanın içinde hiç söndürülmeyen ateş sürekli yanardı. Yılan vücutlarının sarımları yerden 6,5 metre yükseklikte, tam 29. turdan itibaren 3 yana ayrılıyor, en tepede başlarının üzerindeki altın kazanı taşıyordu. Kazan öyle yerleştirilmişti ki, ejderha şeklindeki 3 yılanın başı, kazanın 3 ayağı şeklindeydi.

3 başlı yılan yapmalarının sebebi ise vaktiyle Apollon'un öldürdüğü 3 başlı bir yılandı. Tapınağı ve kenti yılan, çıyan akrep gibi her türlü böceğe ve zararlı sürüngene karşı koruması amacıyla Yılanlı Sütuna özel olarak güçlü büyüler yapılmıştı. Konstantin imparatorluğunun başkentini Roma'dan Konstantinapolis'e taşıdıktan sonra ne yapıp edip bu sütunun İstanbul'a getirilmesini istiyor, o zamanlar şehri adeta istilâ

etmiş olan böcekleri ve yılanları kentten uzak tutmayı planlıyordu. Nitekim, 324 yılında 1. Konstantin emriyle düzenlenen bir seferde sütun tapınaktan sökülerek deniz yoluyla İstanbul'a getirilmiş ve o zamanlar görkemli spor müsabakalarının yapıldığı ve bayramların kutlandığı devasa hipodromun tam ortasına dikilmişti. Hipodromda en sık yapılan müsabakalar, atların çektikleri arabalarla yapılan yarışlar ve yarış sırasında yarışmacıların Yılanlı Sütun'un etrafında dönmelerinden ibaretti.

İstanbul'daki anıtların en eskilerinden biri olan yılanlı sütun, aslında 8 m boyunda ve 29 burmadan ibaret olmasına rağmen sadece 5 metrelik bir kısmı kalmıştır. Sultanahmet Camisi yapılmaya başlandığında, o zamanlar sütunun yarısının toprağa gömülü olduğu söylenir.[82] İstanbul Arkeoloji Müzesindeki Yılan Başı Yılanlı Sütunun üstten görünümü (Şekil-17)

Şekil-17

Prof. Dr. Fuat Yöndemli'nin "Tarih öncesinden günümüze yılan" başlığında topladığı muazzam eserinde yılanların tedavi edici yönü hakkında bakın ne diyor: "Yılanlar aracılığıyla tedavi edilen hastalıklar arasında bulunan Erizipel'e halkımızın Yılancık demesi sadece leksikolojik bir rastlantı mıdır, yoksa bu isim bilerek, özellikle mi verilmiştir?" İstanbul geleneklerinde yer alan Erizipele (yılancık) tutulanların, yılan şeklinde değneklere veya Sultanahmet'teki (Hipodrom'daki) Yılanlı sütuna baktıkları takdirde iyileşeceklerine inanılırdı. Bu konuda sayısız sonuç alınmış vaka vardır.[83]

18. TILSIM: Çatlakkapı'daki Güngörmez sarayı yanında dört köşe bir sütun üzerinde tunçtan bir dev heykeli varmış. Ne zaman Akdeniz tarafından düşman gemileri görünse, bu dev ağzından ateş saçarak düşman gemilerini yakarmış.

19. TILSIM: Kadırga limanında bakırdan bir gemi varmış.

Zemheride gece olunca, şehrin sihirbaz, cadı kadınları bu gemiyle gezerek, Akdeniz'den gelecek tehlikeleri önlerlermiş. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethedince bu gemiyi de ele geçirmiş.

20. TILSIM: Bakırdan bir gemi Tophane tarafında beklermiş. Zemheri gecelerinde İstanbul'un sihirbaz kahinleri, bu gemiye binerek Karadeniz tarafında dolaşırlar, sihirleriyle İstanbul'u korurlarmış. Muaviye'nin oğlu Yezid, Galata'yı zaptedince bu gemiyi paramparça ettirmiş (fetihten önceki kuşatmalardan birinde).

21. TILSIM: Sarayburnu'nda tunçtan üç başlı bir ejderha heykeli varmış. Akdeniz, Karadeniz ve Üsküdar'dan gelen düşman gemi ve sandallarını çıkardığı ateşle yakarmış.

22. TILSIM: Yine Sarayburnu'nda üç yüz sütun üzerinde 360 türlü deniz mahlukatının resmi ve heykelleri varmış. Mesela hamsi balığı şeklindeki resim ve heykel ses çıkarınca, Karadenizdeki bütün hamsiler İstanbul'a gelir ve karaya vururmuş, halk da bunları toplar geçimini sağlarmış.

23. TILSIM: Erboin'de (karakış) kırk gün çeşitli balıklar tılsımların tesiriyle, denizde dalga olmadan, karaya vururlarmış. İstanbullular da bu balık ganimetinden faydalanırlarmış. Hz. Muhammed'in doğduğu gece meydana gelen büyük depremde, deniz kenarındaki bu sihirli yapıtlar yıkılmış. Kalıntıları denizin kenarını kaldırım gibi döşemiş. Fakat bu sütunlar yıkılmış olmasına rağmen tılsımlar bozulmadığından eskiden olduğu gibi her sene binlerce rengarenk balık kıyıya vururmuş.

Görüldüğü üzere farklı farklı kaynaklardan oluşmuş anlatımlarda ortak bir kanıya, kanaate varmak zor. Anlatımlar sihirli ve büyülü, sanki bu dünyaya ait değil. Bu masalsı tespitler ya da semboller bir inanışın uzantıları ve yorumları; ister inanalım ister inanmayalım bir dönemin insanlarını etkilemişler. Tüm bu anlatımlar birer yanılsama dahi olsa dönemin realitesini belirlemektedir.

Tüm bu tılsımları kategorize etmek güçtür. Ancak kenarda köşede kalmış birtakım kaynaklardan da genelin bildiğinden farklı detaylar göze çarpmaktadır. Örneğin ya Ayasofya'nın inşası sırasında ya da bir malzeme devşirimi sırasında fark edildiğini düşündüğüm bir buluntudan söz edilir. Söz konusu bölgede yetmişten fazla Yunan tanrı heykelinin ortaya çıkarıldığını Suda adlı bir gramer yazarı belirtmiştir. Ve ilginçtir ki çokça bu bölgelerde karşılaşmadığımız bir astrolojik veri de betimlenmektedir. On iki burç tasvirinin bulunduğu heykellerin (belki yekpare bir kompozisyon, tam olarak bilemiyoruz) yanı sıra seksen Hristiyan İmparatorunun heykelinin ortaya çıkarıldığı yazılmıştır. [84]

Konstantiniye'yi 1437'de ziyaret eden ve bize Bizans baş şehriyle ilgili son tanıklığı bırakan Katolan Pero Tofur'un notlarında da ilginç anlatımlara rastlamaktayız.

Bu meydanın (Atmeydanı) ortasında yine altın suyuna batmış tunçtan bir adam heykeli vardır ve derlerki, tacirler bir malın fiyatında anlaşamazlarsa, adını adil koydukları bu heykelin yanına gelip parayı avucuna sayar. Heykel avucunu kapadığı zaman ödenmiş olan fiyat adil fiyattır ve iki taraf da bunu kabul eder.

> "Bir zamanlar, değeri 300 düka biçilmiş bir atı olan bir soyluyla, civarda bu atı almak isteyen bir senyor varmış ve atın fiyatında anlaşamıyorlarmış. Anlaşmazlığı halletmesi için heykele gitmeye karar vermişler. Oraya gitmişler alıcı heykelin avucuna bir düka altın kor komaz, el kapanmış ve atın bundan daha fazla etmeyeceğini göstermiş. Alıcı atını satıcı da dükasını almış ama satıcı öyle öfkelenmişki palasını çektiği gibi heykelin elini kesmiş ve heykel ondan sonra adil fiyatı söyleyemez olmuş. Alıcı evine döner dönmez at ölmüş ve eyeriyle nallarına bir düka altın vermişler."

Bu konudaki benzer diğer bir anlatımı da bir Rus gezgininden öğreniyoruz. Ancak bu anlatımlarda heykelin sayısı bir değil ikidir:

> "Konstantin Sütunu'ndan, Büyük Vadde'yi izleyerek Bilge Laon tarafından ustaca ve hayranlık veren bir biçimde yaptırılmış olan Adalet dağıtanların durduğu yere gittik.... Kıyafetleri latinlerinki gibi ve her ikiside kırmızı mermerden yapılmış; biri sahte itiraflarla, diğeri ise borçlar, ticari konular ve başka konularla ilgili olarak adaleti yerine getiriyormuş; iki hasım eğer ellerini Heykelin ağzına sokarlarsa, rivayet bu ya heykel suçlunun elini ısırırmış. Ancak Franklar heykelleri kırmışlar; birinin elleri, diğerinin ise hem elleri, hem ayakları hem de burnu kırık" denilmektedir.

Yunanlıların Hippodromos dediği Circus'un (bugünkü anlamıyla sirk) ortasında Thebe taşından yapılmış bir başka Dikili taştan söz edilir. Bu taşa ilişkin sağlıklı bir bilgi günümüze ulaşamadığından sadece adının geçmiş olmasından hareketle olasılıklar dahilindeki diğer dikili taşlarla birlikte Hipodroma götürüldüğü düşünülmektedir. Eski Yunan tarihcilerden Zosimos kentin genel tarifinden bahsederken İstanbul'da birden fazla dikili taş bulunduğu izlemini uyandırmaktadır. Söz konusu Thebe dikili taşı günümüze ulaşmamışsa da, Gyllıus'un kayıtlarında bunun haricinde iki Dikili taştan daha söz edilmektedir. Birisi günümüze dek ulaşabilmiş Mısır'dan getirilen 16. tılsım numarasıyla işlediğimiz dikili taştır. Bir diğeriyse saray alanında birinci tepe adıyla anılan bölgenin, kuzeye bakan kenarında, dikili bir halde durduğu kayıtlara geçmiştir. Gyllıus bu taşın kısa bir süre sonra yıkıldığını, saray alanının dışında bir yere atılmış halde gördüğünü kaydetmektedir. Bunu, bir Venedikli soylu olan Antonio Priolo, Venedik'teki Camp di Santo Stefano'ya yerleştirmek üzere satın aldığı da bilinenler arasındadır. Ancak bu taşın

oraya kadar gidip, dikilip dikilmediği, konusunda çağdaş bir veri bulunmamaktadır.

Hipodromun ortasında, dikili taşların sırasında söz ettiklerimizden farklı olarak yedi sütundan daha bahsedilir. Bu sutunlardan günümüze ulaşmış anlatımlardan birisi tunçtan yapılmış bir Herakles (Herkül) heykelidir. Bu heykelin de fetihten sonra devrildiği söylemler arasındadır.[85]

Osmanlının kenti aldığı dönemde halen yerinde durduğu iddia edilen hipodromdaki çok sayıdaki taş ve tunç at heykelleri yanında olağanüstü sanat ürünü olan dört altın yaldızlı at heykeli de vardı. Bu dört atın Franklar ve Venedikliler tarafından götürüldüğü bugünkü yerlerinin Venedik San Marco Basilica'sının girişinin üstündeki atlar olduğu iddia edilmektedir. (Şekil-18)

Şekil-18

Tüm bu anlatılanların dışında, vurguladığımız tılsımlar kapsamında anılmayan, ancak gizemli mesajlarıyla diğer yapı ve sütunlardan daha önemli sıralara konumlanan, Ayasofya; taşıdığı ezoterik ve sembolik, kadim misyonunu ileriki bölümlerde başlıbaşına bir tılsım başlığında inceleyeceğiz.

İstanbul'un gizemli ve şifreli yerlerini saymakla bitiremeyeceğimiz gibi gizini de açığa çıkarmak belki bu nesil için mümkün gözükmemektedir. Bu bir anlayış ve kavrayış meselesidir. Yüzyılların gizi ve beraberinde getirdiği misyon, İstanbul'da kendine yer bulmuştur. İşte bu misyonun yegane temsilcisi hiç kuşkusuz Ayasofya'dır. Ayasofya konusunun bir kitap olacağı kuşkusuzdur, ancak bu çalışmamızda konuya kısmi bir bakış açısıyla yer vereceğiz.

"Ayasofya sade mimarlık, mozaik ve başkaca bezeme sanatlarının sergilendiği bir yer değil, efsane ve inanışların da hazinesidir" der Pertev Naili Boratov. Bizans çağında ve daha sonraları da Türklerin onu camiye çevirmelerinden sonra İstanbul'un Müslüman topluluğu, insan emeğinin bu yüce yapıyı yaratmasında, insan üstü güçlerin payı olduğuna, onun köşe bucağında aklın çözümleyemeyeceği nice sırların gizli durduğuna inanmıştır.[86]

Ayasofya'nın kendi gizemi veya İstanbul'a ilişkin gizinin yanı sıra, coğrafi konumunun da en az kendisi kadar önemli olduğu araştırmalarımız sonucunda ortaya çıkmaktadır. Öncelikli bu konumun matematiksel uzamını inceledikten sonra yapıyı irdelemeye geçeceğiz. Bu bağlamda seçilmiş bölgelerin neden ve niçininden çok bu seçilmişliğin kim ve kimler tarafından yapıldığı sorusu hep sorulacaktır. Eğer bir mantık aranacaksa bunun salt mantıksal, hesaplanabilir, analitik anlamda geometrisiyle ilgilenmenin gelişecek sorulara cevap aramak bakımından daha akıllıca olacağı görüşündeyiz. Bu yapı fazlasıyla düşlenmiş, düşünülmüş, ilahileştirilmiş, doğaüstü güçlerin desteğiyle abideleştirilmiş olduğu anlatım zenginlikleriyle ortaya konulmaktadır. Sorulacak soru, bu sürecin gerçek olup olmamasından çok, sırasına ilişkindir. Ya ilahi bir destek görmüş ya da yapı oluştuktan sonra ilahileşmiştir. Ancak savunduğumuz şey; din üstü, kutsal geometrinin tüm kurallarının bu yapı ve konumu için geçerli olmasıdır.

İstanbul'un Geçmişten Gelen Mirası

İstanbul ve onun gibi kutsal bir bilinmeze hizmet eden konumlanmaların, kadim dönemlerde tespit edilmiş coğrafik bir gerçeklik olduğu aşikardır. Söz konusu kentlerin geometrik verileri, diğer eski kadim kentlerle ilişkisini şaşırtıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu ilişki, matematiğin bildiğimiz ya da henüz bilemediğimiz sabitlerini, oran ve orantılarını coğrafik, jeolojik ve astronomik verilerle harmanlanması anlamına gelecek yepyeni bir bilgiyi açığa çıkaracaktır. Bu anlamda tüm bu özellikler, ulvi ve mistik bir çekim gücünün de varlığıyla bambaşka bağlantıları ortaya çıkarması bakımından önemlidir.

Söz konusu olan onun sosyopolitik, jeopolitik konumlanması değildir. Konu, bir dinsel merkez olması, ticaret yollarının kesişme noktasında olması da değildir. Bilinen bu özelliklerinin yanında tüm bunları buraya çeken asli çekim gücünün ne olduğudur. Bu çekim "gücü", gücünü nereden aldığı ve bu gücün farkında olanların günümüze ulaştırdıkları izler olan yapıtlar bize referans olmaktadır. Fark etsek de etmesek de bu çekim etkisine giren her bir zerre bu merkeze doğru çekilmekte ve buraya ait olmaya başlamaktadır. Bu tür yerlerin ruhsal, mistik ve ilahi bir çekim gücünü barındırması, birden çok dinin merkezi olması, onun bulunduğu topraktan aldığı "cevher"de ortaya konmuştur. Nedir bu cevher[xviii], işte belki de odaklanılması gereken konu budur. Belki de ebediyen sır olarak kalacak bir öğretinin zamanı geldiğinde kendini açığa vuracağı etkin unsurlarından biri olarak karşımıza çıkacaktır. Bakmak ve görmek istediğimiz taraf, salt akılla kavranabilir boyutta değilse, bu onun var olmadığı anlamına gelmez. Artık modern dünyanın fizik kuralları çok değişmiş durumdadır. Bu anlamda kavranamayanı "bilimsel değildir" deyip geçersiz göremeyiz. En azından bugün için bunu rahatlıkla söyleyebilmekteyiz. Unutulmaması gereken, başta İstanbul olmak üzere, merkez özelliğine sahip kentlerin 5000 yıl öncesinden bu yana aktif olarak kullanılıyor olmasıdır. Bir kentin ortalama ömrünün ne olduğunu söylemek, bu rakamın yanında anlamsız kalacaktır.

Köken gökte değil, içimizdeki bilinmeyendedir!

Kadim tarihlerde insanları hayrete düşürecek küresel astronomi bilgilerinin günümüze yansımaları tüm kutsal, seçilmiş ve merkez konumundaki kentlerle ilişkileri bakımından da hayret verici sonuçlar ortaya koymaktadır. Geçmişin kimi insanlarının bilgeliklerini çok iyi coğrafya ve astronomi bilgilerinin varlığında aramanın yanlış olmayacağı kanısındayım. Tabii ki henüz günümüz bilminin kavrayamadığı kimi bilgileri, modern mitlerini ve dünya dışı zeki yaşam arayışlarına da ortak edebilmektedir. Bilim kurgunun uzay araçlarına ve/veya uçan araçlarına bağlanan göksel inanışların kökeni bu kurguların içinde de aranmaktadır. Bana göre oldukça uzak bir ihtimal dahilinde gözükse de, kökenin gökte değil de kendi içimizdeki bilinmeyende olduğu fikri şu an için en geçerli savdır. Böylesi bir doğa dışı olasılığı dünya dışı bir zeki yaşamda değil, bilakis dünyasal bir zeki yaşamda bulmak, eğer varsa uzak diyarlara kolonize olmuş atalarda aramak daha ihtimal dahilindedir. Söz konusu kadim işaret ve etrafında oluşmuş merkezlerin kozmik konumlarının belirlenmesi hiç kuşkusuz ciddi bir hesap kitap işiyken kadimlerin böylesi bir bilgiye de sahip oldukları aşikardır. Bu konudaki ipuçlarının bin yıllardan günümüze dek ulaşmış söylenceler içerisine özenle serpiştirildiği düşüncesinden hareketle, bugün geldiğimiz bu noktada kozmik bilgi veya kozmik kayıt diyebileceğimiz birtakım fizik kanunlarının sınırının zorlanması gereği vardır. Bilgilerin, binyıllardır kodlanarak ve saklanarak geleceğe aktarılması geleneğinin ardındaki giz önemli ölçüde netleşecektir. Bilginin ana kaynağına giden yollar keşfedilecektir.

Belki de başından beri ortaya koymaya çalıştığımız sav gözümüzün önünde duran doğanın kendi bilinmeyen teknolojisinde gizlidir. Bu gizliliği fark eden ve ona ulaşmak isteyen için de oldukça kolay birtakım kuralları kendi içinde barındırmaktadır. Ona ulaşım, yüzlerce paralel yola eşdeğer de olsa, varılan, varılacak olan nokta tektir.

Evrenin akaşik bilgisiyle kendi belleğini eşgüdüme getirebilen ilahi bilgilere de ulaşabilir..

İçrek öğretinin, inisiyasyon öğretilerindeki yeri doğayla, evrenle, sekronize olmak anlamındaki "harmoniya" sözcüğünde gizlidir. Uyumlanma, anlamındaki bu sözcük, sorunun yanıtını mümkün kılacaktır. Kişinin belleğini, evrenin belleği akaşik birikimle (kozmik bilgi) ile eşgüdüme getirebilmesiyle ulaşacağı sonuç, ilahi gizli bilgilere ulaşması bakımından bugün iç uzay dediğimiz yolculuğu mümkün kılacaktır. Bu yolculuk için bin yıllardır, binlerce yol ve yöntem bu amaca hizmet etmiştir. Belki de bu yolda kat edilecek mesafenin ana amacı, sırrı kişisel anlamda açığa çıkarıp paylaşmamak esasına dayanmaktadır. Aldığım izlenim, çağlar boyu bu kodlara sahip olabilmiş, seçilmiş adıyla onurlandırılmış kişilerin uktesinde günümüze dek barınabilmiştir. Bu net olmayan görüntüyü, Giovanni Scagnamillo'nun deyimiyle "mantıklamak, anlaşılır hâle getirmek, netleştirmek mümkündür."

Anıtların, kalıntıların, tapınma yerlerinin, saray ve hanların, meydan ve sokakların hiç eksilmeyen, aksine geçen zamanla daha da pekişen bir güç taşıdıklarını ve bu gücün dalga dalga (hem fiziksel hem de ruhsal anlamda) yayıldığını, biriktiğini ve merkezler oluşturduğunu ölçümlendirme teknolojileri sayesinde artık bilmekteyiz. Evrendeki nesnel boyutu ifade eden sabit ve hareketli tüm maddelerin, moleküller yapısına bağlı olarak bünyelerinde barındırdıkları kayıt etme özelliğini artık çağımız bilimi ortaya koymuştur. Nesnelerin etraflarında gelişen tüm olaylara karşı duyarlı ve kayıt edici bir özelliğinin varlığı, 1990 yıllardan sonra özelikle kuantum fiziğinin açtığı yolda hızla ilerlemektedir. Bu artık bilinen bir fizik kuralıdır. "Bellek" diyebileceğimiz nesnelerin bu kayıt yeteneği, genel anlamda onda var olan merkez potansiyeliyle birleşmesiyle, oluşan yeni bir mikro evrenden söz edilebilir. Bu durumun kişideki yansıması ise hassasiyete bağlı olarak gelişen, "seziş"in bir uzantısı olan mistisizmin alanına girmektedir.

Aslında bu seziş, var olan bu gücün izdüşümünden, gölgesinden başka bir şey değildir. Genel anlamda belleği şarj etmek veya bellekle şarj olmak alt beynin ulaşabildiği zor noktalarda mümkün olabilmektedir. Artık beyin ile ilgili keşiflerde de bu anlamda muazzam mikro kozmoslarla karşılaşılmaktadır. İnancın, sevginin, şidddetin beynin hangi tarafında, nasıl durduğunu görebilen bilim için, yeni keşifler hiç de zor gözükmemektedir. Kodlanmış bilginin bir nevi deşifresi de bu anlamda atılacak ikincil adımlardan birisidir.

Tanrı emri olarak yapılan otomatik hareketlerin altında gizli fonksiyonları görmek gerekir..

Dini işlevi olan yerlerde (tapınma yerleri veya ayinsel bölgeler) söz konusu güç devamlı ve hep aynı inançsal söylemin güçlü etkilerinden beslendiğinden, potansiyel dışavurumu doğaldır ki yine böylesi yerlerde oluşmaktadır. Doğru orantılı olarak da bilgi (bu oranda potansiyel kayıt) artmakta ve bu gücün simgeleri olarak görülen kutsanmış nesneler ve bölgeler de ters orantılı olarak daha da etkin olmaya başlamaktadır.[87] Yani, birbirini besleyen güçler, potansiyel belleğe hem kayıt yüklemekte, hem de var olan kaydı, odaklanmanın yarattığı etkin güçle serbest bırakabilmektedir. İşte bu yüzden ilahi mekânlardaki etkin güç salınımı, cemaat kavramıyla birlikte anlam kazanmaktadır. İbadetin, inancın unsurlarına hizmet edenlerce toplu bir şekilde yerine getirilmesi, tüm dinlerde en "makbul" olan sayılmıştır. Bu yaklaşım tarih ve tarih öncesi inançlarda gözlenen grupsal ibadetin bir ilahi emir olarak verilmesinin altında yatan gerçekliktir. Potansiyel gücün aktif ve kinetik hâle getirilmesindeki etkin güç hiç kuşkusuz cemaattir. Tanrı emri olduğu için çoğu zaman otomatik, salt bir emir olduğu için yapılan eylemlerin altındaki gizil fonksiyon aslında tüm dinsel doktrinlerdeki "emir" kavramını da çok net bir şekilde anlatmaktadır. Bilinçli ya da bilinçsiz, yapılan tüm ibadetler, mikro ve makro kozmosta amacına hizmet etmekte-

dir. Bu evrensel kurulum ve plan, insanın kavrayamayacağı boyutuyla da nesneler üzerinde etkin bir kutsiyet kavramını ortaya koymaktadır.

Kadim ilahi merkezler arasındaki coğrafi koordinat ilişkisi

Bin yıllar boyu farklı din ve mezheplere hizmet etmiş, aynı coğrafi bölgeleri burada sıralamak bile başlı başına bir araştırma konusudur. Günümüzde bilinen birkaç merkezin en az iki ulvi ve en az beş ilkel dine merkezlik yaptığını kolaylıkla söyleyebileceğimiz, İstanbul, Kudüs ve Mekke yadsınamaz bir merkez gerçekliğini gözler önüne sermektedir. Bu ve benzeri astro-mitik ya da geo-mitik merkezler arasında da birtakım coğrafi koordinat ilişkisinin olduğu ayrı bir bilinmezlik konusudur. Tüm bu savlar formüle edilebilir hâle getirildiğinde, hesaplanabilir açı ve ölçümlerin oluşturduğu geometri insanlığı hayrete düşürecek boyutlarda olacaktır. Artık bin yıllardır şifrelenen bu "kod" kendi içindeki dille kendini açığa çıkarmak üzeredir. (Şekil-19)

Şekil-19

Kadim, ilahi merkezlere göz attığımızda, kastettiğimiz coğrafi bilgiyi bulma olanağı bulunacaktır. Araştırmacı Stecchini Mısır'ın Preklasik coğrafya bilgisini yeniden ele aldığında, ilerlemiş coğrafya bilgisinin izlerini gördüğünü, bu bilginin eksiksiz ve doğru astronomik bilgilere dayandığını görmüştür. Ancak bunun ötesinde araştırmaları onun günümüzden bir milyon yıl öncesine kadarki bir sürecin astronomik tablolarıyla karşılaştırması bakımından da ayrıca çağın keşfidir. Ataların astronomi bilgisine hakimiyet M.Ö. 600 binleri işaret etmektedir. Merkez konumundaki şehirlerin kuruluş tarihleri birtakım astronomik ölçümlerle ifade bulurken, tüm bunların ötesinde de birtakım bilgileri barındırdığı şüphesi sınır bilimleri harekete geçirmiştir. Ancak coğrafi işaretleme bilgisi yeni keşfedilen astronomik veriler ışığında da tezimizi onaylayıcı boyutlardadır.

Babillerin mükemmel harita ve coğrafya bilgilerini Mısır'ın özgün astronomi bilgileriyle bağdaştırdığımızda, iki ülke ve kutsal kentleri arasındaki ilişki ve yine birçok antik kent arasındaki şaşırtıcı izah edilemez geometrik ilişki keşfin eşiğindedir. Bu keşfin hayret verici mükemmelliği, işaret eden ilişkiyi ortaya koyan Aritmetik, "İdeal kareler" diyeceğimiz bir ölçüm sisteminin değerlendirilmesine olanak tanıyacaktır. Kentlerin kesişme noktaları kadim kent ve konumlarını 7° 12'(dakika)lık şaşırtıcı şablonlar ortaya koymaktadır. Hiçbir bilginin ve zekanın cevap veremeyeceği düzeyde bir iddiadır. Böylesi ideal formlar akla Pisagoras'ın dünya yuvarlaktır iddiasının ne kadar bilinçli ve kadim bir bilginin uzantısı olduğu izlemini de uyandırmaktadır. Aynı sistem Daryus Büyük Persiya hükümdarlığında da kullanılmış olup, Persepolisin geodetik bir noktasında merkezlenmiş mermer anıt 7° 12' 3" Mısır medeniyetinin ve Hindistan sınırının 7° 12' 3" batısında Persepolisin konumunu vermektedir. Bu şablonda İstanbul'un da yerinin olduğunu sanırım söylememe gerek yoktur. Böylesi değerlerin bir tesadüf olma olasılığı sanırım istatistiki olarak

bizim ölü olma olasılığımızdan daha gerçek ve canlıdır. İdeal formların, coğrafik özeliklerini çoğu zaman, tapınak mimarisinin ustaca bünyesinde gizlediği mabetlerin, kendisinde kodladığını gördüğünüzde bir kez daha şaşıracaksınız.

Dikili taşlar birer konumsal işaretlemedir.

Geçmişin bilgisinin kodlandığı anıtsal yapılaşmalardan birisi de dikili taşlardır. Bir dikili taş için çıkan savaşın, ona verilen değerin manevi gücünü de ortaya koymaktadır. Perslilerin Mısırlı coğrafyacıları yok etme girişimleri, bu anlamda kendi kültürlerini ön plana çıkarma istekleri savaşa konu olan dikili taşı yok etmek için yeterli olamamıştır. Bu savaşta Mısırlılar kentin merkezini çok iyi bir şekilde korumuşlardır.

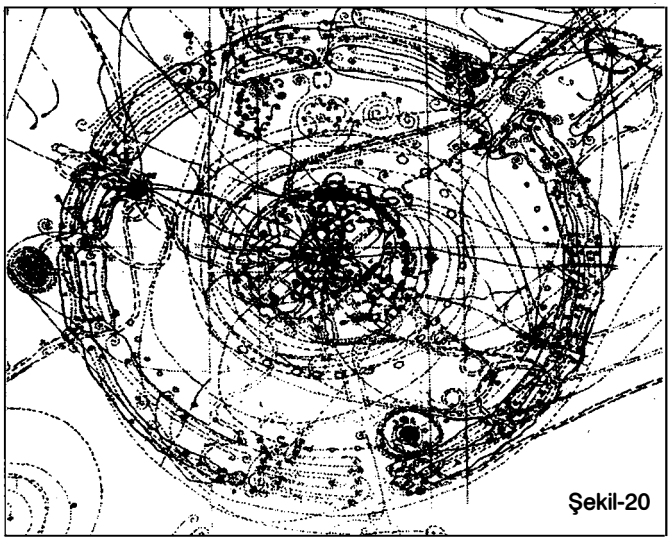
Söz konusu dikili taşlar olduğunda Erothostones'in yapmış olduğu ölçümler hemen gündeme gelir. Düşündürücü boyutlardaki bu sonuçlar birer astronomi harikasıdır. Bu taşlar yaz ve güz gün dönümlerinde yine konumunun önemine bağlı olarak karşımıza çıkan ilginç geometrileri Güneşin 7° 12'lık bir açıyla yeryüzüne gölge attığını göstermektedir. Bu da çok önemli bir bilgiyi işaret etmektedir. Bu taşların birer konumsal işaret olarak kullanılması ve belli birer şifreyi içermeleri yeni bilgilere ulaşmamızda rehber olacaktır. Ancak ne yazık ki birçoğunun yeri bilinçsizce değiştirilmiştir. Akla gelen diğer bir soruysa, bu yer değiştirmelerin de bilinçli olup olmadığıdır. Bu hassasiyeti ufak tefek hatalarla İstanbul için sorgulayabiliriz. Yine benzer söz konusu dikili taşların (Mısır'dan sökülüp getirilenlerin) Paris ve Roma'da konumlandırılmaları bu işaretleme özelliğini kaybettirmemiştir. Kentler arasındaki yakınlık ve bağ geometrik olmasının yanında coğrafiktir de. Örneğin Roma kenti yedi tepe üzerine kurulmuştur. Ne ilginçtir ki, Roma'ya bir alternatif olarak düşünülmüş ve yeni Roma adıyla anılacak olan İstanbul da binyıllardır kendisine benzeyen diğer kentler gibi yedi tepe üzerine kurulmuştur. [88]

Tüm bu mahallerin ortak noktaları hiç kuşkusuz dikili taşlardır; bunun yanı sıra bu taşların ya da sütunların yapısal özelliğinin dışında da sembolik fonksiyonlarının göz ardı edilmemesi gereğidir. Öncelikle bu anlatıların zemin bulduğu, yörelerde yerleştirilmiş anıtsal yapılaşmaların kayda değer manyetik bozuklukları ya da anomalileri tespit edilmiştir. Halen devam eden bu çalışmalar belki de dünyamız hakkında bilmediğimiz birçok kavramı açıklamamıza yardımcı olacaktır. Birçok jeofizikçinin dikkatini çeken bu husus ileriki bölümlerde detaylı bir biçimde incelenecektir. (Şekil-20)

Bu taşlar yüzyıllar öncesinin bilgisini nesnel ve manyetik olarak yaymaktadır.

Dikili taşların yapısal gizemleri yanında yüzyıllar boyunca etkisini kaybetmiş, yozlaşmış hikâyeleri ve birtakım inanç temelleri vardır. Şuurlu ya da şuursuzca daima kutsanmış bu kültler yüzyıllar öncesinin kayıtlarını insanlara nesnel ya da manyetik yollarla ulaştırmaktadır.

Bu arada Dikili taşlarla, ruhlar ya da doğaüstü fenomenler

Şekil-20

boyutunda, bir ilişkinin varlığı inancı besleyen önemli unsurlardandır. Bu inancın, gerçek ya da değil kısmından öte var olma payı yine mitolojilerde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Ne gariptir ki dikili taş motifinin mitlerde sık kullanımı onun bir kutsal yönünün olma olasılığının yanı sıra şu gün için net ortaya koyamadığımız bir doğa teknolojisinin yansımaları olarak da karşımıza çıktığı görülmektedir.

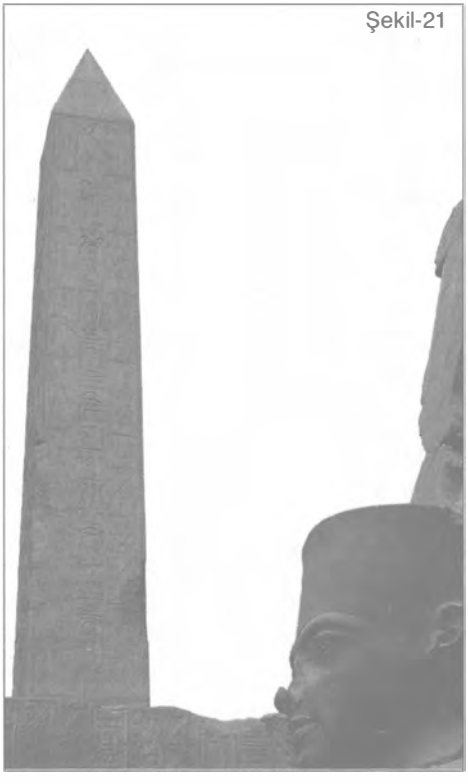
Proneteus efsanesine baktığımızda, taşta daima insancıl bir kokunun, dokunun varlığı hissedilmektedir. Taşla insan arasındaki ilişkinin varlığı, "iniş çıkış veya varoluş-yokoluş deyimlerinin içeriğindeki anlamı somutlaştırmaktadır. Çünkü anlatıma göre taş gökten düşmüştür; gök kutsal olduğundan kutsal olan yere dikilir ve gene inanışa göre taş O'na dönecek yani ruhu göğe çıkacaktır!

Daha birçok farklı kültürün efsanelerinde bu motifi ve benzerlerini görmek mümkündür. Taş toprağın içinden dışarı taşmış görünümüyle, çoğu zaman üreme kültüne giren bir sembol olmuştur. Başkaca inanışlara göre de toprak ananın kemikleridir. Ancak görülen o dur ki ta Pre-Animsit[XIX] dönemlerden bu yana insandan başlayan, canlılık, başta kişinin etrafındaki nesnelerden olmak üzere dünya ve evreni de kapsamıştır. Bu anlamda kozmosun canlılığı, dönemin realitesi için kuşku götürmez bir gerçekliktir.

Öteden beri taş dikmek yani taşın üstüne bir başka taş koymak, onu biraz daha yükseltip göğe yaklaştırmak, kutsal bir uğraş sayılmış ve ilahi yapılanmanın ilk simgelerini oluşturmuştur. Bu noktada hemen aklımıza gelen Hermesin ikonografisinde kabul gören tarifi bu anlamda dikkat çekicidir. Hermes bir taş yığını, taşların üst üste konulmasıyla oluşmuş yapılaşma ya da yol kenarlarında kaba işlenmemiş bir sütun olarak betimlenmiş ve işlenmiştir.[(89)] İşte bu nedenle, Dikili taşlar ve kadim yapılar, kendisinde ilahi bir nitelik bulunan yapıtlar olarak saygınlık görmüş ve halen çeşitli kültürler tarafından görmektedir.

Yukarı Mısır'daki Karnak tapınağında giriş yolu üzerinde sıralanan ve üzerine bazı mesajlar yazılmış olan Dikili taşlar vardır. Bunlar tapınağı kötü ruhlardan koruyan bir paravan gibi tasarlanmışlardır. Statik yaşamın bitkisel canlılığını simgeleyen bu dikili taşlar, üzerine kazılmış olan şekil ve bezemelerle (hiyeroglif) bazı mesajlar, taşın kutsal oluşu nedeniyle ölümsüzleştiği gibi, taş da bu yazılar sayesinde, birbirlerini bütünlercesine, bir kat daha kutsallaşmaktadır. Dikili taşlar aynı zamanda firavunu da sembolize etmektedir. Firavun sözcüğünün, dağ anlamına gelen bir kökten geldiği düşünüldüğünde bu taşların çok da hesapsızca ve düşünülmeden yapılmadığı izlenimi uyanmaktadır. (Şekil-21)

Eski çağlarda inançların birer uzantısı olarak sıklıkla karşımıza çıkan, tanrılara kurban sunumlarının yapıldığı sunaklar hep taştan yapılmışlardır. Çünkü o mahal Tanrı'nın durduğu ve adakları orada kabul ettiği yer olarak düşünülmüştür. Çinde, gökten düşen taşların "mana ile konuşan varlıklar" olduğu inancı halen daha hakimdir. İslam'da Kabe'de de benzer bir betimleme karşımıza çıkmaktadır. Belki de taşa yüklenen ruhsal fenomenler onun

Şekil-21

mana âlemiyle bağları olduğu inancıyla güçlenmekte, taşa da güç vermektedir. Taşın doğasıyla ilgili birçok bilim adamı mineral yapısına bağlı olarak değişim gösteren etkilerini etraflı bir şekilde araştırmaktadır. Ancak gökten gelen ve/veya düşen taşlarla ilgili kesin ve katı bir kutsallık her dönemde gözlenmiştir. Eskiden kalıcı olması istenen kanunlar, kurallar, bazen fermanlar hep taş üzerine yazılarak duyurulmak istenmiştir.

Taş denilen bu maddeye bu denli önem verilmesinin nedenlerinden başlıcaları ondaki şu dört özelliğe bağlanmıştır:

1. Rutubetlilik - Faziletlerin korunup yok olmasını önlediği inancının bir uzantısıdır.

2. Elle tutulabilirlik - Bir nevi tanrısallığa ulaşmak veya tam tersi Tanrı'yı varlığından haberdar etmek, bir ara eleman, manaya açılan kapı inancının yansımasıdır.

3. Ateşe dayanıklılık - Her şeyi yakıp yok eden bu gücün taş karşısındaki çaresizliği taşın negatif sayılan ateşe karşı pozitif bir güç oluşturduğu inancının bir uzantısıdır.

4. Sağlamlık - Her şeyden önce gücün ve kudretin bir yansıması kabul edilmiş taş tanrısallığı nesnel gücünü sembolize etmiştir.

Taşın, dinsel bir görüş yaklaşımı içinde konu edildiği, geçmişteki bazı olaylar, örf ve adetlere yerleşmiştir. Uygarlıklarda bugün bile geçerliliğini koruyan gelenekler halen kırsalda canlı tutulmaktadır.[90] Bu anlamda özellikle Anadolu'da taşla ilgili inançlar dünyanın başka yerlerindeki inançlardan azımsanmayacak ölçüde daha çoktur. Gizli bilgi geleneğinin Anadolu'daki ezoterik izdüşümü olan ve bu geleneğin yaşatılmasını sağlayan inanç ve kültürlerin başında rol almış kökleri Mu Uygur koluna dayanan Türkmen kültürü, halen Anadolu'daki Cumhuriyet Türkiyesindeki kaydadeğer varlıklarıyla ilerleyen sayfalarımızda yer alacaklardır.

Dünya'nın Merkezi İstanbul

İstanbul'un tarih sahnesine çıkışı yaklaşık M.Ö. 660 yıllarına dayanmaktadır. Kral Bizans'ın adını taşıyan ilk Bizans kısa bir süre içinde ticari ve kültürel isminden söz ettirmeye başlarken, hemen önemli bir merkez olmuştur. Tam bir kent görünümü almamasına rağmen o günkü Bizans çok kısa bir sürede önemli, aranan bir ticaret merkezi olmuştur.

Bu anlamda Bizans'ın barındırdığı çok kültürlülük ona tarih boyunca madden ve manen büyük katkılarda bulunmuştur. Bizans topraklarından geçen İranlılar, Ispartalılar, Makedonyalılar, Galyalılar ve daha birçok kültürün etkisi bu kentte kendisini hissettirmiştir. Hatta Galyalıların Bizansı kuşatmaları gibi M.S. 193-196 yıllarında da Romalılar tarafından kuşatılmıştır. Roma'nın yeni başkenti ve aranan kentlerinden biri olan Bizans hükümranlığını uzun yıllar korumuştur. Bizans, Constantin ile kiliselerin, Hera, Hecate ve Apollon tapınaklarının iç içe yükseldiği karmaşık bir başkent olma özelliğini korumuştur. Sonra da Doğu Roma imparatorluğu iken Bizans İmparatorluğu ya da Yeni Roma İmparatorluğu adıyla anılmıştır, ta ki Osmanlı'nın fethine kadar.

Ayaklanmaların, toplu katliamların, istilaların, adeta birbirini izlediği bir başkenttir, Bizans. Görkemli ve kanlı tarihi aynı zamanda Batı'dan gelen göçmenlere de mekân olmuştur. Galata'da Venedikliler ve Cenevizliler yerleşirken 1162'de Pisaliler Sirkeci taraflarında bulunan bir Cenevizli mahallesine saldırıp toplu bir katliama girişmişlerdir.

1204'de Latin istilası olarak bilinen haçlıların talanına uğramış ve kent kültürel miras bakımından talan edilmiştir. 1304'de Venediklilerin saldırısına uğramış ve bu durum İstanbul'un fethine kadar böylece devam etmiştir.

Tarihsel izleri, gelenekleri, karışık insan, ırk, inanç ve dinsel kalabalık ile İstanbul geçmişte olduğu gibi günümüzde de

kendine özgü, benzeri olmayan bir mozaik oluşturmuştur. Kimliğinin kökenlerini bu mozaiğin içinden çıkaran bu efsanevi kent dimdik tarihe meydan okumaktadır.[91]

Giowanni Scognamillo'nun deyimiyle "Bu denli maceralı geçmişi olan bir İstanbul gizemler yaratmasın da kim yaratsın?" İşte gizemler yaratan bu merkez, kendisini merkeziyetçi yönüyle de çağlar boyunca ortaya koymuştur.

Modern çağ öncesi insanın, dünyanın merkezini bulmak/oluşturmak ve orada yaşamak çabası içinde olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda her toplum kendi oluşturduğu kendi merkezinde yaşamıştır. Ülkesinin fiilen yeryüzünün merkezinde bulunduğu ve özellikle de kentin tapınak ve/veya sarayının dünyanın gerçek merkezi olarak kabul edildiği bilinmektedir; fakat o dönemin insanı aynı zamanda, yaşadığı yerin, evinin de merkezde yer almasını istemiştir. Tanrısını taklit etme ya da yaradılışı taklit etme örgüsü, ilkel insanı, tanrısına daha yakın kılmaktaydı. Başka bir şekilde ifade edilirse, tinsel yaşam, insanları ancak, belli ve işaretlenmiş bölgelerde tanrısıyla iletişiminin daha kolay olacağı konusunda bir fikre sahip olmalarına neden olmuştu. Bu inançtan kaynaklanan kutsal mekân oluşturma çabaları, yapıları ve bölgeleri seçilmişlik kavramlarıyla izah etmeye çalışmıştır.

Tanrısıyla iletişimin baş kuralı sayılan, ibadetteki trans hâli simgesel olarak bu türden yerlerde sağlanabilmekteydi. Bu inanç, öteki dünya ile bu dünya arasındaki iletişimin (kültürlerin bu iletişime verdikleri ortak ad Aşktır) ayinsel olarak mümkün olabildiği, genelde yukarıya doğru "Açık" bir mekânda yaşanabilirdi. Tabii ki bu anlamda tapınak da en mükemmelinden Merkez olarak orada onun kentinde olmalı idi. Tanrılar dünyasıyla iletişimde bulunabilmek için tapınağa girmesi yeterli olacaktı.

Dinsel düşünce açısından kast edilen merkez kavramı, geometrik bir uzay olmayıp, transa, "Aşkın"[xx] iletişime izin veren varoluşsal bir mekândır. Ne ilginçtir ki bu geleneksel

merkez mimarisi mabet oluşumunda birbirlerine çok benzerlik göstermektedir. Kutsal mimari yalnızca, ilkel konutların yapılarında zaten var olan kozmoloji simgeciliğini almak ve geliştirmekle yetinmiştir denilebilir. [92]

"Merkez" sözcüğünü kullanırken bu şehr-i İstanbul için "merkez anlamını" "Gizemler Merkezi" oluşundan almaktadır diyebiliriz. Bu anlamda gizemleri alan, gizemleri saklayan ve gizemleri yaratan diyebiliriz.

Bir ırkın tarihsel geçmişi -genlerinde taşıdığı bilgi de dahil olmak üzere- nasıl ki o insanın kimliğini oluşturup yönlendiriyorsa aynı süreç, değişik bir boyut içinde, kentler için de geçerlidir. Ancak bu kavramın her kent için geçerli olup olmadığı tartışılabilinir.

İstanbul bir merkez olarak yaşayan bir bellek gibidir.

İstanbul'un bir "Merkez" olması, onun jeolojik ve coğrafik konumundan, geçmişinden, kimliğinden ve işlevinden de kaynaklandığı artık bilinmektedir. İstanbul her zaman bir geçiş noktası, bir birleşme noktası, bir kültür sentezi olması bakımından da her dönem kendine has bir öneme sahip olmuştur. Kutsal ve mistik konumu kadim bilgi ve kayıtların bu merkezlerde toplanmasına neden olmuştur. Batı için halen Doğunun başlangıcı, Doğu için de Batının kapısıdır. İstanbul'un bu özel kimliği de bu ikililiğinden kaynaklanmaktadır. İstanbul'un diğer özelliği de birçok gizem ustasını, içrek organizasyon ve tarikatların kurucularını, gizem araştırmacılarını bünyesinde barındırmış olmasıdır.

"Merkez" işlevini gören her mekân, kapsamı ne olursa olsun, çekici bir güce sahiptir. Bir mıknatıs gibi işler. Aynı zamanda bu merkez bir depolama noktasıdır; değişik kaynaklardan tarihsel bir süreç içinde edinilen bilgilerin, kültürlerin kat kat toplandıkları bir ardiye, bir arşiv ya da yaşayan ve somut bir Bellek gibidir.[93]

Evrende var olan düşünce, konuşma ve hareketlerin bir enerji ürettiği ve bu anlamda bir enerji sirkülasyonu oluşturduğu çağdaş fiziğin bildiği bir kavramdır. Bu potansiyel enerjilerin moleküler titreşim boyutunda bilgi taşıdıkları artık herkesce bilinmektedir. Bu doğanın öz bilgisinin tüm canlı, cansız nesnelere kaydolduğu hipotezini ortaya koymuştur. Bu hipotez ortak şuur veya "bellek" denilen akaşanın İstanbul ve onun kutsal yapılarını ayrıcalıklı kılacak olan da bu enerjinin yüzeyselliğidir.[94]

Niyette birlik ve değişmez merkeze sürekli olarak yönelmek eğilimi sembolik olarak bir noktayı işaret etmiştir. (İbadetlerdeki yönelmeler hep bir yöne olduğu gibi genelde göğe doğrudur) Yönelimin sağladığı iç birliği kendinde tam olarak gerçekleştirmeyi başarmış olan için, tüm zıtlıkların ortadan kalkmış olması anlamına gelmektedir. Artık savaş hâli sona ermiştir. Zira artık bütünsel bakış açısının tüm özel bakış açılarının üzerinde olması nedeniyle sadece mutlak düzen vardır ve ona yönelinir. Böyle bir kişiye hiçbir sey zarar veremez. Onun için artık kendi içinde oluşturduğu birlik aynı şekilde ve eş zamanlı olarak kendi dışında da oluşmuştur; daha doğrusu, o kişi için yine bir zıtlık olan iç ve dış ayrımı ortadan kalkmıştır. Her şeyin kesin olarak merkezinde bulunarak, "o kendi, kendisinin yasasıdır" artık. Çünkü onun iradesi evrensel iradeyle bir olmuştur. O "İlahi Huzur" olan "Büyük Barış"a kavuşma eğiliminde ve inancındadır. İlkesel teklik, birlik ile aynileşmekte o, ezeli ve ebedi şimdinin mutlak eş zamanlılığında "her şeyde birliği ve birlikte her şeyi" görme düsturuyla realiteden kopmuş ve kopma eğilimindedir.[95]

Bizans, Batı'nın kültür ve bilgisini kentin taşlarına depolar ve kaydederken; fetih sonrası Doğunun kültür ve bilgisinin İstanbul'u doldurması ona bir ayrıcalık ve özellik daha katmıştır. Net olarak Tanzimat'tan başlamak üzere Doğu ile Batıyı İstanbul kendi kimliği içinde, kendine özgü bir bilgi sentezini bir araya getirerek bu tür bir sentezi oluşturmak yolunda olan-

lar için bir "temel kaynak", aydınlatıcı bir "fener" görevini de görmüştür.

Batıdan gelen gizem tutkunu ya da öğreti sahibi gizemci ya da teozof, İstanbul'da Doğunun gizem, bilim ve bilgeliğini aradığı gibi Doğudan gelip Batıya dönen ve durakladığı İstanbul'da iki ayrı kaynağı karşılaştırarak elde ettiği bilgileri ölçer, bilançosunu çıkarır ve uygulama yöntemlerini saptamaya koyulurdu.

İstanbul'un merkeziyeti hiç kuşkusuz somut ve nesnel ifadelerle de kendisini ortaya koymuştur. Bugünkü Sultanahmet Meydanı'nda ve şimdi Yerebatan Sarnıcı'nın üstündeki Bazilika Stoa'nın önünde bulunduğu bilinen merkez içeriğine sahip bir anıttan söz edilir.[96]

Bizans döneminde Konstantinapolis'in tam ortasında bulunan ve imparatorluğun belli başlı merkezlerinin başkente uzaklığının kaydedildiği anıtsal mil taşı (1 Roma mili-1480m)[97] geleneği eski zamanlarda kalan bir tradisyondur. Ancak, bilinen bu anıtsal özelliğinin ötesinde oldukça eski tarihlere dayanan "işaret anıt" kavramıyla başka soruları barındırmaktadır.

Kaynaklarda "Altın Milion" olarak adlandırılan bu anıtsal yapı Roma'daki Miliorium Avreum'dan esinlenerek şehrin Konstantinapolis adıyla yeniden kuruluşundan kısa bir süre sonra inşa edilmiştir. Yerebatan Sarnıcı'nın üzerinde yükselen dört kemerle taşınan merkezi kubbeli bir yapıydı. Kaynaklarda, taşlarla döşenmiş bir yüzey üzerinde kurulduğu da anlatılmaktadır. Bu manevi anlatıya ek diğer bir kaynak da; kutsal emanetler başlığında farklı bir boyutta inceleyeceğimiz, Hz.İsa'nın haç'ının Konstantin'in annesi tarafından Kudüs'ten alınıp bir rivayete göre bu kubbeli yapının üstüne diktirilmesidir. Yapının iki ucuna da oğlu Konstantin'in ve kendisinin (Hera) heykellerini yaptırdığı rivayetler arasındadır.

Bizans döneminde Tetropilon adı altında bu anıt kentin en

önemli caddesi Mese'nin üzerinde olduğu ve caddenin tam bu nokta da güneydoğuya, Büyük saraya ya da sarayın hemen kuzeyine yöneldiği bilinmektedir.

Zosimos ve Hesihios gibi tarihçiler 5. ve 6. yy.larda Milion'un yeni başkent Konstantinapolis'in koruyucu tanrıçası Tihe'ye adanmış bir pagan tapınağı olarak kullanıldığını ileri sürerler. Bu türden kaynakların doğruluk değerleri ve önemleri ilerleyen sayfalarımızda yer alacaktır.

Orta Bizans döneminde (8-12 yy.) imparatorluk seramonileri Milion'un kubbesi altında düzenlenmiştir. Milion'dan son kez 1268'de mülkiyeti Ayasofya Kilisesi'ne devredilmesi nedeniyle söz edilmişse de, Osmanlı devletinin erken dönemlerinde hâlâ yerinde durduğu ve sağlam olduğu sanılmaktadır.[98] (Şekil-22)

Şekil-22

Dünya'nın Merkezinde yaşamak, tanrıların mümkün olduğunca yakınında yaşamakla eşdeğer tutulmuştur.

Her şey bir yana İstanbul için söylenecek en önemli "Merkez" anlatımı da hiç kuşkusuz onun tinsel, kozmolojik, simgeciliğidir. Bu kavramla İstanbul'un mistik merkeziyetciliği de ortaya çıkmaktadır. Merkez simgeciliğinin gerektirdiği dinsel bakışı değerlendirdiğimizde, karşımıza şunlar çıkmaktadır:

İnsan "Tanrısal dünya ile iletişim hâlinde

yukarıya doğru açık" bir mekân içinde yer tutmayı arzulamaktadır. "Dünya'nın Merkezinde yaşamak, tanrıların mümkün olduğunca yakınında yaşamakla eşdeğer tutulmuştur." Kökenin (ilk hareketin) kutsal zamanıyla bütünleşmek "Tanrıların çağdaşı" hâline gelebilmek, böylece onların eş değer varlığı hâlinde yaşamak anlamına gelmektedir. Niyet etmek, talep etmek, gönül açmak, anlamını taşırken amaç ilk durumla yeniden bütün olmak, onunla bütünleşme arzusunu açığa çıkarmaktadır. Bu ilksel durum, tanrıların ve efsanevi ataların geçmiş ve geleceği şimdiki zamana ait kıldıkları andır (inançlardaki zamansızlık anı, "an" da var olmak). Bu "İlksel durum" tarihsel cinsten değildir. Kronolojik olarak hesaplanamaz; "köken"in, zaman'ın "başlangıcında" oluşmuş efsanevi bir özelliği vardır.

Öte yandan, "başlangıçta" cereyan eden şudur: Tanrısal veya yarı tanrısal varlıklar yeryüzü üzerindeki faaliyetlerini geliştirmektedirler. Demek ki, "kökensel" özlemleri, dinsel bir özlemdir. İnsan, tanrıların faal olarak orada oldukları anı yeniden bulmayı özlemekte ve bu anı arzulamaktadır; aynı zamanda Yaratıcının elinden çıktığı hâliyle taze, saf ve "güçlü" dünyada yaşamayı istemektedir. Bu anlayış başlangıçların mükemmelliğine duyulan özlem olarak tarif edilmektedir. İlkel dinler diğer tek tanrılı kutsal dinlerden (dört büyük din) çok farklı olmasına rağmen tek tanrılı dinler terimleriyle "cennet özlemi"ne denk gelen bir özlemden söz edilebilinir. Fakat devrevi (dönemsel tören ve bayramlarla) olarak güncelleştirilmeye çalışılan efsanevi zaman, tanrısal var oluş tarafından kutsallaştırılan bir zamandır. Tanrısal var oluşla birlikte ve mükemmel bir dünyada (çünkü henüz doğmuştur) yaşama arzusunun cennette olma özlemine tekabul ettiği söylenebilir. Bu noktada da tanrı ve/veya tanrılar dünyanın merkezini işaretler ve inanan "gönül evini" tapınağını buraya yapar.[99]

Ev kavramı çok daha geniş bir alanı kapsar. İslam'daki Darü'l-harb, "savaş evi" müminlerin ideal vatanlarının dışın-

daki yerlerdeyken; daü'l-İslam "İslam evi" ismiyle merkezin taşınması eylemine denk gelen bir gelenekte görülmektedir. Bu örnekte de görüldüğü üzere merkez ya da Tanrı'nın kendisini ifşa ettiği nokta sanılanın aksine çok da nesnel değildir. Buradaki ev kavramıyla gönül evi, gönül mabedi kişinin inancıyla doğru orantılı olarak kişiyle bereber taşınmaktadır. Walter Braune'nin de doğru bir saptamayla belirttiği gibi, beş direk (İslamın beş şartını sembolize etmektedir) üzerinde inşa edilen mabet prototipi, içinde müminlerin yaşayacağı ilksel yapılanma modelidir. Bu arada güney ve kuzey Amerika yerlilerinin ve dahi göçebe Türk kültürünün çadırdaki orta direk geleneğinde de bir merkez etrafında kurulum kozmogenisi kendisini tekrar etmektedir. Bu geleneği birçok doğu ve batı kültürlerinde gözlemlemekteyiz.[100]

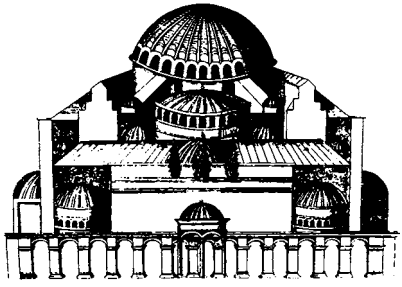
Bu sınırlandırılmış doğadan koparılmış mahaller, evler, mabetler kişilerin güven içinde yaşadıkları alandır artık. Sonuçta bütün dünyanın "ev" hâline gelebilmesi için bu "ev"in genişletilmesi bu inanca bağlananların boynunun borcudur. Bir süre sonra ev kavramının yok olması o dinin inancının evrensel hâle taşındığının simgesidir. O inanç evrene hakim olmuş, maddesellikten ruhaniliğe geçmiştir. Mekânın genişletilmesi sembolizmi tüm inançlarda kullanılmış ortak bir kadim bilgidir.

Dinsel jargonda ev, insan kalbi için en sık kullanılan mecazlardan birisidir; İslam'da la ilaha illallah , "Allahtan başka ilah yoktur" anlamındaki kelime-i tevhidin ilk sözcüğü olan "la süpürgesi"yle sürekli temizlenmesi gereken bir yerdir. Ev temizlenip içinde dinsel olmayan hiçbir toz kalmadığında "dulcis hospis animae" "ruhun hoş misafiri" girip o eve yerleşebilir. Bağdatlı sufi Hüseyin en-Nuri ve Mevlâna bu mecazı sık kullanmışlardır.[101]

II

Dünyanın Merkezi Ayasofya

Previous pages: *Longitudinal section looking south.*
After Wilhelm Salzenberg, Berlin, 1855.

XIX

HAGIA SOPHIA

"Her bilgi kendi mertebesinde haktır. Gerçekler halka daha işin başında söylenirse, ya yollarını saptırırlar, ya da gerçeği söyleyeni suçlarlar. Halk ve hak, orta bir yolla ve ayrı ayrı gözetilerek birbirine alıştırılabilir. Ama herhalde halk, hak ve hakikate alıştırılmalıdır..."

Şeyh Bedreddin

Merkez Sembolizmi

Kutsal mekân, kutsiyeti oluşturmak için etrafı çevrilerek dinsel olmayan çevreden her daim ayrılmıştır. Dünyanın farklı yörelerinde farklı kültür (Sind ve Belucistan'daki) örneklerinde de görüleceği gibi ıssız ibadet yerleri kavramıyla kutsiyet, sosyal ortamdan koparılmaya çalışılmıştır (çöllerdeki, dağlardaki bazı türbeler ve ibadethaneler gibi). Kimi zaman bu kutsallaştırma basit dikenli çalılarla çevrilerek yapılırken; çoğu zaman koşulları zorlayan insanüstü tapınak yapımları, kutsalı hayatın ve dünyanın merkezine almıştır. Bütün dünya bir ibadet yeri olabildiği halde neden böylesi bir soyutlama ya da işaretleme gereği duyulmuştur? Biraz düşünmek gereklidir.

Özelde, baktığımızda bir Müslüman'ın secdesinin kenarları bile bir sınırlama işlevi görerek ibadete bir koruma ve mahremiyet kazandırma eğilimi içindedir. Bu eylem ibadeti yapanı, realiteden koparma anlamına gelebilecek bir özeli, bir kişisel dokunulmazlığı sembolize etmektedir. İster ilkel dinsel inançlarda, ister ulvi dinsel inançlarda olsun tümünde gözlenen ortak nokta "kutsalın yerini belirleyen bir tür çit; ihtiyaç ve vazifeyi yerine getirmede bir güvenli alan, bir izolasyon"dur.[102] Sınırlandırılan, kutsallaştırılan alan artık kişi ile Tanrı'nın bir arada bulunabilme koşullarını sağlamış olacaktır. Bunun da başlıca kuralı hiç kuşkusuz ibadetin kendi evreninin merkezinde olması kuralıdır.

Eğer bir tapınak evrenin ya da dünyaların merkezi ismiyle anılacaksa yani "merkez" imago mundi olacak ise, bunun nedeni dünyanın Tanrı'nın veya tanrıların eseri olarak kabul edilip kutsallaştırılmasıdır. En mükemmelinden kutsal yer ve tanrıların evi olarak tapınak, dünyayı sürekli olarak yeniden kutsallaştırmaktadır. Çünkü onu hem temsil etmekte, hem de içermektedir. Nihai olarak, dünya tapınağın sayesinde bütünsel olarak kutsallaştırılmaktadır. Saflıktan uzaklaşma derecesi

her ne olursa olsun, dünya tapınakların kutsallığı sayesinde, sürekli olarak yeniden saflaşmaktadır.

Tapınağın kutsallığının onun sınırları sayesinde her türden yozlaşmaya geçit verilmediği, korunduğu inancı yaygın bir tapınak yapma inanışıdır. Bunun nedenlerinden biri, tapınağın mimari planının tanrıların eseri olduğu fikrinin bir uzantısı olmasındadır. Bu inanışa bağlı olarak planın, gökyüzünde, aşkın bir yerde, tanrıların yakınında olduğu fikri göktekini yerde kurma, bu yolla yeri yüceltme, göğe erdirme sembolizmi sonraları fiziki anlamda göğe yönlenme boyutuna varacak bir tapınak anlayışının ilk örneklerini vermeye başlamıştır. Yaygın inanışa göre tapınakların aşkın modelleri gökseldir. Bu planlamalar yozlaşması mümkün olmayan tinsel bir var oluştan yararlanmaktadır.

Babil kralı Gudea rüyasında tanrıça Nidaba'yı, kendine yararlı yıldızların belirtildiği bir levha gösterirken görmüş ve bir tanrı da ona tapınağın planını ifşa etmiştir. Seunaşerib Ninova'yı çok eski zamanlardan beri gökyüzünün dış biçiminde yerleşik hâle gelmiş taslağa göre inşa etmiştir. Bunun anlamı yalnızca "göksel geometri"nin ilk inşaatları mümkün kılması olmayıp, aynı zamanda ve özellikle ilk mimari modellerin gökyüzünde bulundukları ve tanrısal kutsallığa katıldıklarıdır.[103]

Burada kadim Mısır ve onların izleri piramitlerin, Orion kuşağında yer alan, Sirius takımyıldızlarının konumunu veren, eşsiz mimari kodunu atlamak doğru olmaz. Yunan öncesi dönemlerde Okeanos "Galaksi" anlamına gelmesinin yanı sıra Samanyolu anlamını da taşımaktaydı. Gariptir ki antik kaynaklar Nil'in adını Okeanos adıyla özdeşleştirmiştir. Doğaldır ki bu anlamda tanrılar da Nil nehrinin üzerinde doğmuşlardır. İlk çağ boyunca Samanyolu her zaman için Nil nehrinin karşılığı bir göksel ırmak olarak görülmüş. Ve ilginçtir, Giza piramitlerinin yerleşim modeli, Orion Kuşağı'nın dünyadaki dev kopyasıdır.[104]

Ayasofya adıyla anılacak mabedin de bu tür bir kozmolojik seyir izlediğini rahatlıkla görebilmekteyiz. Rüyalarla gelen planlar, meleklerle ve peygamberlerle süslenen inşa süreci, onun tanrısal destekle var olması, daha doğrusu kozmosun bir parçası olması görselini de güçlendirmiştir.

Örneğin diğer Bizans kiliselerinde olduğu gibi Ayasofya'nın da içinin dört kısmı dört ana yönü simgelemektedir. Bu anlamda mabedin içi evrendir. Mihrab doğuda yer alan cennettir. Tapınakların imparatorluk kapıları aynı zamanda "cennet kapısı" olarak adlandırılmıştır.[105]

Kapı sembolü

Antik çağdan bu yana hemen tüm din ve uygarlık dönemlerinde inşa edilmiş binaların Kapı adı verilen organik parçaları, oranın görev ve amacına uygun bir biçim ve anlam verilerek önüne gelenleri koruyan, cesaretlendiren, yerine göre korkutan ya da kendisinden beklenen manevi koruyuculuğu güçlendiren bazı simgesel öğelerle bütünleştirilmişlerdir. Bu sayede içeri giren insanların o kutsal sayılan şeylerin altından ya da arasından geçmeleri sağlanmıştır.

Hititlerin vahşi görünümlü olan Aslanlı ve Sfenksli Kapıları, Yazılı kaya odası girişindeki gardiyan cin rölyefi, Alacahöyük sfenksli Kapısının önü, iki taraflı olarak bazı dinsel törenlerin rölyefleriyle işlenerek kutsallaştırılmak istenmiştir. Selçuk St. Jean Takip Kapısı, Hoşap Kalesi'ndeki karşılıklı iki aslan, Ani ören yerindeki Svastika, İshak Paşa Sarayı kapılarındaki hayat ağaçları, aslanlar, Erzurum Çifte Minare ve Yakutiye Medreseleri portellerini süsleyen, Şamanlık döneminden yansıyan kozmik evren ağacı, dragonlar, kartallar ve aslanlar. Perge ören yerindeki Geç Roma Kapısı üstündeki savaş tanrısı Ares'in betimlemesinin savaşa giden askerler altından geçerken ondan cesaret alıyor ve manen kötü ruhlardan arınıyorlardı.

Hristiyan dini mimari ve ikonografisinde kilise ana giriş kapıları özellikle İsa ile ilintili olup, onun bazı mesajlarını da taşımıştır.

Kiliselerin İsa'ya sunuş törenini yansıtan sahneler de hep kapılar üstünde yer almıştır. Ortodoks ikonografisinde ise Meryem'in Göğün Kapısı ya da bir kapı olarak betimlendirildiğine tanık oluruz.

Ayasofya Kral kapısının üstünde, İsa'nın Apollo'nunkine benzetilen tahtının altındaki bronz plakada açık bir kitap röl-yefi bulunur. Oğlu simgeleyen bu kitabın üstünde şu satırlar yazılıdır. "Tanrı bana, sen koyunların olduğu yerin kapısısın dedi; her kim benim aracılığımla içeri girerse, orada gerçek merayı bulacak ve kurtulacaktır."[106] (Şekil-23)

Şekil-23

Kapı soyut işleviyle, iki durum, iki ortam, iki âlem, bili-

nenle bilinmeyen, görünenle görünmeyen, ışıkla karanlık ve varlıkla yokluk arasındaki bir geçit ve aynı zamanda bir geçiş olayının sembolü olmuştur. Öte yandan kapı, duruma göre, yeni bir başlangıç girişim veya atılımla da özdeşleştirilmiştir. Biri dinamik diğeri psikolojik olan iki farklı görünüme sahiptir. İçten ya da dıştan bir etkiye uğradığında yaptığı iki yönlü hareketiyle, ya bir şeyin veya yerin üstüne kapanıp onu saklar ya da gözler önüne serer. İşte bu hareketle oluşan örtme veya gösterme olayı bir kapının dinamik olan işlevidir.

Psikolojik açıdan incelediğimizde öbür tarafa geçmeyi meyledici bir görünümü vardır. Bize bir geçidi ve onu izleyen bir yön ve yolu işaret eder. Bu nedenledir ki Yahudi ve Hristiyan geleneklerinde, bir tapınakta kutsallıkların başladığı yer onun kapısı olmuştur. O, önünde duranları, ahirete davet eder ve girmek isteyenlere cennetin yolunu gösterir. Aslında giriş yapmak başlı başına özellikli ve kutsallığı olan bir harekettir.

Ezoterik ekolün farklı bir yaklaşımla yaptığı incelemeye göre ise bir kapıdan yapılan giriş ve çıkışlarda kapının kanatları kendisine yapılan itme ve çekme darbelerine göre yönlenirken dış dünya ve iç dünyadaki etki ve tepkiler de bu hareketle özdeşleştirilmiştir.

Hristiyan geleneğinde tapınağın ana girişi batı yönündedir ve batı kapısı olarak adlandırılır. Bunun nedeni, güneşin o yönde batması ve diğer yönden yeniden doğana kadar, yitirdiği ışıklar gibi, dinsizlik, inanç ve imansızlığı orada karanlığa gömmektir. Bu yönde oluşan inanış, batı kapısının kimi yerde bir sonun da başlangıcı olduğudur. Bu nedenledir ki, Trabzon Aya Sofya Kilisesindeki Son mahkeme sahnesi (dünyanın sonu) bu kilisenin batı kapısı girişine işlenmiştir.

Tüm dinlerde genel anlamda ibadet edilecek yerlerin giriş kapıları mabedin kutsal sayılan köşesine yönelen bir yolun başlama noktası kabul edilmiştir.

Hristiyan Ortodoks kiliselerindeki bu anlayışın öncüsü kuşkusuz Ayasofya'dır. Naos'a girmeden Atrium, iç ve dış Narteks adı verilen mekânların kapılarından geçilir. Atrium sözcüğü bahçe, avlu anlamına gelmektedir. Ancak batı dillerinde Atrium, simgesel olarak, bir amaca ulaşmak için gösterilen gayret, emek, alınan yol ve zaman kavramlarını da içermektedir.

Narteklere gelince; bunlar birbirlerine paralel koridorlar, dehlizlerdir. Narteksler Ayasofya'da görüldüğü gibi, birbirleriyle kimi kez sembolik değerleri ve anlamları olan bir sayı ile irtibatlıdır. Dua gibi, inandığı dinsel bir vecibeyi yerine getirmeye niyet ederek kiliseye giren bir kimsenin, oraya girmeden önce belirli bir aşama geçirerek, psikolojik olarak uhreviliğe kendisini hazırlamasına yardımcıdır. Tam anlamıyla Narteksler, kiliselerde mezhepten olmayanların ya da henüz vaftiz edilmemişlerin kullandığı dehlizlerdir. Narteksler ana mekândaki orta nef'ten üzerinde kapıları bulunan bir duvar veya kolonlarla ayrılırlar.

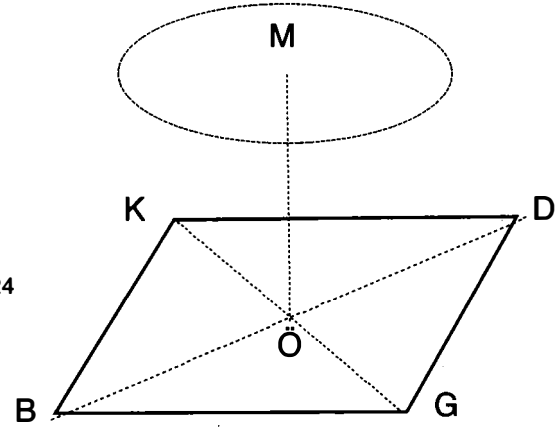
Atrium-Naos arasındaki kutsal yolun üzerindeki kapıların sayısı bir rastlantı sonucu belirlenmemiştir. Dine girmeyi kolaylaştırmak için çok sayıda kapı sembolizmi planlardaki ana unsurlarıdır. Ayasofya'nın imparator girişine mahsus cephesinde 7+5+9 olmak üzere 21[xxi] kapı bulunmaktadır. Yirmi bir 3x7 olup, altın sayılar içinde dinsel açıdan çok yönlü yorumlar içeren bir sayıdır. Yirmi bir'in gelişmişliğin ve yetkinliğin sayısı olduğuna inanılmıştır; o devrin İstanbul'unu kuşatan kara ve deniz surlarında, manevi koruyuculuğu sağlaması için de 21 kapı açılmıştır.

Narteks sözcüğünün mitolojik öyküsüne baktığımızda; Narteks, Gaia'nın oğlu olan Prometheus'un "önceden gören" anlamında, Tanrı Zeus'tan çalarak insanlara verdiği ateşin, ucunda yandığı bir dal parçasının adıdır. Prometheus bu eyleminden dolayı, tanrıların kurmuş olduğu düzene karşı gelmiş ve cezalandırılmıştır. Narteks'in ışıkla, dolayısıyla yol gösteri-

cilikle ilgili bir obje olduğunu atlamamak gerekir. Sonuçta Atrium, birbirlerine paralel iki koridor, narteksler orta nef ve absis'e ulaşan bu yolun sürekli aydınlatılmış olduğunu ima etmektedir.

İslam cami mimarisinde dış avluda karşımıza, iç avluya açılan bir kapı çıkar. Bu taç kapı, Miraç anlamında, merdivenle çıkılan yüksek bir platformu oluşturmuş ve içi oyularak dişilik sembolizmini taşıyan bir mihrap görünümündedir. Eksenin öbür ucundaki gerçek mihraba, cennet kapısına doğru yön ve yol verir izlenimini yaratmaktadır.[107]

Mabetlerde, batı yönü, derin acıların karanlığının, ölümün, nihai yargılanmayı bekleyen ruhların ebedi ikametgâhlarının bölgesidir. Mabedin ortası yeryüzünü simgelemektedir. Kavrama göre yeryüzü dik açılı dörtgen biçimlidir ve dört duvarla sınırlandırılmış bir sembolizme sahiptir. Bu dört duvarın üzerinde bir kubbe yer almaktadır. İşte bir kilisenin oluşumu da bu ana prensiple, dört ana yönü simgelemektedir. Bu anlamda mabet küçük bir evren modeli oluşturmaktadır. Bu bakış açısı dünyayı hem bedene büründürür, hem de kutsallaştırır.[108] Dört sayısının egemen olduğu karenin mükemmeliyetçiliğin kendine özgü açılımlarını barındırdığı bilinmelidir. (Şekil-24)

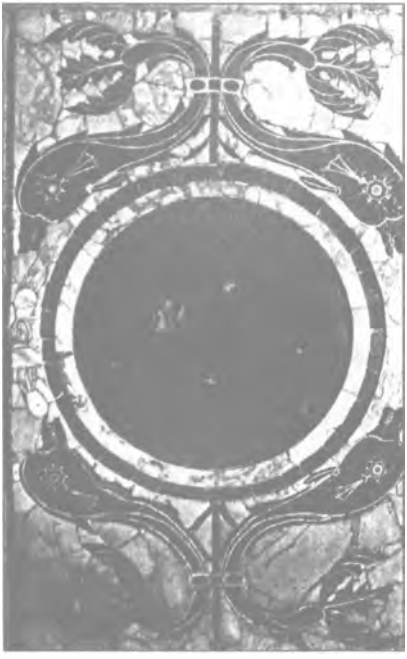
Şekil-24

Kare sembolü

Kare, Tetrad, kainatı kaostan düzene geçiren dört temel gücün ifadesidir. Yunanlı tari'hçi ve moralist Plutarque'a göre, Pitagorcular, kare gibi tanrıların anası ve süre kavramının kaynağı olarak nitelenen Rhea'nın da kare gibi tüm güçleri birleştirdiğini öne sürmektedir. Bu güçler, yaratıcı Su olan Afrodit, Ateş Hestia, Toprak Demeter ve Hava olan Hera'dan kaynaklanmaktaydı. Bu sembolizm çeşitli kültürlerde mahşerin dört atlısı olarak da kullanılmıştır. Mu sembolizmi içinde haç sembollerinin bu dört gücü ifade ettiğini görmüştük. Bu nedenle kare yerine, Hristiyanlar için de kutsal sayılan haç veya + işareti kullanılmıştır.[109]

Dört sayısına geri dönersek, genellikle dünya ve fiziksel gerçekle ilgili sayıdır ve düzeni tanımlar. Dünyanın ve fiziksel gerçeğin dört yönü, dört boyutu ve dört mevsimi vardır. Aristo bunu biraz daha ileri götürerek dört niteliği belirlemiştir. Bunlar kuru, ıslak, sıcak ve soğuktur. Her elementin iki niteliği bulunur. Toprak kuru ve soğuk, Su ıslak ve soğuk, Hava ıslak ve sıcak, Ateş sıcak ve kurudur. Bundan da görülebileceği gibi her element bir diğeriyle bir niteliğini paylaşmaktadır. Bu durumda bir elementin bir niteliğini değiştirerek diğerine dönüşmesi olası sayılmıştır.

Kare sembolizmi kenarları itibarıyla ise bu dört yaratıcı faktörü simgelemektedir. Kare, anti dinamik bir figür olarak, duruculuk, durgunluk, kararlılık, sağlamlık ve doğrulardan oluşmuş geometrik ağırlığa sahiptir. Durağanlığın sembolizmini taşır. Dairesel biçim ve düzenler ise hareketi kolaylaştırdığından daha çok geçicilik ve akan zamanla ilgili bir kavramı içerir. Nitekim göçebe kabilelerin geçici olan yerleşim bölgeleri, hatta çadırlarının biçiminde görüldüğü gibi, askeri kamplar, ordugâhların yerleşim planları da başından beri dairesel olmuştur. Daire, Ayasofya'nın da daha Hırıstiyanlığın haç sembolünü henüz benimsenmediği dönemlerde balık sembolizmasıyla birlikte kullanılmıştır. (Şekil-25)

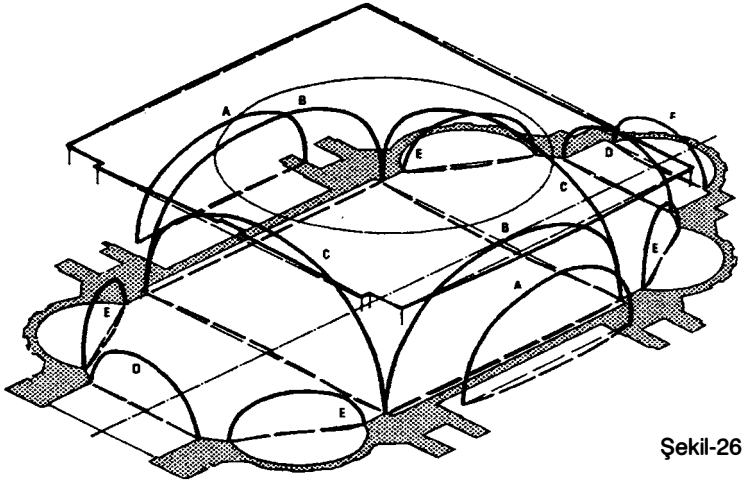
Şekil-25

Öte yandan birçok kutsal yer ve alanda, sürekliliğin olmasını vurgulayan, dörtgen bir şemanın egemen olduğu görülmektedir. Nitekim Avrupa'da 11-13 yy. arasında inşa edilen kiliseler kare veya dikdörtgen planlıdır. Aynı şekilde sunaklar, tapınaklar ve kutsal sayılan şehirlerin mümkün olduğu kadar daire içine yerleştirilmiş bir kareye benzemesine özen gösterilmiştir. Kare plan kimi yerde kapalı bir döl yatağı veya bir mezar olarak da betimlenmiştir. Bu nedenle Roma ve Konstantinopolis ve daha birçok kadim kent, halka vari tepeler üzerine inşa edilmişlerdir.

Benzer bir şekilde küp de maddesel dünyayı ve onu oluşturan dört temel etkenin toplamını gösterir. Dünyevi hâkimiyetle özdeşleştirildiği içindir ki eskiden kral, imparator tahtları kare bir taban üzerine oturtulmakta ve ayaklarının altında küp bir form bulundurmaktadır. Mistik açıdan ise basireti, soğukkanlılığı, eşitlik ve usluluğun sembolüdür, bunun yanı sıra gerçekçilik ve manevi gelişimin de sembolü olmuştur.[110]

Küp-Küre kompozisyonu dünyevilik ve semavilik (yergök) bütünleşmesinin en yakışır anlamını sergilemektedir. Geometrik sembolizm boyutundan baktığımızda küre daireyi yüzeyden kaldırıp ona üçüncü bir boyut katarak var olur. Küre mabet, yapıların tavan ve apsislerinde görüldüğü gibi yarım küre kubbe modelinde kendini göstermiştir. Bu uygula-

manın en belirgin özelliklerini Bizans bazilikaları, kiliseleri ve sonraki dönem camilerde görmekteyiz. Bazı kiliselerin (Ayasofya, Kariye) duvar resimlerinde görüldüğü gibi tahtta oturan İsa ayaklarını yerde çoğu kez kare şeklindeki bir tabureye koymuştur. Ayasofya'nın mimari sembolizminin bir evren modeli olarak kabul eden geometrik görüş; dünyanın bir modelini de kapsayan, kutsallaştıran, yasallaştıran bir mesajı içermektedir. Bu durum aynı zamanda ruhbanlığı da engelleyen bir mesaj olarak yorumlanmıştır. Bu tür bir yargıyla, her mekân kutsanabilir ve herkes kendi kutsalında tanrısına ulaşabilir görüşü gelişmiştir. (Şekil-26)

Şekil-26

Bu tür inançlarda kutsanan Tanrı daima insanın dışında ve makamındadır. Ancak ezoterik öğretinin Tanrı'yı tahtından indirip insanın içine sokması ya da onun bir parçası hâline getirmesi birçok dinde ruhban kolların da oluşmasına, öğretinin nesnel boyutta algılanıp yanlış yorumlanmasına neden olmuştur.

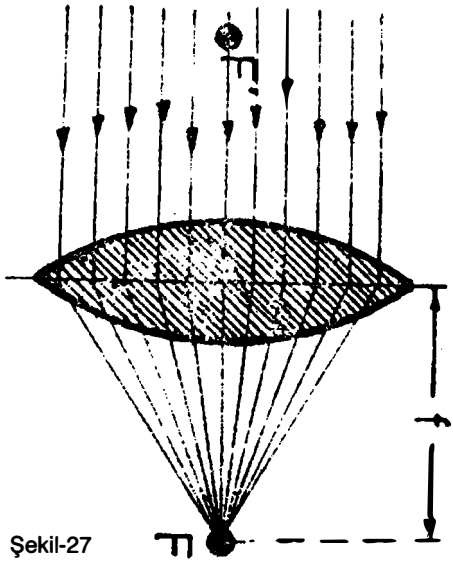
Kubbe sembolizminin altında Mu kültürü vardır.

Semavi bir örtü ögesi olan kubbe, maddi dünyayı simge-

leyen bir kaide üzerine ve genelde dört ayak üzerine oturtulmuştur. Bu sayının dört oluşu Hristiyan inanışında İsa'nın dünyanın bir yöresine egemenliğini yansıtması şeklinde yorumlandığı gibi dünyanın dört olan kapısı veya sayıları olan İncil yazarlarıyla da özdeştirilmektedir. İslam'da kutsal kitapların sayısı da dörttür. Bu bakımdan dört ezoterik anlamda dünya boyutunun da sembolü kabul edilmiştir.

Kubbenin mimari açıdan böyle biçimlenmesi akustiği ve mekânda iç boyutların genişlemesine yarar sağlamak ve mabede içten dıştan görkemli bir görünüm kazandırmak gibi somut fonksiyonlarının yanı sıra, kubbeyi andıran gerçek göğün altındaki ikinci bir gök, bir mikrokozmos izlenimini yarattığı da muhakkaktır.

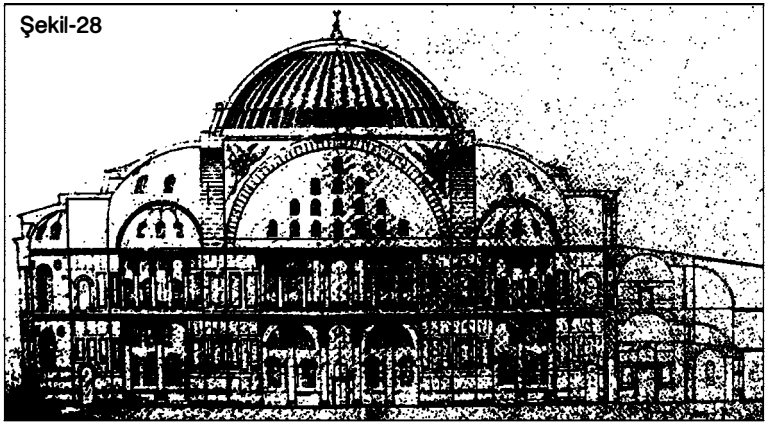
Öte yandan, kubbeyi dış bükey bir mercekle özdeşleştirdiğimizde de ilginç bir manzarayla karşılaşabiliriz. Zira mercekler yüksek nitelikte saf cam ve kuarstan imal edilmiş ve içinden geçen ışınların doğrultusunu değiştiren bir araçtır. İlerleyen bölümlerde göksel ışın bahsinde de inceleyeceğimiz gibi, kubbe sembolizminin altındaki bu bilgi Mu kültüründen gelen aslını kaybetmiş bir bilgidir. Mu kültüründe adı geçen kristal kubbeler güneş tapınaklarının en geçerli mimari ögeleri olarak konu edilmiştir. İç bükey (konkav) bir mercek görünümüne sahip bir kubbenin, bir mercek gibi düşünülmesi noktasında, kubbenin de parabolik bir merceği anımsattığını rahatlıkla görebiliriz. Işınlarının güneş gibi çok uzaklarda bulunan bir merkezden geldikleri düşünüldüğünde, hemen hemen parelel olarak bu merceğe ulaştıklarını görürüz. Kubbede kırılan ışınların, birbirleriyle bir noktada (odak noktasında) birleştikleri bilinen bir fizik kuralıdır. İster fiziksel sembolizmde ister ruhsal sembolizmde olsun, aydınlanmanın merceğin tam odak noktasında yani mabedin gerçek merkezinde gerçekleşeceği aşikardır. Oluşan bu iz, menşei ne olursa olsun bilginin tek bir merkezde toplandığını anlatması bakımından önemlidir. (Şekil-27)

Şekil-27

Böylesi bir imgelemin,[111] biraz daha derinine inildiğinde ölçekli küçültülmüş piramidin ideal evrensel geometri çerçevesinde küçültülmüş modelini, Ayasofya'nın içine konumlandırdığınızda, piramidin zirve noktasının Ayasofya kubbe ışınsal odağıyla aynı noktada birleştiğini görmüş olacaksınız. Bu anlamda "evrensel şifre, kozmik bilgi, Ayasofya'nın planında gizli" cümlesini rahatlıkla sarfedebiliriz. (Şekil-28)

Eski Akdeniz ve Avrupa uygarlıklarının mezar yapılarının kubbe ile örtülmesi geleneğini yeniden canlandıran ve günümüze kadar aktaran, aslında Roma İmparatorluğu olmuştur.

Şekil-28

Kuşku yok ki bu geleneğin Roma İmparatorluğu'na aktarılmasında Etrüskler'in önemli bir katkısı olmuştur. Roma döneminde, bu "kubbe ile örtülmüş barınak"ların, ölen kişilerin ruhları ile olan ve çok uzun bir gelenekten gelen mistik ilişkisi, kubbe ve kubbemsi biçimleri mezarlıkların alışılmış sembolleri hâline getirdi.

Benzer bir biçimde, kubbe geleneğinin zaten güçlü bir biçimde bulunduğu Yakındoğu uygarlıkları da, Hristiyanlıktan çok önce kubbe ile örtülü mezar yapısını benimsemişlerdi. Türkler'de de, gerek İslam öncesi Uygur mezarlarının, gerekse İslamiyet'ten sonraki kümbetlerin kubbe ile örtüldüğü bilinmektedir.

Kudüs'te bulunan ve İsa'nın olduğuna inanılan "Kutsal Mezar"ın biçimi de Hristiyanlar için çok önemliydi; çünkü İsa'yı bu dünyada kendilerine sunulmuş bir ideal olarak gören Hristiyanlar, onun yaşamını taklit etmeye çalıştıkları gibi, mezar yapılarında da onun olduğuna inandıkları yapıyı taklit etmekteydiler. İsa'nın bu anıtsal mezarı, 326-335 yılları arasında İmparator I. Constantinus tarafından yaptırılmıştı. Bu orijinal yapının bir kubbe ile örtülü olduğu konusunda birçok bilim adamı uzlaşma içindedir. Nitekim Bizans sanatında İsa'nın mezarı da hep kubbeli olarak betimlenmiştir.

Küresel bir mimari örtü ögesi olan kubbe, birçok uygarlık tarafından "gökyüzünü" temsil etmektedir. Hristiyan Tanrısı da önceki uygarlıkların birçok tanrısı gibi, "göklerde" ikamet etmektedir.[xxii] Ölülerin ruhları da göğe gitmektedir. Daha da önemlisi, Hristiyanlar (ve diğer tek tanrılı dinler ile birçok pagan inanç da) sonsuz yaşamın ve cennetin göklerde olduğuna inanır. Demek ki mezarın üzerini örten kubbe, bir açıdan ölünün ruhunun -Ortodoks inancında bedeninin de- nihai olarak ulaşmayı amaçladığı cenneti, sonsuz yaşamı temsil etmektedir. Burada Tanrı ki Bizans sanatında kubbede "her şeye hakim" Pantokrator Tanrı, kubbenin ortasında, egemen bir biçimde aşağı bakar betimlenmiştir. Bu anlamda inanışa göre

aşağıdaki mezarlarında yatanları kollayacak, bağışlayacaktır.

Demus'a göre bir Bizans kilisesi, evrenin bir modeli olarak düşünülmekte ve gökyüzünü, kutsal toprakları ve bu dünyayı temsil eden üç ana bölüme ayrılarak hiyerarşik ilahsal bir sıralama ile, kubbelerden yere doğru inen bir program şemasına oturtulmaktadır. Bir imge ne kadar kutsal ise, kubbe de o kadar yüksek bir yerde betimlenmektedir. Örneğin gökyüzünü temsil eden kubbede, esas olarak yalnızca İsa, Meryem ve Melekler betimlenmiştir. Üst duvarlarda oluşan ikinci bölgede ise, İsa'nın yaşamından öyküler işlenmiştir. Üçüncü bölge azizler, martyerler ve piskoposlarla resmedilir.

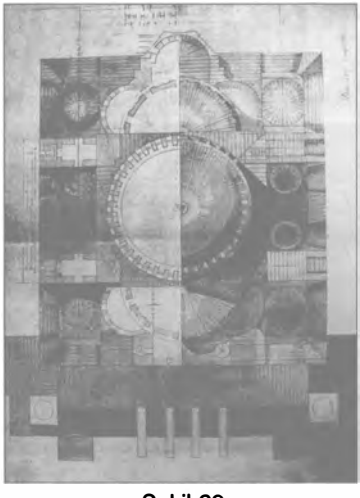
Hristiyan kubbesi ile kıyaslandığında, pagan kubbenin kutsal gökyüzü olmaktan çok, "maddi" nesnel niteliği ağırbasan bir gök, daha doğrusu "uzay" olduğu söylenebilir. Bu pagan kubbeler Hristiyanlığın karşı çıktığı bir astroloji ikonografisi ile resimlenir ve Atlas'ın rolünü anımsatacak bir biçimde sirenler[xxiii] ya da başka araçlarla desteklenir. Hristiyan mimarisinde kubbenin kutsal gökyüzü olarak yorumlanmasının kökeni pagan kültürlerde olsa da, Hristiyan kubbe ikonografisi pagan kubbe programlarından -bazı şematik ya da kavramsal benzerlikler dışında- tamamen farklıdır.

VI. Leo'nun vaazında, Bizans kilisesinde kubbenin spiritüel niteliği şu sözlerle anılmaktadır.

> "...evrenin yaratıcısı en üstte betimlenmiştir (kubbede Pantokrator İsa) ve yarım kürenin alt kısımlarında, O'nun varlıkları maddeden daha yüksekte olan hizmetkarları (melekler) çepeçevre dizilmiştir. Bunlardan sonra, Tanrı ile mutabık başka bir kategori hizmetkar yerleştirilmiştir ki, bunlar, aslında maddi bir varlığın bileşkeni olmalarına karşın, yine de maddenin sınırlarını aşmış ve spiritüel yaşama ulaşabilmiş kişilerdir."

Kubbe, bütünüyle gökyüzü (bu maddi bir gök değil, Tanrı

katı anlamında, ruhani bir gökyüzü) olarak düşünülmesine ve bu alana yalnızca "maddenin sınırlarını aşmış olan" kişilerin betimlenebilmesine karşın, yine bu kubbenin resim alanında merkezden kenara doğru bir spiritüel hiyerarşi izlenmektedir. Kubbenin merkezi en kutsal alan olarak düşünülmüş ve genellikle bir bordürle çevrilen bu alanda en kutsal varlıklar betimlenmiştir. Bizans ikonografik programlarında genellikle Pantokrator İsa'nın betimlediği bu alanı, Karl Lehmann "kubbenin merkezindeki semavi alan" "süprem gökyüzü" ya da "gökyüzünün en yüksek yeri" olarak adlandırmaktadır. Gökyüzünün en kutsal bölgesi, maddenin sınırını aşmış olsalar da, melekler ve peygamberlere dahi kapalıydı ve yalnızca İsa, Meryem ya da İsa'nın sembolleri ve soyut betimlere açıktı.[112] Bu anlamda kutsal gökyüzünü betimleyen manevi kubbenin çökmesi de haliyle manevi bir dünyanın çökmesine eşdeğer bir üzüntü yaratacağı gibi ona yüklenen tinsel manaları da sorgulatacaktı. Hz. Muhammed'in doğum gününe denk gelen bir depremin yarattığı kubbe hasarı pek bir manidardır. (Şekil-29)

Şekil-29

Oğuzlar'ın bu mezarları ile Türkiye'de bilhassa Selçuklu devrinde yaygın bir şekilde görülen ve uzmanlar tarafından Türk çadırına benzetilen kümbetler arasında yakın bir benzerliğin varlığına işaret edilmiştir. Hazar-ötesi Türkmenleri'nin de mezarlarının üzerine tümsek gibi şekiller yaptıklarını ve buna yozka dediklerini biliyoruz.[113] Yozka'nın etimolojik kökenini araştırmakta fayda vardır.

Ayasofya Bilmecesi

Ayasofya'nın bilmece olarak kabul edilişi oldukça uzun zamanlar öncesine dayanmaktadır. Her zerresindeki sır ve üstün zekâ, yapıyı bir çözmece hâline getirmiştir. Evrensel gizlerin şifresini taşıyan bu yapı ve yeri (konumu) özenli bir çalışmanın ürünüdür diyebiliriz. Yeryüzünün nadir mabetlerinden olan Ayasofya tüm dinler mozaiğini bir potada eriten İstanbul'un merkezindedir. Doğu Roma imparatorluğu döneminde mabedin yeri dünyadaki Bizans eserlerinin en ünlüsü olan Ayasofya'yla ebedileştirilmiştir.

Büyük Konstantin'in imparatorluk merkezini İstanbul'a getirerek, şehri onarmaya başladığı 326 yılında yapıldığı kabul edilmektedir. Önceleri "Büyük Kilise" ismini alan mabet sonraları birçok isimle onurlandırılmış, Tanrı'nın hikmeti anlamına gelen "Talya" Ayasofya'nın en eski isimlerinden biri olmuştur. "Thea Sofia" gibi daha birçok isim bu tapınağa uygun görülmüştür. Nihayet "Ayasofya" hâline gelen isim, İstanbul'un Türklerin eline geçişinden sonra da değiştirilmemiştir.

360 yılında II. Konstantin Ayasofya'yı yeniden yaptırmış ve kilise aynı yıl törenle açılmıştır. İlk zamanlar kubbesinin ahşap bir örtü olduğu bilinmektedir. 404 yılındaki bir ayaklanmada yanan mabet, 415 yılında onarılarak halka yeniden açılmıştır. Fakat ne yazık ki çok geçmeden 532 yılındaki "Nika isyanı" sırasında ateşe verilmiştir. Justinianus dönemindeki bu ihtilalin bastırılması sonucu Ayasofya'nın yeniden imarı için emir verilmiştir. Justinianus'un bütün arzusu Ayasofya'nın Kudüs'te Peygamber Hz. Süleyman tarafından yaptırılan mabetten daha büyük ve daha muhteşem bir mabedin olmasını sağlamaktır. Bunun için bütün valilerden, il sınırları içindeki eski harabelerin en güzel parçaları, kıymetli taşlar, mermerler, sütunlar, İstanbul'a getirilmeye başlanmıştır.

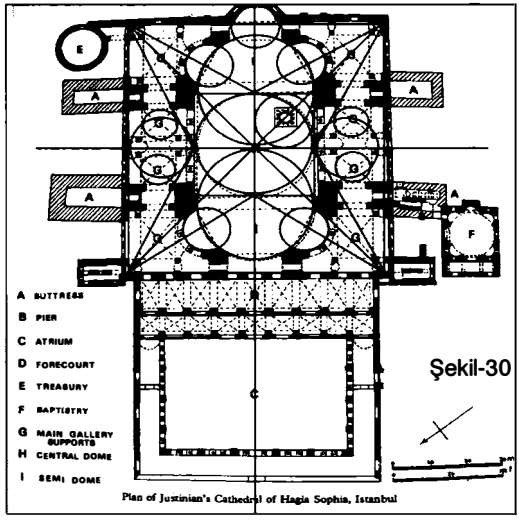
Ayasofya'nın bundan önce birçok kez yanması ve tahrip edilmesi gerçeği, inşaatı mümkün olduğunca ahşap malzeme-

lerden uzaklaştırmıştır. Nihayet 27 Aralık 537'de büyük bir törenle açılmıştır.

Justinianus açılış töreninde "Ey Süleyman, seni geçtim" diyerek yapının abideviliğini, ölümsüzlüğünü dile getirmiştir.[114]

"Ayasofya... Sadece mimarlık, mozaik ve başkaca bezeme sanatlarının sergilendiği bir yer değil, efsane ve inanışların da hazinesidir" der Pertev Naili Boratov. Bizans çağında ve daha sonraları da Türklerin onu camiye çevirmelerinden sonra İstanbul'un Müslüman topluluğu, insan emeğinin bu yüce yapıyı yaratmasında, insanüstü güçlerin payı olduğuna, onun köşe bucağında aklın çözemeyeceği nice sırların gizli olduğuna inanmıştır.[115]

921 yıl kilise, 1453'den Cumhuriyet dönemine kadar (1935) ibadete açık cami olarak hizmet etmiştir. Cumhuriyet döneminde ruhuna uygun olarak dinler üstü evrensel konumuna uygun bir kararla müze olarak hizmet etmesi uygun görülmüştür. Ayasofya, gerçekten her yönüyle etkin bir bina olmuştur. İçeri girildiğinde insana ister istemez yüzyılların ağırlığını hissettiren bu dev yapı, büyüklük yönünden dünyada dördüncü, kubbe yüksekliği yönündense beşincidir. Bu sıralamadan daha önemli olan diğer bir özelliği ise bugün artık aşina olduğumuz yaygın plan örneğinin ilki olmasıdır. Çünkü planında saklı bilginin açığa çıkacağı günü bekleyen sırrın ne kadar da hayatımızın içinde ve bir o kadar da burnumuzun dibinde olduğunu gören gözler için haykırmaktadır. (Şekil-30)

Şekil-30

Plan of Justinian's Cathedral of Hagia Sophia, Istanbul

Yüzyıllarca Hristiyan Ortodoks Kilise'sinin yönetim merkezi olan Ayasofya'ya Osmanlılar da çok önem vermişlerdir. Bu önem onun maddi ve manevi varlığını büyüttüğü gibi çeşitli mitler, öyküler ve inançları da üst üste yığmıştır. Gerçi, dünyanın birçok yerindeki ünlü mabetlerin kendilerine göre mitleri vardır. Yapım zamanlarının eskiliğine göre çeşitli garip inançların hedefi olmuşlardır. Fakat Ayasofya'nın bu alandaki ünü oldukça fazladır. Onun her yanı garip öykülerle doludur.[116]

Ayasofya'nın yapımında Hz. Süleyman'ın esin kaynağı olduğunu, en azından, Justinianos'un "Seni yendim Süleyman" diye bir zafer çığlığı atmış olmasına ve Ayasofya'nın insanlık tarihinin belki de en katıksız imparatorluk tapınağı örneği olmasına bakarak söyleyebiliriz. Evrenselliğinin kanıtları arasında[117] dünyanın dört bir tarafından getirilen ve kimi zamanda başka tapınaklardan sökülerek Ayasofya'ya mal edilen yapı taşlardır.

Ayasofya bilmecesinin çözümünü yine kendisinde arama yolundaki girişimimiz bizi mabedin kendi parçalarını toplama bütünler oluşturma eğilimi olarak tanımlanan "Holizm" kavramına götürmektedir. Bu, estetiğin ve mimarlığın temel ve en eski kurallarındandır. Genel anlamda parçaların bütünü kavratacak şekilde bir araya gelmelerine verilen isim olacak olan güzellik, bir kavram olarak çok farklı ve derin mesajları da bereberinde getirmektedir. Örneğin mimarlıkta, bir yapının tüm parçaları "her bir parça kendi boyut ve formuna sahip olacak şekilde orantılandırılarak" açık ve dengeli bir bütün hâline getirildiği zaman güzellikten bahsedebilir. İşte bu güzellik, diğer tüm abidevi, ilahi, kutsal yapıların yanı sıra yadsınamaz büyüklük ve incelikteki Ayasofya'da da karşımıza çıkar.

Demek ki, harmonik bir orantılandırmada önemli olan, parçaların hem kendi başlarına kimliklerini korumaları, hem de "Holistik" bir bütün oluşturmalarıdır. Ünlü düşünür ve yazar Arthur Koestler, hem parçaların kendi başlarına olan

bireysel ve otonom önemini hem de "toplamlarından fazla" olan bir bütüne ait olma durumlarını uyumlu bir şekilde birleştirmeyi önermiş ve bu kavrama "holo" adını vermiştir. Koestler'e göre, doğa bir holonlar hiyerarşisinden oluşmaktadır.[118] Tıpkı İstanbul ve Ayasofya'nın kendi içerisindeki holonları gibi. Bu holonları dünya üzerindeki tüm kutsal merkezleri kendi içlerindeki ilişkilerde gözlemleyebiliyorken diğer merkezlerle olan holon ilişkisi de görülmektedir.

Yakın bir zamana kadar, estetik, bireysel deneyimlere dayalı olan "yukarıdan inme" bir yaklaşım olarak benimsenmiştir. Estetik ya da geniş anlamıyla güzellik, kelimesinin etimolojisine baktığımızda kavramların ne kadar da bozularak günümüze geldiğini görebiliriz.

Güzel sözcüğü, göz-el, Gözle ilgili, göze ilişen, göze hoş görünen anlamındadır. Çoğu dillerde olduğu gibi dilimizde de güzellik kavramı görme duyusuna bağlanmıştır. Oysa kökenini diğer dillerde aradığımızda karşımıza çok farklı manalar çıkmaktadır.

Altın Oran

Evrensel Analitik kural ve kurulumlar olarak kabul ettiğimiz birtakım matematiksel sabitler olan Pi sayısı ve Altın oran gibi veriler bize güzelliğin, oran ve orantının içindeki tarifini ve buna bağlı olarak gizlenmiş bilginin şifrelerini vermektedir.

İşte, geçmişte Altın Oran[XXIV]'ın kullanıldığı mimari örneklerin duyulara tam bir uyumla hitap ettiğini ileri sürenler, bu olguyu en iyi Altın Oran'ın somutlaştırdığında ısrarlıdırlar. Bu iddiaya göre, Altın Oran, bir yandan öğeler arasında belirsizliği önleyecek yeterlilikte bir farklılık yaratırken, bir yandan da bütünü bozacak aşırı bir ayrım oluşturmaz. Böylece bütünle, öğeler ya da parçalar ortalama bir bağlantıyı sağlamıştır, denilebilir.[119] Bu kadim geometrik bilgi, tüm gizemli yapılarda olduğu gibi, Ayasofya'nın da mimari konumu ve oluşumunda

da, göz ardı edilemeyecek önemdedir. Mabet bu kapsamda algılanmalı ve incelenmelidir.

Altın Oran, matematikte ve fiziksel evrende ezelden beri var olmasına rağmen, insanlar tarafından ne zaman keşfedildiğine ve kullanılmaya başlandığına dair kesin bir bilgi mevcut değildir. Tarih boyunca birçok defa yeniden keşfedilmiş olma olasılığı kuvvetlidir.

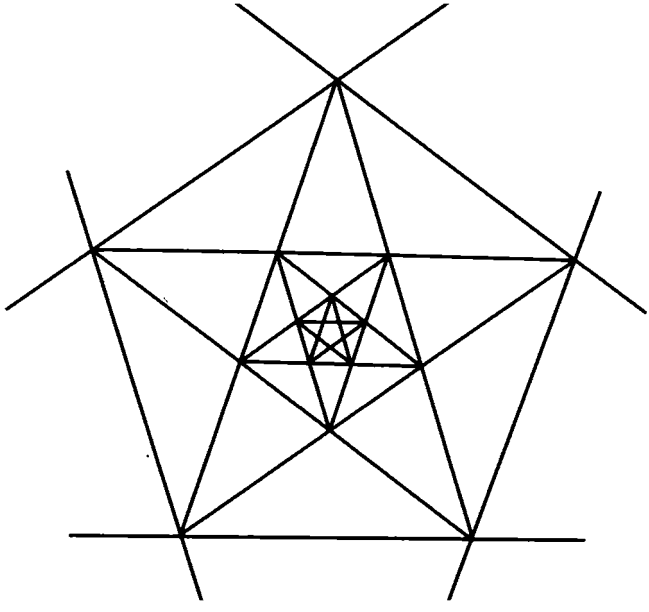
Euclid (M.Ö. 365 – M.Ö. 300), "Elementler" adlı tezinde, bir doğruyu 0.6180339... noktasından bölmekten bahsetmiş ve bunu, bir doğruyu ekstrem ve önemli oranda bölmek diye adlandırmıştır. Mısırlılar Keops Piramidi'nin tasarımında hem pi hem de phi oranını kullanmışlardır. Yunanlılar, Parthenon'un (tapınak) tüm tasarımını Altın Oran'a dayandırmışlardır. Bu oran, ünlü Yunanlı heykeltraş Phidias tarafından da kullanılmıştır. İtalyan matematikçi Leonardo Fibonacci, adıyla anılan nümerik serinin olağanüstü özelliklerini keşfetmiştir fakat bunun Altın Oran ile ilişkisini kavrayıp kavramadığı bilinmemektedir.

Altın Oran'ın Latince karşılığını ilk kullanan muhtemelen Leonardo da Vinci'dir. Rönesans sanatçıları Altın Oranı tablolarında ve heykellerinde denge ve güzelliği elde etmek amacıyla sıklıkla kullanmışlardır. Örneğin Leonardo da Vinci, Son Yemek adlı tablosunda, İsa'nın ve havarilerin oturduğu masanın boyutlarından, arkadaki duvar ve pencerelere kadar Altın Oran'ı uygulamıştır. Güneş etrafındaki gezegenlerin yörüngelerinin eliptik yapısını keşfeden Johannes Kepler (1571–1630), Altın Oran'ı şu şekilde belirtmiştir: "Geometrinin iki büyük hazinesi vardır; biri Pythagoras'ın teoremi, diğeri bir doğrunun Altın Oran'a göre bölünmesidir." Bu oranı göstermek için, Parthenon'un mimarı ve bu oranı resmen kullandığı bilinen ilk kişi olan Phidias'a ithafen, 1900'lerde Yunan alfabesindeki Phi harfini Amerikalı matematikçi Mark Barr kullanmıştır. Aynı zamanda Yunan alfabesindekine karşılık gelen F harfi de, Fibonacci'nin ilk harfidir.

Phi, evren ve yaşamı anlama konusunda bizlere yeni kapılar açmaya devam etmektedir. 1970'lerde Roger Penrose, o güne kadar imkânsız olduğu düşünülen, "yüzeylerin beşli simetri ile katlanması"nı Altın Oran sayesinde bulmuştur.

Bir beşgenin içindeki beş köşeli yıldız, pentagram diye adlandırılır ve Pythagoras'ın kurduğu antik Yunan Matematik Okulu'nun sembolüdür. Eski gizemciler Phi'yi bilirlerdi ve Altın Oran'ın fiziksel ve biyolojik dünyamızın kurulmasındaki önemli yerini anlamışlardır.

PHI, kendini tekrarlayan bir özelliğe de sahiptir. Altın Oran'a sahip her şekil, Altın Oran'ı kendi içinde sonsuz sayıda tekrarlayabilir. Aşağıdaki şekilde, her beşgenin içinde meydana gelen pentagramı ve her pentagramın oluşturduğu beşgeni ve bunun makrokozmik ve mikrokozmik sonsuza kadar Altın Oran'ı tekrarlayarak devam ettiğini görebiliriz. [120] (Şekil-31)

Şekil-31

Mimari Konumu

Mimarlık geçmişten günümüze gizli, kutsal, ilahi ve ulvi kelimeleriyle açıklanan sade ve bir o kadarda karışık bir meslektir. Ona bu gizemi veren başlıca unsur da hiç kuşkusuz meslek sırrı kavramlarıdır. Rönesans'a kadar saklı olarak gelen tasarım, teknik ve kuramlar, kavramların değişmesiyle ifşaa olmuştur. Çok basitmiş gibi görülen ancak keşfedildiği ve kullanıldığı dönemlerde ilahi olabilecek kadar karmaşık, matematiksel sayı oran ve orantılar, ona vakıf olanları yüceltmiştir. İşte bunlardan birisi de Pisagordur.

Ezoterik bilgi ve birikimlerin bozulmadan değerini yitirmeden muhafaza edildiği ve çağlar boyu değişik tinsel isimler altında öğretinin temsilciliğini yapmış birçok kozmik gruptan biri de hiç kuşkusuz Pisagor okuludur. Özellikle de Mısır'da, öğretinin Toth tarafından Pisagor'a öğretildiği tezi ve yine bu öğretiye bağlı Grek kültürü de genel anlamda batı ideası olarak anılan kısım Pisagor'a mal edilmiştir. Medeniyetin kökeni Greklerin babası Pisagor kendi yazılarında Toth'un verilerinden faydalandığını bir başka deyişle Grek kültüründe yer eden Hermes tarafından en az 2000 yıl önce yazılan Zümrüt Tabletlerden edindiğini ifade etmiştir.[121] Bu okuldan feyz alan birçok ekolden halen yaşayan, önceleri Duvar Yapıcıları, Tapınak İnşaa ediciler adlarıyla da anılan "Duvarcı Ustaları" (Mason) adıyla bilinen organizasyondur.

Evrenin ulu mimarları sıfatını benimsemiş, kozmik bilgiyi içine sindirmiş bu mistikler, hedef olarak; hakikate varmak, yüce varlığa erişmek çabasındadırlar. Evrenin ulu mimarı adının ikinci derecede, yani kalfalıkta kullanılan ifadesi, "Evrenin Ulu Geometri üstadı"dır. Bu ifade tarzı da Ezoterik öğreti yanlılarının binlerce yıldan bu yana kullandıkları tanrısal "Geometri Üstatlığı" vasfı ile uyum içerisindedir. Sembol olarak Naacal ve Hermes öğretilerinde gördüğümüz; Güneş, ay üçgen ve göz betimlemeleri kullanmışlardır. Tüm diğer ezote-

rik ekollerde de olduğu gibi tabi olanlar bir ülkü mabedi yapmak amacındadırlar.

Masonluk önceleri güzel bir örgütlenmeyle birbirine bağlı ve birtakım gizli mimari bilgileri (Pi, Phi gibi) bünyelerinde saklayan taş işçileri olarak bilinmekteydiler. Masonun kelime anlamı da zaten aynı meslek grubuna işaret etmektedir. Önceleri mesleki bir kuruluş havasıyla bir araya gelen bu grup, zaman içersinde masonluğun mistik boyutunu da oluşturmuşlardır. Sonraları aralarına diğer meslek guruplarından kişileri de kabul etmeye başlamaları bu organizasyonu geliştirmiştir. Bu loca sistemli hiyerarşik organizasyon, zaman içerisinde şahıs, kent ve civarındaki tüm zanaatkâr kuruluşları yönetir duruma gelmiştir. Bu toparlayıcılık bir süre sonra zanaatın hayatın yegâne parçası olmaya başladığı dönemler itibarıyla günümüze dek etkin bir siyasi, dini ve daha birçok alanda etkin yönetici güç olmuştur.

Büyük bir sembolizm dili kullanarak oluşturulan mimari öğeler Tanrı, Mimar, İmparator hiyerarşisinin temelini atmıştır. Pisagor öğretileri de dahil birçok nümorolojik gizi içinde barındıran oluşumlar yapıların içine şifrelenmiştir. Buna benzer onlarca organizasyon, tarikat, bilginin korunumu ve anlayanlara aktarımı amacını gütmüştür. Mu'dan günümüze ulaşmış bilgi dahilinde onlarca tarikattan bahsetmek mümkündür. Ancak en son temsilcileri boyutunda bakılabilecek; Catar şovalyeleri, Templier şovalyeleri, Masonlar, İslam'ın ruhban kolu tasavvuf başta olmak koşuluyla, Bektaşiler, Hurufiler, İsmaililer kültür olarak da Gürcü ve Türkmenler kozmik Mu öğretisini Naacal, Hermes, Hz. Süleyman, Hz. Musa, Pisagor, Hz. İsa ve Hz. Muhammed içrek öğretilerini mimarlığın engin gücü ve dayanıklılığıyla günümüz insanının önüne sermiştir.

Bu anlamda Ayasofya'nın kadim öğreti ve bilgilerle ezelin sembolü 1[xxv] ve ebedin sembolü 7[xxvi] sayısal koduyla ezel, ebed misyonunu, daha birçok mimari bezeme ve malzemeyle karşımıza çıkarmıştır.

Arı sembolü

Nika isyanı sırasında tamamen yanan Ayasofya'nın yeniden yapımı için kolların sıvanması yukarıda da anlattığımız gibi Justinianus dönemine tekabül etmektedir. Bizans imparatoru mabedi yeniden yaptırmaya karar verir; ancak yapacak mimarı bir türlü bulamamaktadır. O günlerde çok ilginç bir olay olur. Bir dini ayin sırasında imparatorun elindeki kutsal ekmekçiği bir arı kapıp kaçar. İmparator arının saklandığı peteği bulup ekmeği getirene ödüller vaad eder. Sonunda birisi bulup getirir. Hayretle görürler ki petek mabet maketi şeklindedir. Mabedin mihrap yerinde de kutsal ekmek durmaktadır.[122] Ayasofya'nın bal peteğiyle oluşmuş maketi daha işin başında ona ilahi bir boyut katmaya yetmiştir.

Kadim inanışlarda ve Yunan mitolojisinde arılar tanrıların habercisidir. Arılar kralı olarak da adlandırılan baş tanrı Zeus ve matematiğin, kutsal geometrinin filozofu vejetaryen Pitagoras'a kadar birçok kişinin bal yiyerek büyüdüğüne inanılmıştır. Roma mitolojisindeki Mellona ise "arılar tanrısı" olarak kabul edilmektedir. Hitit mitolojisinde Fırtına Tanrısı'nın kaybolan oğlu Telepinus'un sadece arı tarafından geri getirilebilmesi arının gücüne olan inancı ifade etmektedir. İskandinav mitolojisinde tanrıların ölümsüzlüğü Ambrossia yemelerinden kaynaklanmaktadır. Efes ve Elevsis'deki rahibeler "arılar" diye adlandırılmışlardır. İbranice'de arı demek olan dbure kelimesinin kökü sözcük anlamına gelen dbr'dan gelir. Aynı lisandaki Deborah ismi de arının asli görevinin Kutsal Söz olan doğruyu söylemek olduğuna işaret eder. Tanrı'nın arıları kullanarak insanlığa mesaj ilettiği yaygın bir inanıştır. Genel kanıya göre Tanrı'nın sözü, onun çiçeklerinden arılar vasıtasıyla bala taşınır.[123]

Kadim Mısır uygarlığında da göze çarpan arı, Kraliçe Hepçesut'un armasıdır; arı sembolizmini birçok kadim lider kendisine sembol yapmıştır; Konstantin, Napolyon bunlardan en bilinenleridir. Selçuk'ta eski Efes kenti içinde bulunan ve dünyanın yedi harikasından biri olan, Artemis Tapınağı'ndaki

Artemis heykelinin alt bölümü ve ana gövdesi çok sayıda arı motifiyle süslenmiştir. Ayrıca eski Efes sikkelerinin ve takılarının üzerinde Artemis'e atfen arı motifleri kullanılmış ve arı Efes'in simgesi hâline gelmiştir. (Şekil-32)

Ayasofya ismi nereden geliyor?

Hikâye bu ya... Ayasofya, İstanbul'un kilit noktası denilebilecek bir bölgede inşa edilecekti. Konstantinos, önündeki meydanı kentin meydanı, kentin merkezi olarak tasarlamaktaydı. Oraya annesi Auguta Helena'ya ithafen Augustaion adını verecek, meydanın ortasına Helena'nın bir heykelini koyacaktı. Burada kentin en önemli caddesi sayılan Mese başlamaktaydı. Onun girişinde yukarda sözünü ettiğimiz Millium sütunu vardı. Meydanın Doğuya bakan tarafında, Büyük İmparator Sarayı'nın ana girişi, her ikisi arasında da Hipodrom uzanmaktaydı. Bu yüzden şehrin insan trafiğinin en yoğun olduğu yer olacaktı. Ayasofya önündeki meydanın adı da tarihe Augustaion Meydanı olarak geçecekti.[124]

Şekil-32

Ayasofya hakkında biraz bilgiye sahip olan herkes Ayasofya'nın adının bir azizeden geldiğini sanır ve onun hakkında bilgi ister. Bu isteğe doyurucu bir yanıt vermek güçtür. Ancak Ayasofya sözcüğünün Yunanca'da "Kutsal Bilgi" anlamına geldiği ve yapının adının, buradan kaynaklandığı yaygın görüşler arasındadır.

Oysa İncil'de, Sofya adlı bir kadından söz edilir (Proverbs bölümü); bu kadın yüksek yerlerde, kent girişlerinde ve evlerin kapılarında bağırır; kendisini anlamaya çağırır. Çünkü, o

her şeyden değerlidir. Krallar ve Prensler onun sayesinde hüküm sürerler. Onun gösterdiği yolu izleyenler, zengin olur. O, onu sevenleri sever. Onu bulanlar, yaşamı bulur; onu yadsıyanlar, ölümü seçer.

İncil'de sözü edilen Sofya, kimi Hristiyan inançları uyarınca "Tanrı'nın dişi ruhu, dişil sembolünün güç kaynağından" başkası değildir. 2. yy. da ortaya çıkan ve Hristiyanlığın asıl gizlerini bildiklerini iddia eden agnostiklere göre Sofya, Hristiyanların Tanrısının annesidir. Tanrı daha hiçbir şeyi yaratmadan önce, Sofya'nın içinde vardır. Sofya agnostiklerin inancı uyarınca, Tanrı'nın büyülü ve gizli adlarını oluşturan yedi gezegenin ruhunun da yaratıcısıdır. Sofya'yı her şeyi başlatan dişil güç, yani sessizlik doğurmuştur. Sofya da Hristos adlı bir erkek ve Achamoth adlı bir dişiyi doğurur.

Sofya inancı, erkek egemenliğine dayalı Batı Kilisesinde tutmamıştır. Ama onun için, tanrıça kültü ve kültürünün ilk ortaya çıktığı topraklar olan Anadolu'da iyi bir zemin yüzlerce yıl öncesinden hazırdır. Bu benimseniş Doğu Hristiyanlarını, Sofya'ya tutkuyla bağlamıştır. Bana kalırsa İstanbul'daki en büyük tapınaklarına da bu yüzden onun adı verilmiştir.

Katolik bilginleri sonraları Yunanca'da açıkça (Dişi) "Kutsal Bilgi" anlamına gelen "Aya Sofya" deyişinin "Hristos, Tanrı Sözü" anlamına geldiğini ileri süreceklerdir.

Bu bakış açısıyla Sofya'nın simgesine göz attığımızda dişil sembolizmi savunduğumuz bu mabet ve barındırdığı bilgide ne ilginçtir ki Afrodit'in de simgesi olan güvercindir. Güvercinler gerek Sofya'nın tapınağının içinde, gerekse kentteki diğer yapıların çevresinde ve içinde dolaşırken, iddiayı teyit eder gibidir. Ayasofya'nın görkemli kubbesinin pandantiflerini süsleyen kanat resimleri "serofim"ler, Sofya'nın oğlunun, (Hristos) güvercin kılığında İsa'nın bedenine inerken kullandığı kanatları da sembolize etmektedir. Doğu Hristiyanlarının, Sofya'nın her şeye can verdiğine inandıkları gülümseyişini, Meryem'in Ayasofya mozaiklerinde tasvir edi-

len gülüşüyle yaşatmışlardır. (Şekil-33)

Şekil-33

Türkçe Eski ve Yeni Ahit'in Süleyman meselleri (Proverbs) bölümünde sadece soyut "Hikmet" sözcüğüne rastlanmaktadır. Türkçe sözlükteki karşılığı "Bilgelik"tir. Nitekim Ayasofya, kavram olarak yüzyıllar boyu "Kutsal bilgelik" diye tanımlanmıştır.

Aldığı onlarca güzel ismi layıkıyla taşıyan Ayasofya, batının ona hayranlığıyla eşdeğer verdiği birçok onurlu adı hakkıyla yüzyıllar boyu taşımıştır. Sen Sofi - Sent Sofoya - Sonkta Sofiya - Hagya Sofiya bunlardan sadece birkaçıdır.[125]

Mabedin her köşesinde kullanılan Simgecilik, insanlığın ruhban dünyasında önemli rol oynayan tinsel imgeleri de güçlendirmiştir.

Ayasofya'nın yapımıyla ilgili anlatımlar

Eski bir Osmanlı yazmasında İstanbul hakkında bilgi verilirken Ayasofya'nın yapılış hikâyesi ve etimolojik kökeni şöyle konu edilmiştir: Konstantin'in İstanbul'u yeniden imar isteği onu dönemin İsa'nın havarilerinden biri diye kaydedilen Şem'una götürür. Mısır'da Şem'undan öğüt alan Konstantin İstanbul'un yeniden imarına izin vermeyen düşmanı, Herkille barışır. Kayseriyye Hükümdarı Herkillin bir güzel kızı vardır, adına Asafiyya derler. Konstantin Asafiyya'ya gönül koyar ve

evlenirler. Ancak çok uzun yaşayamayan Asafiyya, vasiyetinde büyüklüğü ve ihtişamıyla dünyada tek olmasını istediği bir kilise yapılmasını ister.

Diğer bir anlatıma göre de Frengistan'dan gelen hünerli, kâmil, üstad bir mühendis inşaa etmiştir Ayasofya'yı. Anlatımlara göre 40 arşın kazılıp su çıktığında binanın temel duvarları çıkılmaya başlanmıştır. Yeryüzüne (yer koduna) çıkılınca dairesini tabir edilen mekânı kâgir yaparlar. O binanın üzerine bir bina daha örerler ki bu bina kubbeleri taşıyan asıl binadır. Tam kubbenin oturtulacağı günlerde mimarın kaybolması binanın yarım kalmasına neden oldur. Mimarı bulup getirene ödüller vadedilir. Ancak tüm aramalara rağmen aciz kalan Konstantin 7 diyarda mimarı aratır durur. 18 yıl yarım kalan bina mimarını bekleyip durmuştur. Meğerse yıllar önce kaçıp giden mimar Frengistan'da bir ulu kilise daha inşa etmiştir. Seneler sonra kente gelen mimar hemen Konstantinin huzuruna çıkarılır.

> "Konstantin bennayı (mimarı) gördü gazaba geldi. Bire kişi bu suretlü binayı temam itmek elünden gelmezdi niçün bu kadar malını harc üdüb bunca emekler çektirdin dedi. Ey padışah ben bu binayı yapamadığımdan ötürü gitmedim. Evet gitdüğüme sebeb oldur kim eğer ol vakit ben gitmesem tehir idüb bina oluşturmadan kubbe yaptırırdın ve bina oturuşmadan yıkılıb viran olurdu. Benim dahi hünerim ve senin paran heba-i münserr olurdu. Ben ondan ötürü gitdim. Bina oturdu yerine kubbeyi onda temam ideyim dedi. Hem vardılar gördüler, yapı dört beş arşın miktarı oturmuş. Andan ol üstada hilatlar virub aferinler itdiler. Andan el vrub yapmağa başladılar."[126]

Yine aynı kaynakta Ayasofya'nın yapımında kullanılan, uzak diyarlardan getirtilen kıymetli yapı malzeme ve öğelerinden bahsedilir. Metinde etraf-ı âlemde olan binalardan ve iller-

den garip mermerlerin getirildiği anlatılır. Çeşit çeşit ve değerli bu öğeler Ayasofya'nın inşaasında kullanılmışlardır. İnşa için doğaüstü yaratıklar olan efsanevi devler dünyayı dolaşıp nerede mermer madeni varsa bulup getirmişlerdir. Zira devlerden başka mermer madenlerini kimse bilmezmiş. Ayasofya'nın inşasında kullanılan 8 kızıl somaki mermer de bu doğaüstü yaratıklarla betimlenmiştir. Kızıl somaki mermer sütunların kuh-i kaftan getirildiği ve dünyanın başka hiçbir yerinde bulunmadığı rivayetler arasındadır. Kafdağı ve ardı sembolizmi ise bünyesinde ayrı bir çalışmaya meydan verecek kadar çok bilgiyi barındırmaktadır. Bu türden kozmolojik zaman ve mekân kargaşaları ya da göndermeleri Ayasofya konu olduğunda hep karşımıza çıkmaktadır. Ayasofya'nın âlemler ve evrenler arası ilişkisi bu tür zengin doğaüstü anlatımlarla sürekli vurgulanmaktadır.

Devlere dönecek olursak, onların mermer işlemedeki, kimi kaynaklara göre de oluşturmaktaki ustalıkları, doğaüstü bir kimyayla (element dünyasına hâkimiyetle) açıklanmaya çalışılmıştır. Hz. Süleyman'ın bu hikayelerde yer alması olayların seyrinin doğaüstü yönünü bir kez daha vurgulamakta, onu daha ilahi kılmaktadır. Hz. Süleyman dünyanın dört bir yanındaki bina ve işleri yıktırıp, değerli parçalarını Ayasofya'nın yapımında kullandırtmıştır. Yine aynı metinde şöyle bir ibare yer almaktadır.

> "Dahi Nuh peyganberin gemisi tehtasından kim Süleyman peyganber Beyt-ül mukkaddes'de ve Aydıncık da olan yaptırdığı binalarda ol tahtalardan kapu aldirmişti, ol kapuları getirüb kapu idiler. Şimdiki halde dar-ol-islam mihrabına karşı olan kapular Nuh peyganberin gemisi tahtasındandır."[127]

Maalesef bunun varlığından, izinden bugün bahsetmek mümkün değildir.

Ayasofya'nın yapılışıyla ilgili diğer bir anlatımsa şöyledir: Ayasofya'nın yapılmasına karar veren dönemin hükümdarı ve danışmanları yoğun tartışmalar sonucunda abidevi ve dünyada özellikleri bakımından tek olacak bir ibadethane yaptırmaya karar vermişlerdir. Ancak böyle bir projeye yanaşan kimsenin çıkmaması Ayasofya'yı yapacak âlimi arama çabasına itmiştir. Aranan ustanın, dünyanın dört bir yanında aranması devam ederken günler geçtikçe ümitler kırılmaya başlamıştır. Yapılan toplantılar sonuçsuz kalırken, 1700 yaşındaki ulu keşişin önerisine kulak kabartılır. Ulu keşişe göre Ayasofya'yı inşa edebilecek yetenekteki üstadın bir yumurtayı mermerin üzerinde dik durdurması gerekmektedir. Bunun üzerine emir verilir ve ne kadar üstat varsa bu teste tabi tutulmak için huzura getirilir. Ancak bırakın üstatları artık halktan gelenler olmaya başlamıştır.

Bunun üzerine Hükümdar gazaba gelir ve ne kadar Âdemoğlu varsa getirilsin emrini verir. Tozun toprağın arasında yatan bir garip genci de kolundan kapıp getiren askerler bu zavallıyı hükümdarın huzuruna nasıl çıkaracaklarını düşüne dursunlar, hikâye bu ya, Hükümdar devreye girer ve sorar "Bre oğlan iş bu mermer üzerine dikine bu yumurtayı durgurabilurmusun" hiç cevap vermeyen oğlan heyecandan duraksamıştır. O an gayıbdan bir ses "korkma durgurayın de" demiştir. Bunun üzerine genç durdurabileceğini söylemiştir. Bu söz üzerine heyecanlanan heyet ilgilenmiş ve gence bu olayı gerçekleştirmesini söylemiştir. Gence, gayıbdan gelen kişi bir yüzük[XXVII] vererek mermerin üzerine koymasını söylemiştir. "Yüzüğü mermer üzerine ko dahi üzerine dahi yumurtayı ko" diyerek olayı gerçekleştirmiştir. Anlatımda gayıptan gelen kişinin genç oğlandan başka kimseye görünmediği de vurgulanmaktadır.

Padişah ve heyet hayretler içerisinde "bu oğlanı gafil görmek olmaz, bunda bir iş vardır." diyerek konu hakkında genci bilgilendirmeye başlamışlardır. "Zira bu kadar ödemler gelüb

gitdiler hiçbiri bu fikri itmediler, imdi bu oğlanda bir hikmet vardır" diyerek projeden bahsetmeye başladılar. "Ey oğlan bir kilise yapmak dilerim kim âlemde olmıya anı bina etmek elünden gelür mi" Genç bu durumda yine cevap verememiştir. Yine gayıbdan gelen kişi "yapayın de" diye bir ses verir. Gencin yaparım demesiyle hükümdar kuşkusunu da etrafına şöylece dile getirmiştir. "Aceb bina itmek bu oğlanın elinden gelemi." Bunun üzerine genci denemek gerektiğine karar vererek binanın yapılacağı yeri gösterirler, gerekli planların hazırlanmasını isterler. Bunun üzerine yine gayıbdan gelen kişinin isteği üzerine sabahı beklemenin gerektiğini söyleyerek yatmışlardır. Ertesi gün kumun üzerine çizili muhteşem planlar heyeti etkilemiştir. Bunun üzerine Ayasofya'nın serüvenli yapımı başlamış olur. Mimarın yanından ayrılmayan gayıbdan gelen kişi mabed bitene kadar ona yardım etmiştir.

Anlatımlarda sıklıkla doğaüstü, ilahi yardım temaları vardır.

Anlatımlarda sıkça vurgulanan bu dünyaya ait olmayan, iki cihan enformasyonunu sağlayan, sesler ya da ilahi yardım temaları, onlarca söylenceden sadece birisidir. Bu gayb bilgisini ilerleyen sayfalarımızda doğru noktalarda duran kişi hassasiyetine bağlı olarak algılanan evrensel belleğin, tekniğinin devreye girmesi şeklinde yorumlanabilir. Geçtiğimiz sayfalarda konu ettiğimiz, ilerleyen sayfalarda da evrenin ruhu ve ley hatları bahsinde değerlendireceğimiz konu budur.

Ve inşaat başlamıştır. Su seviyesine kadar temel hendekleri kazılırken kazıklar da çakılmaya başlamıştır. Burada kast edilen su seviyesi deniz seviyesi ise bir hayli derinlere inildiği anlaşılmaktadır. Yakın zamanda mabedin atındaki sarnıçların keşfiyle temellerinin gerçekten derinde olduğu görülmüştür. Bu anlatımda da yapım detayları diğer anlatımdakine çok benzemektedir. Kazıkların üzerine 7 adam boyu kurşun dökülmüştür. Temel oluştuktan sonra Ayasofya'nın oluşumu için tekrar heyet toplanmıştır ve yapının bir taşı gümüş bir taşı altın

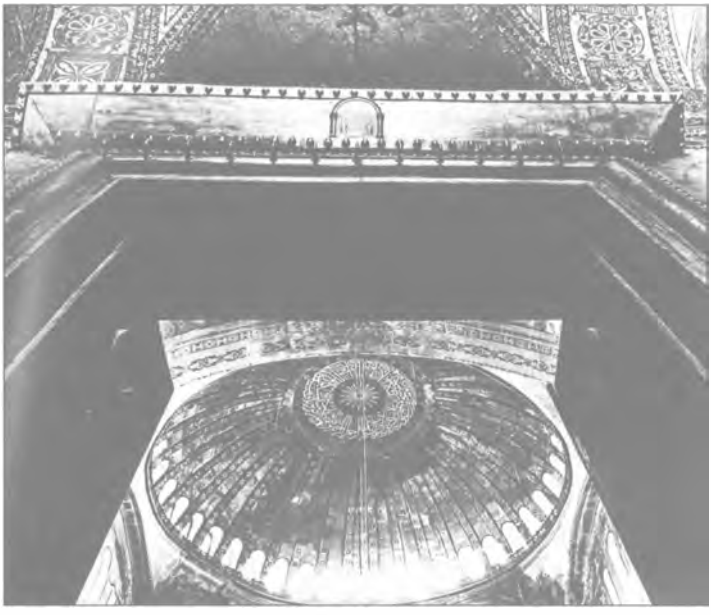
olsun diyerek muhteşem bir görkeme sahip olması istenmiştir. Ancak 1700 yaşındaki keşiş ebedi olması, yapının ilerde yağmalanmaması için taştan yapılmasını önermiş ve kabul edilmiştir. Bu genç oğlan Ayasofya'nın inşaasında başarılı olmuş, gel zaman, git zaman aksakallı bir pir olmuştur.[128]

Ayasofya'da tüm öğeler kendi içerisinde atlanmaması gereken bir filozofiye ve hikâyeye de sahiptir. Amaçsız ve sadece fonksiyona hitap etsin diye hiçbir yapı öğesi kullanılmamıştır. Bu anlamda Edward Gibbon'un anlatımları doyurucudur.

> "Ayasofya yapı itibarıyla Latin katedrallerinden daha küçük boyuttadır. Ancak böyle bir kubbeyi ilk olarak yapan mimar, gözüpek ve bilimsel tutumundan dolayı övülmeye değerdir. Yirmi dört pencereyle aydınlatılan kubbe öyle küçük bir eğri oluşturur ki, derinliği çapının altıda birini aşmaz, bu çap yüz on ayaktır ve merkezin en yüksek noktası (ki, o noktadaki haçın yerine yeni ay, hilal konulmuştur) yerden yüz seksen ayak tutmaktadır. Duvar üstündeki çember, kubbeyi taşımaktadır. Kuzey ve güneydeki Dört Mısır granitiyle desteklenen dört kemer üzerine hafifçe oturmaktadır, en uzun yeri, doğu yönünde bulunan sunaktanda dış kapıya açılan dokuz batı kapısına denk 269 ayak olarak kestirilebilir...."

Geçmişte birçok yangına maruz kalan mabedin bir kez daha böylesi yangın ve tahribatlara uğramaması için Justinianus, kapılardan başka hiçbir yerde tahta kullanılmasını istememiştir. Kullanılan gereçler, yerine göre güçlülüğü, hafifliği ve gösterişi göz önünde tutarak seçilmiştir. Kubbeyi tutan sütun direkler, kare ya da üçgen olarak kesilmiş, demir çemberlerle çevrelenmiş ve sönmemiş kireçle karıştırılmış kurşunla haçlanan büyük yontma taş bloklardan oluşturulmuştur. Kubbenin ağırlığını azaltmak için, su üzerinde yüzen sünger taşı ya da, olağan taşlara göre beş kat daha hafif olan Rodos

tuğlaları kullanılmıştır. Yapının genelde gövdesi tuğladandır. Ancak mermer kaplama kaba malzemeyi örtmüştür. Bu kaplama malzemesi de ne yazık ki kısmi olarak günümüze ulaşmıştır. İç görünümdeyse, kubbe, iki büyük ve altı küçük yarı kubbe, duvarlar yüz sütun ve yer kaplaması çeşitli renklerin zengin uyumu ile insanoğlunun gözlerini kamaştırmaktadır. Ancak günümüze pek fazla bir şey kalmamıştır. (Şekil-34)

Şekil-34

Kubbenin görkemli parlaklığı gözleri kamaştırıyor, mihrap kırk bin gümüş lira ağırlığında değer taşıyordu; kutsal köşelerle mihrap süslemeleri som altınla ve değeri ölçülemeyecek taşlarla donatılmıştı. Yapı henüz yerden iki dirsek ölçüsü yükseldiği sırada harcanan para kırk beş bin iki yüz ağırlığında altın lirayı bulmuştu. O dönemde en ılımlı değerlendirme bile on bir milyon libre rakamını verecekti. Bu görkemli kilise, ulusal beğeninin ve dinin soylu bir anıtıydı. Ayasofya

kubbesinin altında duran hayran kişi, orada tanrısal konutu ya da yapıtı görme çabasına girebilir bu görkeme kendisini kaptırabilirdi.[129]

Justinianus döneminin tarihçisi Prokopıos'un Ayasofya anlatımlarına göz attığımızda da kayda değer belgelere ulaşırız. İmparator, masrafı düşünmeden, yapı çalışmalarının bir an önce başlamasını istediğinde dünyanın her tarafından özenle seçilen zanaatçılar toplanmaya başlamıştır. Yetenekte, sadece çağının değil kendinden önceki yapı ustalarının da en üstün olanı Trallesli Anthemios, işleri birçok zanaatçıya bölüştürüp yapının tasarılarını önceden hazırlayarak imparatorun isteğine titizlikle hizmet etmektedir. Miletos doğumlu, eşsiz zekâ sahibi ve imparator Justinianus'a yardım etmeye layık bir kişi olan İsidoros adlı başka bir yapı ustası da ona katılır. Bunda kuşkusuz, Tanrı'nın imparatoru onurlandırdığına dair bir ışıltı sezilir; şöyle ki, o işlerin beklendiği gibi ilerlemesini sağlayacak en uygun kişileri bulmuştur.[130]

Anthemios ve İsidoros'un isimleri Ayasofya'ya mal olmuş bilinen tarihin mimarlarıdır. Yapı yıllar sonra bittiğinde, yükseklerde, gökte asılıymış gibi diğer yapıların üstünde durur ve kentin geri kalanına yukarıdan bakar, kenti süsler. Ancak kendi güzelliğini de yüceltir. Çünkü aynı zamanda kente egemen bir konumdadır. Öyle bir uzunluk ve genişliğe sahiptir ki ne fazla uzun, ne de alışılmamış biçimde geniştir. Uyumu ve oranıyla göz alıcı bir dikkat çekiciliği vardır. Yapı, alışılmışların tersine hem daha iddialı hem de iri iri yapılardan çok daha soylu görünüştedir. Güneş ışığından ve onun mermerdeki yansımasından öylesine nasibini alır ki içinin güneşle aydınlatıldığını değil, aydınlığın oradan doğduğunu söylemek mümkündür, şeklinde betimlenmiştir.

Yapı, yerden dik hatla değil, hafifçe içe doğru eğik olarak yükselir ve ortada, yarım yuvarlak biçimde (buna sanatta beceri sahibi olanlar yarım silindir adını verirler) geri çekilir ve dik olarak yükselir. Yapının en yüksek bölümü kürenin dör-

düncü bölümünde son bulur ve bunun üstünde yeni ay biçiminde başka bir yapı vardır. Bu yapı, uyumuyla hayranlık uyandırır, aynı zamanda tereddütlü gözüken düzenlemesiyle korku yaratır; güvensizlikle havada sarkar gibidir ve çok güçlü bir şekilde desteklenmiş olmasına karşın tehlike içindeymiş gibi görünür... Çok büyük olan küresel kubbe bu daire parçasını olağanüstü bir şekilde süsler, öyle ki, sağlam bir duvar yapısı üstünde değil de bütün alanı gökte asılı altın bir kubbeyle örtüyormuş gibi görünür. Bütün bunlar, inanılmaz bir hünerli çalışma ürünü olarak havada aralarında birleşir, biri diğerinin üstünde asılı durur ve sadece en yakın bölümlerde desteklenerek esere eşsiz ve olağanüstü bir uyum sağlar.

Prokopios'a göre yapıyı ayakta tutan ayaklar, başka yapılarda olduğu gibi yapılmamıştır. Kesilen ve muntazaman yontulan ve pürüzsüz hâle getirilene kadar işlenen taş dizileri ne canlı denilen kireçle ne Babil'de Semiramis'in gururu olan ziftle bağlanmıştır. Bu birleşme, aralıklarına dökülen kurşunla sağlanmıştır. Kurşun, taşlar arasında her çatlağa akar ve taşların birleşme yerlerinde onları birbirine bağlar. (Şekil-35)

Şekil-35

Başka bir anlatımda da tavanın tamamının güzelliğine görkem katan saf altınla kaplıdır; taşların yansıttığı ışın, altınla yarışır. İmparator Justinionus'un tapınağa vakfettiği altın, gümüş ve değerli taşlardan yapılmış olan eşyaları tek tek say-

mak mümkün değildir. Ancak rahipler dışında kimsenin girmesine izin verilmeyen, tapınağın en kutsal yeri -buraya sunak yeri denir- 40.000 titra (pondus) gümüşle süslenmiştir.[131] Bu anlamda bize fikir veren dönemin maddi gücü ve mabede verilen manevi değerin nesnel ifadesi olarak karşımıza çıkan bu süsleme oranı, Ayasosya'nın genelinde akıllara durgunluk verecek boyutlardadır.

"İnşaa sırasında karşılaşılan yapısal problemler de olmadı da değil hani" diyen tarihci Prokopios bu problemlerin ilahi yardımlarla çözüldüğünden bahseder. 1204'deki Latin istilasını kaleme alan Tariha Robert De Cları o dönemdeki Ayasofya'yı anlatırken şaşkınlığını gizleyememektedir. Mimari anlatımın yanı sıra mistik veriler de sunan De Clari, olayları yaşanmış vakalarla isbata gitmektedir.

"Ayasofya'nın içindeki sütunların akikten, somakiden veya kıymetli taşlardan olmayanı ve şifa vermeyeni yok gibiydi" diyen tarihçi diğer anlatımlardan biraz daha farklı olarak yapısal öğelerin sembol ve işlevlerine de değinmektedir. Bu sütunların bazısı, sürtününce böbrek ağrısına iyi geliyormuş, bazısı böğür, bazıları da başkaca hastalıkları iyileştiriyormuş. Bu mabetteki, kapı, menteşe, sürgü ve bunlara benzer şeyler demirden değil, gümüştenmiş diyen De Clari "Kilisenin bir ucundan öteki ucuna kadar aşağı yukarı yüz avize vardı" diye ekliyor. Bu avizeler kol kalınlığında gümüşten zincirle sarkıtılmıştı. Her avizede yirmi beş, belki de daha fazla kandil olup avizelerin hiçbiri hemen hemen iki yüz gümüş marktan daha aşağı değerde değildi diyerek o günkü değer yargılarıyla hatırı sayılır bir rakam olduğunu vurgulamaktadır.

Mabette kullanılan taşların sembolik anlamları

Mimaride değersiz ve değerli taşların yapı oluşumunda ve bezemelerdeki önemi kaçınılmazdır. Ancak ezoterik anlamı ve özellikle bu türden malzemelerin seçiminin bilinçli bir bakış

açısıyla yapıldığı izlenimini uyandırmaktadır. Bir araya getirilen bu taşların bir araya getiriliş sırası ve biçimi gizli şifrelerin ve mesajların anahtar kodlarıdır. Bu iddianın o taşları gerçekte maddi değerlerinin ötesinde manevi bir değer ve yüke sahip olduğunu anlatmaya çalışan mesajlar olduğunu düşündürtmektedir.

Değerli taş sembolizmasına baktığımızda; bunlar, kayalar içinde oluştuktan sonra yeryüzüne çıkarak kendilerini gösterirler. Bu taşların bir kısmı saydam, bir kısmı da yarı saydam veya ışıksızdır. Hem somut hem de sembolik olarak bu olay bir olgunlaşma veya karanlıktan aydınlığa yönelik olan değişimin sonucudur. Bunun için saydam olanlar mükemmelliği yansıtır. Çağlar boyunca bu taşlar muska, ilaç, büyü aracı gibi amaçlarla kullanılmışlardır.

Mabette kullanılan parlak ve mat onlarca tür taşın, sembolik anlamları, mabedi kabaca çözümlememizde de faydalı olacaktır. Renkli ve değerli taşlar konusunda inceleme yapmış uzman kişilerinin taş çözümlemelerinde genellikle nesnenin ruha etkisi vurgulanmaktadır. Örneğin: Zümrüt şehveti frenler, sinirleri dindirir, hafızayı canlandırır. Yakut sağlığı korur, zehirli maddelere karşı çıkar vb. Lapis denilen taş Mezopotamya ve Sasanilerde ve dahi Colomb öncesi Amerika'da, yıldızlı gecenin kozmik sembolü olmuştur. Rengini semadan aldığından kutsal bir güç kaynağıdır. Aslında Mavi olan diğer nazar taşları gibi o da genellikle doğu ülkelerinde, kem göze karşı bir muska olarak kullanılmıştır.[132] Ayasofya'nın yapımında ve daha sonraki onarımlarında eklenen bu değerli taşlar ne yazıktır ki Haçlı seferleri sırasında yağmalanmıştır.

Mabedin Anadolu'ya özgü kültür gelenek izlerini barındırması ve onun etkisinde kaldığı savunusu Doğu kökenli bir Hristiyan anlayışının Batı idealiyle bir nebze olsun ters düştüğü görüntüsü vermektedir. Bu üzerinde düşünülmesi gerekli bir konudur.

Hristiyanlığın radikal savunucularına göre de simgeler mesajlarla doluydu; bunlar kozmik ritimlerin hareketleriyle kutsalı göstermekteydiler. Kuşkusuz inanan açısından, simgeler değişse bile bu yeni anlam öncekilerine sadece değer katıyordu. Ünlü dinler tarihi uzmanı Mircea Eliade'nin deyimiyle, "geçen zaman eski simgeciliğin kadim bilginin sembolünü, yapısını kökten bir şekilde değiştirmeyi istese bile başaramamıştır." Geçen süreç sembolik anlamlarla yüklü mesajlara yeni anlamlar ilave etse de sonuçta bunlar simgenin gerçek yapısı ve manasını tahrip edememiştir.

Tasvir edilen durum eğer dindar insan açısından dünyanın her zaman doğaüstü bir değer sunduğu, kutsalın bir biçimini ortaya koyduğu hesaba katılacak olursa anlaşılabilir. Dindar insan için kutsallığın, Varlığın bütünsel bir tezahürü olduğunu asla unutmamak gerekir. Kozmik kutsallığın ortaya çıkışı, bir bakıma ilkselin nüvelerdir; bunlar insanlığın en uzak geçmişinde meydana gelmişlerdir ve daha sonra tarih tarafından getirilen yenileşmeler bunları yok etmeyi başarmıştır.[133]

Mistik Konumu

Ayasofya'nın, mimari gizeminin yanı sıra mistik anlamı da onu ayakta tutan güçlerin başında yer alır. Örneğin; Süleyman'ın meşhur mabedinin öyküsünde şeytanlar yapı tarihi sahnesine belki de ilk defa onun inşası nedeniyle girerler ve adlarından çokça bahsedilir.

Hz. Süleyman'ın dillere destan sarayı ve onun yapılış hikâyesiyle bağ kurmaya çalışan tarihçiler; Ayasofya'ya göndermeler yapmayı ihmal etmemişlerdir. Her şey bir tarafa dikkatimizi çeken en önemli nokta her iki tapınağın yapılışında da doğaüstü varlıkların sahnede olmasıdır.

Tevrat ihtişamlı Süleyman tapınağının yapılışıyla ilgili olarak taşlar "taş ocağında hazırlandığı" için, Tanrı'nın evinde

"ne çekiç ne kazma ne de başka bir madeni alet sesi duyuldu" diyerek "akılcı" bir teknoloji bilgisi vermektedir.

Kutsal mabetlerin yapılışlarında rol oynayacak olan doğaüstü varlıklar ya da güçler; Süleyman'ın sarayından sonra; cin, melek ve şeytan kişilikleriyle Ayasofya'nın yapılış hikâyesinde de yer alacaklardır.

İşte onlardan bir tanesi oldukça dikkat çekicidir. Hikâyede Ayasofya'nın inşası sırasında ona bekçilik eden, inşaat malzemelerine göz kulak olan koruyucu bir melekten söz edilmektedir.

Ayasofyanın inşaası sırasında bekleyen koruyucu melek

İnşaat sırasında çıkan problemler birtakım ilahi ve gizemli yardım ve yardımcılarla giderilmeye çalışılır ve çözüme yönelik mütemadi aşkın yardımlar alır. Eski bir Osmanlı anlatımında Ayasofya'nın inşaatının parasızlık yüzünden aksadığı günlerin birinde ortaya çıkan ve yüzü nurlu bir garip kişi, işçiye bu binayı niye yapmadıklarını sorar; aldığı cevap gerekli paranın olmadığı yolundadır. Bunun üzerine yüzü nurlu kişi, işçiye ustasını (mimarını) çağırmasını söyler. Ancak oraya bekçilik etmekle yükümlü işçi burasını böylece bırakamayacağını malzemeleri korumakla sorumlu olduğunu söyler. Bunun üzerine nurlu kişi kendisi gelene kadar buraya göz kulak olacağı konusunda yemin eder ve bekçiyi ikna eder.

Bekçi gelip üstadına azizin yapacağı para yardımından ve aralarında geçen konuşmadan bahsedince üstat, durumdan kuşkulanarak gelen kişinin pek de tekin birisi olmadığını düşünür. Aziz verdiği söz gereği bekçi gelene kadar bulunduğu yeri terk etmeyecektir. Bunun üzerine üstat bekçiye gelmemesini söyler. Üstat azizin bulunduğu yere gelip selamlaştıktan sonra aziz bir yeri işaret ederek "kazın şurayı" der. "Burada hazine vardır alın ve binayı tamamlayın" sözleri üzerine kazılır ve hazine bulunur. Ancak aziz verdiği sözün eri olarak orada bekçiyi bekler durur. Sonunda hileyi anlar ve ora-

cıkta kaybolur. Anlatımlar ışığında azizin kaybolduğu direk Terleyen Sütun ismiyle bilinen kolonun dibidir ki binaya girildiğinde sol tarafta kalır. Ve halen o azizin orada beklediği; Ayasofya'ya bekçilik ettiği güçlü bir inanç olarak birden fazla kaynakta göze çarpmaktadır.

Bugün dahi direğin hassasiyeti ve önemi gözler önündedir. Geçmişten beri onu ziyaret eden ziyaretçilerin kimileri direğe sürünür, el vurur veya kazır; bu durumun direği yıpratması, tunçla kaplama zorunluluğu doğurmuştur. Yine diğer kaynak ve metinlerde de bu azizin Circis peygamber olduğu söylencesi yaygındır. Bu şifalı sütun bugün bile birçok devasız hastanın uğrak yeridir.[134]

Mimara bir melek yol gösterir

Mimarla Tanrı ilişkisini güçlendiren ve mabet kavramını imparatordan koparmaya çalışan bu anlatımlarda, mimara hep Tanrı'nın habercisi bir melek yol gösterir, esin verir. Bir başka anlatımda da benzer bir motif karşımıza çıkmaktadır:

Bir gün, paydos saatinde mimarın oğluna bir melek görünür, yapımın hızlanması için işçileri çağırmaya gönderir ve o dönene dek orada kalıp aletleri bekleyeceğine yemin eder; bunu duyan Mimar Ignatios, oğlunu bir daha şantiyeye (inşaat alanına) yollamayınca, melek sonsuza dek durduğu yerde hapis kalır.

Bu yer ve anlatım da yukarıda anlattığımız bilgiyle bir benzerlik içermektedir. Meleğin hapis kaldığı yer de, bakır levhalarla kaplı, ziyaretçilerin parmaklarıyla aşınmış dilek sütununun bulunduğu yerden başkası değildir. Bu tutsak melek başka bir kaynağa göre, fetihten beş gün önce yapıyı terk eder ve göğe yükselir.[135] Burada Hristiyan inancının kaybettiği mabedin bir uzantısı olarak görülen terk ediş motifi gözler önündedir. Kimi ilim adamına göreyse yeni bir çağ ve anlayışın sembolü olarak gök (öte âlem) ile irtibatın tamamına erdiği

artık kutsiyetinin ebedileştiği, zorunlu mülkiyetten yani kaynaktaki hapis hayatından kurtuluşudur. Yaygın inanışa göre yeni dönem İslam kutsiyetiyle kozmik bilgi ifşa olacaktır.

Çuvallarla altın getiren beyaz giysili adam

Başka bir kaynakta da inşa sırasında sıra kubbeye geldiğinde para bitmiş ve durmak zorunda kalınmıştır. İşte tam bu sırada, beyazlar giyinmiş bir delikanlı ortaya çıkar. Beraberinde çuvallarla yüklü katırlarla getirmiştir. Delikanlıyı imparatorun huzuruna çıkarırlar; imparator çuvalların içindeki altını görünce şaşkınlığını gizleyemez ve yakınlarına durumu anlatır. Fakat anlatıma göre tılsım bozulur ve beyazlı delikanlı bir daha görünmez.[136] Tüm kültürlerde karşımıza çıkan beyazlar giyinmiş, genelde ak saçlı aksakallı motiflerdeki ortak özellik bu kişilerin bulundukları ortama kutsiyet, irtibatta oldukları kişiye de ruhsal bir paye verdikleri yolundadır. Bu bilginin zamansız paylaşımının ya da ifşa edilmesinin tılsımı bozduğu yönündeki yaygın inanç burada karşımıza çıkmaktadır.

Ayasofya'nın tinsel algılanışı anlamındaki gizemi bu kadarla da kalmamaktadır. Sözünü ettiğimiz terleyen direk konusunda melek vurgusunun dışında farklı inanç ve anlatımlar da vardır. Ayasofya'nın kıble tarafındaki kapılarından soldan sayılınca sonuncusunun iç tarafında yer alan metalle kaplanmış bu mermer sütunun en büyük özelliği yaz kış nemli olmasıdır. Bu yüzden bu sütuna "terleyen direk" de denilmektedir. Sütunun zemininden başlayarak bir buçuk metrelik bir kısmı bakır plakalarla kaplıdır. İnanışa göre sürekli baş ağrısı çekenleri, sindirim sistemi hastalıkları olanları ve sıtmaya tutulanları bu direk tedavi etmekteymiş. Ayrıca elleri çok terleyen kimselerin, direğin üzerinde bulunan deliğe parmaklarını soktukları ve artık ellerinin terlemediği birçok defalar görülmüş.

Kubbenin tamirine zemzem suyu, Mekke toprağı

Anonim anlatımlara göre Ayasofya'nın büyük kubbesi bir depremde yıkılınca, 300 ruhban Mekke'ye gitmiş ve orada bulunan kutsal zemzem suyundan almışlar. Bunu Mekke toprağı ile karıştırıp, bu sütunun altına harç olarak koymuşlardır. Sütunun bu yüzden terlediğine inanılmaktadır. Başka bir anlatımda da Peygamberin doğduğu gece yıkılan Ayasofya'nın kubbesini onarma onayını İkinci Heraklius Hz. Muhammed'den alır. Peygamberin bu onayı vermesinin tek nedeni Dürr-i meknun'da denildiği gibi, günü gelince müminlerinin orada dua edecek olmalarıdır. Daha ileri tarihlerde yazılan metinlerde, bu onayın peygamberin içine tükürdüğü bir miktar toprakla birlikte gönderildiği ve kubbenin bu sayede sağlamlaştırıldığını söylenmesinden, ilerde Ayasofya'ya sahip çıkma hazırlıklarının yapıldığı sonucu çıkartılabilinir.[137]

Hızır binayı kıbleye çevirmiştir!

Yine başka bir kaynakta anlatılana göre de Hızır, parmağını Ayasofya'daki sütunun üzerindeki deliğe sokmuş ve binayı Mekke'ye yöneltmiş yani kıbleye çevirmiştir. Terleyen direğin ya da diğer adıyla "ağlayan direğin" öyküsü tapınağın yapıldığı dönemlere kadar dayanmaktadır. Ancak Osmanlı döneminde de bu gizin üzerinde çok durulmuştur; pek çok söylence yeniden vücut bulmuş, İslami inanç ve öğretilerle beslenmiş ve zenginleştirilmiştir.

Sütunun yapısının gözenekli olduğu ve kılcal damarlar yoluyla suyun, direğin üst kısımlarına kadar çıktığı ve direğin bunu dışa vurmasıyla da halk arasında, terleyen direk ismini aldığı düşünülmektedir. Temeldeki suyun yukarıya emilmesi, en geçerli bilimsel açıklamalardan biri kabul edilmektedir. Ancak zihnimizde oluşacak yegâne soru, acaba bu sütunun bilinçli mi, yoksa tesadüfî mi, böylesi bir dokuyla işlevini yürüttüğüdür. Bu da diğer bilinmeyenlerle cevapsızlar rafında çözüleceği günü bekleyecektir.[138] Yine inanışa göre bir kimse

unutma hastalığına tutulunca ve bildiklerini unutunca, Ayasofya kubbesinin ortasında asılı olan topun altında yedi defa sabah namaz kılıp, üç defa "allahümme ya kaşife'l-müşkilat ve alimü's-sırrı ve 'l-hafiyyat" deyip her vakitte yedişer siyah üzüm yerse, Allah'ın emri ilé zihni öyle açılırmış ki, öğrendiği her şey zihnine sanki tekrar nakşolurmuş. Zira bu kubbe Hz. Peygamber'in tükürüğü ile tamir olunmuş, inanışa göre altında bir kere ibadet edenin dünya ve ahirete ait bütün iyi muratları yerine gelirmiş.

İnsana hayat veren rüzgar!

Soğuk pencere makamı adıyla anılan Ayasofya'nın kıble tarafında Hünkar Kapısı'nın iç kısmında, kuzey tarafa açılan iç açıcı bir pencereden söz edilmektedir. Oradan insana hayat veren daima hoş ve serin bir rüzgar esermiş. Dış tarafında bulunan bahçenin hoş sesli bülbüllerinin nağmelerinden insanın ruhuna canlılık gelirmiş. Bu pencerenin bulunduğu köşede fetihten sonra ilk defa Ak Şemseddin tefsir-i şerif dersi vermiş ve öğrencilerine 'Burada Kur'an okuyan ve diğer ilimlerle meşgul olan kimse, bütün ilimleri öğrenip alim olsun diye hayır dua etmiş. İnanışa göre şimdiye kadar orada bir defa besmele çeken bu hayır duadan mahrum kalmamıştır.

İsa Beşiği makamı

İsa Beşiği makamı adıyla anılan üst katın doğu tarafından bir köşede kırmızı renkli mermerden, tekneye benzer bir beşikten söz edilmektedir. İnanışa göre Hz. İsa, Meryem'den doğduğu zaman bu teknede yıkanmıştır. Tekneyi Konstantin, Beytüllahim'den (Beyt'l Lahm) getirmiştir. Günahkar kadınların çocukları hasta olduğu zaman, bu çocukları bir an beşiğe koysalar bile can bulur kendilerine gelirlermiş.

Bizans dönemi tarih yazarlarından Robert de Clari'nin 1204 yılındaki anlatım ve tasvirleri ışığında aktaracağımız betimlemeleri hayli ilginçtir. Yapının büyük gümüş kapısının

arkasında hangi karışımdan yapıldığı bilinmeyen, çoban kavalı boyunda bir boru asılıdır. Bu borunun şöyle bir hassası vardır ki vücudunda şişlik gibi, mesela karın şişliği gibi bir derdi olan bir hasta boruyu ağzına koyar koymaz, boru onu tutar ve bütün hastalığını emerek zehrini çıkarana kadar bırakmazmış. Boruyu hasta olmayan biri ağzına aldığında, hiç tutmazmış.

Yediler kapısı makamı adıyla anılan üst katın doğu kısmında büyük bir kapı vardır. Kanatları tahta değildir. İsli, beyaz mermerdendir, yeryüzünde benzeri yoktur. Dünya seyyahları ve mimarları arasında şöhret bulmuş, görülmeye değer bir kapıdır. Kapının üzerindeki semboller ve kapının kendi sembolizmi yedi ve eşik kavramlarıyla birleşince başka bir evrenin içkin verileri devreye girmektedir. (Şekil-36)

Nurlu taşlar adıyla anılan, üst katın doğu tarafında beş, altı parça, ince tahta gibi biçilmiş ve işlenmiş nesnelerdir. Güneş doğduktan sonra ışıklar kubbeye vurunca, yansıma her bir taşın güneş ışığı gibi ışımasını sağladığı, bakanların gözlerini kamaştırdığı anlatımlar arasındadır.

Şekil-36

Ayasofya'nın üzerinde bulunan kurşunun bunca zamandır bozulmamasının içine altın karıştırılmış olmasından ileri geldiği söylencesi yaygın inanışlar arasındadır.

Güneydeki yeşil sütunlardan üçüncüsünün kaidesinde bronz çember üzerine bulunan "On sekizinde yevmi Pazar, 1038" ibaresinin Hızır tarafından çöple yazıldığı söylenir. Bunun ne anlama geldiğiyle ilgili bir araştırma şarttır.[139]

Şifa veren kuyu

Ayasofya'nın içinde büyük salonun ortasında birçoğumuzun bilmediği bir kuyu bulunmaktadır. Eskiden bu kuyunun suyunun kalp hastalığından mustarip kişilere şifa verdiği bilinen söylenceler arasındadır. Bu türden hastaların sık uğrak yeri yaptıkları bu kuyu, yakın tarihimize kadar işlevini sürdürmüştür. Bu hastalar üç cumartesi art arda aç karnına buraya gelir, bu sudan içerlermiş. Bu gelenek cami müze hâline getirilene (1935) kadar sürmüş. Bugün kuyunun üzerinde yaklaşık 50 cm çapında demir bir kapak vardır. Yedi metrelik bir çubuk sarkıtıldığında dibine ulaşılmıştır. Suyu hâlâ mevcut olup, tadı tatlımsı ve minerallidir. Bu suyun ne tür bir bileşim taşıdığının tahlili bugün bile yapılmamıştır. Yüzyıllardır oradaki işlevini devam ettirdiğine göre acaba beslendiği mineral yapısı jeolojik seçilmişlik özelliğinin bir parçası mıdır? Mabet, bilmediğimiz bir şifa kaynağının üzerinde mi inşaa olmuştur? Bu etki, var oluşunu devam ettirmekte midir? Ayasofya'nın her zerresinde bulunan bu etkiler, suyun analizi, nesnel ve ruhsal etkilerinin etüdü anlamında kendisini gündemde tutmaktadır.

Altı metre yüksekteki el izi

Binanın güneydoğusundaki kubbeyi tutan fil ayağının 6 metre yükseklikteki bir yüzünde ele benzeyen bir iz bulunmaktadır. Kuşaktan kuşağa dilden dile gelen anlatımlar ışığında fetih gününün doğaüstülüğünü vurgulayan söylenceler grubunda yer alan bir örnektir. Fetih sonrası Ayasofya'ya gelen Fatih Sultan Mehmet'in, ürken atından düşmemek için, eliyle bu sütuna tutunduğu anlatımı en yaygın inançlardandır. Hatta atının, sütunun kaidesini zedelediği de günümüze ulaşan bilgiler arasındadır. Ancak el izinin yerden 6 metre yükseklikte oluşu ve bu yüksekliğe atı üzerinde dahi olsa bir insanın erişemeyeceği düşünülürse, olayın esrarı, doğaüstülüğü bir kez daha kendisini ortaya koymaktadır.

Ayasofya'nın bütün ışıkları yanıyordu!

Kayıtlara geçen bir başka olay da Kanuni Sultan Süleyman döneminde gerçekleşmiştir. Bir gece bir derviş grubu camiye ibadet etmek için giderlerken uzaktan Ayasofya'nın bütün ışıklarının yandığını görürler. Üstelik içeriden ilahi sesleri gelmektedir, dervişler ürker ve korkudan içeri giremeyen grup, padişaha iletir. Rivayete göre Kanuni efradıyla bizzat gelmiş ve dışardan olayı aynen görmüştür. Sonra içeri girilmesini emretmiş, ancak içeri girenler kimseyi bulamamışlardır. Üstelik her yer kapkaranlıkmış. Sanırım böylesi fenomenler sadece Ayasofya için değil kutsalın ve seçilmişliğin bir işareti olarak görülen tüm coğrafyalarda, iki cihan kapısı sembolizmasının güdüldüğü, merkez sembolizminin en önemli tezahürlerinden biri sayılmaktadır.

Büyük kıble kapısının kanatlarının bir dönem Nuh'un gemisinin tahtalarından yapıldığı inanç ve anlatımı günümüze ulaşmış bilgilerdendir. Bu inancın bir uzantısı kabul edilen sefere çıkan denizcilerin uğur getirsin diye uğradıkları da bilinmektedir. Sefere çıkılmadan önce, kaptan ve yolcuların bu kapıya gelip, dua ettikleri ve Hz. Nuh'tan yardım diledikleri günümüze ulaşmış diğer söylencelerdendir.

İmparator ve Mimar, Ayasofya'nın yapım plânını rüyalarında görmüşlerdi!

Ayasofya'nın mistik konumlandırılmasında önemli bir yere sahip Derviş Şemsüddin'in anlatımlarında birbirine benzer iki rüya teması işlenmiştir. Bu rüyalardan ilki tapınağın planıyla ilgilidir. Yabancı metinlerde "Kilisenin planına gelince, bunu İsa'nın meleklerinden birisi rüyasında imparatora gösterdi" diye anlatılır. Oysaki Osmanlı metinleri rüyaların detaylarını açarak vermektedir.

İnşaat toprak seviyesine gelince, mimarlar kubbeleri ve dehlizleri nereye yerleştirecekleri konusunda anlaşmazlığa düşerler ve planlardan hiçbiri imparatorun hoşuna gitmediği için inşaatı nasıl sürdürebilecekleri konusunda kararsızlık içer-

sindedirler. Bu olayın üzerinden yedi gün geçmiştir ki, sekizinci günün gecesinde imparator rüyasında binanın üzerinde elinde saf gümüş bir levhayla dolaşan, yeşil elbiseli bir ihtiyar görür; gümüş levhanın üzerinde bir mabet planı vardır. Justinianus olayı şöyle anlatmaktadır. "Onu görünce kafamda bir şimşek çaktı. O gümüş levha benim elimde olsa ne iyi olacaktı ve binayı o plana göre yapabilecektim. Bunu hayal ederken ihtiyar levhayı elime koydu ve bana işte Ayasofya'nın inşa planı dedi. Kaderin levhada çoktan beridir çizilmiş olarak duruyor dedi. İşte şimdi zamanı geldi ve onu gördüm dedi. Ben de ona; ihtiyar, Ayasofya nedir? diye sordum. Bana inşa edeceğin bu kilisenin adı ilk günden beri Ayasofya'dır. Yunanca Ayasofya "Tanrı'nın evi" demektir ve aynı zamanda "Tanrı'nın sevgili kullarının tapınağı" anlamına da gelir dedi. Rüyadan uyanınca, bu ihtiyarın Tanrı'nın iyi habercisi olduğunu ve kilisenin adını onun koyduğunu anladım ve Tanrı'ya şükrettim".

İmparator, rüyanın hemen peşinden Mimar İgnatios'u çağırtmak üzere haberciler gönderir. Aynı gece, İgnatios da aynı rüyayı görmüştür ve iki rüya adeta birbirinin eşidir. İgnotios rüyasından uyandığında kafasında levhadaki plan vardır. Planı hemen kâğıda geçirmeye koyulur, henüz bitirmiştir ki imparatorun habercileri çıkagelmiştir. Planı tamamlar tamamlamaz, imparatorun yanına gider. İmparator planın rüyasındaki planın aynısı olduğunu gördüğünde şaşırır, başını eğer ve bir süre sonra, bu planın aynısını nereden buldun? diye sorar. Mimar rüyasında gördüklerini anlatır. Her ikisi de çok şaşırmıştır. Plan hepsinin hoşuna gitmiş ve oy birliğiyle onaylanmıştır. Binanın temellerini bu plana göre çizerler. Sonra imparator: "Biliniz ki bu tapınağın adı ve planı bize öbür dünyadan gönderildi" der. Ve hem İmparator, hem İgnatios rüyada gördüklerini ve duyduklarını anlatırlar. Kilisenin adı o günden beri, bu nedenle, Ayasofya olarak anılır, denilmektedir.

Görüldüğü gibi Bizans ve Osmanlı metinlerinde nüanslar dışında büyük farklılıklar yok; melek ve Hızır kişileştirmeleri dahi oluşumdaki ilahi boyutla çelişmemektedir.

Hızır yardım eder

Şemsüddin'in yazım ve anlatımlarında Justinionus'un rüyasında gördüğü hazineden de bahsetmektedir.

"Gece sabaha kadar Tanrıya dua ettim. Uyku bastırdığında neredeyse gün ağarıyordu. Yeniden bana o iyi haberi getirmiş olan ihtiyarı gördüm. Binanın üzerinde ayakta duruyor ve dua ediyordu. Duasını bitirince ona koştum ve önünde diz çökerek "Tanrı aşkına, kim oluğunu söyle bana! diye yalvardım. Bana "Ben Hızır peygamberim ve Yaradan'ın emriyle çaresizleri korurum. Şimdi bana öbür dünyadan bu yapıyla ilgilenmem emredildi" dedi. Ona hemen "Biliyor musun soylu ve güçlü ihtiyar, elimizde harcamaları karşılayacak hiçbir kaynak kalmadı" dedim. O da bana üzülme! Gün doğduğunda atına bin, birkaç güvenilir adamla birlikte Altı kapıdan yani Silivri kapıdan çıkıp üç tepenin bulunduğu yere kadar git. Tepelerin az ötesinde mavi mermerden bir sütun vardır. Adamlarına bu sütunun dibini kazmalarını söyle. Sütunun altında bulacağını al ve kilisenin masrafları için harca dedi. Uyanınca Tanrı'ya şükrettim" demektedir. [141]

Hızır, böylesi durumlarda karşımıza sıkça çıkan bir özelliğe sahiptir. Gözlemlediğimiz Saint George-Hızır benzerliği, Hristiyan ve Müslüman kültür farklılıklarında isim değişikliği olsa da içerikte bir değişiklik gözlenmemektedir ki gözlemimiz genel anlamda tüm kültür kahraman ve liderleri için de geçerlidir. Hindistan'da Müslümanlar arasında anıldığı adıyla Khawadja Khidr (Hoca Hızır), at sürer gibi bir balığın sırtına binmiş olarak resmedilmektedir. Hinduların nehir tanrısıyla eş tutulmuştur.[142] Bunlar bize göstermektedir ki ilerleyen sayfalarımızda genişçe yer vereceğimiz doğayla, onun diliyle, onun kimyasıyla senkronize olmak, genel anlamda onun dilinden anlamak ya da onun dilinden konuşmak, başından beri sözünü ettiğimiz kozmolojiyi açığa çıkarmaktadır. Böylesi bir yeteneğin, savunduğumuz Geomantrik ley hatları savımızı önemli ölçüde desteklediği gibi bunun hangi adla anılırsa anılsın

mesajı veren bir kahraman olduğu gerçeğini de gözler önüne sermektedir. Aynı Kelt rahiplerinin özeliklerinin benzerinin görülebildiği bir kişileştirme özünde aynı amaca hizmet etmektedir. Ayasofya'nın da bu anlamda konumlandırılmasında bu güçler kendilerini bu yolla ifşa etmişlerdir.

Temel kazısında bulunan yazılar

Bir başka mistik anlatım da Ayasofya'nın temel kazıları sırasında karşımıza çıkar ve oldukça dikkat çekicidir. Bin yıllardır bu noktanın ilahi amaçlar için kullanıldığının adeta delili niteliğindedir. Gizemli aydınlatması da oldukça farklı bir teknolojinin izlerini hemen fark etmemize neden olacaktır. Maalesef günümüze ulaşamamış sembollerden söz edilmektedir. Temel kazısı sırasında bulunan, yapının üzerindeki farklı yazı biçiminin çözülmesi için dünyanın dört bir yanından getirtilen uzmanlar bu sembolleri okuyamamışlardır. Bilinen şudur ki, böylesi bir yapılaşmanın tahribi konusunda da net bir bilgi günümüze ulaşmamıştır. Ancak önemsenen bir oluşumun tahrip edilmesinin de bugünün realitesiyle pek mümkün olabileceği görünmemektedir. Bu da şu anlama gelmektedir; kanımızca bu yapının izleri Ayasofya'nın temellerinde açığa çıkacağı zamanı beklemektedir.

XV. yy. da Tarihçi "Gearges Codius" bu muhteşem kilisenin bir putperest mabedi yerine inşaa edildiğini bildirmektedir.

532 yılında "Nika" isyanında yıkılan kilisenin 533 tarihinde inşasına iki meşhur mühendis memur oldu (bir rivayete göre üç mühendis). Bunlar Antemyüs ve İzidor adlarındadırlar. Antemyus, mimar olmakla beraber aynı zamanda fizikçi olduğu rivayet olunur. Anlatıldığına göre buhar kuvvetini ilk defa tecrübe etmiştir. Bundan başka güneş ışıklarının çukur bir aynanın merkezine toplanınca aksettiği cismi yaktığını denemiş, optik bilgisine sahip bir fizikçidir. Mabedin yeniden yapı-

lışında mimarların ezoterik inisiyasyon geçirdikleri aşikar davranışları (dünyanın faklı bölgelerinden devşirme malzeme getirtme noktasına varan) bir gizin mabetleştirilmesinde rol oynamıştır. İmparatorluğun muhtelif şehirlerinden değerli yapı malzemesi, Mısır'da İsis ve Osiris mabetlerinden, Roma'da Günel mabedinden, Efes'te Diyana mabedinden ve Atina'daki mabetlerden mermer, yontulmuş taşlar ve sütunların buralara taşınması oldukça düşündürücüdür.[143]

Her şeyden önce sorgulanması gereken birinci unsur hiç kuşkusuz Ayasofya'nın bünyesinde olan mistik hikâyelerin niceliksel yoğunluğudur. Haklı olarak bu fazlalığı, onun birtakım tinsel yönlerinin bu türden anlatımlara olanak sağladığını düşünebiliriz. Bu kavramlar her ne kadar mistik konumunu açığa çıkarmaya çalışsa da yeterli bilgiyi en azından somutta verememektedir. Bizce en önde sorulması gerekli soru bu tinsel yükün onun yapısal ve insansal sirkülasyon ve zenginliğinden mi yoksa tapınağın coğrafik seçilmişliği ve bölgenin hassasiyetinden mi kaynaklandığı sorusudur. İşte bu sorunun yanıtı da yine o muhteşem mabette kendini açığa vurmaktadır.

Mabet ve tapınakların konumları hep aynı yerlerdedir!

Dünya üzerindeki birtakım noktaların uzun yıllar öncesinden beri kutsal amaçlar için kullanılıyor olması birtakım soru işaretlerini ve bu gize odaklanan araştırmaları günden güne artırmaktadır. Bu çalışmalardan çıkan sonuçlar da kuşkularımızı, aydınlatıcı nitelikte ve yeterlilikte henüz değildir.

Derlenen raporlarda, dinsel amaçlı mabet ve tapınakların konumları, bilinmeyen bir yönelimle hep aynı yerlere yapılmış ve kullanılmıştır. Son yıllarda yapılan bilimsel etütlerde, bu bölgelerde birtakım manyetik dengesizliklerin genel anlamda istikrarsızlık diyebileceğimiz verilerin alınmasından hareketle bu istikrarsızlığa bağlı olup olmadığı henüz bilinmeyen paranormal fenomenlerin gerçekleştiği yönündeki iddialar dikkat

çekicidir. Odaklanılan başlıca araştırma konuları arasında yer alan zaman ve mekân kaymaları, birtakım kaynağı belli olmayan ışık hareketleri ve yine nereden geldiği belli olmayan sesler bunların başlıcalarını oluşturmaktadır.

Kuşkusuz bu durum, ilahla ya da o âleme ait unsurların ifşası anlamında her daim saygı görmüş, yüceltilmiştir. Bu anlamda böylesi fenomenler her daim sorgulanmaksızın kendisine sağlam zeminler bulabilmiştir. Çoğu zaman Tanrı'yla, kimi zaman peygamber ve onun asli unsurları olan melek motifleriyle kutsanan bu yerler, seçilmişlik katına çıkarılıp, dokunulmaz, konuşulmaz, yorum yapılamaz, yücelik kisvesiyle çok da anormal bulunmamıştır. Genelde ilahiliğin dünyada açığa çıkışı, kendini ortaya koyuşu şeklinde kabul görmüştür.

İşte bu noktalardan biri de hiç kuşkusuz, İstanbul ve onun kalbi Ayasofya'dır. Bu yapı; konum itibarıyla, içrek felsefede konu edilen, kayıtlı kadim bilginin çözülebileceği, onun içeriğine ulaşılabileceği yerlerden birisi olarak işaretlenmiştir. Bu ona yüklediği tarihi misyonun da özellikli ve kutsal olduğunu ortaya koymaktadır. Evrenin var oluştan bu yana tüm bilgisinin ya da Kozmik bilginin kayıtlı olduğuna inanılan akaşanın dünyanın bazı noktalarında gerekli koşullar oluşturulduğunda ulaşılabilirliği tartışma götürmez bir mistik öğretidir. Bu evrensel bilginin gerekli teknik ve ruhsal olgunluktaki beyinlerde deşifre edilebilir olması da tüm ruhban sınıflar tarafından mümkün görülmüştür. Bu hiyerarşik konumlanma, koşullar uygun hâle getirildiğinde sağlanabilmekte ve kadim bilgi bu sayede (genelde seçilmiş ismiyle anılan) kişiler aracılığıyla deşifre edilebilmektedir. Bu bin yıllardır hep böyle olagelmiştir. İfşa ediliş modeli ve yücelttiği kişi ve dini bir tarafa koyarsak, hedeflediği amaç tek olmuştur.

Bilemediğimiz, henüz daha keşfedemediğimiz bizim algı sınırlarımız dışında kalan vibrasyonel (titreşimsel) dünyaların varlığı, çağdaş mitlere malzeme olacak kadar spekülatiftir. İnsanın algı sınırları içinde açığa çıkmasına olanak sağlayan

mekânsal işaretlenmiş konumlar ve noktalar bilgiyi deşifre edebilecek zemini oluşturmaktadır. Bu konumlandırmalardan birisi de hiç kuşkusuz İstanbul'un kadim merkezleridir. Modern dünyanın bu nevi olayları, birer frekans kayması ya da boyutsal girişim tabiriyle açıklamaya çalıştığı bilinmektedir. Böylesi fenomenleri paranormal terminoloji, boyut kapıları tabiriyle açıklama girişimindedir. Her dönem mantıkçılarla duyguculari hiç çatıştırmamış yegâne nokta bunlar olmuştur. Bu noktalar aracılığıyla akaşa denilen kozmik bilginin dünyaya ergin kişiler aracılığıyla ulaştığı inancı bin yıllardır Ayasofya gibi daha onlarca kadim mabedi de ayakta tutan güçtür.

Akaşa adıyla anılan evrensel bir bellekten söz edilir. Yüksek görü olaylarında (Aziz, Keşiş, Derviş, Veli vb. kişilerin yetenekleri, ruhsal gelişimleri dahilinde) eğer görü sahibi akaşanın dalga boyunu yakalayabilir veya onunla senkronizasyonunu kurabilirse, bu bellekle eşgüdüme girebilmektedir. Geçmişin büyük uygarlıklarında ruhbanların, geleneği böylesi bir yolla öğrendikleri varsayılmıştır.[144] Aslında günümüzde medyum adı altında geçmişten ve gelecekten haber verme biçiminde lanse edilen olayın altında yatan da böylesi bir eş güdüm prensibidir. Ancak yeterli erginliğe ulaşmamış kişilerin algılarıyla sınırlı olayları yozlaştırmasının, yanlış aktarımlara neden olacağı aşikârdır.

Dinlerin ruhban olan sınıflarının bu türden hassas yerleri bildikleri, yani kolay eşgüdüme girebilecekleri yerleri tayin ettikleri ve bunları işaretledikleri, altı çizilecek bir iddiadır. Tapınaklar ya da herhangi bir nesneyle işaretlenmiş bölgeler bu tür bir bakış açısıyla içinde barındırdığı gizeme bir yorum getirebilme imkânı tanıyacaktır. Ancak bir jeofizikçinin, bir biofizikcinin ve belki de bir arkeometristin bilimsel yorumlarıyla şekil alabilecek bu iddialar geleceğimize yön verecek, gene belki de gizli kodlamayla aktarılacak çağdaş mitler olacaklardır.

Tarihi Konumu

İstanbul'un konumunu, hem coğrafik hem de tapınağın konumunun bu oluşumdaki yerini belirlemek adına incelemekte fayda vardır. İstanbul, Roma gibi, yedi tepe üzerinde kurulu çok eskilere dayanan hikâyeleriyle bir merkez kenttir.

Yedi tepesiyle tarihe mal olmuş bu kentin olası yedi tepesini ve bu tepelerde bulunan bazı mekânları saptayalım:

1. Sarayburnu tepesi	- Topkapı Sarayı ve Ayasofya
2. Nurosmaniye tepesi	- Nurosmaniye Camisi ve Çemberlitaş
3. Beyazıt tepesi	- Beyazıt ve Süleymaniye Camileri
4. Fatih tepesi	- Fatih Camisi
5. Sultanselim tepesi	- Sultan Selim Camisi
6. Edirnekapı tepesi	- Tekfur Sarayı, Kariye (kilisesi) Camisi
7. Davutpaşa tepesi	- Çukurbostan Sarnıcı (Ermiş Mocius Sarnıcı)

Bu eserlerin öncesinde, farklı dönemlerde bu bölgelerin değişik amaçlar için kullanıldığı arkeolojik veriler ışığında bilinmektedir.

Yedi tepede değişik tarihlerde inşa edilen yedi ibadet yeri iki saray, gizemlerle bezenmiş bir sütun ve eski bir ermişe adanmış bir sarnıç; başka bir deyimle bir dizi güçsel mekân, tapınak, inanış kaynakları ya da bir dizi güç kaynağı.[145] Biraz daha gerilere gittiğimizde eldeki veriler bin yıllardır buraların bir şekilde işaretlendiğini bize belgeleriyle sunmaktadır.

Hem oluşturduğu çekim gücü hem de bu çekim gücüne kapılmış dünya milletleri başta Vikingler ve Galatlar (Keltler) olmak üzere bölgenin tarihinde önemli köşe noktalarını tutmuşlardır.

Örneğin bu çekim gücüne kapılmış olanlardan birisi 8.yy.ın sonundan 11.yy.ın ortalarına kadar yaklaşık 250 yıl,

İskandinav yarımadasındaki vatanlarından koparak Avrupa'ya yayılan Vikinglerdir. O dönemlerin en önemli kentlerinden biri olan Bizans'ın merkezi İstanbul'u ilki 860 sonuncusu da 944 yıllarında iki kez kuşatma girişiminde bulunmuşlardır.

İstanbul'a gelen bir grup Viking, burada imparatorun isteği ile çoğunu kendilerinin oluşturduğu "Varangian" Muhafız Alayında görev almışlardır. Bu birlik yaklaşık iki yüzyıl imparatorluğun dört bir yanında saray adına çetin savaşlara katılıp ün yapmıştır. Başta Selçuklu Türkleriyle savaşmış, kendi soydaşlarının da içinde bulunduğu talancı haçlı güçlerine karşı Bizans'ı savunmuşlardır. Ayasofya'nın doğusunda bir ibadet yerleri ve S.S. Sergius Bacchus (Küçük Ayasofya) civarında kışlaları olduğu bilinmektedir.

Rusya'ya yerleşmiş olanları İstanbul'la ticari ilişkileri dolayısıyla sık gelip gitmişlerdir. Hatta bu gelenler bir keresinde İstanbul'da olaylar çıkartmış, şefleri Olaf Ayasofya'ya girerek orada bulunan büyük haçın üzerine kalkanını asmıştır. Gelenlerin pek çoğunun hâlâ putperest (pagan) olduğu düşünüldüğünde Hristiyanlık için saygısızlık atfedilen böylesi bir tutum bu kavim için anlamsızdır. Bunlardan biri olan Halvan da Ayasofya'nın güney galerisindeki mermer korkulukların birinin üzerine ismini yazmıştır. Halen daha bu yazı tarihi belge olma özelliği nedeniyle Ayasofya'da koruma altındadır.[146]

Hiç kuşkusuz Galatlar ismiyle anılacak Keltler ve onların üstün güçlere haiz Druid rahipleri de bu bölgede etkin, önemli izler bırakmışlardır. Galatlar Orta Avrupa'dan göç ederek M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllarda İtalya, Makedonya Thrake, Yunanistan ve Anadolu'yu istila etmiş olan savaşçı bir kavimdir. Eskiçağın Hellen ve Romalı yazarlarının eserlerinde üç değişik adla anıldılar: Galatai (Galatlar), Galli (Gall'ler) ve Keltoi (Keltler).

Kehanete göre batmış ve yeniden yükselecek olan "Attala" ülkesi efsanelerinin kahramanlarından olan Keltler, atalarının Avalon olarak adlandırdıkları, batıdaki bir ülkeden geldiklerine inanmaktadırlar. Bu batık adanın Atlantis adıyla da anılması ve bu kıta sakinlerinin batan kıta Mu'nun koloni-

lerinden olması bakımından söylenceleri önemsenmiştir. Bu anlamda bu kadim millet antik kaynaklarda yerini almıştır.

Halen daha İstanbul'da Galata adıyla anılan bölgenin kurulumunda ve Bizans'ın ilahi konumlandırılmasında etkin işlevlere sahip olmuş Galatlar M.Ö. 278-77 yılında Boğazlardan geçerek Anadolu topraklarını istila etmişler ve bu topraklarda da serüvenlerini tamamlamışlardır. Anadolu'nun zenginliğine dair duyduklarından etkilenen Galatlar Anadolu'ya geçmek arzusuyla önemli tarihi ve kültürel münasebetlerde bulunmuşlardır.[147] Özellikle aralarına hiçbir kültür ve kavimi almayışlarıyla tanınan bu millet Anadolu'da farklı isim ve görüntülerle varlıklarını yüzyıllar boyu devam ettirmişlerdir. Önemli belge ve işaretleriyle "iz koyucu" geomant rahipleri Druidler, özellikle Anadolu topraklarının tinsel değerine değer katmışlardır. Bilinen tek kültürel münasebet, Orta Asya'dan parça parça gelen göçebe, savaşçı olmayan halk olan Türkmenler'le olmuştur. Bu ilişki geçici karşılaşmalarla sınırlı olduğundan, başta ticari olmak üzere ilişki uzun süre devam etmiştir.

Druid sözcüğünün kökeni, Latince'de druidae şeklinde geçer. Bu sözcük hiçbir Kelt-Roma yazıtında bulunmadığı için orjinali bilinmemektedir. Özellikle şifalı bitkiler, ilaç ve onun doğal uzantısı hekimlikte söz sahibi oluşları dikkat çekicidir. Keltlerin kutsal yerlerinden (nemeton) olan bölgenin ismi kendi tabirleriyle Drunemeton'dur. Yapı gereği bu kültür içrek bilgileri ve öğretileriyle kutsalın ifşa olduğu yerleri bilir, işaretler ve bu bölgelerde ikamet ederlerdi.

Romalı Hippolyte M.S. 3. yüzyılda Druidler'le Pythagoras'çılar arasında bağlantı kurarak, "Druidler Pythagoras'çı öğretinin ateşli savunucularıdır. Bunu onlara Pythagoras'ın müridi kölesi Zalmolxis öğretmiştir. Pythagoras'çı hesaplar ve büyü pratikleri sayesinde yaptıkları öngörülerle Keltler üzerinde büyük etki sahibi olmuşlardır." demektedir.

İskenderiye'li Clemens'in görüşü Hipolytenin görüşüne

ters düşse de Druid öğretisinin diğer ezoterik öğretilerle olan ilişkileri bakımından dikkate değerdir. Clemens "Pythagoras'ın Asurlu Nazaratus'un öğrencisi olduğunu ve ayrıca Brahmanlar'dan ve Galatlar'dan ders almıştır" der.

"Bilgeliğin Üstadları" adıyla anılan Druidler, Diodorus'a göre "filozof ve teologlar"dı. Aynı zamanda Tanrı ile iletişim kurma yeteneğine sahiptiler der ki, bu da bize doğa ve onun dilinin iyi çözülüp kullanıldığı izlenimini vermektedir.

Druid öğretisine göre, evren üç bölümden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi üzerinde yaşadığımız toprak, ikincisi Fomerianlar'ın, hayaletlerin ve kaybolmuş ruhların bulunduğu yer altı ve üçüncüsü Batı adalarının ve Avalon'un olduğu Görünmeyen Dünya ya da Öteki Dünya.

Keltlerin evrenin her üç bölümü için de değişik inanışları vardır. Üzerinde yaşadığımız dünyada en çok ağaçlar ve korular kutsaldır. Kutsal alanlar buralardan seçilmiş ve toplantılar buralarda yapılmıştır. Koruların dışında dağları da kutsal sayan Druid öğretisi, dağları ilhamın geldiği, tanrısal varlıkların insanlarla konuştuğu yerler olarak kabul etmişlerdir. Hristiyanlığın gelişinden sonra da bu dağlar kutsallığını korumuştur. Örneğin Fransa'daki Mont-Saint-Michel önce güneş tapımı için kullanılan daha sonra da Hristiyanlığın kutsal yerlerinden biri olan tepelere bir örnektir.

Keltlerin Yeraltı dünyasıyla ilgili inanışlarında ilerleyen sayfalarımızda konu edeceğimiz yeraltındaki İstanbul konumuzda inceleyeceğiz.

Druidler, öğretilerinin sözlü olarak yayılmasını istiyorlar ve kesinlikle yazılı hâle getirmiyorlardı. Bunun nedenleri arasında öğretilerinin ezoterik olması ve yazılı olanın öğretinin anlatımındaki olası yanlış kayıtlarla değişmemesi vardı. Druidler yazıya çok büyük saygı göstermişler ve dikkatli kullanmışlardır; öğretilerini bilinen yazı biçimleriyle ortaya koymak yerine bazı değneklerin ve kutsal kayaların üzerine işaretler koyarak kullanmışlardır. Ogam adı verilen bu işaretler bugüne dek Keltlere özgü kabul edilmiştir. Oysaki bu gelene-

ğin çok benzerini ne gariptir ki başta ağaç kültü olmak üzere Kök Türklerde, Uygur ve Oğuz boylarında karşımıza çıkmaktadır. Keltlerin ahşap malzemelerin, özellikle de değneklerin üzerine çentilerek yazılan bir sembol dilinin örneklerine Ogam denilmiştir. Bu sembolizmde ahşap çubuklar üzerine atılan her bir çentik, sayısı itibarıyla bir sese karşılık geldiği bir ses bilgisi olarak kabul edilmiştir. Ogamların yazıdan da öte bir sembolizmi muhakkaktır. Her işaret aynı zamanda bir ağaca ya da bir hayvana karşılık gelebiliyordu. Bunun tam tersi olarak da belli şekilde ve düzende dizilen ağaçlar da bu anlamda böylesi bir sembolik anlam içerebiliyordu.[148]

Kök Türkler, Germenler hatta İskitler, Keltler gibi tahta çubuk üzerine çentik atarak yazmayı adet edinmişlerdir. Etimolojik olarak bilemesek de ne gariptir ki fonetik olarak Ogam sözcüğüne çok benzerlik gösteren Ongın sözcüğü Türkler tarafından da aynı anlamda kullanılmaktaydı. Birbirinden binlerce km uzaklıktaki iki ayrı kültürün birebir aynı yöntemleri kullanarak bilgi saklamaları aynı kök ve öğretiden geldikleri izlenimine en büyük kanıtı teşkil eder. (Şekil-37)

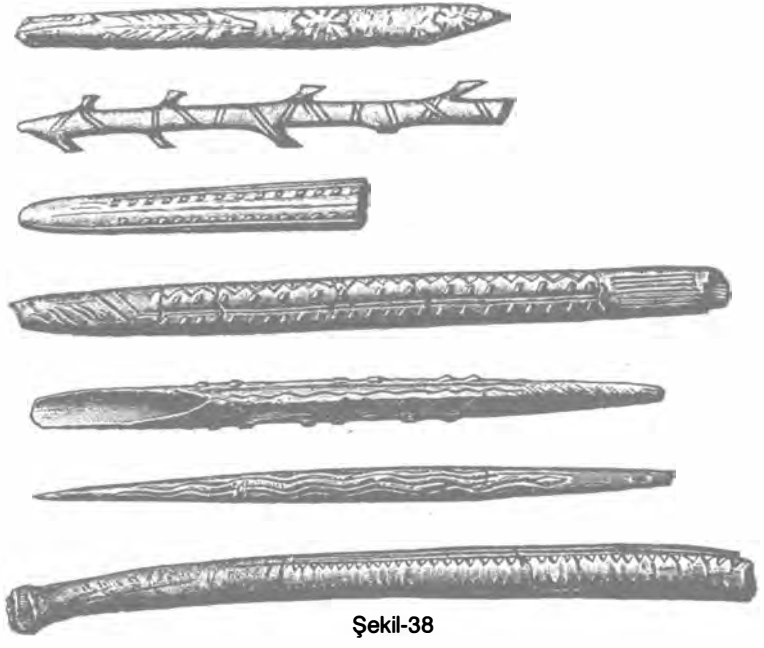

Şekil-37

7.yy.dan önce Kök Türklerin kendilerine özgü bir alfabeleri olduğu bilinmiyor ancak belki Türkçe olmasa da kullanılan bir sembol dilin günümüze uzanan birtakım izleri olabileceği ve alfabenin Fenike kökenli bir türeme olduğu iddiaları vardır. Bu demektir ki, Kök Türklerin kullandığı alfabe, Türk diline uyarlanmasındaki özgünlüğü bir yana, tüm insanlığın ortak malıdır. Yunan ve Latin alfabesinde de, runik germen harflerinin de kökenleri Fenikedir. Sorun, bunun Soğdaklar aracılığıyla güneybatıdan mı, yoksa Germen boyları etkisiyle kuzeybatıdan mı iletildiğidir.[149]

Doğu Kök Türklerin dikmiş oldukları Bugut denilen ilk yazıt 6. yy. ikinci yarısına ait olup, Soğutça yazılmıştır. Aşağı yukarı bir yüzyıllık aradan sonra, ancak 8. yy. ikinci çeyreğinden başlayarak, birdenbire, kusif karakterde olmasına rağmen Germen rune'lerine benzediğinden rünik denilen, Kök Türk alfabesinin kullanılmasına tanık oluyoruz. Orhon Türkçesiyle yazılan bu yazıtların en eskisi Ongın olup, tarihi 720'dir. Bu tarihten sonradır ki, dikilen bengü taşlar Orhon bölgesinde yoğunlaşmıştır. Tonyukuk, Kül Tiğin, Bilge Kağan yazılı taşları ile Uygur yazıtları gibi Türkçe runik alfabenin kullanılma alanı Batı Gök Türk bölgelerine ve Kırgız diyarına dek yayılmıştır.[150]

Ancak göz ardı edilmez bir bilgi nüvesi ortaklığı, kökeni nereden olursa olsun gözlenmektedir. Belki de henüz yazının bulunmadığı dönemlerde sanılanın aksine ihtiyaç duyulmayan alfabenin yerine Ongın, Ogam benzeri birçok prehistorik, paleolitik döneme ait aletlerin gizemini irdelemek gereklidir. (Şekil-38)

Şekil-38

Tekrar Keltlere (Galatlara) döndüğümüzde, Celal Esat Arseven, "Eski Galata ve Binaları" adlı eserinde Gylles'ı referans göstererek, Bizans'a gelen Galatlar hakkında şunları söylemektedir. "Rumların "Galat" tabir ettikleri "Goloalar" kendi reisleri Brennos'un idaresinde buradan geçmişler ve bu şehre kendi isimlerini bırakmışlardır." der. Selt ve Kelt denilen kavim, miladi 278 tarihinde Tuna boylarından inerek ikiye ayrılmışlardır. Bunlardan bir kısmı "Lion" yönüne bir kısmı da "İstanbul" tarafına doğru yürümüşlerdir. Bunlar Anadolu'nun Ankara ve Yozgat bölgelerine yerleşmişlerdir ki oraya kadimen Galatie denmektedir. Uzun yıllar Bizansa paralı askerlik yapan savaşçı bu kavim sonraları Anadolu kültürü içinde elemine olmuştur.

Galatların hakimiyeti bugün Galata diye bilinen bölgeyi oluşturmaları ve adlarını vermeleri bakımından Bizans'a alternatif bir karşı duruşu sergilemektedir. Bu yapılaşma içinde en dikkat çekici olanı bölgenin surlarla zapt edilmesidir ki, fetihten sonra sur taşları sökülerek Topkapı sarayının inşaasında kullanılmıştır. Ancak literatürde çokca yer almayan bir Galat kalesinden söz edilmektedir. Kaynaklara göre bu kaleye Castrum Sanctoe Cucis veya Chastel de Pere yani Salib-i Mukaddes kal'ası veya Galata Kal'ası adı verilmiştir.

Fetihten sonra Galata Kuleleri ile beraber bu kalenin dahi yıkıldığı bazı kaynaklarca bildirilse de bu konuda elimizdeki veriler rivayetten öteye gitmemektedir. "

Genel anlamda, kutsal yarım ada ve Galata toprakları, Hristiyanlığın, İsevililiğin ilk geniş anlamda var oluşunu ve küresel katılımının sağlandığı yerlerdendir. Hristiyanlık ilk defa İstanbul'da kendini sorgulamış ve küresel anlamda var etmiştir. Bugünün yenidünya düzeninin temellerini burada atmıştır.

Bizans'ın yeniden var edilmesinde, güçlü bir imparatorluk misyonunu üstlenen Konstantin, iyi bir Hristiyan olmadığı

halde, nizam birlik adına, siyasi ve sosyal endişelerle Ortodoks Hristiyanlığının statüsünü ortaya koyan, onu tesis eden kişi olarak tarih sahnesinde yerini almıştır. M.S. 325 yılında Konstantin İznik konsülini toplayarak, yortunun tarihini belirler. Güç, konsüllerin eline geçmiştir. En önemlisi dinin çıkışından 300 küsur yıl sonra İznik konsüli İsa'nın bir tanrı olduğuna, fani ve ölümlü peygamber olmadığına oy birliğiyle karar vermiştir.

Hristiyan Ortodoksluğu resmi devlet dinine boyun eğmiştir. Ve başından beri Konstantin bütün desteğini Hristiyan Ortodoksluğuna vermiştir. Böylece İznik konsülünün toplanmasından bir yıl sonra Konstantin, Ortodoks öğretilere karşı çıkan bütün çalışmaların yok edilmesini onaylamıştır. Bu çalışmalar "sapık" Hristiyanlar gibi putperest yazarlar tarafından İsa'ya atfen yapılmış olan çalışmalardır. Konstantin, aynı zamanda kilise tarafından elde edilecek sabit bir gelir tahsis etmiş ve Lateran Sarayında Roma Rahiplik müessesesini de ilk olarak kendisi başlatmıştır. Ondan sonra M.S. 331 yılında İncil'in yeni kopyalarının yazılması için mali destek vermiştir.

Bu destek Hristiyanlık tarihinde en önemli faktörlerden birini oluşturmuştur. Aynı zamanda Ortodoks Hristiyanlığına yani "İsevilere" önemli bir fırsat sağlamıştır. M.S. 303 yılından, çeyrek asır önce putperest imparator Diocletian başta Roma'dakiler olmak üzere bütün Hristiyan vesikalarını yok etmiştir. Konstantin bu vesikaların yeni uyarlamalarının yazılmasını istediği zaman Ortodoksluğun muhafızları akidelerine göre uygun gördüklerini yeniden değiştirerek yazmışlardır. Ahdi Cedit'teki bazı bilgiler muhtemelen bu sıralar yok olmuştur. İsa'ya bu statü de bu sıralarda verilmiştir. Bu konuda Konstantin'in kurduğu komisyonun dünya tarihindeki önemi göz ardı edilemez değerdedir.

Şu anda (mevcut) beş bin tane olan (Ahdi Cedit) yeni Ahit'in el yazması uyarlamalarının, hiçbirisinin tarihi dördün-

cü asır öncesine ait değildir. Bugünkü İncil, dördüncü yüzyıl yazar ve editörlerinin ürünüdür. Bu yazarlar Ortodoksluğun muhafızları olan "İseviler"den oluşmaktaydı.

Konstantin'den sonra Hristiyan Ortodoksluğu tamamen tanındı ve belgelerle ispat edildi. Şüphe yok ki bu girişim "İseviler"in nihai zaferleriyle son buldu. Mevcut mesaj kendisini batı uygarlığının temel yol göstericisi ve temel yönetim prensibi olarak kabul ettirse de sonradan büsbütün rakipsiz kalmadı....[151]

Batıda 585 yıllında Toledo'da toplanan ayrı bir konsey, İsa'nın insan mı tanrı mı olduğu şeklindeki tartışmaları kesmek için Hristiyanlığın ana doktrinine Tanrı ve Oğlu'ndan (filioque) kelimesini ekler. Bu durumda Kutsal Ruh, Tanrı'dan ve ayrıca da Oğlu'ndan doğmaktadır şeklinde bir anlam kargaşası başlar. Bizans bunu Tanrı ve Oğlu (İsa) ayrılıyorlar gibi yorumlar ve bu yorumu şiddetle reddeder. Konseyi ve buna uyanları heretik (sapkın) olmakla suçlar. Nitekim bu skandal sonrasında 1054 yılında taraflar iyice birbirlerine girerler. Roma Piskoposu Konstantinapolis Patriği'ni aforoz eder, yani Hristiyanlıktan atar. Hristiyanlığın tarihinde artık yeni bir dönem başlamıştır. Kendilerini Katolik (evrensel) gören Roma ile kendilerinin tek ve gerçek Hristiyanlar (Ortodoks) olduklarını öne süren Doğu kiliseleri birbirlerinden koparlar. 13.yy. da Papa Kudüs'e saldırmaları amacıyla bir Haçlı Ordusu örgütler. Haçlılar İstanbul'a gelir gelmez şehri yağmalamaya ve katliamlar yapmaya başlarlar. İstanbul'un zenginlikleri Venedik, Floransa ve Milano'ya kaçırılır. Haçlılar, Tanrı ve Papaları adına kadınların ırzına geçerler, akıl almaz işkenceler yaparlar, yenilen İmparator, (1204) Pontus'a (Trabzon) kaçar. Çapulculardan kurulu Haçlı Ordusu İstanbul'da bir Haçlı Devleti kurar, ama kısa süre içinde birbirlerine düşerler. Bir süre sonra imparator kendisine sadık kalan kuvvetlerle İstanbul'a geri döner. Bu kez de Ortodoks Bizans Ordusu,

Tanrı adına Katolik din kardeşlerini kılıçtan geçirir. Bizans kurtarılır ve yeniden gelişme dönemine girer. Bu dönemde Bizans halkı arasında, Roma'daki papanın Bizans'taki patriklikten daha güçlü olduğu ama Bizansın ikonası karşısında güçsüz kaldığı şeklinde bir düşünce yaygınlaşır.[152]

İkonoklast dönemin sonunda, Ayasofya'da yapılan ilk Meryem ikonun açılışında 29 Mart 867 Patrik Photios tarihsel bir vaaz vermiş ve o gün "Ortodoksluğun başlangıç günü" olarak anılmıştır.[153]

Roma Ortodoksluğu esas itibarıyla Yeni Ahit'e dayanmaktadır; fakat Yeni Ahit'in kendisi ise sadece dördüncü asırdaki ilk Hristiyan vesikalarının seçilmesinden oluşmuştur. Mevcut Yeni Ahit'ten daha önceki tarihlere ait başka birçok çalışma daha mevcuttur. Bunların bazıları tartışmalı, bazıları ise makul ve kabul görmüş yorumlardır. Mesela, İncil'den çıkarılmış Eski Ahit'te (Ahdi Atik) İbranice metinler bulunmadığı için Kitabı Mukaddes'in metnine dahil edilmeyen ve bazı kiliselerce mukaddes kabul edilen muhtelif kitaplar "apokrifa" adı altında derlenmiştir.[154]

Ortodoks Hristiyanlık anlayışına karşı duran bir diğer sapkın tehdit de Arius'un sapkınlığı idi. Arius 318 yılında İskenderiye'de kilise ileri gelenlerinden olan bir papazdı. Arius'un Ortodoksluk ile olan anlaşmazlığı oldukça basit bir konuydu. Arius İsa'nın tümüyle ölümlü olduğunu, ilahi olmadığını savunuyordu. Bedende cisimlenmeyen, vücut bulmayan, rezilliğe müsaade etmeyen, yarattığı âlemin ellerinde ölmeyen ulu, herşeye kadir tek bir tanrı fikrini ortaya atan Arius, Hristiyanlığı fiilen, esas olarak, Musevilik çerçevesi içine oturmuştur. Arius İskenderiye'de ikamet ettiği için oradaki Musevi öğretilerden etkilenmiş olabilirdi. Ancak Ariancı adıyla ulu Tanrı batıda geniş kabul gördü. Hristiyanlık artan oranda laik (seküler) dünyevi güç elde ederken, böylesi bir Tanrı da halk için artan oranda çekici olmaya başlamıştı.

Ariancılık (Arianizm) 325 yılındaki İznik konsilinde mahkûm edilmesine rağmen Konstantin özellikle yaşamının sonunda Ariancılığa karşı hoşgörülü olmuştu.

Konstantin'in ölümünden sonra oğlu ve halefi Konstantin, Arianizmi kabul etmiş; bir süre sonra idaresi altındaki mahkemeler Ortodoks kilisesinin liderlerini sürgüne göndertmişti

360 yılında Ariancılık Roma Hristiyanlığı'nın yerini almıştı. Hristiyanlığın bütün rahiplik makamları tümüyle Arianlar tarafından doldurulmuştu. Ariancılık bugünkü Güney Fransa, Pireneler ve İspanya'da Hristiyanlığın hakim unsuru hâline gelmişti.

Eğer özünde Ariancılık Museviliğe düşman değilse, o zaman 7.yy.da hızla gelişen İslam'a da düşman değildi. Arianların İsa'ya bakışı Kur'an'ınkiyle uyuşmaktaydı. Kuran'da İsa'dan yaklaşık 35 yerde "Resul" ve "Mesih" diye bahsedilir. Kur'an, İsa'dan fani bir peygamber, Hz. Muhammed'in selafi ve Yüce Allah'ın sözcüsü olarak geçer.

Bu arada tüm sapkın inanışlar kapsamında görülen İsa'nın çarmıha gerilmediği düşüncesi de Kur'an'da da aynı şekilde ifade edilmektedir. Tefsircilerin çoğuna göre çarmıha gerilen İsa değildir.

Bu anlamda İstanbul'un yüklendiği misyon tam da Kudüs'le aynı kaderi mi paylaşıyordu? İslam'ın gelmesiyle Musevilik ve İseviliğin inananları için daha bir anlam kazanmaya başladığı 7.yy. da görenler için yeni, duru bilgi, İslam, dünyaya yayılmaya başlamıştır.[155]

1054 yılında Doğu ve Batı kiliselerinin mutlak ayrımı gerçekleşirken, Roma Kilisesi bir yerde Doğu Roma İmparatorluğu ile olan tarihsel bağlarını koparmıştır. 1204 yılında Hristiyan dünyasının pek çok kutsal emanetini elinde bulunduran Konstantinapolis işgal edilip yağmalanarak Hristiyan dünyasının meşru dayanakları olarak kabul gören bu eşyalar Batı dünyasına transfer edilmiştir.[156]

III

Tanrıların Seçtiği Kent İstanbul

"Yokluk, Mutlak Varlığın aynasıdır. Tanrı nurunun aksi yoklukta görünür.

Yokluk aynadır, âlem o aynadaki akis; insan da o aksin gözü gibidir...

Sen aynadaki aksin gözüsün, Tanrı o gözün nuru, gözbebeği. Tanrı bu gözle o Gözbebeği olan nuru, bu gözle kendi kendisini görür.

Âlem insan olmuştur, insan da âlem.

Bundan daha temiz, daha güzel bir anlatış da olamaz.

Bu işin aslına iyice bakarsan anlarsın ki gören de odur, göz de o, görünen de o!"

Şebüsterî, Gülşen-i Râz

Seçilmiş Kent

Geçmişten günümüze seçilmişlik ve buna bağlı olarak kutsiyet, kişi ve mekânlara ilahi bir yön katmıştır. Bu yön hiç kuşkusuz o toplumun inançlarıyla yoğrulmuş anonim, sözlü ya da yazılı tarihle günümüze kadar gelmiştir. Tarih boyunca birçok yerin, kentin seçilmişliği veya kutsallığı onun jeolojik ya da topografik özelliğinden değil, ona bu ayrıcalığı sağlayan inançlar ve onların nesnel ifadeleri olan yapılardandır. Bu noktada karşımıza çıkan ender seçilmiş kent yerleşimlerinden birisi de hiç kuşkusuz İstanbul'dur.

Dindar insan için bir mekanın kutsal olabilmesi, diğerlerinden niteliksel olarak farklı olmasında aranmalıdır. Bu anlamda dindar insan için, kutsal bir mekânın "çok" anlamlı açılımları vardır. Buna karşılık, din dışı açısından bakıldığında mekânlar benzerdir: Hiçbir nesnel farklılık onun bütününün parçalarını niteliksel olarak farklılaştırmamaktadır. Oysaki dindar, mekânların türdeş oluşunu (niteliksel olarak) "dünyanın yaradılış"ına eşdeğer görmektedir. Böylece kutsal mekânın keşfi veya var olması, dindar açısından var oluşunun, kendini keşfin, kökeninde yatan eylemin sembolüdür. Kutsalın tezahürü, mutlak bir "sabit nokta"yı, yani bir "Merkez"i açığa çıkarmıştır.

Bu kavram, felsefi ve bilimsel düşünce tarafından antik çağdan beri kendine yer bulmuş ve her dönemin kendi değerleriyle beslenmiştir. Dindarın inancına bağlı fenomensel dünyayı kavrayışı her zaman kutsalın bir merkezde ifşa olması anlamındadır.

Anlatımlar ışığında yadsınamaz bir bilimsel veri olarak İstanbul'un kutsiyeti karşımıza, kutsal mekânın keşfinin veya kutsalın açığa vurulmasının, dindar insan açısından ne denli var oluşsal bir değere sahip olduğunu göstermektedir. Hiçbir şey öncel (ilksel) bir yöneliş olmaksızın başlayamaz ve yapılamaz. Tarih boyunca bu böyle olagelmiştir; bu nedenle insan kutsiyetine inandığı dini "dünyanın merkezi"ne yerleştirmeye çaba sarf etmiştir.

Kutsal bir mekânın açığa çıkması "sabit bir noktanın elde

edilmesine, karışıklık içinde yön bulmasına da meydan vermektedir". Dünyanın kurtulmasına ve gerçek olarak yaşamasına olanak vermeyecek olan şey budur. Din dışı mekân anlayışında da durum bu anlamda aslında pek de farklılık göstermez. Kişinin doğduğu yerin manzarası, ilk aşkın yaşandığı yer veya gençlikte ziyaret edilen ilk yabancı kentin sokağı veya bir köşesi; bugün bu yerler en samimisinden din dışı bir insan için bile özel, "yegâne" bir niteliğe sahip olmaya devam etmektedir. Dindarla din dışının genelde kesiştiği bu noktalar farkında olmadan da olsa, genelde inananla inanmayanın bir şiirsellikte buluştuğu yerlerdir. Bu anlamda bu mekânlardan biri de Ayasofya'dır. Bu nokta dindar için inanç temellerinin uzantısı, din dışı içinse bir duygu, tarif edilemez bir manyetik çekim alanıdır.

Hareketsiz bir şekilde otururken bile herkesin bir psikolojik ağırlık merkezi vardır; herhangi bir anda kendimizi özdeşleştirdiğimiz veya dünyayı görmede aracı olan duygular, düşünceler ve arzular gibi. Meditasyon ve kendi üzerimize tefekkür ettiğimiz eylemleri, duyguları, düşünceleri ve arzuları harekete geçiren gücü, daha derindeki merkezi, daha yüce ve derin benliğimizde bulabiliriz. Bu ağırlık merkezi uzayda değil, farkındalıktadır. İçinizdeki bu merkez, okuduğunuz bu kelimelerin anlamını bilen şeydir. Bu kelimeleri duyduğunuz yer neresi? Böyle bir merkezin var olduğundan kuşku duyabilirsiniz, fakat kuşku duymanızı sağlayan gücü inkar edemezsiniz. Güç, bizi bilinçli kılan, her doğal suretin kalbiyle özdeş bir itici güçtür. O bizim gizemli yeteneğimiz olan farkındalığın tohumudur. Kendi içinize bakın, sesleri susturarak içinizde ona karşılık gelen merkezi arayın.[157]

Bir inanan için dinin tapınağı, üzerinde yer aldığı sokağınkinden farklı bir toprağa ait olmalıdır. Tapınağın içine doğru açılan kapı bir süreklilik çözümünü vurgulamaktadır. İki mekânı ayıran eşik, aynı anda dinsel ve din dışı iki varlık dünyası arasındaki mesafeyi işaret etmektedir. Eşik aynı anda hem iki dünyayı birbirinden ayıran ve zıtlaştıran sınır, hem de bu iki dünyanın ilişkide bulundukları oranda, dünya ile kutsal dünyaya geçişin gerçekleşebildiği paradoksal yerdir.

İstanbul'un kadim geçmişi ve engin dinsel tarihi, bünyesinde çok tanrılı ve/veya tek tanrılı birçok dini ve inancı barın-

dırması, uzak geçmişin gerçekleriymiş gibi unutulup gitmiştir. Oysaki İstanbul'un tarih boyunca özenle korunmasının altında yatan ondaki bu değerlerdir. Bu korunmanın nesnel boyutu olan kent surları, nesnel korunma amacının dışında, ritsel ve tinsel boyutuyla da önemli bir işleve her zaman sahip olmuştur. Kutsal mekân ve toprakların ruhsal açıdan da muhafazası gerekli görülmüştür. Bu işi binyıllar boyu dinlerin ruhban sınıfları temin etmişlerdir. (158)

Eşik muhafızları...

Ruhsal korunum için gerekli ve geçerli birtakım ifadelere gerek duyulmuştur. O inancın totemi, ikonu, üstlendiği görevle anılmıştır. İnançsal boyuttaki bir kozmolojinin nesnel sembolleri günümüze kadar işlevleri değişse de kullanılmıştır. Bunların yozlaşması öğretilerin bozulmasına ve anlam kargaşalarına neden olsa da zamanla salt gelenek olarak bile yaşatılmıştır. Örneğin bu anlamda tüm kutsal yapıların "Eşik muhafızları" tabiriyle anılan tezahürleri vardır. Kutsal mekânın yanı sıra kutsal sayılan topraklar için de geçerli bu kavramı kimin ne zaman dillendirdiği bilinmese de hikâyenin özü mitolojik, kadim zamanlara kadar gitmektedir. Seçilmiş bu eşik muhafızları, mistik yönleriyle kötü düşünceye karşı bekçilik ederken, kötü niyetli kişilerin Kutsala girişini engelleyen bir kontrol mekanizması geliştirmişlerdir. Bunun yanı sıra şeytani düşünceyi veya hastalığı getiren güçlere karşı da koruma vazifesi üstlenmişlerdir. Totemler, Tanrı heykelleri veya muskalar bu anlamda bekçilik görevlerini yerine getirmiş tılsımlı oluşumlar olarak ürküten bir saygı görmüştür.(159)

Mabedin iç bölümlerine girebilmek için eşiği, başka bir ifadeyle kutsalı, kutsal olmayandan ayırt eden bölgeyi geçmek gerekmektedir. Bu nedenle eşiğe basılmaması tüm kültürlerde görülen yaygın bir kural olarak karşımıza çıkmaktadır. Müslüman Hindistan'ından günümüz modern dünyasına kadar gelmiş, Gelin'in, kucakta taşınarak yeni evine sokulması böylesi bir inancın uzantısıdır. Birçok ruhban okulda mürit şeyhinin mekânına ya da türbesine girerken eşiğe basmaması konusunda uyarılır. Eşiğin dinsel-büyüsel gücünü artırmak içinse üzerinde hayvan kurban edildiği ya da kanından biraz sürüldüğü bilinen geleneklerdendir.

Müslümanlar, dinsel olmayan dünyanın tozuyla kirlenen ayaklarıyla eşiğe temas etmekten itinayla kaçınırlarken, türbelerde kendilerini velinin kutsal huzuruna götürecek basamağı içtenlikle öpen erkek ve kadınlara sık rastlanmaktadır.[160]

Heybetli Taç kapı geleneği de mübalağasız dünyadaki tüm yerleşik kültürlerde karşımıza çıkmaktadır. Özellikle İstanbul'da, maalesef günümüze ulaşamamış birden fazla örnek, haşmetli kapı anlatımlarda karşımıza çıkmaktadır. Bir Altın kapısı vardır ki dillere destan, "Zalimi yok ettikten sonra Teodosious burayı süsledi, devlete altın çağını yaşatan imparator bu altın kapıyı yaptırdı" ifadesi bulunan bir kapıdan söz edilmektedir. Zira kapının bütün cephe süslemelerinde altın varak kullanılmıştır. [161]

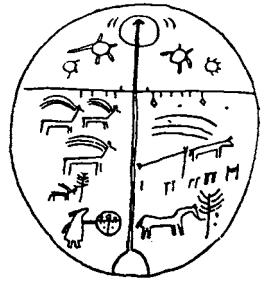
Özünde kapı, genel anlamda tüm inançlarda ortak bir inanç olarak kutsal yere açılmaktadır. Kapı ya da giriş kavramı mecaz olarak, özellikle Şii gelenekte de çok önemli bir yere sahip olmuştur. Bir hadiste, peygamber: "Ben marifet şehri, Ali de onun kapısı" demiştir. Yani yalnızca Ali aracılığıyla peygamberin gerçek öğretisi anlaşılabilir anlamını taşımaktadır. Bu noktada başka bir çalışmanın başlığı olabilecek kadar zengin, bir gelenek olan şii, alevi, bektaşi geleneğinin özünde de Allah Muhammed Ali üçlemesinin yer alması ve onun da Anadolu ezoterizmindeki yeri dikkatimizi çekmektedir.

Eski kültürlerde karşımıza çıkan mekânın etrafına çizgi çizme veya taş dizme, kötü ruhların girmesini engellemek için yapılmış bir dizi ritüelin uzantısıdır. Eski bir geleneğin izi olan kalın sur duvarları üzerine işlenen cin rölyefleri, doğaüstü betimlemeler, güçlü kahramanlar, doğaüstü yaratıklar veya güçlü hayvan figürleri, sanılanın aksine nesnel bir korku salmak için değil, kötü ruh ve düşünceleri kovmak içindir.

Kapı sembolizmi altında, inceleyebileceğimiz "koruma"nın giriş çıkışın kontrollü (ister nesnel, ister ruhsal) gerçekleştiği önemli noktalardan sayılan eşik, kavram olarak tarih boyunca ilginç olaylara da sahne olmuştur. Eski Babil, Mısır, İsrail, vb. kültürlerde koruyucu tanrılara kurbanlar, eşiğin üzerinde sunulmakta ve aynı zamanda yargılanmalar da buralarda yapılmaktaydı. Eşik, kapı somut bir şekilde mekânın sürekliliği mesajını vermekteydi. Tüm bunların hepsi birer

geçiş, yani aşama simgeleri ve araçları olarak çağlar boyunca kutsanmıştı. Unutmayalım ki kentlerin hâlâ en önemli turistik değerleri kapılarıdır. [162]

Bu anlatımlar ışığında bu türden yapı ve alanların (çoğunlukla alan-toprak-yapı bir aradadır) kendini çevreleyen diğer yerlerden tamamen farklı bir niteliğe ve niceliğe sahip olduğu vurgulanmakta ve bin yıllardır anlatılmaktadır. Kutsal duvarın içi (sur veya mabet her ne ise) din dışı dünyadan aşkın hâle gelmiştir. Oradaki kutsal, duvarın içinde, tanrı veya tanrılar ile iletişimin mümkün kılındığı yerler olarak kabul görmüştür. Bunun sonucu olarak, tanrıların yeryüzüne ulaşabilecekleri ve insanların simgesel olarak gökyüzüne çıkabilecekleri, "yukarıya doğru" açılan bir "kapı" sembolizmi daha olmuştur. Tapınak nesnel olarak her zaman yukarıya doğru bir "açıklık" oluşturmasa da ruhsal olarak mutlak bu açıklık sembolizmini taşımaktadır. Bu açıklık tanrılar dünyasıyla iletişimin direkt sağlandığı mahallerdir.

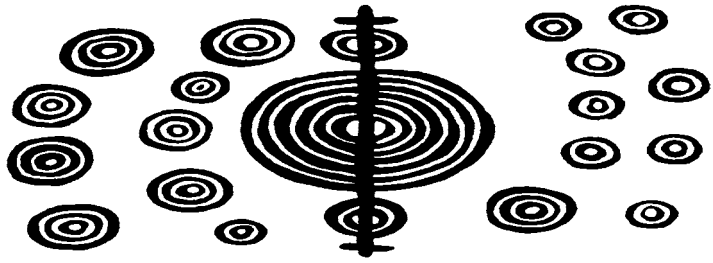

Şekil-39

Mistik anlamda gökyüzüyle yeryüzü arasında geçiş yerleri olarak kabul görmüş "Tanrıların kapıları" yani tapınaklar, mutlak kutsalla işaretlenmiştir.[163] Binlerce yıl öncesine dayanan bu bilgi, dört ana yön yanında bir de gök kapısı denilen göksel dikey bir bölgeyi işaret etmiştir. Yaygın olarak bir geçit, kapı veya daire sembolizmiyle anlatılmaya çalışılmıştır. (Şekil-39)

Göğün Direği...

Ve yine yaygın bir şekilde dünyanın dört bir yanında gözlemlediğimiz, evin orta direği sembolizmi özellikle Orta Asya Türk Kültüründe dikkat çekici boyuttadır. "Göğün Direği" sembolüyle mekânın kutsala yönelimini işaret eden bir gelenek gözlenmektedir. Kökeninin çok eskilere dayandığı muhakkak olan bu yaklaşımın, dünyanın birbirinden hayli uzak kültürlerinde gözlemlenmesi de oldukça düşündürücüdür.

Şekil-40

Şamanik ritüeller ya da ilkel yönelimlerde karşımıza çıkan animist inançlarda, sıkça karşılaştığımız bu gelenek, "Göğün Göbeği" ve "Yerin Göbeği" deyimleriyle ifade bulmuş ritüellerini böylesi inançlarla besler. Bu "aks" ya da "eksen" kimi kültürlerce, salt bir göğe yöneliş olarak algılansa da kimi kültürlerce ruhsal bir yönelim kavramı olarak kabul görmüştür. Çoğu zaman ölüler ülkesine, ruhlar diyarına, atalar mertebesine açılan gök kapı, irtibatın sağlandığı, dünyalar arası bağlantının sembolü olan "ışınsal uzantı" tabiriyle adlandırılmıştır.[164] (Şekil-40)

Semavi Işın...

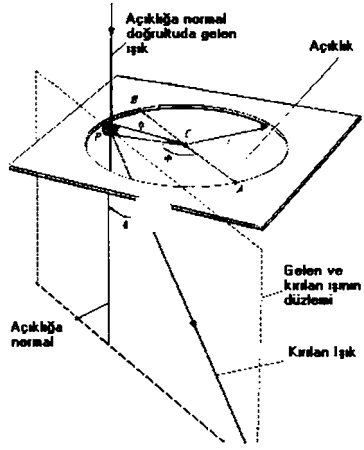
Varlığın tüm hâllerini, ruhsal anlamda temsil edici nitelikte olan yatay ve dikey planlar çeşitli tradisyonlarca kabul edilmiş bir irtibat şeklini savunmaktadır. Genel anlamda bu irtibatın, katlar, evrenler arası ilişkiyi sağlayan bir gücü sembolize ettiğini düşündürmektedir. Bunun adı "ışınsal uzantı" "semavi ışın" ya da "ilahi ışın" sözcükleriyle bin yıllardır dillendirilmiştir. İlaha yönelimin, ruhsal karşılığı olarak görülen böylesi bir dil, en somut anlamıyla her daim ışık ve türevi sözcüklerle sembolleştirilmiştir.

Kutsanmış mekanlarda kişinin evreni algılayışı, herşeyin kaosta "şekilsiz ve boş" bir ortamda olduğu bilinciyle başlar. Bu şekilsiz ve boş ortamı aydınlatan bilgelik sembolü, "semavi ışın" adıyla anılır. Bu sembolizm aynı zamanda kişi ile ilah arasındaki ilişkinin de bir göstergesidir. Özünde, ilah sevgisini içeren bu yöneliş, onu kaçınılmaz olarak kendi başlangıcı "özü" ile buluşturma eğilimindedir. Bu süreç İnsan-ı kamil

olma kavramını oluşturan sınırı belirsiz yönelimin kendisidir. Aynı zamanda hayal edilemez bir "biraradalık" kavramını oluşturan öğretinin sembolüdür.

"Semavi ışın", ruhani dünyanın inanışına göre tüm şuurlu varlığın merkez noktasını belirleyerek geçer. Kişinin kozmik kaosunu aydınlattığına inanılan, bir titreşim, bir ışık bir nur olarak adlandırılır.

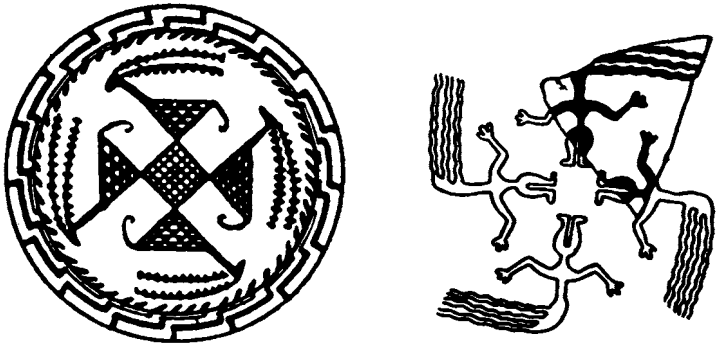
Semavi ışının sembolik uyarısı, ona yöneleni yükseltir ve yön verir. Semavi ışının dünyadaki izi kabul edilen "merkez", kavramın tersi bir önermeyle dünyadaki titreşiminin de başlangıç noktasını işaretlemektedir. Tüm kültürlerde Üç boyutlu hacın planda yatay kollarının kesiştiği nokta "merkez", onun dikey kolu da "Semavi Işın"la sembolize edilmiştir. (Şekil-41)

Şekil-41

Genel olarak her inanışta yaygın olarak görülen her kişideki "manevi ışık"ın (nur'un) özüne sahip olduğuna inanılan ruh, mutlak kuvvetle, en yüce ilahla özdeş kabul edilmiştir.

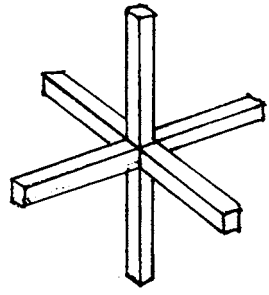
Aydınlanmanın, devinimin, hareketin, dikey ve yatay sembolizmanın en iyi örneği kabul edilen "swastika" merkezinde bu tezahürleri barındırır. Bu devinim hareketinin içinde hareketsiz kalan tek nokta olan kendi merkezidir. İlkesel değişmezliğin sembolü hareketsizliği barındırır. Yani "Agni"[xxviii] dir. Bu merkez "varoluş çarkı"nın motoru kabul edilmiştir. Svastikanın en kadim sembollerden biri olduğunu çalışmamızın başında dile getirmiştik, farklı kültürlerde farklı biçimlerde de olsa özündeki mesajın aynılığı dikkatlerden kaçmamalıdır.[(165)] (Şekil-42)

Şekil-42

Merkezleri aynı olan iki haçın birlikteliği, kolları uzayın altı yönüne uzanan üç boyutlu haçı oluşturur. Bunlar altı temel yöne tekabül ederler ve bunlara bir de merkez eklendiğinde kutsal yedili oluşur.

Uzayın bu yedi bölgesine (göğün yedi katına) ve bunların bazı devresel süreçlere denk gelişine doğu öğretilerince verilen önem batıda da oldukça dikkat çekicidir. Bilginin özünün tek nokta kaynaklı olduğu düşüncesi bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. (Şekil-43)

Şekil-43

Eski bilgeler gizemin en yüksek derecede saf ve elle tutulamaz "ether", "esir"[XXVIX]de gizli olduğunu öğretmektedirler. Bu aynı zamanda Birliğe tekabül eden noktadır; temsil ettiği derece saf varlığın derecesidir. Farklı kültürlerde farklı isimler alan bu nokta Hindu öğretisinde "Işva" olarak adlandırılmıştır. Kesinlikle gizli (yani tezahür etmemiş) olan birinci derece kavranılmaz. Yüce noktanın gizemi, her ne kadar derinlerde saklı olsa da öğretiler, kişinin içsel sarayının gizeminde kavranılabilinir. Herşeyin ondan kaynaklandığı saklı "nokta" herşeyin görünmez kökeni olan bu gizemden doğar. Bu nokta, herşeyin başlangıcı olmasından dolayı

"düşünce" (Mahaşeba) olarak adlandırılmıştır. Zira herşey dışsal olarak gerçekleştirilmeden önce, düşüncede kavranılmak zorundadır. Bu husus, insani düzenden kozmik düzene bir geçiş olarak kavranılmalıdır. İstisnasız herşey dünyada önce düşüncede kavranılmıştır. Ve şayet birisi: "Bakın! Dünyada yeni bir şey var" derse inanmayın o şey daha önce düşüncede kavranılmıştır. Bu herşeyin "ezeli ve ebedi şimdi"deki sürekli var oluşudur. Bu İslamın içrek öğretisi tasavvufta kozmik zamansızlığı ifade etmesi bakımından "an" kavramıyla dillendirilmiştir. Bu aynı zamanda, düşüncede varlığını gösteren, ilahi ses olarak da adlandırılan kutsalların kutsalıdır.[166]

Axis Mundi...

Din antropolojisinde yeri olan ağacın, dağın, sütunun, tepedeki tapınağın veya basit bir kazığın bile bir "axis mundi"[xxx] olduğunu görebiliriz. Bu doğal ya da yapay simgeyle gökyüzündeki Tanrı yeryüzündeki birey ve öbeklerle temas kurar ve böylelikle de aralarında iletişim gerçekleşmiş olur. Burada uygun teknik koşullar sağlandığında Tanrı ile insan içiçe geçer ve yalın coğrafya yerini karmaşık acunsal coğrafyaya bırakır. Yani "axis mundi" iki boyutlu yeri tanrı(lar) ile birleştirip üç boyutlu yapar. Yersel ile gökseli birbirine kavuşturup acunu oluşturur.[167] Acun sözcüğü hem fiziki dünyayı hemde ruhsal dünyayı ifade eden bir anlama sahiptir. Böylece, soyutla somutun birbirine girdiği bu noktaların aralarındaki fark ayırt edilemez bir hâl alır. Bu aksiyel iki dünyanın kesiştiği izi birçok farklı kültürde görürken, Kök Türk geleneğinde "Kalıg" adıyla anıldığı bilinmektedir.[168]

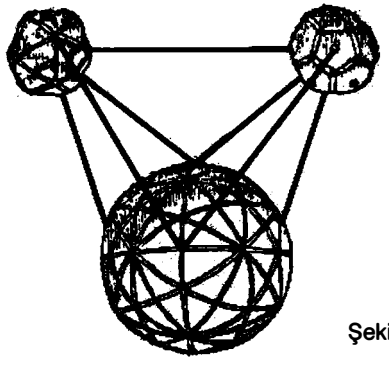
Tarihsel ve güncel toplumların hemen hepsinde axis mundi örnekleri vardır. Arkeolojik belgeler M.Ö. 9 binde bugünkü Romanya'nın bir yerinde sütun şeklinde kutsal acun direklerinin kullanıldığını göstermiştir. Hindistan'da Meru, İran'da Haraberzaiti ve Filistin'de gerizim axis mundi niteliğindeki acunsal dağlardır. Japonca'da "kamı" sözcüğü hem

ilah hem de dağ demektir. Tibetliler mu denilen bir halatla yeryüzünü gökyüzüne bağlar. Saxonlar 6. yy. da dünyanın direği olan kazığa "irminsül" derlerdi. Aztekler tapınaklarının tepesini beşinci sayal nokta olarak kabul ederlerdi. Oğuz Kağan destanının Paris nüshasında adı geçen iki tane kırk kulaç boyundaki sütun Üç Oklar ile Boz Okların iki ayrı axis mundisi olarak kabul edilmektedir. Avustralya yerlilerinden Asılpalar axis mundi yerine sadece bir sopa kullanmaktadırlar. Altay Tatarları da bu işi çadır direği ile yaparlardı. Kök Türk çağında Köymen dağları, Kırgızların axis mundisiydi.[169]

Tüm bu inançları kapsadığı ve kavradığı nisbette realitemiz, öteki dünya, ilahi âlem, ölüler dünyası ve daha sayamayacağımız kadar metafizik âlemin dünya ile temas kurduğu, çağdaş anlamda "Boyut Kapıları" bahsiyle konuşulabilecek mitoslarla doludur.

Ünlü düşünür, Dinler Tarihi Profesörü Mircea Eliade *"Kutsal kentler ve topraklar dünyanın merkezindedirler, tapınaklar kozmik dağın karşılığıdırlar ve bunun sonucu olarak, yeryüzü ile gökyüzü arasındaki en mükemmel 'bağ'ı meydana getirmektedirler; tapınakların temelleri alt bölgelere derinlemesine dalmaktadır"* demektedir.

Tapınakların kozmik dağlarla özdeşmeleri onun yüceliğinin ve tanrılara mal edilmiş ulaşılmazlığının sembolü olarak abidevi, ihtişamlı ve alabildiğine büyük tapınaklar yapma ihtiyacını doğurmuştur.[170] Gökyüzü ile yeryüzü arasında bir iletişim kurma "bağ" veya "ağ" adı altında meşrulaşmıştır. Bu işlev tarih boyunca bu bölgelere yapılmış ihtişamlı tapınaklarda kendini göstermiştir. (Şekil-44)

Şekil-44

440'lı yıllarda yaşa-

yan İlk Bizans tarihçisi diyebileceğimiz, Sozomenos "Kilise Tarihi" adlı eserinde Konstantin'in şehri Troya'nın yerinde, tam Ajaks'ın mezarının bulunduğu yerde kurmaya karar verdiğini ancak Byzantion'un yerini (İstanbul'un konumunu) ona Tanrı'nın gösterdiğini aktarmaktadır.[171] Bu arada Bizans'ın oluşumunu Troya seçilmişlik kökenine bağlayarak, ona bir misli daha kutsiyet katma girişimi, tarihçinin tüm anlatımlarında gözlenmektedir.

Sozomenes'in anlatımlarında kentin gizem dolu geçmişi ve geleceğini belgeler nitelikteki "harika süslemeli sütun" diye kayıtlara geçen bir dikili taştan söz etmektedir. Bu anıtsal taş, İstanbul'un kurulacağı yerde zamanını beklerken, ne gariptirki üzeri kehanetlerle doludur. Taşın kentin seçilmişlik özelliğine temas etmesi ve ilahi olması bakımından vurgu yaptığımız özelliğe yani axis mundi temasına güç katarken savunduğumuz teze adeta delil oluşturmaktadır.

İbn Rusteh tarafından aktarıldığı üzere 14. yy. da yazıldığı sanılan, Şumus Algayub min havadis al-kulub1 başlıklı, Arab yazmasında değinilen harikalardan biri olarak belgelenmiştir. Bu yazmada detaylar şöyle dile getirilmiştir.

"Ve dahi yekpare taştan bir mil var idi, dört pare tucdan nesnenin üzerine, dürlü suretler kendünden kılmışlar, bu âleme enbiyadan ve beğlerden kimler geldi ve gelecektir bu memlekette hükm edecektir ilm-I cefr ile ma'lüm itmişler, tarihlerin süryani yazmışlar."[172] Anlaşılacağı üzere kehanet taşı kenti yönetecek olan imparatorların sembolik betimlemelerini içermektedir. Ve yine bilindiği üzere de son lider olarak son Konstantin resmedilmiştir ki fetihe hatta Fatih'e ait verilerin de bu taşın üzerinde bulunduğu bu metinlerden anlaşılmaktadır.

Bu anlamda kentin kutsiyeti vurgulanırken, kadim bilgilerin uzantıları ve anlatımları da bu metin aracılığıyla günümüze kadar ulaşabilmiştir.

İstanbul'un Fetih Kehanetleri

29 Mayıs 1453 Salı günü sabah saat sekiz'e doğru Osmanlı İmparatorluğunun 7. Padişahı II. Mehmet ya da Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un surlarından içeri girerken, Ortaçağın son dakikaları yaşanıyor ve insanlık Yeniçağa girmiş oluyordu. İstanbul fethedilmesinden önce farklı kültür ve dinlere sahip toplumlar tarafından 28 defa kuşatılmasına rağmen o kalın surlarla çevrili kenti ele geçiren olmamıştı. Bunun sebebi belki de İstanbul'un bin yıllardır bu tarihi bekliyor olmasıyla ilgilidir. Nitekim böylece bir ilahi plan gerçekleşmiş olacak ve bu topraklar misyonunu değiştirme gereğini ortaya koyacaktır. Bu gizli kozmik plan, İstanbul'da saklı bulunan, deşifre edilmeyi bekleyen "Kozmik Kayıtların" ya da Kuran'da geçtiği hâliyle gizli, arı bilgi "Levhi-Mahfuz"un ifşa olması ve İslam dünyasına İstanbul'la beraber manevi anlamda da yeni bir merkezin enerjisiyle dahil edilmesi amacını güdüyor idi.[173]

"Hayır; yıldızların yerleri üzerine yemin ederim ki bunun ne büyük yemin olduğunu bir bilseniz doğrusu bu kitap (Kur'an) sadece arınmış olanların dokunabileceği saklı bir kitapta bulunurken (Levhi-Mahfuz) Âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiş olan Kur'an-ı Kerim'dir" ayetiyle âlemlere indirilen arı bilgi, bundan böyle İstanbul'un yüklendiği merkez enerjisiyle de gizli ilahi misyonunun kutsiyetinin İslam dünyası için önemli olduğu belki zamanla daha rahat anlaşılacaktır.

Çok yönlü kişiliğiyle karşımıza çıkan "Fatih" bilinçli ve ne istediğini bilen bir şahsiyettir. Karmaşık bir psikolojik yapıya sahip olan Fatih, hem çok acımasız hem de bir askeri dehadır. Hem bilime hem sefahata düşkün kişiliği, Hocası Akşemsettin'in etkisiyle oluşmuş olan tasavvufi eğilimleriyle bilgin bir kişilik ortaya koymaktadır. Kimilerine göre seçilmiş, görevli, kimilerine göre Osmanlının tarihte yıldızının parladığı anlardan birine denk gelen bir Sultan, Mehmet handır.

Fatih bu kenti, 53 gün süren zorlu mücadele ve kuşatmadan sonra ancak ele geçirebilmiştir. Ancak unutmamak gerekir ki bu 53 günlük kuşatmanın ön hazırlığı ve Bizansın yıpratılma süreci yılları bulan bir emeğin, bir askeri planın eseridir.

Hz. Muhammed'in "İstanbul elbet fethedilecektir onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, onun askerleri ne güzel askerler" hadisinde ilginç bir kehanete de parmak basılmıştır. Bu İstanbul'un fethedileceği gerçeğini çok önceden bilinir bir hâle sokmuştur. Mehmet isminin aynı zaman da güzel anlamına geliyor olması da atlanmaması gereken bir diğer gerçektir.

"Bu şehri sen alamayacaksın. Beşikteki şehzade ve Akşemseddin alacak!"

Fetihten yıllar önce kuşatmaya hazırlanan İkinci Sultan Murad ile Hacı Bayram-ı Veli arasında geçen diyalog tam da böylesi bir misyonun dillendirilmesi bakımından oldukça ilginçtir.

İkinci Sultan Murad Hacı Bayram-ı Veli'yi devlet güvenliği endişesiyle Edirne'ye saraya davet etmiştir. Yapılan fetih görüşmelerinde kuşatma devlete zararlı değil, yararlı olacaktır sonucuna varılır. İkinci Murad bir sohbet sırasında Veli'ye sorar:

"Şeyhim Allah'ın izni ve erenlerin himmetiyle İstanbul'u almak isterim. Büyük babam Yıldırım Beyazıt bey, amcam Musa çelebi ve ben bu işe giriştik. Fakat başaramadık. İstanbul bize lazım. Himmet eyle de bu şehri alayım."

Hacı Bayram kısa bir nefeslendikten sonra Sultan Murad'a tebessümlü bakışıyla:

"Beyim, Allah'ın bildiğini senden saklayamam. Bu şehri sen alamayacaksın. Ben dahi göremeyeceğim. Lakin bu şehri beşikteki mübarek şehzade ile bizim Akşemseddin alacak" dedi.

Her şeyin ötesinde İkinci Sultan Mehmed (Fatih) gibi eşsiz

bir hükümdara ve dehaya böyle bir görevin sunuluşu tesadüfi olamazdı. Tabiki İstanbul'un manevi fethi Akşemseddin (Akşeyh) gibi hayır ve şer ölçülerini elinde tutan, ölçülü ve uzağı görücü bir makam ve bir güç tarafından yardım görmeliydi. Tanrı tarafından bu görev Akşemseddin Sultana verilmişti. İşte bu boyutu fethin başka bir rengini de ortaya koyacaktı.

Kanlı kuşatma günleri geçmek bilmezken vezirler Akşeyh'i kast ederek "Bir dervişin sözü ile bu kadar asker helak ettirdin ve denlü hazine telef ettirdin fetih olmak ümidin kalmadı" derler. Bunun üzerine Padişah Akşeyh'in çadırına adam salar. Veziri Ahmet Paşayı Şeyh'e yollar. "Kaleyi fethetmek ve düşman üzerinde zafer var mıdır?"

Akşeyh "Bu kadar yiğit ve İslam ümmeti ayağa kalksın elbette fetih vardır." der.

Padişah bu kadar işarete kanaat etmeyince vaktinin tayin edilmesini ister.

"Padişah hazretleri Akşeyh oradadır. Başını secdeye koyup dua ediyor"

Ve Akşeyh vezire yönelerek "Konstantiniye Rebülahir'in yirminci günü fethedilecektir." der ve diğer talimatlarını verir. Nihayet Şeyh'in dediği zamanda fetih nasip olacaktır.

Akşeyh'e İstanbul'un fetih edileceği zamanı nasıl bildin diye sorulduğunda şöyle cevap verdiği rivayet edilir. "Kardeşim Hızır ile ilm-i Leddünniye üzere, İstanbul'un fetih vaktini çıkarmıştık. Kale fethedildiği gün Hızır'ı gördüm. Yanına evliyadan bir cemaatle hisa'a girdi. Kale fetih olunduktan sonra da Hızır kardeşimi kalenin üzerine çıkmış oturur hâlde gördüm." der.

Akşeyh'in, kuşatmanın 50. gününde yaptığı konuşma da kehanetleri destekleyici niteliktedir. "Ey Asker.... Biliniz ki bu fetih Cenab-ı Hak tarafından size ve Sultan Mehmet Han'a takdir kılınmıştır. Kim ki bundan şüphe ederse imandan sapmış olur" der.[174]

Akşeyh ve Fatih üstün yönleriyle de tarih sayfalarında

sıkça yer almışlardır. Ancak üstün ruhsal güçleri tüm meziyetlerinin üzerindedir. Fatih'in rüyalarının çıkması bu özelliklerinin en önemlilerindendir. Meşhur tarihçi Solakzade'nin kitabında yer alan Fatih Sultan Mehmed'in Otlukbeli savaşını yapmak için büyük bir ordu ile doğruca, Otlukbeli'ne yürüdüğünden bahsederken, Fatih'in bir rüya gördüğünü de anlatımları arasına ilave eder.

Rüya yorumlandığında savaşın önce bozgunla sonradan galibiyetle sonuçlanacağı, bu cengin sonunda rakibin oğlunun öleceği yorumu aynen çıkmıştır. Bu ve buna benzer üstün sezgiler Fatih'in hayatında önemli bir yere sahiptir.[175]

Fatih ile Akşeyh arasındaki ilginç diyalog

Bu ilahi kişilik vasfıyla Fatih kişileştirmesi ilginç betimlemelerle ortaya çıkmaktadır. Örneğin Fatih'in doğduğu gün güneşin tutulması bir ilahi işarete delalet ederken, aynı anlatımlarda üç gece kuzeyden şafağın söktüğü de rivayet edilmektedir. Arkasından bir kuyruklu yıldız gökyüzünü aydınlatmıştır. Bu türden birçok anonim söylence ve kayıt biraz da olayın paranormal fenomonoloji kısmını ortaya koymaktadır. Bu anlatımlar aşkın dünya haberleri veya ilahiliği vurgulamak için gerekli ve yeterli enerjiyi oluşturmaktadır.[176]

Fatih'in ruhban yönü onun tasavvufa ilgisi, manevi yönünün güçlülüğü de çoğu zaman söz konusu edilmiştir. Sultanla Akşeyh arasında geçen küçük bir diyalog bu konudaki arayışlara yanıt verebilecek niteliktedir.

Sultan Akşeyh'e: "Sana şu hacet için geldim. Beni hâlvete koyup irşad eyle!" der ve niyaz eder. Bu hükümdarın dünya işlerini bırakması ve sadece maneviyat adamı olması anlamına gelmektedir. Acaba bu hakkı var mıdır? Akşeyh bu isteği kabul değil, dinlemeye bile razı değildir. Niyazlar isyana doğru gider ve Hünkar Mürşid çekişirler. Fatih gazaba gelip bağırır.

"Herhangi bir Türk bir kere söylese kabul edip onu hâlve-

te sokarsın. Ben sana nice kere söylemişken kabul etmezsin. Neden?"

"Dervişlikte bir lezzet vardır ki, bir kere onu tadınca artık dünya saltanatı gözünden düşer. Halbuki sen devlet umurun gereği gibi ifaa ve saltanatı layıkıyla icraya mecbur ve bununla vazifelisin. Sen benim hâlvetime girersen ahval-i âlem bozulur, sebep olduğum için ben de Allah'ın gazabına uğrarım. Kısaca senin salik olman değil, malik olman gerekir." Yani tasavvuf yoluna girmen değil devlet umurunu yürütmen gerekir demiştir.[177]

Üstlendiği nosyon ve İstanbul'un misyonu gereği seçilmiş ve oluşmuş tüm şartlar dönemin realite ve terminolojisiyle oldukça mantıklı ve ulvi bir hâl almıştır. Bunun çok eskiye dayalı nedenleri Fatih'in inisiyasyonlarında (ruhsal gelişimlerinde) kendisine Akşemseddin tarafından aktarılmıştır.

İstanbul'un kuşatılmasına ilişkin Hz. Muhammed'in diğer hadisinde de konu şöyle dile getirilmiştir. "Bir yanı karaya, iki yanı denize bakan bir şehirden bahsedildiğini hiç duydunuz mu? Bu şehir İshak'ın 70.000 torunu tarafından zapt olunmadan kıyamet kopmayacaktır. Onlar şehrin tabyalarına yaklaşırken silahlarıyla, mancınıklarıyla değil, yalnız 'La ilahe illallah' ve Allahu Ekber' sözleriyle harb edeceklerdir. O zaman şehrin denize bakan yanlarından biri yıkılacak, öbürü de sonra düşecektir. Nihayet kara tarafındaki surlar düşecek ve galipler şehre girecektir." demiştir.

Bu hadisler Arapları oldukça fazla etkilediğinden, tam 7 kez (kimi kaynaklara göre 8) İstanbul'u almaya girişmişlerdir. Tam yedi yıl süren bir kuşatma sırasında da Hz. Muhammed'in bayraktarı Hz. Eyüp şehit olmuş ve surların yakınında, sonradan yeri kaybedilen bir yere gömülmüştür.

Bir başka anlatıma göre bugünkü Rumeli Hisarının bulunduğu tepede eski bir Bizans kilisesi vardır. Bu kilisenin papazı 300 keşişle birlikte gizlice Müslüman olmuştur. Papaz, II. Mehmed'e (Fatih) yazdığı mektupta şöyle diyordur:

"Burada bir kale ve Çanakkale boğazında iki kale yaptırır ve erzak geçirtmezseniz Bizantionda kıtlık olacak ve şehir düşecektir. Derya gibi askerle buraya teşrif buyurunuz."

Papaz ayrıca şunları da eklemektedir:

"Padişahım, mübarek adınız Mehmed'dir. Kitabımızda 'Müslümanların mehmedi kadı sarıklı ola ve Konstantin'in devleti onun eline gire' yazılıdır."

Konstantin'in Formu'ndaki, yani kentin odak noktasını, Çemberlitaş'ın teşkil ettiği meydandaki çeşitli sütunların üzerinde isimlerin de belirtildiği kentin geleceği ve kaderine dair astrolojik içerikte garip resim yazıları ve semboller yer almaktaymış. Evliya Çelebi'nin, "Konstantin orada acayip garip tılsımlar ve binalar yaptırmıştı" dediği ve günümüzde Sultanahmet parkı olarak bilinen Hipodrom "Kehanetli heykeller" ile doludur. (Şekil-45)

Şekil-45

Taurus Formu'nda (Tavuk pazarı'nda) duran ve Antakya'dan getirilmiş olan at heykelinin kaidesinde yer alan kabartmalarda da "Yabancıların İstanbul'u ele geçireceği" son günler canlandırılmıştır. Herkes bu yazıtlar, hiyeroglif sembollerde kentin son günlerine ilişkin hatta fetihe ilişkin açıklamaların saklı olduğu konusunda aynı düşüncede olmasına rağmen, bunları yorumlayabilen biri çıkmamıştır. Ya da en azın-

dan, aynen Nostradamus'un kehanetleri gibi, değindikleri olay meydana gelmezden önce bunların yorumunu yapmak olanaksızdır.

Robert de Clarili, haçlıların İstanbul'u ele geçirmelerinden sonra gördüğü kehanet sütunlarını şöyle anlatır. "Kentin bir başka yerinde bir harikaya daha rastladım. Her biri en az üç kişinin kucaklayabileceği kalınlıkta iki sütun vardı. Bunların tepelerinde duran küçük barınaklarda keşişler yaşardı ve tabanlardaki kapılardan girilerek yukarıya çıkılabiliniyordu. Bu sütunların dış yüzeylerinde, İstanbul'da olmuş olan ya da olacak olan tüm olaylar ile fetihler, resimlerle canlandırılmış ve kehanet tarzında yazılmıştı. Ne var ki, herhangi bir olay meydana gelmezden önce bu olayı hiç kimse kestiremiyor ve ancak gerçekleştikten sonra, halk o sütunların yanına giderek araştırıyordu. İşte ilk kez o zaman söz konusu olaya ilişkin kehaneti anlayıp içeriğini anlayabiliyorlardı."

Fransızların şehre saldırmaları bile orada yazılıydı ve kente saldırırlarken kullandıkları gemilerin resimleri vardı. Daha farklı kaynaklarda da gene bu fetih olayını önceden bildiren kehanet heykellerinden söz edilir. Denildiğine göre bu heykellerde, merdivenli gemiler ve bu merdivenlere tırmanarak kente saldırmaya çalışan insanlar canlandırılmıştır. İstanbul halkı haçlıların Venedik gemilerine diktikleri merdivenleri görünce bu heykellerin uyarısını o zaman idrak etmiş ve işgalcilere kötü şans getirsin diye taş ve çekiçlerle bu heykeller parçalanmaya çalışılmıştır.[178]

Kehanetlerde yüzyıllar öncesine korku salan sonun hikâyesi, İslam fethinin haberi iki kehanet kitabesinde de yerini almıştır.

Akıllı Leon (VI. Leon) adıyla tanınan bir kişinin Sarayburnu yakınlarındaki Saint-George Manastırı'nda ortaya çıkarılan ilginç içerikli iki kitabesinin olduğu söylenmektedir. Her ikisi üzerinde yazılı kehanetler dikkat çekicidir. Bu kitabelerin birisinde sırasıyla bu kadim şehre gelecek imparatorların

diğerinde ise Akıllı Leon'dan sonra gelecek patriklerin adları yazılıdır. Ancak ilginç olan, son imparator ile patriğin adları yazılmamış yerleri boş bırakılmıştır. Bu boş satırlar da Fatih'e ve Akşeyh'e ayrılmış satırlar olarak yorumlanacaktır.

Kuşatmanın ilk günlerinde kehanetlerin çıkıyor olmasından ümitsizliğe kapılan halk, Meryem Ana'nın kutsal saydıkları bir ikonunu kentte dolaştırmak ister. Ne var ki tören anında ikon yere düşmüş ve anormal bir şekilde ağırlaşan ikonu yerden kaldırmak çok güç olmuştur. Töreni yapmak için yeniden yola koyulduklarında bu sefer de şiddetli bir fırtına çıkmış, sonuç olarak, son ümitleri olan bu törenden de vazgeçilmek zorunda kalınmıştır.[179]

Meryem kültü

Meryem, Bizanslılar'ın ölüm kültünde, hem insan ile Tanrı arasındaki en önemli aracı olarak hem de sevecen bir ana olarak önemli bir rol üstlenmektedir. İkinci olarak, Meryem Tanrı'nın cisimleşmesinin aracı olması nedeniyle, insanın kurtuluşunun sağlanmasında da ilk adım olarak düşünülmekteydi. Üçüncü olarak da, Meryem, özellikle imparatorluğun son yüzyıllarında, Konstantinopolis'in koruyucusu olarak başkentte yaşayan insanların yaşamında çok önemli bir konumdaydı.

Hristiyanlığın doğduğu ve ilk olarak yayıldığı Doğu Akdeniz kıyılarında, Hristiyanlık'tan önce çok güçlü bir "ana tanrıça" kültü vardı. Bu ana tanrıçalara, Anadolu'da Kybele, Suriye ve Filistin'de İştar (ya da Aştora), Mısır'da İsis, Batı Anadolu kıyılarında ve özellikle Efes'te Diana adı ile tapınılırdı.

Hristiyanlığın doğup geliştiği bu coğrafyada, bir ana tanrıça kültü için hazır ve verimli bir toprağın zaten var olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, Hristiyanlık dünyasında Meryem kültünün gelişimi, yalnızca Doğu Hristiyan toplumları ile sınırlı kalmamış, ana tanrıça kavramına çok yabancı olan Batı'da da (örneğin İngiltere), bu derecede olmasa da gelişmiştir.

Altıncı yüzyıl, Meryem'e ilişkin yortuların Kilisenin resmi litürjisine girmesine tanık olmuştur. Ancak, Meryem kültünün imparatorluk ve özellikle de başkent için önemi, yedinci yüzyıldaki Pers ve Avar kuşatmaları ile ilişkili olarak artmıştır. 626 yılında Konstantinopolis'i kuşatan güçlü Pers ve Avar ordularının beklenmedik bir biçimde bozguna uğraması Bizanslılar tarafından Meryem'in müdahalesine bağlanmıştı. Bu kuşatma sırasında İmparator Heracleios (Heraklius) başkentte bulunmaktaydı; bu nedenle Patrik Sergios kumandayı almış ve Meryem'in röliklerini elinde taşıyarak saldırı altındaki surlarda çepeçevre yürümüştü. Daha sonra, bu çok tehlikeli iki düşmanın umulmadık biçimde safdışı kalmış olması, Bizanslılar tarafından Meryem'in bir mucizesi olarak yorumlanmıştı.

Bu "mucizeler"den sonra, Meryem kültü başkentte çok özel bir gelişme gösterdi: Meryem, kentin başlıca koruyucusu olarak ortaya çıktı. Orijinali altıncı yüzyılda Meryem'e Müjde yortusu için bestelenmiş olan ilahi (Akathitos), kentin Meryem'e şükran ilahisi olarak düzenlendi. Sonraki yıllarda başkenti sürekli tehdit eden kuşatma ve saldırıların, özellikle de 860 yılındaki Rus kuşatmasının bir doğa olayı nedeniyle başarısız kalması, Meryem'in kentin koruyucusu olma rolünü güçlendirdi. Konstantinopolis artık "Onun Kenti" idi ve kendisinin ve röliklerinin bu kentte olmasından ötürü, bu kentte oturduğuna inanılmaktaydı.

İstanbul'un tarihi, mistik kurulum ve konumlandırılmasında karşımıza çıkan Kelt, Druid rahiplerini bir kez daha Meryem ana kültünde de görmekteyiz. Anadolu'ya özgü bakire kavramlarının menşei Keltlerin kara bakireleridir. Kelt dinini Akdeniz dinine dönüştürmek için Nasıralı Meryem kişiliğinin ön planda tutulması gibi bir endişeden de söz edilmektedir. En nihayetinde Bizansla yolu kesişmiş bu kültürün inancının Hristiyanlık inancına revize edilmiş hâli, Meryem kültünün baskınlığını böylesi bir durumla ortaya koyar.[180]

Diğer Fetih kehanetleri

Fetih kehanetleri bahsine geri döndüğümüzde karşımıza çıkan zengin anlatımlardan bir diğeri de Bizanslı papaz, keşiş ve patriklerin, yıldızlara (astrolojiye) başvurarak sorguladıkları anlatımlardır. "Bir Muhammed gelecek, binlerce kiliseyi yakacak. Onun halkı Kudüs, Antakya, Mısır ve İstanbul'u alacak. Karadan pupa yelken gemilerle gelecek. Başında kadı kavuğu bulunacak, ayağındaki mavi çizmeyle katıra binecek" Bunu kentin ileri gelenleri şöyle yorumlamışlardı: "O Muhammed gelip de, onun halkı Kudüs, Mısır ve Antakya'yı alalı 850 yıl oldu. Karadan gemiler geçirip bu surların ele geçirilmesi olanaksızdır. Bu Muhammed o olamaz. Yüce Muhammedlerinden bu yana İstanbul'u tam 11 kez (bu metinde de 11 kez denilmiştir) kuşatıp alamadılar da, şimdi bir Türk mü alacak?" Böylece rahatlayıp savaşa devam ediyorlardı. Bizanslı kahinler doğru bir kehanette bulunmasına bulunmuşlardı ama o yenemedikleri ön yargı ya da kendine güven nedeniyle yapılan yanlış yorum onların aynı zamanda sonu olacaktı.[181] (Şekil-46)

Marenos adlı bir ermiş, "Bizans'ı yaman ustalıkla ok atan bir millet fethedecek" demiştir. Bizanslılar bu usta okçuların Türklerden başkası olamayacağına kanaat getirmişlerdi. Bizans tarihçisi Prens Dukas fetih olayını anlattığı eserinde Bizanslıların bu inançlarını kesin şekilde belirterek, "... Türk okçuları Apollon'dan daha iyi yay gerip ok atıyorlar. Büyük Herkül gibi dövüşüyorlar, ölümü akıllarına bile getirmiyorlardı... Bizans'ın düşmek üzere bulunduğu saatte, bir tek Türk askerinin 10 Bizans askeriyle rahatça dövüştüğü görülüyordu" demekteydi.

Şekil-46

Bizans halkı Konstantiniye'ye yabancı bir milletin yaldızlı kapıdan "Altun Kapı"dan şehre gireceğine inanmışlardı. İmparator Bazil, nesilden nesile korku ve heyecan veren bu söylenceyi kökünden yıkmak için Yaldızlı kapıyı ördürmüştü. Ne garip bir tecelidir ki kuşatma sırasında Türk ordusuna baskın yapabilmek için Bizanslılar bu kapıyı açmışlar ve 50 Türk yiğidi bu fırsatı kaçırmayıp savaşın kaderini değiştirecek olan surlardan açılan gediklerin yanı sıra bu kapıdan da içeri girmişlerdi.[182]

"Fatih Sultan Muhammed Han'ın Konstantinapol'ü fethini müjdeleyen "Fetih" suresinin 3. ayetinin cümlesi olan "ve yensurekallahu nasran aziza" gelecek sana Allah'ın desteği mağlup edilemez iki zafer anlamında olan bu cümle kuruluşu itibarıyla Hz. Muhammed'e yapılan bir müjde gibi gözükmektedir. Burada atlanmaması gerekli nokta da Fatih'in ismi olan Mehmed'in Hz. Muhammed ile aynı anlamda olmasıdır. Dolayısıyla hitabın peygambere olduğu gibi Fatih Sultan Han'a da olabilme yansıtmasını yapabiliriz. Ebcet hesabıyla 858 hicri yılını, 1453 miladi yılını verdiği görülmektedir."

Bin yıllar öncesinden adeta İstanbul'da Türk-i hakimiyetin izlerini veren örneklerden biri de Bizans dönemi sikkeleridir. Her ne kadar pagan inanıştaki ay tanrıçasına adanmış ise de sembolün alışılageldik pagan betimlemelerine benzemediği dikkatlerden kaçmamalıdır. Fetih kehanetleri kapsamında da görebileceğimiz paralar, üzerinde oldukça düşünülmesi gereken mesajlardır. (Şekil-47)

Şekil-47

İlahi Plan Gerçekleşiyor

Tarih-i Bina-i Ayasofya'nın anonim yazarı Peygamberin bir hadisini zikreden 1491 öyküsünü şöyle anlatmaktadır.

> "Çiçeklenmiş tapınağı gördüm: O kırmızı yemen taşından yeşil zümrütten bir evdir. Tavanında on bin kızıl altın avize sarkar ve her biri güneşten fazla ışık saçan taşlarla bezelidir. Tapınağın kapısında altından bir kürsü ve yüksekliği beş yüzyıllık yol kadar uzun beyaz gümüşten bir minare vardır. Yapıldığından beri -ve yeniden diriliş gününe kadar da böyle olacaktır- gökten inen altmış bin melek her gün bu ışık selinde yıkanır, omuzlarında ışıktan gömlekleriyle tapınağı ihrama bürünmüş hacılar gibi lebbeyk lebbeyk diyerek tavaf eder. Bu görevi yerine getirmiş bir meleğe, diriliş gününe dek bir daha sıra gelmeyecektir. Sonra elimden tutan Cebrail beni Çiçeklenmiş Tapınağa götürdü ve bana şöyle dedi: 'Allah'ın elçisi burada imamlık yap ve melekler seni rehber bilsin'. İki rekat namaz kıldım ve yedi kat göğü dolduran meleklere rehberlik ettim. Çevremi sarmış bu kalabalığı görünce, müminlerimin de böyle toplanabileceğini düşündüm. Sırlara ve en gizli şeylere vakıf olan, kalbimi saran isteğime şöyle buyurdu: 'Ey Muhammed, senin müminlerin de böyle bir meclis oluşturmalı ve o gün buluşma günü (yevm-i cuma) olmalı'."

Aynı zamanda Cuma namazının kökenini açıklayan bu metinde anılan cami, Kudüs'tekiyle özdeşleştirilen "en uzaktaki cami" ya da Mescid el-aksa modeli olan göksel bir kabe olarak sunulmaktadır. Bu caminin Ayasofya olduğu yolunda bir imada bulunulduğu söylenilebilirse de, bildiğimiz kadarıyla bu iddiayı en açık ve ayrıntılı biçimde savunan ilk kişi Tarih-i Bina-i Ayasofya'nın anonim yazarıdır.[183]

Hazırlıklar tamamlanmış bu ilahi görev için gerekli ruhsal donanım sağlanmış, çatışma başlamıştır Ancak surların içinde kuşatma surları yıkmaya muktedir olsa dahi mukaddeslerin,

Türklerin Çemberlitaş'ın önünden geçmelerine izin vermeyeceği inancı çok güçlü bir şekilde Bizanslıları ayakta tutmaktadır. İnanışa göre bütün melekler Çemberlitaş'ın bulunduğu yerde şehri ve imparatoru koruyacaklardır. Özellikle Sarayı ve Ayasofya'yı koruyan meleklerin olduğu inancı oldukça yaygındı. Nitekim Fatih'in kendisi ve askerlerinin kahramanlığı şehirde kulaktan kulağa dolaşmaya başlayınca "Gelemezler melekler bizi korur" diye bu maneviyatla çarpışmaya devam etmişlerdir. Kuşatmanın son günü karadan Haliç'e inen gemiler karşısında hayrete düşen Bizanslılar bu durumdan etkilenmekle beraber, "yine gelemezler, melekler bizi korur" demiş ve yine hücumlara direnmeye devam etmişlerdir.

Sonunda Çemberlitaş'ın etrafında toplanan halk meleklerin şehre giren Türkleri nasıl mahvedeceğini merakla beklemeye başlamışlardır. Fatih kendisiyle ilgili tüm kehanetlerde olduğu gibi beyaz bir ata binmiş, kahraman ordusunun başında ilerlerken bütün Hristiyanlar'ın Fatih'in kanlar içinde yere yıkılmasını beklemeleri boşa çıkmıştır. Fatih Çemberlitaş civarında toplanan çoluk çocuğun kendisini alkışlamak maksadıyla geldiklerini zannederek hepsini affetmiştir, oysaki durum öyle değildir.

Büyük beyaz atının yularını çekip ileriye doğru hareket emrini verdikten sonra kalabalık içinden bir filozof "Şuna bak şuna... şu güzelliğe... beyaz atının üstünde bir arslan gibi gidiyor. Bu güzeliğe melekler de aşık oldu. Onu öldürmeye kıyamadılar. Şehri ona bağışladılar." diye bağırmıştır.[184]

Başka bir kaynakta savaş tüm hızıyla sürerken surların içinde bulunan Vedud Sultan adında bir kişi "İstanbul ele geçirilmesin" diye dua ediyordur. Duası kabul olduğundan fetih giderek güçleşiyordur. Kuşatmadan 10 gün sonra, durumu ermişlerle konuşmakta olan Akşemseddin, Fatih'e üzülmeyin diyerek "İstanbul'u fethedeceğinizi daha önce size bildirmiştim. Fakat surların içinde Şeyh Maksud'un halifelerinden Vedud adında bir kişi vardır. O ölmeyince bu surların düşmesi imkansızdır. Ama 50 günde ölür" diyerek İstanbul'un fethedi-

leceği günü bildirmiştir. Ancak, bu "ilahi sırrın" saklı kalmasını da ayrıca istemiştir.

İstanbul, 20 gün süresince kuşatılmış, fakat ele geçirilememiştir. Bütün gaziler, 77 evliya ve 3000'den fazla alim ve şeyh, hep birlikte İstanbul'un fethi için dua etmektedir. Rivayeten o anda kentin üzerine bir karanlık çöker; gökgürültüsüyle birlikte şimşekler çakmaya başlar. Birden hipodrom (Sultanahmet meydanı) yönünde beliren bir ateşin göğe doğru yükseldiği ve birçok binayı havaya uçurduğu görülür. Üzerine yağan yıkıntılar arasında halk kaçışmaya çalışmaktadır. Yine de Bizanslılar yılmamış, kenti gayretle savunmaya devam etmişlerdir.

Nihayet 50. gün geldiğinde surların içinde feryatlar yükselir. Vedud Sultan ölmüştür. Bizanslılar da bundan ötürü dövünüyorlardır. İslam askerleri kentin üç yanından harekete geçecekleri an, Fatih kavuğu başında, mavi çizmeleri ayağında, atına binip elindeki kılıcı kaldırarak: "Gaziler, Allah'a şükür, İstanbul'un Fatihi oldunuz" der. Böylece, Bizanslı kahinlerin yanlış yorumladıkları kendi kehanetleri de gerçekleşmiş olur.[185]

Fetih esnasında vuku bulan aşkın bir olay da Bizans söylencelerinde şöyle yer almıştır: Kuşatma sırasında Tanrı bir meleğini Agapios adındaki bir keşişe gönderir. Melek getirmiş olduğu tahta bir kılıcı Agapios'a verir ve bunu Rum imparatoru Konstantinos Paleologos'a götürmesini söyler.

Keşiş Agapios kendisine verilen tanrısal görevi yerine getirmek üzere hemen imparatorun sarayına gider. Kontantinos'un huzuruna çıkarak şöyle der: "Yüce Tanrımız bu kılıcı size gönderdi efendimiz. Bu kılıcı alın ve onunla düşmanınız Türkleri yok edin."

Konstantinos Paleologos kılıcı alır, ama tahtadan yapılmış olduğunu görünce çok öfkelenerek bağırır:

"Benim elimde şanlı Davud'un her savuruşta dört mızrak boyu uzayan olağanüstü kılıcı var. Bu tahta kılıç ne işime yarayacakmış ki benim?" diyerek ermiş adamı kovar.

Keşiş ummadığı bu davranıştan dolayı çok üzgündür ve o kızgınlıkla doğruca Türk Padişahının yanına gider, kılıcı ona sunmak ister. Genç Padişah da bu kutsal armağanı büyük bir sevinçle kabul eder.

Rivayet bu kılıcın sayesinde de İstanbul'un fethinin başarıldığı yönündedir. Yine aşkın güçler devreye girmiş ve bin yıllar öncesinden işaretlenmiş kozmik saatin şaşmaması için mekanizmalar işletilmiştir.[186]

Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'a girdikten sonra Ayasofya'yı ziyaret ederken, binanın içindeki, terleyen direk adıyla bilinen mermer sütunun olduğu tarafta bir ışığın parladığını görür. Yanındakilerle birlikte o yöne doğru gittiğinde, ışıkla kaplı beyaz bir bedenin kıbleye dönük bir halde yattığını görür. Parlak göğsünde, kırmızı renkli bir su ile "vedud" yazılıdır. Akşemseddin, "İşte Padişahım, İstanbul'un 50 günde fethedilmesine neden olan bu kişiyi size daha önce bildirmiştik. Allah'ın himmetiyle o gün İstanbul'un fethi için dua edip ruhunu teslim etmiştir." demiştir. 77 evliya ve bütün alimler. Vedud Sultanın bedenini yıkamak isterler. O anda terleyen direk yönünden, "Merhum yıkanmıştır, derhal defnedin" diye bir ses duyulur. Vedud Sultanın cenazesini hemen bir tabuta koyarak, Eminönü tarafından bir kayığa yönlenirler. Kayık kendi kendine giderek, Hz. Eyüp'ün yattığı yerin yakınında durur. Tabut gene kendiliğinden yönlenerek oradaki hazır bir mezarın başında durur. Mezardan "Ya Vedud" sesi duyulur. Cenaze oraya defnedilir.[187]

Evliya Çelebi'ye göre Fatih'in Ayasofya'ya girişi çok zor olmuştur. Keşişler kapıları kapatmışlar, hatta karşı koymuşlardır. Bunların arasında sonradan Müslüman olan yaşlı bir keşiş vardır, sonradan adını Baba Mehmet koydukları bu adam, mihrabın sağ tarafında Hz. Süleyman'nın ibadet yeri olduğu söylenen karanlık köşeyi gösterince, Fatih orada iki rekat hacet namazı kılar. Adam yer altında saklanmış olan hazinelerin de yerini göstermiştir. Sonrasında hazinenin Tersane Bahçeleri ve Hazine-i Hümayun'a taşındığı rivayet olunur.[188]

Kutsal Emanetler

Bizans'ın nam-ı diğer Konstantin'in fethinden sonra, Fatih Sultan Mehmed'in özenle korunan kutsal emanetlere (Röliklere) belirgin bir ilgi ve özen gösterdiği bilinmektedir. Fatih, kiliselerde bulunan kalıntıların birçoğunu yeni yaptırdığı Topkapı Sarayı'nın iç hazinesinde saklamıştır. Dönemin kaynakları, bu konuya değinerek, hükümdarın bu davranışını çeşitli nedenlere bağlamışlardır. İstanbul'un Roma imparatorluğunun kültür mirasına sahip oluşu ve "Yeni Roma" ismiyle simgelenişi onu kutsal kılmaktadır. Zira böylesi bir ünvan ona Tanrılar kenti payesini kazandırmıştır. Ortodoksluğun da başkenti olan İstanbul, koruyucusu olan "Meryem Ana"nın kanatları altındadır. Eski metinlerde Bizans kiliselerinde Meryem Ana'ya ait birçok eşyanın bulunduğu da bir gerçeklik payı içermektedir. Tüm bunların ötesinde Fatih'in de farkında olduğu en önemli unsursa, sembollerle günümüze taşınan bilginin diğer adı olan "Gökyüzündeki cennetsel Kudüs" imgesidir ki Bizans'ın bu anlamdaki ruhban özelliği tüm çağdaşları tarafından bilinen bir realitedir. Böylesi bir tinsel ve tarihsel sürekliliğin yanında gizli öğreti ve bilginin devamı açısından da "Yeni Roma" kavramı yeni tanımlanacak olan İslam'ın İstanbulu, böylesi bir yeni dinsel bağlantı nedeniyle uzun yıllar "Yeni Kudüs" olarak tanımlanacaktır.

1204'deki Latin işgali ve yağması öncesi, Ortaçağ Avrupası'nda Bizans'ın sahip olduğu kutsal emanetlerin sayısı ve şehrin ihtişamlı zenginliği, vaazlara bile konu edilmişti.

İstanbul'un "Yeni Roma" ve "Yeni Kudüs" özellikleri Avrupa'da iyi bilinen bir konudur. Hristiyan hacıların Kudüs'ten önceki veya sonraki durağı daima İstanbul olmuştur. Bu durum aleni olarak uzun yıllar Avrupa'daki "Kutsal Şehir" konumunu korurken şimdilerde bu vasfını yitirmiş değil sadece hatırlayamamaktadır. Bu gelenek gelecek bin yıllar boyu artarak devam edecektir..

Dördüncü haçlı seferini bahane ederek Bizans'ı yağmalayan Latinlerin İstanbul'dan birçok eseri bu arada röliklerin önemli bir kısmını da kendi şehirlerine götürdüğü bilinmektedir.

Öte yandan yüksek bilinci ve bilgisiyle evrensel bilginin tek olduğunu kavramış, inanmış ve yaşamış Fatih büyük bir ruhsal kültürün öğrencisidir (inisiyedir). Eriştiği bilinç, bilginin evrenselliğine vakıf olmuş şahsiyetiyle, İstanbul'daki birçok kutsal yapı ve röliklerin korunmasını sağlamıştır. 15. yüzyılda Avrupa'da özellikle İtalya'da gelişen hümanizm akımını ve rönesans eğilimlerini dikkatle izleyen Fatih, İstanbul'a atfedilen "kutsal" özelliğinin de bilincindedir. Kozmik bilginin izlediği yolun, gizli inisiyasyon öğretilerinin farkında olan bu hükümdar, antik uygarlıkların meraklı bir gözlemcisi ve ilgilisidir. Çeşitli kaynaklar, hükümdarın Polibius tarihini, Augustus, Konstantinus ve Teodosius'un hayatını incelediğinden, Büyük İskender ve Julius Sezar'ı kendine örnek aldığından söz etmektedir. Çağdaşlarının işaret ettiği gibi, Fatih'in Truva'daki kalıntılar karşısındaki heyecanı, Arnavutluk'taki Elbasan Kalesi'nin yerinde bulunan antik bir şehri incelemesi, Rumeli Hisarının inşa edileceği alandaki eski bir hamamın tarihçesiyle ilgilenmesi bölgeler ve yerler konusunda seçici davrandığının göstergesidir.

Sembol dili ve bilginin sembollerle saklanması geleneğinin farkında olan Fatih; bu anlamda biçim dilini de bildiği kuşku götürmez bir gizem kişiliğini de ön plana çıkarmaktadır.

Örneğin: Papa II. Pius'un şiddetle eleştirdiği çok tanrılı dinlerde kullanılan pagan görünümlü bir mezar inşa ettirmiştir. Ortaçağda insanlar ile doğaüstü güçler arasında bağlantı nesnesi olarak kabul edilen rölikler, özünde azizlerin kemikleri olmalarının ötesinde kutsal birer emanettir.

Röliklerin zaman içerisinde Venedik'le pazarlık konusu olması ve yine zaman içerisinde elden çıkmasına neden olacak anlaşmalara gidilmiş olması onlara verilen değeri ortaya koymaktadır. Bugün sadece Topkapı Sarayı'nda tek bir rölik vardır o da, Vaftizci Aziz İoonnes'in kol kemiğidir.

Gerek Doğu, gerek Batı kültürlerinde "Merkezi kutsal şehir" özelliği, gerekse tarihsel ve kozmik bilginin sürekliliğinin simgesi olması bakımından İstanbul, Osmanlı devletinin "Cihan hakimiyeti" projesine zemin oluşturacak ilahi desteğin hissedildiği yer olmuştur. Kutsal şehrin yeni hükümdarı kentin bilinen tılsımıyla önemli bir psikolojik üstünlük kazanmıştır. Kur'an'da ve hadislerde geçen Bizans'ın merkezi İstanbul, geleneksel Osmanlı kaynaklarına göre, Kur'an'da "Ahirün" kelimesiyle tarih düşülerek fethi müjdelenen şehir de hiç kuşkusuz yine bu yanmadadır. Nitekim Osmanlının tarihine düşülen notta "Eyüp el-Ensari'nin mezarının bulunması" konusu da oldukça güç katan manevi unsurlardan kabul edilmiştir.

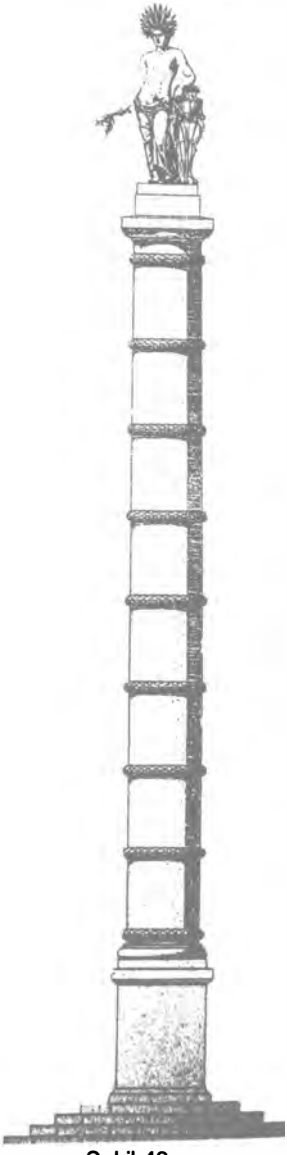
Akşeyh Ensari'nin kabrinin yerini tespit eder...

Sultan Fatih, bir gece Akşeyh'i ziyarete gider ve "Ashab-ı Kiram'ın büyüklerinden Eba Eyyubi el-Ensari'nin kabrinin İstanbul surlarına yakın bir yerde olduğunu tarih kitaplarından okudum. Yerinin bilinmesi ve bulunması muradımdır." diye buyurur.

Akşeyh, "Şu karşı yakadaki tepenin eteğinde çoktandır bir nur görüyorum. Orada olmalıdır." cevabını verir. Bunun üzerine Akşeyh ve Sultan yerin tesbiti için harekete geçerler. Akşeyh mezarın bulunduğunu iddia ettiği yere iki çınar dalı diker ve oradan ayrılırlar. Sultan Fatih, gece biraz da Akşeyh'i sınamak için olsa gerek, dalların yerlerini değiştirir. Ve tesbit edilen yere vezirinin yüzüğünü gömdürür. Ertesi gün Sultan ve Akşeyh tesbit edilen yerin değiştiğine kanaat getirerek dalların yerlerinin değişmiş olduğunu söyleyerek tekrar kabrin üzerine diktirir. Sultan bunun üzerine vezirin yüzüğünü çıkarıp kendisine verin emrini verir. Bu durum Sultanı biraz daha heyecanlandırmıştır. Akşeyh de "dalların değiştiği yer de yıkandığı yerdir. Onlar da orada kalsın" der. Bunun üzerine Fatih Sultan, bir emare daha gösterip gösteremeyeceğini sorar. Akşeyh, bir metre kazıldıktan sonra isminin yazılı olduğu bir taş çıkacak demesi üzerine bir metre kazılır ve "bu mezar Eba Eyyubi Ensari'nin kabridir" yazılı taş çıkar.[189]

Çemberlitaş Sütununun altında Hz. İsa'ya ait haç ve çivi parçaları vardı.

İstanbul'da mevcut yer altı ağı ve okült enerji sistemine ilişkin olarak üzerinde durulması gereken çokça söz ettiğimiz, Çemberlitaş adıyla bilinen sütundur. Tekrar bir göz atalım. Onun merkeziyet konumu, tarih boyunca önemli sayılmasının birden fazla nedeni vardır. Çemberlitaş, mabet prototipine uygun bir biçimde yapılmıştır. Burada orijinal piramit formunun yerini Herodot'un Finike'de gördüğü tapınaktaki gibi, bir sütunun aldığını görürüz. Sütunun üzerinde aktarımlara göre uç noktaya oturan bir Apollon heykeli konumlandırılmıştır. Altında ise Şekil-8'de görüldüğü üzere birden fazla iç oda vardır. İşte Konstantin bu iç odalara aynen Artemis heykelindeki diaped gibi, hem Roma dünyası hem de Hristiyanlık âlemi için kutsal sayılan objeleri yerleştirmiştir. (Şekil-48) Bu kutsal emanetler arasında yer aldığı bilinen ve araştırmacılarca üzerinde en çok durulan obje. Hz. İsa'nın gerilmiş olduğu haç'a ait tahta parçalarıdır.

Şekil-48

Evliya Çelebi ve Hazerfen Hüseyin Çelebi'nin de teyit ettiği bu bilgi, Bizans tarihçisi Heskios Jilustrians'un da anlatımları arasında yer almaktadır.[190] Hazerfen Hüseyin Çelebi 17. yy.da yazmış olduğu Bizans tarihinde, İmparator Konstantin'in annesi Helena tarafından Kudüs'ten alınıp İstanbul'a getirilen

haç'ın değerinin bilinmemesinden korkularak mahzene konduğu, üzerine Çemberlitaş'ın inşa edildiği söylenmektedir. Ayrıca Çemberlitaş dikilirken bölmeleri arasına Hz. İsa'nın gerildiği haç'tan kopmuş bazı tahta parçalarıyla çivilerin konduğundan da bahsedilmektedir. Bu sebeple Hristiyanlarca Çemberlitaş'ın kutsal olduğu özellikle belirtilmektedir. Hatta Miss Pardo yüz sene evveline kadar (günümüzden 150 yıl öncesine kadar) Hristiyanlar'ın Çemberlitaş'ın önünden geçerken durup haç çıkardıklarını İstanbul'a dair kitabında kaydetmektedir. (Hüseyin Çelebi)[191]

"Patria Konstantinaupoleos" adlı ve Roma'daki Angelica Kütüphanesinde bulunan el yazması eserde şunlar yazmaktadır:

> "..... ve ayrıca Konstantin iktidarı aldıktan sonra şehir içinde bir su kemeri inşa edilmişti. Bir de sözde iki mihverle, meşhur somaki taşından sütun inşa edilmişti ki, bunun üzerinde vatandaşlara Güneş Tanrısı kılığıyla takdim edilen Konstantin'i görüyoruz. ....."

Bu satırların yanında elle yazılmış ve sonradan ilave edilmiş bir not bulunmaktadır:

> "Sütunun temellerinde ve alt inşaatında kutsal tahtalar (haç parçaları) azizlerin kalıntıları ve suçluların iki hacı vardı (yani Hz. İsa'nın sağında ve solunda çarmıha gerilen iki suçlunun)" [192]

Kutsal haç'ın yanı sıra, Hz. İsa'nın çarmıha gerilirken kullanılan çivilerden bazıları, Hz. İsa'nın mesedildiği yağın kabı, kanının bulaştığı toprak parçaları ve Hz. İsa'nın kutsadığı yedi ekmek gibi birçok kutsal emanetin de Çemberlitaş'ın altındaki iç odada muhafaza edildiğine inanılmıştır.[193]

Bizans İmparatoru I.Aleksios dönemin papasına yazdığı mektupta söyle diyordu: "... Bu kentte Hz. İsa ve takipçilerinin en değerli rölikleri var. [xxxi] Hz. İsa'nın bağlandığı sütun, ken-

disine karşı yapılan işkence sırasında kullanılan kamçı, giydirilen kırmızı kaftan, haçın önünde çıkarılan giysisi, haça çakılma esnasında tutturulan çiviler, başına takılan dikenli taç, mezarındaki keten elbisesi, ki bazı ikonlarda Cebrail İsa'nın takipçilerini mezarın önüne getirir ve Hz. İsa'nın göğe yükseldiğini bu nedenle de mezarının boş olduğunu gösterir, mezarda kalan tek nişane Hz. İsa'nın bu keten elbisesidir, gerçek haçın parçası, Aziz Yahya'nın başı, Hz. İsa'nın kutsal kanı, Hz. İsa'nın bedenine saplanan mızrağın parçasının yanı sıra diğer aziz ve azizelerin rölikleri de bulunmaktadır. Konstantinopolis kiliselerinin hazine odaları altın, gümüş ve değerli hazinelerle doludur. Ayasofya'nın zenginliği Kudüs'teki Süleyman mabedinin bir zamanlar sahip olduğu zenginliği dahi gölgede bırakacak durumdadır. İmparatorların mezarları da çeşitli zenginlik ve kutsal emanetlerle doludur..." diyerek yardım istemektedir. (194)

İlginçtir ki imparatorluk sınırları içinde olan Kudüs'le ruhsal bağ özelikle Konstantin'in annesi Helena kişiliği üzerinden güç kazanmıştır. Bu bağın izleri İstanbul'da günümüze dek gelecek eserler bırakılmasına neden olmuştur.

Özellikle Kudüs kutsal şehri ve barındırdığı gizemler Osmanlı'ya dek uzanan bir başka gizemin de habercisidir. Kadim haritalar konusunda Templier ("Knights Templar" mabet ya da tapınak şövalyeleri) menşeli olduğu izlenimi veren tabletlerin üstündeki kadim haritaların kopyalarından yararlanılmış olduğu fikri de akla gelmektedir. Albay James Churchward'ın "Mu'nun Çocukları" isimli kitabında Tibet'in batı manastırlarından birinde 20.000 yıl öncesine ait olduğu kanıtlanmış bir tablet üzerinde Güney Amerika kıtası haritasının kopyası vardır. Kopya harita, günümüz haritalarıyla inanılması güç bir benzerlik sergilemektedir.

Barbaros'un Osmanlı sancağı altına girmesi sonrasında da dikkat çekici unsurlar oldukça kayda değer mesajlar içermektedir. Malumdur ki yüzyıllar boyu Osmanlı'nın sembollerin-

den biri olan şimdilerde İsrail'in bayrağını süsleyen Hz. Süleyman'ın mührü tanımlamasıyla bilinen kadim sembol, Barbaros'un da sancağında yerini almıştır. Ayasofya dahil bir dönem tüm mimari yapılarda mutlak kullanılmış bu mühür, inanışa göre sihirlidir. Barbaros'un sancağında bir diğer dikkat çekici sembol olan Hz. Ali'nin kılıcı "zülfikar"ın olduğu iddiası vardır Ancak bayrakta görülen kılıcın duruşu, genelde tüm ezoteriklerin ortak sembolü kabul edilen pergel biçimi dikkatlerden kaçmamaktadır.

Mühr-ü Süleyman

Sancağın alt ortasındaki iç içe iki eş kenar üçgenden oluşan yıldız şeklindeki Hz. Süleyman'ın mührü ise geçmişte Müslümanlar tarafından yaygın olarak kullanılan ve Mühr-ü Süleyman olarak da bilinen Rahmani bir simgedir. İstanbul'daki yüzlerce yıllık tarihe sahip pek çok caminin tavan, duvar ve cam süslemelerinde de Mühr-ü Süleyman deseni bulunmaktadır. Nitekim Barbaros Hayreddin Paşa'nın, "rüzgara hükmedebilmek maksadıyla" sancağına Mühr-ü Süleyman motifi nakşettirmesi de bu geleneğin sonucudur.

İstanbul'un kuruluşunda da karşımıza çıkacak olan Hz. Süleyman, Kur'an-ı Kerim'de övülerek bahsedilen ve Allah tarafından kendisine muhteşem bir medeniyet bahşedilmiş "Hükümdar" bir peygamberdir. Hz. Süleyman, "Ey Rabbim! Beni bağışla. Bana, benden sonra kimseye layık olmayacak bir mülk (hükümranlık) bahşet! Şüphesiz sen çok bahşedicisin!" (Sâd Suresi: 35) şeklinde dua etmiştir. Allah da rüzgarı, şeytanları, cinleri ve hayvanları onun emrine vermiştir. Kur'an'da belirtildiği üzere "rüzgar" onun emriyle dilediği yere esmiştir. İşte her denizci gibi kaderi denizde esen rüzgarlarla bağlantılı olan Barbaros Hayreddin Paşa da dünyanın en büyük deniz savaşı olan Preveze'de ters esen rüzgara karşi Hz. Süleyman'dan aldığı cesaret ve sancağında taşıdığı mührün hikmetiyle Allah'a yalvarışını hatıralarında yazmıştır.

Türk-İslam tarihinde sıkça kullanılan bu "altı köşeli yıldız" deseni zaman içinde "Seal of David" adıyla Yahudi ve Masonlar tarafından da kullanılmaya başlandı. Yahudiler sonraki dönemlerde bu şekli kutsal kabul edip sancak, flama ve muskalara işleyerek büyücülük tılsımı yaptılar denilmektedir. Bu şeklin Yahudiler tarafından bir sembol olarak sıklıkla kullanılmaya başlanmasıyla birlikte Müslümanlar tarafından kullanımı da o oranda azalmış ve günümüzde ise hemen hemen tamamen terk edilmiştir. (Şekil-49)

Şekil-49

Bugün Yahudilerin en önemli sembolü olan ve birbirine kenetlenmiş iki eşit eşkener üçgenden oluşan 6 köşeli yıldız, hexagram, "Magen Davut" ya da Davutun Yıldızı olarak bilinir. Aslında bu sembolün kökeni Yahudilik değildir. Helenistik dünyada Hexagramlar tüm dinler tarafından kullanılmıştır. Ortaçağda Müslümanlar, Hrıstiyanlar ve Yahudiler bu motifi şeytan ve ateşi uzak tutmak için kullanmışlardır. 14.yy. da Yahudi miztisizmi bu sembolün, Tanrı'nın Kral Davut'u korumak için kullandığı kalkanda kullandığını ileri sürerek, ilk defa 1527'de Prag'da Yahudi bayrağında yer alması sağlanmıştır. Aydınlanmış Yahudilerin, Yahudiliğin bir ırk değil bir din olduğunu ispatlamaları için, Hristiyanların haçına benzer bir sembole ihtiyaç duymalarından kaynaklı bu seçim, sonraları siyonistler için bir güç sembolü hâline dönüşür. [195]

Sihirli heykel

Biz tekrar kutsal emanetlerin mekânı ya da uğrak yeri Konstantin'e dönelim. Yunan Mitolojisi'nde Zeka Tanrıçası Athena'nın yaptığı ve adına "Palladion" denilen sihirli bir heykelden söz etmek ve bu sihirli heykeli Konstantin'de gör-

mek böylesine miti bol bir kent için artık çok garip gelmeyecektir. Zeus bu heykeli göklerden aşağıya indirdiği (gökten düştüğüne inanılan) ve Troya'nın korunması amacıyla, Troya Kralları'ndan Dardanus'a hediye ettiği rivayet edilir.

Troya'nın yakılıp yıkılmasından sonra Dardanusun sakladığı orijinal Palladion Roma'ya götürülmüş, oradan Konstantin'e getirilmiştir. Troya'dan (diğer adı İlion) sonra Roma'da Vesta tapınağına yerleştirildiği bilinen bu nesne, ilahi güçlerin himayesini bahşeden ve nereye giderse orayı yeni bir uygarlığın merkezi hâline getirdiği söylenen heykeldir. Palladion imparatorluk merkezi Roma'dan Konstantinapolis'e nakledildiğinde, elimizdeki verilere göre Çemberlitaş'ın üstüne yerleştirilmiştir. Hatta heykelin Hristiyan inancıyla örtüşmesi ya da kabul görmesini sağlamak için heykelin başına Hz. İsa'yı çarmıha rapteden çivilerden bazılarının yerleştirildiği de şu sözlerle günümüze ulaşmıştır:

"Evrenin yaratıcısı ve sahibi, ey İsa,
sana adadım bu kenti, senin krallık asası ve gücün Roma'nın.
Onu koru, esirge tüm kötülüklerden"

Kedrenos, kutsal yazılarıyla birlikte o ünlü on iki sepetin sütunun altına konulduğunu anlatır. [196]

Sonradan Palladion Çemberlitaşın üstünden indirilip altındaki iç odaya yerleştirilmiştir. Bu heykelden bahseden en eski tarihi kayıt M.Ö. 140'larda yaşamış olan Atinalı yazar Apollodoros'un bize ulaştırdıklarıdır.[197] Ruhsal gücün anteni olarak bilinen bu heykelin Konstantiniye'yi tam 11 yy. boyunca Bizans İmparatorluğu'nun, 5 yy. boyunca da Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti yapmasına hiç şaşmamak gerekir. Bu dönemler içerisinde gerekli saygı ve kutsiyetini hiç kaybetmemiş bir şehir olarak hak ettiği övgüye ve sevgiye yeterince sahip olmasa da halen capcanlı yaşamaktadır. (Şekil-50)

Şekil-50

Yukarıda saydıklarımızın dışında İstanbul'a getirilmiş önemli diğer kutsal emanetler arasında en bilinenleri, Hz. Musa'nın asası, Hz. İbrahim'e izafe olunan tencere, Hz. Fatma'nın seccadesi, Hz. Muhammed'in eşyalarıdır. [198]

Ayasofya'daki tabut

Bu kutsal toprakları eşsiz efsaneleriyle süsleyen Ayasofya'da da birden fazla kutsal emanet keşfedilmeyi halen beklemektedir. Örneğin, Ayasofya'nın içinde orta kıble kapısı üstündeki sarı pirinçten yapılmış tabutta, inanışa göre Kraliçe Sofiya yatmaktadır.

Bu tabuta asla dokunulmaması gerektiği rivayet edilir. Çünkü tabuta el sürülürse büyük bir gürültü kopar ve bütün yapı sallanmaya başlarmış ve yine bu mabedin kubbesinin dört tarafında yer alan Cebrail, Mikail, İsrafil ve Azrail'i canlandıran dört melek resmi yer almaktadır. Bu melekler kanatlarını açmış bir biçimde betimlenmişlerdir. İnanışa göre Azrail, imparatorların ölümlerini, Mikail düşman saldırılarını, Cebrail ve İsrafil ise gerçekleşecek olayları haber vermekteymiş.

İnananlar tabut ile bu melekler arasında bir ilişki kurmaya çalışmışlardır. Tabutun koruyuculuğunu da üstlenmiş olan bu melekler ona dokunulmaması görevini de üstlenmişlermiş.[199]

Yine kutsal olduğu herkesce bilinen Nuh'un gemisinin parçalarının dünyanın dört bir yanındaki kutsal merkezlerde saklanıyor olduğu, Ayasofya'nın büyük kıble kapısının kanatlarının Nuh'un gemisinin tahtalarından yapıldığı söylencesi

vardır. Bu kutsal emanetin geçmişte denizcilere de faydası olduğu anlatımlar arasındadır. Denize açılacak denizciler veya yolcular sefere çıkmadan önce bu kapıya gelir, dua eder ve Hz. Nuh'tan yardım dilerlermiş.[200]

İslam inanışına göre ilahi lütfun terimi ya da nesnesi "Tabut" Hz. Musa'nın "Ahid Sandığı" ve diğer birçok kültürde kendine yer bulmuş bu sihirli, ilahi nesnenin yolunun İstanbul'la kesiştiğini görmek artık bizleri şaşırtmamalı. Dünyanın en gizemli nesnesi olarak tarihe geçen bu özel emanetin de buraya getirildiğine inanmak bu kadar zengin bir birikime sahip kent için çok güç olmasa gerek

Tabut'un kimin emriyle yapıldığı, nereden geldiği ve kime ait olduğu konusunda hiçbir somut açıklama yoktur. Fakat tefsir ve tarihi kaynaklar Tabut'un menşei hakkında birbirinden farklı görüşler ileri sürmektedirler. Kaynaklar Tabut'u Yahudi geleneğindeki Sina buluşmasıyla başlatmayıp ona daha eski bir köken vererek Adem'e kadar götürmüşlerdir.

Tabut'un nereden geldiği konusunda kaynaklarda üç farklı görüş vardır:

1. Âdem cennetten yeryüzüne inerken beraberinde bazı şeyler de getirmiştir. Bunlardan biri de Tabut'tur.

2. Sandık/Tabut Âdem cennetten indikten sonra Allah tarafından ona gönderilmiştir.

Bu sandık İslam inancı boyutuyla bakıldığında Âdem soyundan gelen peygamberlerin resimlerini içermektedir. Peygamber sayısı kadar çekmecesi olduğu günümüze ulaşan bilgilerdendir. Kırmızı yemen taşından yapılmış, boyu üç, eni iki arşın (1 arşın 45 cm) olup altın kaplamalı şimşir ağacındandır. Ölümüne kadar Âdem'de, daha sonra Şit'te kaldığı anlatımlar arasındadır. Onun ardından da sürekli miras yoluyla Âdem soyundan gelenlere aktarılmıştır ta ki İbrahim'e ulaşıncaya kadar. İlk peygamberlerden İbrahim'in ölümü üzerine emanet, çocuklarının büyüğü (peygamber soyundan, daha doğrusu

resul, ilahi elçi) olan İsmail'e geçmiş ve onun ölümü üzerine oğlu Kedar'a (Arapça Haydar) geçmiştir. İshak'ın soyundan gelenler, Tabut'un ancak bir peygambere miras kalabileceğini, Kedar'ın ise peygamber olmadığını söyleyerek Tabut'u istemişlerdir. Başlangıçta buna razı olmayan Kedar, bir gün Sandığı açmak istemiş ama başaramamıştır. İlahi bir sesin kendisine şöyle dediğini işitmiş: "Bu peygamber mirasıdır ve ancak bir peygamber tarafından açılabilir. Onu, yeğenin İsrailoğlu Yakub'a ver" Bunun üzerine Kedar Tabut'u hemen Yakub'a vermiş. Tabut daha sonra Musa'ya ulaşmış ve o da içine Tevrat'ı ve kendisine ait eşyaları yerleştirmiş ve ölümüne kadar onda kalmış. Ardından Samuel dönemine kadar İsrail oğulları peygamberlerinin mülkiyetine geçmiştir. Kuran'da da (Bakara 248) bahsi geçen, Sandığın Adem'le beraber cennetten gönderilmesi olayına Bizans tarihinde de rastlanmaktadır. İslam geleneğinde olay Heraklius'un sandığı olarak kayıtlara geçmiştir.

Bu konudaki anlatımlara göz attığımızda Hz. Ebu Bekir dönemi dikkatleri çekmektedir. Eldeki metinler Hz. Ebu Bekir'in elçileriyle Bizans İmparatoru Heraklius'un arasında yaşanan bir diyaloğu anlatmaktadır. Tabut'un kökeni hakkında tefsir kaynaklarında geçen Tabut Âdem'den kalma geleneğini destekleyen bir bakış açısını verir bize.

Ebu Eyyüb'ün uzun öyküsünde de yer alan Konstantin'in kayınbabası Kayseri İmparatoru ve Ayasofya'nın kurucusu olan Asafiyya'nın babası, bazı kaynaklara göreyse Bizans İmparatoru olarak gösterilir. İslam peygamber'inin Heraklius'a yazdığı, onu yeni dini kabul etmeye davet eden mektup Arap tarihçilerinin üzerinde durduğu noktalardandır. 895'te ölen Dinavari'ye göre sandık hikâyesi onun anlatımlarıyla günümüze ulaşmıştır. [201]

Hz. Ebu Bekir'in, halifeliğinin ilk yılında, irtidat olaylarını bastırıp iç huzuru sağladıktan sonra İmparator Heraklius'a, dine davet amacıyla Hişamb. As, Ubade b. Samit ve Nu'aym b. Abdullah'tan oluşan üç kişilik bir elçi heyeti gönderilir. İslam

kaynaklarında yer alan bu diyalog oldukça dikkat çekicidir. Verilen bu bilgilerden bu elçiliğin tarihi 12/633 olarak tespit edilebilmektedir.

Bazı mübalağa ve efsane unsurlarıyla karışmış olduğu anlaşılan rivayetlere göre, elçilik heyeti Heraklius tarafından kabul edilir. Heraklius, elçilerden temel dini inançları, ibadet ve adetleri hakkında bilgi alır. İmparator Heraklius bir gece elçiler ile görüşmesinde yaldızlı ve çekmeceli büyük bir sandık getirir. İçindeki çekmecelerde özenle saklanan ve her birinin üzerinde bir insan figürünün resmedildiği ipek parçalar vardır. Bunları sırayla elçilere göstermeye başlar. Elçiler sırayla gösterilen resimleri tanımadıklarını söylerler. Heraklius daha sonra bunların Âdem'in, Nuh'un, İbrahim'in resimleri olduğunu söyler. Daha sonra İmparator bir resim daha gösterir, elçiler bu resmi hemen tanırlar, çünkü gösterilen resim Hz. Muhammed'in ta kendisidir.

Kaynaklardaki sıra biraz farklı olsa da Beyhaki olayı orijinal şekliyle şöyle anlatılır.

"Hükümdar bize sordu: Onu tanıyor musunuz? Biz, Evet, o Allah'ın elçisi Muhammed'dir, dedik ve ağlamaya başladık. O sırada, Allah sözlerimin şahididir, Hükümdar ayağa kalktı, sonra yerine oturdu ve bize şöyle dedi: Allah adına yemin edin o mudur? Biz cevap verdik: Elbette, bizzat onu sen de gördüğüne göre odur."

O zaman, bir süre durdu, sonra şöyle dedi: "Gerçekte bu, sıradaki son çekmeceydi, ama sizi sınamak için öne alarak onu açtım."

İmparator daha sonra her bir çekmeceyi açarak her peygamberin isimlerini zikrederek onları tanıtır. Böylece Musa, Harun, Lut, İshak, Yakup, İsmail, Yusuf, Davud, Süleyman ve İsa'nın isimleri de anılır.

Daha sonra elçiler Sandığı nereden bulduğunu sorarlar: "Bu portreleri nereden buldun, çünkü şimdi biliyoruz ki bunlar peygamberlerin figürleridir ve bunların arasında peygamberimizin resmini de gördük". Hükümdar bize bunu şöyle

açıkladı: "Âdem, kendi soyundan gelen peygamberleri göstermesini Allah'tan istemişti. Allah onun için peygamberlerin suretlerini cennet ipeğinden kumaş parçaları üzerine yarattı. Bu portreler, güneşin batışındaki Âdem'in hazinesinde kalırlar. Zül'-Karneyn onları alıp götürdü. Danyal Peygamberin dönemi geldiğinde o, bu portrelerin kopyalarını yaptı, bizdekiler de işte Danyal'in yaptığı resimlerdir."

Tabut'un Âdem döneminden kaldığını iddia edenlerin iddialarına delil olabilecek bu olay en eski İslam kaynaklarında ve İslam'ın ilk dönemlerinde yerini alması bakımından da manidardır.

Sandığın menşei hakkındaki diğer bir görüşe göre ise sandık Hz. Musa'nın annesine aittir. Ebu Cafer'den rivayet edildiğine göre bu Tabut'u Hz. Musa'nın annesine Allah indirmiştir. "Annesi de Musa'yı bu Sandığın içine koyarak denize salıverdi" denilir. [202]

Hz.Musa'nın Hızır ile buluşması esnasında yanında arkadaşının Hz. Yuşa olduğu söylenmektedir. Musa Peygamber Tanrı'nın emriyle Yuşa'yı Kubbetül zaman'a zamanın kubbesi olarak anılan, toplanılan yer anlamındaki yerde Hz. Musa bereketinin O'na geçmesi için elini O'nun üzerine koymasını (el vermesi tabiri) kendisinden sonra İsrail oğullarını yönetmesini emretmiştir. Vefatına yakın dönemde ise Musa, 10 emrin yazılı olduğu levhaların, zırhını, yanında mevcut nübüvete ait şeyleri içine koyarak Yüşa İbn Nun'a bırakmıştır. Hz.Yuşa'nın İstanbul'la ilgisi herkesce bilinir. İlerleyen sayfalarımızda değineceğimiz üzere İstanbul için önemli bir veli olarak işaretli bir noktayla temsiliyeti halen devam etmektedir.

Daha sonra Sandık Samule dönemine kadar gelir.

Kur'an'da Tabut'un önceden var olduğunu güçlendiren diğer unsuru Hz. Musa'nın annesine yönelik sözlerinde görürüz: Allah Musa'nın annesine şöyle demiştir. "Musa'yı Tabut'a koy" (fi et-tabut) "bir" Tabut'a koy dememiştir. Bilinen malum olan Tabut'a koy denilmiştir.[203]

İstanbul'un Kuruluş Efsaneleri

Yüzyıllara damgasını vurmuş bir kent olur da hakkında öykü, hikâye ve efsane anlatılmaz mı? İşte bunlardan birkaçına yer vermek, konulara çok boyutlu bakmamızı sağlayacaktır.

Öncelikle tanrıların tanrısı Zeus'un İstanbul'un kuruluş efsanesinde yer alıyor olması ona tanrılar mekânı payesi de kazandırmıştır. Birçok kuruluş söylencesine sahip bu yarımadadaki hikâyelerin ilki, uygarlığın kurucusu Bizans'ınkidir. Bu adla anılan eski çağlarda yaşamış bir Trak kralıdır. Su perisi (Nymphe) Semestra'nın oğludur. Haliç koyunun sonundaki yörenin kralı Barbizos'un (Barbysios) Kızı Fidaleia (Phidaleia) ile evlenmiş, düğün hediyesi olarak Sarayburnu'ndaki Buzantion kentini almıştır.

Söylencelerden ikincisinde Bizas'ın kişiliği daha karmaşıktır. Bu, Boğaziçi'ne yabancılarca Bosphoros denmesine neden olan efsane yaratık İo'nun Keras (Haliç) civarında Keroesse'yı doğurmuş olmasıyla başlayan söylencedir. Haliç isminin de buradan geldiğinden hareketle Keroessa da Heros Eponymosu ve şehrin kurucusu Byzas'ı doğurmuştur. Babası deniz tanrısı Poseidon'dur. Küçüklüğünde, kaynak perisi Bizia'dan süt emmiştir. Büyüyünce de Bizantion kentini kurmuştur. Haliçin ilk ismi mitolojik kaynaklara göre Kereossa'dan gelmektedir, (Zeusun sevgilisi İo'nun kızı) bu isim aynı zamanda boynuz anlamına da gelmektedir. 1949 yılında bir inşa kazısı sırasında Eyüp Alibeyköy yolu üzerinde bulunan Silahtarağa'da dikkate değer bazı heykeller bulunmuştur. Arkeolog Zekkiye (Çoruh) Başağın kaleme aldığı bulgularda siyah kalker taşından yontulmuş "Ronde Bosse" şeklinde işlenmiş devler mücadeleleri (Gigantomachie) sahnesini tasvir eden bir kompozisyon bulunduğunu dile getirmektedir. Üst tarafı insan, ayakları yılan şeklinde tasvir edilen gigantların muhtelif ilginç vücut aksamı arı ve devlerle girdikleri

mücadele betimlenmiştir. Meydana çıkan bina yapısı konusundaki yorumlarsa bu bölgede rivayet edilen kutsal ve şifalı su kaynağına işaret ediyor olduğudur. Söylenceye göre su perisi Semestra bu kaynağı koruyup kollamaktadır.

Üçüncü söylence ve kahramanı Vizas adında bir göçmen kafilesinin başkanının hikâyesidir. Bu kafile Antik Yunan'ın Megara yöresindendir. Aradıkları yurdun niteliğini kahinler kenti Delphoi'deki Apollon tapınağının kahininden öğrenmişlerdir. Kehanete göre, Körler ülkesinin karşısında duracak ve oraya yerleşilecektir. Deniz yoluyla gelen bu Yunanlı göçmenler, Sarayburnu'na Lygos adlı bir balıkçı köyüne çıkınca etrafa göz gezdirmişler ve karşı yakada daha önce yerleşenlerin, yarımadanın güzelliğini görmeyen körler olduğuna karar vermişlerdir. Böylece kehanet gerçekleşmiş ve yerleşim bölgesine kafile başkanlarının adı verilmiştir.

Dördüncüsü, Marmara bölgesine egemen olan Pers Kralı I. Darayavaus'un satrapı (valisi) Megabuzas'ın kısaltılmış adı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sarayburnu'nun coğrafi konumuna hayran kalıp, karşı kıyıdaki Kadıköy'ü (Khalhedon) ilk kez Körler ülkesi diye dillendiren işte bu Pers valisi Megabazus veya sadece Bazus'dur.

Ancak her şeyden öte tarih bu yarımadadaki yerleşimleri Prehistortik dönemlere kadar götürmektedir. Bu yöredeki buluntuların M.Ö. 3 binlere tarihlendiği bilinmektedir. (204-205)

İstanbul'un kuruluşuyla ilgili efsanelerden birisi de hiç kuşkusuz Hz. Süleyman hikâyesidir. Şöyle rivayet eder ki; tüm dünya üzerinde egemenlik kurmuş olan Süleyman peygamber, yalnızca insanlarla değil kurtlarla, kuşlarla, suda balıklarla, toprakta karıncalarla, yırtıcı kaplanlarla, fillerle, daha bin bir çeşit hayvan, cin, peri, dev ve cücelerle konuşabiliyor, onları yönetebiliyordur. Üzerinde egemenlik kurmadığı tek bir hükümdar kalmamıştır. Ancak batıdaki uçsuz bucaksız okyanusun ortasında bir adada yaşayan Ankur denilen hükümdar gözü pek, mert, kimseye boyun eğmeyen biridir.

Süleyman yeryüzündeki egemenliğini kabul etmeyen tek bir hükümdar kaldığını öğrenince Ankur'un adasına doğru sefere çıkar. Askerlerini yelkenleri atlastan halatları ibrişimden, kürekleri sedir ağacından kocaman karınlı, dev gemilere bindirip denizden, hayvanlar ordusuyla, cinleri ve perileri de havadan aşırıp Ankur'un üzerine yürür. Yapılan savaşta Ankur yenilir. Süleyman ona yüce Tanrı'ya inanıp tekbir getirmesini, yoksa kafasının vurulacağını söylediyse de inatçı hükümdar boyun eğmemekte sonuna dek direnir. Bunun üzerine Ankur'un başı Süleyman'ın otağı önünde yakıcı kılıçla kesilir. Malına ve mülküne el konulur.

Ankur'un Şemsiye adında dünya güzeli, gencecik bir kızı vardır. Süleyman bu kızla evlenip ülkesine döner. Ne var ki Şemsiye gün boyu iki gözü iki çeşme ağlayıp derdinden eriyip tükenmektedir. Süleyman sevgili karısının bu hâline dayanamayıp bir gün ona "Ağlama da dile benden ne dilersen" der. Şemsiye Süleyman'a dünyada bir eşi daha olmayan bir yerde görkemli bir saray yaptırmasını ancak böyle bir yerde otururşa mutluluğa kavuşabileceğini söyler. Bunun üzerine Süleyman kuşdiliyle kuşlara, cin diliyle cinlere, peri diliyle perilere, dev diliyle devlere dünyada bir eşi daha bulunmayan güzel bir belde arayıp bulmalarını buyurur. Bunlar doğudan batıya, kuzeyden güneye tüm ülkeleri arayıp tararlar. Sonunda Karadeniz'in Marmara'ya açıldığı Boğaz'ın kıyısında, bir yanı kara üç yanı denizle çevrili, ışıltılı mavi sularında balıklar oynaşan, kıyısında yemyeşil çayırlar yetişen, ılıman iklimli, günlük güneşlik bir belde bulurlar. Süleyman sevgili karısı Şemsiye için burada bir saray yaptırır. Rivayet bu ya o gün bu gündür, İstanbul'da Sarayburnu denilen yerde, Şemsiye'nin yaşadığı görkemli sarayın kalıntıları hâlâ durur.[206]

Dünyadaki tüm güzel yapılara ve kentlere imza koyan Süleyman peygamber, doğaüstü yönüyle İstanbul'un da kuruluş söylencelerine renk katmıştır. Başta doğaüstülüğün atfedildiği Süleyman peygamber kişiliği olmak üzere, tüm aşkın mahal ve mekânlar bu kişileştirme üzerinden sembolleştirilmiştir.

Şemsiye, duvarları mermerden, kapı ve pencereleri som altından, çatısıyla balkonları gümüşten yapılmış sarayına yerleştikten sonra da babası Ankur'u unutamamıştır. Onu her gün anabilmek için nakkaşlara bir resmini yaptırmıştır. Resimde Ankur, bir eli kılıcının kabzasında, öbür eli sevgili kızının okyanus incilerinden kendi elleriyle dizdirdiği gerdanlığındadır. Tılsımlı gerdanlığı, önünde diz çökmüş prensin boynuna takacak gibidir az sonra. Şemsiye bu resme baktıkça eski günleri, babasının ülkesinde yaşadığı mutlu geçmişi hatırlayıp, Süleyman'dan soğumaya, giderek onun dininden uzaklaşmaya başlamıştır. Bu durumu haber alan Süleyman puta taptığı gerekçesiyle Şemsiye'nin canına kıymıştır.

Rivayet bu ya, güzel prensesin cansız bedeni bir bahar günü saray bahçesine gömülmüş ve başucuna bir selvi ağacı dikilmiştir. O gün bu gündür İstanbul mezarlıklarında selviler bahar rüzgarında nazlı nazlı salınır. Kentin harcına bir kadın gövdesi karıştığından iklimi yumuşak, suyu saydam, güneşi göz kamaştırıcı, denizi mavidir. İnsanları narin ve ince olur; toprağıysa bereketlidir denilir.[207]

Evliya Çelebi, seyahatnamesinin birinci cildinde, Süleyman efsanesi, yukarıdakine benzer bir hikâyeyle aktarılmıştır.

İstanbul'un onlarca güzel kuruluş efsaneleri arasında gözümüze çarpanlardan bir diğeri de yine Evliya Çelebinin "Fi Beyan-ı Tarih-ı Konstantiniye Minevvela İla Ahire"dir.[208]

Bu metinde de karşımıza benzer bir anlatım çıkmaktadır. Ankur kızı Şemsiye, benzer gelişmelerden sonra yapılacak saraya karar verilir. "Bir yer bulun ki Hevası cennet misali olsun" denilmesinin üzerine devler, periler dünyayı dolaşmaya başlarlar. Nihayet Aydıncık dağı denilen yer bulunur, eşsiz sarayın inşasına başlanır. Temaşalık denilen bu yerde karar kılınır. Kah Elbruz'dan kah Kaf'dan mermerler getirtilir. Sekiz somaki mermer direk sonradan Ayasofya'nın inşasında kullanılacak olanlar da dahil olmak üzere birçok sütunu Kuh-ı Kaf'tan getirtilir. Sadece dev ve perilerin bildiği mermer yataklarından getirilen

parçalardan devler periler hem insan hem de cin cem olarak muhteşem bir saray yaparlar. Saray bittiğinde Şemsiye yerleşir ve bir zaman sonra o yeri beğenmez. Şemsiye, Süleyman peygambere rivayete göre sonradan Yeni Kudüs Adıyla anılacak olan Beyt ül Mukaddes'i istediğini söyler. İşte bu yer tarihe seçilmiş kent adıyla geçecek olan İstanbul olacaktır.[209]

Bilindiği gibi Kral Süleyman, Yahudi tarihinin yegane altın çağında tahta oturmuş tarihi ve dini hatta ilahi bir şahsiyettir. Öldükten kısa bir süre sonra İsrail ikiye bölünmüş, uzun sürgün ve dağılma döneminin ardından oldukça hareketli yaşamış bir kültür olmuştur. Başta Yahudilerce kutsal sayılan Hermetik öğretinin ikinci önemli sentezinin yapıldığı ünlü Süleyman mabedini inşa etmişse de Süleyman, Yahudiler tarafından bir peygamber olarak değil, bir kral olarak daha fazla itibar görmüştür. Bilgeliği ile ünlü Kral Süleyman'da Hitit kanı vardır, karısı Mısır firavununun kızıdır. Süleyman güçlü bir majisyen olarak Yahudi tarihinde yerini almıştır. Hristiyan ve Müslüman efsanelerinde de önemli bir yere sahiptir. Bazı metinlere bakılırsa farklı tanrılara, dinlere ve inançlara da itibar göstermiş, kucaklayıcı tavrıyla evrensel mesajın savunucularından olmuştur. Tapınağı onaran Zorobabel'den gelen "Zohar" Nur anlamına gelmektedir. Zohar ve öğretisi mistik tefekkür ve deneyim yoluyla nura kavuşma, varlık birliğinin kabul edilmesi, bir başka deyişle içselleştirilmesi anlamına gelir. Efsanelerde dikkati çeken diğer bir konuysa Şems kökünden gelen Şemsiye kişileştirmesidir ki o da ışık ve güneş sembolizminin birer ifadesi olarak algılanmalıdır. Süleyman, Arabi anlamındadır. İbranice, Şelomoh: Barış Adamı, Salamon; Sal-Am-On: Amon-Emini; Kozmik Sevgi Emini anlamına gelmektedir.[210]

Bölgenin yadınamaz seçilmişliği ve ona yüklenen onlarca mistik hikâyenin beslendiği ilahi güç ve odak kavramlarının merkezinde, birçok tanrısal ve mitolojik kahramanın uğrak yeri olması yatmaktadır. İşte onlardan bir diğeri de Boğaziçinin "Bosporos" adını alış hikâyesidir. Tanrısal bir

öyküden kaynaklanan anlatımlarda tanrıların tanrısı Zeus (Jüpiter) sevgilisi İo'yu, karısı tanrıça Hera'nın gazabından korumak için bir buzağıya dönüştürmüştür.[211] Hera, kıskançlığa kapılarak İo'yu Zeus'tan ayırmanın yollarını arar, Hera ineğin kendisine verilmesini ister. Hera İo'yu alır bin gözlü dev Argosu da başına nöbetçi olarak diker. Zeusta, haberci Tanrı Hermesi göndererek devi büyületip öldürtür. İo devden kurtulmuştur; ama bu kez Hera İo'nun başına bir at sineği musallat eder. Sinek ısırdıkça inek kılığındaki İo'nun canı yanmaktadır. Trakya'dan İstanbul Boğazına gelen İo Boğazı geçerek asya yakasında kıyıya çıkar. Bu öyküden dolayıdır ki İstanbul Boğazı'na "inek gecidi" anlamına gelen "Bosporos" denilmiştir.[212] Eski Yunanca'da, buzağı veya ineğe "bos" yarık veya geçide "poros" denilmiştir. Böylece buzağı veya inek geçidi anlamına gelen "Bosporos" adını almıştır. Fransızlar, Bosphore, Anglo-Saksonlar ise Boporus olarak benimsemişlerdir. Bu arada İngilizce'deki Oxford sözcüğü de aynı anlama gelmektedir. Bizanslılar "Kainurgion" ve "Stenon" adını kullanmışlardır. Katolik Haçlılar ona "Aya Yorgi kolu" demişlerdir. Batı dünyası hâlâ Bosfor terimini kulanmaktadır.[213-214]

Eski dünyada insanlar, ancak, tanrısal yaşamın bir parçası hâline gelmekle gerçek anlamda insan olacaklarına inandıkları tezinden hareketle, bu dünyadaki yaşamı kesinlikle geçici bulmuşlardır. Fakat yaygın inanışa göre eğer insanlar tanrıların davranışlarını örnek alırlarsa, onların daha büyük olan güç ve etkinliklerini de bir dereceye kadar paylaşmış olabileceklerdir. Böylece denilir ki tanrılar insanoğluna kendilerinin tanrısal âlemdeki evlerinin birer kopyası olan kentler ve tapınakların nasıl yapılacaklarını öğretmişlerdir. Mitolojilerde de dile getirildiği gibi, tanrıların kutsal dünyası yalnızca insanoğlunun peşinde koşması gereken bir ideal değil, aynı zamanda insan varlığının da ilk modelidir. Dünyadaki yaşamımızın kendine model aldığı ilk örnek ya da asıl düzen, her zaman ilahi bir üst

dünyanın modelidir. Böylece yeryüzündeki herşeyin tanrıların dünyasındaki bir şeyin örneği olduğuna inanılmıştır. [215]

Şehrin ilk kurucularından sayılan Konstantin'in de böylesi bir kuruluş örgüsünün içinde olmasının normalliği evrensel bir öğreti olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok efsanede gördüğümüz motifler bu kez de İstanbul'un kuruluş mitlerinde karşımıza çıkmaktadır. Konstantin'in kenti Troya'nın üzerine inşa etme fikri ve oraya yaptığı yolculuğu anlatan tarihçi Sozomenes'in metinlerinde "Konstantin orada bunları yaparken, geceleyin tanrı ona göründü ve bir başka yer aramasını söyledi. Ve onu Trakya'da Bitynyalıların Kalkedon'undan öteye, Byzantion'a götürerek şehri kurması gereken yeri gösterdi" demektedir.[216]

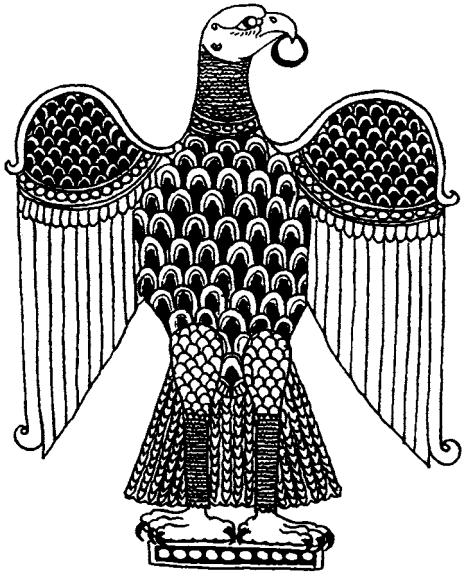
Konstanin'in kentin yerini bulmasıyla ilgili söylence de hayli dikkat çekici ve aşkındır. Konstantin efradıyla yarımadada dolaşıp durmaktadır. Bir süre sonra bu uzun yürüyüşe bir dur demek babında Konstantin'e "nerede duracağız" sorusu yöneltilir. Bunun üzerine Konstantin önündeki boşluğu işaret ederek, "önümdeki nerde durursa" diye yanıt verir. Burada yine karşımıza çıkan ilahi yardım, yol ve yön gösterici aşkın varlık veya varlıklar, melekler ya da tanrı motifleri kentin kutsallığına ilahilik katmaya devam etmişlerdir.

İstanbul'un bir başka kuruluş efsanesi de Bizans İmparatorluğunun simgesi olan kartalla ilgilidir. Derler ki çok ama çok eski zamanlarda şimdiki İstanbul kentinin bulunduğu yerin her yanı tepeler ve ağaçlarla kaplıdır. Kimselerin yaşamadığı bu yerin karşı kıyılarında, o zamanlar Khalkedon diye bilinen yerde Büyük Konstantin bir kent kurmak istemiş. Bunun için de gerekli araç gereç ne varsa hepsini hazırlatmış. Tam işe koyulacakları gün bir de bakmışlar ortada ne araç var ne de gereç, hepsi de yer yarılmış yerin dibine geçmiş sanki. Bu işin nasıl oluğunu hiç kimse anlayamamış. İkinci gün imparator yeniden araç gereç getirmiş, ancak gece bekçilerinin bütün uyanıklıklarına rağmen, nasıl olmuşsa onlar da yok

olmuşlar ortadan, üçüncü gün imparator başka araç gereçler buldurup getirtmiş. Bu kez gece gündüz aletlerin başına nöbetçi dikmiş Gündüz olaysız geçmiş ama gece olunca bir de ne görsünler bir kartal ordusu gelip aletlerin üzerine çöküp ne var ne yoksa o dağlık ormanlık insansız yere götürüyorlarmış.

İmparator o zaman, bu kartalları tanrısal iradenin yönlendirdiğini kentin de oraya kurulmasının istendiğini anlamış, Konstantiniye'nin orada yükselmesi için buyruk vermiş.

İmparator'a Tanrı tarafından gönderilen bu kuşların anısını yaşatmak için kartal o günden beri Bizans'ın simgesi olarak kabul edilmiştir.[217] (Şekil-51)

Şekil-51

1453 kuşatması sırasında Türk ordusu saflarında yer alan Rus yazarının metninde yer alan anlatım şöyledir:

"Ve bir yılan yuvasından çıkarak sürünmeye başlamıştı ki, bir kartal hızla alçaldı, yılanı kapıp havalandı; yılan kartalın

gırtlağını sıkmaya başladı: İmparator ve yanındakiler yılanla kartalı seyre koyuldular. Kartal iyice yüksedi, bir an gözden kayboldu, tekrar göründü ve yılanla birlikte onu yakaladığı aynı noktaya düştü, yılan onu yenmişti. İnsanlar koşuştular yılanı öldürdüler ve kartalı kurtardılar. İmparator çok korkmuştu, bilginleri ve ermişleri çağırdı, olayı anlattı ve onlar düşünüp İmparatora şöyle dediler 'Bu şehre yedi tepeli denilecek; yeryüzünde başka bütün şehirlerden fazla şan ve şöhrete kavuşacak ama, iki deniz arasında olduğundan, iki okyanusun dalgaları onu dövdüğünden, bir o yana, bir bu yana meyledecek.'

Kartal Hristiyanlığın simgesidir, yılansa Müslümanların ve mademki yılan kartalı yendi, bunun anlamı Müslümanların Hristiyanları yeneceği olmalıdır. Ama mademki yılanı öldürüp kartalı kurtardılar bunun anlamı da sonunda Hristiyanların Müslümanı yeniden mağlup edip Yedi tepeli şehri ele geçirecekleri ve ona hükmedecekleri olmalıdır.' Büyük Konstantin bu anlatılanlardan çok etkilendi ve söylenenlerin yazılmasını istedi. Mimarları ve ustaları iki gruba ayırdı ve birine surları ve burçları inşa etme buyruğunu verip hemen çalışmaya başlamalarını istedi. Diğerine de Roma töresine uygun olarak şehrin sokak ve meydanlarını işaretlemelerini emretti."

Tüm kuruluş örgülerinde karşılaştığımız "düş" ve gece gerçekleşen ilahi buluşma ve ikinci olarak karşımıza çıkan "götürdü" ve "gösterdi" sözleri birer gece yolculuğu şeklinde yorumlanmaya uygundur. Aktarılanların, günün inanışına ve topraklara hakim olan kültürün renklerine göre değişen ilahi motifler taşıdıkları muhakkaktır. Bu motiflerde yer alan ya Tanrının kendisi, ya saygı değer bir yaşlı keşiş münzevi ya da elçi ve melek figürleriyle bu toprakları her daim her koşul ve dönemde kutsamışlardır.

İstanbul'un Tarih İçinde Aldığı İsimler

Onlarca kaynaktan aldığı bilgileri ustaca bir araya toplayabilmiş önemli araştırmacılarımızdan biri olan Ercümet Melih Özbay İstanbul'un 112 adının varlığına dikkat çekmektedir. İsimlerin ve buna bağlı kültürel çeşitliliğin gözler önüne serilmesi bakımından önemli olduğunu düşündüğümüz bu başlık İstanbul'un ihtişamını bir kez daha gözler önüne serecektir. İstanbul'un bilinen ilk isim menşei Firk-terk menşeili "Byzantion"dur ki o da şimdiki Topkapı Sarayı'nın bulunduğu çevreye denk düşen bölgedir.

Bilinen en eski kayıtlara göre Sarayburnu'ndaki balıkçı köyünün adı "Ligos"tur. Sonradan göçlerle gelenler Ligos'u genişletmişler ve yerli bir kahramana izafeten ismini "Bizantion"a çevirmişlerdir. Araştırmacı E.M. Özbay'a göre Bizantion'un kurucusu, Yunanistan'ın Korent berzahından gelen göçmenlerin başkanı Vizas veya Bizas değildir. Söz konusu "Bizas" Peri kızı Semestra ile deniz tanrısı Poseidon'un oğludur. Nitekim Haliç'in bitimindeki, (ya da başlangıcındaki) iki derenin kavşağında kurulan diğer bir yerleşim bölgesi, adını Bizas'ın annesi peri kızı Semestra'dan almıştır. Bizantion ve Semestra'nın yerleşme durumları ilginçtir. Her iki bölgede bulunan arkeolojik bulgular bizi olumlu gerçeklere götürmektedir. Antik çağın sonunda Yunan mirasına konan putperest Batı Roması Bizantion'u da sınırları içine alarak İmparator Septimius Severus zamanında adını Augusta Antonina'ya çevirmiştir. Büyük Roma egemenliğinin merkezini doğuya nakleden Konstantinos burasını başkent yaparak Kader Tanrıçası Tikhea'nın ilhamı ile mızrak ucunun vardığı yere kadar Antonina şehrinin sınırlarını genişletmiştir. İmparator Konstantinos I şehrin adını "Nova Roma" yani Yeni Roma, Anthusa yapmıştır. Onun zamanından günümüze kadar gelen eserler, yabancı kaynaklarda kendi adı ile anılan Konstantin Sütunu (Çemberlitaş) ve At meydanındaki Yılanlı

Burma sütundur. Konstantinos I yapısı 3. dönem yapımı surlardan iz kalmamıştır. Bugün kara yönünde, Yedikule'den Eğrikapıya kadar uzanan çift dizi ve hendekli, Marmara denizi ile Haliç'e bakan sahilleri koruyan tek dizi ve hendeksiz üçgen savunma duvarları Roma İmparatoru Teodosios II zamanına yani, M.S. 413-447 yıllarına aittir.

Sarayburnu'ndaki balıkçı köyü Ligos'tan mamur başkent Nova Roma'nın (Yeni Roma) gittikçe genişleyerek M.S. 330 yılındaki kurucusunun adını aldığı Konstantinapolis'i çevreleyen duvarlara "Bizans sur duvarları" demek kronoloji ve dil bilgisi bakımından bir yanılgı olarak görülmektedir. Osmanlı Türkleri M.S. 1453'de Bizantion'u (Batı literatüründe Byzance'ı) değil, Doğu Roma İmparatorluğunun başkenti Konstantinepolis'in duvarlarını çökerterek zapt etmişlerdir. Hz. Muhammed'in on iki ayrı hadisinde açıklıkla belirttiği "Konstantiniyye" işte bu şehirdir.[218]

Esas itibarıyla Büyük Konstantin bu şehri Yeni Roma olarak tahsis etmişti. Geniş Roma İmparatorluğunun iki devlet reisi tarafından idaresine ihtiyaç duyulduğu eski devirde doğunun merkezi İzmir "Nikomedi" şehri idi. Konstantin ise Roma İmparatorluğunun buradan idaresinin lüzumlu olduğunu görerek payitahtı buraya nakletmiştir.

Taşınmasından sonra buraya "Sten Plin" adı da verilmiştir. Fakat bu isim Doğu Roma'nın hayatı boyunca kullanılmamış ve alışılmamıştır. Konstantin'in kurulum hikâyesindeki yetenekleri ve öngörüsünün bir eseriymiş gibi görülen bu sözcük yüzyıllar sonra İstanbul olacaktı. Fonetik olarak çok benzediği aşikârdır.

Sadece Yunan, Roma, İran karması bu sanat dil ve din anlayışıyla yaşanmış sosyal düzeni yansıtmak için Batılı 18.yy. yazarlarının kullandığı "Bizans" ismi yıllar boyu İstanbul'a mal edilmiştir. Özbay yaptığı araştırmasında Yunanca kökenli "Eis tin polis" hecelerinden doğduğu söylenen İstanbul kelimesini kesinlikle kabul etmeyerek Türk fethinden çok daha

önceleri bu ismin kullanıldığını ortaya koymuştur. Arap coğrafyacıları ve Avrupalı seyyahlar 10. yy.dan beri İstanbul adını değişik imla ve telaffuzlarıyla yazıp söylemişlerdir. İstanbul'un onlarca isminin bir de etimolojik yönü irdelenmelidir.

Özbay'ın kronolojik sırayla oluşturduğu sıralama aşağıdaki gibidir:

Ligos (Lygos) - Byzantium - Bizans (Byzance) - Bazantiya - Vizant Şehri - Augusta Antonina - Antonenia - Flora - Nea Roma -Neas Romes - Deutera Roma - Doğu Roma - Konstantinopolis (Constantinopolis) - Konstantinoupolis - Konstatinoupolisu - Konstantinoupoleos - Konstantinopel - Kostantinopol - Konstantinopl (Constantinople) - Constantinoble - Constantinopolli - Konstantinupol - Konstantineyye - Kustantina - Kostantaniya - Kostantiniya - Konstantingrad - Kostyantinegrad - Polin - Eistinpolin - İstinpolin - Cospoli - Stinpoli - Stenpolis - Stinpolis Escomboli - İstinboli - İstinbolin Stimbol - Astanbul - Esdampol - Estambol - Estanbul - Estanbulin - İstambulen - İztanbul - Sitanbul - Sitanbul (Stamboul) - Çargrad (Tsar'Grad) - Tsaregrad - Tsargrod - Tisargorad - Tsar'gorod - Tarigrad - Miklagord - Myklagaard - Mieklegarth - Norharmn - Darül hilafe - Altın şehir.

İstanbul adı son asırda kullanılmaya başlanmıştır. Bu ismin yukarıda bahsettiğimiz "stenpolin"den alındığı fikri yanlış değildir, kelime şivemize uydurulmuştur.

IV

Geçmişten Geleceğe Çağlar Öncesi Bilgi

"Gönlün, ne kadar büyük olursa olsun, O görünmez nesneyle doludur.
Yüreğin mutluluktan dolup taşınca,
Ona istediğin adı ver;
Mutluluk, Sevgi, Gönül, Işık, Tanrı...
İsim gürültüden başka bir şey değildir.
Göklerin ihtişamını bizden gizleyen bir sistir.."

Goethe

Seçilmiş Kentin Evrensel Misyonu

Ayasofya ve onun merkeziyetçilik kavramı yine merkez - mabet anlayışından kaynaklanan bir dizi başka inanç biçimini karşımıza çıkarmaktadır. İnancın kadim ilksel, beslenme noktasına hâkim olmanın merkez ve ona yüklenen fonksiyonları kavramamızda büyük yararı olacaktır.

1. Kutsal dağ -burada yer ve gök birleşir- dünyanın merkezindedir.
2. Her tapınak ve saray -ve bunun sonucunda her kutsal kent ve kraliyet merkezi- bir kutsal dağdır, dolayısıyla merkezdedir.
3. Kutsal kent ya da tapınak (axis mundi) olduğundan gök, yer ve yeraltının karşılaşma noktası olarak görülür.

Tüm kutsal dağ tapınak ve kent modellerinde karşımıza çıkan en önemli nokta, o bölgenin tanrısal enerjiyle yıkandığı gerçeğidir. Dünyanın hatta evrenin yaratılma noktası olarak kabul görmüş bu noktalara inanç, binlerce yıl öncesinin mirasıdır. "*Merkez o halde herşeyin öncesinde kutsal olanın, mutlak gerçekliğin gölgesidir.*" der Eliade.

Benzer biçimde öteki tüm mutlak gerçeklik simgeleri de (yaşam ve ölümsüzlük ağaçları) gençlik çeşmesi vb. merkezde bulunmaktadır. Merkeze giden yol sembolik düzeyde "zorlu bir yoldur" ve bu gerçeklik düzeyinde doğrulanmaktadır. İster gerçek, ister sembolik yüklemelerle olsun, verilmek istenen mesaj gerçek, basit ve hayattan gerçekleri içermektedir. Din söylence ve kurallarında karşımıza çıkan sözgelimi tapınağın zorlukla çıkılan katları, kutsal mekânlara haç seferleri (Mekke, Hardwar, Yeruşalim) Altın Post, Altın Elmalar, Hayat Otunu bulmak için girişilmiş kahramanca ve tehlike dolu yolculuklar; labirentlerdeki gezintiler, kendi benliğine, varlığının "merkezine" giden yolu arayan (sembollerle aktarılan gerçek olarak

kabul gören) kişinin karşılaştığı zorluklar vb. sıralanabilir. Yol zahmetlidir, tehlikelerle doludur; çünkü din dışı olandan kutsal olana, geçici ve yanıltıcı olandan gerçeklik ve ebediyete, ölümden yaşama, insandan tanrıya geçişin ayinidir. Onun seremonik kabulü ve tekrarıdır. Merkeze ulaşmak kutsallaşmaya, erginleşmeye ruhsal olarak olgunlaşmaya hak kazanmaya eşittir.

1. Her yaradılış her şeyin öncesindeki kozmolojik eylemi, dünyanın yaratılışını tekrarlar.

2. Dolayısıyla inşa edilen her şeyin temeli dünyanın merkezindedir. (Bildiğimiz gibi Yaratılış eylemi bir merkezde olmuştur.) [219]

Amerika kıtasında Navajo Kızılderililerinin geleneklerinde evrenin kapısı adıyla anılan "hogan" sözcüğü aynı zamanda başka doğu halklarında olduğu gibi doğuya bakan evin kapısı olarak da kabul edilmiştir. Böylesi yönelimlerin altında, evler yapan insanların kendilerini bir evrensel düzen dizgesine sokmak istemeleri ve bu dizge içerisinde kişisel bir yöneliş ve güven bulmaları yatmaktadır.

Sıkça karşımıza çıkan Anadolu Türk gelenekleriyle birebir benzerlik taşıyan evrenin 6 yönü Amerika kıtasında binlerce km ötedeki yerlilerin de geleneklerinde önemli bir yere sahiptir. Dünyanın merkezi ve gökyüzünün ortası "Nadir" ve "Zenit"tir. Böylece, bir yeri yalnız yatay değil dikey olarak da tarif etmek mümkün olabilmektedir. Dört ana yön dışında gök ve yer yönlerini birçok toplum kullanıyordu. Böylece insan yalnızca dünyevi bir yere değil, evrensel bir yere de sahip oluyordu. Böylesi bir evren anlayışında dünya coğrafyasının bir kozmografyaya bağlanması durumu ortaya çıkıyordu. Böylece insanın bulunmuş olduğu her yerin, farklı toplum ve kültürlerce dünyanın merkezi sayılması, mantıklanabiliyordu. Bu anlamda kutsal bir törenin yapıldığı yer de doğal olarak dünyanın merkezi sayılıyordu. Karşımıza çıkan bir diğer merkez simgeciliği örneği de yetkinliğe ilk adımı atan genç adayın

törende söyledikleriydi. "Ben dünyanın merkezindeyim... dünyanın temel direğiyim" ve yine aynı toplumlarda kutsal ağaç şarkılarında da benzer sözler dikkat çekmekteydi.

Dünyanın merkezinde oturmak düşüncesi, salt Amerikan yerlileri kültürüne özgü bir kavram değildir. Örneğin Çin'e "Ortanın İmparatorluğu" denilmesi de böylesi bir kültürün uzantısıdır. Bu durum özellikle İncil ve Tevrat öğretileriyle gelişen kültürlerde de karşımıza çıkmaktadır. Böylesi yerlerde insanlar asıl anlamı ile uzamsal ve evrensel bir düzene giriyor ve vatan olarak söz edebilecekleri bir yere sahip oluyorlardı. Bu yerlere her zaman tinsel ve psişik gerçeklik hâkimdi. Buralarda kişinin evrensel yönelişine koşut dinsel yönelim dikkatlerden kaçmamalıdır. Bu yerlerde coğrafya, kutsal bir coğrafyaya, kozmoloji kutsal bir kozmolojiye dönüşüyordu.[220]

İşaretli Topraklar

Tekrar İstanbul'a döndüğümüzde Boğaziçi'nde Anadolu Kavağı sırtlarında Yuşa tepesi ismini alan yerde büyük bir mezar vardır. Yuşa peygambere (Yeşhua) ait olduğu iddia edilen bu mezarın, Hz. Musa'nın peygamberliği emanet ettiği, Yuşa peygambere ait olduğu inancı yaygındır. Ancak ona ait olup olmadığından çok, böylesi bir söylencenin olası Filistin'de, Kenan ilinde vefat etmiş bir kişinin İstanbul'la ilişkisini düşündürmesi bakımından oldukça manidardır. Hz. Musa'nın Ahid sandığını ve kutsal emanetlerini teslim ettiği bu zatın, vefatından sonra olası Konstantin döneminde Kudüs'ün Doğu Roma güdümünde olduğu zamanlarda Bizans'a getirilmiş olması olasılık dahilinde gözükmektedir. Bu sandığa sahip olan toplumun, inanışa göre hiç mağlup edilemeyeceği fikri böylesi bir eylem için yeterli bir neden olabilir.

"Beytülmal" 10 emrin yazıldığı tablet, doğaüstü yönleriyle bu eşyaların saklandığı sandık, buhurdanlık, altın lamba,

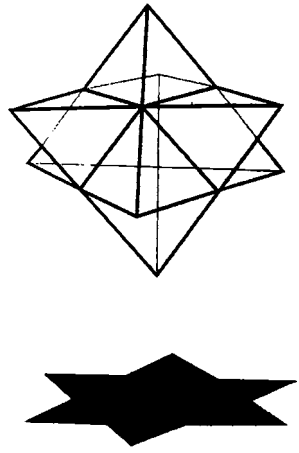
sofra, kesilen kurbanları yıkamak için bir kase, Yuşa'ya Hz. Musa tarafından miras olarak bırakılmış kutsal emanetlerdendir.[221]

İlginçtir ki işaretli topraklar kapsamında sıkça karşımıza çıkan, kutsal bir alanın ifşası, seçilmiş, içrek öğretinin imbiğinden geçmiş kişiler aracılığıyla dünyasallaştırılmıştır. Bunun da en yaygın yolu rüya gerçek karışımı, zamansızlık ve mekânsızlığın bilinç düzeyine yansımış hâlinin yorumlanışıdır. Çoğu zaman yoruma bile gerek kalmayan böylesi aşkın görülerden birisi de hiç kuşkusuz Yuşa peygamberin mezarının bulunmasıyla ilgili olanıdır. Böylesi kutsal bir emanetin bu topraklarda olması ve korunması fikri dahi İstanbul'un halen anlaşılamamış misyonunun dikkat çekilesi yönlerinden birisidir.

Rüya aracılığıyla ortaya çıkan mezar

Kanuni Sultan Süleyman döneminde cerayan eden bir vaka Yuşa peygemberin ve kutsal mahallinin ifşa yolunu anlatmaktadır. Dönemin önemli sadrazamlarından Şeyh Yahya efendi üst üste aynı rüyayı üç kez görmenin etkisiyle yataktan fırlamış ve uyuyamamıştır. Rivayete göre rüyasına giren Yuşa Peygamber, mezarının İstanbul'da o günlerde "dev dağı" ismiyle anılan tepede olduğunu, gidip bulmasını ısrarla söylemektedir. Üç rüyanın üçünde de söz konusu tepe işaret edilmiştir. Yahya efendi mezarın Filistin'de olduğunu bildiğinden her seferinde "Mezar Filistin'de değil mi?" diye soruyorsa da "Hayır" cevabını alıyor ve Yuşa Peygamber elini uzatıp işaret parmağıyla aynı tepeyi göstererek "Hayır burada!" diyordur. Hiç vakit kaybetmeden kırk dervişle yola düşen şeyh Dev tepesi olarak anılan bölgeye geldiğinde dervişlerini etrafı kolaçan etmelerini, dikkati çeken herhangi bir noktayı kendisine haber vermelerini istemiş. Bir süre sonra dervişlerden üçü yanlarına aldıkları biriyle gelmiş. Getirdikleri kişi yöredeki köyde yaşayan bir çobanmış.

Çoban işaret ettiği bölgenin garipliğinden söz ederek "burası başka yerlere benzemiyor" deyip, dağın en yüksek, höyük şeklindeki piramidi andıran tepesini işaret ederek "koyunlarımı saldığımda, onlar buradaki otları yemiyorlar, her yerden yiyorlar ama buradan yemiyorlar otların çevresinden dolanıyorlar" diyerek bölgenin garipliğini vurgulamış. Bunun üzerine şeyh hemen bölgenin kazılmasını emretmiş. Rivayete göre 17 m uzunluğunda 2 m genişliğinde bir mermer blok bulunmuş. Üzerinde çok kadim bir sembol olan "Mühr-ü Süleyman" olarak bilinen Davut yıldızı olarak anılan işaret çıkmış. Salt böylesi bir şeyin rüya aracılığıyla bulunması bile bir fenomenken ilerleyen dakikalarda olaya bir başka fenomen daha dahil olmuş (Şekil-52) Sonrasında, açılan bloğun içinde Ahid sandığının ışınlar saçarak çıkarıldığı, başka bir yere nakledildiği ve saklandığı rivayet olunmuştur. Akabinde Kanuni Sultan Süleyman Han "Dev dağı namıyla bilinen tepeye Yuşa Aleyhisselam adıyla bir kabir yapılacak, yanına bir de mescit inşa edilecektir, tez hazırlıklara başlansın" emrini vermiştir.

Şekil-52

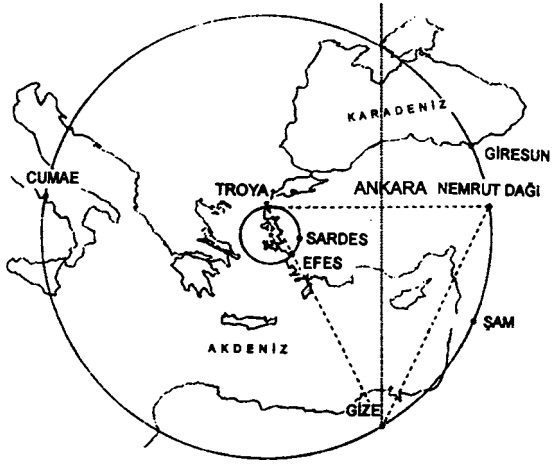
Ruhsal yaşantının daha fazla olduğu geçmiş çağlarda, yani henüz bilginin, "bilgi kuramı" çerçevesinde algılanmadığı dönemlerden günümüze açıklanamaz sayısız belge kalmıştır. Dünya üzerinde oluşturulmuş binlerce nokta hatta bölge, inanılmaz bir geometriyle birbirlerine bağlanmıştır. Binyılların getirisi, kutsal bölge ve toprak kavramları yanı sıra merkezleşmiş kent ve tapınaklar arası ilişkinin yüzlerce kilometreyi aşan sistemli oluşumları hayret uyandırıcıdır. Bu geometrik oluşumlar düşündürücü bir gizemi günümüze kadar taşımıştır.

Kadim harita ve öğretilerde karşımıza çıkan bu türden bağlantılar; "yerel düz çizgiler" yani çağdaş ismiyle "Ley" hatları geçmişin gizli bilgisini verir gibidir. Bu hatların hangi teknolojiyle ne zaman oluşturulduğu konusunda söylenceden öteye bir bilgi yoktur. Ancak söz konusu olan bu bölgeler birtakım jeolojik, atmosferik ve manyetik farklılıkları da beraberinde getirmektedir. Bunların doğal mı yoksa yüksek bir teknolojinin ürünleri mi olduğu çeşitli spekülasyonlara açık bir konu olarak modern dünya insanının zihnini işgal etmektedir.

Bu hatlar ve onların kesişme noktalarındaki şartlar fenomen boyutunda oluşumlara da meydan vermektedir. Nedir bu oluşumlar? Birincisi senkronize, eş zamanlı ruhsal ve ufolojik oluşumlara sahne olmasıdır. Bu bölgelerde her şeyden önemlisi zaman ve mekân kaymalarının ve manyetik bozuklukların ölçümlenmesi ilginç bir fizyolojik sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, kişilerin sinir sistemleri üzerinde farklı uyarılmalara neden olduğu, birtakım problemleri de beraberinde getirdiği diğer gözlemlerden birkaçıdır. Paranormal oluşum başlığı altında toplayabileceğimiz bu ruhsal olayların, çoğu zaman çöküntü, melankoli hatta depresyona varan bilinmeyen etkilerinin altında halüsinasyonu bol bir kesit gözlemlenmektedir.

Kadim merkezler arasında gözlenen ve tasvir edilen böylesi geometrik ilişkiler üzerinde ciddi bir şekilde düşünme gereği günümüzde çok da doğaüstü görünmemeye başlamıştır. Bu anlamda Anadolu toprakları zengin enerjik potansiyeliyle üzerine düşen misyonu yerine getireceğe benzemektedir. En bilinenleri 70li yıllarda Haluk Egemen Sarıkaya'nın notlarıyla tartışılmaya başlanan Üç kadim merkez koordinasyonu olarak bilinen Troya (Truva), Nemrut (Adıyaman), Giza'nın (Mısır) tam bir üçgensel dizilişi oldukça düşündürücü bir kutsal geometri bilgeliğini ortaya koymaktadır. Bu eşkener üçgenin alt tepe noktasını oluşturan Giza kutsal merkezi tabanında bulunan Troya ve Nemrut'la bu geometriyi mükemmel bir şekilde tamamlamaktadır. Üçgeni tam iki eşit parçaya bölen

köşegeni de ne tesadüftür ki birçok kadim bilgelik merkezlerinin üzerinden geçerek başkentimiz olan Atatürk'ün Ankara'sının üzerinde bitmektedir. (Şekil-53) Harita üzerinde (T) harfine benzer bir şekil çıkar. Daha dikkatli bakıldığında da bunun "T"den çok bir gemi çıpasına benzediği görülür. Çıpanın tepesinde de Ankara yer alır. Ankara'nın ismi. Anchoron – Anchor'dan gelir ki anlamı da "çıpa"dır.

Şekil-53

Kutsal Alan algısı

Kızılderililerin evreni geleneksel algılayışlarına bir göz atarsak tüm dünyayı kucaklayan tinselci-dinsel bir gerçeklikle karşılaşırız. Evren, tinsel yapısından dolayı tümü ile kutsal bir düzendir, kutsal bir sürekliliktir.

"Tüm evren aynı nefesle doludur: Taşlar, ağaçlar, otlar, dünya, tüm hayvanlar ve insan." (intiwa, bir hopi)

Dünya parçalanmamış ve bir bütün olarak algılandığında, insan için kutsal ve şifalı güçlere sahiptir.

"Her şafak, gelişi ile kutsal bir olaydır, her gün kutsaldır."
(Black Eık, Sioux)

Fakat bu genel kutsal süreklilik içerisinde tinsel gücün daha yoğun olduğu, önemli merkezler de vardır.

Kızılderililerin bu bütünsel evrenselliğinden genel bir dış kutsallığa giden yolun ilk basamağını antik dönemde, Yunanlılar'da görüyoruz: Onlarda dünyanın tümü kutsal değildi, ayrı kutsal yerler vardı. Bu anlayışın devamını Roma ve Bizans'ta da görmekteyiz. Buralar, çevrelerindeki bölgeden - genelde bir duvar ile - ayrılmış yerlerdi. "Kutsallaştırma, belli bir bölgenin bütünden çıkartılıp, diğer bölgelerden farklılaştırılması ve dinsellikle sarılıp, korunması ile başlar." (Cassierer) görüşü, hâkim olan kültürel anlayışı oluşturuyordu. Burada, ayırma düşüncesi ve tümüyle kutsal olmayan dünyada kutsal bir yerin soyutlanarak önem kazanması olarak ortaya çıkmaktaydı.

Kızılderililerinkinden farklı olan bu kutsallık anlayışını Yunanca ve Latince de -etimolojik olarak- desteklemektedir: Böyle soyutlanmış kutsal bir yeri anlatan Yunanca sözcük "temonos" sözcüğüdür. Bu da yine, "kesip atıyorum", "koparıyorum" anlamına gelen, Yunanca'daki "temno" sıfatından türetilmiştir. Benzer biçimde Latince'deki "templum" sözcüğü de çevresinden soyutlanmış, ayrılmış bir yer için kullanılmıştır.

Bu biçimde soyutlanan ve öne çıkan yerlerin, genellikle doğal özellikleri önem taşıyordu: Yaşlı ağaçları olan bir koru, bir kaynak, bir dağ zirvesi, bir yer yarığı. Bu doğal özellikli yerler, Tanrı'nın ortaya çıktığı yerler olarak görülüyor, onun evi sayılıyordu. Bu kutsal uzamın sınırları içerisinde insan için özel davranış kuralları geçerliydi: Avlanmak veya odun kesmek gibi günlük işler yasaktı. Yalnızca dinsel saygı serbestti. Burada bir hasta şifa arayabiliyor, bir mülteci buraya sığınabiliyordu.

"Dünyadaki kutsal alanın genişliği nedir?" sorusuna, elimizde şimdi iki ayrı yanıt var. Kızılderililer dünyanın tümünü kutsal sayarken ve bazı yerlerde kutsal güçlerin özellikle daha

yoğun olduğunu düşünürken, antik dünyanın yanıtı şöyledir: Tanrı'nın ortaya çıktığı yerler kutsaldır. Kutsal mabedin duvarları dışında tanrıların bir koruyuculuğu yoktur ve insanlar dünyayı istedikleri gibi kullanmakta özgürdürler.

Dünyanın kutsallığı anlayışının üçüncü bir biçimini İbraniler'de görüyoruz; Tevrat'ta, neredeyse tüm dünya kutsalmış gibi yorumlanabilecek anlatımlar olsa da. Fakat İsrail Tanrısının en büyük özelliği aşkın bir Tanrı olması ve yaratılışın içerisinde değil, kesinlikle dışında bulunmasıdır. Bu nedenle dünyanın tümü kutsal değildir. Yunan dininde olduğu gibi doğal biçimlerden dolayı Tanrı'nın varlığına işaret eden yerlerde yoktur. Dağlar, kaynaklar ve yıldızlardaki doğal tanrısallıklar, Yahudi dinselliği ile adeta yerlerinden kovuluyorlar.

Fakat İsrailliler'de Siyon Dağı ya da Kudüs Tapınağı gibi kutsal yerler de yok değildir. Hatta Kudüs dünyanın merkezi sayılmaktadır. Çöl ve kutsal topraklar da bu halkın benliğini bulmasında önemli rol oynamaktadır. Tüm bu yerlerin birer güç merkezi ve Tanrı'nın ortaya çıktığı yerler olarak görülmesi, o yerlerin kendi özelliklerinden dolayı değil, Tanrı buyruğu ile buraların insanlarınca kutsal yer olarak adlandırılması ile gerçekleşmiştir. Ayrıca bu türden yerler tinsel inanç uzantısının devamı gibi algılanmaktadır. Mutlak bir güç kaynağı olarak nitelenen bu özellikli bölgelerin antikten bu yana seçimi de hayli ilginçtir. Bu seçim ister ilahi bir vahiyle olsun, ister Tanrı'nın veya tanrıların göründüğü yer olsun, ister orada yaşanan fenomen veya imajlarla oluşmuş doğaüstülükler yoluyla oluşmuş olsun, sonuç itibarıyla şunu söyleyebiliriz ki; yüzyıllardır insanlar bilinçli veya bilinçsiz bu yerleri tercih etmişlerdir.

İsrailliler Yunanlılar gibi bir yerin kutsallığına inanmıyor, ancak her şeyin üstündeki tanrılarının buyruğu ile bir yeri kutsal yer ilan edebiliyorlardı.[222]

Geçmişte Mezopotamya'nın bahar ayinlerinin temelinde yatan teorilerin ana çıkış noktası hiç kuşkusuz bir yaratılış

efsanesiydi. Orijin (köken) olarak dünyanın canlanması biçiminde kabul edilen bahar, her şeyin öncesinde kozmolojik eylemi, dünyanın yaratılışını tekrarlayan bir sembolizme sahipti. Sonuç olarak bahar inançları ve ayinleri birer yaratılış taklidi olarak kabul görmüştü.[223]

Baharla birlikte canlanan toprak günümüze kadar birçok efsanenin gelmesini sağlamıştır. Örneğin insanların toprak tarafından doğrulması evrensel yaygınlığa sahip bir inançtır. Çok sayıda dilde, insan "topraktan olma" olarak adlandırılmaktadır. Çocukların, toprağın, mağaraların, yarıkların çatlakların, ama aynı zamandada bataklıkların, kaynakların nehirlerin derinliklerinden geldiklerine inanılmaktadır. Benzer inançlar efsane, batıl itikat veya sadece benzetme biçimleri altında bugün dünyanın dört bir yanında hâlâ yaşamaktadır. Her bölge ve hemen hemen her kent ve köy, çocuk "getiren" bir kayalık veya kaynağa sahiptir.[224]

Smohalla adlı Hintli bir derviş, Wanapur kabilesinin şefiydi ve toprakta çalışmayı redediyordu. "Ortak anamız"ı tarımsal işler yoluyla yaralamanın, kesmenin, yırtmanın veya tırmalamanın bir günah olduğunu düşünmekteydi. Bu düşünceler bir yüzyıldan daha az bir zaman önce söylenmişlerdir, ama bize daha uzaktan gelmektedir. Bunları işitirken hissedilen heyecan, özellikle bize kıyaslanamaz bir kendiliğindenlik ve tazelikle Toprak-Ana ilksel imgesini aktarmaktadır. Bu imgeye her yerde, sayılamayacak kadar çok biçim altında rastlanmaktadır. Bu, Akdeniz dinlerinin iyi bilinen ve tüm varlıklara hayat veren Terra Mater veya Tellus Mater'idir, yani toprak ana. [xxxii]

Derviş Smohalla bize insanların Toprak-Ana'dan hangi biçimde doğduklarını söylememektedir. Fakat bazı Amerika efsaneleri bize (in illo tempore) başlangıçta işlerin nasıl cereyan ettiğini ifşa etmektedirler: İlk insanlar bir süre analarının bağrında, yani toprağın içinde, onun yarıklarında yaşamışlardır. Burada, yani toprağın içinde, yarı yarıya insani bir hayat sürmekteydiler; bunlar bir bakıma, tam anlamıyla biçimlenmemiş

embriyolardı. Bu en azından Lenni Lenape veya eskiden Pennsylvanya'da oturan Delaware Kızılderililerinin ifade ettikleri durumdur. Bunların efsanelerine göre, yaratıcı onlar için toprak üzerinde, bugün yararlandıkları her şeyi önceden hazırlamış olmakla birlikte, insanların daha iyi gelişmeleri ve olgunlaşmaları için, bir süre daha toprak analarının karnında kalmalarına karar vermiştir. Başka Amerika Kızılderili efsaneleri, Toprak-Ananın bugün ağaçları veya kamışları ürettiğinin aynı biçimde, insanları ürettiği eski bir zamandan söz etmektedir.[225]

İnsanın topraktan, balçıktan, çamurdan olma veya topraktan yaratılma konusunda daha binlerce kutsal, yarı kutsal söylenceyi dünyanın dört bir yanından duyabiliriz.

Pueblo Kızılderililerinin toprak ananın bedenini yırtıklarına inandıkları için, uzun süre saban kullanmaktan çekindikleri bilinmektedir. Ve toprağı yarmak kaçınılmaz olduğunda ise törensel bir af dileme ve "kutsama" gerekliydi.

Bu Kızılderili düşünüşü için önemli olan, bizim sürekli yaptığımız gibi, toprağa bir insan damgası vurmak değil; tersine olabildiğince az iz bırakmaktır. Bu nedenle yerleşik Kızılderili halklarının evleri genelde yöredeki malzemelerden yapılıyor ve uzaktan bakıldığında sanki toprağın kendi biçimleriymiş gibi görünüyorlardı. Göçebe olan kolların da gözlenen çadır kurma ve toplanma ayinleri tamamıyla toprağa duyulan saygının bir uzantısıdır. Çadır direğinin dikilişinde okunan duaların içeriği tamamen toprağa verilen zararın affı içindir. Bu ve buna benzer nedenle bir kızılderili anne, oğluna şu öğüdü vermektedir. "Bir insan hiçbir zaman rüzgarın ayak izlerini silemeyeceği kadar yere sert basmamalıdır."

Bazı Pueblo köylerinde ilkbaharda "gebe" toprağa zarar vermesinler diye atların nallarının ve ayakkabıların topuklarının söküldüğü bilinmektedir. [226]

Ölümde Toprak-Ana'ya kavuşmak, doğulan toprakta gömülmek istenmektedir. Bunu halen yerleşik Anadolu kültüründe de görebilmekteyiz. Ölümün ilahi bir kavuşmaya denk

geldiği, inançlarda görülen ortak gelenek, hiç kuşkusuz toprağa gömülmektir. M.Ö. 6500-7000lere tarihlenen Çatalhöyük kazılarında ortaya çıkan çok yeni bulgularda, diğer Anadolu yerleşimlerinde de gözlenen ölü gömme geleneklerini görmekteyiz. Hoker pozisyonu (ana rahmindeki pozisyon) olarak adlandırılan ilginç gömme geleneği; toprağı bir ana gibi görmek, bir nevi anaya tekrar aynı biçimde göndermek biçiminde yorumlanabilmektedir.

Örneğin, dünya üzerinde Avustralya'dan Çin'e, Afrika'dan Güney Amerika'ya, hemen her yerde rastlanılan, toprak üzerinde doğurmayı hatırlatalım. Eski Yunanlılarda ve Romalılarda bu adet tarihsel çağda kaybolmuştur, Fakat daha eskilerde bu adetin var olduğu kuşku dışıdır. Doğum tanrıçalarının heykelleri, bu tanrıçaları diz üstünde, tam da toprak üstünde doğum yapan kadının konumunda göstermektedir. Mısır metinlerinde de, "toprağa oturmak" terimi, "doğurmak" veya "doğumu" ifade eden sözcüklerle eş anlamlı kabul edilmektedir. Bu adetin dinsel anlamı kolaylıkla kavranmaktadır. Çocuk yapmak ve doğurmak, toprak tarafından gerçekleştirilmiş olan örnek bir eylemin mikrokozmik çeşitlemeleridir; insan cinsinden anne, yalnızca toprağın bağrında hayatın belirmesi olan bu ilksel hareketi taklit etmekte ve tekrarlamaktadır. Bu nedenle büyük hayat verici, toprakla doğrudan temas hâlinde bulunmalıdır ki, bir hayatın doğumu olan şu esrarın tamamlanması sırasında onun tarafından yönetilsin, bu iş için gereken yararlı enerjileri ondan alsın ve orada ana korumasını bulsun.

Bundan daha yaygın olanı yeni doğanı toprağın üzerine koyma adetidir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da da halen geçerliliğini koruyan ve kaynağı belli olmayan bir gelenektir. Geçmişi çok eskilere dayanan toprağın doğurganlığı ve kutsallığı, toprak mitlerine dayanmaktadır. Avrupa ülkelerinde de yaşamaya devam eden çocuğun yıkanıp, kundaklandıktan hemen sonra toprağın üzerine konulması birer şükran ifadesi olarak görülmektedir. Sonrasında da çocuğun eller üzerinde

göğe kaldırılması da benzer bir geleneğin uzantısıdır. (Uranos (gök tanrı) + Gaea (yer tanrı) evliliğinden oluşma, kutsaması)

Gerçek anası onu meşrulaştırsın ve ona tanrısal bir koruma sağlasın diye, yeni doğanın toprağa hemen konulması gibi, hastalık hâlinde çocuklar ve olgun insanlar gömülmeseler de toprağın üstüne bırakılmaktadırlar. Bu ayin yeni bir doğuma tekabül etmektedir. Kısmi veya tam simgesel gömme, suya batma, vaftiz ile aynı büyüsel - dinsel değere sahiptir. Hasta bu ayin ile inanışa göre yeniden dirilmektedir.

Tekrar kadına dönersek kadın, mistik olarak toprakla dayanışma hâlindedir; çocuk doğurma insani ölçekte, toprağın verimliliğinin bir çeşidi olarak gözükmektedir. Üretkenlik ve doğum ile ilişkili tüm dinsel deneyler kozmik bir yapıya sahiptirler. Kadının kutsallığı toprağın kutsallığına bağımlıdır. [227]

Anadolu'daki Kayıp Bilginin İzleri

Anadolu kültür kökenini, önce Çin Halk Cumhuriyeti'nin sınırları içerisinde kalan anavatan topraklarına bakarak başlamakta fayda vardır. Öncelikle karşımıza tarihi "İpek yolu"nun başlangıç şehri olan Xi`an şehrine 100 km uzaklıkta "Qin Ling Shan" dağlarında "Büyük Uygur Türk İmparatorluğu" döneminden kaldığı düşünülen irili ufaklı 100 kadar piramit çıkar. Bunların içerisinde "Beyaz Piramit" adı verilen ve 300 metre yüksekliğinde Keops piramidinden daha büyük ve yüksek bir piramit bulunmaktadır. Ancak Çin hükümeti hiçbir şekilde buraya giriş ve araştırma yapma olanağı vermemektedir. Kaynaklar Xian kentinin 1700 lü yıllara kadar hiç Çin istilasına uğramadığını, burada Türklerin yaşadığını yazmaktadır.

Kayıp kıta Mu ve onun kadim öğretilerinin, Uygur imparatorluk kolu üzerinden de yayıldığını çalışmamızın başında dile getirmiştik. Uygur'un, Oğuz büyük kolu Anadolu'da ikame eden en büyük kollarından birisidir hiç kuşkusuz. Ancak zamanın tahrip gücüne dayanamamış bu hareketli coğ-

rafyada dinler inançlar ve yüzlerce kültürün ilgi odağı olmuş bu topraklarda öğreti birer avuç içrek kabilede yaşayabilmiştir. Ne gariptir ki farkında olmayarak günümüze kadar taşınmış kültür izleri bu başlığımızn ana konusunu oluşturmaktadır. Bunların en güzeli ve güncel örneği kültür kökenleri bakımından inceleyeceğimiz Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde ve tüm Türkiye'ye yayılmış gelenekleriyle dikkat çeken Türkmenler'dir.

Kök Türkler olan Uygur ve Oğuzlarla başlayan hikaye, Sir-Derya boyları ile onun kuzeyindeki bozkırlarda geçer. Bu oturak (yerleşik) Oğuzlar savaş ile meşgul olmayıp, kendilerini şehir hayatının gerektirdiği işlere vermiş bulunduklarından, göçebe soydaşları onlara "istihfafla yatuk", yani tembel adını vermişlerdir. Sonraları Selçuklu İmparatorluğunu oluşturacak olan Oğuzlar "Oturak Oğuzlar" değil bizzat göçebe olanları olacaktır. Fakat göçebe Oğuzlar da 1071 yılındaki Malazgirt zaferi ile Anadolu'ya açılıp bu ülkede oturak yaşayışa geçmeye başlamışlardır. 13. yy.da onlardan önemli bir kısmı artık şehir ve köylerde yaşamaya başlamışlardır. Bununla beraber, adı geçen yüzyılda yine Anadolu'da, çoğunu yeni gelenlerin, yani Moğol istilasının önünden kaçanların teşkil ettiği, kalabalık sayıda göçebe Türk unsuru, Selçuklu devletinin bir daha kurtulamayacak bir şekilde Moğol hâkimiyeti altına girdiğinde, Oğuzların deyimiyle "yatuklar," yani oturak Türk halkı kendisini Moğol hakimiyeti ve kültürüne teslim etmiştir. Oysaki göçebe Türk unsuru olan Türkmenler, Moğollar'a karşı mücadelede bulunmaktan geri durmamışlardır. Sonuçta Türk göçebe unsuru, Türkmenler, ilk önce Türkiye'de, sonra buradan yayılarak İran'da siyasi hâkimiyeti ellerine almışlardır. Böylece Türkmenler, Türkiye tarihinin ikinci devrinin (Beylikler devri) yaratıcıları oldukları gibi İran'da 20.yy.a değin Türk hâkimiyetini devam ettirmişlerdir.

6.yy.da Türkçe konuşan el (kavim)lerden ancak biri "Türk" adını taşıyordu. Bu elin adı olan Türk (o zamanlar Törük=Türük) sözünün yörük (yürümekten) gibi "törümek"

mastarından geldiği muhakkaktır. Türkler Müslüman olduktan sonra Yakındoğu'daki dindaşlarından Türk kelimesinin bu geniş anlamını öğrendiler. Oğuz Türkleri'ne Türk adını verenler de yine Yakındoğu Müslümanları olmuştur. Türk adının törümek (üremek, doğmak, dünyaya gelen, türeyen, türemesi gereken dünyaya gönderilen) fiilinden geldiği hakkında, Araştırmacı A. Vambery "Türk aslında törük, türük=Türk doğan, dünyaya gelen demektir" demektedir. Türk kelimesinin Uygur kavimleri arasında kuvvet ve kudret anlamında kullanılması da diğer dikkat çeken noktalardandır.

Oğuzların Anadolu'da Müslüman olan Türkleri gayri müslüm kardeşlerinden ayırt etmek için Türkmen adını verdiği de bilinmektedir. Bu da Müslüman Türk anlamına gelmektedir. 13. yy. başlarından itibaren artık her yerde Türkmen, Oğuz'un yerini almıştır. Yerleşik hayata geçen Türkmenler'e bir müddet sonra Türkmen denilmeyerek Türk adı verilmiştir. Sınır boylarında yaşıyorlar ve uç Türkmenleri adıyla yeni fethedilen toprakların Türkleşmesinde faaliyet gösteriyorlardır. Ancak Osmanlı'nın dağılmasıyla uçlarda, uç beylikleri tabiriyle anılan konumlarından kaynaklanan olumsuzluklara maruz kalmış, oradaki yeni kültürlerin içinde erimiş, Türklüklerini kaybetmişlerdir. Bir kısmı da ana topraklarına, Anadolu'ya göç etmeye çalışmış, kimi oba bunu başarmış kimi başaramamıştır. Bu milleti, Selçuklu ve Osmanlı politikaları, akınlarda akıncı olarak kullanılıp yurt tutmakta görevlendirmişlerdir. 10.yy. da Talas vadisinde "Tüekmen" adını taşıyan bir kavim vardır ki bunun İslamiyeti kabul eden ilk Türk kavmi olduğu düşünülmektedir.

Oğuz kelimesinin kökenine baktığımızda, Mısırlılar'ın Türkmenlere Guzz (Oguz) demekte oldukları görülmektedir. Oğuzlar'ın Anadolu'ya getirdikleri bilgileri ve bu arada her türlü geleneği bütün özellikleri ile zamanımıza kadar kuvvetle, yaşayıp taşımışlardır. Oysaki Türkistan'daki Türkmenler bunları çoktan unutmuşlardır.

Ünlü Macar bilginlerinden J.Nemeth, Oğuz sözünü

"ok+uz" şeklinde tahlil etmiştir. Ona göre ok, boy kabile, "z" hece edatıdır. Böylece Oğuz, boyları anlamına gelecektir. Batı Gök-Türk devleti on boya dayanmakta olup, bu on boya "on-ok" denilmektedir. Oğuz eli bilindiği gibi, iki kola ayrılmakta, bunlardan birine Boz-ok, ötekisine Üç-Ok adı verilmiştir.

Bilindiği üzere, Orta-Asya'da ilk defa olarak teşkilatlı ve büyük bir imparatorluğu, Çinliler'in Hiung-nu adını verdikleri kavim kurmuştur. Bu kavim ilim aleminde "Türk" asıllı kabul edilmektedir. Çin kaynaklarında Gök-Türkler'in, Uygurlar'ın ve Kırgızlar'ın Hiung-nular'ın soyundan gösterilmeleri şüphesiz bu hususta en önemli delillerden biridir. Türk devlet teşkilatının gerçek kurucuları olan Hiung-nular, M.Ö. 3.yy.ın sonlarında komşularının çekindiği kudretli bir kavim hâline gelmiştir. M.Ö. 209 yılında bu kavmin başına Çinliler'in Mau-Tun Türklerin, Me-Te dedikleri bir hükümdar geçmiştir. [228]

Türkler, dünyanın en eski kavimlerindendir. Bu kavim, Hint kaynaklarında "Turukha" ve"Turuşka", çivi yazılarında "Turukku" diye adlandırılmıştır. Proto-Türkler'in anayurdu Ural Altay bölgesidir ki burada Türk; Turuk; kuvvetli, güçlü anlamıyla varlığını uzun yıllar devam ettirmiştir.

Büyük Hun İmparatorluğu'ndan sonra, ikinci önemli Türk devleti Gök Türk Devleti'dir. İlk kez Türk adı resmi devlet adı olarak GökTürk Devleti'nde kullanılmıştır.

Khun; Hun: Ateş

Gök-Türk Halkı: Tanrısal halk, göğe ait halk anlamındadır.

Proto-Türkler çeşitli boylara ayrılmışlardı:

On-Oklar, Üç-Oklar, Boz-Oklar ,Ok-Ur, Ok-Uz

On-Oklar, Altaylar'ın "Sır derya" (Seyhub) çevresinde yerleşik olanlarıdır.

On: Kozmos

Ok; Oq: Boy, Kabile, ırk.

On Ok: Kozmik ırk

Anadolu'ya gelenler Oğuz olarak bilinir. Oğuzlar bir

boyun adı değil birleşik boylara verilen ortak addır.

Ok; Oq: Boy

Uz: Birleşik, Uzlaşık

Ok-Uz: Boylar Birliği

Coğrafi bir ad olarak Turkhia'ya (Türkiye) ismine ilk kez Bizans kaynaklarında rastlanmaktadır. 9-10 yy.larda Volga'dan Orta Avrupa'ya kadar olan bölgeye Turkhia denilmektedir. 12.yy.dan sonra ise Anadolu Türkiye (Turcia) olarak anılmaya başlanmıştır.

Proto -Türklerin geniş bozkırlarda yaşamaları ve sürekli "at" sırtında bulunmaları onlara büyük özgürlük duygusu aşılamıştır. Bu göçer durum birey ve ailelerin yalnızca taşınabilir eşyalarını yanlarında götürmelerini, doğal olarak da biriktirmeyi, mala mülke bağlanmayı engellemiştir. Bu durum çok güçlü toplum bağlarının oluşmasına neden olurken taşınabilir hâle getirilen kültürün söylence, hikaye, mesel gibi sözel literatür ve bunu destekleyen kaideye yüklenmiş ozan kültürü, öğretinin yaygın ve kalıcı olmasını sağlamıştır. Bu geleneği destekleyen halı kilim desenleri ve sembolizmi ev süsleme sanatı -ki bu da bilginin süslerle yaşatılma geleneğini günümüze ulaştıran gerçeklerdendir- sadece bu halka ait dövme kültürü çeşitli sembollerin insan vücudunda geleceğe aktarılmasını sağlamıştır.[229]

Bu halkın söylence, Türkü kültürü çok gelişkin olduğundan kulaktan kulağa, akılda kalıcılığının böylesi bir yöntemle yapılması büyük şair, ozan yetiştirmesi bakımından hem önemli olmuş hem de Türkmenler çokca geriye dönük bilgiyi günümüze bu yöntemle taşımışlardır.

Atatürk'e göre Türkler Anadolu'ya sonradan gelmediler...

Son Türk devletinin kurucusu Atatürk'e göreyse Türkler Anadolu'ya sonradan gelmiş değildirler. Dolayısıyla, Anadolu'nun bilinen ilk büyük uygarlığını kuran Hititlerin Türk olduğundan hareketle şöyle denilmiştir:

"Türk milleti! Sen Anadolu denilen yurda sonradan gelme değil, ilk yerleşip medeniyet kuranların çocuklarısın."

Atatürk'e göre Anadolu, en aşağı 7000 yıllık Türk yurdudur. Atatürk, Afet İnan'ın "Türk'ün Tarifi" adlı tezini okuduktan sonra boş bir sayfanın kenarına kendi el yazısıyla şu notu düşecektir:

"Bu memleket, dünyanın beklemediği, asla ümit etmediği, bir müstesna mevcudiyetin yüksek tecellisine yüksek sahne oldu. Bu sahne en az yedi bin senelik Türk beşiğidir. Beşik tabiatın rüzgarlarıyla sallandı, beşiğin içindeki çocuk tabiatın yağmurlarıyla yıkandı, o çocuk tabiatın şimşeklerinden, yıldırımlarından, kasırgalarından evvela korkar gibi oldu, sonra onlara alıştı, onların oğlu oldu. Bugün o tabiat çocuğu tabiat oldu, şimşek, yıldırım, güneş oldu, Türk oldu. Türk budur: Yıldırımdır, kasırgadır, dünyayı aydınlatan güneştir."

Atatürk, dünyada geçerli olan klasik "Batı merkezli tarih tezine" 1930'larda alternatif bir tezle (Türk Tarih Tezi) karşı çıkmıştır. Bu teze göre:

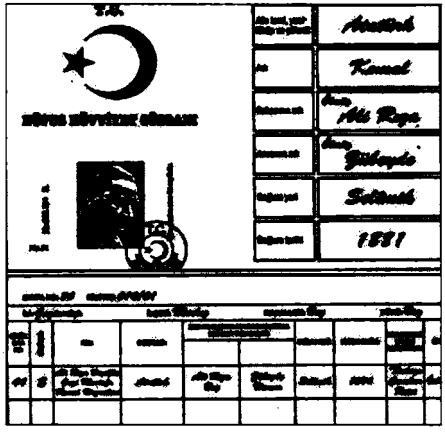
- Dünyanın en eski ulusu Türk ulusudur.
- Türk ulusunun bilinen ilk yurdu Orta Asya'dır.
- Arı ırktan olan Türkler Orta Asya'da ilk ileri uygarlığı yaratmışlardır.
- Orta Asya'dan doğal nedenlerle göç etmek zorunda kalan Türkler gittikleri yerlere ileri uygarlıklarını da götürmüşlerdir.
- Anadolu'ya gelen Türkler Hititleri, Firikleri, Lidyalıları; Mezopotamya'ya göç eden Türkler Sümerleri, Asurluları, Babillileri; Akdeniz'e göç eden Türkler Mısırlıları ve Avrupa'ya göç eden Türkler de Etrüskleri kurmuşlardır. Ege'ye göç eden Türkler ise Yunanlılardan çok daha önce bu bölgede ileri bir uygarlık yaratmışlardır.

Atatürk bu hâliyle Türk tarih Tezi'nin henüz tamamlanmadığını düşünüyordur. Ona göre; Türk Tarih Tezi'nin en önemli parçası kayıptır. "Türklerin bilinen ilk yurdu Orta Asya'dır. Peki ama Türkler Orta Asya'ya nereden ve ne zaman gelmişlerdi?"

Aranılan yanıtı yine Atatürk bulacaktır: MU!

"Türkler Orta Asya'ya Kayıp Kıta Mu'dan göç etmişlerdir" Türk Tarih Tezi'nin kayıp parçası bu iddia, bugün dahi gizemini korumaktadır.[230]

Anlaşılacağı üzere Anadolu doğudan ve batıdan gelen öğretilerin buluşma noktası olmuştur. Bir dönem Budist gölü olarak bile anılan Akdeniz, barındırdığı felsefi zenginlikleri Anadolu'nun (küçük asya) topraklarında sentezlemiş ve açığa çıkacak kadım bilginin gününü beklemeye başlamıştır. Özellikle Atatürk'le başlayan kültür köken arayışlarının temelinde hiç kuşku yoktur ki Anadolu'nun ve onun birikiminin farkında olan bir liderin bilinçli mesajları, günün gerekli donanımlarını beklemektedir. Çoğumuzun üzerinde fazlaca durmadığı genellikle bir yiğitlik destanı çerçevesinde algıladığı söylencelerin içerikleri Güneydoğu Anadolu bölgesinde kendisini açığa vurmaktadır. Atatürk'ün nüfus kütüğünün Gaziantep'te olmasında aranması gereken mesajı görmezlikten gelmenin yanlış olacağı aşikardır. Dikkatli bir bakış Atatürk'ün hiçbir eyleminin şuursuzca yapılmadığı gerçeğini bilir. Bu tüm dünyaca bilinen bir gerçektir. Altında yatan mesajın açığa çıkma zamanıdır. (Şekil-54)

Şekil-54

Hiç kuşku yoktur ki Ata'nın üstlendiği ilahi rolü ve yine kuşku götürmez dehasını, günlerce uyumadan notlar aldığı kitaplardan -ömrünün son günlerinde Güneş dil teorisi ve onun açılımı vb.- yola çıkarak çözebiliriz. Kültür köken arayışlarında Anadolu topraklarına vasıf kazandıran Türk boylarının Orta Asya Uygur menşeili günümüz Türkiyesinin tartışma götürmez bir imparatorluğun izlerini taşıdığı muhakkaktır. Görkemli Mu bilgisinin tarih boyunca yaşatılması için önerilen yolların başında o kültüre nakşolmuş birtakım geleneklerin yaşatılması doğaldır ki bir ritüeli de içermektedir. Uygur kökenli Oguz boyu, taşıdığı kadim inanç geleneklerinden vazgeçmeyip, İslam içinde kültürlerini eritmeyek Anadolu'ya özgü bir İslam anlayışının tohumlarını atmıştır. Bu harmanlanış Anadolu'nun bilge, veli, evliya ve ermişlerinin kutsadığı topraklarda yeşermiştir. Güneydoğuda halen Oğuz eli olarak anılan bölgeye odaklandığımızda ilginç bir manzarayla karşılaşırız. Oğuz eli, Oğuzların yurdu Gaziantep bölgesini de içine alan bir Türk obasıdır. Türkiye Cumhuriyetinin birçok bölgesinde özellikle Ege, İç Anadolu, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yüzlerce obanın bir uzantısı, göçebe Türkler yani Türkmenler denilen bu kavimlerin bir özelliği gözlerden kaçmamaktadır. Var ettikleri kültürü göçebe olmaları nedeniyle hep yanlarında taşımışlardır. Zengin Anadolu inanç mozaiği içinde Oguz eli (Gaziantep'in ilçesi Oğuzeli) aşiterlerinde dikkat çeken husus vücutlarındaki dövmeler, halılar ve damgalarıyla gelecek kuşaklara aktarılması gerekli olduğuna inandığımız bir sembolizmi barındırmaktadırlar.

Birçok kavimden oluşan bu boyların büyük bir kısmı Osmanlı'nın çöküşüyle Suriye tarafında kalmış olup 1920li yıllara kadar kültürel bağlantının devamlılığından söz edilebiliyorken şimdilerde birçoğu bu bölgelerde Araplaşmıştır. Ancak Arap ve Kürt toplumlarıyla münasebetleri sınırlı olmuş olan Türkmenler kendi soyu obası dışından evliliğe izin vermemişlerdir.

En çok dikkat çekici unsurlar arasında bu Türkmen oba-

larının kendi hikayelerini gayet iyi bilmeleri ve İslam'ın ata erkil etkisinin bu insanlar arasında sözde kalmış olmasıdır. Bunun yanında Gök Tanrı inancının felek kelime ve anlamıyla yaşatılıyor olması da gözden kaçırılmaması gerekli unsurlardandır. Orta Asya Türk geleneklerinin birebir yaşandığı bu aşiretlerden dikkat çeken birkaçına göz atalım... Örneğin 20 yy. sonlarına dek söylenen bir türkünün sözleri oldukça düşündürücü ve manidardır. İçeriğine dikkatlice bakıldığında bir Tufan, bir Gök Tanrı cezalandırmasının, Göksel hasret ve kovulma, yurdundan olma motiflerinin rahatlıkla görüldüğü anonim sözel kaynaklardandır. Özünde bir özlemle harmanlandığı, oldukça kadim ögeler içeren böylesi onlarca türkü öz bilgiyi günümüze dek getirmiştir.

"Ecel deryasına düştü gemimiz!
Silinip çıkanlar nerede bilmem!
Felek kırdı kametimi, kolumu,
Ya ben kime gidem imdada bilmem!

Gökte yıldız, birim ikim kavuşur,
Hasret olan hasretine kavuşur,
Dertliler oyurmuş derdin danışır
Dertsizler ne gezer orada bilmem "

Atatürk'ün de işaret etmeye çalıştığı bu yörenin bilgisi, Anadolu bâtını kod ve geleneğinin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlayacaktır. Atanın abasının bir Türkmen olduğu gerçeği herşeyi açıklamaya yeterli bir dayanaktır.

Atatürk'ün nüfus kayıtlarının (kütüğünün) bulunduğu Gaziantep'e göz attığımızda hayli ilginç bir manzarayla karşılaşmaktayız.

Buradaki halk için "bu millet ilk önceleri Dülük diye bir noktadan gelip göçmüşlerdir" denilmektedir. (Dülük Baba

adıyla anılan bir evliya kişileştirmesi de yine yöreye özgüdür.) Daha çok 14. yy. öncesi bu bölge insanını oluşturan Oğuz boylarından Kayılar, Salurlar, Bayındırlar, Afşarlar, Beydili ve Gargın boyları buralara yerleşmişlerdir. Araştırmacı Etnolog Ömer Özbaşın derlediği metinler sayesinde günümüze ulaşmış beyitlerin güçlü anlatımı dikkat çekicidir:

"Çıktık Horasandan söküneyledik
Düşürdüler bizi tozlu yollara
Omuzlarda parlıyor uzun silfeler
Aşırdılar bizi karlı dağlara
Bölük bölük oldu yüklendi göçler
Atladı ihtiyar, yayandı gençler
Başımıza geldi ördüğüm düşler
Düşürdüler bizi gurbet illere
Oradan geçildi sürdü Colaba
Seksen dört bin evdir gelmez hesaba
Deve koyun çok insan kalaba
Susus hayvan inileşir göllere
Dedemoğlu der ki aşkın bağından
Anadolu Sivas şehri sağından
Bu zamanda destan olsun dillere"

Bu yörenin, ozan geleneği, yıllar boyu buraların ve geçmişlerinin güçlü sevgisinin söylence kültürünün en iyi örneklerini vermiştir. Çoğu zaman İsken Türkleri adı altında toplanan bu kültür birikimi bir bakıma Türkmenlerin, Barak[XXXIII]ların İlyadası gibidir.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde "Kötüsü yoktur, merttirler, çalışkandırlar, her türlü iş erbabı bulunur" dediği bu kavim günümüz Türkiye'sinin ve engin İslam sentezinin neferlerindendir.[(231)]

1920'lerin başında ziyaret ettiği ve araştırmalarını yedi cilt hâlinde kaleme almış Ali Rıza Yalman Cenupta Türkmen Oymakları adlı eserinde Türkmenlerin içinde gelenek ve adetlerini şimdiye kadar saklayabilen Elbeylilerin özelliklerine dikkat çekmektedir. Yalman'a göre güneyde Türkmen Oymakları dağılımı üç ana kolu takip etmektedir. Bunlar Elbeyli, Barak ve Bayındır oymaklarıdır. Bir diğer kol olan Şahmen ya da Şamar obaları Suriye tarafında kalmış ve zamanla Araplaşmıştır.

Elbeylilerin Anadolu'dan "Sultanmelek" isminde birinin oğlu bey olmuş, ondan sonra Türkmen'den bölünen bu aşiretin ismine "Elbeyli" denmiş. Her ne kadar el yabancı anlamında kullanılmış olsa da öz Tükçede il anlamında kullanılması Elbeylinin açılımını beyler eli, ili anlamına getirmektedir. El beyli ve bey ili ya da Beydili aşiretleri Selçuklu dönemlerinde beylik yapan liderlerin torunlarıdır. Elbeyli tüm kültür birikimiyle keşfini bekleyen bir ilçe olarak yine Gaziantep il sınırları içersinde Oğuz eli adıyla bilinen bölgenin içindedir.

Köy yerleşimlerini geomant ve ley hatlarına göre yapmaktaydılar.

Yalman, Türkmenlerin ev kurulumları konusunda birebir aynı özellikleri taşıyan Konya'daki örneklere de dikkat çekmektedir. Kendi kültürünü kapalı, sosyal yaşantısıyla korumuş oymakların isimleri de hayli ilgi çekicidir. Örneğin Perenli oymağı, perili ya da eşdeğer açılımları işaret ederken, Çördüklü oymağı, çör kökünden benzer başka bir anlamı işaret etmektedir. Tınklı oymağı, Şahveli oymağı, Ferizli oymağı, benzer metafizik tabirleri taşırken, Karataşlı oymağı, yöredeki güçlü taş inanç ve kültlerinin de bir ifadesi niteliğindedir. Ve yine ne gariptirki bu kültürler yöredeki höyük kurgan ve tümülüslerin eteklerinde köy kurulumlarını yapmışlardır. Bu da bize bu topluluğun atalarının yerleşme kültürlerindeki geomant ve ley geleneklerine hâkim olduklarını göstermektedir Başka bir çalışmamızda daha detaylıca göreceğimiz bu kült, kitabın başından beri kadim kültürleri nitelik bakımından birbirine bağlayan bir geleneğin ürünüdür.

Duvarlardaki sembolik çizimler Mu kökenliydi

Kültürün ozan geleneğinin yanı sıra halı ve kilimlerle geleceğe aktarılan sembolizmini görmek de heyecan vericidir. Bu kültüre özgü ev duvarlarına çizilen oymak mühürlerinin yanında çok da anlam ifade etmediği düşünülen birtakım sembolleri deşifre etmek de, oldukça başka bir gerçeği gün yüzüne çıkarmaktadır. Bugüne dek çözülemeyen Türk klasik runik yazılarıyla hiçbir ilgisi olmayan sembollerin Mu kökenli içeriklerle birebir örtüşmesi araştırmaya değer bir alanı aralamaktadır.

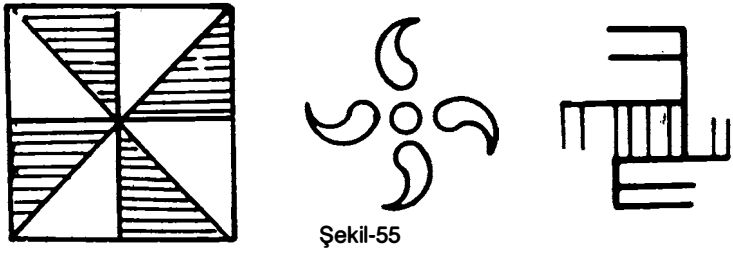
Bu kültür her ne kadar İslam'ı benimsemiş ve yaşam biçimi yapmışsa da özünde geleneklerin görülen alışkanlıkları da başka bir kültürün bariz izlerini taşımaktadır. Doğum ve ölüm adetlerinde İslami kurallara yakın gibi görülen ama geleneksel kapalılıkla günümüze dek gelen Orta Asya Türk geleneklerinin tamamına yakınını buradaki halkta görebilmek mümkündür. Bu anlamda buradaki adet, anane kapsamındaki tradisyonu klasik İslami geleneklerden farklı olarak görmekteyiz.

Yalman, Elbeyliler arasında Orta Asya kökenli "Bozkurt" efsanesinin de aynı olduğunu kaydederek Kara Hasan efendinin "en eski dostlarım Ağcabekirliler" dediği oba, halen yörede varlığını sürdüren kültürlerdendir. Hasan efendi o yıllarda Yalman'a süsleme geleneğini ve kökenindeki unutulmuş incelikleri anlatmıştır. Her oymakta birbirinin aynı görünümlü gelenekler var gibi gözükse de aralarındaki ince nüans, taşıdıkları sembolik mesajın parçaları bir araya getirildiğinde yeni bir anlam kazanacakları aşikardır. Oguz sözcüğünün etimolojisinde de gördüğümüz birleşik obalar kavramı birleştiklerinde anlam ifade edebilecek bir yapboz görünümündedir. Örneğin oba mühürleri bu anlamda oldukça ilginç bir varsayımı ispat eder gibidir. Bu gelenekle birincisi obaların dağılması engellenmiş, ikincisi birleşik boylar anlamına gelen Oguz teşkilatlanmasının tamamen oba mühürlerinin eksikliği ve/veya fazlalığına dayandığı fikrini uyandırmıştır. Bu şu anlama gelmektedir; her oba kendine ait sözlü ve sembolik bilginin mülkiyetini

korumakla yükümlüyken onunla bağdaşık, bilginin korunması adına diğer obaları da kollayıp gözetme gereği emredilmiştir. Bu konu da başlı başına bir araştırma konusu olması nedeniyle Atatürk'ün işaret ettiği önemli yönlerden birisidir. Oba mühürleri uygun bir sıralamayla bir araya getirildiğinde ifşa olacak bilgi kadim bir öğretinin izlerini taşımaktadır.

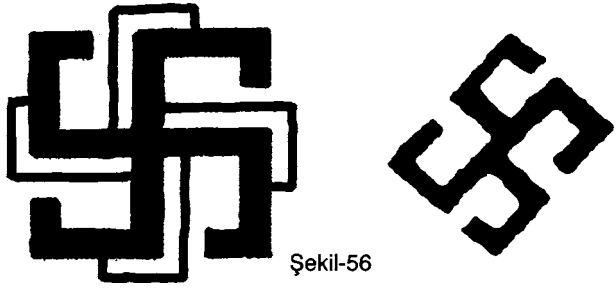
Mu'nun kadim torunları

Kültürün kadınları süsleme amaçlı yaptıkları dövmelerin yerel anlam ve içerikleri her oymağa göre değişik biçim ve şekilleri ihtiva etmesi de yine ana erkil, kadın egemen bir toplumdaki aktarımın ana koldan devam ettiğinin de bir delili niteliğindedir. Kadın ağalar İslam'ın etkisiyle geri planda dursalar da söz hakkı ve sosyal konulardaki gücü bu bölgede yadsınamaz boyutlardadır. Akla vücuda kaydedilen kadim bilgilerin gelecek kuşaklara böylesi bir yöntemle aktarılma fikrini getirmektedir. Örneğin barutla dövme dedikleri kadınların alın ortalarına şakak kemiklerine ve çenelerine yaptıkları motifler her oymağın bilgisi çerçevesinde faklılık gösteriyor. "Yaz günleri güneş dokunmasın (zarar vermesin) diye evlerinde kadınlarımız her yıl haziran ayında duvarlara aşı toprağı ile bazı resimler ve figürler yaparlar" dediği oymak beyleri kaydadeğer sembollerin birer süs olarak algılanmasında sakınca görmemişlerdir. Araştırmacı Yalman, Kara Hasan Efendinin çizdiği alttaki bu sembolleri gezindiği evlerin çoğunda aynen gördüğünü ifade etmektedir.(Şekil-55)

Şekil-55

Çizilen bu resimlerin ya da sembollerin birer oba mührü olmadığı tarihi belgelerle ortadadır. Mühürlerin her ne isim adı altında olurlarsa olsunlar bir Oğuz geleneğinin parçası olduğundan hareketle araştırmamızı runik işaretli yazılara yoğunlaştırdığımızda ilginçtir ki sadece ve sadece proto Türkler döneminin Uygur dönemi işaretleri dışında bir akrabalık gözükmediği gerçeğiyle karşılaşmaktayız. Güneydeki göçmen obaların bu motifleri birer süsleme biçimi olarak algılamasının altında yatan bilgi kaybını yine aynı yörenin halı ve kilimlerinde görmek mümkündür. Bu inanılmaz benzerlik ve bütünlük karşısında şaşırmamak mümkün değildir. Mu'nun kadim torunlarıyla karşılaşmış olduğumuza inanmak işten bile değildir (Şekil-56)

Şekil-56

"Boz Geyikli, Elbeyli boyunun piridir. Boz Geyikli, Ahmet Yesevi soyundan bir şeyhtir; bu şeyh ve onun çocukları aşiretler arasında çıkan kavgaları sulh etmekle görevlidir. Hala sancakları ve müritleri etrafımızda dolaşarak bu işle uğraşmaktadır" diyor Kara Hasan Efendi. 1919 larda ağıt ve türkülerde sıkça karşımıza çıkan Gök Tanrı ve Felek kavramları İslam kültür ve inanışıyla harmanlanıp kendini muhafaza edebilmiştir. Anadolu'nun ilk Müslüman kavimleri olmalarına karşın Türkmenler sosyal yapılarındaki kapalılık nedeniyle oldukça kaydedeğer gelenekleri dil ve bezemeleri günümüze dek koruyabilmişlerdir.

Yine Türki kültürlerdeki taş ve kutsal taş kavramlarının yaşayan örneğini de yine buradaki obalarda görmek mümkündür. Yel Baba adıyla anılan Türkmenlerin Boz Geyikli ziyaretinden başka bir de Yel Baba ziyareti vardır. 1931 yılında Suriye içinde kalan bu ziyaret için Yalman "Burada ziyaret denilen şey tamamamen taşlara tapınmaktan ibarettir." der. Taşın Türk totemindeki önemi düşünülerek, taşlarla yapılan fal ve taşlara ait inançlar olduğu bilinmektedir. Bu da göstermektedir ki bu toplumun hem yerleşim gelenekleri hem doğayı algılayış farklılıklarıyla birer geomant özellik sergilediği tüm açıklığıyla gözler önündedir:

Söylenceye göre Yel Baba 1688lerde Sivas taraflarından gelerek bulunduğu höyüğün içindeki bir taş kovuğun içinde inzvaya çekilmiş ve ölünce Türkmenlerin babası olmuştur. "Yel Babanın taşı toprağı Türkmenlere şifadır"[232] denilmektedir.

10. yy.da Oğuz elinde kadınlar, diğer Türk ellerinde Cahiliye devri Araplar'ında olduğu gibi, erkeklerden kaçmazlar ve yüzlerini de örtmezlerdi. Bu husus Türkiye'de oymaklarda ve köylerde zamanımıza kadar devam edegelmiştir. Hatta 19. yy. Güney Anadolu'da seyahat yapan V. Langlois, bu münasebetle Türkmenleri Yakın Doğu'daki en medeni insanlar olarak vasıflandırmıştır. (Şekil-57)

19. yy.da Andolu'daki son Türkmen oymaklarının da Dadaloğlu el-Beğli-oğlu ve Gündeşli-oğlu gibi tanınmış şairleri olduğunu biliyoruz bu münasebetle Türkmenler'in her zaman ve her yerde milli şairler yetiştirmiş olduklarını belirtmek lazımdır. Bu sözlü geleneğin yaşatılması kökeni, bilginin sözel ve kaideli bezenmesi geleneğinden gelmektedir.[233]

Şekil-57

Dünyanın Ruhu

Yaşadığımız yerküre, Azot + Karbon Di Oksit + Hidrojen + Su buharı temeline dayalı saydam bir atmosfere kavuşup da Güneşini görünce, bugün için Avustralya ve Kanada'da nadiren rastlanılan en yaşlısı 3,6 milyar yıllık stromatolit kayalarında varlığını gördüğümüz, bir tür bakteri olan prokaryotlarla, bilinen fizik anlamdaki Dünyamız canlandı! Böylece yerküredeki varlıklar, Canlı Varlıklar ve Cansız Varlıklar diye temelden ikiye ayrılmış oldular.

"Ne gariptir ki canlı varlıklarla cansız varlıklar arasındaki tek ve en önemli fark, canlı varlıkların ölümlü, cansız varlıkların ölümsüz olmasıdır!"

Cansız dediğimiz maddeler de onları oluşturan birimlerin devamlı hareketi sonucu canlı olmaya hak kazanır.

"Canlılık nedir?" Eğer bir şeylerin hareket etmesi bir canlılık belirtisiyse, mineraller, hücreler ve atom sürekli hareket hâlindedir. O zaman cansız dediğimiz maddeler -örneğin kayalar- onu oluşturan birimlerin devamlı hareketi sonucu canlı olmaya hak kazanır. Bugün modern bilimi referans alarak söyleyebiliriz ki mineraller, hiç durmadan mükemmellik içinde hareket ederler. Yapmaya çalıştıkları şey yaygın adıyla kristalleşmedir. Bitkiler ve hayvanlar için de durum böyledir. Kendi doğalarını kusursuz bir şekilde yaşarlar. Eğer kozmik düzendeki oluşuma bakılırsa karmaşadan (kaostan) düzene (theos'a) doğru bir hareket görülür. Madde, bitki, hayvan ve kozmik düzeni oluşturan zeka için çizgi bellidir ve ilerleme o yönde gerçekleşir. İnsan içinse durum şudur: Sonsuz seçenek var gibi gözükse de oyunun kuralları vardır. Bu sınırlara ulaşıldıkça da evrende ne kadar küçük işlevlerle ne kadar büyük işlerin yapılabileceği görülecektir. Bir nevi oyunun küçük bir parçası iken, o parçasız bu oyunun oynanamayacağından

habersiz devinime devam edilmektedir. Her zerre devinim, dönüşüm içinde üstüne düşen rolü oynar.

Bu evrensel yaklaşım belki sorgulamanın başladığı ilk günden bu yana insanlık serüvenini heyecanlı kılan soru ve sorundur. "Biz neyiz?" "Nereye kadar uzanabiliriz?" Bu ve benzer sorular kişiyi fizik bedenin ötesinde bir yeteneğimizin belki de kayıp bütünümüzün bizi özgürleştireceği inancıyla bilinmezi sorgular durur. Bu anlamda modern dünyanın canlı, cansız kategorizasyonuna bağlı olarak kişi kısmi de olsa kozmik yasayı anlamaya çalışmakta kimi zaman theosa uygun kimi zaman da kaosa doğru, yani bölünme ve düzensizleşmeye doğru hareket edebilmektedir. Bu işleyiş bakımından birbirine zıt eylemler varoluşu belirlemektedir. Hayvanlar için bireysel bir zekanın olmaması onları ölü kılmaz ve yaratıcı, düzenleyici ve işletici zeka için zekanın en kusursuz kısmı bu noktada işletilir. Bu da sürekli ve düzenli bir eylemi zorunlu kılar. Dünya sürekli döner, yer, yerüstü ve yer altı sürekli faaliyet hâlindedir, etki edildiğinde tepki verir.

İnsan dışındaki varlıklarda bilincin ya da ruhun olup olmadığı merak konusudur ve genel kanı bir bilince sahip olmadıklarıdır. Bilinci oluşturan şeylere baktığımızda karşımıza çıkan, enerji ve biçimdir. David Boum'a "Bir taş bilinçli midir?" diye sorulmuş. O da, "Evet bir taş bilinçlidir. Fakat bu tam anlamıyla insan bilinci değildir, tersine, çıkarıma göre enerji ve bilgi, bilinci ortaya koyar." demiştir.

Eğer Eflatun'un kozmolojisini incelersek "şeylerin" canlılığını nasıl anlattığını görebiliriz.

> "Göksel varlıkları erimiş taş parçası sayıp, evrenin canı yokmuşçasına tanrılara, cinlere, atalara inanmamak."
>
> "Varlıklarına inanıp da işlerimizi onların yürüttüğüne inanmamak."
>
> "Her ikisine inanıp da, rüşvetle, adakla kandırılamayacaklarına, kötülüklerimize, erdemsizliklerimize göz yummayacaklarına inanmak."

Yasalar adlı kitabında Eflatun'un bahsettiği şey göksel olan hakikatin topluma yansıdığı hâlidir.

Dünyanın canlılığı hakkında, onun canlı olarak anlaşıldığı zamanlardaki mitlere uzanmak bize daha fazla fikir verebilir. Zira doğuda ve batıdaki yaradılış mitleri büyük benzerlikler göstermektedir.

Orta Amerika zengin kültürünün mitlerinde yer alan Qu'iche'nin anlatısına göre: Henüz insanlar, hayvanlar, taşlar ve ağaçlar yokken. Sadece gökyüzü vardır. Yeryüzünün çehresi görünmüyordur ve sadece sakin deniz tüm enginliğiyle gökyüzünün altında uzanıyordur. Henüz düzenlenmiş hiçbir şey, hiçbir ses yoktur. Her şey gecenin ve karanlığın içinde sessiz ve hareketsizdir. Hurakan Tepeu K'ucumatz'a gelir; ışık ve yaşam üstüne akıl yürütüp, döllenmenin ve aydınlığın nasıl olacağına karar verir.[234]

Klasik Yunan geleneğinde dünyanın canlılığı en büyük tanrı Gea (Gaia) ile betimlenir. O Dünyayı temsil eden evrensel ana olarak ortaya çıkar. Antik Yunanlıların yaradılış hikayesinde her şeyden önce Kaos vardı. Kaos, boşluktan kütleden ve karışıklığın içindeki karanlıktan meydana geldikten sonra Dünya Gea'nın formunda vücut buldu. Ondan Gökyüzü Tanrısı Uranüs şeklinde yıldızlı gökyüzü fışkırdı. Ayrıca Gea'dan canlıların yaşayabilmesi için dağlar, denizler, ırmaklar ve ovalar çıktı. Gea hem ilk tanrıların hem de ilk insanların yaratıcısı oldu ve her şeye kaynaklık etmesinden dolayı ilksel tanrıça olarak kabul gördü.

Dünya Ana Gea

Gea ya da genel adı ile Dünya Ana; bu dişil yönüyle yaşayan, canlı bir organizma olarak canlılığın kendisidir. Bütün primitif dahil, antik toplumlarda, onların efsane, inanış, gelenekleri̇nde bir canlılık buluruz. Bu düşünce yapılarında bir Toprak Ana teması, buna ilaveten aynı özellikleri gösteren diğer kozmik ve doğal unsurları da var eden hatta bünyesinde barındıran

bir kişiliktir de aynı zamanda. Bu doğayı canlılaştırma; başta yağmur, kar, rüzgar, toprak hareketleri volkanlar, gezegenler ve güneş... bunların hepsinde birer canlılık, kendi fizik yapılarıyla eşdeğer hiçbir ayrıma tabi tutulmaksızın bir öze, ruha sahip olduğu inancı yaygındır. Bu canlılığa, insandan daha gelişkin bir varlık gözüyle bakılmıştır. Bunun içindir ki bu çeşit unsurların her birine bir tanrı vasfı verilmiş, ona ibadet edilmiş, onunla temas, ilişki kurmak yönünde çaba sarfedilmiştir. Bu ilksel hareketin özündeki bilgiyi çözümlemek kutsal coğrafya ve kutsal geometri tezimizin temelini oluşturmaktadır.

Dünya Ana Gaia, (Gea) Hesiodos'un Theogonia'sında şöyle anlatılır: Gaia Dünyayı, yeri, evrensel bir öğe olarak toprağı simgeler. Bir tanrıdan çok kozmik bir varlıktır, bütün öğelerin kaynağında bulunan ana ilkedir. Hesiodos bu yolda doğada ana ilkenin ne olduğunu tanımlamaya çalışan İonya düşünürleri gibi davranır. "Bütün ölümsüzlerin sürekli, sağlam tabanı" saydığı Gaia, evreni bir düzen yöntemine göre meydana getiren ve düzensiz boşluktan çıktıktan sonra dişi-erkek birleşme yoluyla evrenin kendisini ve tanrılarını yaratır. Gaia "parthenogenesis" (kendi kendine doğurma) prensibine göre Göğü, Dağları ve Denizi yaratmıştır.

Zamanla Gaia'nın mitos'ta (mythos) yeri ve önemi değişmiş, kozmik nitelikteki Ana Toprak, dinde daha belirli birer tanrıça olarak görülen, bir yandan Demeter, öte yandan Kybele gibi toprak ve bereket tanrıçalarına dönüşmüştür. Gaia böylece daha kişisel ve inansal tanrıçalarla ya birleşmiş, ya da kozmik öğe olarak felsefe alanına girmiştir. Gaia Yunanistan'da birçok kehanet merkezinin esinleyicisi sayılmıştır. Örneğin Delphoi'ye Apollon'dan çok daha önce yerleştiği bilinir.[235] Modern dünyada Meryem kişiliğiyle bir geçmişe gönderme, bir ana arayışı özellikle böylesi bir inancın uzantısı görüntüsünü vermektedir.

Antik geleneklerde, canlı doğa anlayışının ortaya konuluşunda Hermetik öğretilerin de söyleyeceği birkaç söz vardır. Geleneksel dünyada doğa canlı ve kutsal bir vücutmuş gibi

yaşanıyordu. Bu görülemeyenin görülebilir bir ifadesiydi. Onun etrafındaki bilgi, ilham, sezgi ve vizyonlarla veriliyor ve bugün anlamları kaybolan şeylere bağlı olan canlı sırlar gibi inisiyatik olarak yayılıyordu.

Canlı doğayla ilişki hâlindeki toplumlara bakıldığında bugünkünden farklı bir anlayışla karşılaşılır. Dağlar, ormanlar, denizler, toprak ve diğer canlılar bir bütünün hayati organları olarak algılanır. Hermesin Oğullarına (müritlerinin) evreni böyle bir sembolizmayla ifade etmiştir.

Mısır'lı Toth nam-ı diğer Hermes Trismagistus'un öncüsü olduğu kadimden uzanan geleneğinin prensipleri, canlı doğa hakkındaki fikirlerimizi şekillendirebilir.

Evren zihinseldir. Her şey zihinseldir.

Gök nasılsa, yer öyledir.

Her şey titreşmektedir. Hiçbir şey durağan değildir.

Her şey dualdir, her şeyin iki kutbu vardır, her şeyin kendi zıttı vardır.

Her şey akar ve akarak geri döner, her şeyin ilerleyiş ve geri dönüş dönemleri vardır, her şey alçalır ve yükselir, her şey bir sarkaç gibi hareket eder; sağa doğru hareket miktarı, sola doğru hareket miktarına eşittir.

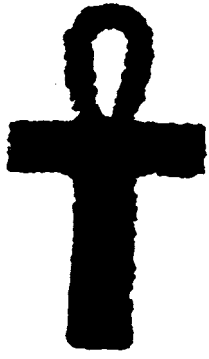
Her sebebin bir etkisi vardır; her etkinin bir sebebi. Herşey yasaya uygun vuku bulur. Rastlantı, bilinmeyen bir yasaya verilen bir addan başka bir şey değildir.

Üreme her taraftadır. Her şeyin bir eril bir dişil ilkesi vardır.

Bu yasalar sonraki yüzyıllarda Abanolu Pierre'in referans verdiği bilgiler ışığında Hristiyanlıktaki "Yaratıcı Söz: Logos" la tam olarak örtüşmese de bağlantı oluşturan "Doğal Büyü" kavramı ortaya atıldı. "Doğal Büyü" özünde pek seçkin bir yaklaşımdı, amaç tüm elementlerde, metaller, bitkiler ve hayvanlarda bulunan yıldız karakterlerini, -bu sonraları astrolojinin bugünkü hâlini almasında etkin kılacak bir akımdı- bunların birbirini etkileme güçlerini, sempatiler kapsamında değerlendirme yolu-

nu seçmişti. Kokular, sesler, çeşitli şaraplar, şiirler, müzikleri de (Orfik Ağıtları) kullanarak, bir nevi doğayla senkronize olma, onunla anlaşabilme, onda kaybolma, denilebilecek bir ruh hâli içine girerek, yaradılışın etkin enerjilerini, diğer bir deyişle "Spiritus Mundi"yi harekete geçirmekti. Bu sayede Evrenin Ruhunu uyandırarak onu kontrol edebilecek ve sırlara vakıf olunabilinecekti. Zamanla özünü kaybeden bilgi bozularak yanlış ellerde, majik yolların, doğaya onun dengelerine büyüsel müdahalelerin yer alacağı, hayatın her yerine yayılınacak ve kullanılacak olan yozlaşmanın ta kendisi olacaktı.

Mirandola kontu Floransalı Giovanni Pico (1463-1494) bu anlamda Batıya majiyi, büyüyü yerleştiren kişiliklerden sadece birisiydi. Dönemin tüm bilimleri hakkında neredeyse fantastik sayılabilecek olan bilgi düzeyine sahip olması yüzünden ona "Aklın Phoenix"i (Aklın Anka Kuşu) adı takılmıştı.Pico Kabala geleneği ile büyüsel yapıtları bütünleyecek bir zenginlik oluşturduğuna inanıyordu. Doğal büyüyü, gökler ve evreninin enerjilerine dayanan Kabala büyüsünü bir arada değerlendirmeye karar vermişti. Melekleri ve Baş melekleri Tanrı'nın kendi dili olarak kabul edilen İbranice adlarıyla seslendiren Kabala sanatı, Pico'nun düşüncesine göre, müthiş etkili olabilirdi. Saint Jerome'un İsa'nın adıyla ilgili kuramlarını yeniden ele alarak, Mesih'in Tanrısallığını Kabala'yla kanıtlamaya çalıştı. Böylece "Hristiyan Kabalası"nın temellerini atmış oldu. Pico yaşadığı dönem içinde astroloji, sayılar bilimi ve simyanın yayılmasında önemli bir etkiye sahip olmuştu. Kendisinden sonra gelecek olanlar Mısır hermetizmini yüceltecek, hatta Hristiyan haç simgesinin Mısırlılardan alındığını iddia edecek boyutlara kadar gelecekti. (Şekil-58)

Şekil-58

Bir diğeri ise Fransisken keşişi olan Francesco Giargi idi. (1466-1540) Geniş bir Hermetik yapıtlar kitaplığına sahip olan Giargi, Pico'nun açtığı yolda hermetik düşünceyle Kabala arasında sayısız bağlantılar kurmuştu. Kendi "Hristiyan Kabalası" dizgesine, Pitagorasçı ve Platoncu uyum kavramlarını da koyarak, "Kutsal Geometri" ve numeroloji alanlarını keşfetmişti. Üstlendiği en can alıcı görevlerden biriyse 16. yy. da giderek önemini artıracak olan; hermetik ilkelerin mimarlığa uygulanması konusuydu. Giargi çalışmalarında mimarinin, tapınak yapıcılığının ve onun ritüellerinin ve bunların inisiyasyon türlerinin farkına varmış yeniden keşfedilmesini sağlamıştı. Bu keşif ve popülerleşen gizler "Magus" (Maji-Büyücülük) her şeye rağmen bilginin egemenliğini vurgulayan tanrısal güçlerin sunduğu bir armağan olarak kabul edilecekti. Bu gücün kullanımındaki savunma ise şöyleydi: "Bütün sorun doğanın gizlediği tüm bir sempati ve antipati ağını çözmek ve denetlemek olduğuna göre, böyle bir giz, Tanrı açıklamazsa, nasıl elde edilebilir ki?" Sonuç olarak, hermetizmin alanında kendisine yer bulan batı gizemi, bu bilinmezin inisiyasyonla aktarımını sağlayan hermetizmin ezoterik yapısında keşfedilebileceğini savunacaktı. [236]

Kutsal Geometri

Dünya üzerinde bulunmuş, anlam ve anlatım yönünden tümüyle doğanın geometrisine bağlı olduğu düşüncesini ilk kez sembolik anlamda ifade eden örnekler, Mu kıtasının bilgi kökenli tabletleri üzerinden keşfedilmiştir. Zaman içinde, yazının henüz icat edilmediği evrelerde bu semboller temelde yatan amaca bağlı kalarak taşıdıkları mesajı gelecek kuşaklara aktarmışlardır. Zaman zaman biraz stilize edilmiş, zaman zaman mitolojik inançların ve onun beslediği unsurların eğitim ve öğretimlerinde birer araç olarak kullanılmışlardır.

Kutsal Geometri temelde, tek bir noktadan çizgiye oradan

düzleme ve onu da katederek üçüncü boyuta ve hatta daha da öteye doğru yapılan bir yolculuk ya da bu yolculuğun dünyamız realitesindeki sembolüdür. Geometri çok uzun bir süre boyunca, metafiziğe giriş konularından biri olarak kullanılmıştır. Sayılar ya da Aritmetik, Müzik, Geometri ve Evren bilim, kadim dünyanın "Yüce İlimleri"nden önde gelen dört tanesidir.[237]

Geometrinin, ne olduğuna, kozmosun, Dünya planında realize edilmesi anlamında bir tanımla başlayabiliriz. Kadim dönemlerden bu yana önemli bilgilerin hem barındırıldığı hem de güne taşıması bakımından şifrelendiği kutsal bir ilim. Bu anlamda çağımıza en yakın geometri aktarıcısı olarak kabul edilen Pisagor'un temasını ve aslında çok daha öncelere dayanan bir öğretinin uzantısını görmeye çalışacağız.

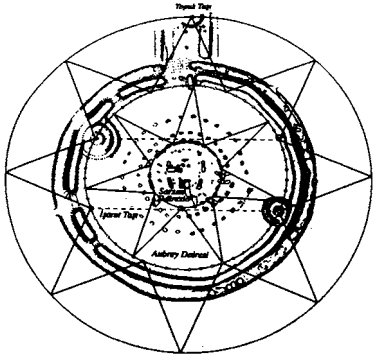
Eldeki verilerin birkaç taş parçasıyla aktarılmaya çalışıldığı megalitik dönemden son yıllara kadar sadece birer anıt gözüyle bakılan işlerin aslında birer geometri harikası olduğu anlaşılmaya başlandığında eskilerin bilgisi önemsenmeye başlanmıştır. Megalitik Mimarlar diyebileceğimiz bu bilgeler, bizleri bugün bile şaşırtacak önemli işler bırakmışlardır. Malum, şu an İngiltere'de bulunan önemli megalitik yapılardan birisi hiç kuşkusuz Stonehengelerdir. (Bu ad altında benzer onlarca yapıyı kastetmekteyiz) Bu yapılar başta astronomik işlevleriyle kadim bir bilgiyi açığa vurmaktadırlar. Ancak görülen o ki bu yapılar bundan çok daha fazlasını bünyelerinde barındırmaktadırlar. Sürekli olarak sabit bir uzunluk biriminin kullanılması, Pisagor öncesi tam sayılı üçgenlerle karşılaşmak oldukça şaşırtıcıdır. Stonehengeler, geometrik bir amacın ve bir düzenlemenin varlığını akla getirmektedir.

Stonehenge'in esas geometrisi 7 ve 8 sayılarının zarif bir sentezini ortaya koymaktadır. Aşağıdaki şekilde de göreceğiniz gibi, her sekiz Aubrey deliğinden bir tanesi işaretlenip birleştirilirse, oluşan 7 uçlu yıldız Sarsen Dairesi'nin ortalama çapını 100,9 ayak, yani 37,1 megalitik yarda (ya da 3x12,368 MY) olarak doğru şekilde belirler. Ayrıca Aubrey Dairesi ve

İşaret Taşları tam olarak ucu Topuk Taşına değen sekizgen bir yıldız tarafından belirlenmişlerdir. Dıştaki dairenin yarıçapı tamı tamına İşaret taşı Dörtgeni'nin uzun kenarı kadardır. 96 MY (261 ayak/82,2m)

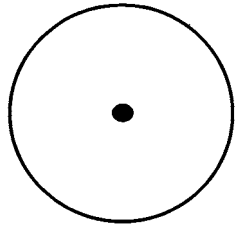
Bu iki yapı, 7 ve 8'in birliğini gösterir. Çarpımları Aubrey deliklerinin sayısı olan 56'yı verir ki, bu sayı Ay takvimini ve Ay tutulmalarını anlayabilmek için anahtar sayılardır. Stonehenge ana eksenin Dünyanın eksenini temsil ettiği düşünülürse, o zaman işaret taşı dörtgeni Yengeç ve Oğlak dönencelerine tekabül eder. (Şekil-59)

Stonehenge'in mimarları tapınaklarını kurarken geometrik oranlardan, astronomiden ve tekrarlanan uzunluklardan gerçekten haberdar mıydılar? Aksi hâlde böyle şeyleri içeren bu yapı nasıl inşa edilmiş olabilirdi ? Tapınakları, bu anlamda bilgeliklerinin vitriniydi.[238]

Şekil-59

Kadim matematikçi filozoflara göre daire 1 sayısını sembolize etmekteydi. Kadimlere göre o diğer bütün şekillerin kaynağı, bütün geometrik desenlerin anasıydı. Kadim Grekler, dairenin temsil ettiği ilkeye "Monad" demişlerdi. Monad kelimesi "memein" İstikralı ve "monas" Birlik anlamına gelen kelimelerinden türetilmiştir. Bu kelimenin sayısal karşılığı, yani "monas" kelimesinin harflerinin sayısal değerinin (numeroloji-ebcet) toplamı 361 etmektedir. Malum bir dairenin dereceleri toplamı 360'dır. Bu rakam bir sayı farkla daireyi verir ki, o da 360'ın 1 ile birlik olması anlamına gelen monadı sembolize etmektedir (Şekil-60)

Şekil-60

Kadim matematikçi filozoflar Monad'a İlk, Tohum, Öz, İnşacı, Temel, Uzay, Tartışmasız Hakikat ve Kader isimlerini vermişlerdir. Ayrıca ona Atlas da denilmiştir. Çünkü o tıpkı gökyüzünü taşıyan Titan gibi ürettikleri sayıları destekler, birleştirir ve ayırmaktadır.

Kadim filozoflar Monad'ı kişileştirerek, boşluğa üfleyip bütün sayıları yarattığına inanmışlardır

(111111111×111111111=12345678987654321).

Bu anlamda sayılar sadece Monad'ın farklı niteliklerini ifade ederler ve 1 rakamı da bir "sayı" olarak görülmemektedir. Monad'ın bütün diğer sayılarla ilişkisi basit bir aritmetik metaforda ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda 1'le çarpılan bütün sayılar kendisi olarak kalmakta, (3×1=3) herhangi bir sayı 1 ile bölündüğünde de sonuç değişmemektedir. (5/1=5) Bu anlamda Birlik, bütün karşılaşmalarda kendi varlığını korur. "Bir"in her formun içinde herhangi bir dalgalanma olmadan, hareketsiz ve karışmadan durduğu, bununla birlikte hepsini desteklediği bilinmekte ve kabul edilmektedir. Monad kadimden bu yana değişmemiş tek veri olarak evrenin ortak paydasının sembolüdür. Evren bu ilksel sessizlikten oluşmuş ve her şey şu ya da bu şekilde birliğe, var olduğu noktaya geri dönmeye çalıştığına inanılmıştır.

Daire içsel kusursuzluğumuzun, ilahi tabiatımızın yansımasıdır

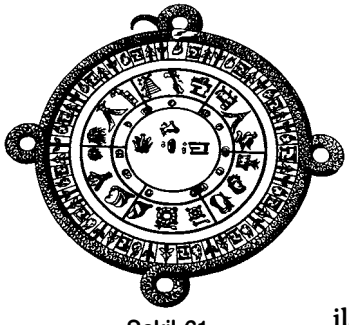
Dairede eğri bir çizgiden çok daha fazlası vardır. O doğa alfabesinin ilk harika armağanıdır. Her daire birbirinin aynısıdır. Sadece boyutları farklıdır. Gördüğünüz veya yaptığınız her daire evrenin aşkın doğası hakkında derin bir hükümdür. Boyutsuz merkezinden çevresinin sayısız noktalardan oluşmuş çemberine genişleyerek daire "hiçten" her şeyin çıkışını akla getirir. Çemberi ve çapı Pi diye bilinen aşkın değerle (Pi=3,1415926...) ilişkileri yüzünden asla aynı birimlerle ölçülemez. Çevresi rasyonel bir sayıysa çapı irrasyonel, çapı rasyonelse çevresi irrasyonel bir sayı olmak zorundadır. Bu yüzden

bir daire aynı zamanda hem sınırlı hem sınırsız olanı gösterir.

Dairenin bulunması ve güzelliğinin takdiri bizim evrenin bütünlüğüne, birliğine ve ilahi düzenine ilk bakışımızdır. Bazı psikologlar çocukça dairenin keşfinin başkalarından ayrı bir varlık olarak kendisini keşfetmesine tekabül ettiğini ileri sürmektedir. Yetişkin olduğumuzda bile dikkatimiz hipnotik bir şekilde daireye, yaptığımız veya karşılaştığımız şeylerde merkeze çekiliriz. Daireler bizi çeker. Kadim Hindu rahipleri zihni konsantre etme uygulamasında dairesel mandalalar kullanmışlardır. Şeklin mesajı bizim zihinsel devrelerimizi geçerek en derin varlığımızın sessiz aklına yönelir. Daire dünyamızın ve kendi içsel derin kusursuzluğumuzun, birliğimizin, kusursuz tasarımımızın, bütünlüğümüzün ve ilahi tabiatımızın bir yansımasıdır.

Bir Hindu ilahı olan Şiva Nataraj, hâlâ tapınılmaya devam eden dünyanın en eski ilahlarından biridir. O bütün suretlerin ardındaki itici güç olan dönüştürücü hayat kuvvetini temsil eder. Şiva evrenin dairesel tezahüründe mütemadiyen dans etmektedir.

Yunanca 'kuyruğunu ısıran' anlamına gelen "ouraboros", kuyruğu ağzında olan çember biçimindeki yılan veya ejderha zamansız sonsuzluğu göstermek için dünyanın bütün kıtalarında kullanılmıştır. (Şekil-61) Özellikle Uzakdoğu ve Selçuklu süsleme sanatında kuyruğunu ısıran yılan ve/veya ejder motifi çok kullanılmıştır.

Şekil-61

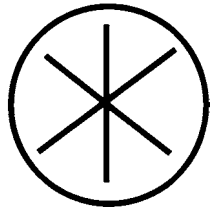
Her zaman farkında olmadığımız, "bilinçli olma kuvveti' diyebileceğimiz en temel farkındalığımız, dairenin geometrisinde kendi aşkın doğasını görür. Bu yüzden daire ideal kusursuzluğun, bilsek de bilmesek de etrafımızda ve içimizde her zaman mevcut olan ilahi hâlin evrensel sembolüdür.

Dini sanat bu ilahilik hâlini 'cennet', 'sonsuzluk' ve 'aydınlanma' olarak sembolize etmek için bu şekli kullanmıştır. [239]

Dairenin en önemli özelliği Güneşe benzemesidir. Güneş ise, doğa üzerinde hayranlık uyandıran rolü ve etkinliği nedeniyle, en güçlü tanrı adı altında sembolize edilmiş gök cismidir. Dairede bulunan, benzersiz mükemmellik, onun aynı zamanda "Monoteizm" (tek tanrıcılık) sembolü olarak kullanılmasına neden olmuştur. Hristiyan azizlerin başlarındaki hale sembolizminin özünde, renk ve şekil itibarıyla güneş olduğu bilinmektedir. Daire aynı zamanda gök kubbeyi sembolize ettiğinden dini mimarinin en anlamlı ögelerinden biri sayılmıştır.

Daireye mistik bir gözle baktığımızda da benzer özellikleri görürüz. Dairenin alanını oluşturan çemberle merkez arasını birleştiren izafi ışınlar olduğunu düşünelim, merkezinin birliği tekliği sembolize ettiği, merkezden uzaklaştıkça, açısal olarak nasıl birbirlerinden ayrılıyorsa evrensel algı ve kavrayış da aynı oranda çoğalıyor ve birbirinden uzaklaşmaktadır. Bunun tam tersi çemberden merkeze yaklaştıkça da birbirine daha fazla sokulan anlayışlar, kavrayışlar ve inançlar bir süre sonra fikir ve amaç birliğine ulaşıp aynı merkez içinde tek ve yek vücut hâline dönüşmektedir. Aşkınlıktan içkinliğe giden sembolizmi anlatan bu kavram, bize varlık birliği, kavram birliğine götüren öğretileri anımsatmaktadır. İşte bu nedenledir ki, merkez, dairenin odak noktası için dairenin babası ya da anası kavramları kullanılmıştır.

Daire, kadim dönemlerden bu yana başı ve sonu belli olmayan özelliği ile bir zaman sembolü olarak da karşımıza çıkmaktadır. Nihayetinde modern dünyanın zaman ve saat kavramlarının temellerini atan Babilliler daireyi altmışar derecelik altı bölüme ayırmışlardır. (Şekil-62) Bu şekil bin yıllar sonra aynı zamanda Ortodoks Hristiyanlığının da sembolü olacaktı.

Şekil-62

Hristiyan ikonografisinde daire sonsuzluk anlamını yansıttığı gibi iç içe çizilmiş üç daire de, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'u sembolize etmiştir. Bu sembolizm ilk kez Bizansta kullanılmış ve kabul görmüştür.[240]

Kozmik bilginin ifşasında üç kutsal alet

Kozmik bilginin ifşasında üç alet kutsal sayılmıştı. Bunlar pergel, gönye ve kalemdir. Çok eski kültürlerin büyük çoğunda çeşitli şekillerle kullanılmış bu aletler, hem pratik hem de sembolik anlamlar taşımaktaydı.

İster madeni bir pergel isterse toprağa saplanmış bir çubuğa bağlı ip kullanılsın, bu aletler inanışa göre ilahi özelliklere sahiptiler. Onlara karşı saygılı olunmuş, korunmuş, kollanmış ve kutsal geometride önemli bir yere sahip olmuşlardır. Her zaman derin bir sembolizm taşıyan bu eylem ve aletlerin dünyanın yaratım sürecine katkıda bulunduğuna inanılmıştır.

Öğreti; "Yanlışlarınızı silmeyiniz. Tıpkı hayatın yanlışlarını geri alamayışınız gibi, yanlış çizgileri çizdiğiniz yerde bırakın ve geometrik biçimleri farklı bir biçimde inşa etmeyi öğrenene kadar onlarla birlikte yaşamayı kabul edin." der

Orta Çağ filozofları pergeli Tanrı'nın gözünün soyut bir sembolü olarak görmüşlerdir. Onların dünya görüşlerine göre pergelin bacakları gökyüzünden yeryüzüne, içimizin derinliklerinden gündelik farkındalık alanımızın sınırlarına yayılan lütuf ve ışık ışınlarıdır. Pergelin yalnızca tek bir rolü vardır. Merkezi bir tohum noktadan hareketle bizim çember dediğimiz aşkın deliği yaratmak. O bir ilahi ışık, farkındalık ve potansiyellik alanı açmaktadır. İnanışa göre her çember Monad'ı, eksiksiz evreni temsil etmektedir. Bir çemberi çizerken, çemberin boyutunun değişmemesi için pergelin bacaklarından değil, başından tutulmaktadır. Nokta üzerinde duran kapalı pergel mitolojik dünya (ve âlem) eksenini, kutsal dağı, birçok kültürün kutsal merkezini, geri kalan her şeyin etrafında döndüğü ve yaratımı ayakta tutan sembolik kutbu veya omurgayı sem-

bolize etmektedir. Geleneksel olarak merkez en onurlu yerdir, Grekler ona 'Zeus'un Evi' der. Ev ocağının ve sınırların (merkezlerin ve çevrelerin) koruyucusu, ahlaki düzenin kaynağı olan Zeus hükümlerini merkezden dağıtırdı.(Şekil-63)

Şekil-63

Birden fazla kesişen daireler örneği, enerjilerin kesişmesini anlatmak için kullanılmış bir sembolizmdir. Daireler birbirini kestiği zaman noktalar oluşmaktadır. Gönye noktalar arasında çizgiler çekmemizi mümkün kılarak bunlar arasındaki enerji, hareket ve kuvvet yollarını ortaya çıkarır. Gönyenin üzerinde bir cetvel olması gerektiği hep telkin edilmiştir. Bu da ölçünün, geometrinin performansının bir parçası olduğunun ispatı niteliğindedir.

Katip, ister kalem, ister kağıt, isterse çivi ve toprak olsun, arketipsel desenin tezahür aracıdır. Kurşun kalem ve kağıt tanrısal, sonsuz fikirleri geometricinin görebileceği, kabul edilebilir sembollere dönüştürür.

Ne kadar karmaşık olursa olsun bütün geometrik yapılar, bir daireye doğru genişleyen noktanın yaratılmasıyla başlar. Herhangi bir geometrik yapının inşasındaki adımlar, sürekli devam eden tanrısal yaratım süreçlerinin mecazlarıdır. Bir nok-

tayı nereye koyarsanız koyun, onun etrafında bir daire çizebilir ve böylece sembolik olarak evrenin uzamını yaratabilirsiniz.

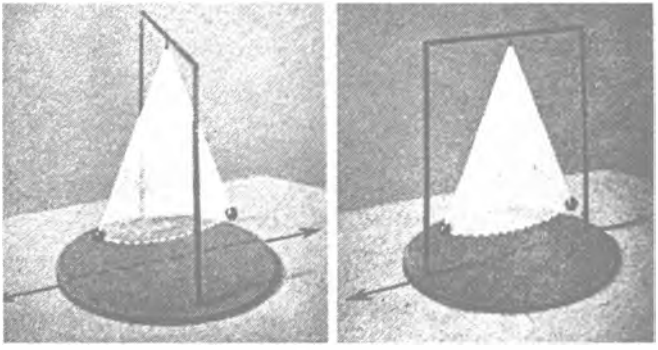
Nasıl 'bir' sayısı bütün sayıların anasıysa, daire de bütün şekillerin anasıdır. Daha sonra ortaya çıkan bütün şekiller bu her şeyi kapsayan Monad'ın içine sığar. Zaten evren anlamına gelen Latince "universe" kelimesi de uni=bir, verse=dönüş kelimelerinden oluşmuştur. Platon bu evrenimizden "bütünlerin bütünü' diye bahsedecektir.

Bir devinimi, bir salınımı, bir dönüşü sembolize eden dairenin böylesi bir kadim bilgiyi barındırıyor olmasını modern dünya ancak 1851 yılında bir fizikçi olan Foucolt (Fuko) sayesinde öğrendi. Barındırdığı bilgi günümüz realitesi için pek önemli olmasa da binlerce yıl önceki bilgelerin bunu keşfetmeleri ve ona manidar isim ve semboller yüklemeleri oldukça düşündürücüydü. Neydi bu deney? Ve bize hangi gizemin kapısını aralıyordu?

Güneş, Ay ve sabit yıldızlar doğarlar, yükselirler ve gözlem yerinin meridyen düzleminde en büyük yüksekliklerini alır ve sonra da tekrar alçalarak ufuk düzleminin altına geçerler, yani batarlar. Bu bilinen gerçeğin 24 saatlik periyotlarda olduğunu görürüz. Ancak bunu bugün diyebiliyoruz. Oysaki bu bilginin basit bir geometrik hareketle binyıllar öncesinden bilindiği gerçeğiyle yüzyüzeyiz. Bu devinimin "yer"sel karşılığı yani bu harekete sebep olan şeyin "yer"in kendi ekseni etrafında döndüğü gerçeğindendir. Fuko yaptığı basit deneyle yerküremizin devinimini ispat etmekle kalmamış kadim sembolizmadaki bilgileri de farkında olmadan bu anlamda deşifre etmiştir.

1851 yılında Pantheonun kubbesine hazırladığı basit bir sarkacı uzun bir telle kubbenin merkezine tutturmuştur. Telin ucuna bağladığı ağır kürenin yere yakın kısmına sivri ve madeni bir çubuk yapıştırmış ve bu çubuğun yerde iz bırakabileceği bir kum havuzu hazırlamıştı. Sarkaca düzgün tek eksenli bir salınım vermişti. Basit sarkaç kanunlarına göre sarkacın salınım düzlemi dışarıdan bir kuvvet uygulanmadıkça yerini ve yönünü değiştirmez. Bu bilgiden hareketle Fuko bu

deneyin sonunda kum havuzu üzerinde bir nokta etrafından dönerek (merkez) oluşturulmuş mükemmel bir daireyle karşılaştı. Salınım düzlemi yerini değiştirmediğine göre bu daire izinin oluşmasının, ancak yere (Dünyaya) bağlı olan kum havuzunun yerle beraber dönmesinden ileri geldiği anlaşılmıştı.[241] (Şekil-64)

Şekil-64

Sarkaçın bağlandığı tek devinimsiz nokta hem merkez bilgisini ortaya koyarken, hem de pergelle sembolize edilmiş, pergelin tepe noktasını tutan Tanrının eli bilgisiyle de örtüşmektedir. Bu ve benzeri gözle görülmeyen hareket ve matematiksel sabitlere bir diğer güzel örnek de, Altın Orandır. Altın Oranı anlatmanın en iyi yollarından biri, işe bir kare ile başlamaktır. Bir kareyi tam ortasından iki eşit dikdörtgen oluşturacak şekilde ikiye bölelim. Dikdörtgenlerin ortak kenarının, karenin tabanını kestiği noktaya pergelimizi koyalım. Pergelimizi öyle açalım ki, çizeceğimiz daire, karenin karşı köşesine değsin, yani yarıçapı, bir dikdörtgenin köşegeni olsun. Sonra, karenin tabanını, çizdiğimiz daireyle kesişene kadar uzatalım. Yeni çıkan şekli bir dikdörtgene tamamladığımızda, karenin yanında yeni bir dikdörtgen elde etmiş olacağız.

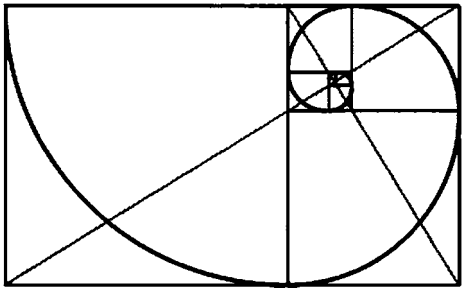
İşte bu yeni dikdörtgenin taban uzunluğunun (B) karenin taban uzunluğuna (A) oranı Altın Orandır. Karenin taban uzunluğunun (A) büyük dikdörtgenin taban uzunluğuna (C)

oranı da Altın Orandır. A / B = 1.6180339 = Altın Oran C / A = 1.6180339 = Altın Oran

Elde ettiğimiz bu dikdörtgen ise, bir Altın Dikdörtgendir. Çünkü uzun kenarının, kısa kenarına oranı 1.618 dir, yani Altın Orandır.

Artık bu dikdörtgenden her bir kare çıkardığımızda elimizde kalan, bir Altın Dikdörtgen olacaktır.

İçinden defalarca kareler çıkardığımız bu Altın Dikdörtgenin karelerinin kenar uzunluklarını yarıçap alan bir çember parçasını her karenin içine çizersek, bir Altın Spiral elde ederiz. Altın Spiral, birçok canlı ve cansız varlığın biçimini ve yapı taşını oluşturur. Buna örnek olarak Ayçiçeği bitkisini gösterebiliriz. Ayçiçeğinin çekirdekleri altın oranı takip eden bir spiral oluşturacak şekilde dizilirler. Bir de mükemmel formuyla salyangozun evi. (Şekil-65)

Şekil-65

Bu karelerin kenar uzunlukları sırasıyla Fibonacci sayılarını verir. Tarihi kayıtlar en az 4000 yıldır bu oranın bilindiğini söylemektedir.

Altın Hat

Hepimizin bildiği gibi enlem ve boylamlar dünya üzerinde koordinat belirlemede ve saatlerimizi ayarlamada kullanılan evrensel bir ölçüm sistemi ve ortak dildir. Enlem ve boylamlar üzerinde yapılan hesaplardan anlaşılacağı gibi dünyanın kadim altın oran hatlarının arayışına girdiğimizde bize yön gösteren kadim merkezler üzerinde çalıştığımızda şaşılası bir gerçekle karşılaşırız. Araştırmacı Erdem Çetinkaya'nın da

tezimizi destekler teorisi "Altın Hat" geometrisini ortaya koymaktadır. Bu söz konusu "Altın Hat" tabir etiğimiz hat evrensel birliğe giden yolu işaret edercesine mesajını ortaya koymaktadır.

İstanbul, Kudüs ve Mekke tam olarak kuş uçuşu aynı doğrultu üzerindedir. Haritayı açıp bir cetvelle Mekke ile İstanbul'u bir çizgiyle birleştirdiğinizde bu çizginin tam orta noktasının Kudüs olduğu görülür. Kabaca Mekke ile Kudüs arası 1200 km iken Mekke ile İstanbul arası 2400 km'dir. Bunun yanı sıra Dünyanın 23 derecelik eğimi dikkate alınıp ölçümlendirildiğinde Mekke'nin Ekvatora olan uzaklığı ile İstanbul'un Mekke'ye uzaklığının birbirine eşit olduğu görülecektir. Araştımacı Çetinkaya'nın dikkat çektiği diğer bir aritmetik de oldukça ilginçtir. Hz. Muhammed'in vefatından kısa bir süre sonra Hz. Ömer tarafından ele geçirilen Kudüs yaklaşık 1200 yıl Müslümanların egemenliğinde kalmıştır. İstanbul da yaklaşık son 600 yıldır Müslümanların elindedir. Görülüyor ki burada da ½ 'lik bir oran söz konusudur. Aynı Kudüs Mekke arası mesafenin İstanbul Mekke arasındaki ½ lik oranı gibi. (Şekil-66)

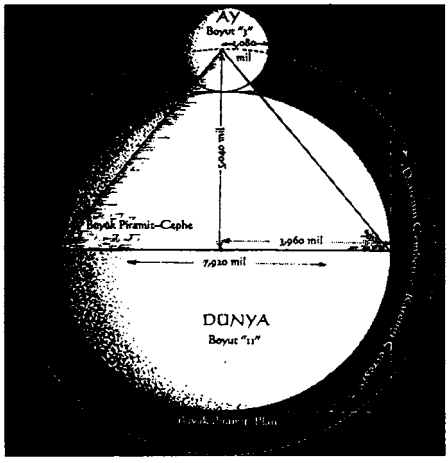

Şekil-66

"Benim ümmetimin ömrü 1500 seneyi pek geçmeyecek" hadisinde de dile gelen ümmetin ömrünün sona ermesine yaklaşık 70 yıllık bir zaman kalmıştır. 2053' e kadar en azından daha bu durum geçerli olacaktır.[242]

Böylesi kadim merkezler konu edilince Mısır ve Büyük Piramit'i, hatırlamamak doğaldır. Büyük piramit yatay bir düzlem üzerinden ölçüm yapıldığında sahip olduğu kare şeklindeki çevre uzunluğunun aynına, düşey bir düzlem üzerinde yapılan ölçümde de bu defa daire şeklinde olarak sahiptir.

Birkaç ilginç bilgi olarak şu gerçeklere de kısaca bir göz atalım: Keops Piramidi'nin gerçek taban kenar uzunluğunun (230.3465 m) 8 katı ya da çevre uzunluğunun iki katı, boylamlar arasındaki 1 dakikalık açının ekvatordaki uzunluğunu vermektedir. Piramidin kenar uzunluğunun, ekvatordaki 1 dakikalık mesafenin 1/8 ine eşit olması ve piramit yüksekliğinin 2 nin 1/8 ine eşit olması korelasyonunu irdelememiz, örneklemeyi evrensel boyutlara taşıdığımızda, dünya ile evrenin Pi ve Altın Oran sabitlerinin ilişkilerini algılamada küçük bir girişim, samimi bir başlangıç sayılabilir.

Şekil-67

Şunu akılda tutmak gerekir ki; piramitin kenar uzunluğunun 230.3465 m olması tamamen tesadüf de olabilir. Fakat karşılıklı ilişkiler yenilerini doğuruyor ve bunlara yenileri ekleniyorsa, bu korelasyonların kasti düzenlenmiş olduğu ihtimali de ciddi olarak dikkate alınmalıdır. (Şekil-67)

Geomansi

Tarih boyunca inşa edilen bina ve tapınakların mimarları, yer bilim uzmanı edasıyla yabana atılmaz gizemli noktaları titizlikle arayıp bulmuşlardır. Binalarını seçilen bu noktalar üzerine kuran kadim bilgeler Geomansi sözcüğüne yüklediğimiz anlamı çözmemizde de bizlere yardımcı olacaklardır. Basit anlamda Geomansi, bina ve mabet yapımında veya mezar yeri belirlemede kişilere şans ve uğur getiren uygun yerlerin seçilmesi sanatı yada metodu olarak kabul edilmektedir. Eski Çin'de Geomanistler (geomantlar) bina yapımı veya mezar için güneye eğik ve doğuda yer alan bir tepe ararlarmış. Bunun, ilgili kişilere, mevsimlere ve Yin-Yang'a karşı bir üstünlük kazandıracağı düşünülürmüş. Ancak bu öğretinin temelinde yatan gerçek, bir grup rahip dışında bilinen ve kullanılan bir yöntem olarak yaygınlaştırılmamış.

Dünyanın her yanında olduğu gibi Anadolu'da da, farklı dönemlerde, yerleşim yerleri coğrafi açıdan incelendiğinde karşımıza ilginç bir manzara çıkmaktadır. İnsanların ikamet etmek için ceviz yetişen muhitleri seçmeleri bir tesadüf olmasa gerktir. Ceviz, çok rüzgar almayan, ılıman ve sulu yerlerde, daha çok yetişmektedir. Bu özellikler, yerleşime en müsait yer anlamına gelmektedir. Nerede ceviz varsa biliniz ki orası, yerleşim için bulunmaz bir yerdir. Havadardır, iklimi müsaittir. Ceviz yetişebiliyorsa hemen her şey rahatlıkla yetişebilir. Ancak olay fiziki koşulların ötesinde ruhsal koşulların da insanların ikamet etmesine uygunluğunun teyididir. İşte bu noktada derin bilgeliğin kapıları bir avuç bilgenin geçebileceği kadar açıktır.

Geomansi Uzak Doğu kültürlerinde yaygın kullanımı ile Feng Shui, sözcükleriyle anılır ki Batıda yerleştirme sanatı olarak bilinir. Ancak özünde kozmik enerjinin uygun sekilde kul-

lanılması sanatı olarak tarif edilebilir. Kökeni eski Çin uygarlığına kadar uzanan bu geleneğin kadim izlerini Uygur imparatorluğunda bulduğumuzda hiç de şaşırmadık. Çinliler, Feng Shui'yi tapınakların, köylerin, kasabaların, evlerin, işyerlerinin toprağın enerjisiyle (chi) uyum ve ahenk saglayacak sekilde belirlenmesi için kullandıklarını iddia etmektedir. Bu bilgeliğin ip uçlarını Toprak, Hava, Ateş ve Suyun meleksel güçlerinden İlahi Şuura yansıyan bir koddan söz edilebilmektedir. Bu anlamda şuura yansıyan maddi ve manevi yaratılışın ahengi "Yeryüzünde Cennet"in ifadeleri olarak kabul görmüştür.

Geomansi evrensel ahengi esas alışı itibarıyla dünya üzerindeki gerçek inşaatı ve kutsal alanı kozmik devinimin en uyumlu parçası hâline sokacak en elverişli ve uyumlu zamanları kollayarak yapmaktadır. Bu nedenle astroloji, güneş ve ay gezegen döngüleri geomant için önemlidir. Bu anlayışı içindeki Geomantlar farklı aşamaların zamanlamasını belirlemek için gerekli senkronizasyonu sağlayan bilgilerdir.

Kutsal geometri dünyanın en ünlü kutsal alanlarının kalbinde, taş daireleri, piramitleri, Süleyman'ın Tapınağını inşa eden sanatın üstün örneklerini vermişlerdir. Bu bilgelik büyük Gotik katedrallere doğru uzanır. Geomantik çözüm, cebir ve matematiksel hesaplama ile ilgisinin olmadığı düşünülen dönemlerde geleneğe bağlı, otonom hareketler neticesi form ve oran ilişkileriyle günümüze ulaşmıştır. Bugün görmekteyiz ki ardında muazzam bir geometrik bilgi vardır. Bu anlamda kastımız pek tabii ki kutsal alan, gotik bir katedral olmak zorunda değildir, oturma odasının bir köşesindeki bir sunak kadar basit olabilir.

Aynı zamanda gerçek inşaat ve kutsala ithaf etmek bakımından en elverişli ve uyumlu zamanlarda yapılır ve de önemlidir. Bu nedenle Güneş, Ay ve gezegensel döngüler geomancer anlayışı içinde farklı aşamaların zamanlamasını belirlemek için kullanılmaktadır. Genellikle yapının hacmi kutsal

alanı oluştururken Remil atma adıyla anılan yapı oluşumuna temel atma, birer geometri bilgeliğidir.

Remil genel anlamda İslam öncesi Arap büyü sanatının hermetik bilgi ile yoğrulmuş, yozlaşmış hâlidir. Kum falı olarak da tabir edilen bir gizemdir. "İlm-i remil" adıyla anılan bu öğretinin özü gizdir. Bu bilginin (mucizenin) Danyal peygambere verildiği rivayet olunur. Kur'an-ı Kerim'in Cin sûresi 26. Ayetinde "Mugayyebatı yani bütün gizlileri bilmek yalnız Allah'a mahsustur. Gaybını da hiçbir ferde açıklamaz, ancak resullerinden ve razı olduğu kimselerden dilediğine onun bazısını bildirir." denilmiştir.

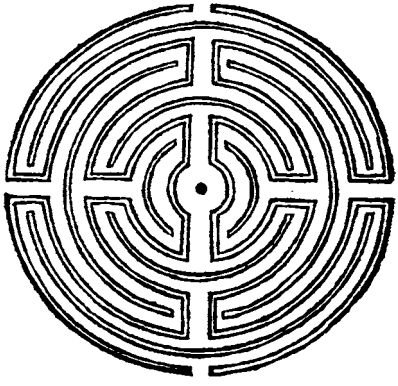
Remilde 16 değişik şekil vardır. Bu şekiller 32 çizgi (hat) ve 32 noktadan meydana gelmiştir. Her hat iki noktaya denk gelmektedir ki 32 hattan 64 nokta çıkar. Remilin 32 noktasını da bunlara ilave edince toplam 96 olur ki bu da ebced hesabıyla Danyal peygamberin ismine denk gelmektedir. Remil ilmi halka Danyal tarafından öğretilmiştir.

Bugün dünyada harikalar meydana getiren bilgisayarların esası da hat ve noktalarla yapılmış 16 şeklin muhtelif sentezlerinden meydana getirilen bağlarla düzenlenmektedir. 16x16=256 eder ki bu rakamda ebced hesabıyla Allahın Nur ismine denk gelmektedir. Nur isminin anlamı ise; istediği kişilere ve gönüllere maddi ve manevi yönden ilim ve irfan dağıtandır.[243]

Ley Hatları

Yukarıda da anlatmaya çalıştığımız kadarıyla bir genelleme yapmaksızın dünyanın canlı olma özelliğini birçok kadim toplumda görmekteyiz. Bu bağlamda bu canlılığı ifade etme ve sembolleştirme çabalarını da gözden geçirmekte yarar olduğunu düşünüyoruz.

Öncelikle karşımıza çıkan önemli noktalardan birisi dünyanın sahip olduğu canlılığın evren ile olan ilişkisini yakalamaktır. "Bağlantı, ip" anlamına gelen Babilce marrasu kelimesi, mitolojide "bütün herşeyi birleştiren kozmik ilke"yi ve aynı zamanda "Evrenin bütününü altan tutan destek, güç ve tanrısal yasa"yı işaret etmektedir. Bu da bize göstermektedir ki kadim inançlarda canlıyla cansız kişi, evren arasındaki bağ bilinen ve kullanılan bir gerçekti. Aynı şekilde Çuang Tzu Lao'da bu kavram "tüm yaratılış zinciri" olarak tabir edilmekteydi. Öte yandan, labirent bazen "çözülmesi" gereken bir "düğüm" olarak kavranmakta ve bu kavram, güçlük, tehlike, ölüm ve kabul töreni fikirlerini de içeren metafizik - ayinsel bir bütünün içinde yer almaktaydı.[244] (Şekil-68)

Şekil-68

Klasik fiziğin ışığında modern dünyanın verileri, ilk ve ikinci hidrojen atomunun yaratılması anından itibaren "madde itimi"nin ortaya çıktığını savunur. İddiaya göre bu iki hidrojen atomu sadece yanyana olduğunda değil, kainatın iki ayrı ucunda bile olsa "yaratma sonsuz enerjisi" ile aralarında birer ilişki vardır. Hem de birbir-

leri ile aralarında doğrusal bir ilişki var olduğu savunulmaktadır. Sanki aralarında bir "sicim demeti" bağı var gibidir. Bir anlamda her hidrojen atomu ve onların tüm alt parçacıkları dahil, bu "yaratma sonsuz enerjisine" her yönden ve her an muhataptırlar. Her biri her an sonsuz enerjinin etkisi altındadır.

Bunu şuna benzetebiliriz; bir ampulden çıkan ışınların sonsuz yönlere dağılmasının tam tersi gibi, sonsuz yönlerden gelen sonsuz güçte sonsuz yaratma enerjisi. Ancak bu hidrojen atomlarının her birinin tüm alt parçacıkları ile diğerlerinin tüm alt parçacıkları aralarında ise bir tünel demeti, sicim demeti ilişkisi vardır. Sanki tek bir uzun tesbih ipine sadece bu ikisi dizilmiş ve birbirinden uzakta duran iki tesbih boncukları gibidir. Bu taneler, her ikisine de ayrı ayrı etki eden, "yaratıcı sonsuz enerji" tarafından bu "sicim" ya da "tünel" boyunca birbirlerine doğru itilirler. Yaratma sonsuz enerjisi ile tam dolu olan mana evreni, bu maddeleri her yönden iterken, bunları birbirine bağlayan sanal sicim tüneli boyunca bu maddeleri giderek birbirlerine doğru yaklaştırmaktadır. Madde sayısı üçe çıktığında ise bu küçük kütlelere yönelen sonsuz güçte itme karşısında üçgen görünümlü bu "sanal sicimler üçgeni" giderek küçülecek, maddeler birbirlerine giderek yaklaşacak; sonunda ise bir araya geleceklerdir.

Evrensel bu yasanın dünyamızdaki izdüşümüne örnek teşkil edebilecek anlatımı, bedeni saran sinir sistemine benzeterek açıklayabiliriz. İnsan bedeninde sinir sistemindeki gibi biyo-elektrik enerji yeryüzünün altından da gezegeni enlemesine ve boylamasına geçen, nedeni şu an için tam olarak bilinmese bile dünyanın iç dinamiğiyle ilgili olduğu düşünülen, etkisi tamamen kanıtlanmış olan seyyal enerji damarları (elektrik akımları) bulunmaktadır. Bu enerji çizgileri de akupunktur noktalarında olduğu gibi belli bölgelerde kesişerek daha güçlü enerji noktaları oluşturmakta, dolayısıyla bu enerji de düzenli ya da düzensiz davranış biçimlerine göre pozitif ve negatif radyasyon akımları olarak adlandırılmaktadır. Buna, Çinliler "ejderha patikaları", Keltliler "peri izleri"

Anglosaksonlar"Ley hatları" adını verirken çeşitli kültürler, varlığını tespit ettikleri bu şeyi farklı isimlerle anmaktadırlar.

Bu konuyla ilgili çalışmalardan başlıcası Radyestezi Uzmanı Bill Louis'in çalışmasıdır. Londra Emperial Kolejden Dr. Eduardo Balonovski ve ünlü bilim adamı Fizik ve Matematik Profesörü John Taylor'la birlikte Güney Galler'de bir nehir kenarında bulunan 4 metrelik tarih öncesi bir taşı incelediklerinde Bill, bu taştan zamanla değişen bir manyetik alanın varlığını hissetmeye başlar. Bill'in akabinde Taylor ve Balanovski, bu taşı Gauss-metre (manyetik ölçerle) ölçtüklerinde bu alanın İngiltere'ye ait olan 0,47 gaussluk değerinin üzerinde olduğunu, ayrıca bu enerjinin spiral biçimde uzaya doğru yayıldığını tespit ederler.

Ley hatları üzerine konulan taşların tesadüfi olarak belli hizalarda ve mesafelerde konumlandırıldığını düşünen bazı matematikçiler de iddialarını bilgisayar yardımıyla kanıtlamak için yaptıkları araştırmaların sonuçları karşısında şaşkınlıklarını gizleyemezler. Çünkü matematiksel olarak da bu taşların tesadüfi yerleştirilemeyeceği net olarak görülmüştür.

Aynı şekilde 1900'lü yılların başında Greenwich Rasathanesi müdürü Sir Norman Lockyer ile 1930'lu yıllarda Oxford Üniversitesi Mühendislik Bölümünden Prof. Alexandre Thom da çok geniş çaplı araştırmalarda bu taşların Ley hatları boyunca tesadüfi olarak yerleştirilmediğini kanıtlamışlardır. 1980'li yılların başında Arkeoloji Enstitüsünde araştırmacı olan inorganik kimyacı Dr. Don Robbins de taşlardan kurulu dairesel yapıların çeşitli (elektro-manyetik) enerji yayımladıklarını bilimsel olarak tespit etmiştir. Dr. Robinson'un keşfettiği, sadece bununla sınırlı değildi. Bunun yanında bu taşlardan gece ve gündüzün eşit, Mart ve Eylül gün dönümlerinde çok daha yüksek frekanslı dalga yayınımı olduğunu, topraktaki radyoaktivite oranının daire dışında olana oranla çok daha düşük bulunduğunu ve bu taş yapıdaki enerjinin uzaydan gelerek dünyaya kadar inen kozmik ışınları durdurup koruyucu bir kalkan gibi dairenin dışında tuttuğunu da tesbit etmişlerdir.[245]

İnsanlık bilerek ya da bilmeyerek ley akışlarını terk etmemişti

Dünya üzerindeki böylesi bir anomalinin gündeme geliş tarihi 1921 yılına denk gelmektedir. Arkeolog Alfred Watkins tarafından ilk kez iddia edilecek olan tez kadim bilgeliğin gizli sembolizminin izlerini modern dünyanın dikkatine sunacaktı. Watkins 1921 yılında aslında Britanya'nın kullandığı yollara temel olan eski Roma yollarını inceliyordu. Bunları incelerken o yolların daha eski uygarlıklara ait yolların üstüne kurulduğunu gördü. İnsanlar bilerek veya bilmeyerek bir aksa doğru çekiliyor ve böylesi bölgelerde sivilize oluyorlardı. Watkins'e göre bir şekilde gözle görülmeyen bir akışı insanlık hiç terk etmemişti. Uygarlıklar uygarlıklara yerlerini devrederken, Ley hatları denilen izafi hatlara sadık kalmışlardı.

Ley akışları ya da hatları üzerine anayollarını kuruyor ve yol boyunca bu enerjiden hayat bulmak istercesine önemli buldukları durakları işaretliyorlardı. Ley akışlarının kesiştiğine inanılan ve merkez olduğu düşüncesinin hâkim olduğu bu yerlere, mabedlerini, meydanlarını, heykellerini, hipodromlarını ve stadyumlarını ve önemli yapılarını inşa ediyorlardı.

Alfred Watkins, yararlandığı antik haritalar, yer isimlerinin eski dillerdeki isimlerine de benzerliğini tespit etti. Modern haritalarda görünmeyen, toprak altında kalmış eski yapılara da hat izleme yöntemiyle ulaşmıştı. Bu dehşet keşif ve ulaşılan sonuçlar çok dikkate değer bulunmasa da zaman içersinde ulaşılan sonuçlar ve keşifler hiç de yabana atılır türden olmamaya başlamıştı. Teoriyi destekleyecek şekilde, gerçekten de bugün ortada hiçbir izi görünmeyen gömülmüş bu arkeolojik eserler, Ley hatları üzerinde uzmanları bekliyordu. Tek yapılması gereken, leyin nereden nereye gittiğini bulup takip etmekti. Sonuç umulanın da ötesinde somut sonuçlar veriyordu.[246] (Şekil-69)

Şekil-69

Sonraları konu derinden incelenince bu eski yapıların zincir hâlinde dünyanın farklı coğrafyalarında farklı kültürler tarafından bir nevi boylu boyunca işaretlendiği anlaşılmıştı. Özellikle Keltler ve onların ruhban sınıfı Druid rahipleri, doğa ruhlarına yakın inanışları ile dünya enerjilerinin güçlü olduğu yerlerde tapınaklar inşa etmiş, kurban alanları, sunaklar inşa etmiş, dinlenme ve toplanma yerleri yapmışlardı. İşin ilginç yanı zamanla kendisinden sonraki dinin, mabet kurulumları da bu alanları tercih etmiş, bu noktalarda kurulmuşlardı. Daha önceden farklı inançlarca kutsanmış yerlerin üstüne yeni dinler kendi tapınaklarını kurmuşlardır. Bu ilginç adetin Türk medeniyetleri tarafından da aynen uygulandığını çok iyi bilmekteyiz. Yakın tarihimizde, köklü kiliseler ve binaları, bugün dahi İslamın hizmetinde cami olarak ibadet amaçlı kullanılmaktadır.

Eski toplumların bir omurga kemiği gibi birbirini izleyen taş yapıları, megalitleri, Altarları, Dolmen ve Menhirleri arka arkaya dizmeleri müthiş bir geleneksel hattın izini taşımaktadır.

Dünyanın birçok yöresinde başta Amerika kıtasında Mexico'dan başlayarak devam eden piramit serisi, sanılandan çok daha fazladır. Aynı şekilde Mısır'da 3 tane piramit olduğunu düşünenler için de Krallar vadisine uzanan piramit serisi şaşırtacak kadar çoktur. Ve Çin'de gizlenen piramitler, hatta Anadolu höyükleri ve bir kısmının içindeki yapılan mini piramitler başlıbaşına dikkate değer ve tezimizi destekleyen hatlar üzerinden mesaj vermeye devam etmektedirler.

Bu merkezlerde çeşitli paranormal olaylar görülmektedir

İlginçtir ki böylesi merkezlerin birtakım paranormal olaylara malzeme olduğu, bu mekânların birtakım optik yanılmalara da neden olduğu konusunda elde veriler vardır. Gizemli kaybolmalar, görünmeyen güçlerin saldırıları, sık sık görülen UFO'lar ve anlaşılmaz, garip olaylar. Ve bu bölgelerde uzun süreli kalımlarda, rahatsız uyku hâlleri, hayaletler ve poltergeists gibi paranormal görüler, kronik yorgunluk ve hatta daha ciddi ruhsal rahatsızlıklara kadar varan uyarımlar hep bu yörelerin istatistiki verileri arasında yerini almıştır. Spekülatif bir teori olarak böylesi aksların, ölmüş kişilerin ruhları, özellikle düşük astral formların ifşası için uygun koşulların oluştuğu ya da böylesi enerjileri çekme eğilimi içinde olduğu görüş ve düşüncesi de oldukça hâkim bir görüştür.

Bu hatların, enerjinin muhtelif şekillerinden farklı incelik dereceleriyle, çeşitli formlarda var olduğu söylenebilir. Kadim şekil ve veriler ışığında Ley hatları dünyanın hem üzerinde hem de altında işleyen enerjisel modeller olarak kabul edilmiş ve bilimsel anlamda üzerinde çalışılmaktadır. Bunlar geometrileri titreşimsel öz, jeolojik kuvvet, elektromanyetik ve mineralojik alanlar üzerine matematik yasalarına dayanan çeşitli şekillerde dünyanın etrafını dolaşan hatlardır. Söz konusu bu hatların özü, doğal bir kaynaktan gerçekleşir. Bunlara tellürik (dünyasal) enerji akımları ismi verilmektedir.

Ley hatları yaşayan gezegenin sinir sistemi gibidir

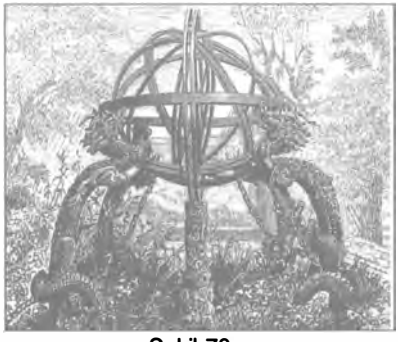
Ley hatları sisteminin, bir başka anlatımla yaşayan gezegenin sinir sistemi olarak kavranması gerektiği karşımıza çıkmaktadır. Böylesi bir hat yumağının vektörel değişimine neden olabilen birçok faktör de vardır. Bunların enerji içeriğine veya enerji yoksunluğuna birçok faktör eklenebilir. Tektonik stres, magma, solar enerji, kuvars gibi minerallerin kullanımıyla doğal olarak gerçekleşen elektromanyetik alanlar

ve hatta organik maddenin ayrışması gibi durumlar ısı ve elektriksel yükü yaratabilir. Bu enerjiler birikir ve dünyanın iletkenlik yollarında veya hafifçe yukarısında ya da dünyanın kabuğunun altında akar. Dünyanın doğal metal veya iletken mineral içeriğinin yüksek olduğu bu bölgeleri veya yerleri bu elektromanyetik akımların akışını bir mıknatıs gibi çeker.

Kutsal geometri ile inşa edilen insan yapımı yapıların da bu akımları çektiği inancı yaygın ve olasıdır. Asyalılar, Romalılar, Yunanlılar, Mısırlılar ve Mayalar tarafından inşa edilen neredeyse kutsal geometrik tapınakların hepsi onlardan geçen Ley hatlarına sahiptirler. Bu yapıların bazıları Ley hatları üzerinde kurulmuş, bazılarıysa Ley hatlarını kendilerine çekmişlerdir. Bu teori ışığında Ley hatlarının birçok noktalarının vorteks spiralleri oluşturduğu söylemi bilim adamlarının üzerinde çalıştıkları diğer bir taze konudur.

Vorteksler birçok nedenlerden dolayı oluşur. Genel olarak anlaşılan neden; Ley hatlarının kesişmesidir. Bunların ayrıca tektonik stres noktalarında, yanardağlarda, sivri tepeli, kuleli ve piramit şeklindeki dağlarda ve kutsal geometri ile inşa edilen insan yapımı binaların etrafında gerçekleştiği de ölçümler neticesinde görülmüştür. Vorteksler büyük mineral yataklarında, bazalt yataklarında, granitik volkanik kayalarda, nehir akımlarında ve şelalelerde doğal olarak gerçekleşir. Tüm bunların atomaltı plazma, yüklü iyonlar ve elektromanyetik alanlar yansıttığı görüşü oldukça karmaşık bir fizik bilgisi de gerektirmektedir. Bu doğal enerji yapıları doğal olarak döner ve böylece vorteksler gerçekleşir.

Ley hatlarının, gezegeni çevreleyen elektromanyetik akım Gaia'nın sinir sistemi olarak hizmet ettiği söylenebilir. Yerküre akımları, çeşitli dillerde dragon hatları olarak adlandırılır. Hem Ley hatları hem de dragon hatlarının doğası elektriktir, doğal elektrik iletkenlerinin yolları boyunca akarlar. (Şekil-70)

Şekil-70

Elektrik, dünyamızın çoklu kaynaklarından doğal olarak oluşur. Şelaleler, çağlayanlar, yağmur ve dalgalar gibi, suyun hareketi yük oluşturur; organik maddenin ayrışması, tektonik stres, yanardağlar, şimşek, güneş ısısı ve rüzgârlar da yük oluşturur. Elektriksel olarak iletken olan gazları, metalleri, yarı iletken mineral kristalleri, suya daldırılmış organik maddeleri ve elektrolitleri ile üzerinde yaşadığınız dünya yüzeyinin kabuğu, elektrik akımlarını üretmek ve sürdürmek için mükemmel bir ortam sunar. Yüzeyin altındaki katmanların mineral yapısı aynen iletkendir. Yüklü iyonlar zemine çekilir ve bu yüksek iyonik konsantrasyon, elektrot etkisi vasıtasıyla dünya akımlarının yoğunluğunu artırır.

Sonuç olarak statik elektrik, ortogonal (dikey, düz açılı) quasi – statik (yarı statik) elektrik alanında zemine paralel akar, gezeni çevreleyen akım ırmakları olan elektrik kaynakları ve anaforlar oluşturur. Bu akımlar demir, altın, bakır ve kuvars taşıyan kayalar gibi iletken mineral hatları boyunca akar. Bu akımlar güç düğümleri vasıtası ile ve onun civarında doğal olarak dağlara, yanardağlara, sulara ve minerallere ve diğer iletken oluşumlarının büyük birikintilerine akar.

Eğer, belirli yüksek enerji noktalarının gezegen üzerinde mevcut olduğu ve bunların spesifik geometrik bir modele yansıması kabul edilirse, o zaman bu canlı enerji kaynaklarının armonik enerji salınımları vasıtasıyla iletişim kurduğu da anlaşılabilir. Örneğin, eğer birisi Do anahtarındaki bir diyapazona sahipse ve piyanoda Do notası çalıyorsa, piyanodan çıkan müzikal titreşim de bilim adamlarınızın armonik salınım dediği yasa nedeniyle diyapazonda bir titreşim yaratır. Dünya

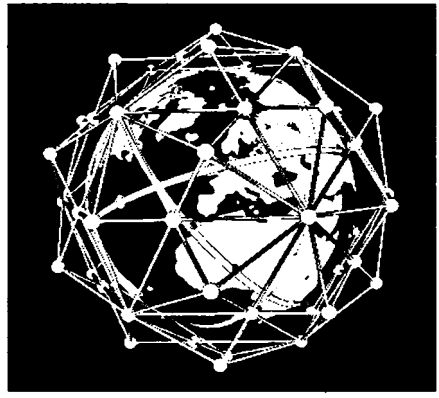
üzerindeki ve yüksek boyutlardaki güç noktaları arasındaki armonik salınımlar da uyumlu armoniklerle rezonansa girmek üzere "uyumlanırlar" (akort edilirler). Müzğin tedavi edici bir yöntem olarak başta Pisagor olmak üzere kadimler tarafından sıkça kulanılmasının altında böylesi bir bilgi yatmaktadır.

Aynen insanın fiziksel bedenin sağlığını sürdüren, duyusal sistemlere ve organlara sahip olduğu gibi, Ley hatları da böylesi sistemlere sahiptir. Ley hatlarının, fiziksel dünyanın sağlığını devam ettirdiğine inanılmaktadır. Aynı insandaki gibi bedenin organlarının üzerinde, meridyen hatlarına sahip olduğumuz, bu meridyen hatlarının, varlığın esenliğine katkıda bulunduğu kadim bilginin bize söylediği kodlardır, Bu oluşum organları, duyuları ve farkındalığı besler. Dünyanın hassaslık sistemi diyebileceğimiz bu hatlarla, insanın hassaslık sistemi birbirleriyle uyumlandığında kavram ve kavrayışlardan paranormal açılımlar meydana gelebilir.

Henüz kuramsal bir hâlde olan Axiatonal hatlar tezi, duygusal bedeni, zihinsel bedeni, nedensel bedeni ve yükselmiş bedeni birbirine bağlayan, hatların Dünya'nın axiatonal hatlarıyla uyumlanabileceği iddiası savunulmaktadır. Yani Dünya, kutsal matematiğe dayanan hem spiritüel hem de göksel niteliklerle tanımlanan axiatonal hatlara sahiptir. Bunlar Ley hatlarının bazı alanlarına temas eder. Ancak bunlar, özellikle Ley hatlarının yırtık ve kesilmiş ve bağlantısız yerlerinde kesişirler; bunlar köprüler olarak davranırlar. Bir boyuttan diğer boyuta bilgideki uçurumu birleştiren köprü, tarihteki uçurumu birleştiren köprü, tükenen veya kesilen enerji uçurumunu birleştiren köprü sembolizmasıyla yaşatılmış, günümüze dek "köprü yapıcılar" kavramını oluşturmuşturlar. Tapınak yapıcılar gibi ruhban bir ritüelin sonradan tarikatlaşmış ve halen daha yaşayan örgütleridirler.

Bir ley enerji birleşmesini veya kutsal siteyi ya da vorteks kompleksini ziyaret ettiğiniz zaman, onun eşsiz mesajının, eşsiz geometrisinin kodunu emersiniz. Ziyaret ettiğiniz her

kıtadaki her ızgara noktasının, her güç noktasının, her kutsal sitenin enerjisini, enerji alanınızda taşırsınız. Bunları kendinize ve birbirine bağlama yeteneğine sahipsiniz. Ve bu işlemde, kendinizi bağlar ve aktive edersiniz.[247] (Şekil-71)

Şekil-71

Dünya gezegeni hayat enerjisini, güneşe ve galaksi sistemine bağlı olan bu devasa Ley akışından alıyordu. Gözle görünmez bir göbek bağı gibi Ley akışı örüntü hâlinde uzaklardaki yıldızların etkilerini ve gezegenlerin yaşamlarını birleştiriyordu. Böylece inanışa göre Mısır piramitlerinin belli odalarının baktığı Sirius gibi yıldızlar aradaki mesafeye rağmen organik bir bağla dünyayla bu müthiş enerji hatlarıyla bağlı olduğu düşünülüyordu.

Yeryüzünün, ley ağı sayesinde yansıyan yaşam gücü, aynı pranik alanın parçaları olmaları nedeniyle güneşinkiyle de sıkı sıkıya bağlıydı. Bu nedenle güneş, yeryüzünün ley ağı ve yeryüzündeki doğal oluşumların hepsinin sahip olduğu sağlık ya da yaşam gücü arasında eşi görülmemiş yakın bir ilişki her dönem konu edilmişti. Tarih boyunca insanların içgüdüsel, sezgisel ya da şuurlu bir biçimde yeryüzünün ley ağına ilgi göstermiş olmalarının nedeni de buydu. Böylelikle insanlar gerek fiziksel gerekse ruhsal sağlıklarını korumanın yanında, kendilerini çevreleyen doğal oluşumların gelişimini de sürdürmeyi ve zenginleştirmeyi başarmışlardır. Bu arada yeryüzü ile aralarındaki ilişkiyi de tanıma fırsatı bulmuşlardı. İnsan ruhsal varlığı da kökleri toprağın hemen üstünde bulunan bir ağaç gibi bu enerji alanından besleniyordu. Doğu öğretilerinde

bahsedilen fohat ya da prana enerjisi ve sonraları Amerikalı araştırmacılar tarafından da bulunan gizemli Orgone enerjisi bununla ilgiliydi.[248]

Dinler için binlerce insanın gerektiğinde öldüğü ve elden bırakmamak için herşeyi yaptığı özel yerler mesela Kudüs Tapınağı, Kabe gibi kutsal yerlerin de bu büyük anahatların kesişimi üzerine kurulu olduğu bilinmektedir. Böylece sadece dünya hatlarının değil, göksel hatların da kesişimindeki bu binalara dönülerek yapılan ibadetler (kıble kavramı) o canlının o yönden yayılan bu hayatiyet akışına, kendi çakra sistemini açması, beslenmesi ve temizlenmesi imkanına da yol açtığı diğer bir inanç sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. [xxxiv]

Arkeolojik kazılarda böylesi bölgelerde özelikle karşımıza çıkan Druid rahiplerine ait bölgelerde enteresan şekilde karbon, çinko ve demir çıktığı bilinmektedir. Bu bölgelerin doğrudan ley akışları üstünde olduğu da diğer bir varsayımdır. Bildiğiniz gibi bu saydığımız malzemeler ile pil yapılır. Temel fizik bilimi ile Ley akımlarından enerji şarjı yapmayı hedefleyen bir bilgi olasılığı da bilim adamlarının zihnini meşgul etmektedir. Oysa pil yapımı binlerce yıl sonra bulunacaktı. Tıpkı Wilhelm König'in Irak'taki kazılarda ortaya çıkardığı kadim piller gibi...

Ley enerjisi tüm uygarlığın kullandığı bir enerjidir

Yine sözlü ve yazılı efsaneler özellikle Hindistan'ın Mahabbarata destanı bu ley akışları üzerinde uçmayı başaran olağanüstü uçuş cihazlarını Vimanaları tarif etmektedir. Hikaye öyle ki bir zamanlar yüksek bir uygarlık bu ley akışlarının üstünden uçarak giden cihazlar kullandığı izlenimini uyandırmaktadır. Ley enerjisi tüm uygarlığın kullandığı temel bir enerjidir. Piramitlerin tepesinde bulunan kristaller topraktan ve toprak üstünden alınan enerjiyi cihazların ve insanların kullanımı için dağıttığını düşündüren birçok anlatım günü-

müze ulaşmıştır. Sonraları uygarlıklar çöker ve bilgi de yok olur gider. Kristaller yağmalanır. Geriye boş piramitler ve bu uçuş rotaları kalır. İnsanlar binek hayvanları ve ayakları ile yine uygarlıkların kalıntıları üstünde gidip gelirler. Sonraları o kalıntılar yerine kendi şehirlerini kurarlar; Troya'nın katlarca aynı yere kurulması, her dinin gelip bir önceki tapınağı değiştirmesi ama aynı yerde ibadet etmesi gibi.

Bilimadamları yıllardır uzun rotaları uçan göçmen kuşları, denizde giden kaplumbağaları, balinaları balıkları izlemektedir. Bu hayvanlar daha doğduklarında bir başka yerde dünyaya geliyorlar ve geriye dönüp o uzun yolu kusursuz şekilde alıyor ve yavruluyorlar. Sadece manyetik alana göre yönlerini buluyorlar demek oldukça güç bir teoridir. Hatta bazı türler şimdi deniz olmuş yerlere gidip geliyor. Sanki eskiden bir toprak parçasına ulaşıyorlarmış ve orası batıp gitmiş izlenimini uyandırmaktadır.

Kadim anlatımlarda kullanılan sembolizmde dikkatleri çeken bir diğer konuysa tüm kültür ve dinlerde anlatılan cennetteki ırmakların bu Göksel akışlar olup olmadığıdır. Birçok insan için "altlarından ırmaklar akan cennetler" kavramı belki insanı bambaşka derinliğe kavuşturacak yeni bir zihinsel açılıma meydan verecek bir öğretinin açığa çıkan yönüdür. Bu akışlar bin yıllar boyu inanışa göre dünya insanının enerji bedenleri için gıda ve bilgi kaynağı sayılmıştır.

Yeryüzü ruhunun özü ya da şuuru, insanlarda doğrudan ortaya çıktığında mutluluk hissi uyandıran oldukça yüksek frekanslı bir enerji hâlinde varlığını belli ettiği diğer bir savunmadır. Leylerin girdap (vorteks) yapısındaki devingenlik, yeryüzünün kendi biçimini korumak için kullandığı gücün, diğer bir deyişle, hedef veya arzunun bir sonucudur.

Yeryüzü ruhunun hedefi, zaman ve titreşimsel deneyim aracılığıyla yeryüzünü meydana getiren enerji alanlarına yeni bir enerji niteliği dağıtmaktır. İnsanoğlu, tüm ruhban ezoterik bilgilerde enerjinin bugün için yeni niteliğini "koşulsuz sevgi"

olarak kabul edilen iki sözcükle özetlemiş ve tanımlamışlardır. Aslında insan deneyiminde koşulsuz sevgi adı verilen şey, gezegensel bir ruh, insana özgü çok boyutlu bir benlik veya ruh aracılığıyla aktarılan yaşam gücü olarak bildiğimiz şeylerin ortaya çıkmasını sağlayan evrensel bir ilkedir. Koşulsuz sevginin insan biçimini alırken sahip olduğu güç, yokluğu durumunda yaşamın kendisinin de; gelişim, değişim, ahenk ve hareketin var olamayacağı devingen ve evrensel bir ateş olarak kabul edilmiştir.[248]

Somut anlamda gözlenebilir, elle tutulabilir fenomensel boyutu da bu noktalardaki optik yanılmaların olduğu tezidir ki böylesi noktalarda paranormal fenomenlerin sıkça görülmeleri bakımından da dikate değer bir odaklanma gerektirmiştir. Optik; yani gözümüzle sınırlı algımız, fiziksel olarak ışığın davranışı anlamına gelmektedir. Bu anlamda Uzayda ışığın izlediği yolu inceleyen kavrama "Geometrik Optik" denilmektedir.

Geometrik optiğin içinde kırınım, girişim ve yansıma-kırılma olayları bulunmaktadır. Yansıma ve kırılma günlük hayatta sık sık karşımıza çıkan, gözle görülür durumlardır. Örneğin akvaryumun içinde bulunan balığa yukarıdan baktığımızda balığın su içinde bulunduğu yer ile bizim balığı gördüğümüz yer farklıdır. Bunun nedeni ışığın kırılma indislerinin farklı bir ortamdan diğerine geçmesidir.

Düz bir aynanın karşısına geçtiğimizde neden odadaki herşeyi değil de bazı eşyaları görebiliyoruz? Bunun da nedeni yansımadır. Düzlem aynalarda yansıma, saydam ortama hareket eden ışığın herhangi bir düzleme çarpıp geri dönmesi olayıdır. Düzgün bir yansıtıcıya gönderilen ışık, düzlemin normaline hangi açı ile gelirse aynı açı ile geri döndüğü bilinen bir optik kuralıdır. Yani odanın içindeki eşyaların gönderdiği ışınlar (ışığın ondan yansıyan kısmı) aynadan yansıdıkları zaman gözümüze gelirler.

Girişim olayı ise üst üste binme ya da yok etme ile sonuç-

lanır. Girişim yapan dalgalar arasındaki faz farkı 180 derece ise ve dalga boyları eşit ise, son dalga genliği iki kat artar. Eğer sıfır (0) derece ise birbirlerini yok ederler.

Kırınım olayı ise; bir ışık dalgasının engellere çarparak kenarlarından bükülmesi olayıdır

Zeytinyağın içine konulan cam kap örneğinde olduğu gibi ışığın yoğunluklar içindeki hızı değiştiğinde de var olan bazı şeyleri görmek mümkün olmayabilir Ya da aslında fizik olarak var olmayan şeylerin de böylesi yanılgılarla görülebileceği hissini uyandırmaktadır.

Kamino

Halen günümüzde yaşayan birçok yaygın inanıştan birisi de yüzyıllar boyunca birçok kişiyi, Santiago de Compostela Camino adı verilen ve Kuzey İspanya boyunca yapılan ünlü bir hac yolculuğuna çıkaran inançtır. "Kamino"nun (Camino) -yani yolun- Samanyolu'nun tam altından geçtiği ve gökyüzündeki bu yıldız sisteminden gelen enerjiyi yansıtan Ley hatlarını izlediği söylenmektedir. (Samanyolu'na Türkçe'de "hacılar yolu" da denilmektedir.)

Doğu felsefesinde yeryüzünün ruhsal yaşam gücüne prana adı verilir. Prana, güneşin tam yaşam için enerji sağlayan yaşam gücüyle yakından bağlantılıdır. Bu inanışa göre yaşam gücü, özellikle Ley hatları denilen enerji hatları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu Ley hatları yeryüzünün eterik ruhunun asıl yapısını oluşturur. Bunlar çoğunlukla bir hayli düzdür, genişlik ve yoğunlukları değişiklik gösterir. İddiaya göre bir Ley hattının kesiti kum saatininkine benzemektedir. Ortadaki dar bölüm yeryüzünün yüzeyiyle kesişir. Ley enerjisi yeryüzünün altında ve üstünde eşit derecede yoğunlaşmıştır. Bu enerji çok yüksek bir frekansla yayılmakta ve bir insan bilinci tarafından deneyimlendiğinde, düşünce, deneyim, bellek ve ilham açısından beraklığa neden olmaktadır.

Ley hatlarının enerjisi insan beynini oluşturan eterik ve yoğun özdeğin titreşim oranını artırır. Bu uyarının sonucunda, daha önce bastırılmış olandan tam, bilinçli farkındalık ortaya çıkmaktadır. Bu, rahatsız edici ve korkutucu olabilir, çünkü bu, kişinin enerji sayesinde daha pisişik bir varlık hâline gelmesi demektir, ki bu daha iyi ya da daha kötü olabilir.

Ley hatları yalnızca güneşle birlikte yeryüzünün ruhsal enerjisini taşımakla kalmaz, aynı zamanda başka galaksiler ve yıldız sistemleriyle ortak enerjileri de taşır. Yeryüzünün Ley hatlarını izleyen Kamino, Fransa'dan başlar, Preneler'den ve Aziz James'in kalıntılarının gömülü olduğu Satiago de Compostela adındaki son derece güzel ve çok ünlü bir katedrale ulaşıncaya kadar İspanya'nın kuzeyi boyunca doğudan batıya doğru uzanır. Kamino'nun ilginç yanı Ley hatlarının enerjisi ve birçok haç yolculuğunda olduğu gibi tek başına 800 kilometre yürümenin ve yol boyunca temelde kimseden yardım almayacak bir durumda olmanın getireceği mücadeledir. Çoğu kişinin Santiago de Compostela Camino'daki girişimin altında yatan neden Tanrı'ya ve benliğe tümüyle teslim olma deneyimidir. Üstelik de hac yolu boyunca yönelime bağlı ley yoğunlaşmasının sağladığı ruhsal hazırlık yürüme ritüelinin bir parçası olması bakımından da önemlidir.

Kamino boyunca yapılan hac yolculuğunun, kişinin kendini tanımasına yardımcı olduğuna inanılıyordu.

Bu yolculuk kişinin Benlik'teki çatışmalarla ilgili en derin ruhsal anlamı ve çözümleri bulması amacıyla yapılmaktadır. Kamino'daki enerjinin onlara yaşamları üzerinde düşünmede ve kendilerini tanımada yardımcı olduğu eski insanlar tarafından nakledilmiştir. Tarih kitapları Kamino'nun izlerinin Keltlerin yaşadığı zamanlara kadar uzandığını yazar ve kozmik vahiylerle ilgili mitolojik öykülerden; yeraltındaki hazinelere bekçilik yapan çirkin cücelerin, perilerin ve mağara ya da

tepelerde yaşayan cücelerle devlerin çok boyutlu varlıklarından ve Kamino efsanesinin ana ögelerini oluşturmaktadır. Bu patikanın Compostela'nın birkaç kilometre batısında, o zaman bilinmekte olan dünyanın sonu olduğu düşünülen Atlantik Okyanusu kıyısındaki Finisterre[xxxv]de bittiği gerçeğinden söz edilir. Bu noktada yazılı tarihimizden önce var olmuş olan bir toprak parçası mı vardı? Bu toprak parçası ona yeniden dokunana kadar Kamino'yu izlemeyi çekici bulan bizleri kendine mi çağırıyordu? Neden Kamino boyunca yapılan yolculuğun bu haccı yapan kişiye kendisini tanımasında ve kaderini anlamasında yardımcı olduğuna inanılıyordu?

Kamino, Roma ve Kudüs'le birlikte, Hristiyanlığın ve onun temsil ettiği her şeyin merkezi olmuştu. Fransa'da bulunan ley Puy'daki bir piskopos, mahiyetindeki kendisini izleyen birçok kişinin eşliğinde 950 yılında bu hac yolculuğuna çıkmış ve bu yolculuğu kaydeden ilk kişilerden biri olmuştur. Bu yol, o tarihten binlerce yıl öncesinden beri bir hac yeri olmakla birlikte, daha önceki yolculuklardan geriye hiçbir kayıt kalmamıştır. Ama yüzyıllar geçtikce, hacıların sayısı artmış ve bunlar geriye, deneyimlerini anlatan yazılı kayıtlar bırakmışlardır. O günlerde insanlar kendilerini haydutlardan, eşkıyalardan, hırsızlardan ve serserilerden koruyabilmek için gruplar hâlinde yürümüşlerdir. Templiar Şövalyeleri yaptıkları bu bağlılık yolculuğunda insanların güvenliklerini sağlamak ve onları korumak için kurulan bir topluluk olarak da vazife almışlardı. Yol boyunca rastlanan kiliseler ve refugio'lar barınma ve konaklamaya yarayan, hacıların öğüt ve yardım alabilecekleri yerlerdi.

"Bir hac yolcusu düşünceli, alçakgönüllü, feragatta bulunmaya hazır, arkadaşca, minnetle dolu olmalı, asla huysuz olmamalıdır. Fazla bir şey istememelidir ve başkalarına rahatsızlık vermekten her zaman kaçınmalıdır" düsturuyla yaygın bir dinginlik ve teslimiyet dünyadaki tüm hac yolcularının halet-i ruhiyesini anlatır gibidir.

Hac ve "yol" kavramı beraberinde bu aksiyeller üzerinde çok sayıda savaşın yapıldığı söyencesini de getirmektedir. Çünkü yerin altındaki enerji tüm insan duygularını güçlendiriyor, nefret, kaygı, cinsel istekler ve sevgi gibi duyguları ön plana çıkardığı iddia ediliyordu. Bu duygular güçleniyordu, enerjinin karşıt güçler arasındaki karma'yı daha da yoğun bir hâle getirdiği de kadimler tarafından biliniyordu.

Bu ve benzer hac yolları üzerinde yürüyen insanların rüyalarının ve hayallerin, geçmişteki gerçeklerden oluşan ayak izlerin oluşturduğunu, bunların da hepimizin içinde gizli olan ve insan bilinçaltının, gerçekleri olduğunu bize önceden işaret eden bir parçası olan anıları oluşturduğuna inanılmaktaydı (Akaşa senkronizasyonu) Erginleşmiş insanların her zaman bu tür eski yerleri ziyaret ettiklerini, çünkü oradaki karma'nın çözümlenmesi gereği sezgisel algılamaların kolayca hissedilebileceği anlatımlar arasındadır.

Bu yolculuklar neden çıplak ayakla yapılıyordu?

Böylesi hac yolculuk süreçlerinde ayaklar yalnızca yapılan yürüyüş nedeniyle acı çekmekle kalmıyor, aynı zamanda hac yolundaki Ley hatlarındaki enerji, ayaklardaki enerji meridyenlerine nüfuz ediyor ve bedenin enerji sistemine akıyordu. Hac yolculuğu yapanlara kendini tanıma hissini veren de işte buydu. Eski zaman insanlarının böylesi hac yolculuklarının eril ve dişil olanı dengelemede kullandıkları söylenmektedir. "Yin ve yang'ın birbirleriyle birleştiğinde tüm boyutlarda ne olduğu üzerine tanrısal bir anlayışa ulaşılır" denilen bilgi de sanırım böylesi bir eylemin ürünüdür.

"Ayaklara gelince, eskiden insanlar ayakkabı giymeden yürürlerdi, çünkü ayak tabanları yoluyla ruhun bilgisini bulabileceklerini anlamışlardı. Hatta kadim rölyeflerde kutsal topraklara çıplak ayakla basıldığı binlerce yıl öncesinden günümüze ulaşan belgelerdir. Kişide bloke olmuş enerjiyi ve bloke

olmuş anıları serbest bırakmak için ayaktaki meridyen noktaları üzerine yapılan baskıdan yararlanan refleksoloji masajının böylesi bir öğretinin uzantıları olduğu aşikardır. Enerji serbest kaldığında, kişi sağlığına kavuşur ve masajın aslında yani kavuşulan sağlığın aynı zamanda anıları hatırlamak ya da bilmek olduğu düşüncesi kadimden günümüze ulaşan bilgilerdendir.

Bilgeliği temsil eden şey üstünde durduğumuz şeydi yani ayaklarımızdı. Azizlerin ayaklarını aydınlanmanın erken aşamalarında gençlere yıkatmaları işte tam da bu nedenledir. Ayaklar Toprak Ana'nın bilgeliğinden enerji alır ve kendi içsel dengemizle ilişkiye girmemizi sağlamaktadır. [249]

Görüldüğü gibi kozmik bir varlığın en küçük ayrıntıda hissedilebileceği dehşet bir evrenin kapıları, eşikleri ve birbiriyle olan görülmez bağları kişiye herşeyden öte ciddi bir yaşam sorumluluğu yüklemektedir. Yaptığımız, düşündüğümüz herşeyden önce kendimiz sorumluluk hissetmeliyiz. Bu muazzam evrensel gözlem, gözetlenme ya da "ortaya konuşun" sorumlu yaşam öğretilerini hissettirmesi bakımından oldukça önemlidir. Tüm kutsal kitaplarda ısrarla vurgulanan "düşüncelerinizden sorumlusunuz ve her bir düşünce zerresinin evrende bir ağırlığı ve yeri vardır" kavramının altında yatan sorgulanmaması gerektiğine inanılan net, ısrarlı öğreti böylesi bir yolla kendisini ifşa etmektedir.

Maymunlar patatesleri yıkayıp yemeyi nasıl öğrendiler?

Ken Keyes, Jr'un yazdığı "The Hundredth Monkey" adlı kitabı, ya da ondan önce yazılmış olan Lyall Watson'un "Lifetide: The Biology of the Unconscious" kitaplarında konu edilen Macaca fuscata isimli Japon bir maymunun üzerine 30 yıllık bilimsel araştırma projesini anlatır. Japonya'daki Koshima Adası vahşi bir maymun kolonisini barındırır. Bilim adamları onları kumların üzerine bırakılmış tatlı patatesle bes-

liyorlardı. Maymunlar tatlı patatesleri seviyorlardı fakat kumlu ve kirli olarak değil. İmo isimli on sekiz aylık dişi bir maymun, bu sorunu patatesleri yıkayarak çözebileceğini buldu. Bunu annesine de öğretti. Oyun arkadaşları da bu yeni yöntemi öğrendiler ve onlar da annelerine öğrettiler. Kısa bir süre içinde bütün genç maymunlar patateslerini yıkıyorlardı. Sadece, onları taklit eden anne babaları bu davranışı öğrendi. Bilim adamları, bu olayları 1952-1958 yılları arasında kayda geçirdiler.

1958 yılının sonbaharında, aniden, Koshima Adasında bunu yapan maymunların sayısı kritik kütleye ulaştı. Dr. Watson 100 sayısını keyfi olarak vermiştir. Adadaki hemen hemen bütün maymunlar üzerlerinde hiçbir tesir olmadan, patateslerini yıkamaya başladılar. Hatta Japonya'nın anakarasındaki Takasakiyama'da bile maymunlar patateslerini yıkıyorlardı. Bu maymunlar bilinen hiçbir şekilde iletişim kurmuş olamazdılar. Bilim adamları ilk defa böyle bir olayı gözlemliyorlardı. Bu adalar boyunca uzanan bir tür morfogenetik yapı ya da alanın varlığı nedeniyle maymunların aralarında iletişim kurduklarını ileri sürdüler.

İnsanlar arasında da görünmeyen ağlar vardır!

Birçok insan, yüzüncü maymun olayı üzerine epey düşündü. Birkaç yıl sonra, Avustralyalı ve İngilizlerden oluşan bilimsel bir ekip, maymunlarınki gibi insanların da böyle bir ağları olup olmadığını merak etti. Bir deney yaptılar. Üzerinde, büyüklü küçüklü yüzlerce insan suratı olan bir fotoğraf hazırladılar. Her şey bu suratlardan yapılmıştı ve ilk baktığınızda, sadece 6 ya da 7 tane görebiliyordunuz. Diğerlerini görebilmek eğitim gerektiriyordu. Genellikle önce birisinin nerede olduğunu göstermesi gerekiyordu.

Bu insanlar resimleri Avustralya'ya götürdüler ve orada bir araştırma yürüttüler. Genel nüfustan seçtikleri belirli sayı-

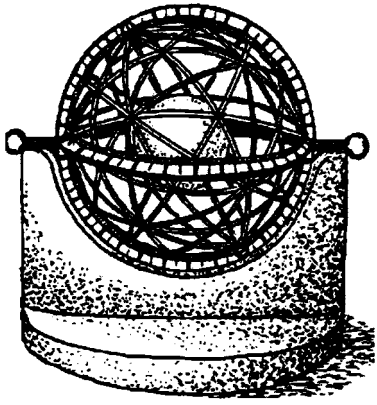
da insanın her birine bu resimlere bakmaları için belli bir süre vererek gösterdiler. Resmi birine doğru tuttular ve "Bu resimde kaç tane surat görüyorsunuz?" diye sordular. Kendilerine verilen zaman içinde denekler, altı, yedi, sekiz bazen de dokuz surat gördüklerini söylediler. Çok az insan daha fazlasını gördü. Temel örneklemeleri olan birkaç yüz insanı tamamladıktan sonra, gözleri dikkatle kaydettiler ve araştırmacıların bir kısmı İngiltere'ye giderek -gezegenin diğer tarafına- resmi, sadece İngiltere'ye yayın yapan kapalı devre kablolu BBC televizyonunda gösterdiler. Dikkatle her bir slaytın nerede olduğunu tek tek belirttiler. Birkaç dakika sonra, diğer araştırmacılar aynı deneyi Avustralya'da yeni deneklere uyguladılar. Aniden insanlar suratların çoğunu görebilmeye başladılar.

O andan itibaren, insanlar hakkında bilinmeyen bir şey olduğunu kesinlikle anladılar. Avustralya'da Aborjinler bizim bu "bilinmeyen" tarafımızı, insanları birbirine bağlayan bir enerji alanı olduğunu uzun zamandır bilmektedir. Hatta bizim toplumumuzda bile, gezegenin bir tarafında birisi karışık bir şey icat ettiği zaman, aynı anda dünyanın diğer tarafındaki başka birisinin aynı şeyi, aynı prensip ve fikirlere dayanarak icat ettiğini gözlemlemişizdir.

1960'ların ilk yıllarında, Amerika ve Rus Hükümetleri, dünyayı saran bu elektromanyetik alanları ya da ağları bulmuşlardır. İnsan ağları -evet sayısı birden fazladır- dünyanın yaklaşık 96 km ya da daha da üzerindedir.[250]

IV

Eskilerin Merkez Bilgeliği

"İnsanı parçalara, unsurlara, düşüncelere, duygulara, sezgilere vs. bölmek eski ekolün hatasıdır. Bütün insani melekeler içsel bağlantıları olan bir bütündür."

Aflred Korzybski

Amerikalı Anlambilimci

Yer Altı Ülkesi Agarta ve İstanbul

Efsanevi yer altı uygarlığı olarak bahsedilen Agarta'yı, on binlerce yıl öncesinin verileriyle değerlendirmek ve anlatmak tabii ki güçtür. Bu bölümde kadim bilgi ve uygarlıkların İstanbul'la ilişkilerini incelememizin nedeni bariz bir yakınlık ve bağın görülüyor olmasıdır. Amaç bazı doğu ve batı kaynaklı bilgi, görüş, yorumları bir araya getirerek bu bağın geçerli noktalarını oluşturmaktır.

Ne var ki, gerçekleri tam bilinemeyen bu bilgiler, şimdilik hiç değilse belirli bir ön bilgi ve kavram oluşturmak bakımından önemlidir.

On binlerce yıl öncesine ait fantezilerimiz içine, geçmişte vuku bulmuş olası bir teknoloji savaşını da dahil edebiliriz. Bu bağlamda yine olası bir uygarlığın olası bir teknolojik yok oluşa ve kaosa neden olabileceğini de düşünebiliriz. Felaket sonrasında ya da sırasında da kurtulabilenlerin yerin altına sığınabileceği kurgusunu oluşturabiliriz. Ancak bir gün tüm bu anlatımların bir benzeri çok eski metinlerde karşımıza çıktığında ne düşünmemiz gerektiğini de bilemeyiz.

Alman yazar K.K. Doberer "The Gold Makers" adlı kitabında düşüncesini şöyle dile getirir: Kadim Atlantis uygarlığının "bilge kişilerinin görüşlerine göre, büyük tehlikeden kaçmanın bir yolu da göç etmek, Akdeniz üzerinden doğuya doğru ilerleyerek Asya topraklarına varıp 'Dünyanın damında' koloniler kurmaktı" (Himayalar bölgesi)

Şaşırtıcı bir tahminden yola çıkarak, geçmişin yüksek rahipleri ve prenslerinin kültür ve teknolojilerinin tüm meyveleriyle birlikte, yeryüzünün güvence içindeki uzak bir köşesine havadan nakledilmiş topluluklardan söz edilir. Görünürde fantastik olan bu kurama ağırlık kazandıracak söylenceler de oldukça fazladır. Ancak Mahabharata Destanı'nda, göklerde

uçakların uçtuğu ve kentler üzerine tahrip edici bombaların atıldığı eski bir devirden bahsolunur. Zalim savaşlar yapılmış ve kötülük alabildiğine hüküm sürmüştür. Jeolojik tufandan az önce olanların muhtemel görüntüsünü eski yazılardan ve çoğu ırkların efsanelerinden faydalanarak gözümüzün önüne getirebiliriz.

Kültürlerin sonunun geldiği ve insanlığın ilerleyişinin tehlikeye girdiğini fark eden bir grup açık görüşlü filozof ve bilgin, dünyanın erişilmesi imkansız bölgelerine çekilmeye karar vermişlerdir. Söylenceye göre dağlarda gizli yer altı sığınakları inşa edilir. Himalayalar'daki saklı vadiler, uyanış meşalesini geleceğe ulaştıracak birkaç seçkin kişiye tahsis edilir.

Okyanus, Mu kıtasından sonra Atlantis'i de kapladığı zaman felaketten kurtulan koloniler (Uygurlar, Orta Amerikalılar, Avrupalılar, Mu ve Atlantis batmadan önce oluşturulan Mısır uygarlığı) yıkılmış olan imparatorluğun hatalarını tekrarlamaktan kaçınarak bir ütopya inşa etmek üzere kolları sıvamışlardır. Barbarlık ve cehaletten uzakta kalan bu topluluklar, yer altında tecrit olmakla korunarak gelişirler. Daha başından dış dünya ile bütün teması kesmeye karar vermişlerdir. Hiçbir engele rastlamayan bilimleri gelişerek, hedeflenen uygar düzen yer altında devam edecektir.

Bu anlatımlar bir ütopya mı, hayal mi? Yine de günümüzün bazı bilim görüşleri dünyayı tehdit eden nükleer bir felakete karşı şimdiden atmosferden uzak yer altı sığınakları hatta yer altı kentleri önermişlerdir. Kentlerin boşaltılması ve yer altı yaşam birimlerinin inşa edilmesi, insanlığın devamlılığını garantiye almak için gösterilen çaba dahilinde, sorumluluklarını anlayan bilim adamlarınca teklif edilen projelerdir. Bunun dışında gerçekleştirilmeye çalışılan diğer bir kurtuluş projesi de hepimizin iyi bildiği uzayda yaşanabilir birimler oluşturmak, oralara yerleşip koloniler kurmak düşüncesidir. Eğer böyle bir plan bugünün bilim adamlarınca düşünülüyorsa,

insanlığın ahlaki çöküşü ve "Brahma'nın on binlerce güneş gibi parlayan silahı"nın tehlikesiyle karşılaşıldığında Atlantis'in kültürel liderlerince buna benzer bir projenin önerilip gerçekleştirilmesi mümkün değil midir?

Unutulmuş bir devirde unutulmuş bir teknolojiye sahip olmuş güçlü bir devlet görüntüsü, aklıbaşında bilimsel düşüncenin çerçevesi içinde pekala yer alabilir. Nükleer fiziğin öncülerinden Prof. Frederick Soddy de 1909'da, eskilerin bilimsel gerçeklerinin "dünyanın kaydolunmamış tarihindeki geçmiş birçok devirlerin birinden, bugün bizim yürümekte olduğumuz yolu önceden tamamlamış olan bir insanlık çağından kopup gelen bir yankı" olabileceğini söylemiştir.

Bir medeniyetin ürünlerini, yıkıcı savaşların ve jeolojik tehlikelerine karşı belirsiz bir süre boyunca koruyabilmek için, yer altı sığınaklarından daha etkin bir şey olamaz. İnsanın, bu gezegen üzerindeki yaşam hikayesinden birçok sayfa, zamanın eli tarafından yırtılarak çıkarılmıştır. Ancak efsaneler, ileri bir medeniyeti yok eden devasa bir afetten bahseder. Kurtulanların çoğu vahşilere dönüşmüştür Sonradan, "ilahi haberciler"ce (pekala dünyadaki felaketten kopup başka gezegenlerde kolonize olmuş atalarımız olabilir) rehabilite edilmiş, ilkel durumlarından yükselerek bizim kendi kökenimizin de dayandığı geçmiş tarihin uluslarını oluşturmuş olabilirler.

Kadim öğretilerde böylesi bir topluluktan "Güneşin Çocukları" adıyla bahsedilmektedir. Nüfusu az, ama bilgileri çoktu denilen bu rehabilitasyon ekibinin, yüksek bilimleri sayesinde, özellikle Asya'da muazzam bir tüneller şebekesini kazdıkları rivayet olunur.

Bu konudaki belirtiler, Hindistan, Amerika, Tibet, Rusya, Moğolistan başta olmak koşuluyla Anadolu, Mısır, birçok Akdeniz adası, Atlantik ve Pasifik adaları gibi birbirlerinden uzakta olan ülkeler ile dünyanın çeşitli bölgelerinde bulunmaktadır.

Yaklaşık 90 yıl kadar önce, Fransız Akademisi'nden Dr. Ferdinand Ossendowski, kendisine Prens Cultun Beyli ve Lama'sı tarafından Moğolistan'da anlatılan tuhaf bir hikayeden bahsetmiştir. Bu görüşe göre, önceleri Atlantik ve Pasifik okyanusunda (Atlantis ve Mu) iki kıta bulunuyordur. Bu kıtalar denizin dibine çöktüğünde buralarda yaşayanlardan bazıları muazzam yer altı sığınaklarına kaçmışlardır. Bu mağaralar, tarih öncesi insanlığın kaybolmuş halkına hayat veren ve bitkilerin büyümesini sağlayan acayip bir ışıkla kaplıdır. (Fosforik floresans yeşil) Bu ırk, bilimin en yüksek düzeyine ulaşmıştır.

Polonyalı bilgin, Agarta'nın yer altı halkının büyük teknik aşamalara ulaştıklarını belirtir. Asya'daki devasa tünel şebekesinin içinde, yüksek hızda yol yapan olağandışı araçlara sahiptirler. Meşhur kaşif ve ressam Nicholos Raerkh'e, Çin Türkistan'ı Sinkiong'daki gezileri sırasında uzun yer altı koridorlar sistemine şahit olmuştur. (251)

Rehber Lama Mıngyar Donlup ve onun öğrencisi Lobsang Rampa'nın Himalayalar'daki gizli mağara ve geçitlerindeki akıllara durgunluk verecek anlatımları oldukça dikkat çekicidir. Her keşişin belli bir erginlik seviyesine ulaştığında, ziyaret ettiği bu gizli yer, büyüleyici ve inanılmaz bir anlatımla Lobsang Rampa'nın Eskilerin Mağarası adlı kitabında toplanmıştır.

Lama Mingyar Donlup ilk gezisini şöyle anlatmaktadır:

"İçerisi bir mezar gibi karanlıktı. Santim santim ilerleyerek iki metre kadar yürüdükten sonra sivri bir köşeyi döndüm, sonra bir başkasını, bir üçüncüsünü. Dehşetten donmasaydım, hayretle bağırmaktan kendimi alamayacaktım. Çünkü orada müthiş bir ışık hakimdi, gümüş renginde bir ışık, ay ışığının en parlak hâlinden daha parlak. Bir ışık ki öylesini hiç ama hiç görmemiştim. Bulunduğum mağara dışından hiç belli değildi. Şaşkın

ve sessiz etrafı temaşaya başladık. Gözlerimizin önünde inanılmaz bir manzara vardı. Eğer içimizden sadece biri burada tek başına olsaydı, kesinlikle kendisini delirmiş zannederdi. Mağara sonsuza doğru uzanan geniş bir hole benziyordu. Sanki dağın kendisi böyle oyuktu. Işık bazen hakimdi. Işık, tavanın boşluğu içinde sallanıyor gibi duran küre biçiminde şekiller meydana getiriyordu. Bir yanda garip makineler yığılmış duruyordu. Öyle makineler ki onları hayal bile edemezdik. Şaşkınlığım arasında şunu gözledim. Bu makinelerden bazıları şeffaflığı mükemmel olan bir cam ile örtülmüştü."

Lama Mingyar Donlup gözlemlerini böyle anlatırken Tusday Lobsang Rampa'nın yıllar sonra Lama Dunlop ile yaptığı başka bir ziyarette de aynı detaylarla tekrarlamaktadır:

"Birden bir aydınlık fışkırdı ve ben sanki felce uğradım. Duvara yapışmış gibi hareketsiz kaldım. Gözlerimin önündeki inanılmaz ve aklın alamayacağı bir manzarayı seyrekoyuldum. Mağara Lhassa'daki büyük mabedin içinden iki defa daha büyüktü. Mabette her zaman bir alacakaranlık ışığı vardı ve yağ kandilleri sanki bunu dağıtmak isterdi. Burada ise bulutsuz bir gecedeki dolunayın verdiği ışıktan daha canlı bir ışık mevcuttu. Hayır, çok daha parlaktı. Bu ışık ay ışığının aydınlığı gibiydi. Gözlerimi bu ışığın fışkırdığı kürelere doğru kaldırdım. Lamalar etrafımda birbirlerine sokulmuşlardı, ben de onlara sokulmuştum önce ışığın çıktığı yere baktılar. Rehberim söze başladı: Eski belgeler önceleri bu mağaranın bugünkünden çok daha iyi aydınlatıldığını gösteriyor. Aradan binlerce yıl geçmiş ve bu lambalar zayıflamış, gitgide de zayıflamakta dedi."

Lobsang Rampa bundan sonra yöneldiği makinelerin çalışır durumda olabileceğini şaşkınlıkla kaydetmektedir. Bu arada diğer lama da bir kutu keşfeder. Rampa bu mağaranın

önemini ona verdiği isimle belgelemek niyetindedir. "Eskilerin Mağarası" ismini vereceği bu mekanın geçmişten geleceğe aktarılması gerekli zaruri bilgilerin depolandığı ve bu amaç için gizlenmiş iyi korunaklı bir "Zaman kapsülü" olduğuna karar verir.

Rampa bu anlamda "zaman kapsülü" adının verilebileceği daha birçok mağaraların Mısır'ın kumları altında, Güney Amerika'daki piramitlerin altında ve Sibirya'da saklı olduğunu belirtmektedir. Her bir yer, kendi döneminin ve zamanının sembolüyle işaretlenmiştir. Mağarada bulunan birçok görüntü arasında hiç kuşkusuz gökyüzünde dolaşan kocaman makineler onları çok etkilemişti. Bununla beraber bugünküne çok benzeyen yol ve kentler anlatımlar arasındadır. Ancak anlaşılan tüm bunlar yine insanlığın kendi eliyle yok edilmiştir.

Eskilerin mağaraları yarı mahvolmuş bir dünyanın çamuru içine gömülmüştü. Mağara güçlükle ve gayretle gizlemişti. Dünyanın derinliklerinde uyuyordu. Zaman akıp gitti. Seller çamuru ve enkazı sürükledi, güneş kayaları yeniden ısıttı, buz gibi soğuk bir yağmur onu soğuttu. Bir gökgürültüsü ile kayalar çatladı, böylece bu geçit açılmış oldu. İşte söz konusu bu gizemli geçit, lamalar, belirli bir ruhsal erginliğe ulaşmış bir avuç bilge hâlâ, o gizem dolu soru işaretini insanlığa sunulması gerekli olan tarihini beklemekteler. (Belki dolaylı yollardan sunulmuş olabilir.)

Ünlü araştırmacı Peter Kolosimo "Terra Senza Tempo" adlı kitabında yer altı dünyası konusunda hatırı sayılır bilgiler vermektedir. "Eğer İspanyollar Cuzco'ya girerken, bu denli acımasız davranmasalar ve Atahvolpa'yı boğazlamasalardı, bugün yerin ta dibinde gömülü yatan ve herhalde sonsuzluğa değin yatacak olan o hazineleri İspanya'ya taşımak için kimbilir kaç gemi gerekecekti!" diyordu. Asker Cieza de Leon, son İnka imparatorunun öldürülmesinden ve Pizarro ile çetelerinin giriştiği katliamdan ancak birkaç yıl sonra böyle yazacaktı. Ve çok da haklıydı, çünkü serüven düşkünleri, zenginlik tut-

kusundan gözleri dönmüş davranışlarıyla, bu tutkuyu doyurabilmek şöyle dursun, tam tersi sonuç almışlardır.

Bilindiği gibi, Pizarro, İmparator Atahvolpa'yı zindana attırmış ve ancak İnkaların tüm hazinelerini kendisine teslim ettiği takdirde özgürlüğüne kavuşabileceğini bildirmişti. Bir karar almadan önce, imparatorun karısı güneş falına bakmış ve kocasının öyle de böyle de öldürüleceğini öğrenince, hazinelerin gizlenmesini buyurduktan sonra kendini öldürmüştü.

Dağların bayırlarına oyulmuş bu galeriler kalelerden daha güvenliydi ve "Açıl susam" ödevi görecek gizem dolu hiyerogliflerle mühürlenmişti. Bu hiyerogliflerin anlamlarını her kuşakta yalnız tek bir İnkalı bilecekti. Son derece uygarlaşmış bir ırk tarafından binlerce yılda inşa edilmiş yer altı sığınaklarına gizlenmişti bu hazineler.

Eski belgelere bakılırsa bu tünellerde son derece zengin kral mezarları bulunuyordu. Bilim dışı ilgileri üzerine çeken de işte bu mezarların birer hazine olarak görülmesiydi. Ama bu türden umutların daha birçok yıllar, umut olmaktan öteye gidemeyeceği anlaşılmıştı. Çünkü galerileri ağzından metrelerce içerilere değin tıkamış olan molozların ayıklanması durumunda bile yüzyıllardan beri kokuşmuş, sağlığa zararlı öldürücü havanın temizlenmesi için çılgınca masraflara girilmesini gerektirmektedir. Araştırmacıları her adımda bekleyecek tehlikeler de cabasıdır. Gerçekten de İnka'ların oraya, aşağıya istenmeyen kişilerin girmesiyle işleyip tünelleri yıkacak tuzak ve düzenler kurdukları bilinmektedir.

Dünyanın her tarafında bulunan bu tünelleri yapmak çok büyük bir güç gerektirir.

Hazinelerin çekiciliği bir yana, bu galerilerin arkeolojik gizemi de büyüleyici niteliktedir. Bunlarla uğraşmış olan bilginler, bu yer altı tünellerinin İnkalar tarafından kazılmış olamayacağı konusunda görüş birliğine varmışlardır. Aslında

İnkalar bu tünellerin varlığını bildiklerinden, onlardan yararlanmışlardı ama kimlerin tarafından yapıldığından onlar da habersizdi. Ve bu tünelleri kazmak öylesine büyük ve güç bir işti ki, bunların bilinmedik bir devler soyu tarafından açıldığını öne süren bilginlerin ortaya atmış olduğu varsayım bize yersiz ve saçma gelmemektedir.

Gezegenimizin hemen hemen her yanında bu gibi tünellerin kazılmış olması gerçekten gariptir. Güney Amerika'dan başka, California'da, Virginia'da, Hawaii adalarında ki buralardakilerin birkaç adayı birbirine bağladığı iddia edilir (İstanbul adaları için de aynı iddia geçerlidir). Okyanusya'da, Asya'da ve İsviçre'de, Çekoslavakya'da, Baleor adalarında, Malta'da bu gibi tünellere rastlanmaktadır. Bir diğerininse İberik Yarımadasını Fas'a bağladığı iddia edilmektedir. Belki de İstanbul'la çok daha yakın bir ilişkilendirme içinde bulundurabileceğimiz Yeni Roma ismiyle eskisiyle bir kardeşlikten söz edebileceğimiz Roma kentinin de altında henüz bulunan ve kazıları devam eden birkaç yer altı merkezinin ve hatta sisteminin varlığından bugün çok rahat söz edebiliyoruz. Daha yüzlercesini söyleyebileceğimiz bu galerinin yine en önemlilerini Anadolu, Mısır ve Mezopotamya'da görmekteyiz.

Az çok her yerde kazılmış bulunan bu dev galerilerin gezegenimizin pek uzak noktalarını birbirine bağladığını da iddia eden araştırmacılar vardır. İş bununla da kalmayıp adından sıkça söz edeceğimiz devler de kadim dünya tarihinde yer alırlar. Lama rahiplerinin inanışına göre "Galeriler vardır, Dünya henüz gençken bilimlerini bize vermiş olan devler tarafından kazılmıştır."

Devlerin bilimleri mi? Robert Charraux'a kulak verince buna neredeyse inanacağımız gelir. Şöyle der araştırmacı: "Mühendis Eupolinos, ağzı iki çıkıntı hâlinde olan Samas (sisam) tünelini kazma işlerini yönetmiştir. Tünelin uzunluğu 900 metredir. Yine de işçiler, öngörülen noktada karşılaşmış ve buluşmuşlardır. Galeri tam bir dikdörtgendir. Böylesine bir işi

gerçekleştirmek için Mont Blanc Dağını delmiş olan İtalyanlarla Fransızların elinde, elektronik ölçü gereçleri, radar, manyetik ve ultrasonik kayıt cihazları bulunuyordu. Oysa Europos'un elinde pusula bile olmadığı anlaşılıyor."[252]

Batık Mu kıtasının tek yüzeyde kalan kısmı olarak anılan ve iddia edilen Paskalya adası ya da diğer adlarıyla Lemurya, Aku Aku, Nui Nui adası Mu'nun tek işaretidir. Bu sır dolu adanın hiçbir zaman çözülemeyecek sırrı Dev heykellerinin yanı sıra yer altı galerilerinin de varlığı yabana atılır türden değildir. Çok eski zamanlardan kalma, ağzına kadar insan kemiğiyle dolu bu mağaraların sırrı, petrogliflerin (taş üzerine kazılı resimler) esrarı gibi.[253]

Binlerce yıllık sırların en etkileyicileri de hiç kuşkusuz dev yer altı galerileri gibi çok önemli kalıntılardır. Ne var ki bu inanç, bilinmezlikten gelinemeyecek gerçeklerle de çatışmaktadır. Bu arada, birinin salt denize çıksın diye bunca uzun bir tüneli kazmaya kalkışmış olmasını, kısacası salt kazma zevki için yapmış olmasını akıl almamaktadır.

Bu upuzun yer altı geçitlerinin yok olmuş takımadaların, ayrı ayrı adalarını birbirine bağlamak üzere kurulmuş bir ulaşım sisteminin parçası olduğu ve Paskalya Adasının da yalnızca bir ortak mezarlık ya da kutsal anıtlar için ayrılmış bir bölge olduğu varsayımına dayanan görüşler oldukça güçlüdür.

Büyük okyanusun ortasındaki Karolin Adalarında geniş yer altı geçitlerinin ağızlarına rastlanmıştır. Burada yalnızca devlerin ve torunlarının galerilerine dönmüş olmakla kalmıyor; aynı zamanda bugüne değin Asya'da yaşayagelmiş sayısız anlamlı efsaneye de yaklaşmış oluyoruz.

Orta Asya efsaneleri bizi sık sık Gobi Çölüne götürür. Orada çok eski zamanlarda (bunu jeoloji bilimi de doğrular) büyük bir deniz bulunmaktaymış. Kurama göre Hindistan anakarasının baskısı sonucu Everest sıra dağları yükselmiş, muson yağmurları dağların arkasına geçemeyince, Çin plato-

sundaki deniz kurumaya yüz tutmuştur. Çin bilginlerinin söylediğine göre, bu denizde "Mavi gözlü ve sarı saçlı beyaz insanların" bir adası varmış. İşte bu insanlardan kadim Mu halkı 75 bin yıl kadar önce çok yüksek bir düzeye erişmelerini sağlayacak kadar bilgi edinmişler.

Eski Hint efsaneleri ve "Brahman levhalarına" dayandırılarak anlatılan olaylar ciddi bir arkeolog olan Harold Wilkins Gobi denizi adasında bu insanların yerleştiğini, önce bir kale, sonra bir kent yaptıklarını ve adayı, yer altı galerileriyle karaya bağladıklarını hatırlatmaktadır. (254)

Dipsiz kuyular

Şaşılası ve hayretler uyandırıcı diğer bir yer altı bağlantısı da "Dipsiz kuyu" adıyla bilinen Azerbeycan'daki gizemli oluşumdur. Sovyet Rusya zamanında, ilgilileri o noktaya iten, halkın belki boş inanç kapsamında abarttığı bazı doğa olaylarıdır. Söylentilere göre bu kuyudan dehşet verici ulumalar, çığlıklar, gök gürültüsü gibi sesler ve iniltiler yükselmekteymiş, zaman zaman da duvarlarında mavimsi bir ışık görünür gibi olurmuş.

Bilginler bu gibi belirtilerin sık sık görüldüğü ve doğaüstü bir yanı olmadığını pekala biliyorlardı. İçlerinden birkaçı kuyuya indiyse de, sonunu göremediğinden, çevreyi incelemeyi yeğledi. Çatlaklarla dolu baca duvarlarını incelerken, kuyu ile herhangi bir bağlantı yolu bulmayı umuyorlardı. Nitekim beklediklerinden de fazlasını buldular. Baca büyük bir galeriler kovanıydı. Çok geçmeden Gürcistan ve tüm Kafkas bölgesinde de bunların benzerleri olduğu anlaşıldı.

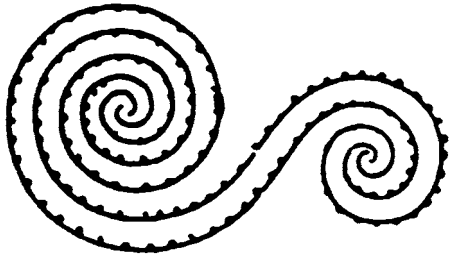
İlk başta tarih öncesi mağaraların söz konusu olduğu sanıldı. Gerçekten de girişin az ötesinde duvar resimleri, üzeri kazılı taşlar ve insan kalıntıları gün ışığına çıkarıldı. Bundan sonra, daha derinleştirilen incelemeler kemiklerin duvardaki resimlere oranla çok daha sonraki dönemlere ait olduğunu

ortaya çıkardı. Mağaraların büyük bir bölümünün de dağların bağrına açılmış ve çığlarla tıkanmış, girilmesi ve görülmesi güç tünellere çıktığı anlaşıldı. Ama bu hâliyle bile bu tüneller ağı yeterince şaşırtıcı nitelikteydi. Küçük yuvarlak "alanlara" çıkan geniş koridorları vardı. Bu alanlardan da başka yollar tuhaf içi boş kovuklar, kuyular, küçük bir çocuğun geçemeyeceği kadar daracık kanalcıklar ayrılıyordu.

Bir süre ilerlenebilecek tek büyük galeri, son derece geniş, yüksekliği yirmi metreyi aşan ve akıllı yaratıklar tarafından kazıldığına hiç kuşku olmayan bir yer altı alanına çıkıyordu. Hiç iz bulunmayışı, herhangi bir varsayım öne sürmeye olanak sağlamıyordu. Gizemin çözümü herhalde daha ilerde, girme olanağı bulunmayan bölümlerde saklıydı.

Kafkas galerilerinin asıl büyük girişleri son derece düzenlidir. Dik duvarları, daracık kubbeleriyle dünya dışı ve çok güzel bir görünümü vardır. En garip yanı da, bunların Orta Amerika'daki tünelleri andırması, hatta aynen benzemesidir.

Genellikle mağaralarda garip duvar resimlerine rastlanmaktadır. Gariptir, çünkü dünyanın hemen hemen her yanında bulunan bu resimlerin kime ait olduğu, ortaya akıl almaz soruların atılmasına yol açar. Bu arada her yerde gördüğümüz gamalı haç sembolünü, sonsuzluğun işareti olan sarmal eğrisi (spirali)ni de bunlar arasında sayabiliriz. (Şekil-72)

Şekil-72

Bir grup Eski Sovyet arkeoloğuna bakılırsa bu tüneller İran yönünde ilerleyen ve yalnız Amu Derya -Türkmenistan ile Rus Afgan sınırları- yakınlarında bulunmuş olan tünellerde değil, iddiaya göre aynı zamanda Orta Batı Çin, Tibet ve Moğolistan labirentleriyle de birleşen dev gibi bir yer altı damarları sisteminin parçasıdır. Doğu kültürleri uzmanı Nicholas Rörick'e göre, Asya'da "Şambala" diye adlandırılan ve insanlığın yeni bir kurtarıcısı, masal kahramanı Maitreya'nın oradan çıkacağına inanılan uçsuz bucaksız bir yer altı ağı bulunduğu inancı buraya bağlanmaktadır. Şambala efsanevi yer altı ülkesinin önemli kapılarından biri olarak iddia edilen ve bu efsanenin peşinden koşan binlerce macera-perest yer altı dünyasına açılan bu kapının peşinde yıllarını harcamıştır.

Tibetlilere göre, buralara sığınanlar, kölelermiş. Müthiş bir felaketten canını kurtarmış olan bilinmedik bir halkın temsilcilerini barındıran son kalelermiş. Bu halk bir yere hapsedilince yeşil floresans ışığı çıkaran bir tür enerjiden yararlanırlarmış. Bu enerji güneş enerjisinden hiç de aşağı kalmaz, bitkilerin yetişmesine elverişli ortam hazırlar, insan ömrünü uzatırmış.

Yeşil ışıktan ve yer altında yaşayan esrarlı insanlardan birçok eski metinde bahsedilir. Ancak bir tanesi vardır ki o bizi oldukça fazla ilgilendirmektedir. **İstanbul'da inşa edilen Ayasofya'nın temel kazıları sırasında rastlanan bir yapı ve içinden çıkan yeşil ışık anlatımı kayıtlara geçmiştir. İlginç olan bunlara çok benzer anlatımların dünyanın diğer ucundaki Amerika'da da anlatılmasıdır.** Amazon bölgesinde bir gezgin, bir yer altı labirentine yuvarlanınca orada sanki "bir zümrüt güneşle aydınlatılmış" gibi duvarlar görmüştür.[255]

Ünlü araştırmacı Peter Kolosimo Malta Adasındaki gizem dolu galeriler konusunda oldukça ilginç fikirler ortaya koymaktadır. Nedeni bilinmeyen etkenlerle üç katlı, toprağın derinliklerine inen kuyularıyla yer altı odaları, sayısız galeriler ve henüz ne amaçla açıldığı anlaşılamamış, 10 ila 15 cm arası

genişlikte, çok garip yollar adanın her yanında vardır. Bunlar çok eski yollardır, çünkü bazıları Fenike döneminden kalma mezarların ve daha da eski tortuların altından geçer. Kolosimo'nun tespitine göre bu galeriler İtalya'ya ve hatta Afrika'ya kadar devam etmektedir. Ve yine tespitlerine göre bu ada daha önce batmış birçok adayla irtibat hâlindedir.

Ancak Erich von Döniken Malta adasının jeolojik tespitler de dahil olmak üzere yerinin değişmediği veya bir kısmının sulara gömülmediği konusunda arkeolojik iddialara sahiptir. Bugün bu tür yer altı mekanları "Hipoqeum" diye adlandırılıyor. Sözcüğün kökeni Grekçe "Hipo", alt demekken, "Gaia" da toprak anlamına gelmektedir. Böylece sözcüğün anlamı "toprak altı" olmaktadır. Söz konusu Hipoqeum, birbiri üstünde yer alan birçok mekandan oluşuyor. "Burada mağara girişleri ve acayip odalar var, ayrıca büyüklükleri birbirinden farklı birçok da hücre. Her şey kusursuz bir megalit yapı ustalığının eseri görünmektedir. Belirgin çizgiler, keskin kenarlar ve hatta heybetle yükselen taş kirişler göze çarpmaktadır. Üç katlı Hipoqeum'un en derin noktası, yer yüzeyinin on iki metre altına kadar inmektedir." demektedir.

Böylesine dev boyutlu bir yer altı tesisinin planlayıcıları kimdi? Buraları niye yapılmıştı? Ve daha yüzlerce cevapsız soru ve Malta'daki Hipoqeumlar gibi dünyanın dört bir yanındaki diğer benzerleri ve Türkiye'deki büyük örnekleri gibi amaçları bugüne kadar anlaşılamamıştır.[256]

Derin tünellerin, gizemli mağaraların anlatıldığı sayısız efsane vardır.

Asya'nın ortasında Moğolistan çölleri ve Tibet dağlarında yüzyıllardır yaşayan Dünya'nın kralı yönetimindeki Agarta geleneksel inancı hâlâ yaşamaktadır. Orta Asya yaylalarında gizli kapıları olan mağaralarda hâlâ varlığını sürdürmekte olan bir iç dünya bulunduğu inancı yaygındır. Bu inanca sahip

kişiler eski kabilelerin buraya girip günümüze dek yaşadıklarını da ileri sürmektedirler. Bu yer altı krallığının Eski Sovyet Rusya'sının Komünist yönetimindeki bölgenin sınırları içinde olduğuna inanılmıştır.[257] Şimdilerdeki durum hakkında hiçbir bilgi yoktur. Yüzlerce efsane dünyanın içinde saklı bulunan kente ve uygarlığa dikkat çekerken bunun boyutları ve büyüklüğü konusunda çelişkili bilgiler verir. Ancak dünyanın büyük bir bölümünde böylesi bir olasılığın dahi olması düşündürücüdür. Kabul edilsin ya da edilmesin böylesi veriler ışığında araştırmayı reddetmek bilimin ruhuna aykırıdır.

Yer altı ülkesi kavramıyla birlikte bir yok oluş hikayesi de sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birkaçına bakmakta yarar vardır.

İran efsaneleri Yima adlı kurtarıcı, görevli bir halk kahramanı beraberinde bin çift insan, hayvan, kuşla bir tufandan kurtulduğunu anlatır. "Vara" adı verilen bir yer altı mezarı ya da kalesine sığınan Yima ve yanındakiler yiyecekleri, bitkileri ve hayvanlarıyla dünyayı yok eden tufanı, yangınları ve depremleri atlatmışlardır. Üç kat derinliğinde, geniş caddeleri bulunan bu mekanda sabit, yargılardan uzak Yima'nın deyimiyle "Vara'da kötü kişiler, bozuk dişli insanlar ya da cüzzamlıların bulunmadığı bir yerde" her şey sona erince Yima ve arkadaşları yeryüzüne çıkıp dünyayı yeniden yaratmışlardır.

Yine aynı konu başka metinlerde bölgeler farklı farklı olsa da motif ve betimleme bakımından birbirlerine çok benzeyen anlatımlara sahiptir. Popul Vuh ve Chilman Balcam'ın Kitabı diye bilinen Maya efsaneleri, birkaç kişinin derin mağaralara saklanıp kurtulduğunu anlatır. Sel, yangın ve depremlerle başlayan felaket, "göklerden büyük gürültüler geldi ve ardı kesilmeyen yağmurlar gece gündüz yağdı. İnsanlar evlerin damlarına tırmanmaya çalıştılar ama evler suların altında kaldı. Gökler yere iniyordu sanki.... Karalar çöktü ve bir anda her şey sona erdi..." diye tamamlanır. Sonunda kurtulanlar bu dev mağaralardan çıkıp yaşamlarını sürdürmüşlerdir.

Bir başka anlatımda Kuzey Amerika'da yaşayan Mandal kabilesindeyse, Numachmachbah adlı bir beyaz adamın kapalı bir kanoyla Doğu'daki ülkesini kaplayan sellerden kurtulup sular çekilince Batıda ortaya çıkan yeni karalara ulaştığı anlatılır. Numachmachbah buraya gelince derin tünellere saklanmış ve suların çekilip çekilmediğini öğrenmek için yeryüzüne fare göndermiş, yerli insanları bulmuştur.[258]

Bu türden anlatımlar böylece devam edip gitmektedir. Yer altı kavram ve anlatımlarıyla dolu yüzlerce efsane milletlerin gizli kalmış geçmişlerinde açıklanmayı beklemektedir. Dünyanın dört bir yanında, dört bir yöne giden bu gizem dolu galeri hatları üzerinde hiç kuşkusuz peygamberler vatanı Anadolu da bulunmaktadır. Anadolu'nun zengin söylence bilimi buna paralel yer altı şehirleri binlerce yıl öncesinin açıklanamaz mirası gibidir.

Anadolu'nun yer altı kentleri

Birçok arkeolog ve jeoloğun dikkatini çekmiş en önemlilerinden biri kabul edilmiş yer altı kenti Anadolu'dadır. Bunların içinden en ünlüsü de bugünkü Niğde il sınırları içindeki Derinkuyu köyünde bulunmaktadır. Bu dev boyutlu yer altı kentine giriş değişik birçok yerdendir. Bazıları ise evlerin altındaki gizli girişlerdendir...

Yörenin tümü yer altında kazılmış tüneller ve odalarla doludur. Derinkuyu'da yer altı kentinin en üst katı, dört kilometre karelik bir alanı kaplamaktadır. Üst katları oluşturan beş katta, beş bin insanı barındıracak kadar yer vardır. Bugün yörenin tamamı için, zaman zaman üç yüz binden fazla insanın yer altına sığınabilmiş olduğu tahmini yapılmaktadır.

Yalnız Derinkuyu yer altı kentinde 52 havalandırma bacası, ayrıca 15 bin kadar daha küçük çaplı kuyu vardır. Kuyuların en büyüğü 85 m derinliğe inmektedir. Yer altı kentinin en dipteki kesimi, aynı zamanda su deposu hizmetini görmektedir.

İlk keşfedildiği yıllar olan 1960'larda Ankara'dan gelen arkeologlar, Derinkuyu'nun 10 km kadar kuzeyindeki Kaymaklı'nın altında, birincisine benzeyen bir diğer yer altı yerleşim merkezi keşfettiler. O yıllardan bu yıllara Kapadokya'nın bu yer altı kentleriyle ilgili olarak bugüne kadar çok şey gün ışığına çıkmıştır.

Derinkuyu yer altı kenti, 7 ana kat ve 6 ana kat olmak üzere, toplam 13 kattan oluşmaktadır. Ancak, burada belirtilen rakamların şimdiye kadar ortaya konulan donelere dayandığını ve yeni kazılar yapıldıkça, verilen rakamlar ile boyutların şimdiki değerlerini aşabileceğini göz önünde bulundurmak gerekir.[259] Nitekim 1993 yılı başı itibarıyla Hürriyet gazetesindede "Kayseri'de yer altı kenti bulundu" başlığıyla yer alan yeni bir kent daha ortaya çıkarılmıştır.

Kayseri'nin Develi ilçesi'ne 8 km uzaklıktaki Çakmaklı köyünde 7 katlı bir yer altı kenti ortaya çıkarıldı. Bölgede incelemeler yapan dönemin Turizm Müdürü Kerim Yamuroğlu, Arkeoloji Müzesi Müdürü Hamdi Biçer ve yetkililer Kayseri'ye 56 km uzaklıktaki bir başka yapı ağının bu sistemle ilişkili olabileceği, yapıların restorasyon sonrası durumunun yer yer çökmelerin nedenleri konusunda bir fikir verebileceği kaydedilerek olası bir ilişkinin muhtemel olduğu belirtilmiştir.

Bu dev yer altı ağlarının tüm Anadolu'nun altını kaplaması imkansız gibi gözükse de hayret verici sonuçların alınması ve yeni galerilerin keşfedilmesi araştırmacıları şaşırtmaktadır. Yine buna benzer onlarca galeri 1995-96 yılları başında bulunmaya devam etmiştir. Tarsus, Mersin, Gaziantep ve Suriye sınırı yakınlarındaki tespitlerimiz yer altı galeri ağının büyüklüğünü gözler önüne sermektedir.

Aksaray Kaymaklı'daki yer altı galerileri, Derinkuyu' dakine benzer 80li yıllara kadarki kazılar, Kaymaklı yer altı kentinin 20.000 kişiden fazlasına hizmet ettiğini ve 60-65 m derinliğe kadar inen 10 kattan oluştuğunu ortaya koymuştur. Kaymaklı'nın altındaki site, tünellerden oluşmuş bir labirent ile çok uzun kaçış dehlizlerine de sahiptir. Bu ana dehlizlerden

çıkan kollar, ya dik yamaçlara ya da vadilere açılırlar; buraları, başka türlü ulaşılmasına imkan olamayan yerlerdir. Yer altı kentinin kendisi, Kapadokya'nın altında 30 km kadar uzanan iki ayrı ana tünelin kavşak noktasında yer alır. Bu tünellerden biri, Kaymaklı'yı Derinkuyu'ya bağlar; öteki de kuzeye doğru ilerleyerek, Kapadokya'nın merkezinde yer alan Göreme'ye bağlanır.

Derinkuyu ve Kaymaklı yer altı sitelerinin sansasyonel keşfinin ardından, arkeologlarımız Kapadokya'da 10'dan fazla yer altı kentini daha ortaya çıkarmışlardır.[260] Bunların hepsi kuşkusuz Derinkuyu ve Kaymaklı kadar büyük değildir. Ancak yine de hepsi birer kenttir. Planları oluşturulan kentin projesi dahi çizilmiştir. Bölgeyi tanıyanlar, burada daha pek çok benzer oluşumun bulunduğu görüşündedirler. Şimdiye kadar keşfedilmiş olan kentler, tünellerle birbirlerine bağlı durumdadır. Kaymaklı ile Derinkuyu arasındaki bağlantı galerisi tam 10 km uzunluğundadır.[261] Günümüze kadar keşfedilen yer altı kentlerinin sayısı 36'dır. Bu rakamlara batıda ve güneydoğuda bulunan benzer merkezler dahil değildir. Herşeyden öte inanılmaz boyutlu bu kentler arasındaki onlarca kilometrelik bağlantı galerileri hayli ilgi çekicidir.

Nevşehir'in 30 km kadar kuzey doğusunda yer alan Özkonak da, altında, 9km² bir alanı kaplayan bir kenti barındırmaktadır. Bu devasa yer altı sitesinde 60.000 kişinin yaşamış olduğu sanılmaktadır. Henüz belirli bir kısmından öteye gidilebilmiş değildir.

Yine yakınlarda bulunan bir yer altı kentine zehirli gazlar nedeniyle girilememiştir. Nevşehir'in batısındaki Tatlarin kasabasının Kale ve Karakaya yörelerinde iki yer altı kenti daha bulunmuştur. Kale yer altı sitesinde, geniş bir hole açılan, 20 m uzunluğunda bir dehliz vardır. Bu merkezi holden itibaren, kent dört bir yana doğru açılmaktadır. Kapadokya'daki yer altı sitesine girmek mümkün olmamamaktadır. Giriş tünellerinin tıkanmış olmasından ötürü, 100 metreden ötesine nüfuz edilememektedir. Mazı, Sığırlı ve Karaköy yörelerinde de kazı bekleyen yer altı yapıları tespit edilmiştir. Arkeologlar,

başta Kapadokya'dakiler olmak üzere tüm yer altı kentlerinin kilometrelerce uzanan dehlizler ve tünellerle irtibatlandırılmış olan devasa bir yer altı şebekesinin düğüm noktalarından ibaret olduğunu belirtmektedir.

Acaba, bu kentleri, yerin altına kimler oymuşlardı? Bazı arkeologlara göre bu yer altı sitelerini Hititler açmışlardı. Çünkü kimi yerlerde kentler on üç kattır. Daha alttaki tabakalarda Hititler çağından kalma eşyalar bulunmuştur. Kimilerine görede ilk Hristiyan misyonerler açmıştı bu yer altı dünyasını. Derinkuyu'da, Kaymaklı'da ve bu türden benzer yerlerde bulunan sistemlerin yaratılması için son derece yüksek seviyeden bir teknolojinin gerekliliği göz önüne alınınca, bu görüşlerin her ikisi de çürütülmüş olacaktır. Bugünün teknolojisiyle dahi altından zor kalkılabilecek olan bu işi, ne Hititliler ne de ilk Hristiyanlar başarmış olabilirdi. Kapodokya'ya yerleşen Hristiyanlar bu yer altı kentlerini kullanmış olabilirlerdi. Fakat bu yer altı tesislerinin orijinal mimar ve mühendislerinin onlar olduğu anlamına gelmeyecekti. [262]

Bu türden yer altı yerleşimlerini gezerken kaybolan turist hikayeleri de oldukça yaygındır ki Anadolu'da bir Japon kafilenin bu kentte kaybolduğu rivayetler arasındadır.

Spekülatif iddialarla her zaman tartışmalara yol açan bu gizem süreceğe benziyor. Hatta bu kategoriye "Yer altına gizlenen insanların dünya dışı veya içi "uçan" düşmanlardan korktukları için yapmış olabilirler mi?" iddiası da eklenmiştir. [263]

İstanbul'un kuruluş efsanelerinde önemli bir yere sahip olan Hz. Süleyman burada da karşımıza çıkar. Eski Habaşlerin Kutsal Kitabı Kebra Negest'te Kral Süleyman'ın uçan bir arabayla sırf ibret olsun diye, bir yöreye nasıl korku saldığı anlatılmaktadır. Hem yalnızca kendisi değil, oğlu da havalarda dolaşmış ve ona inananlar da uçan arabada yanındaymışlar. Arap tarihçi El Mesudi de Kral Süleyman'ın ve tüm akrabalarının yaptığı bu yolculuğu anlatır. Her tür hava saldırısı durumunda bugün bizim de yer altı sığınaklarına koşarak yaptığımız bundan farklı bir şey değildir.

Yer altı kentleriyle ilgili olarak cevaplandırılması gerekli olan bir soru da, kayaların oyulmasında nasıl bir teknolojinin kullanıldığıdır.[264]

Eğer yer altı kentleri ve tünelleri konusunda kapsamlı bir araştırma yapmayı göze alırsak, bu soruların cevapları da bulunacaktır. Böyle bir araştırma, dünyanın her yanında, yer altı geçitleri ile odalarından oluşan komple bir şebekenin mevcut olduğunu ortaya koyacaktır. Birçok kadim ezoterik tradisyonel (nakilcilik) öğretiye göre, bu yer altı tesislerinde beşeriyetin izlerini bulmanın mümkündür. Bütün bu yer altı koridorlarının, Himalayalar'ın civarında yerleşik olan kadim merkezi yönetici hiyerarşisinin ikamet ettiği, bu fizik plan üzerinde faaliyet göstermiş veya gösteriyor oluşu tüneller sistemiyle irtibatlı ve ilişkili olduğu aktarılmaktadır. Genel anlamda ortak adı Işık Devleti Agarta olarak günümüze ulaşmıştır.[265]

Araştırmacı Mne. Blavatsky ve Chorroux'un bu konudaki anlatımları hayli ilginçtir.

> "Agarta, Himalayalar'ın altında yer aldığı belirtilen ve Büyük inisiyatörler ile Dünyanın Efendilerinin bu çağda içinde yaşadıkları gizemli bir yer altı krallığıdır. Agarta'nın bir inisiyasyon merkezi olup, piramitlerinkine benzer bir prensip üzerine işlev gördüğü anlaşılmaktadır. Himalayalar dışsal abideyi teşkil ederken, yer altı mekanını da dünyasal ve kozmik kirlenmeden uzak tutan krallık oluşturur."

Agarta ülkesinin, Yüce inisiyasyon ve vazife merkezi olmasının yanı sıra, aynı zamanda, milyonlarca kitabın bulunduğu, binlerce kilometre uzunluğundaki bir kozmik kütüphane ile eğitim tesislerini kapsayan bir kozmik üniversite olduğu da günümüze dek ulaşmış söylencelerdendir. İddiaya göre bu kitaplar çok ileri seviyeden bir holografi, yani 3 boyutlu fotoğrafcılık tekniğiyle basılmıştır.

Tekrar Anadoluya döndüğümüzde karşımıza çıkan tablo

Anadolu'nun birçok yöresinde sayısız mağaraların bulunduğu gerçeğiyle literatürde olmasıdır. Anadolu'daki mağaraların yaklaşık toplam adedinin, 40.000 civarında olduğu bilinmektedir. Ve ilginçtir Anadolu halkı arasında bu mağaralarla ilgili birçok ilginç tradisyon dolaşmaktadır. Bu tradisyonları, üç ana grupta toplayan araştırmacı Haluk Egemen Sarıkaya bizlerin de benimsediği şu sonuca ulaşmıştır.

a- Bir grup tradisyon, mağaralardan çıkan tuhaf kişilerden ve yaratıklardan bahseder.

b- Bir diğeri, mağara girişlerinin, herhangi bir davetsiz misafirin girişini kesinlikle engelleyen gizemli belki de manyetik özellikteki güçler tarafından korunduğu anlatılır; halk arasında bu güç ilahi ya da tanrısal sıfatlarını alır.

c- Üçüncü grup ise, Anadolu evliyaları ve ermişleriyle ilgilidir. Bu tradisyonlara göre, ermişler, günün birinde bu dünyayı terk etmek istediklerinde, mağaralardan birinin içine girip sır olurlar denilmektedir.

Ayrıca bazı peygamberler ile mitolojik kahraman ve kişiliklerin hayatlarında önemli bir yer tutan mağaraları da göz ardı etmemek gerekir.[266] Çoğunlukla kutsiyeti olan konumlara tekabül eden bu yerler belki de sonradan kutsallaştırılmıştır. Ancak önceden veya sonradan olsun bu yerler mevcutta hep kutsal addedilmiştir. Bu kutsal sayılan yerlerdeki mağaraların çoğunlukla, halk arasında ziyaret yerleri olarak benimsendiği de görülmektedir.

Klasik çağdaki adıyla Korykos dağındaki bir mağarada mitolojik Ildır Kahinesi Frythreia doğmuştur. Benzerlerine dünyanın başka yerlerinde de rastlanılan bu tür tradisyonların hepsi de, Agarta'nın yer altı koridorlar şebekesine Anadolu'dan girişler olduğunu güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır. Anadolu'nun bu durumu teyit eden daha başka işaretlere, Klasik Yunan, Roma Mitolojisinin çeşitli yerlerinde de rastlamaktayız. Örneğin, Homer'in İlyada isimli eserinin 13. Bölümünün başında, Bozca Ada (Tenedos) İle Gökçe Ada (Imbros) arasında, denizin dibinde Dünya Sarsıcı sıfatıyla anı-

lan Poseidon'un atlarını bıraktığı geniş bir mağaranın bulunduğunu okuyoruz.

Rodoslu Apollonius'un "Argonoutica" adlı eserinde, Anadolu'nun kuzeybatı kıyısında, Acherusias Burnunda ya da bugünkü adıyla Baba Burnunda, Zonguldak Ereğlisi, yer altı dünyasına açılan bir mağaranın bulunduğundan bahsetmektedir. Türkiye'nin, Cumayanı denilen ve 10 km uzunluğa erişen en büyük mağarası yer almaktadır.

Heredot'un Trakya'da yaşayan Getoeler'i inisiye eden ve Pythagoros'ın spiritüel üstadı olduğu söylenilen, Zalmaxis adındaki bir şahıs hakkında yazdıkları, yer altı dünyasına Trakya'dan da ulaşılabildiğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Ne ilginçtir ki Pisagor ve onun hocası Zalmaxis burada da karşımıza çıkmıştır.

Anadolu'da bulunan ve yer altı şebekesiyle ilintili olan birkaç girişten bahsedilir ki bu da sistemin açıldığı başlıca tünel tesislerinin bir yer altı geçitleri sistemiyle birbirleriyle irtibatlandırılmış olmaları sonucu çıkanılmaktadır.[267] İşte bu girişlerden birisi de hiç kuşkusuz Kadim kutsiyete sahip İstanbul topraklarıdır.

Araştırmacı Peter Kolosimo'ya göre; daha önce de konu ettiğimiz Azerbeycan, Gürcistan, Kafkaslar ve hatta İran üzerinden Türkmenistan, Afganistan sınırından Çin'in Tibet ve Moğolistan yer altı labirentleriyle irtibatlı olduğu spekülasyonu da her daim gündemde tutulmuştur.

Bir yandan da batıya doğru uzanarak Anadolu'nun altından devam edip, Trakya, İstanbul ve Mısır Giza'nın çevresinden gelen dallarla birleşen şebeke mantıken imkansız gibi görülse de yapılan etütlerle varılan sonuç ilginçtir. Bunun yanında Artvin ile çevresindeki mağaraların yer altından uzanan bölümüyle sistematik olarak ilişkili oldukları ihtimaline işaret edilmektedir.

Önemli bir iki kapıyı sıralayarak konunun boyutlarını açalım. Örneğin Mısır'daki Giza'dan, Kafkaslardaki Elbruz

Dağlarına, oralardan da İstanbul, Trakya ve Batı Anadolu'ya kadar ki bu ağın genişliğine geçtiğimiz sayfalarda değindiğimiz gibi Akdeniz havzası boyunca ilginç yer bağlantı çıkışlar kaydedilmiştir. Prof. Dr. Baheddin Ögel'in 1971 yılında derlediği son yıllarda genişletilmiş baskılarıyla halen raflarda yerini koruyan "Türk Mitolojisi"nde çok ilginç ilişkiler kurulmaktadır.

Hikayeye göre Altay Türklerinin kahramanları, ala bir geyik kovalayarak, büyük bir dağ kenarına gelirler. Geyiğin peşinden, bakırdan veya demirden yapılmış bu dağdaki bir mağaradan içeri girerler. Fakat "yer altı aleminde", geyik birdenbire kaybolur ve karşılarına türlü canavarlar ya da iyilik veren ihtiyarlar ile, çok güzel kızlar çıkar.

Bu ilk örneklere karşılık İslamiyet'in ilk dönemlerinde benzer anlatımlara rastlanmaktadır. Peygamberin torunu Muhammed Hanefi, bir geyiği kovalayarak büyük bir mağaradan açılan bir delikten büyük bir ovaya çıkar ve Mine Hatun'la karşılaşır.

Göktürkler ve onların ataları yer altı aleminde yaşamışlar, çoğalmışlar ve daha sonra da yeryüzüne çıkmışlardı. (Acaba eski Agartalılar mıydı?) Çünkü Altay masallarında "Demir ve Bakır dağlarda bulunan bu mağaralar, daha çok yer altına açılan birer kapı idiler" Nitekim Ergenekon Destanında da, bu dağları eritip, dışarı çıkmak için, birçok körükler işlemiş ve demirciler çalışmışlardır. Şunu da unutmayalım ki "Göktürklerin ataları da demirci idiler" Onlar en iyi çelikleri işler ve Orta Asya imparatorluklarına bunları silah olarak satarlardı. Hem bu bir efsane değil kayıtlı tarihi bilgidir diyebiliriz.[268] Yaşanılan yerin dünyanın derinliklerinde olduğunu anlatmaya çalışan şu deyim her yerde karşımıza çıkmaktadır. "Gök bakır, yer demir" Altay efsanelerinin derinlerinde verilen mesaj nedir ve ne zaman çözülecektir?

Akla Türklerin eski Agartalılarla bir ilişkisinin olup olmadığı sorusu gelir. Ancak bu türden sorular çözüm üretmek yerine araştırmayı çıkmaza götürecek ütopyalar kapsamında da görülebilmektedir.

İstanbul, Dehlizler ve Galeriler

İstanbul'un yer altı geçitlerinin Kapodakya'dakiler gibi sansasyonel boyutta olmaması onun var olmadığına işaret değildir. Anadolu'daki örneklerinden aşağı kalır bir yanı olmayan bu yer altı şebekeleri yanı başımızda duran bin yılları işaret etmektedir. Yüzyıllardır değişik amaçlarla kullanılan, geliştirilen ve eklemelerle yeni işlevler kazandırılıp hizmet veren bu şebekenin yapılış tarihi konusunda hiçbir somut fikir yoktur. Ancak erken Bizans dönemlerinde temiz su ve atık su kanalı amaçlı kullanılan bu galeriler yine o dönemin uygarlığına mal edilmiştir. Daha ilginç olanı bu labirentlerin Trakya, Marmara ve Anadolu istikametlerinde devam ettiği yönünde iddiaların olmasıdır.

Konstantiniye Tarihi'nin yazarları birçok felakete maruz kalmış bu şehrin yine bir felaketle son bulacağı fikrinden hareketle ikinci lanetli kuruluşu anlatırlar. Buzantin -ki şehrin kurucu kahramanlarından biridir- şehri yeniden imar ederken, ilkinin başına gelenlerden korktuğu için bir de yer altı şehri inşa eder. Şehri ele geçirenlerin gözünde hep bilinmezlerle dolu ve düşmanca olduğu düşünülen yer altı yapılarına getirilen açıklama hep gizemini korumuştur.

> "Şehrin içinde yerin altında kazalat ta nihayet bulduğu tere dek, ol arad bünyad uralar kagir saraylar ve köşkler ve kilisalar ideler yerin içinden ta yeryüzüne çıkınca yaplar, yeryüzüne çıktıktan gene ol binanaınütüne ağır binalar ideler köşkler ve kervansaraylar ve kilisalar ve hamamlar bina ideler vardılar bu vehile bina etdiler Anınün bu binaları etdiler kim zelzele ve saika kim Yanko bin Madyan zamanında kim va'ki olmuştu anın korkusundan yerün altında olan binaları ol bünyadları etdiler. İmdi Konstantiniye'nin iki kat olmasına sebeb bu vechile oldu. Ol zamandan kalmıştır. kim şimdi zamanda dahi ne jadar yerün altında kazarlarsa ağır binalar bulurlar. Andan sonra ol zaman halkı her kaçınki bir saika ve yıldırım yağmurlar yağsa ol yerin

altında olan binalara girerlerdi. Ol saika geçince gerü çıkarlardı. Ol zamanda her nekim ederlerdi bu vechile iderlerdi. Ol tarih üzerine giderlerdi yani itikadları bu idi kim ol suretle olan bina değme nesneden yıkılmaz sanurlardı."

Anonim söylencelerden günümüze kalan bu metinde de Konstantin'in kurulumunun iki taraflı olduğu konusu vurgalanmaktadır. Menbicli Agapios'un değindiği ikinci kuruluş öyküsünde Buzantion şehri kurarken ilkinin başına gelenden korktuğu için bir yer altı şehri inşa edilmiştir denilmektedir. Şehri yeni ele geçirenlerin gözünde hep bilinmezlerle dolu ve düşmanca olduğu düşünülen yer altı yapılarına getirilen açıklama budur.[269]

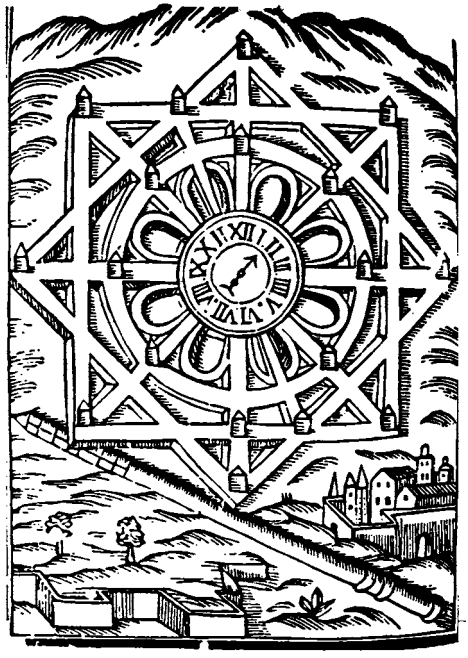
Efsanelerin genel karakteri olarak karşımıza çıkan bilinmez ve geçmişe ait kahramanlar ve bilinmez tarihler her ne kadar somut değilse de bilinen ilksel bir gerçeği teyit eder niteliktedir. İşte bu gerçek ne zaman yapıldığı, inşa edildiği bilinmeyen uçsuz bucaksız labirentler sistemidir. Galeri ve kanal gerçeğini sınırlı ölçüler dahilinde kabul ederken karşımıza çıkan sınırsız ölçüler bizleri bu oluşumların mimarları konusunda düşündürmeye başlamıştır. Birçok yerde gözlemlerimizle de oturmaya başlayan görüşümüz bu yer altı sisteminin Bizans öncesi dönemlerde de var olduğu ihtimalini ortaya koymaktadır. Şehrin kuruluşu döneminde yeni fonksiyonlar verilmiş olma olasılığından hareketle bu ağların bir kısmı kent altındaki kanallara dönüşmüştür.

Stefenos Yerasimos kitabının "Kuruluşundan sonuna kadar Konstantiniye tarihinin öyküsü" başlıklı yazısında yer verdiği kuruluş efsanesinde geçmişten kalan gizli bir yer altı mekanının hikayesini anlatır. Eski tabirle kırk arşın kazıldıktan sonra çıkan kubbeli yapı İstanbul'un kuruluş hikayelerinde önemli bir yer tutmaktadır. Mekanda bulunan yazıların dönemin bilgeleri tarafından okunamamış olması da yapının kadimliği konusunda ipucu vermektedir. Ölçü ve anlatımlarda abartı söz konusu olsa da yapının varlığı şüphe götürmez

birden fazla metinde anonim anlatım boyutunda yer almaktadır. Ve yine ilginçtir ki bu yapının bugünkü Ayasofya'nın konumlandığı yer olma olasılığı da oldukça fazladır.

Aynı metinlerde Akbabalı kubbe öyküsü, daha önceki kuruluşlara genel bir gönderme yaparak toprağın hiçbir zaman bakir olmadığını, herşeyin bir öncesinin bulunduğunu, dolayısıyla güneşin altında yeni bir şeyin var olmadığını ima etmenin ötesinde derin bir mahşeri anlamı da vurgulamaktadır. Buluntudaki tema, dünyanın başlangıcından sonuna kadar akıp giden zamanın ölçüldüğü bir saat işlevi üzerinde durur. Bu kozmik saat Konstantiniye yerleşim alanının derinliklerinde gömülüdür.[270] (Şekil-73)

İlginç ve gariptir ki bulunan kadim yer altı yapısının kapısı bulunup da aralandığında içeriden yeşil floresans ışığının varlığı tüm anlatımlarda dikkat çekilen ve üzerinde durulan temalardan bir diğeridir. Bu düşündürücü unsur kilometrelerce uzakta da olsa diğer benzer oluşumlarla bariz bir yakınlığa işaret etmektedir.

Şekil-73

Ayasofya'nın inşası sırasında bulunan bu kadim şifrenin bir kozmik saat görüntüsü verdiği, modern tahliller doğrultusunda kendini ortaya koymaktadır. Bu tapınakta çıkan akbaba sembolizminde her döneme denk gelen bir akbaba kullanılmış ve kendi içindeki zaman dilimlerini anlatan bir ezel ebet hatta bir kıyamet misyonunu bünyesinde barındırdığı

izlenimini uyandırmıştır. Ayasofya'nın yapımıyla bir dönemin başladığı, yıkımıyla da bir başka dönemin başlayacağı yaygın söylencesine delil olarak Hz. Muhammed doğduğunda çöken kubbesi gösterilmiştir.

Ve o zaman herşeye kadir Tanrı yayını ve şiddetli öfkesini şehre çevirecek ve elini o korkunç gücüyle "şehrin üstüne indirecek onu avucunun içine alacaktır. Gücünün orağı şehrin altındaki toprağı biçerek ve yüzyıllardır onu yaşatmış sulara şehri basma buyruğunu verecektir. Korkudan bu buyruğa uyan sular deli bir hız ve korkunç bir gümbürtüyle her yandan fışkıracaktır. Ve şehri köklerinden koparıp havada bir değirmen taşı gibi çevirecektir. Öyle ki orada bulunan herkes korkudan çığlıklar atacaktır. Ve yerin altından fışkıran sular şehri kaplayacak, üstünü örtecek ve onu denizin o korkunç ve muazzam derinliklerine sürükleyecektir."

Epifanis şöyle anlatır; kimileri derler ki, "Tanrı'ya adanmış büyük kilise şehirle birlikte sulara gömülmeyip görünmez bir güç sayesinde havada asılı kalacaktır." Ve adil ona şöyle cevap verdi "sen ne diyorsun oğlum? Bütün şehir sulara gömülmüşken kilise nasıl ayakta kalabilir? Zaten ona artık kimin ihtiyacı var ki? Tanrı'nın insan eliyle yapılma tapınaklarda yaşadığını mı sanırsın? Tabii ki bu söylenenler yalandır, şehirden geriye sadece forumdaki bu sütun kalacaktır. Çünkü onun kutsal çivileri vardır. Sadece bu sütun kalacak ve ona iplerini bağlayarak bu ikinci babil'in kaderine ağlayan gemiciler 'Ulu şehrimiz battı, ayaktayken iyi ticaret yapardık, talihimize küselim' diyeceklerdir".

Hz. Ali'ye atfen metinlerin bir bölümünde bir soru sorulur; Adem'den önce yeryüzünde Tanrı'nın buyruklarını yerine getirebilecek varlıkların bulunup bulunmadığı konusundadır. Hz. Ali bu soruya şöyle cevap verir. "Evet, Allah önce yeryüzünü yarattı sonra hep onun yüceliğini ve kutsallığını dile getiren cin türleri belirdi."[271]

İslam kaynaklarında cinlerden ve diğer doğa dışı varlıklardan sıkça söz edilmektedir. Birçok yetişkin, çocukken gece-

lerini basan uykularını bölen cinlerle ilgili söylencelere muhatap olmuştur. Bu ve benzer söylencelerin büyük kısmının İslam öncesi Arap kültüründen, Mezopotamya uzantılı Anadolu kültüründeki pagan inançlardan kalan hikayeler olduğu bilinmektedir. İslama büyük oranda girmiş bu türden söylenceler İstanbul'un birçok yerinde kendine mesken tutmuştur.

İstanbul yer altı ağ sistemiyle ilgili çalışmalarıyla önemli bir boşluğu dolduran araştımacı Ersin Kalkan'ın hem kişisel deneyimlerini hem de bu konudaki araştırma, bilgi ve belgeleri derlediği "Yeraltındaki İstanbul" adıyla yayımlanan çalışmasına göz attığımızda oldukça detay anlatımlarla karşılaşmaktayız. Kalkan çocukluğunda kaybolduğu dehlizleri paylaştığı Berlin Teknik Üniversitesi, Mimarlık Teorisi, Restorasyon ve Mimarlık Tarihi Enstitüsü öğretim üyesi Prof. Dr. Johannes Cramer'e "İstanbul'un yer altı şehrinin Roma'dakinden sekiz kat daha büyük olduğunu biliyor muydunuz" karşılığını verir. İstanbul'a ilk kez 1975'te gelen Prof. Cramer, Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün o dönem müdürlüğünü yapan Prof. Müller- Wiener ile çalışmış; bütün tarihi yarım adayı karış karış gezmiş. Tıpkı hocası gibi İstanbul hakkında çok sayıda makale yazmış; daha sonra da İtalya'ya geçip Roma'da incelemeler gerçekleştirmiş. Elde ettiği bulguları toparlayıp bu iki kentin kıymetlerini karşılaştırmış. Bunun sonucunda da işte yukarıdaki sonuca varmıştır. Şu bir gerçek ki dünya üzerinde bilinen en büyük yer altı yerleşiminin adresi olarak gösterilen Roma'daki yerleşimden misli büyük bir değerden söz ediyor olmamıza karşın İstanbul'daki yer altı yerleşim gerçeğine duyarsız kalışımız sanırım aşmamız gereken daha birçok sorun olduğunu göstermektedir.

Prof. Cramer, 1997 yılında Yıldız Teknik Üniversitesine Berlin Üniversitesi adına ortak bir çalışma teklifi getirmiş. Bu teklifte, "Berlin Teknik Üniversitesi olarak biz bütün teknolojik altyapıyı İstanbul'a taşıyalım. Sismik ölçüm aletlerini getirelim ve birlikte İstanbul'un altının fotoğraflarını çekelim. Nerede ne

var ortaya çıkaralım." demiş. Ancak aylarca beklemesine rağmen bir sonuç alamamıştır.

Ersin Kalkan, çocukluğunun geçtiği ve halen yaşamını sürdürdüğü Fener Balat bölgesinin bu anlamda en zengin bölgelerden biri olduğunu iddia etmektedir. "Toprağın altına açılan dehlizlerde, ne olduğunu bilmediğimiz tonozlu yapılarda, su yollarında, suyu çoktan çekilmiş sarnıçlarda, sonradan sarayların altyapısı olduğunu öğrendiğimiz karanlık tünellerde kaybolmak, çocukluğumuzun en renkli oyunlarından biriydi" demektedir. (272)

Çemberlitaş ve çevresinde dehlizler

Eski İstanbul hatta ilk kentin oluştuğu bölge olan Ayasofya ve çevresi, Topkapı sarayı bölgesi Hipodrom bölgeleri konusunda ortaya çıkan soyut ve somut bilgiler oldukça düşündürücüdür.

1929 yılında Çemberlitaş civarında yapılan bir arkeolojik kazıda dehlizlere rastlandığı bu noktadan hareketle antik kentin bazı noktalarına dehlizlerin devam ettiği kazı raporlarına geçmiştir. Çemberlitaş'ın kozmik konumu ve ona yüklenen mistik anlamlar bu noktaya o dehlizlere açılan bir kapı/giriş misyonunu yüklemiştir. Böylesi bir enerji noktasının, çekim gücünün hem onun konumundan hem de altındaki odalarda saklanan kutsal emanetlerden kaynaklandığı konusuna başka bir başlığımızda değinmiştik. Kazıyı yapan heyetin Çemberlitaş ve onun altındaki yapılaşmayla ilgili plan ve kesitleri buna bağlı galerileri gösterdiği yayın, Form Constantini adı altında, bir Alman yapıtta yer almıştır.

1930lu yıllara kadar hizmet vermiş Çemberlitaş'ın karşısında yer alan okulda birtakım yer altı kapı ve dehlizlerinin olduğu dönem itibarıyla da bu dehlizlerin okuldan kaçmak isteyen çocuklarca keşfedildiği yine raporlar arasındadır. Bu türlü bir söylence de; şu an İstiklal caddesi üzerinde yer alan Galatasaray Lisesi ile Taksim arasındaki bir insanın rahatlıkla

yürüyebileceği genişlikteki dehlizde o lisede okumuş ve okuldan kaçmak için birden fazla kullandığı ucu Taksim Meydanına açılan bir dehliz hikayesidir.

Eski Bizans'ın merkezi olan Hipodrom (Sultan Ahmet meydanı) ve civarının, Aksaray semtine ve daha ötelere dek giden yer altı galerileriyle döşeli olduğu halk tarafından da bilinmektedir. Bize ulaşan bir raporda Aksaray'dan Marmara istikametine inen bir at arabasının sığabileceği büyüklükte galerilerin bulunması yerel halkın kuyu açma çalışmaları sırasında bulunanlardan sadece birkaçıdır. Sultan Ahmet meydanındaki eski hapishane şimdilerde otel olan yapının inşası sırasında da bulunan birçok galeri inşaatın durdurulması endişesiyle kamuoyuyla paylaşılmamış ve galerilerin ağzına beton basılmış, kapatılmıştır.

Yer altından gelen gizemli sesler

Günaydın Gazetesinin 27 Eylül 1980 tarihli sayısında, bir önceki gece İnönü stadının çevresinde garip seslerin işitildiğinden bahsedilmektedir. Bu haberin ilginç yanı, söz konusu gizemli seslerin yer altından gelmiş olmasıdır. Balyoz sesine benzeyen bu gürültüler, 40 metre çapındaki bir alan dahilinde net bir şekilde duyulabilmiştir. Sesleri önce devriye gezen bir grup asker duymuş ve daha sonra olay yerine gelen yetkililer, ne seslerin geldiği yeri ne de mahiyetini belirleyememişlerdir. Bu meçhul yer altı sesleri olayı da unutulup gitmiştir. 2008 yılında Beşiktaş Jimnastik Klübü yöneticilerinin buradaki bir dehlize indikleri dönemin spor basınında yer almıştır. İnönü Stadı'nın altından geçen, Dolmabahçe sarayından başlayan stadı diklemesine ikiye bölen iki metre genişliğindeki bu dehliz, belli bir mesafeden sonra Maçka parkına yönelmekte ve muhtemelen parkın altından geçmektedir. Ancak ekip dehlizin sonuna kadar gitmemiştir. Aynı bölgede başka dehlizlerin de olduğu ve bu ağın çok geniş ve uzun mesafelerde olduğu yönündeki tespitler araştırmaya değer niteliktedir.

16. yy.da yaşamış Hans Dernshwan'ın metinlerinde de

konulara benzer anlatımlar ilgi çekicidir. Yıllar önce bir gün Avratpazarındaki büyük kulenin içinden binlerce yılanın dışarı fırlayıp denize doğru yola koyulduğunu rivayet eder. Aralarında çok iri bir yılanın varlığından da söz edilir. Bu olayı binlerce kişi gözleriyle görmüş. Yılanlar arkalarında bir toz bulutu bırakmışlar. Hiç kimse bunlara bir şey yapmamış.[273]

Yer altı dehlizleri, yer altından çıkan sesler ve yine yer altından çıkan hayvanlar bahsi de İstanbul'un geleneksel motifi içinde sıkça yer almış öğelerdendir.

Taşlı Tarla'da kadim bir dehliz

Başka bir olay da 1963 yılında cereyan etmiştir. Oto tamircisi Cavit Cinci adındaki genç, Taşlı Tarla Havuzbaşı semtinde o günlerde bamya tarlası olarak bilinen bir yerde bir delik keşfetmiş ve define aramak için bu delikten aşağıya inmiştir. Cavit Cinci'nin kaybolması üzerine yapılan araştırma sonucunda bu deliğin, o zamana kadar varlığını kimsenin bilmediği kadim bir dehlize açıldığı görülmüştür. Olayla ilgilenen Arkeoloji müzesi yetkilileri, dehlize girerek 43 metre kadar ilerlemelerine rağman Cinci'nin izine rastlayamamışlardır. Sürdürülen araştırmalar sonucunda gencin cesedi bulunduğunda, 4 Mart 1963 tarihli gazetelerde bu konuyla ilgili olarak şu haber çıkmıştır. "dehlizin girişinden 9 m ötede bir dirsekten sola kıvrılarak yola devam eden 19 yaşındaki oto tamircisi anlaşıldığına göre 11 m gittikten sonra zeminde rastladığı bir taş kapağı elindeki keskiyle parçalamış. Bilahare, bu kapağın altında, ilkine dik olarak duran, su dolu diğer bir kanala inen define meraklısı genç, bir süre ilerlemiş, sonuna geldiğinde de çıkış yerini bulamamıştır." Bilindiği kadarıyla dehlizde 87 m ilerleyebilmiş ve daha sonra bir bataklığa rastlamıştır. Cinci'nin indiği dik kanal da bir bataklıkta son bulmaktadır. Burada gencin üzerine, kanalın tavanının çöktüğü görülmüştür.[274]

Galata'da Kelt'lerin yer altı dünyasından izler

Mehmet Seyda'nın anlatımıyla Abdülhamid zamanında Galata'da Lavirentos adlı 17. yy.dan kalma bir tekçi meyhanesinin mahzenindeki bir şarap fıçısının içinde, görenleri şaşırtacak büyüklükte ve sütten beyaz bir örümcek bulunmuş Bu acayip hayvan hâlâ canlıymış ve iddiaya göre de 300 yaşındaymış. İlginç bir adı var bu meyhanenin; Levirentıs yani labirent, Yunanca dolambaçlı dehliz. Ola ki o da eskinin yer altı geçitlerinden nerede başladıkları ve nereye vardıkları bilinmeyen gizli ve gizlenmiş yollarından kopup gelen bir yaratıktı.[275] Galata'nın kurucusu Galatlar (Keltler) yer altı dünyasıyla ilgili güçlü inançlarının bir uzantısı olarak kurdukları kentlerde özelikle yer altına açılan kapılar niteliğindeki mağaraları kutsal saymışlardır. Bu anlamda seçilen bölgenin Galata olması ki Hz Süleyman'ın Sarayburnundan önce Galata'da kale yaptırdığı rivayetinden de güç alarak öncelikli kurulumun bu bölgede olması oldukça dikkat çekicidir. Bir yer altı ağı gözlemimizi özellikle Kelt rahiplerinin gözlüğünden bakmak anlamında doğru bulmaktayız.

Mağaralar Keltler tarafından canlı olduğu kabul edilen yeryüzünün soluk alıp verdiği yerler olarak düşünülmüştür. Bazı mağaralardan doğal olaylara bağlı olarak garip sesler gelmesi ise hem buralarda bilinmeyen canlıların yaşadığına hem de yer altı ruhlarının varlığına kanıt sayılmıştır. Buralardan gelen seslerin öte dünyadan geldiğine inanılması yanında "periler ülkesine" geçiş kabul edilmesi inancını da oluşturmuştur. Yer altı kavramının birer erginleşme mekanı olarak kabul edilmesindeki sembolizme göz attığımızda Keltlerin yer altı bağlantılı izolasyonlar yapmaları çok eski bir geleneğin uzantısıdır. Bu gelenek mağara sembolizmiyle kişinin kendi karanlık bilinç altına yapılan yolculuğa denk gelmektedir. Mağaradan çıkma birer aydınlanma, mağarada uyuma ise realiteden kopma anlamlarını içermektedir. Türlü söylencelerde yer alan mağara içinde yaşayan bilgeler ya da mağaralardan gelen bilge kişiler hep bu öğretinin sembolik uzantılarıdır.

Ölüler için de ideal yerler olan bu mekanlar atalar kültünün beslendiği, ölen kişilerle irtibatın kolay sağlandığı mekanlar olarak saygı görmüştür.

Adalara uzanan tüneller

"İstanbul'un yedi harikası" adlı 100 yıllık bir kitapta oldukça spekülatif bir anlatıma rastlamaktayız. Bu kitapta konu edildiğine göre Çemberlitaş'ın hemen yakınında ve onunla bağlantılı Yerebatan Sarnıcı yönünden Ayasofya'yı da takip edip Marmara'ya bağlanan oradan da Kınalıada'daki Papaz Manastırına ulaşan uzun bir yol izleyen tünel "köpek öldüren kanalı" olarak anılırmış. Bir başka varsayım da bu dehlizin Yerebatan Sarnıcı'ndaki gizli bir girişten kuzeydoğu yönünde ilerlediği, oradan Marmara'ya açıldığı, Kızkulesi'ne uğrayarak Üsküdar'a ulaştığı, buradan da güneydoğuya doğru bir açı yaparak düz bir hat hâlinde Kadıköy sahilini mütakip Moda sahilinden Marmara'nın altına uzandığı ve Kınalı adadaki manastıra ulaştığı rivayet edilmiştir. İddiaya göre bu dehlizin söz konusu güzergahı üzerinde sırasıyla Kızkulesi, Salacak, Karaca Ahmet, Kadıköy, Moda yüzeyle olan ilişkilerin sağlandığı noktalar olarak belirtilmiştir.[276] (Şekil-74)

İSTANBUL KADIKÖY YAKASI

Kınalıada'ya gizli tünel

Yıllardır yazılı ve sözlü kaynaklardan araştırmalar yapan mimar Murat İrfan Çemberlitaş ile Kınalıada arasında gizli bir tünelin olduğunu iddia ediyor...

Yeraltı tünellerinin haritası

ANADOLU YAKASINA DA UZANIYOR

Şekil-74

Yukarıdaki anlatımları teyit edici nitelikteki Serdar Çelik'in yaşadıkları da hayli ilginçtir. Kınalıada doğumlu Çelik gençliğinde ona çok doğal gelen bir olayı anlatırken ancak büyüdükten sonra yaşadıklarının ciddiyetine vakıf olduğunu söylemektedir. 1970'li yıllarda Haydarpaşa tren garının önündeki mendirek oluşturma çalışmaları kapsamında Kınalıadanın arkasındaki (Batı yönü) taş ocağından çıkarılan taşlardan oluşturulduğu bilinmektedir. Sonraları bu taş çıkarma işi arkasında yer alan Sivri ada ismiyle bilinen adaya taşınmıştır.

Serdar Çelik Kınalıada'daki taş ocağında yapılan çalışmalar sırasında ortaya çıkan mağaradan bahsederken heyecanını gizleyemiyor. Mağaranın ağzı Çelik'in tarifine göre batı yönüne bakıyor. Mağara 10-15 m gibi doğu yönüne ilerliyor. Bir süre sonra anlatıma göre iki kola yarılıyor, Çelik'in daha fazla ilerleyemediği bu dehlizlerin bir eğimle derinlere indiği bir kolunun kuzeydoğu (İstanbul yönü) bir diğerinin de güneydoğu (Adalar yönü) yönüne doğru gittiğini anlatıyor. Çelik bu dehlizlerin Kınalıadanın tepesindeki manastıra da ulaştığı konusunda ısrarlı. Hatta rivayete göre İstanbul'un fethi sırasında ölen Konstantin'in karısı buradaki yer altı odalarına gömülmüş ve yine iddiaya göre sonraları yine mendirek inşaatı sırasında yakınlardaki odalarda eski silahlar bulunmuştur.

Yine benzer bir anlatımı da eski adalı Rum balıkçılardan duyuyoruz. Söylenceye göre bu geçitler Burgazada'daki (Kınalı'nın hemen yanındaki ada) Kalpazan Kayaya çıkmakta imiş. Diğer kollarının da İstanbul'a gittiğini günümüzden 100 yıl önce yazılmış olan kitap (ki kaynak olarak daha eski metinler gösterilmektedir) teyit eder gibidir.

Söz konusu kitapta da yer alan Moda burnunda yüzeyle irtibat sağladığına inanılan bu galerilerin varlığı konusunda Eser Turtel'in gözlemleri kayda değerdir. 1950-60'lı yıllarda ortaya çıkarılan ve bir süre sonra da kapatılan bir geçitten bahsederken içine girildiğini ve belli bir yere kadar gidilmiş olabileceği fikrini beyan etmektedir. Olası aynı hatta bağlı olduğunu düşündüren bir diğer anlatım da Turabi Turgut Baki tara-

fından anlatılmaktadır. Karacaahmet ve şimdiki Marmara Üniversitesinin bulunduğu, eski İstanbul Lisesi binasının bulunduğu bölgede ve hatta Selimiye Kışlasının altında da bu türden dehlizlerin bulunduğu, bir kısmına da şahit olduğu Baki tarafından anlatılmaktadır.

Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi öğretim görevlisi Doç. Dr. Ülkü Altınoluk (1995lerde) Küçük Çamlıca Acıbadem yönünde E-5 köprüsü yakınlarında yol yapım çalışmaları sırasında tesadüfen ortaya çıkan galeriden bahsetmektedir. Galerinin belediye tarafından hemen kapatıldığı ve ölçülerinin mimari bir gözün bakışıyla oldukça büyük olduğu Altınoluk'un anlatımları arasındadır.

Bir başka söylence de Maltepe Başıbüyük tepesindeki olası manastırdan şimdiki Küçükyalı semtindeki Briyas Sarayına indiği rivayet edilen bir galeridir. Ancak günümüzde bu anlatımı teyit edici bir iz yoktur. Başıbüyükteki şimdi harebe olan olası eski kaleden girip Küçükyalıdan çıkan gencin hikayesi yörenin halkı tarafından anlatılıp durmaktadır. Ünlü Arkeolog Prof. Semavi Eyice birtakım mağara ağızları keşfetmiş, ancak şimdilerde kaybolmuş birtakım oluşumlardan bahsetmiştir.

Sultanahmet'teki yer altı şehri

Tekrar tarihi yarım adaya döndüğümüzde başta Ayasofya ve çevresi olmak üzere inanılmaz bir yer altı zenginliğine sahip olduğumuzu artık bugün rahatlıkla söyleyebilmekteyiz. 31 Mart 2006 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan "Sultanahmet'teki Yer Altı Şehri" yazısında Ersin Kalkan, gün yüzüne çıkan 1992 yılında bulunan eski saraya ait olduğu anlaşılan bir bölgeden bahseder. Yazıda 680 damperli kamyonla boşaltılan moloz atık ve toprağın çıkarılması sonucunda inanılması güç bir yer altı kompleksiyle karşılaşıldığından söz etmektedir. Haberin yayınlanmasından birkaç ay sonra Discovery Channel bu saray parçasında gelip çekimler yapmıştır.

Yine Ersin Kalkan'ın çalışmasında yer alan Ayasofya Müzesi Eski Müdürü Erdem Yücel'in kaleme aldığı "Ayasofya'nın Zemin Altı" adlı yazıda yüzyıllardır merak uyandıran sorulara tatmin edici yanıtlar bulunmaktadır. Yakın tarihlerde yapılan bazı araştırmalar konuya biraz olsun ışık tutmuştur. İlk kez İstanbul Arkeoloji Enstitüsünce 1935 yılında yapılan kısıtlı kazılarda günümüzde tartışma konusu olan yer altı ağıyla ilgili buluntulara rastlanmış ancak kapsamlı bir çalışma yapılamamıştır. Sonrasında 1982-1988 yılları arasında başlanan onarım çalışmaları sırasında Ayasofya'nın zemin altı konusunda bazı araştırmalar yapılması zorunlu olarak ortaya çıkmıştır. Ayasofya'nın rölevelerini çıkaran H. Prost, Fransız Milli Eğitim Bakanlığı'na sunduğu raporda 12 m yüksekliğinde içi su dolu bir sarnıçtan söz etmiştir. Restorasyon çalışmaları sırasında dikkati çeken ve binaya zarar verdiği gözlenen rutubetin zemin suyundan kaynaklandığı yolundaki zorunlu karar neticesinde Ayasofya'nın zemin etütlerine başlanmış, sarnıçtaki su pompalarla dışarıya atılmaya başlanmıştır. Bu sırada su seviyesinin alçalmasıyla sarnıçta su deşarjı için kanalların olduğu gözlenmiştir. Bunun üzerine sarnıç suları kısmen boşaltıldıktan sonra Boğaziçi Üniversitesi Mağaracılık Derneği ekibi su kanallarının içerisine girerek şişme botların yardımı ile araştırma yapmıştır. Bu araştırmalardan edinilen bilgiye göre Ayasofya'nın altında birtakım dehlizlerin varlığı tespit edilmiştir. Bunlar için Erdem Yücel "Bunların büyük olasılıkla daha önceki yapılara ait olduğu sanılmaktadır" demektedir. Belki de kadim zamanların gizli karanlık koridorlarına...

Aynı yıllarda Ayasofya'nın bahçe düzenlemesi yapılırken bir dehlizin girişi ile karşılaşılmıştır. Bu dehlizin yer yer çöküntülere uğramasına rağmen Ayasofya'nın bahçesinden Hipodroma doğru uzandığı tespit edilmiştir. Ancak bu dehlizin nereye kadar uzandığı arkeolojik yönden bir kazı çalışması yapılamadığından tam netlik kazanamamıştır. Bunun ardından 1997 yılında bir TV kanalı bu dehlizlere inmiş hatta Ayasofya Yeni Ayasofya arasındaki galeriyi yürüyerek aşmış, bu galerileri görsel olarak belgelemiştir. Bu galerilerden biri-

nin de hipodromun altına gittiği bilinmektedir. Ancak bugünkü koşullarda Sultanahmet'te bir kazı yapılması oldukça zordur, öte yandan da yapılması şarttır.[277]

Henri Prast'un 1700'lü yıllarda anlattığı efsanevi su deposu hikayesinin kabul edilebilirliği bugün için efsane olmaktan çıkmıştır. Söz konusu hikaye Ayasofya'nın mahzeni söylencesidir. Şehri 1403'te ziyaret eden Ruy Gonzales de Clouijo "kilisenin altında on kadırganın yüzebileceği genişlikte bir yer altı su deposu vardı" diye yazar. "Tapınağın altı boştur ve damından akan sular buraya dolar. Kimilerinin Ayasofya'dan denize kadar gemilerle yer altı kanallarından gidilebileceğine inanmalarının nedeni budur."

Ayasofya'nın altındaki ve kadim İstanbul'un tamamına yayılan bir yer altı ağı en az 1700-1800 yıllıktır. Ancak sanılanın aksine daha önceki dönemlere tarihlenebilecek bulgular maalesef bu verileri değerlendirecek birimlerin çalışamamazlığı nedeniyle açığa çıkacağı günü beklemektedir.

İşte böylesi bir değere dikkat çekebilmenin baş koşullarından birini yerine getirmeye çalışan Göksel Gülensoy iki dalgıç ve dört mağaracıyla bugüne kadar girilmemiş mekanlara belgelemek niyetiyle girdi. Ayasofya merkezli kadim dehlizlerdeki yolculuklarıyla hedeflenen Yerebatan Sarnıcı ve Topkapı Sarayı bölgesiyle olası bağlantıların izlerini aramaktı. Özünde de eski kaynaklarda sözü edilen "köpek öldüren geçidinin izine rastlamaktı ki bu da rivayete göre adalara dek uzanan kadim bir dehlizdi. Çekimine 1998'de başlanan belgesel, bütçe, resmi izinler ve müzede sürdürülen resrorasyon çalışmasının çıkardığı engeller nedeniyle tamamlanamadı. Sonuç olarak 50 dakikalık "Ayasofya'nın derinliklerinde" adıyla derlenen belgesel gösterilecek ilgiyi beklemekten öteye gidemedi. Bu ve benzer çalışmalar için en son 1945'de açılan sarnıç kapakları yıllar sonra 64 yıl sonra bu çalışma için açılacaktı. İlk kapağın altındaki sarnıcın yıllar önceki veriyle uyuştuğu ve tamı tamına 12 metre derinliğinde olduğu gerçeğiyle karşılaşılmıştı. Ön inceleme sırasında ikinci bir sarnıçtan daha haberdar olundu.

Kapağın hemen 2 metre altında binanın merkezine ve çıkış kapısına uzanan iki geçidin saptanmasıyla durumun karmaşıklığı bir kez daha gözler önüne serilmiş oldu. İddia bu geçitlerin Topkapı Sarayı bölgesine ve Yerebatan'a kadar uzanabileceği yönündeydi.

Ayasofya Müze müdürü Doç Dr. Haluk Dursun'un da eşlik ettiği ekip karşılaştıkları salonun detayını şöyle vereceklerdi. "Salon koridor gibi uzundu, sütunlarla güçlendirilmişti. Buradan Sultanahmet meydanı ve Topkapı sarayı yönüne, yaklaşık 70 cm yüksekliğinde taş örülü iki tünel uzanıyordu mağaracılar iki ekibe ayrılıp, zıt yönlerdeki iki tünele girdi. Tuğladan kemerlerle güçlendirilmiş tüneller 50 metre sonra ikiye ayrılıyor, bir kolları kubbenin altına doğru ilerliyordu. Bu uçları kapanmıştı. Lazer yardımıyla ölçüm yapılıp kroki çıkarıldı.Topkapı Sarayı yönünde ilerleyen ekip sonraki dakikalarda 25 cm kadar küçülen galerilerden sürünerek yollarına devam ediyordu.... toplamda 283 metre ilerlenen yer altı ağı böylelikle belgelenmiş oluyordu"

Görülen o ki karşılaşılan engeller çöküntüler ve odalar kadim tarihe ışık tutacak değer ve beherde bir dahaki ekibin gelişini bekleyecekti. Bu ve buna benzer galerilerin varlığı söylence boyutuyla günümüze dek gelirken böylesi bir keşfin iddiamızı güçlendirmesi ve bu konudaki duyarlılığın artırılması bakımından çok önemlidir. Umarız ve dileriz ki İstanbul ve kurulumunda saklanan bu giz yakın zamanda kendini açığa çıkarır.[278]

Fetih sırasında Konstatin'in kahramanlığı ve hazin sonu konusunu aktaran ve dehlizlere gönderme yapan bir Bizans anlatımıyla bu bölümümüzü kapatıyoruz.

Türkler kente girince İmparator Konstantin hemen atına atlamış, özel muhafız kıtasının başına geçerek düşmanla çarpışmaya koyulmuş, ama Türkler çok kalabalıkmış İmparatorun yanında bir avuç seçkin askerle sayılarının az olmasına aldırmadan kahramanca çarpışıyorlarmış. Ne var ki koşullar eşit olmadığından art arda kayıp vermeye başlamış, ya ölüyor ya

da ağır yaralanıyorlarmış. İmparatora gelince, o çevresini kuşatanlarla yiğitçe dövüşerek kendisini savunuyor, kılıcını havada fıldır fıldır döndürerek kafa kesiyor kol koparıyormuş.

Birden bir zafer çığlığı koparmışlar, imparatorun soylu atı aldığı yaralarla ölü olarak yere yığılmış, yıkılırken de süvarisini yere fırlatmış. O sırada gece gibi kapkara bir zenci eğri palasını sallayarak imparatorun üzerine atılmış ama havaya kaldırmış olduğu kolu mucizevi biçimde boşlukta kalakalmış. Burada sahneye çıkan Aşkınlık kendini bir Melek kişileştirmesiyle ortaya koymakta ve "Tanrı'nın bir meleği ateşten kılıcıyla Türkleri püskürterek İmparator Konstantin'i alıp götürmüş" denilmektedir. Anlatıma göre Türkler de bu durum karşısında şaşkınlıktan bakakalmışlar.

Altın kapının yakınında bir yer altı mağarası varmış, kayalığın altında geçitleri, salonlarıyla uzayıp gidermiş. Bu kimsenin yerini bilmediği mağaraya, Melek onu bulamasın diye İmparatoru taşa dönüştürerek orada saklamış.

Efsaneye göre Bizansın son İmparatoru, o karanlık yerde Tanrı'nın meleğinin gelip kendisini hayata döndürmesini, elinden tutarak yaşayanların dünyasına götürmesini bekler dururmuş. İşte o zaman, onunla nice kavgalara atıldığı güzel kılıcını eline yeniden alıp mağaradan çıkacakmış. Tanrı da ona sayılamayacak kadar çok askerden oluşan bir ordu verecekmiş, o da zafer kazanmış imparatorların bir zamanlar yapmış olduğu gibi Altın kapıdan geçerek kente girecekmiş. Türkler imparatorun önünden çılgınlar gibi kaçacaklarmış, evmiş camiymiş saraymış demeden neresi rast gelirse orada saklanmaya çalışacak ama yine de ceza görmekten kurtulamayacaklarmış. İmparatorun komutası altında kent geri alındığı zaman imansızların hiç birine acıma gösterilmeyecekmiş öyle bir kıyım yapılacakmış ki Boğameydanı (Forum Tauri) kanlar içinde yüzecekmiş. Fatih Sultan Mehmet kente girdiği zaman yas işareti olarak karanlık bir bulut arkasına gizlenen güneş ışık saçan yüzünü bir başka türlü yeniden gösterecekmiş o zaman... [279]

İstanbul ve Ufoloji Mitosu

Çağdaş veya eski tüm söylenceler kişinin yaşam ve algı dünyasının zenginlikleriyle ilintilidir. Yeni bir isimle geçmişin öğreti ve anlatımlarını buluşturan yeni gizemli kelime günümüzde kendisine "Ufoloji" sözcüğüyle yer bulmuştur. İstanbul şimdiye kadarki anlatımlarımızla gizemli boyutunun varlığını kabul ettirdiği muhakkaktır. Ancak başka bir boyutuyla da tarih içinde İstanbul yabana atılmayacak kadar çok bilinmeyen, birtakım uçan cisimlere ev sahipliği yapmıştır. Hiç kuşku yok ki bunları birer Tanrı habercisi, melek veya uzaylı olarak nitelemekten öte, sadece var olmuş ve var olan bir dizi fenomenin burada cerayan etme nedeninin sorgulanması açısından önemli bulmaktayız. Bu boyutuyla; fiziksel ve ruhsal olaylar zamanla kendisine gerekli zemini bulmuş, kanıksanmış ancak gizem dolu kısmını hiç kaybetmemiştir. Ancak bu fenomenlerin ne olduğundan çok bu oluşumların niye İstanbul'da olduğu daha önemli bir sorudur.

Haluk Egemen Sarıkaya'nın 1985 yılında birinci baskısıyla yayınlanan Türkiye UFO raporu adlı kitabında yer verdiği bir dizi olayı hem konumuzla direkt ilgili oluşu ve ciddi bir çalışmanın ilk ürünlerinden olması nedeniyle ilgi çekici bulmaktayız.

422 Şubat- İstanbul semalarında gizemli bir nesne sonraları kuyruklu yıldız adıyla kayıtlara geçmiştir.

467 Ocak- İstanbul gökyüzünde beliren gizemli bir kuyruklu yıldız, kırk gece devamlı olarak ışıklar saçmıştır.

566 Kasım- Gökyüzünde, doğudan batıya doğru "mızrak" şeklinde büyük bir yıldız görülmüştür.

15 Nisan 602- Gökyüzünde "kılıç" şeklinde bir yıldız ortaya çıkmıştır.

764 Nisan- Gökyüzünde ay boyunca gizemli ve ürkütücü bir

yıldız yağmuru olmuştur..

814 Temmuz- Gökyüzünde ay boyunca gizemli ve ürkütücü bir yıldız yağmuru olmuştur.

16 Mayıs 905- Gökyüzünde, doğuya doğru ışık saçan bir yıldız fark edilmiş ve bu yıldız kırk gece sürekli olarak izlenmiştir.

975 Ağustos- Gökyüzünde bir gece yarısı beliren "selvi ağacı" şeklindeki bir yıldız; seksen gece süreyle görünmüştür.

1066 Mayıs- Gece doğuya doğru ışık saçan bir yıldız kırk gece süreyle görülmüştür.

1402 Mart- Gökyüzünde beliren dört metre uzunluğunda ve mızrak şeklindeki bir kuyruklu yıldız, altı ay devamlı olarak doğudan batıya doğru hareket etmiştir.

İstanbul'un fethiyle ilgili anlatılan birçok doğaüstü belirtinin ve ilahiyata mal edilen fenomenlerin en önemlilerinden birisi de 26 Mayıs 1453'de yaşanan olaydır. Kuşatmanın en can alıcı günlerinde kent, gün boyu kalın bir sis tabakasına bürünmüştür. Geceleyin sis kalktığında Ayasofya'nın üzerinde garip bir ışık görülür. Bu ışığı hem Bizanslılar hem de Türkler görmüşlerdir. Ayrıca Bizans nöbetçileri, Türk hatlarının çok gerilerinde hiçbir ışığın bulunmaması gereken yerlerde bazı pırıltılar gördüklerini rapor etmişlerdir. Bu ışıkların halen bile mahiyeti meçhul ibaresiyle anılması fenomen boyutuyla günümüze dek kalmasına neden olmuştur. Bu anlatım Runciman Steven'ın The Foll of Constantinopleum adlı kitabında da yer almıştır. (1453-1965) İstanbul'un fethinin mukadder planı çerçevesinde yorumlanan bu fenomenler Türk tarafınca birer olumlu işaret kabul edilmiştir. Fatih'in hocaları ışıkların görünmesini leyhte bir işaret olarak yorumlamış, Ayasofya üzerinde görülen ışığın İslam'ın ışığı olduğunu ve kısa bir süre sonra Ayasofya'yı aydınlatacağını söylemişlerdir. [280]

1620 Kasım ayında İstanbul'da gökyüzünde, uzunluğu bir mızraktan beş kat büyük ve genişliği iki metre olan kavisli bir kılıca benzeyen bir kuyruklu yıldız görülmüştür.

2 Kasım 1885 günü İstanbul'un önemli okült merkezlerinden biri olan Kızkulesi çevresinde şafak sökerken, önce mavimsi ve sonra yeşilimsi bir renkte ve beş altı metrelik bir irtifada seyreden son derece parlak bir alev, Kızkulesi ve Üsküdar Vapur iskelesi çevresinde bir dizi dönüş yapar. Göz kamaştıran parlaklığı sokağı aydınlatır ve evlerin içini ışıkla doldurur. Birbuçuk dakika süreyle izlenen UFO, daha sonra denize dalar. Denize dalışı sırasında hiçbir su sesi işitilmez. Bu olaydan Valee Jasques, Anatomy of a Phenomenon adlı 1965 baskı eserinde yer vermiştir. 1800'lerden günümüze kadar Kızkulesi ve çevresi bu türden birçok fenomene sahne olmuştur. Bunun ruhsal veya fiziksel bir nedenin izlerini taşıyor olması bizleri ilerleyen sayfalarımızda Kızkulesi başlığına götürecektir.

1890 yılının Mayıs ayında da Erenköy ve Göztepe çevresinde görülen alevler saçan cisimlerden bahsedilmektedir.[281]

Ve daha pekçok insanın ilgisi ve daha bilinçli gözlemleri UFO raporlarını gün geçtikce artırmaktadır. En kötü ihtimalle bunların %10 luk bir kısmının bile bir fenomen boyutunda ele alınması karşımıza yine korkunç rakamlar çıkarmaktadır. 1985'ten bu yana bu tür gözlemleri derlemeyi görev edinmiş Yer ve Uzay Olayları Bilimsel Araştırma Gurubu (YUOBA) sadece İstanbul'da onlarca olayı rafları arasında arşivlemeye devam etmektedir. (Şekil-75)

Yer ve Uzay Olayları bilimsel Araştırma Grubu'nun

YÜREKLİ ÇALIŞMALARI İLGİ ÇEKİYOR

...Murat İrfan Ağcabay ve Yılmaz Demir içlerindeki ilginç ve düzenli soyduyu çalışmalarını bir merkezde toplamak istiyorlar. Ve Malatya'da başladıkları bilgi birikimi çalışmalarını bir adım ötesine taşıyorlar: "Yer ve Uzay Olayları Bilimsel Araştırma Grubu"

Gurubun amaçlarını kurucuları Ağcabay ve Demir'in sözleriyle sizlere sunalım:

"Bildiğimiz bildiğimiz konular olan matematik, astronomi, parapsikoloji, mitoloji, kutsal kitaplar ve daha birçok çalışmalar konular üzerinde, yeni çalışmaları zamanında, bakanların diyeceği değil de, meraklı kaynaklardan izleyerek, konularla ilgili her türlü olayı bilimsel tutum ve felsefi yönleriyle incelemek ve bilinenin bilinmeyen, bilinmeyenin bilinen yönleriyle konuşlarak bilimsel ve ruhsal geçekleriyle birleştirerek genel bir anlayışa ulaşmak amacımız."

Bu sözle "bildiğimiz tek şey, hiçbir şey bilmediğimizdir" diyen iki genç, ilgili yeni ve güncel alanlara girmiş oluyorlar.

"İLMİN YAŞI VE SÜRESİ YOK..."

Yer ve Uzal Olayları Bilimsel Araştırma Grubu'nun kurucuları Murat İrfan AĞCABAY ve Yılmaz DEMİR, Maltepe'de başladıkları bilgi birikiminin sonu olmadığını, amaçlarının bergok güvenli konularda bilinmeyenin bilinen, bilinenin bilinmeyen yönlerini ortaya koymak olduğunu söylüyorlar.

Şekil-75

Her şeyden önce İstanbul'un geçmişinde veya geleceğinde bir uzaylı kavramı arayışında değiliz. Üstelik UFO kavramını birtakım dünya dışı zeki hayatlara mal etmek kavramı tam aksine tezimizin alanını daraltmaktadır. Ancak göz ardı edilemez ruhsal veya fiziksel oluşumlar İstanbul'un var oluş hikayesinde her dem yer almış ve alacaktır. Yadsınamaz izlerle kendisini ortaya koyan bu oluşumlar, kadim bilginin bir çeşit ortaya koyuluş biçimi de olabilir. Hem zaten kadim uygarlıkların sahip oldukları düzen ve teknoloji nasıl tarif edilmiş veya nasıl isimlendirilmiş olursa olsun bilgi yoruma dayalıdır. Yorum da hak verirsiniz ki objektif olamamaktadır. Söz konusu tarih bilimi olunca deneysiz bir bilgi oluşumu oldukça elastiki olmaktadır. İşte bu kapsamda çok eskilere ait inanılmaz veriler çeşitli spekülasyonlara da yol açmaktadır.

Örneğin Ayasofya'nın temel kazıları sırasında önceki bölümlerde de dikkat çektiğimiz oluşum, kırk arşın kazıldıktan sonra karşımıza çıkan kubbeli bir yer altı yapısı oldukça dikkat çekici bir olaydır. Bu anlatım hem Türk hem de Bizans metinlerinde yerini almıştır. Birbirlerinden kopya olması olasılığının yanında başka metinlerdeki ortak kanı yapının tarihinin belirlenememiş olmasıdır. Söylenceler yapının hikayesini Adem öncesi devirlere bile taşımaktadır. Yapının biçimi mekan anlayışı ve aydınlatması o güne kadar görülmemiş bir anlayıştadır. Tüm anlatımlarda üzerinde durulması gerekli ortak noktalar yapının bilinen tarihin de ötesinde çok eskilere ait olduğu varsayımıdır. Kadim birtakım sembollerin yapıda dikkat çekmesi ve dönemin bilginleri tarafından okunamaması başka bir gizemi daha günümüze dek taşımıştır. Resmi kayıtlara da geçmiş bütün bu anlatımlar bize ne anlatmaya çalışmaktadır şu an bilemiyoruz.[282]

Ancak böylesi bir yapının dünya dışı bir oluşum olduğu iddiasının yanı sıra eğer bir zeki üstün yaşam aramaktaysak bunu uzayda değil yanı başımızda kadim zamanların izlerinde aramanın daha doğru olacağında ısrar etmek gerekir.

Göz ardı edilemez bu ve benzer durumlar işaretleyici ve belirleyici olması bakımından değindiğimiz konulara paralel bir destekleyicilik içerisindedir. Her şey bir yana görülen bir gerçek vardır. O da İstanbul'un kadim hikayesinin günümüze kadar bu türden fenomenlerle dolu olduğudur.

Uçan arabasıyla bilinmeyen tarihlerde İstanbul'un yerinin işaretlenmesinde önemli bir figür olan Hz. Süleyman'dan günümüze gelen önemli veriler vardır. Uçmak, ışık saçmak, nurlanmak, nur inmesi, nurlu tepeler, nurlu dağlar ve daha onlarca anonim deyim dilimize yerleşmiştir. Bu deyimler bin yılları geçen bir renkliliğe de sahipken bugün bu türden verileri bir ufolojik fenomen olarak görmek ve yorumlamak durumundayız. Bir bilgenin de dediği gibi "evrende cansız ve bilinçsiz tek bir şey mevcut değildir. İnsan beyni 5 duyuyla sınırlı (bloklu) olduğundan öncesi ve sonrası konusundaki yorumlarını kendi realitesiyle değerlendirme eğilimindedir". Bu anlamda sahip olduğumuz duyularımız insanın tümel evrenin ancak bir kesitine hakim olabilmekte ve onun verileriyle yaşayabilmektedir.

Bu anlamda yaşanan tüm "doğaüstü" tarifi içine sokulabilecek şeyler, dönem dönem değişik isimler altında yine o dönemin insanına, kültür anlamında mal olmuş ve beslenmiştir. Kimi zaman dinin baskısı, kimi zaman toplumsal baskı, anlatımları veya vakaları dönemin kendi algı yorumlarıyla kayıt altına almıştır. Çoğu zaman anonim, halkın söylence kültüründe dilden dile günümüze kadar gelmiştir.

Tiamat (yaşam veren bakire) adını verdikleri gezegenimizi canlı bir varlık olarak kabul eden Sümerlerin bu bakış açısı, pozitif bilim tarafından şimdiye kadar ilkel paganizm olarak kabul edilerek bir kenara bırakılmıştı. Ancak James Lovelock'ın Gaia Hipotezi; pozitif bilimin ulaştığı şimdiki evre (kuantum kuramcılığı gibi) ile M.Ö. 3000'den beri ışıyan kadim bilgilerin sırlarının daha yeni yeni aydınlanmaya başladığı gerçeğini gözler önüne sermektedir!

NASA'nın 1960'lardan beri uzmanlığına başvurduğu James Lovelock'ın Ages of Gaia (Gaia'nın Çağları) adlı kitabında belirttiği gibi; dünyamız, oluşumundan yaklaşık bir milyar yıl sonra bu gezegeni, kendi öz varlığına, maddesine dönüştürme işlemine başlayan bir maddesel yaşam tarafından işgal edilmiştir. Buna göre, organlarımızı ve vücudumuzu oluşturan sayısız farklı hücre kolonilerine benzeyen bu yapıda, dünyadaki farklı yaşam formları bir arada gelişerek yalnızca kendilerinin değil aynı zamanda en geniş bütün olan Gaia'nın da gelişimi ve gücü için gerekli olan optimal şartları üretip sürdürmeye interaktif olarak katkı sağlamaktadırlar. Lovelock bu varlığa, yaşayan dünyayı kaostan çekip çıkaran Yunan tanrıçasından esinlenerek Gaia adını vermiştir. Çünkü onun varlığında evrenin gizemli ve karmaşık devinimini yaşatan temel enerji vardır; Latince adıyla Anima Mundi; dünyanın ruhu. Mitler ise bu bağlamda; varlığın devreler boyunca makrokozmosla uyumunu, ilk bulunduğu yer ve maddeyle hemhâl oluşu üzerinden anlatmaktadır ve bir bakıma onlar, gezegenimizin evrendeki hayatını ve vazifesini anlatan en eski vahiylerdir...

Bu temel enerji (ya da dünyanın antik enerjisi) kavramının, batılıların ikici (düalist) ve determinist medeniyeti üzerindeki ilk etkisi, 30 Haziran 1921'de Alfred Watkins'in (1855-1935) Ley hatlarını keşfetmesiyle ortaya çıktı. Böylece (en azından) dünyanın bir enerjisi olduğu (yeryüzü ya da telürik enerji) ve bu enerjinin belli noktalar (örneğin, menhir taşlar) üzerinde toplanıp sonra belirli hatlar hâlinde yayıldığı da ispatlanmış oldu. Sweet Briar Kolejinden Chris Witcombe, Alfred Watkins'in bu keşfi ile ilgili çalışmasında ley adı verilen bu enerji hatlarını şöyle açıklıyor: Ley hatları ya da ley'ler, bir kırsal alandan geçen ve çok eski zamanlardan kalma site dizilerinden oluşmaktadır. Bu gibi siteler ya da kutsal mekanlar, birkaç km uzunluğunda ve düz bir hat hâlinde oluşturulmuş olabilirler. Bir ley hattı, sadece hâlâ izleri devam eden sitelerin dizilişi biçiminde olabileceği gibi, toprak üzerinde görülebile-

cek şekilde eski düz bir izi oluşturan kalıntıların bir kısmından ya da tümünden de oluşabilir.

Alfred Watkıns, Herefordshire'lı ünlü ve saygın bir iş adamıydı. Bu keşfi, ilginç özelliklerini araştırdığı bir haritayı incelemesinden sonra gerçekleşmişti. Haritada dikkatini çeken şuydu: Tepeleri kateden düz bir hat, ilgi çekici eski kalıntıların arasından uzanıyordu. Bu buluşu yaptığında, Watkins'in bu dizilişler hakkında kuramsal bilgisi yoktu fakat bir Haziran günü akşamüstü, kırsal alanı kat eden hatlar kümesini, fotoğraf makinesının bir anda yanıp sönen flaşı gibi görmüştü. Dört yıl sonra, 1925'te gördüklerini Eski Düz Hat adını verdiği kitabında anlattı. Watkins'in önceleri "ley" hatları dediği ve bazı düzgün izler zannettiği bu oluşumlar, tarih öncesi ticari yolların kalıntılarıydı. Watkins, bu ley hatları ile Grek tanrısı Hermes (Romalıların Merkür dedikleri tanrı) arasında bir bağlantı kurdu. Bu tanrı, kanatlı haberciyi simgeleyen, iletişimle ve ülkelerin, yörelerin sınırlarıyla ilgili bir tanrıydı ve bilinmeyen yollar söz konusu olduğunda gezginlere yol gösteriyordu. Hermes-Merkür'ü, Druidlerin baş tanrısı olarak belirledi ve şunu ileri sürdü: Bu kanatlı haberci sembolizmasıyla ley hatları bir süre sonra hep birlikte anılır oldu çünkü açıklanamayan uçan nesnelerin raporları her nedense olası ley hatları üzerinde gözlenir olmaya başlamıştı.

Kitabın başından beri dikkatimizi çeken dünyanın dört bir yanında ve Anadolu'nun her köşesinde gördüğümüz çok sayıda güzel görünümlü tepelere Tot, Toot, Tute ve Twt ortak ismi verilmekteydi. Bu sözcüğün kökü, muhtemelen Keltçe idi. Gerçek ise şuydu; bu gibi tepeler, iz yollarındaki işaretler olup bilinmez bir rotanın yönlerini aksettirmekteydi! Kelt tanrısı Tout (Romalıların Touates dedikleri) kadim kahramanımız Toth belki de son kez karşımıza çıkmayacaktı.

Ley sözcüğü, aslen Sakson dilinden gelmektedir. Araştırmacı-yazar Paul Devereux bu sözcüğün kelime anlamının "yere açılan kapının işareti" olan "lea" dan türediğini ifade

etmektedir. Yine Deveraux'a göre, ezoterik konulardaki yazılarıyla tanınan Dion Fortune'un 1936'da yazmış olduğu Keçi Ayaklı Tanrı adlı romanı, bize onun bu konu hakkındaki buluşunu aktarmaktadır: Ley hatları "gücü temsil eden hatlardı" ve tarih öncesi siteler arasında bir bağ kurmaktaydı. Birkaç yıl sonra, ley hatlarının, yeryüzündeki kozmik enerji hatlarını izlediği ve bunların radyestezi çubuklarıyla aranıp bulunabileceği ileri sürüldü. 1960'lı yıllardan itibaren de "ley"ler, UFO'larla ilişkilendirilmeye başlandı.

Kızkulesi ve Hz. Süleyman'ın Hazinesi

Kızkulesi ile ilgili, 2000 yılında, Araştımacı Yazar Ümit Elgin'in derlediği "Geçmişten Geleceğe Kızkulesi" başlıklı eserinde anlatılanların üzerine koyacağımız bir iki cümle dışında fazlaca bir şey yoktur.

Üsküdar'da Salacak İskelesi karşısında, 180 m uzaklıkta, jeolojik zamanlarda Anadolu kıtasının bir parçası olan bu küçük ada aslında Üsküdar'ın denize doğru yaptığı çıkıntının zamanla Evripidis'in de vurguladığı gibi "denizin dalgaları zamanla bu denize çıkıntılı kayalığı ortasından oyup sahilden koparmıştır." Yine eski tarihçilerden Polivios'un anlatımlarında boğazın bu çıkıntısına "Vus" denilmiştir. Vus sözcüğünün Türkçe'de dana anlamına gelmesi de geçtiğimiz bölümlerde konu ettiğimiz İo'nun hikayesini andırması hatta ondan kalan bir yadigar olması bakımından oldukça manidardır. Daha sonraki Bizanslı yazarlar bu adaya "Perean Damalios", "To Damalion" veya sadece "Damalis" adını vermişlerdir.

Bu kayalığın üzerine "Voidion" (dana yavrusu) adlı bir kadına aşkının nişanesi olarak dikilen bir memmer sütunun üzerine bakırdan bir dana heykelinin bulunduğu da kaynaklarda belirtilmektedir.

Sonraki dönemlerde Grekçe öküz anlamına gelen "Damalis" ve kale anlamına gelen "Arcla" sözcükleriyle anıl-

maya başlanmıştır. Ancak Hero ve Leandros efsanesini bilmeyeniniz yoktur; kavuşamayan aşıkların hikayesi Kızkulesini romantik bir konuma da getirmiştir.

Kuleyle ilgili anlatımların genelinde bir sarnıç hatta bir tatlı su kaynağı hikayesi İstanbul'a uğrayan tüm gezginlerin dikkat çektiği bir nokta olmuştur. Bir diğer dikkat çekici noktaysa bu adaya suyun çevreden kanallarla getirildiğidir ki bu ada savımızı güçlendirmektedir. "Çok geçmeden eski kule sağlam bir kale biçimine sokuldu. Kuleye bir yer altı yolu yapılarak bu yeraltı yolunda bulunan tatlı su kaynağından kulenin sarnıcına su verildi. Ayrıca kule ile kara arasında dalgakıranlık yapacak bir duvar örüldü. Böylece kulenin çevresi liman olacak, dalgalar kuleyi dövmeyecekti." Yakın tarihlerde de bu sarnıçtan söz edilirken maalesef restorasyon çalışmaları sırasında böylesi bir hazineye rast gelinememiş ve konu başka bir bahara rafa kaldırılmıştır. Oysaki 1964'lerde halen var olan bu sarnıcın ve su kaynağının belge ve bilgileri Araştırmacı Yazar Ümit Elgin'de vardır.

Kulenin anakarayla bağlantısını anlatan başka bir söylence de Konstantin döneminde geçmektedir. "Hazineden eksilen paranın akıbeti anlaşılamadığından nöbetçi sayısı iki katına çıkarılsa da fayda etmemektedir. Hazine yüksek görevlileri bizzat kendileri bekçilik ettilerse de bir sonuç alamazlar. İmparatorun cesur kızı babasından hazineyi beklemek için izin alır ve beklemeye başlar. Gece yarısına doğru bir taş yerinden oynar ve bir adam görünür. Kız onu görür görmez kılıcıyla üzerine saldırır. Ancak adam bir anda gözden kaybolur. Gürültüyü duyan nöbetçiler koşup gelseler de yetişememişlerdir. Hırsızın kaçıp gittiği yeraltı geçidini görürler. Daha sonra çaldığı paraların da yardımıyla kralın kızıyla evlenmeyi başaran hırsız, her fırsatta öcünü almak niyetiyle karısını öldürmeye çalışır. İmparator hırsızın başka girişimlerinden korumak için denizin ortasında bir kule yaptırır. Kule, Bizans sarayının karşısına kurulur. Prenses gündüzleri sarayda babasının

yanında kalır, geceleri de yapılan yer altı geçidini kullanarak yardımcılarıyla birlikte kuleye gidip kapanır. Kule iki arslan tarafından korunmaktadır. Hırsız bir akşam kayıkla kuleye yanaşıp arslanların önüne iki koyun kellesi atıp onları meşgul edip durumdan faydalanarak kuleye girmeyi başarır. Prensesin yardımcıları uyumaktadır. Hırsız onları boğazlar ve karısını ele geçirir." ... Hikaye böyle devam edip gider, burada can alıcı nokta birden fazla geçit dehliz ve yer altı göndermelerinin oluşu ve hatırı sayılır mesafelerin katedilişidir.

Kuleye mal edilmiş bir diğer anlatımın ucu Büyük Mabet Ayasofya'ya dek uzanır. İmparatorun bir kızı olur gün geçtikçe serpilir büyür ve taht için hazırlanması gereken günlerde sarayın kahinlerinden birisi kızın on sekiz yaşına basmadan öleceğini söyler. İmparator buna inanmamakla birlikte kızının alın yazısını yeneceğini düşünerek deniz üstündeki adaya kızının yaşaması için bir saray yaptırmaya karar veirir. Yapılan bu kuleye bir de yer altı yolu yapılır. Babası, her sabah, Sarayburnu'ndaki sarayının balkonuna çıkıp kulede bulunan kızını selamlar. Prenses de bu kuleden babasına el sallar. Böylece yıllar gelip geçer.

İmparator artık kızının uğursuz yazgısını yendiğinden emin, imparatoriçeliğinin ilanı için gün sayar. Fakat nereden geldiği belirtilmeyen bir meyve ya da üzüm sepetinin içinde prensesi zehirleyecek bir yılan da bulunmaktadır. İmparator kızının ölümüne çok üzülür. Kızının toprağa gömüldüğünde yılanlara yem olacağı düşüncesiyle acılı baba kızını mumyalatıp pirinç bir tabuta koydurur. Tabutun Ayasofya'nın yüksek duvarlarından birinin üstüne yerleştirilmesini emreder. Ancak rivayete göre yılan bu pirinç tabutu iki noktasından delmiş ve kızı rahat bırakmamıştır. Bu rivayet edilen tabut bugün Ayasofya'nın giriş kapısının üzerindeki söve olarak kabul edilmiştir.[283] (Şekil-76)

Bin yılları bulan tarihiyle bu ada, değişik işlevlerle insanlığın kullanımına hizmet etmiştir. Kayalarına sinmiş geçmişiy-

le, İstanbul'un başlıca sembollerinden biri. Buranın gizi, İstanbul'un gizi kadar eski ve köklü.

Şekil-76

Yıl 1885 – 2 Kasım Üsküdar Salacak, şafak sökerken önce mavimsi ve sonra yeşilimsi bir renk alan ve 5-6 m'lik bir irtifada seyreden son derece parlak bir alev, Üsküdar vapur iskelesi ve Kızkulesi yakınlarından bir dizi dönüş yapar. Göz kamaştıran parlaklığı sokakları aydınlatır. Evlerin içini ışıkla doldurur. Bir buçuk dakika süreyle izlenen ufo, daha sonra Kızkulesi yakınlarından denize dalar. Denize dalışı sırasında hiçbir su sesi işitilmez.

Yıl 1992 - 25 Haziran günü saat 19:00'da iki arkadaşın şahit olduğu garip ışık birçok kişinin gözleri önünde cereyan etmektedir. Kabataş'da yürüyen arkadaşlar Kızkulesi'nin kuzeyinde havada asılı duran kırmızı bir ışığı fark ederler. Gittikçe büyüyen bu kırmızı güçlü ışık havanın henüz kararıyor olmasından daha da güçlü gözlemleniyordur. Kırmızı ışık topu göz alıcı bir büyüklüğe ulaştığında etrafı kıpkırmızı yapmıştır. Bir dakika kadar sabit bir noktada asılı gözlenen nesne bir anda kaybolmuştur.

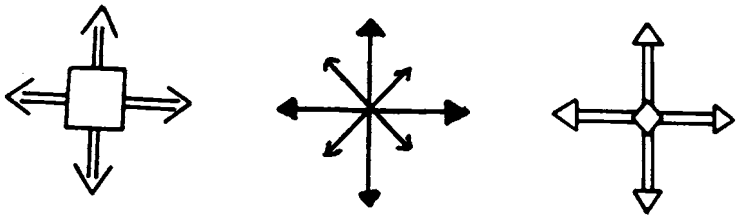
Diğer bir önemli söylence ise Kızkulesinin altında yatan 14 sandık altın ve değerli eşyanın varlığıdır ki onun da deniz cinleri padışahı tarafından korunduğuna inanılmıştır. Bu tür imajinasyonların oluşuyor olması başta ley hipotezimizi desteklerken taşıdığı sembolizm nedeniyle de anonim anlatımların tümünde fizik dünyada boyutsal bir kaymanın ya da frekans farklılıklarının doğaüstünün ifşa olması için gerekli koşulların oluşması şeklindeki vurgular ve anlatımlarda ısrar gözlenmektedir. [284]

Milyonlarca Yıllık Sır

İnsanların ve belki de tüm canlı cansız varlıkların bir tür bağ ya da bağımlı oldukları diyebileceğimiz bir kozmostan söz eder bir Hindu kuramı. Varlıkların henüz sınırı belirsizce değişen oranlarda katıldıkları ve inanışa göre üç dünyanın birlikteliğinde buluşulan, evrensel var oluş kişinin varlık derece ve hiyerarşileri içinde genel birtakım koşullardan söz edilebilmektedir. Bu koşullar yerine getirildiğinde ki yer ve zaman gözetilerek yapılan ayinsel yaklaşımda tüm inançların birleştiği bir ortak noktadan söz edilebilmektedir.

Bu fizik dünyanın izafi diyebileceği bağın en eski tradisyonel ismi Hindu geleneğinde "Guna" sözcüğüyle günümüze gelir ki o da "ip" demektir. Yine bağ anlamına gelen "bandha" ve "pasha" sözcükleri şu ya da bu tezahür hâlini ya da tarzını belirleyen tüm özel ve sınırlayıcı varoluş koşullarına uygulanabilir. Ancak Guna'nın daha özel olarak bir yayın ipi anlamına geldiğini, dolayısıyla, en azından bir açıdan çeşitli derecelerdeki gerilimi ifade ettiğini belirtmek gerekir. Burada belki de gerilimden çok, ona yakınlık içeren ve üç gunalar mefhumunu, daha tam olarak yanıt veren "eğilim" kavramının varlığını görmek gerekir. Üç gunalar üç ayrı evrenin sembolizmi olarak Hindu geleneğinde sağlam bir yere sahiptir.

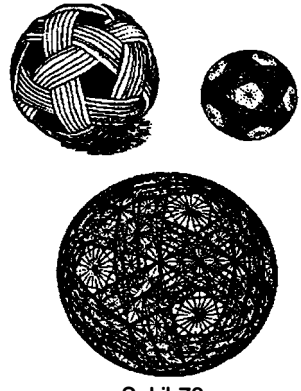
Bir Veda metni üç guna kavramına şöyle bakar: Satw yükseliş eğilimi, Tamas iniş eğilimi, Raja yatay olan eğilimdir. Tüm bunların açıklaması ister salt metafizik bakış açısıyla olsun, ister kozmik bakış açısıyla olsun, isterse makrokozmik düzeyde, isterse de mikrokozmik düzeyde yapılmış olsun haç sembolizmiyle bağıntısı kolayca görülebilir. Her durumda Raja'nın, haç üç boyutlu olarak ele alındığında, yatay planı tanımlayan iki çizginin birlikteliğine tekabul ettiğini söyleyebiliriz. Tamas dikey çizginin aşağı kısmına, yani sınırı belirsiz küreyi alt ve üst olmak üzere, iki yarım küreye bölen söz konusu planın üstünde bulunan kısmına tekabül eder. (Şekil-77)

Şekil-77

Doğu öğretilerinde tradisyonel kitaplar çoğunlukla, sözcük anlamında, örgüyü ifade eden isimler taşırlar. Nitekim Sanskritçede, "sutra" özgün olarak "iplik" anlamındadır. Bu sözcük Latince "sutura" sözcüğüyle aynı kökten gelir ve iki dilde de "dikmek" anlamındadır. Arapça'daki Kuran'ın bölümlerini ifade eden "sure" sözcüğü de Sankritçe "sutra" sözcüğüyle benzerlik içerir; bu sözcük sıra, düzenleme, anlamına gelir. Farsça'da da "sura" başına "ma" eki alır ki o da "ip" anlamındadır. Bir dokumanın ipliklerden oluşması gibi bir kitap sutralardan oluşabilir "tantra" da iplik kumaş anlamına gelir. Daha özel olarak da bir dokumanın sırası örgüsü anlamına gelir. Bu sözcüğün kökü olan "tan" öncelikli olarak yayılım anlamına gelir. Ayrıca böylesi kelime ve anlayışlar Çin kültüründe ve dünyanın öbür ucundaki eski Perulularda da oldukça yaygın aynı anlam ve içerikte sözcükler vardır.

Bu sembolizmin anlamını iyi kavramak için, öncelikle, dokuma tezgahının üzerindeki gerili iplerden oluşan birlikteliğin değişmez ve ilkesel öğeyi temsil ettiğini ve mekiğin hareketiyle bu ipliklerin arasından geçen ipliklerin de değişken ve dünyevi öğeyi temsil ettiklerini bilmek gerekir. (Şekil-78)

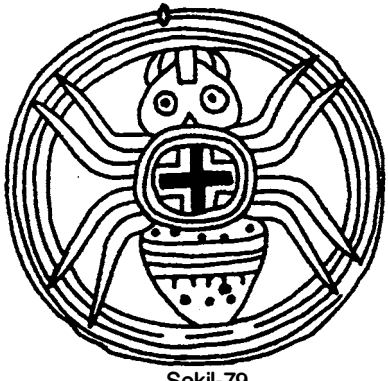
Şekil-78

Örgü sembolizmi dünyayı ya da daha doğrusu tüm dünyaların

birlikteliğini, yani evrensel varoluşu oluşturan sınırı belirsiz çokluk ve çeşitlilikleri, hâlleri ya da dereceleri ifade etmek için de kullanılır. Nitekim Upanişadlar'da, yüce Brahma "Üzerinde tüm âlemlerin örülmüş olduğu şey" olarak, ya da benzeri deyişlerle ifade edilir. Âlemlerin bir filenin gözleri gibi düzenlenmiş olduklarından söz eder.

Her biri, belirli bir hâlin içinde cereyan eden atkı iplikleri de, bu kitabın yorumlarını oluşturur. Şöyle ki, çeşitli hâllere özgü uygulamaları ifade ederler. "Zamansızlığın" ezeli ve ebedi şimdisinde tasavvur edilen tüm olaylar bu ilksel kitapta yazılıdır. Ve her biri dokumanın (örgünün) bir noktasına tekabul eder ki bu da kitap sembolizmine ilişkin olarak, Muhyiddin Arabi'nin öğretisinde kendisine yer bulmuştur. *"Kainat engin bir kitaptır, bu kitabın yazıları aynı mürekkep ile ve ilahi kalem ile Levh-i Mahfuz'a yazılmıştır. Hepsi eş zamanlı olarak (aynı anda) ve birden yazılmıştır. Bu nedenledir ki, "sırların sırrında" gizlenmiş olan asli fenomenler "müteal harfler" adını almışlardır. Ve bu aynı müteal harfler yani tüm mahlukat, ilahi mutlak ilimde bilkuvve olarak yoğunlaştırıldıktan sonra, ilahi nefes ile aşağı âlemlere indirilmiş ve tezahür evrenini oluşturmuşlardır"* demektedir.

Örgü sembolizminin, Hindu tradisyonunda da rastlanılan bir diğer şekli örümcek ve ağı ile ilişkilidir. Örümceğin ağını kendi özdeğinden örerek oluşturması da bu imgeye, sembolik açıdan daha bir tamlık kazandırmaktadır. (Şekil-79)

Şekil-79

Bir başka bakış açısına göre ise, her olay gibi, bir varlığın belirli bir varoluş hâli içindeki var oluşunun, sıranın bir ipliği ile atkının bir ipliğinin kesişmesiyle belirlendiği söylenebilir. Bu

tradisyon, çalışmamızın başından beri savunduğumuz henüz kabulün eşiğinde olduğumuz evrensel örgü ley hatlarının ta kendisidir.

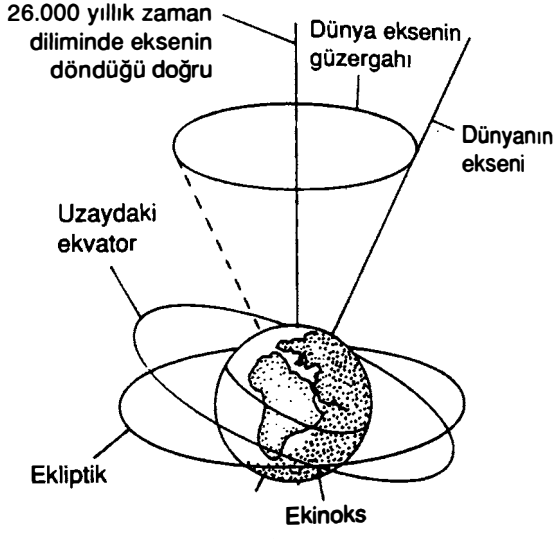
Dünyanın örgüsünü oluşturan ipliklerin, eş değer bir başka sembolizme "şiva'nın saçları" olarak tasvir edildiğini de ekleyelim. Aynı türden bir sembolizmin izlerini Greko-Latin antikitesinde de görmekteyiz. Eflatun'a göre, dünyanın ışıklı ekseni, çeşitli boyut ve renklerden, eş merkezli birçok kuşak ile çevrili olan mücevherden bir eksendir. Bunlar çeşitli gezegen kürelerine benzerler. Parque Clotho, bunları sağ eliyle, dolayısıyla sağdan sola doğru döndürür. Bu aynı zamanda swastikanın dönüşünün en alışılagelmiş ve en normal yönüdür. Bu "mücevherden eksen"e ilişkin olarak Tibet'in "vajra" sembolünün -ki hem yıldırım hem de mücevher anlamına gelir- "Âlemin ekseni" ile de bağıntılı olduğunu da belirtelim. Bilinen ve görülen odur ki bilgi her anlamda deşifre edilmeyi beklemekte ve gizini açığa vuracağı günün yaklaştığının izlerini vermektedir. İşte biz buna son yıllarda yeniçağın bilinçsel uyanışı diyoruz.[285]

Dünya çapında Japonya'dan Hindistan'a İran'dan Yunanistan'a kadar, organize dinler M.Ö. 1. milenyumda oluştular. Alman filozof Karl Jaspers bu yıllara (M.Ö.800-200) Mihver Çağı demektedir. Çünkü Şintoizm, Hinduizm, Yahudilik, Zerdüştlük, Platonculuk bu dönemde ortaya çıkmıştır. Günümüzün en büyük mücadelelerinin -Tanrı ve kişi arasındaki, inanç, teokrasi ve demokrasi, kilise ve devlet- hepsi Musa ve İsa arasında ortaya çıkmıştı. Bu nedenle bazı bilim adamları, yeni bir Mihver Çağı'nda olduğumuza inanıyor.[286]

Yeni çağ, beklentinin ve umudun, düzenin ve yeni düşüncenin ilk ışıklarının alındığı bir vizyon, bir sembol. Bu vizyon ki konuşulduğu nispette realize olmaya başladı bile. Kişileri uysallaştıran, onları sakin, makul ve mantıklı olmaya iten bu dünya görüşünün temeli nerelere dayanıyor? Bu görüşün ruhsal ufku gerçekten büyük kitleleri etkileyecek güçte mi?

Ekinoksların kesişmesiyle, Güneş güney yarım küreden kuzey yarım küreye kayacak, böylece aşağı yukarı M.S. 2160-2200 yıllarında Kova burcuna girecektir. İşte o zamanda da Kova Burcu çağı başlamış olacaktır. M.Ö. 400'lerin anlayışına göre tüm gök cisimlerinin dünyanın çevresinde döndükleri kabul edildiği dönemlerde bu dönüşlerin tamamlanması sonucu da ortaya bir zodyak ve göksel bir ekvator çıkmaktadır.

Bugünkü astronomik bilgilere göre göksel ekvator binlerce yıl içerisinde sürekli olarak değişmektedir. Dolayısıyla ekinokslar da zodyağın tersine doğru hareket etmektedir. Böylece her zodyak düzeni 2160 yıl sürmekte tüm zodyağın devirdaimi 25 bin 920 yıl (26.000) olmaktadır. Ekinoks bugün Balık Burcunda bulunmaktadır. (Şekil-80)

Şekil-80

Tüm bu teknik verilerin yanında bu değişim ve dönüşümün insanlar üzerinde yadsınamaz etkileri olacaktır ki bu süreç kendisini iyiden iyiye hissettirmeye başlamıştır.

Şimdilerde baskın olan "world-view" görüşünü desteklemek için birçok kişinin anlayışında yeni astrolojik yaşın gün doğması ve yeni veya yenilenmiş felsefenin doğumu genişçe değişiklikleri de beraberinde getirmelidir. Marilyn Ferguson "Karanlık ve vahşi bir çağdan sonra sevgi ve ışıkla dolu bir bin yıl gelecektir." derken Kova burcu çağının, "Yeniçağ"ın aklın gerçek özgürlüğünü bulacağına inanmışların dönemi olacağının altını çizmektedir.

2160 yılı geldiğinde insanlarda baş gösterecek olan ruhsal değişikliği 1959 yılında kitabına konu eden C.G. Jung, astrolojik kayıtlara göre insan zihninde meydana gelecek değişikliklerin, kişilerin kova burcunun özelliği olan bilimsel ve mantıklı tarafıyla ortaya konulacağını işaret etmiştir. Daha sakin, düşünceli, yumuşak davranışlı, esnek kişilikler sanılanın aksine barışık aydın ve reel olacaktır.

Yeniçağ görüşünün çok boyutluluğu ve yeniliği onu bir bilinç durumundan çok, yeni dönemle gelecek bir din gibi gösterme eğilimi doğurmuştur. Ancak tartışmanın odak noktalarından biri sayılacak olan bu görüş kesinlikle yanlıştır. Söz konusu olan yeni toplum, özünde tinsel dogmaları kabul etmeyen yeni bir nesil olacaktır. Bu anlamda bu neslin yeniçağ vizyonlarını dogmatik hâle getirmeleri beklenemez. Bu anlamda din ve inanç arasındaki farkı görmek ve gözetmek yeniçağ kurallarından biri olarak karşımıza çıkacaktır. Din sözlük anlamı itibarıyla kişinin hatta toplumların kaderini bağlı gördüğü üstün bir güç veya ilkeye inançtır. Bu inancın sonucu olan ve bir yaşam kuralı yaratabilecek zihni ve ahlaki tutumların tümüne din denilebilir.

İnançtaki durum bir düşünceye bağlı bulunma biçiminde tariflenebilir. Yani inanç, iradeye dayanır. Çünkü açık bir fikrin karşısında bile, şüpheye düşmek daima mümkündür. Dindekinin tam tersine inançta mantık açısından doğrulanabilirlik koşulu vardır. Bundan ötürü zihin, doğrunun kıstaslarını arar. Bu kıstaslar, açıklık, tutarlılık, metot, çeşitli bilimlere ve diğer bilgi tarzlarına duyulan inanç dereceleridir.

Önceleri dinin koyduğu kurallarla inanılırken şimdilerde inancın kuralları dini kapsamaya başlamış arı duru bilginin akışı özgürleştirilmiştir. Bilginin öne çıkması yeni bir bilinci doğurmuştur.

Örneğin yeniçağ anlayışında tariflenen evrensel görüş tüm dinleri kapsar bir inceliktedir. Onları kabul eder, yadsımaz sadece mantıklar.

Tüm bunlara karar verilmişken, tüm bunlar olup biterken beynimizin bilinmeyen köşelerinde de bu düşünceleri meydana getiren mutasyonlar (değişiklikler) çağdaş bilimin ilgisini çekmeye başladı. Ne garip ve gerçektir ki bilimin bugün geldiği nokta beyindeki inanılmaz gelişmeler karşısında şaşkınlığını bir kez daha gizleyememektedir.

Çok eski atalarımız denizlerden karalara çıktıklarında besbelli balık beyinlerine sahiptiler. Su altında kalan kardeşlerinden daha zeki, daha serüvenci, daha meraklıydılar ama yine de balık zihinliydiler. Ama bataklıklar içinde kuru toprağa doğru yol alırken kendimize bir sürüngen zihni edindik. Ne de olsa, o on milyon yıllık süre boyunca... sürüngen enerji egemendi bu gezegene; dinazorlarda en gelişmiş biçimini gösteriyordu.

Sürüngen bilinç soğuk, saldırgan, kendini korumaya dönük, öfkeli, aç gözlü ve paranoyak bir bilinçti.

Kafalarımızda hâlâ çalışır durumda ve sağlam bir sürüngen taşımakta olduğumuza ilk işaret eden nörofizikçi, Paul MacLean olmuştu. Sürüngen beyni soyut bir kavram değildir. Anatomik olarak gerçektir. Sürüngen beyni, asıl beyni sarmış kaplamıştır, ama beynin ön tarafında hâlâ yer almaktadır. Belki de hareket bölgesinden, hipotalamustan ve en eski kabuğun diğer parçalarından oluşmaktadır. Vücudumuzu soğuk terler kapladığı zaman, kendimizi kör bir öfkeye kaptırdığımız zaman ya da duygusuzlaştığımız zaman, bilincimizi o an için sürüngen beynin esir aldığını bilmemiz gerekir.

Sürüngenler çağı sona ererken ilk çiçeklerle ilk memeliler ortaya çıktı. Atalarımız o sırada formasyon itibarıyla memeli ve çiçeksel beyinler edinmiş bulunmaktaydılar. Evrim kendine ait nedenlerle memeli enerjisinin egemen olmasına izin verdi, yeni gelişen orta beyin ya da eski kabuk, en eski kabuğun üzerini kapladı. Buna memeli beyni denilebilirdi.

Memeli bilincin tipik yanları, sıcaklık, cömertlik, sadakat, sevgi (romantik, politik ve ailesel), sevinç, üzüntü, mizah, gurur, rekabet, entelektüel merak, resim ve müzik sanatlarından zevk alma gibi şeylerdi.

Memeli döneminin sonlarına doğru kendimize üçüncü bir beyin edindik. Bu yeni kabuktu. En tipik yanı neokorteksti. Bu, mevcut memeli beynin üzerini örten, yaklaşık sekiz milim kalınlığındaki sinir liflerinden oluşan yoğun bir kabuktu. Beyin araştırmacıları neokortekse pek şaşırmaktadırlar. Nedir bunun fonksiyonu? Neden oluşmuş, neden ortaya çıkmıştır?

Le Fever'ye göre, neokorteks, gelişmiş bir bellek bankasıdır. Bu niteliğe sahip olduğuna da kuşku yoktur. Robert Bly'a göre, neokorteks her nasılsa ışıkla ilgilidir. Eğer sürüngen beyni soğukla, memeli beynini sıcakla ilişkilendirebiliyorsak, neokorteks de ışıkla ilgilidir. Bly'ın bu bilimsel sezgisi çok mantıklı gelmektedir. Çünkü üçüncü beyin çiçeksel bir beyindir, çiçekler de enerjilerini ışıktan alırlar.

Neokorteksin esrarengiz biçimde ortaya çıkmasından önce bile beyinlerimizde bazı çiçeksel nitelikler vardı. Beynin tümü bilimde bir "ampul" olarak nitelendirilir. Onu oluşturan nöronların ince lifleri, yani kök ve dalları vardır. Beyincik sık yapraklar kütlesi gibi bir maddeden oluşur. Bunlar sinir hücreleri olup, genellikle "yapraksı" diye tanımlanırlar. Yalnız tek tek nöronlar bitki ve çiçeğe benzemekle kalmaz, beynin kendisi de botanik bir varlık görünümündedir. Bir sapı, embriyonik büyümede açılan bir tacı vardır, tıpkı bir güle benzemektedir.

Yeni kabukta, yani yeni beyinde, çiçek benzerliği artmak-

tadır. Sinir lifleri bölünmekte, bir ağacın dallarına benzemektedir. Bu sürece dallanma denilmektedir. Bu süreç sırasında minik nöromelanin damlaları tohum gibi saçılmaktadır. Nöromelanin tohumları besbelli beynin başta gelen organizasyon molekülleridir. Glial hücrelerle birleşir, sinir hücrelerinin ateşlenmesini düzenlerler. Bizler düşündüğümüz zaman, yaratıcı fikirler üretiriz. Yani gerçek anlamda bir tomurcuklanma yer almaktadır. Bir şeyleri anlayan beyin, tıpkı yasemin dalının tomurcuklanması gibi davranır. Daha küçüktür, daha hızlıdır, tek farkı da o kadardır.

Ayrıca nöromelanin ışığı emer. Işığı diğer enerji türlerine çevirme yeteneği vardır. Yani Bly haklıdır. Neokorteks ışığa duyarlıdır ve kendisi daha yüksek zihinsel faaliyetlerle aydınlanabilmektedir; örneğin meditasyonla veya şarkı söylemeyle. Eskiler "aydınlanmak"tan söz ettikleri zaman bu sözü mecaz anlamda kullanmıyorlardı.

Neokoteksin ortaya çıkmasıyla, beynin çiçeksel nitelikleri, milyonlarca yıl hareketsiz bekledikten sonra, harekete geçmeye başladılar ve yavaş yavaş çiçeksel bir bilincin egemenliğine doğru ilerlediler.

Hayat, yağmacılar arasında sonu gelmez bir mücadeleyken, sağ kalabilmek için her an savaş verilen bir meydanken, sürüngen bilinci şarttı. Denizler aşılacak, vahşi kıtalar keşfedilecek, oralara sert koşullar altında yerleşilecek, tarım öğrenilecek, madencilik yapılacak, uygarlık kurulacaksa, o zaman memeli bilinci gerekliydi. Sosyal ve ailesel açıdan hâlâ da gereklidir, ama artık egemen olmamalıdır.

Bu fiziksel sınırlar artık aşılmalıdır. Sanayi devrimi kendini tüketmiştir. Bizim yaşadığımız ileri teknoloji çağında memeli duyarlılığının sert ve kaba tutumu artık yardımcı değil engeldir. (Sürüngen duyarlılığın o savunma tutumu ise, delilik sayılacak kadar tehlikelidir.) Bize fiziksel saldırganlığı daha az bir insan beyni gereklidir şimdi. Daha sakin, düşünceli, yumuşak davranışlı, esnek kişilikler gereklidir. Ancak o zaman var-

lığımızı sürdürebiliriz. Çiçeksel bilinç evresinin kesinlikle birtakım ruhsal ilintileri de vardır. Ve olacaktır da.

Bu yeni çiçeksel bilinç ve onun ruhsal ilintileri geleceğin toplum yaşantısını da ortaya koymaktadır. Birincisi bilinçli ve şuurluluğu temsil edecek olan yeni nesil geçmişini çok iyi bilecektir. Bu anlamda kahin olmaya da gerek yoktur. Geleceğin popüler konuları arasında yer alacak olan antropoloji, arkeoloji ve mitoloji iyi bir felsefe bilgisiyle çok iyi dost olacaktır. İşte bu dostluk Çiçeksel bilincin ortaya koyduğu en önemli düstur olan kendisiyle barışık bir toplumun ilk ışıklarını verecektir.

Hiç kuşku yok ki gelecek sanılandan daha yakındır. Uzak olan, söylemlerin daha popülarize edilmemiş olmasıdır. İçinde saklı yüksek yaşam şifreleri bilimin ışığıyla aydınlandığı sürece doğallaşacak ve yeniçağla gerçek hayatın esas parçası olacaktır. Ancak hiç kuşku yok ki insanlık o gün de başka ve daha güzel bilinçlerin müjdesini vermeye devam edecektir.

Bugün sanal ütopyalarımıza verdiğimiz isim Realiteyse; Yarın, dünün tarihi olarak kalacak olan hoş anılar olacaktır. Anı yaşayıp Yarının tarihini belirlemek eğilimindeki insanlık daima önünde gidene yetişmeye çalışmıştır. Bırakın tarihi irdelemeyi dünü bile kaybetmiş bir insanlık hikayesi daha ne kadar bu dünyayı götürebilir?

Günü yaşayamıyorsak bile geçmişi yaşamanın, onu çözmenin çoktan zamanı gelmiştir. Geleceği hayal etmek bile günü harcamak demektir. Andaki beyin en iyiyi ve en uzağı görendir.

Mitolojik düzeyde, yani başka deyimle, psişik-sembolizm düzeyinde bu olay Pan'ın ölümüyle simgelenmektedir. En basit şekilde ifade etmek gerekirse, insanoğlu evrimin çiçeksel dönemine girmek üzeredir.

Pan tabii hayvansal bilinci temsil etmektedir. Aynı zamanda memeli bilinci kucaklamaktadır, ama onun kişiliğinde sürüngen bilinçten de izler vardır. Sürüngen bilinç, binlerce yıl

önce biz memeli evresine geçtiğimizde beyinlerimizden silinip yok olmamıştı. Birçok aydınlanmamış, gelişmiş bireyde, memeli katmanı ince ve gözenekliydi. Sürüngen enerjinin pek çoğu bu gözeneklerden içeri sızmaktadır. İşte bu gözenekleri kapatacak yeni hücre yapımız kendisini özellikle gelecek bin yıllarda iyiden iyiye hissettirecektir.[287]

Sonuç

Bin yıllar boyu insanlık, kendini arama bulma macerasında bilmediğimiz dönüm noktaları yaşamıştır. Bu bilinmeyen dönüm noktalarıyla kazandığı uygarlık ivmesini günümüzde tarif sıkıntısı çektiği muhakkaktır. Gelecek nesillere aktarılması gerekli bilgilerin depolanması, saklanması ayrı bir dert iken, diğer bir endişe de bu bilgilere olan ilginin kaybolmaması, hayatların merkezinde kalabilmesini sağlayacak yolların bulunması gerekliliğidir.

İnsanlık söylence kültürünün günümüze yansıyan yönüyle beslenmiştir. Mitoloji dediğimiz bu gelenek, tinsel kahramanlarla ve en nihayetinde kudretli tanrılarıyla nesnenin ötesinde bir dünyanın varlığını vurgulamış durmuştur. Bu bilinmez, kimi zaman cezalandırıcı, kimi zaman ödüllendirici kahramanlar, insanlıkla koşut, kendi arka dünyalarını yaratmışlardır. Burada karşımıza çıkan zaman zaman sorgulanan çelişki şudur. Bu arka dünya, insanın, insanlığın ihtiyaçlarına göre mi şekillendi yoksa bu arka dünya somut ve soyut varlığıyla insanlığı mı şekillendirdi? Tüm bu söylemlerde karşımıza çıkan din ve yüceltilmiş insan ötesi güçler, kimi zaman insanı kutsayan onun içinde var olan, kimi zamanda gökyüzündeki tahtından dünya ve evreni yöneten bir güç olarak tarif buldu.

Her ne şekilde olursa olsun insanın mental dünyasının bir parçası olan din, etimolojik kökeninde de görüldüğü şekliyle çoğul bir kelime değildir. İnsanın başka bir dünyaya uzanan

yarısını temsil eden varlık ve yokluk tabirleriyle çoğalmış kendi inanç ve ritüel filozofisini oluşturmuş yüzlerce yol ve yöntemle insanlığa mesaj vermektedir. Bu görünen yüzünü süsleyen kitaplar, tapınaklar, vizyonlar ve vahiyler inananın kutsalını ve dahi insanı yülcelten mesajını günümüze dek beslemiştir. Her dönemin kendi realitesi, dünya ve öbür dünya görüşleri yepyeni filozofiler ortaya koyarken, hep bir temel ve hareket noktasını işaret etme eğilimi içinde olmuştur.

Tüm inanç, din ve felsefelerde gözlemlediğimiz temel özellik insanın nesnel oluşu kadar ruhsal bir varlık da olduğu yönündedir. Bu kavram kişiyi salt mistik, münzevi bir ruhban haline sokabiliyorken tamamen mantık, analitik yaşam sebep sonuç ilişkileriyle evrenin kendisinde başlayıp kendisiyle son bulacağına inanan, karıncadan farkı olmadığını düşünen, doğan yaşayan ve ölen, çoğu zaman bir vürütik yapının insan denilen varyasyonu olduğunu savunan, yaşadığı ortamı, soyunu ve dünyasını hızla tüketen bir yanının da olduğuna inanılmıştır.

Her dönem yüceltilmiş ve evrenin merkezine oturtulmuş kutsal insanla evrenin sadece küçük bir parçası olduğuna inanılan insanla somutta bir fark yoktur. Fark kişilerin algı ve buna bağlı yorumları gibi de gözükse biz bu çalışmamızda bir üçüncü faktörü de görmüş, gözlemiş ve bunu savunur hale gelmişizdir ...

Hiçbir düşüncenin kendiliğinden öylece bir anda ortaya çıkmadığı gerçeğinden hareketle bu araştırmamız boyunca sıkça karşımıza çıkan bir garip durumla karşı karşıyayız... Bu elinizde tutuğunuz teorik çalışmanın bir diğer boyutu da hiç kuşkusuz pratik kısmıdır.

Kitap boyunca farkında olarak ya da olmayarak inananların inançlarını yaşatmak için birtakım simge ve sembollere yüklenilen ve bununla geleceği aydınlatan bilgi denilen yol ve yöntemlerde hep şu soru karşımıza çıkmıştır: İster üstün bir ruh, ister dünya dışı bir zeki güç bize bir mesaj versin; mesaj,

insanı genelde yüceltecek onu kutsayacak kutsalın bir parçası olacak niteliklere büründürecektir. Bu mesaj hangi kaynaktan gelirse gelsin hep aynı yönü işaret etmektedir. Kaynağın doğal mı, doğaüstü mü olduğu sorusu kuşku götürmez bir hızla sınır bilim denilen çizgi üzerinde kendisine zemin bulmuştur. Bugün doğaüstü olan kavramlar yarın doğal kabul edilebilir bir hızdadır. Dün dağdaki ışıklar birer evliya mezarı iken, şimdi dünya dışı açıklanamayan uçan zeki yaşamın izlerini taşıyan cisimler kategorisindedir.

Yarının ne olacağını kimse bilemez, ancak görülen o ki gözümüzün önünde durana bakıp görmesini bilebilmek için donanımlanma denilen bir birikim, bir süzgeç, bir analiz sentez yeteneğine sahip olma gereği vardır... İşte tam burada Dünyanın ve/veya evrenin bir kurulum hikayesi karşımıza çıkar. Bu kurulum birtakım matemetiksel kurallarla çalışır ... Sisteme dahil olmak, onunla olmak, onun çarkları arasına girmek sanıldığı gibi ne o kadar doğaüstüdür ne de uzak diyarların tanrılarına ihtiyacı vardır. Biz fark etmekteyiz ki son yılların kozmik öğretisi kendini ifşa etme yönündedir.

Önemli bir faktör olan meraklı gözlerin, sorgulayan zihinlerin çokluğu, bu ifşa oluşu her dönemden daha fazla sorgulama yönündedir... Sorgulayan, arayan, soran anlayışlar hem kadim bilgileri hem de kutsalla korunmaya alınmış inançları tekrar masaya yatırma, realitenin gözlüğüyle değerlendirme ihtiyacını görmüşlerdir... Önceleri bahçenizde duran bir dikili taşın bir mezar taşı olmasından öte bir fonksiyonu ya da anlamı yokken, şimidilerde mezardaki şahsiyetin, seçilen taşın, o taşın ve o mezarın neden orada olduğundan tutun da başka taşlar ve mezarlarla olan ilişkileri gibi çoğu zaman kişiyi inanılmaz bir şaşkınlığa sürükleyen onun gökyüzündeki kuzey yıldızını işaret edişini öğrendiğimizde de hayrete düştüğümüz anlar çoğalmaktadır. Daha detay kesitlerin sandığımız ilkel zihinlerin düşündüğümüzün ötesinde farklı endişeleri olduğu, çağımız beyinlerine bin yıllardır haykırmaktadırlar ...

Bilginin kim ve/veya neler tarafından işaretlendiğinden çok amacının ne olduğuna yönelme zamanı gelmiştir ...

Görülen odur ki "kutsal" aslında saklı bir enerji türüdür... çok yakında beyindeki iz düşümü de ifşa olacaktır. Bu enerjinin beslendiği kanal evren olup, onunla senkronize olmak ona yaklaşabilme ritüelini başarabilen zihinlere gizemini açığa vuracaktır. İşte halen gizemli kabilinden saygı gören yegane neden de budur... Açığa çıkış, kutsalın kabulü, onun realitede yer bulmasıyla ilgilidir. Kutsalı koruyan, kollayan dinin buradaki fonksiyonu yadsınamaz durumdadır. "Din", etimoloji kökenindeki aslına dönmektedir. Din çoğul bir kelime olmayıp, onu çoğaltan kavramın inançlar olduğu gerçeği artık ortaya çıkmıştır. Yeni çağ, artık inançları sorgulayan zihinleri ortaya çıkaracaktır.

Araştırmacı M. Bucaille, "Tevrat, İncil, Kuran ve İlim" (La Bible, le Coran et la science, Paris, Ed. Seghers, 1976,) "Kutsal semavi kitapların çağdaş bilgilerin ışığı altında incelenmesi" adlı kitabında bugüne dek yapılamamış dinsel taassupları yıkmayı başarmıştır.

M. Bucaille, din kitaplarını tarafsız bir incelemeye tabi tutarak Eski Ahit ve İnciller hakkındaki birçok düşünceyi altüst etmektedir. Zira bu bütün içinde, ilahi vahye ait olanla, onlara sızmış bulunan yanlışlıkları ve beşeri yorumları ayırt etmeye çalışmıştır.

Cerrah olan M. Bucaille, Müslüman dindar yaşayışının varlığıyla ve Müslüman olmayanların büyük çoğunluğunun bilmemeye devam ettiği İslam'ın çeşitli yönlerini tanımakla, derinden derine etkileniyor ve bu konuda daha fazla aydınlanmak için, tek çare olan Arapça'nın öğrenilmesi gereğiyle karşılaşıyor ve Kur'an'ı inceliyor. Kur'an'ı incelerken, birtakım doğa olayları hakkında, ancak çağdaş ilmin verebileceği olanaklarla anlaşılabilecek ifadeler bulunca hayretlere düşüyor. Karşılaştırmalı, tek Tanrı'ya inanan dinlere ait kutsal kitapların metinlerinin doğruluğu konusu üzerine eğiliyor. Sonunda

Tevrat ve İnciller ile ilmin neticelerini karşılaştırmaya girişiyor.

Kur'an'ın, vahiy eseri olabileceğini kabule hiç yanaşmayan Batılıların, Kur'an'ın da Eski ve Yeni Ahit'lerle birlikte mütalaa edilmesi gerektiğini, bu üç dinden yalnız İslam'ın, daha önceki kitaplara inanmayı şart koştuğunu, oysa bunun Batı'da bilinmediğini; İslam'ın, beşeri bir hadise olduğunu zihinlerine yerleştirmek için İslam hakkında "Muhammedilik", Müslümanlara da "Muhammediler" denildiğini ifade ediyor. Bu ön yargının ve düşmanlığın 1965'te görüntüde nispi olarak sona ermesini sağlayan Vatikan İl konsülü Hristiyanlığın, tarihte ilk defa olarak Müslümanlara olumlu bir yakınlık başlatması, artık İslam ve Müslümanlar aleyhindeki olumsuz tavırların bırakılması gerektiği üzerinde duruyor (ta ki 11 Eylül saldırılarıyla bozulan imajına kadar).

Eski Ahit'in yavaş yavaş tamamlanmasını, onun ihtiva ettiği kitapları, bunların bize ne derecede doğru bir biçimde ulaştığını nispeten ayrıntılı olarak bildiriyor. Eski Ahit'in yaklaşık yedi yüz yıl gibi uzun bir zaman süresince oluştuğunu ve bize ulaşmasının, tamamen şüpheli bir durum olduğunu ispatlıyor. Eski Ahit'in bazı ifadeleriyle çağdaş bilimi karşılaştırıyor. Burada, dünyanın yaratılış zamanı ile ilk insanın yeryüzünde yaratıldığı zaman, Tufan gibi olaylar konusundaki Tevrat metinlerini karşılaştırmalı inceliyor. Eski Ahit'teki yanlışlar ve çelişkiler karşısında, Hristiyan bilginlerinin tutumlarını da bu kapsamda gözlemliyor. Bunların, günümüze ulaşmasındaki şüpheleri ortaya koyan yaklaşımı, çağdaş ilimle İncilleri karşılaştırmasını sağlıyor. Hz. İsa'nın "soyu"[xxxvi] hakkında İncillerin verdikleri soy kütükleri, bunlardaki tutarsızlıklar ve çelişkiler, keza İncillerin haça gerilme, eucharistie (Hz. İsa'nın kanı ve bedeni olduğu iddia edilen şarap ve ekmeğin yenilmesiyle, Tanrı ile birleşme ayini), Hz. İsa'nın ölümünden sonraki dirilmesi, göğe çıkması konularını anlatışlarındaki tutarsızlıkları tespit ediyor.

M. Bucaille bir batılı gözüyle; "Hristiyanlık, geniş ölçüde

bilimsel gelişmeyi engelleyecek şekilde uygulanmıştır, oysaki İslam, temelinde böyle bir uygulamaya zıt olduğu gibi, Müslüman ülkelerde de özellikle 8-12. yüzyıllar arasında ilmi incelemeler, önemli ilerlemeler göstermiştir" değerlendirmesini yapıyor.

Hristiyanlığın böyle uygulanması, Rönesans'tan itibaren, ilim adamlarının reaksiyonlarına yol açmış; bu tepkiler, şimdi de devam etmektedir. Bu yüzden modern ilme maddecilik hâkim olmuş, Yahudilik ve Hristiyanlık, buna karşı direnememişlerdir.

M. Bucaille, materyalizmin yükselişi karşısında İslam'ın durumunu farklı görüyor. İslam Vahyini iyi tanımak için, Arapça'yı ve çağdaş ilmin sonuçlarını iyi bilmek gerektiğini savunurken Kur'an'ın tercüme ve tefsirlerinde bazı yanlışlıkların varlığını vurguluyor. Eski tefsirciler zamanlarına göre, muhtemel anlamlardan birini tercih etmişlerdir. Hâlbuki başka manalar da mümkün diyen araştırmacı, tercüme meselesinin önemi, Kur'an'a mahsustur; Yahudi ve Hıristiyan din kitapları tabir ilimleri alanına ait konulara zaten pek girişmemişlerdir diyor.

"İşe başlarken, İslam'a hiç inanmıyordum" diyen Bucaille, her türlü peşin hükümden uzak olarak, tam bir tarafsızlıkla metinleri incelemeye girişmiş. Aldığı eğitimin, İslam'ı tamamen yanlış ve olumsuz bir biçimde tanıtan gelenekten, Batı anlayışının sorumluluğu olduğunu söylerken, bu olumsuz peşin fikirlerden sıyrılmak ihtiyacını duymuş.

M. Bucaille, Kur'an'ın indiği çağda insanlığın ilmi seviyesini anlayarak, bu seviye ile Kur'an'ı izah etmenin mümkün olmadığının altını çiziyor. Yazara göre İslam'ın çıkışından sonraki birçok asır boyunca da ilmi seviye, Kur'an'ı açıklamaya yetmediğini, tefsirlerde rastlanan bazı yanlışlıkların da bunun bir delili olduğunu ve bu yetersizliğin olumsuzlukları olduğunu dile getiriyor.

"İlmin değişip durduğunu, bundan dolayı kutsal bir kitabı ona uydurmakla büyük bir yanlışlık yapıldığını" öne süren itiraza karşı: "Bilimsel kuramları (teorileri), sürekli olarak gözlemlenip kontrol edilen olaylardan ayırt etmek gerekir. Kuram, güçlükle anlaşılabilecek bir olayı veya olaylar bütününü açıklayabilmek amacını taşır. Yerin Güneş, Ay'ın da Dünya etrafında dönmesi, artık değiştirilemez, gelecekte, olsa olsa onların yörüngeleri daha iyi bir biçimde belirlenebilir." diyor.

Kur'an-ı Kerim'in, eskiden bilinmeyip ancak yakın zamanlarda keşfedilen ilmi gerçeklere işaret ettiği, böyle olmayan durumlarda ise, onun, ilmen bilinen gerçeklere zıt olan hususları bildirmediği; buna karşılık, daha önceki kutsal din kitaplarının yanlışlıklar ihtiva ettiği, Kur'an'ın ise onları, doğru hususlarda tasdik ettiği halde, yanlışlarını almadığını ortaya koyuyor.

"Kur'an kıssaları ile Kitab-ı Mukaddes kıssaları" bölümünde "Kur'an'ın, geçmiş ümmetlere ve peygamberlere ait bildirdiklerini, Kitab-ı Mukaddes'ten aktardığı" tarzındaki Batıda yaygın asırlık yanlışın düzeltilmesi için, güzel bir yöntem kullanmaktadır. Önce İnciller ele alınıyor; aynı konudaki İncil ve Kur'an beyanları bir araya getiriliyor, benzerlikler ve ayrılıklar gösteriliyor. Benzerliklere hiçbir tenkit yöneltilememiş olduğu halde, ayrılıklarda Kitab-ı Mukaddes'in, itirazlarla karşılamış olduğu belirtiliyor. Aynı yöntem, Tevrat'a da uygulanıyor, Kur'an'ın anlatışının, öbürüne göre fazlalık ve eksiklikler ihtiva ettiği ve bunları yaparken gerçeği yansıttığı belirtiliyor. Böylece, Kur'an hakkında Batıda yaygın olan bu iftira çürütülürken, onun ancak vahiy eseri olabileceği de ortaya konulmuş oluyor.

Daha sonraki "Kuran Hadis ve Çağdaş Bilim" bölümünde, bazı tam, hadislerin ilmi yönden yanlışlıklar ihtiva ettiğini, kendisinin, bu hadislerin bizzat (Hz.) Peygamber tarafından söylenip söylenmediğini ortaya koymasının mümkün olmadığını, söylenmiş olsa bile, yine (Hz.) Peygamberin tebliğ etmiş

olduğu Kur'an'dan ayrı özellikler belirttiğini, yani Kur'an'da ilmi yönden hiçbir yanlış bulunmadığı halde, şahsi alan ve o zamanki beşeri seviye ile ilgili bulunan hadislerde, bu duruma rastlanabileceğini ileri sürüyor.

Eski ve Yeni Ahit'in günümüze ulaşımındaki arızalardan dolayı çelişkiler, şüpheler ve bilimin kesin verileriyle zıtlıklar bulundurduğunu, Kur'an'ın bize olduğu gibi ulaştığını, her iki kitaptaki eksikliklerden uzak olduğunu ve Kur'an'ın, Hz. Muhammed'in devrine mal edilebilecek bir eser sayılmasının imkânsız olduğunu vurguluyor. [288]

BASINDAN

TOPLUM

KANAL MI, GEÇİT Mİ, AGARTA'YA GİDEN YOL MU?

Yerin altındaki İstanbul

İstanbul'un altı yüzlerce geçiten, dehlizden oluşuyor. Bilinçsizce yapılan kazıların sürmesi halinde, dünyanın en eski kentlerinden biri olan İstanbul da yıkılmış olacak. Bir türlü sahip çıkamadığımız yıkılan, doldurulan kanallar ve geçitler için tehlike çanları çalıyor.

"Geçit olamaz, su kanallarıdır"

Efsanevi yeraltı uygarlığı; Agarta

"Gizemle uğraşırken ölçüyü kaçırmamak gerekir"

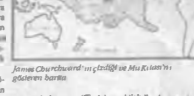
TOPLUM

KAYIP ÜLKE MU, SIRLARIYLA BİRLİKTE HÂLÂ KARANLIKTA

Atatürk'ün aradığı kayıp kıta

Türkler'in kökeni gerçekten Orta Asya mı? Bu konu, gündemde olduğu dönemde, birçok tarihçinin yanı sıra, Atatürk'ün de ilgisini çekmişti. 19. yüzyılda bulunan, tarihi tabletlerin çözülmesiyle, varlığı tartışılmaya başlanan "Mu Kıtası" Atatürk'ün neden dikkatini çekti? Yine Atatürk'ün, araştırma yapmak üzere Meksika'ya gönderdiği harici yeci Bedri Tahir Şaman ve General Tahsin Bey ne tür bilgilerle geri döndüler? 60 kişilik bir tercümanlar heyeti tara fından, geceli gündüzlü bir çalışmayla Türkçeye çevrilip Atatürk'e sunulan, şu anda Anıtkabir Kütüphanesi'nde bulunan ve kütüphane görevlileri tara fından özel bir şekilde korunan bu belgeler, nedeni kitap bilinç getirilmedi?

TOPLUM

James Churchward'ın iddialığı ve Mu Kıtası'nı gösteren harita.

"Atatürk kimseye benzemez"

Tarihçi Emel Kutay Atatürk ve Mu kıtasına ilişkin görüşlerini aktarırh

"Atatürk araştırma yapmak için Meksika'ya Bedri Tahir Şaman'ı gönderdi. Şaman soyadını da o verdi ona. Mustafa Kemal sadece 'Meksika'ya değil Amerika'nın ve dünyanın tüm eski yerlilerin e yakından ilgilenmişti. Mustafa Kemal Japonları Orta Asya'dan gelmişti. Nitekim Divan-ı Lugat-ı Türk'e buna ait bir cümle var. Yani bunu ihtimal olarak ele alan bir cümle var. Mustafa Kemal hiçbir zaman kendi inancı olmayan bir mevzuda yeni bir fikir ortaya atmaz, eldeki olguların kendi mantığı içinde muhakemesini yapardı.

Bedri Tahir Şaman'ın Meksika'dan götürdüğü bilgilerle Amerikanın kuvvetlendirdi fakat bunu bir tez olarak ortaya atmadı. Sadece kendi inancının içine koydu. Mustafa Kemal'in böyle bir konuyla alakalı olmasına ben hiç yadırgamadım. Atatürk'ün ne zaman ne yaptığını kendisinden başka kimse bilemezdi. Birisiyle konuşur, bakar, onun bir konu üzerinde bilgi dağarcığını gereği bulur, içindeki heyecanla hesnen ona bağlanır, one bütün imkanları sağlar ve onun yetişmesine hizmet ederdi.

Hayatında en çok sevdiği şey insan yetiştirmekti. Bu yüzden yadırgamıyorum. Bedri Tahir dışında Tahsin Bey'i veya başka kişileri de göndermiş olabilir. Mu kıtasından bahsedildiğini daha önce hiç duymadım ama Atatürk bu konuyla ilgilenmiş olabilir çünkü bizim düşünce kapasitemizi aşan nice konular var ki, onun bütün hayatını doldurun mevzularda. Onun için kimseye benzemez."

"Adem Baba'dan düşünülürse, herkes akraba"

Toplumsal Tarih Dergisi Editörü Mete Tunçay konuya ilişkin görüşlerini şöyle dile getirdi:

"Atatürk'ün yaptırdığı çalışmalarının mahiyetini bilmiyorum cevap veremem. Ayrıca Atatürk'ün yaptırdığı bir çalışma olduğuna da emin değilim çünkü Meksika'ya gidenlerin başı kişilerin o zamanki genel Türk tarih anlayışı. Türk dil kurumu eski yerlilerden kalanlarla ilgileri araştırmalarının önemini söylemişti. Böyle bir çalışma yapıldıktan sonra ilgilenmiş olabilir. Mu kıtasından bahsedildiğini duydum ama kimden bilgim yok. Amerika yerlilerinin Asya kökenli olmaları, Türklerle akraba olmaları konusunda da bir dizi şey söylenir. Bunların Asya kökenli olduklarını söylemekteyim doğrudur. Türklerle yakınlıkları Adem Baba'dan düşünülürse bütün insanlar birbirleriyle akraba ama burdan da bir yakınlıkları yok yeli. Atlantis efsanesi gibi Mu da bir efsanedir."

"Çalışmalar bilimsel olarak ele alınmamalı"

Prof. Tahsin Arıç konuyla ilgili görüşlerini Honta'ya aktardı:

"Atatürk Cumhuriyetimizin temeline ve ana mesnetine yabancı gitmiyor. Bu yüzden konu Türklerin kökeni ve araştırmalı değil de Türkiye'de yaşayan insanlara bir kültür bulmak yönü olarak görülmeli. O günün Türkiye'sinde bugün olduğu gibi çok çok etnik grup vardı. Bir kurumcak bilimsel bir ana gaye altında bunu yaptırdı.

Bunun bu farklı etnik gruplarını arasında aynı bilimlerin geldiği görülmüştür yapılan gelmiş bir varsayım ortaya atmış ve bu işlemleyip çalışmış. Bu çalışmalarının ve sahil çalışmalar olarak değerlendirmemek gerekiyor. Bu alan yapılmasının hayırsına ile yapılan birtakım iyi niyetli araştırmalar olmuştur. Bu konularla ilgili sahil ve bilimsel bir veri yok elimizde. Bunlar herhalde bir anlamı ve ortaya koyacağımız yönüne yoktur. Mu Kıtasının ilgili olduğu bir varsayımdır. Bu varsayım ile ilgili çalışmalar ve bir varlık, bir gerçeğe araştırmalardan ziyade bir mevzuya bağlanan bir anlayışın olmasıdır. Bu anlayışlar arasında yabancılar olarak değerlendirilmiştir."

"Atatürk araştırmaya meraklı bir insandı"

Çukurova Üniversitesi Arkeometri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Hakan Mısır Açıcabey Atatürk'ün Mu kıtasıyla ilgili düşüncelerini şöyle aktarırdı:

"Atatürk'ün kişiliği anlatılır yeterli kadar çalışmıştır. Araştırmaya meraklı ve çok yönlü bir insanıdır ve bu çok yönlülüğün içinde gizem de vardır. Türklerin kökeniyle ilgili olarak başlattığı araştırmaların sonucunda Meksika ve Hindistan'da bulunan ve Mu kıtasının varlığından bahseden tabletlerle ilgilenmiştir. Mu kıtasıyla ilgili bu tabletlerin de içinde olduğu yeti tane belge var. Bunlar Nacal ve Meksika tabletleri, Torino ve Kolricyanın yazmaları, Uzasi Tapuaçlı ve Izakara Piramitleri yazıları, Lasasa Belgesi ve Ramayana Destanı. Bu belgeler dışında Himalayalar'da onbinlerce yıl öncesinden kalma çok büyük bir mağara var. Bu mağarada Mu Kıtası'ndan kalma ve gezmiçin uygarlığı hakkında bilgi veren çalışır durumda aletler bulunuyor. Mu kıtasıyla ilgili çok fazla delil yok ve daha kapsamlı bilgi ve araştırma yapmakta mümkünse çünkü kıtanın batmış olması arkeolojik verileri elde etmeyi engelliyor."

AÇIKLAMALAR

I **Metafizik**: Felsefenin bir dalıdır. İlk felsefeciler tarafından, "fizik bilimlerinin ötesinde kalan" anlamına gelen "metafizik" sözcüğü ile felsefeye kazandırılmıştır. İncelemeleri varlık, varoluş, evrensel, özellik, ilişki, sebep, uzay, zaman, tanrı, olay gibi kavramlar üzerinedir. Metafiziği tanımlamaktaki zorluk Aristoteles'in bu alana ismini verdiği yüzyıldan bu yana bu alanın gösterdiği değişimdir. Metafiziğin konusu olmayan konular metafizik içine dahil edilmişlerdir. Yüzyıllarca metafiziğin içinde olan Din felsefesi, Aklın felsefesi, Algı felsefesi, Dil felsefesi ve Bilim felsefesi gibi konular kendi alt başlıkları altında incelenmeye başlanmıştır. Eski Yunan filozofu Aristoteles Fizik ismi verilen bir seri kitap yazmıştır. İlk sürümlerinden birinde Aristoteles'in çalışmaları bazı kitap grupları Fizik'ten hemen sonra yer almıştır. Bu kitaplar felsefi sorgulamanın temel alanı ile ilgilidir ve o dönemde bir ismi yoktur. Bu sebeple ilk Aristoteles uzmanları bu kitaplara "ta meta ta fizika" yani "fizik ile ilgili kitaplardan sonra gelen kitaplar" ismini vermişlerdir. Bu 'metafizik' kelimenin kaynağıdır. Dolayısıyla etimolojik olarak metafizik Aristoteles'in toplu olarak Metafizik adı verilen kitaplarının konusudur. Etimolojik anlamda 'metafizik' sadece Aristo'nun Metafizik kitabının çalışma konusu manasına gelmektedir. Aristotelesin Metafiziği üç bölüme ayrılmıştır: (1)ontoloji, (2)teoloji ve (3) evrensel bilim

II **Teoloji**: Sözcük anlamı olarak tanrı bilimi demektir. (Yunanca, theos, "Tanrı", logos, "bilim"), ilahiyat. Bugün sıklıkla dini konular ile ilgilenen bilim anlamında kullanılmaktadır. Teoloji ile ilgilenen kişiye, teolog, ilahiyatçı veya tanrıbilimci denir. Modern öncesi dönemde kurulan pek çok üniversite; kilise okullarından ve manastır kurumlarından dönüştürülmüştür. Hristiyan Teolojisi ve İslam İlahiyatı, Hristiyan Teolojisi içinde toplumsal kurallar ve davranış biçimlerini, peygamberin sözlerini ve tarihi de barındıran İslam ilahiyatından bir yönüyle benzeşmekte bir yönüyle de ayrılmaktadır. Tanrı ve fizikötesi diğer konuları felsefe dilini özellikle Aristocu felsefe metotlarını kullanarak ispatlamaya çalışmasıyla Hristiyan teolojisi ve İslam kelamı birbirine çoğunlukla benzemektedir. Ancak İslam ilahiyatı bu apolejetik (dini savunma) ihtiyacını kelamla savunurken bir yandan da fıkıh denilen ve bugünkü hukuk ve siyaset bilimi içine giren alanlarda da hem nassa (dogmaya) dayalı tasvir hem de nas ile bağlı akılla (fıkıh Arapça'da anlamaya çalışmak manasına gelmektedir) oluşan yeni durumlara dinen hüküm ortaya koymaya çalışmıştır. Her iki dinin karakteristik yapısı teolojileri arasında böyle bir farkın ortaya çıkmasına yol açmıştır. İslam kelamının Islamic Theology ile İslam hukukunun da Islamic Law olarak İngilizce'ye çevirilmesinin ardında da bu ayrımları belirtme ihtiyacı bulunmaktadır.

III **Poetik**: Şairane, şiirsel anlamına gelen Grek-Yunan-Latin kökenli bir kelime.

IV **Arke**: Arke "Arhce" İlk anlamında Latince kökenli kelimeyi ilk olarak çokça kullanan Jung olmuştur Arhce tip tabiriyle hareketlerin ve düşüncelerin özünde bir ilk harakete bağlı bulunduğunu onun için meselenin orijinine inmesi kişi psikolojisi ki başta Antropolojik bir yaklaşımla insan davranışlarını tariflemekte kullanılacaktır. Ki Jung bu metodu tüm çalışmalarında ortaya koymuştur.

V **Ontoloji:** Ontoloji, bir bütün olarak varlığı ele alan ve varlığın en temel niteliklerini inceleyen bir felsefi disiplindir. Metafiziğin bir dalı olarak geliştirilen ve metafizik yapısını değiştirmeksizin çeşitli anlamlarda kullanılan ontoloji deyimi, duyudışı ve özdeksiz bir varlık tasarımının temel yapısını, türlerini ve biçimlerini inceler. Disiplinin temel sorunu, "varlığın ne olduğu"dur. Diğer ontolojik sorular ise şu şekilde sıralanabilir: Varlık nedir? Varoluş nedir? Fiziksel nesneler nelerdir? Bir fiziksel nesnenin var olduğu söylemini kanıtlamak mümkün müdür? Bir nesnenin özellikleri veya ilişkileri nedir ve bunlar nesneyle nasıl ilişkilidir? Varoluş bir özellik midir? Bir nesne ne zaman yok olur, ne zaman değişir? gibi sorulara yanıt arar.

VI **Töz**: Kök, Temel, Cevher, değişikliğe uğrayan şeylerde değişmeden kalan varlık. Felsefede varoluşun mutlak bir biçimde ona atfedebileceği var olan diğer herşeyin ona indirgenebileceği temel şey. Somut bir şeyin diğer şeylerle paylaşabildiği özelliklerden farklı olarak, ona biricikliğini bahşeden şey. Töz Aristocu ilk anlamıyla, bireysel bir temelde biraraya getirilmiş karmaşık nitelikler veya ikinci anlamıyla öz'dür (cevher) Rusal öz, can veya kendi. Kaynak: Alternatif Düşünceler Sözlüğü, Edisyon: Seyit N. Erkal, İnsan Yayınları, 2001

VII **Pagan**: Eski Yunan'da, Yunan uygarlığı öncesi köylü halka ve onun ilkel inanç ve yaşantısına verilen ortak isim.

VIII **Aşkın**:Transcendence, Mutlak'la ilgli olup duygu-algı dünyasının ötesinde olan anlamındadır. Örneğin: Platon'un biçimleriyle, kendi ebedi doğası dahilinde Tanrı'ya atfedilir. İçkinliğin zıddıdır. Ruhu maddi dünyadan koparmak anlamını katan mistikler, bu değere ulaşmak için çileciliği ve batını tefekkürü araç olarak kullanırlar.

IX **Animizm**: "Anim" ve "anime" kelime kökünden, tahrik etmek, heyecana getirmek anlamındadır. Daha bildik anlamıyla Ruh kelimesi de bu kökten gelmektedir. Ruh veya ruha tapıcılık bir çeşit ilksel inanç ve onun uzantısı dindir. Latince Animismus, Anima yani Soluk, nefes, hayat başlangıcı, ruh vs. Türkçe canlıcılık anlamında çevrilmektedir. Sosyoloji ve Din Tarihinde insanlara kutsal Ya da olmayan fikrini veren; doğaya, eşyaya olan inançlardan aktarılarak geçen ruhtur. Savlar şunlardır: İlk insan bedeninde maddi varlığından ayrı bir eş -duble- veya ruh bulunduğuna inanılır. Bu duyulan, hissedilen, fakat maddi varlığı olmayan şeydir. İnanışa göre ölüm zamanında bu eş, ağızdan çıkan bir nefes gibi kesin olarak vücudu terk edip gider.

X **Mu:** Sulara batmadan önce Büyük Okyanus'ta yer aldığı düşünülen varsayımsal kayıp kıtaya verilen addır. Mu Kıtası varsayımının bilimdeki kabul derecesi: İlk kez J. Churchward tarafından ortaya atılan, geçmişte üzerinde ileri bir uygarlığın bulunduğu, Pasifik Okyanusu'nda bir kıtanın varlığı konusundaki görüş, çeşitli belge ve bulgular mevcut olmakla birlikte, henüz arkeologlar arasında yaygınlık kazanmamış bir görüş veya bir varsayım olmaktan öteye gidememiştir. Türklerin Mu Kıta sından geldiği söylentileri de varsayım olarak eklenmiştir. Churchward'un iddia ettiğine göre Mu uygarlığını araştırmasına başlaması, Batı Tibet'teki, adını vermediği gizli bir tapınağın arşivlerinde bulunan, çok eski bir dilde yazılmış olan Naacal Tabletleri'ni okumasıyla başlamıştır. Söylediğine göre, bu tabletleri okuyabilme becerisini de yine o tapınakta bulunan bir Tibet rahibinden öğrenmiştir. Churchward sonraki yıllarda, Amerikalı jeolog William Niven'in Meksika'da ortaya çıkardığı tabletler üzerinde çalışmıştır. Churchward'a göre, günümüzde Mexico Müzesi'nde bulunan, 1921– 1923 yılları arasındaki kazılarda keşfedilen bu 2600 tablet, Tibet'te öğrendiği Naga-maya dilinde yazılmıştı. Churchward'a göre bu tabletler 15.000 yıl önce yazılmıştı. Yaklaşık 50 yıl boyunca 20'den fazla ülkeye giderek Mu uygarlığı hakkında veri toplayan James Churchward'un ve Mu varsayımını destekleyenlerin Mu uygarlığı hakkındaki görüşleri kısaca şöyle özetlenebilir: Yeryüzünde insanın ilk ortaya çıktığı kıta Mu kıtasıdır. Mu kıtası kuzeyden güneye 3000 mil, doğudan batıya 5000 mil kadar uzanan,üç kara parçasından oluşan büyük bir kıtaydı. Günümüzde Polinezya, Mikronezya ve Melanezya takımadalarını oluşturan adalar, muhtemelen bu kıtadan arta kalan kara parçalarıdır. Bu kıta, kıtanın altında yer alan gaz odacıklarının patlamalara yol açması nedeniyle, yaklaşık 12.000 yıl önce 64 milyon nüfusuyla birlikte sulara gömülmüştür. Bu kıtada 70.000 yıl önce tek tanrılı bir din bulunuyordu. Aynı tarihlerde Mu'lular diğer kıtalarda koloniler oluşturmaya başlamışlardı ki, anavatan dışındaki en büyük imparatorluk, başkenti günümüzde Gobi Çölü'nün uzandığı bölgede bulunan Uygur İmparatorluğu'ydu. Mu dininin öğretimini Naakaller adı verilen rahipler üstlenmişlerdi ve sembolizme dayalı bir öğretimleri vardı. Mu dininin esası, Tanrı'nın tek oluşuna ve ruhsal gelişim için sürekli olarak tekrar doğmak inanışına dayanıyordu. Atlantis'teki din Mu'nun tek tanrılı dininden başka bir şey değildir. "Ra" sözcüğü güneş anlamına gelirdi ki, daire ile ifade edilen güneş sembolü, bir ad ve sıfat vermek istemedikleri, "O" diye hitap ettikleri Tek Tanrı'yı simgelemede kullanılırdı; Mu imparatoru da "Mu'nun güneşi" anlamında Ra-Mu adıyla ifade edilirdi. Ra sözcüğü sonradan diğer kıtalara ve Atlantis yoluyla Mısır'a da taşınmıştır. Dört ırktan oluşan Mu'lularda yazı dilleri farklı olmakla birlikte, konuşma dilleri ortaktı. Mu'lular günümüz uygarlığına kıyasla manevi alanlarda çok daha ileriydiler. Telepati, durugörü, çift bedenlenme, astral seyahat gibi, uygarlığımızda ancak kimi medyumlarda ve mistiklerde görülebilen olağanüstü yetenekler Mu'lularda olağan yetenekler olarak mevcuttu. (Bu, Churchward'un değil, bazı izleyicilerinin görüşüdür)

Mu uygarlığının en önemli çöküş nedeni, teşevvüş adı verilen, bir aşamadan diğerine geçilirken yaşanan kargaşa dönemini atlatamamasıdır. (B.Ruhselman'a göre). Genelde bu iddiaların herhangi birini destekleyecek arkeolojik veya antropolojik bulgu bulunmamaktadır. Mu dinine, kolonilerine (örneğin Uygur İmparatorluğu kolonisi fikri) ve Mu kıtasının nasıl battığına ilişkin iddialar Mu varsayımını savunanlar arasında da genel geçer kabul görmemiştir ve farklı düşünceler mevcuttur. İleri sürülen kaynaklar: Churchward'un yararlandığı ve tezini desteklediğini ileri sürdüğü kaynaklar şöyledir: Dr. William Niven'in 1921- 1923 yılları arasında keşfettiği, günümüzde Mexico Müzesi'nde bulunan 2600 tablet. Yucatan'da hazırlanmış eski bir Maya kitabı olan "Troano El Yazması". British Museum'da bulunmaktadır. Bir başka Maya kitabı olan Cortesianus Kodeksi. Bugün Madrid Ulusal Müzesi'nde bulunmaktadır. Paul Schlieman tarafından Tibet'teki bir Budist tapınağında keşfedildiği ileri sürülen "Lhassa Belgesi". Yucatan'da (Meksika) Churchward'un batan Mu kıtasının anısına inşa edilmiş olduğunu ileri sürdüğü Uxmal tapınağı'ndaki yazıtlar. Bu tapınaktaki yazıtlarda "geldiğimiz yer olan Batı ülkelerinin anısını korumak için inşa edilmiştir" ifadesi bulunmaktadır. Meksiko şehrinin 96 km. güneybatısında yer alan Xochicalo Piramiti yazıtları. Bu piramit, üzerindeki yazıtlara göre, "Batı ülkelerinin yıkımının anısına" inşa edilmiştir. Perezianus ve Dresden kodeksleri. Auguste Le Plongeon ve Brasseur de Bourbourg adlı araşturmacılar da Churchward'la aynı dönemde Mu konusunda araştırmalarda bulunmuşlardır; kimilerine göre konuyu ilk kez Le Plongeon gündeme getirmiştir. Arkeolog Egisto Roggero, baron D'Espiard de Cologne, Hans S.Santesson, J.Churchward'dan sonra konuyla ilgilenen önemli araştırmacılar arasında sayılırlar. Mu araştırmacılarına göre, Büyük Okyanus'daki, Mu kıtasından arta kalan, çoğu insanlarca meskun olmayan adalardaki devasa kalıntılar da Mu varsayımını destekler niteliktedir.

Mu uygarlığının varlığını desteklediği öne sürülen çeşitli bulgular şunlardır:

National Geographic Polinezya Adaları'nda yapılan araştırmalarda üzerinde insan yaşamayan adalardaki mağaralarda bir milyon yıllık resim ve kabartmalara rastlanmıştır. Mikronezya'nın Carolin Adaları'nda az nüfuslu yerlilerin yapamayacağı dev kalıntılara rastlanmıştır. Carolin Adaları'ndan, üzerinde az sayıda yerlinin yaşadığı Ponape Adası'nda duvarlarının yüksekliği 10 m.yi aşan bir tapınak, yontulmuş muazzam bazalt blokları ve bir piramit keşfedilmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan önce Ponape kıyılarına dalan Japon dalgıçlar, deniz dibinde mercanlarla kaplı caddeler, taş kubbeler, sütunlar, taş anıtlar, ev kalıntıları, yazılı taş levhalar ve platin tabutlar gördüklerini bildirmişler ve bir miktar platin çıkarmışlardır. Ponape bulunturları, Ponape'den fazla uzakta olmayan Nan Madol Adası'nda çoğunun ağırlığı on tona varan binlerce bazalt sütun bulunmakta, bunlardan kurulu yapı ada dışına taşıp denizaltında devam etmektedir. Nan Madol bulunturları, Paskalya Adası'nda kimileri 50 ton ağırlı-

ğında, kimileri 33m. boyunda yüzlerce dev heykel bulunmaktadır ki, adada yaşayanlarca yapılması imkansız olan bu heykellerin bazılarında bir yazıya sahip olmadıklarından yerlilerce okunamayan yazılı tabletler bulunmaktadır. A.B.D., ilk atom denizaltısı sulara açıldığında, Paskalya açıklarında deniz dibinde normal-dışı bir dağ oluşumunun saptandığını açıklamıştır. Aynı açıklama bir süre sonra Kaliforniya Üniversitesi'nden Prof.H. W. Menard'dan gelmiştir. Paskalya heykellerinin büyüklüğü Tonga Tabu Adaları'nda her biri 70 tonluk taştan oluşan bir kemer ya da anıt bulunmaktadır. Bu adalara en yakın taş sağlanabilecek yer 250 mil ötededir. Tonga Tabu,Tinian,Nan Madol, Tahiti,dev kalıntılar ve piramitler 1938'de Bruce ve Sheridan Fahrestack kardeşler Fiji Adaları'ndan Vanua Levu'da bilinmeyen harflerle kazılı 40 tonluk bir monolit buldular. Tinian Adası'nın her yerinde dörtgen tabanlı piramitler ve sütunlar bulunmaktadır. Tinian Piramidi, Batı Samoa'da, Guam Adası'nda ve Kingsmill'de piramitler bulunmaktadır. Batı Samoa piramidi, Ponape'nin 120 mil batısında Swallow Adası'nda piramitler bulunmaktadır. Pitcairn Adası'nda dev heykeller bulunmaktadır. Pitcairn heykelleri, Tahiti'nin batısındaki Cook Adaları'ndan Rarotonga ve Mangaia'da devasa taşlarla yapılmış, yaşı bilinmeyen bir taş yol bulunmaktadır. Her iki adada da taş ocağı yoktur. Marshall Adaları'nda, Kusal'da duvarlarla desteklenmiş kanallar keşfedilmiştir. Borneo'da 38.000 yıllık kumaş parçaları bulunmuştur. Cambier adasında Mısır mumyalarından daha eski mumyalar keşfedilmiştir. Rimatara'da 20 m.'lik sütunlara rastlanmıştır. Rapa'da dev kale ve heykeller bulunmaktadır. Marianne Adası'nda koni biçimli mermer sütunlar bulunmaktadır. Lele'de dev duvarlar bulunmaktadır. Kuki'de dev kalıntılar bulunmaktadır. Mu'dan yapılan göçler: Mu araştırmacılarına göre, Mu kıtasından her kıtaya göçler yapılmışsa da başlıca göçler Kuzey ve Güney Amerika'ya, Orta-Asya'ya, Mısır ve Anadolu'ya yapılmıştır. Churchward'a göre 70.000 yıl önce mevcut olan Uygur imparatorluğu Avrupa içlerine kadar uzanmaktaydı. Uygur imparatorluğu birine Churchward'un manyetik felaket adını verdiği iki büyük doğal afetle (-diğer afet dağların yükselmesidir-) darbe yemiş ve sağ kalanlar aralarında Avrupa'nın birçok kavminin de bulunduğu çeşitli ari kavimleri oluşturmuşlardır. Kimilerine göre, Mu ya da Orta-Asya kökenli bu kavimlerin hemen hemen hepsinde (yaklaşık 40 dilde) telaffuzları az çok ufak farklarla, "baba" anlamına gelen ata sözcüğü mevcuttur. Churchward Uygurlar'ın torunları olan bu kavimlerden bazıları olarak Keltler'i, Basklar'ı ve Asyalı İskitler'i sayar. Yine Churchward'a göre Osiris Mu kıtasında eğitilmiş, Atlantis'te reform yapmış, Atlantis'li bir bilge ya da peygamberdir; öğretisi sonradan "Osiris dini" adını almış olup Hermes-Thot tarafından Mısır'a getirilmiştir. ABD'nde "uyuyan peygamber" lakabıyla anılmış Edgar Cayce'in "akaşik okumalar"ına göre, Atlantis gibi Mu kıtası'nın da batmasına neden olan etken, Atlantisliler'den satanik yol mensuplarının, ellerindeki nükleer güçleri yıkıcı amaçlarla kullanmaları yüzünden yerkabuğunun dengelerini bozmalarıydı. Tahsin Mayatepek'in araştırmaları: M K. Atatürk,

1930'lu yıllarda James Churchward'un kitaplarından haberdar olur olmaz onun kitaplarını getirtmiş ve içerdiği bilgileri en kısa zamanda öğrenebilmek için bu kitapları 60 çevirmene kısım kısım taksim ederek hızla çevirtmiştir.Ardından Tahsin Mayatepek'i Meksika'ya elçi olarak göndermiştir.Meksika'da Maya kültürünü inceleyen Tahsin Mayatepek, incelemeleri sonuncunda çok sayıda sözcüğün Türk ve Maya dillerinde aynı olduğunu saptamıştı. Bu sözcüklerden biri de Türkçe'deki "tepe" sözcüğüydü (Maya dilindeki karşılığı "tepek" idi ve tepe anlamına geliyordu). Bunun üzerine M.K. Atatürk Meksika'ya elçi olarak atadığı Tahsin beyin soyadını "Mayatepek" olarak değiştirmiştir. Fakat Tahsin Mayatepek'in iki kültür arasında bulduğu ortak noktalar sözcüklerden ibaret değildi; her iki kültür arasında, Mayalar'ın ayyıldızlı davullarından, Şamanik kültüründen, kilim desenlerinden, sembollerinden tüy takma alışkanlıklarına kadar pek çok ortak nokta mevcuttu. Tahsin Mayatepek, çalışmalarını belge ve fotoğraflarla 3 ciltlik bir defter halinde toplayarak Atatürk'e gönderdi. Bunların ikisi 1970'lere kadar TDK kütüphanesinde bulunuyordu (No:57-56) Üçüncü defter kayıptır. Bu defterlerde dini tören, ibadet ve tapınaklarda da benzerlikler bulunduğu belirtiliyordu. Pek çok dilde ortak bir sözcük:Kimi araştırmacılara göre Türkçe'de "baba" anlamına gelen ata sözcüğünün az çok ufak söyleniş farklarıyla dünyanın farklı kıtalarında yaşayan kavimlerin dillerinde bulunması ve bunların hepsinde yine "baba" anlamına gelmesi, bütün bu kavimlerin geçmişte ortak bir kökeni olduklarını ortaya koymaktadır.

XI **Güneş**: Güneş, mitolojileri gök cisimlerinden kaynaklanan çok tanrılı uygarlıklarada Baş Tanrı, bazılarında ise (gök) olan baş tanrıdan sonra gelen tanrılar arasında tapınılan bir gök cismi olmuştur. Güneş için seçilen sembollerin, çiçek olarak daha çok, kırızantem, lotüs, turnusol (ay çiçeği) hayvan olaraksa, kartal, geyik ve aslan olduğunu görüyoruz. Madenler içinde ise "Madenlerin güneşi" olarak adlandırılan altın başlıbaşına güneşin bir simgsi olmuştur. Güneş, canlı yaratığın olduğu gibi, göğünde kalbidir. Ama tam tepe noktasına (zenit) gelince, dünyayı gören göz olur. Gönderdiği ışınlar (bilinçli bilgiyi gösterdiğinde) güneş bir kozmik akıl olur.

XII **Işık**: Kaynağı daima yanıcı bir şey, bir ateş olmasına karşın, onun gibi acı ve ızdırap verici değil, aksine sevilen ve istenen bir olgudur. Hıristiyan ve islami geleneklerde ilahiliğin olduğu kadar, ilmin (bilimin) ve kültürün de sembolü oluşunu sürdürmektedir. Kuran, "Tanrı göklerin ve yeryüzünün ışığıdır" der. ısa ise çok defa "Ben dünyanın ışığıyım" demiştir. Bu bakımdan ikonografide Kutsal ruh (Ruh'ül Kudüs) gökten inen bir ışık şeklinde sembolize edilir. ıslamda bu ışığa nur denilmektedir. Nur sözcüğü parlak ışık, sevimli ve mübarek sayılan bazı anlamların yerine kullanılır. Gözümün nuru, göz nuru dökmek, nur yüzlü... deyimlerinde olduğu gibi.Çeşitli kültür evrelerinde bazı fügürler de, etrafına ışık yayan bir hale (ayla) içinde gösterilmişlerdir. Bu ışınların yayıldığı merkez bir peyganber, aziz, bir kahraman veya dahi kişi olabilmekte ve ondan yayılan bu

ışınlar etraftakilerin üstüne yayılmaktadır. Bu ışınlar çoğu kez bir bereket olduğu kadar, diğer maddi veya manevi anlamı olan bi başka etkiyide simgeler. Işın yayan bir kişi veya cisimlerin güneşle akrabalığı olduğu kabul edilir. Ancak bu ışıklar, dini açıdan, onu almak isteyenleri veya almaları gerekli olanları, niyet eğilim veya yeteneklerine göre "yansıtır, tepkilerini güçlendirir veya tam tersine, onları yakar, kurutur etkisiz kılar" şeklinde uyarıda bulunulur Kaynak:Necmeddin Ersoy, "Görünenden görünmeyene semboller"

XIII **İnisiyasyon**: İnitiatio, Erginlenme, İnsnalığın fikirsel tarihi boyunca oluşan eski geleneklerin (tradisyonların) devamını sağlayan ezoterik (gizli, batını) bilgi, bu bilgileri öğreten merkezlere bağlanılmadan onlara tabi olmadan öğrenilemezdi. Ancak mezhebe dahil olanlara verilen bu bilgi Ezoteriklik (içreklik) esasıyla bilinenlerin herkese açıklanmamasını gerektiridi. Bu anlamda bir çok şey gizli tutulur, gizli tutulan şeylerin açıklandığı sınırlı sayıdaki kimselere de inisiye (başlayan, mürit) denirdi. İnisiyeyei yetiştiren, inisiyatöre de başlatan, üstad, mürşit , klavuz gibi isimler verilir idi. Bir inisiyatörün mürşidi, şeyhi Ya da büyük üstadı kontlolü altında geçirdikleri tek tek imtihanların sonunda bireylerin kendi ruhlarında yaşadıkları hakikatlerin tümü inisiyasyon adı altında anılmaktadır. Sanıldığı gibi sadece,bazı sırların öğretilmesinde uygulanan törenler değildir. İnisiyasyonda üç ana konu vardır: Yaradan,İnsan, Doğa ve bunların arasındaki ilişkilerin derece ve vasıfları. Ruhculuk, bu ezoterik bilgilerin temelini açıkça anlatmak durumunda olan, bu yolda devamlı olarak araştırma yapan bir hakikat yoludur. Ruhçulukta inisiyasyoan gerek yoktur, zira o bir ilimdir.

XIV **Hermetizm**: Simyacıların büyüyle ilgili öğretilerinden yana olanlar, Hermes Tirismegistor'un simyacılığın babası olduğunu söylerler. "Hermetik bilim" sözü buradan gelir. Bu bilim büyük eser'le ilgili bilgilerin tümüne uygulanmıştır. Buna göre tabiatta her şey tuz, kükürt ve civadan meydana gelir. Hermetizm madenlerin birbirine dönüşümünü ve evrensel hekimliği konu edinir. Her çeşit hastalık, bu üç madde arasındaki dengenin bozulmasından ileri geldiğine göre, Hermetizme bağlı olan kişinin bu dengeyi sağlayacak bir ilaç bulması gerekir. Yeniçağ ile birlikte hermetizim daha çok gizcilik ve büyücülük anlamı kazanmıştır.

XV **Simya:** Doğa üstü kozmolojiyle pratik kimyasal deneyleri birleştiren bir ortaçağ Felsefesi. Birbirinden ayrı olarak El en dönemi Mısır'ında ve eski Çin'de ortaya çıkan Simya, Avrupa ve İslam alemninde 1500 yıldan fazla bir süre meşru ve kabul gören bir felsefe dalı olarak varlığını sürdürmüştür. Pratik yönleriyle mdren Kimyanın öncüsüdür. Dünya görüşlerini Aristo fiziğine dayandıran simyacılar, fiziki dünyada mevcut bütün maddelerin ondan türetilebileceğine inandıkları, birincil maddeyi (prima materia) diğer maddelerden soyutlayarak elde etmeye çalışmışlardır. Rönesans döneminde simya alanında Neoplatonik ve kabalist etkiler güçlü olarak görülmüş ve doğaüstü benzerli ve yakınlaşmalara dayalı misti bir yaklaşım giderek daha fazla su yüzüne çıkmıştır. Pratikte simyacılar şu üç şeyi elde etmeye

çalışmışlardır. Hayat iksirini, evrensel ve her derde deva ilacı ve en bilinen amaçları olan metalleri altına çevirmenin yolunu bulmaktır. Kaynak: Alternatif Düşünceler Sözküğü, Edisyon: Seyit N. Erkal, İ san Yayınları İstanbul 2001

XVI **Cin:** Cin kelimesinin en belirgin manası *"örtülü"* ve *"gizli"* demektir. Bu da Cin'in duyu organlarından gizlenen bir varlık olduğunu ortaya koymaktadır. Tanınmayan, bilinmeyen varlık olarak da tercüme edilebilir. Terim olarak ise, duyularla idrak edilemeyen, insanlar gibi şuur ve iradeye sahip bulunan varlık türü anlamına gelmektedir.

Metapsişik bilgilere göre *"cin"* ismi verilen varlıklar ikinci boyutun varlıklarıdır. Üçüncü boyutun varlıkları olan bizlerin daha altındaki bir boyuta ait varlıklardır. Farklı frekansların varlıkları olmamız nedeniyle onlarla herhangi bir bilgi alışverişinde bulunmamız söz konusu değildir. Kur'an-ı Kerim insanların haricindeki farklı varlıkların tümüne birden *"cin"* tabirini kullanmıştır. Örneğin bedensiz bazı varlıklar için de yine aynı tabir kullanılmıştır. Kaynak: Ergun CANDAN, Kur'an-ı Kerim'in Gizli Öğretisi, Sınırötesi Yayınları

XVII **Benben**: Eskiler tarafından Gökten düşen tohum adıyla anılan kutsal Taş ya da taşlar, Piramit Metinleri'nin ilk çevirmeni Kurt Sethe Benben Taşı'nı Yunanlıların ve Suriyelilerin kutsal konik taşlarıyla, "Onfolos" ya da "Baetilos" la özdeş tutmaktadır. Bu terimler tarihçiler tarafından kozmik niteliklere sahip kutsal taşlar için kullanılmaktadır. Ayrıca Benben Taşı'nın piramit yapıcıları tarafından çok değerli bir relik sayıldığını da belirtmek gerekmektedir.

XVIII **Cevher**: Nitelik, bir şeyin yapıldığı madde, esas, çekirdek, tohum, en mükemmel, seçkin ... Kendiliğinden olan, kendi kendine kaim olan, olaylara taban teşkil edip olayların kendisine dayandığı tek ezeli ve sonsuz olan Biricik gerekli ve zorunlu olan şey... kendinden olan şey, sabit gerçeklik, kendi kendine olan şey. Dekart; Var olmak için kendinden başka Hiçbir şeyin var olmasına muhtaç olmayan bir şey, böyle olan sadece Tanrıdır demiştir. Spinoza; kendiliğinden ve kendisi için var olandır bu kavramın meydana gelmesi için başka kavrama ihtiyaç yoktur. demiştir. Ruh, bir öz-cevherdir.

XIX **Pre-Animizm**: evrenin dünyanın canlı olduğuna inanan canlıcılık tebir etiğimiz animizm öncesi soluk nefes hayat anlamlarını taşıyan henüz ifadelendirilmemiş canlı cansız ayrımının henüz yapılmamadığı ruhaniyet döneminin ifade ediliş biçimi.

XX **Aşkın**: Aşkınlık: Görülen, bilinen, yaşanılan, deneyimsel dünyanın ötesine geçerek, ya da deyiş yerindeyse üstüne çıkarak bir çeşit aşkın bir dünyayla buluşmanın ruh haliyle yazılmış sanat-edebiyat eserlerini nitelemek için kullanılan bir terimdir. Sanatçının kendini aşma durumudur. İyi sanat eserleri, çoğu zaman 'alıcı'sına da, bu aşkınlığı yaşatır. Transandantal. Felsefede özellikle dini düşünce akımları arasında bir düşünce biçimi olarak belirmiş ve bilinen dünyanın dışında var olan tanrısal gücün dünya üzerindeki etkisinin ifadesinde çokça kullanılmıştır. Bir diğer ifadeyle Aşkın düşünce; dünyaya bir

nevi dünya dışından bakabilme yetisi olarak ta düşünülebilir.

XXI **21**: Mükemmellikle bağlantılıdır çünkü kutsal 7 ve 3'ün çarpımıdır.

XXII Bilindiği gibi, Hırıstiyan sanatında, kompozisyonların üst kısımlarında bulunan iç içe daireler gökyüzünü ya da bazen cenneti temsil eder ve Tanrı Baba ya da İsa da bu dairelerin içinde betimlenir.

XXIII **Sirenler**: Deniz kızları olarak bilinen yarı balık yarı insan mitolojik deniz canlıları olup çıkardıkları güçlü ses ile denizcilerin çıldırmalarının neden olan kültürlere göre iyi veya kötü kişiliklere bürünen varlıklardır. Bu canlılar günümüzde kent acillerinin uyarı sesi olan siren, bu mitolojik yaratıkların sesinden esinlenerek verilmiştir.

XXIV **Altın Oran**: Doğada sayısız canlının ve cansızın şeklinde ve yapısında bulunan özel bir orandır. Doğada bir bütünün parçaları arasında gözlemlenen, yüzyıllarca sanat ve mimaride uygulanmış, uyum açısından en yetkin boyutları verdiği sanılan geometrik ve sayısal bir oran bağıntısıdır. Doğada en belirgin örneklerine insan vücudunda, deniz kabuklularında ve ağaç dallarında rastlanır. Platon'a göre kozmik fiziğin anahtarı bu orandır. Altın oranı bir dikdörtgenin boyunun enine olan "en estetik" oranı olarak tanımlayanlar da vardır. Eski Mısırlılar ve Yunanlılar tarafından keşfedilmiş, mimaride ve sanatta kullanılmıştır. Göze çok hoş gelen bir orandır.

Altın Oran; CB / AC = AB / CB = 1.618; bu oranın değeri her ölçü için 1.618 dir.

Bir doğru parçasının (AB) Altın Oran'a uygun biçimde iki parçaya bölünmesi gerektiğinde, bu doğru öyle bir noktadan (C) bölünmelidir ki; küçük parçanın (AC) büyük parçaya (CB) oranı, büyük parçanın (CB) bütün doğruya (AB)oranına eşit olsun. Altın Oran, pi (π) gibi irrasyonel bir sayıdır ve ondalık sistemde yazılışı; 1.618033988749894... dür. (noktadan sonraki ilk 15 basamak). Bu oranın kısaca gösterimi: olur. Altın Oranın ifade edilmesi için kullanılan sembol, PHI yani Φ'dir

XXV **1'in Sembolik Anlamı**: Geometrik olarak noktayı temsil eden bir, Pisagorcular ve onların etkisindeki düşünürler tarafından gerçek bir sayı olarak kabul edilmezdi. 1 sayı değildir, fakat bir üretici veya "ana" dır. Diğer bütün sayıların başlangıcı ve temelidir. 1 sayıların ilk türeticisi ve tek sayı olmakla birlikte hem erkek hem de dişi olarak değerlendirilir, Bir aslı Bir'in, bir ikincisi tanrının, iki kutba ayrılmamış varoluşun sembolüdür. Tüm dinlerde Tanrının sembolü ve sayısı olarak kabul görmüştür. Tanrının ideal sembolüdür, çünkü tanrı manadır ve böyle olduğunda çokluk içinde görünmeye mecbur olan maddi niteliklerle ilgisi yoktur. Bu şekilde 1'in zıddı yoktur ve görünüşte tanrıya zıd düşen olumsuz ilke bile sonunda iptal edilir veya Birlik'le bütünleşir. 1 olarak Tanrı da kendi varlığında tek olan Bir kadar Mutlak Bir'dir.

XXVI **7'nin Sembolik Anlamı**: Tanrı ile dünyayı birleştiren sayı olarak tanınır. Yedinin yerle göğü birleştiren bir sayı olduğuda söylebenilinir. Bu anlamda dört dünyanın temel yönleri üç ise gök'le bağlantı-

lıdır. 7 aynı zamanda Güneş'e ait olup Erkek cinsiyete sahip bir sayıdır. tarihte mitolojide ve kutsal kitapların çoğunda yer alan bir sembolik değere de sahiptir.

XXVII **Yüzük**: Sembolizmde önemli bir yere sahiptir. Evlilik yüzüğünü ilk defa eski mısır prensesi Nefertiti takmıştır...o yıllardaki tıbbın ne kadar ilerde olduğu ayrı bir tartışma konusudur ama yüzyıllar sonra anlaşılmıştır ki direk kalbe giden tek damar evlilik yüzüğünü taktığımız parmaktadır.. Başka hiç bir parmağımızdan direk kalbe giden bir damar yoktur... Yüzük takmak milattan öncelere dayanmaktadır. Eski inanışlara göre koluna, eline, bileğine, boynuna metal takmanın tüm kötülüklerden uzaklaştıracağına inanılırdı. Zamanla takı insanlarda güzelliğin simgesi halini aldı. İnanışlara göre, kadın ve erkek bir elmanın iki yarısı gibidir. Kadın ve erkeğin bir arada olması tam bir insanı yansıtır. Sevgi ve aşk ta aynı şekildedir. Bu nedenledir ki insanlar tarih öncesi dönemlerden bu yana birlikteliklerini bir şekilde dışa yansıtmışlardır. Tarihe geri dönüş yapıldığında kadınlar her zaman erkekler için en değerli varlıklar olarak nitelendirilmiştir. Bazen kadınlar için savaşlar bile tarihte çıkmıştır. Yüzüğün tarihi ip ve ketenin bağlanma şeklinde çıktığı rivayetler arasında yer almıştır. Erkekler, sahiplendikleri kadınların başka birisine kaçmasını önlemek için keten ya da sazdan örülmüş ip ya da deri kullanırdı. Erkek bu ipi ilk olarak kadının ayaklarına ve ellerine bağlayıp kaçmasını engellermiş, kaçmayacağını düşünmeye başladığı zaman ayaklarındaki bağı çözermiş. Kaçmayacağına emin olunca da ellerini çözüp sadece parmağına bağlarmış... Böylelikle örgülü ip parmağa geçince yüzük olur. Tarım ve kırsal alanlarda bu böyle olurken bir başka iddiaya göre; yüzük yaklaşık 4.800 yıllık, Eski Mısır'a dayanan bir tarihe sahip. Yüzüğün atası olarak Eski Mısır'da uygulanan kenevir türü bitkilere yüzük şeklinin verilmesi yer almaktadır. Yüzüğün niteliği, doğaüstü güçlere ve ölümsüz aşka bağlanıyordu. Bu, aynı zamanda eski toplumlarda büyük önemi olan güneşin ve ayın şekli idi ve bir olmanın sembolüydü. Romalılar yüzük malzemesi olarak bitki yerine güç ve kalıcılığın sembolü olan demiri kullanmaya başladılar. Bu aşamada evlilik sembolü yüzük, sadece kadınlar tarafından takılan, bir anlamda kocalarının mülkiyetinin göstergesi olma amacı taşıyan birer nişane idi. Hem Romalılar, hem de Mısırlılar yüzüğü sol ellerinin dördüncü parmağına takıyorlardı. parmakta yumuşak metal fazla aşınmıyor ve parmağa da fazla zarar vermiyordu. Daha sonraları yüzükler şekiller almaya başladı. Eğimleri bol, sarmal vb.. Bu yüzükler ilk olarak yaklaşık 2.000 sene önce Asya'da ortaya çıkıp, ilk ticaret yolları ile daha çok evlilik amaçlı kullanıldıkları Orta Asya'ya geldi. Özellikle sultanlar ve şeyhler tarafından, bütün eşlerinin sadakatlerinin güvencesi olarak takılırdı. Bu dönemlerden sonra yüzükleri ve üzerindeki taşların özel güçleri olduğuna inanılmaya başlandı. Bu inanış Avrupa'ya da yayıldı. Türklerin müslümanlıktan önce "zerduşi" yani ateşe inandıkları dönemlerde ise yüzüklerin özel güçleri ve insanı koruduğuna inanılmaya başlandı. Sihir yapanlar çoğulukla

metal ve taşlı yüzükler kullanmaya başlamışlardır. Özellikle aşk büyüsü yapan Avrupa'lı büyücüler, özel istedikleri taşları seven veya sevilmesi istenenlerin parmaklarına yüzükleri takılmasını istemişlerdir.

XXVIII **Agni**: Onu doğuran ışın gibi, ışıkla (ya da nurlu) bir ilke olarak tasavvur edilir. Ateş de edilgin öğe olan suya kıyasla etkin öğe olarak kabul edilir. Swastika'nın ortasındaki Agni, aynı zamanda hıristiyan simgeciliğindeki dört ırmağın kaynağındaki kuzudur. İnsan ve Vedenta'ya göre oluşumu 3bl Dante'nin batiniliği 4bl.Alem'in Meliki 9 bl.

XXIX **Esir**: Duyularla algılanmayan, atmosferin ötesindeki uzayı dolduran süptil madde. Eski Yunanlılar'a göre, içinde yoğun kürenin bulunduğu maddenin özü. Bütün evreni ve atomlar arasınıda dolduran tartılamayan bir cevher. BU süptil (seyyal) maddeden, tartılamayan cevherden yapılmış olduğu varsayılan bir tür koruyucu alan.

XXX **Axis-mundi:** Din ve mitolojilerde dünya merkezi ve/veya cennet ve yeryüzü arasındaki bağlantı. Kutbi ve coğrafi kutup gibi, dört pusula yönlere karşılayan gökyüzü ve yeryüzü arasındaki bağlantı bir noktayı ifade eden sanal bir eksen. Bu noktalar kutsalın tezahür ettiği, yüksek ve düşük alemlere arasında seyahat ve yazışmaların yapıldığına inanılan noktalardır. omphaloslu (göbek), Ya da dünyanın başlangıç noktaları olarak da kabul görür.

Sembolik görüntüleri ise dişil ve eril olabilir. Bu, doğal bir nesne (bir dağ, bir ağaç, asma, sap, duman veya yangın bir sütun) şeklinde veya insan üretimi bir ürün (bir kule, bir merdiven, bir haç, bir çan kulesi, bir ip, bir totem, bir sütun, sivri). Cennete olan yakınlığıyla anılan (dikilitaş, minare, deniz feneri, gökdelen) başta dinî olmak üzere (sunak, tapınak tepesi, kilise) semboller taşımaktadır)

XXXI **Rölik**: Hıristiyanlıkta aziz ve azizelerden kalan kemik ya da dğer eşyalara verilen ortak isim.

XXXII **Terra Mater**: (Tellus) Yunan mitolojisinde tanrıların yaratıcısı olarak bilinir. Terra Mater ve Tellus Mater latincede Toprak Ana anlamına gelir. Bazı dilbilimciler Hint-Avrupa dillerinde Terra ve Tellus kelimelerinin formüllü olarak "Tersa Tellus" yani "kuru toprak" anlamına geldiğine inanmaktadırlar. Eğer bu gerçekse, Tellus kelimesinin tarihi daha eski olması gerekir. Oxford Klasik Sözlüğü'ne göre Terra, elementi (dört ana element, toprak, hava, su ve ateş) simgelemektedir. Tellus'u ise yeryüzünün koruyucu tanrısı ve yerkürenin bir uzantısı olarak ifade etmektedir .Ayrıca Yunan mitolojisindeki Gaia ya karşılık gelir.

XXXIII **Barak**: Türk mitolojisinde Kökek kut soyundan gelenler anlamında gökten inmiş bir ısrkada işeret etmektedir bu bakımdan ayrı bir inceleme konusua olabilecek bu ve bu nevi söylenceler türk mitolojisinde çok zengin motifler olarak karşımıza çıkmaktadır.

XXXIV POPÜLER KÜLTÜRDE LEY HATLARI

Popüler kültürde örneğin çizgiromanlarda ve bilgisayar oyunlarında ley akışlarına sık sık değiniliyor. Atlantis / Martin Mystére'nin, "Dünyanın Sınırındaki Ev" öyküsünde, böyle bir kesişim noktasına kurulan çok özel bir iç mimarisi olan evin, insanları bir noktadan bir noktaya, hatta bir boyuttan diğerine ışınlamaya muktedir olduğu bile idda edildi. Stephen King ünlü Kara Kule serisinde kahramanlarının IŞIN'ı ve Yolu takip ettiğin anlatmıştı. Bu çizgiler dünya boyunca gittiği gibi paralel evrenlerdeki dünyalara ve tüm zamanlara ulaşıyor ve herşeyin merkezindeki Kara Kule'de birleşiyordu. Bunun için Kara Kule aynı zamanda müthiş bir güldü. Kırmızı insanı ruhani coşkuyla ve yaşamla dolduran tek bir güldü. Kitabın eksenini oluşturan Işın'ı yıkmaya çalışan bir kırıcı grubu tüm kötülükleri ile zaman ve uzay dengesini bozmaya çalışıyorlardı. Anlatılan olayların ortak yönü ise gezegenimizin içinde ve üstünde bir spiral akışla dönen esneyen kilometrelerce uzanan bu akışların akapunktur biliminde insanın üzerinde bulunduğu gösterilen enerji çukurları nehirleri, tepeleri gibi bölgelerinin olması. Bu yönüyle insan yeryüzünün bir kopyası. LOST dizisinin 5. sezonu ile birlikte bazı evrensel ve binlerce yıllık bilgilere göndermeler de yapıldı. Örneğin Adanın yerini bulmak isteyen ekip uzman bir bayana gider. Özel bir odada sallanan çok büyük bir sarkaç ipin ucunda dönmektedir. Kadın, ada ile bu odanın aynı enerji hattı üzerinde olduğunu ve bağlı olduğu enerji hattı aracılığı ile yerinin bulunması için formüllerle hesaplama yapıldığını anlatır. Carlos Castaneda, bir gün daracık bir mağarada üstadı Don Juan Matus tarafından yüksek bir görüş gücüne yükseltilir ve birdenbire saç örgüsü gibi ışıl ışıl ve devasa boyutlarda akışları görür. Dünyayı saran hatta oluşturan bu örgü hem yaşam taşımakta hem canlı farkındalık ve algıyı taşımaktaydı. tüm canlılar farklı enerji örgülerine bağlıydı ve dünya devasa bir enerji ağıydı...

XXXV **Finisterre**: Latincede "yeryüzünün sonu"

XXXVI Hristiyanlıkta Hz. İsa'nın ilahi kudretle bâkireden babasız olarak yaratıldığına inanır. Bununla beraber inciller O'nu Hz Davud ve Hz. İbrahim'in soyundan çıkarmak için, Yusuf adlı manevi babasını zikrederler.

DİPNOTLAR

1 BRATTON Prf. Dr. Fred Gladstone "Yakın Doğu Mitolojisi" Türkçesi: Nejat Muallimoğlu, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 1995

2 MALİNOWSKİ B. "Büyü Bilim ve Din" Türkçesi: Saadet Özkal, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1990

3 ROSENBERG Donna, "Dünya Mitolojisi, Büyük Destanlar ve Söylenler Antolojisi" Türkçesi: Koray Akten, Erdal Cengiz, Atıl Ulaş Cüce, Kudret Emiroğlu, Tuluğ Kenanoğlu, Tahir Kocayiğit, Erhan Kuzhan, Bengü Odabaşı, İmge Yayıevi, Ankara 1998

4 MALİNOWSKİ B. "Büyü Bilim ve Din" Türkçesi: Saadet Özkal, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1990

5 BİLİM VE TEKNİK DERGİSİ Sayı 324 s.37

6 ARMSTRONG Karen, "Tanrı'nın Tarihi, İbrahimden Günümüze 4000 Yıllık Tanrı Arayışı" Türkçesi: Oktay Özel, Hamide Koyukan, Kudret Emiroğlu, Ayraç Yayınevi, Ankara 1998

7 BİLİM VE TEKNİK DERGİSİ Sayı 324 s.37

8 BİLİM VE TEKNİK DERGİSİ Sayı 324 s.37

9 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991

10 BABAROĞLU Metin, "Batıni Gelenek" Ayna Yayınevi, İstanbul 2002

11 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991

12 AĞCABAY Murat İrfan, "Ataların İlk Yaşam sanatı Taklit" Hayalet gemi Dergisi, Mart-Nisan, 2002

13 ELİADE Mircea, "Kutsal ve Dindışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991

14 AĞCABAY Murat İrfan, "Ataların İlk Yaşam sanatı Taklit" Hayalet gemi Dergisi, Mart-Nisan, 2002

15 RİZZİ Giorgio Angela Livraga, ULTRA Magazin Dergisi, Kasım 1993 sayı 17

16 DÖNİKEN Erich von, "Tanrıların Şoku" Türkçesi: Esat Mermi Erendor, Cep Kitapları, İstanbul, 1993

17 AĞCABAY Murat İrfan, "Yanılgılarla Dolu Tarih" 01/05-06-07/1998 Dostology sayı:1

18 SALTUK Secda, "Arkeoloji Sözlüğü" İnkilap Kitapevi, İstanbul, 1997

19 TOMPKİNS Peter, "Secrets Of The Great Piramid" Penguın Books, England, 1978

20 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994

21 TOMPKİNS Peter, "Secrets Of The Great Piramid" Penguın Books, England, 1978

22 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
23 TOMPKİNS Peter, "Secrets Of The Great Piramid" Penguın Books, England, 1978
24 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
25 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
26 TANJU Haluk Cemil, "İnanç Kur'an ve Mistizm" Bayrak Yayıncılık, İstanbul 1986
27 GENER Cihangir, "Ezoterik Batını Doktirinler Tarihi" Gece Yayınları, Ankara 1994
28 GENER Cihangir, "Ezoterik Batını Doktirinler Tarihi" Gece Yayınları, Ankara 1994
29 CİZİRİ Şerefxan, "Anadolu, Mezopotamya Tarih ve Uygarlık" Dorık Yayımcılık, Ankara 1997
30 SONTESSON Hans Stephan, "Batık Ülke Mu Uygarlığı" Ruh ve Madde Yayınları, İstanbul, 1989
31 GENER Cihangir, "Ezoterik Batını Doktirinler Tarihi" Gece Yayınları, Ankara 1994
32 ERHAT Azra, "Mitoloji Sözlüğü" Remzi Kitapevi, İstanbul, 1997
33 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
34 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
35 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
36 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
37 ANTMEN Aykut Osman, Spectra Grubu Araştırma Bülteni
38 ANTMEN Aykut Osman, Spectra Grubu Araştırma Bülteni
39 ÖZBAY Etcümend Melih, "İstanbul Palavrası" Çaba Yayınları, İstanbul, 1988
40 HARMANKAYA Savaş, İst. Ün. Ed. Fak.Prehistorya Ana Bilim Dalı Ders notları
41 ÖZBAY Etcümend Melih, "İstanbul Palavrası" Çaba Yayınları, İstanbul, 1988
42 ÖZBUDUN Sibel, Virgül Dergisi Ekim 1997
43 GENER Cihangir, "Ezoterik Batını Doktirinler Tarihi" Gece Yayınları, Ankara 1994
44 ÖZBUDUN Sibel, Virgül Dergisi Ekim 1997
45 SONTESSON Hans Stephan, "Batık Ülke Mu Uygarlığı" Ruh ve Madde Yayınları, İstanbul, 1989
46 GENER Cihangir, "Ezoterik Batını Doktirinler Tarihi" Gece Yayınları, Ankara 1994
47 MENEMENCİOĞLU Kemal, Hazırlayan

48 GENER Cihangir, "Ezoterik Batını Doktirinler Tarihi" Gece Yayınları, Ankara 1994
49 GENER Cihangir, "Ezoterik Batını Doktirinler Tarihi" Gece Yayınları, Ankara 1994
50 ANTMEN Aykut Osman, Spectra Grubu Araştırma Bülteni
51 ALTUNAY Erhan, Sohbetleri
52 GENER Cihangir, "Ezoterik Batını Doktirinler Tarihi" Gece Yayınları, Ankara 1994
53 ALTUNAY Erhan, Sohbetleri
54 Yeni Yüksektepe Dergisi, İstanbul, 1995
55 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
56 HAMİLTON Janet, HAMİLTON Bernard, BAYSAL Barış, "Bizanslı Heretiklerin Tarihi, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2010
57 RİZZİ Giorgio Angela Livraga, Yeni Yüksektepe Dergisi, İstanbuli 1995
58 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
59 BAUVAL Robert, GİLBERT Adrian, "Tanrıların Evi Orion'da" Türkçesi: Belkıs Çorakçı, Miliyet Yayınları, İstanbul 1996
60 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
61 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
62 TECİMER Ömer, "Gül Haç" Plan B, İstanbul 2.baskı 2004
63 BOBAROĞLU Metin, "Batını Gelenek, Hermetik ve Sanskrit Öğretiler" Ayna Yayınevi, İstanbul 2002
64 GYLLIUS Petrus, "İstanbul'un Tarihi Eserleri" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Eren Yayıncılık, İstanbul 1997
65 AĞCABAY Murat İrfan, Ultra Magazin Dergisi, Dünyanın Merkezi İstanbul, 1994
66 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
67 GYLLIUS Petrus, "İstanbul'un Tarihi Eserleri" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Eren Yayıncılık, İstanbul 1997
68 CLARI Robert de, "İstanbul'un Zaptı 1204" Türkçasi: Prof. Dr. Beynun Akyavaş, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1994
69 GYLLIUS Petrus, "İstanbul'un Tarihi Eserleri" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Eren Yayıncılık, İstanbul, 1997
70 BAYLADI Derman, "İstanbul'un Yüreğinde Tarihe Yolculuk, Anıtlar-Olyalar-Efsaneler" Say Yayınları, İstanbul 1997
71 YÜCEL Erdem, Arkitekt, mimarlık şehircilik truzim dergisi, 322/2/1966
72 AĞCABAY Murat İrfan, Ultra Magazin Dergisi, Dünyanın

Merkezi İstanbul

73 YÜCEL Erdem, Arkitekt, Mimarlık Şehircilik Turizm Dergisi, 322/2/1966

74 YÜCEL Erdem, Arkitekt, Mimarlık Şehircilik Turizm Dergisi, 322/2/1966

75 DUMAN Dr. Mustafa, "İstanbul Efsaneleri" Yeyamola Yayınları, İstanbul 2010

76 AĞCABAY Murat İrfan, Ultra Magazin Dergisi, Dünyanın Merkezi İstanbul, 1994

77 DUMAN Dr. Mustafa, "İstanbul Efsaneleri" Yeyamola Yayınları, İstanbul 2010

78 YÜCEL Erdem, Arkitekt, Mimarlık Şehircilik Turizm Dergisi, 322/2/1966

79 Tarih, Hayat Mecmuası sayı 4 Mayıs 1968

80 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul 1993

81 GYLLIUS Petrus, "İstanbul'un Tarihi Eserleri" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Eren Yayıncılık, İstanbul 1997

82 Epigraphic Sources for Early Greek Writing [Phokian Script: The Serpent Column]
The Atmeidan, or Hippodrome in Constantinople The Plataian Tripod and The Serpentine Column [Brunilde Sismondo Ridgway] American Journal of Archaeology©1977

83 YÖNDEMLİ Prof. Dr. Fuat, "Tarih Öncesinden Günümüze Yılan" Piramit Yayıncılık, Ankara, 2004

84 GYLLIUS Petrus, "İstanbul'un Tarihi Eserleri" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Eren Yayıncılık, İstanbul 1997

85 GYLLIUS Petrus, "İstanbul'un Tarihi Eserleri" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Eren Yayıncılık, İstanbul 1997

86 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul, 1993

87 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul, 1993

88 Bilim Teknik Dergisi - Sayı 326

89 KILIŞLIOĞLU Safa, ARAZ Nezihe, DEVRİM Hakkı, "Meydan Larousse" Meydan Yayınevi, Beşinci Cilt, İstanbul, 1990

90 ERSOY Necmettin "Görünenden Görünmeyene Semboller" ISBN 975-95540-0-3,İstanbul 1990

91 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul 1993

92 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991

93 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul 1993

94 AĞCABAY Murat İrfan, Ultra Magazin Dergisi, Dünyanın Merkezi İstanbul sayı19

95 GUENON Rene, "Yatay ve Dikey Boyutların Sembolizmi" Türkçesi: Fevzi Topaçoğlu, İnsan Yayınları, İstanbul 2001
96 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul 1993
97 İstanbul Ansiklopedisi cilt 5
98 İstanbul Ansiklopedisi cilt 5
99 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991
100 SCHİMMEL Annemarie, "Tanrı'nın Yeryüzündeki İşaretleri" Türkçesi: Ekrem Demirli, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2004
101 SCHİMMEL Annemarie, "Tanrı'nın Yeryüzündeki İşaretleri" Türkçesi: Ekrem Demirli, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2004
102 SCHİMMEL Annemarie, "Tanrı'nın Yeryüzündeki İşaretleri" Türkçesi: Ekrem Demirli, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2004
103 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991
104 BAUVAL Robert, GİLBERT Adrian, "Tanrıların Evi Orion'da" Türkçesi: Belkıs Çorakçı, Miliyet Yayınları, İstanbul 1996
105 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991
106 ERSOY Necmettin "Görünenden Görünmeyene Semboller" ISBN 975-95540-0-3,İstanbul 1990
107 ERSOY Necmettin "Görünenden Görünmeyene Semboller" ISBN 975-95540-0-3,İstanbul 1990
108 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991
109 ERSOY Necmettin, "Semboller ve Yorumları Bölüm I-II" Zafer Matbası, İstanbul 200
110 ERSOY Necmettin, "Semboller ve Yorumları Bölüm I-II" Zafer Matbası, İstanbul 200
111 ERSOY Necmettin "Görünenden Görünmeyene Semboller" ISBN 975-95540-0-3,İstanbul 1990
112 AKYÜREK Engin, "Bizans'ta sanat ve Ritüel" Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1996
113 SÜMER Faruk, "Oguzlar Türkmenler" Nisan 1965 3. baskı Ana Yayınevi Ağustos 1980
114 SEVGİN Erdoğan, hayat tarih Macmuası, Sayı 9 Ekim 1966
115 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul 1993
116 Bilinmeyen Ansiklopedisi 1. Cilt
117 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
118 BERGİL Mehmet Suat, "Altın Oran" Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2. basım, İstanbul, 1993
119 BERGİL Mehmet Suat, "Altın Oran" Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2. basım, İstanbul, 1993

120 Vikipediya Sanal Ansiklopedi ilgili başlık
121 MALCHİZEDEK Drunvalo, "Yaşam Çiçeğinin Unutulmuş Sırrı I." Türkçesi: Sibel Malkoç, Gülgün Selçuk, Ovvo Yayınları, İstanbul 2004
122 Bilinmeyen Ansiklopedisi 1. Cilt
123 Arı Sütü Dünyası: http://www.arisutu.net , 2010
124 TÜRKOĞLU Sabahattin, "Ayasofya'nın Öyküsü" Yazıcı Yayınevi, İzmir 2002
125 ÖZBAY Ercüment Melih, "İstanbul Arkeologyasından Serpintiler" Labris Yayievi, İstanbul, 1991
126 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
127 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
128 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
129 GIBBON Edward, "Bizans" Türkçesi: Asım Baltacıgil, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1994
130 PROKOPIOS,"Yapılar" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1994
131 PROKOPIOS,"Yapılar" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1994
132 ERSOY Necmettin "Görünenden Görünmeyene Semboller" ISBN 975-95540-0-3,İstanbul 1990
133 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991
134 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
135 RİFAT Samih, İstanbul Dergisi
136 Bilinmeyen Ansiklopedisi Cilt 1
137 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
138 Bilinmeyen Ansiklopedisi Cilt 1
139 TÜRKOĞLU Sabahattin, "Ayasofya'nın Öyküsü" Yazıcı Yayınevi, İzmir 2002
140 Bilinmeyen Ansiklopedisi Cilt 1
141 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
142 TECİMER Ömer, "yeşil adam" YEŞİL ÜZERİNE DEĞİŞİK MİTOLOJİK,EZOTERİK YAKLAŞIMLAR www.katranvetuy.com

WednesdaySeptember17th,2008
143 KOÇGÜNDÜZ Me'sut, "İstanbul'da Bizans devrine Ait Anıt ve Yapılar" Sucuoğlu Matbası, İstanbul 1951
144 HOPE Murry, "Atlantis" Türçesi: Sibel Özbudun, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994
145 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul 1993
146 TÜRKOĞLU Sabahattin, "Ayasofya'nın Öyküsü" Yazıcı Yayınevi, İzmir 2002
147 KAYA Mehmet Ali, "Anadolu'daki Galatlar ve Galatya Tarihi" İlya İzmir Yayınevi, İzmir Birinci Baskı 2005
148 http://www.gizemci.com/mitloji/Druid.htm
149 DİVİTÇİOĞLU Sencer, "Kök Türkler, Kut, Küç ve Ülüg" Ada Yayınları, İstanbul 1987
150 DİVİTÇİOĞLU Sencer, "Kök Türkler, Kut, Küç ve Ülüg" Ada Yayınları, İstanbul 1987
151 BAIGENT Mıchael, LEIGH Rıchard, LINCOLN Henry, "Kutsal Kan Kutsal Kase" Türkçesi: Mehmet Toptaş, Emre Yayınları, İstanbul, 1996
152 ALTINDAL Aytunç, "Türkiye ve Ortodokslar" Yeni Asya Yayınları, Ankara 2002
153 AKYÜREK Engin, "Bizans'ta sanat ve Ritüel" Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1996
154 BAIGENT Mıchael, LEIGH Rıchard, LINCOLN Henry, "Kutsal Kan Kutsal Kase" Türkçesi: Mehmet Toptaş, Emre Yayınları, İstanbul 1996
155 BAIGENT Mıchael, LEIGH Rıchard, LINCOLN Henry, "Kutsal Kan Kutsal Kase" Türkçesi: Mehmet Toptaş, Emre Yayınları, İstanbul 1996
156 KAYA Önder, 1453 İstanbul Kültür ve Sanat Dergisi, İstanbuldan Batıya Taşınan Eserler, sayı:5
157 Michael S. Schneider, Constructing Universe 2010, Batiniler. Türkçesi: www.batiniler.com Kutsal Geometri Monad-2- Nisan 13th, 2010
158 AĞCABAY Murat irfan, "Dostoloji Dergisi" Tanrıya çıkan üç merdiven, sayı:1 yıl: 1998
159 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991
160 SCHİMMEL Annemarie, "Tanrı'nın Yeryüzündeki İşaretleri" Türkçesi: Ekrem Demirli, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2004
161 AĞCABAY Murat İrfan "Galata Gazetesi" Havai Fişek Kültürümüz, Sayı 3,2010
162 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991
163 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991
164 CANDAN Ergun, "Türkler'in Kültür Kökenleri" Sınır Ötesi

Yayınları, İstanbul 6. Baskı 2006

165 GUENON Rene, "Yatay ve Dikey Boyutların Sembolizmi" Türkçesi: Fevzi Topaçoğlu, İnsan Yayınları, İstanbul 2001

166 GUENON Rene, "Yatay ve Dikey Boyutların Sembolizmi" Türkçesi: Fevzi Topaçoğlu, İnsan Yayınları, İstanbul 2001

167 DİVİTÇİOĞLU Sencer, " Kök Türkler, Kut, Küç ve Ülüg" Ada Yayınları, İstanbul 1987

168 CANDAN Ergun, "Türkler'in Kültür Kökenleri" SınırÖtesi Yayınları, 6.Baskı, İstanbul2006

169 DİVİTÇİOĞLU Sencer, " Kök Türkler, Kut, Küç ve Ülüg" Ada Yayınları, İstanbul 1987

170 ELİADE Mırcea, "Kutsal ve Din Dışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara 1991

171 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993

172 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993

173 ANTMEN Aykut Osman, Spectra Dergisi

174 ANTMEN Aykut Osman, Spectra Dergisi

175 ÜNAL Tahsin, Ruh ve Madde Dergisi, Fatih'in Rüyası

176 ANTMEN Aykut Osman, Spectra Dergisi

177 AĞCABAY Murat İrfan, İstanbul Gazetesi

178 GÜRASLAN Namık Talat, Bilinmeyen Ansiklopedisi, İstanbul Kehanet Heykelleri

179 GÜRASLAN Namık Talat, Bilinmeyen Ansiklopedisi, İstanbul Kehanet Heykelleri

180 ECO Umberto, "Foucault Sarkacı" Türkçesi: Şadan Karadeniz, Can Yayınları 2. Baskı 1993

181 GÜRASLAN Namık Talat, Bilinmeyen Ansiklopedisi, İstanbul Kehanet Heykelleri

182 DABAĞYAN Levon Penos, "Fatih ve Fetih Olayı" Gürkay Matbacılık, İstanbul 1976

183 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993

184 CEMAL Zeki, ÇELEBİOĞLU Baki, "Tarihten Yapraklar" Ekonomi Matbası, İstanbul 1955

185 GÜRASLAN Namık Talat, Bilinmeyen Ansiklopedisi, İstanbul Kehanet Heykelleri

186 BAYLADI Derman,"İstanbul'un Yüreğinde Tarihe Yolculuk" Say Yayınları, İstanbul 1997

187 GÜRASLAN Namık Talat, Bilinmeyen Ansiklopedisi, İstanbul Kehanet Heykelleri

188 TÜRKOĞLU Sabahattin, "Ayasofya'nın Öyküsü" Yazıcı Yayınevi,

İzmir 2002
189 AĞCABAY Murat İrfan, İstanbul Gazetesi
190 AĞCABAY Murat irfan, Ultra Magazin Dergisi, Tanrıların Seçtiği Kent İstanbul, Şubat 1994, sayı:20
191 Hayat Tarih Mecmuası Sayı:4 Mayıs 1968
192 Hayat Tarih Mecmuası Sayı:7 Ağustos 1968
193 AĞCABAY Murat irfan, Ultra Magazin Dergisi, Tanrıların Seçtiği Kent İstanbul, Şubat 1994, sayı:20
194 KAYA Önder, 1453 İstanbul Kültür ve Sanat Dergisi, İstanbul'dan Batıya Taşınan Eserler, sayı:5 2009
195 FEILER Bruce, "Tanrı'nın Doğduğu Yer" Türkçesi: Barış satılmış, Pegasusu Yayınevi, İstanbul 2006
196 GYLLIUS Petrus, "İstanbul'un Tarihi Eserleri" Türkçesi: Erendiz Özbayoğlu, Eren Yayıncılık, İstanbul 1997
197 CANDAN Ergun, "Türkler'in Kültür Kökenleri" Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul 6. Baskı 2006
198 AĞCABAY Murat irfan, Ultra Magazin Dergisi, Tanrıların Seçtiği Kent İstanbul, Şubat 1994, sayı:20
199 Bilinmeyen Ansiklopedisi 1. Cilt
200 Bilinmeyen Ansiklopedisi 1. Cilt
201 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
202 KAÇAN Lütfi, "Kitab-ı Mukaddes ve İslam Geleneğinde Ahid Sandığı" Ataç Yayınları, İstanbul 2004
203 KAÇAN Lütfi, "Kitab-ı Mukaddes ve İslam Geleneğinde Ahid Sandığı" Ataç Yayınları, İstanbul 2004
204 ÖZBAY Ercüment Melih, "İstanbul Palavrası" Çapa Yayın Dağıtım, İstanbul 1988
205 AĞCABAY Murat İrfan, Galata Gazetesi, Buzağı Geçidine Üçüncü Köprü, sayı 6, 2010
206 GÜRSEL Nedim, Atlas Dergisi Özel Sayısı, Efsane İstanbul, 1996
207 GÜRSEL Nedim, Atlas Dergisi Özel Sayısı, Efsane İstanbul, 1996
208 ÖZBAY Ercüment Melih, "İstanbul Palavrası" Çapa Yayın Dağıtım, İstanbul 1988
209 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
210 BOBAROĞLU Metin, "Batıni Gelenek" Ayna Yayınevi, İstanbul 2002
211 ÖZBAY Ercüment Melih, "İstanbul Plavrası" Çapa Yayın Dağıtım, İstanbul 1988
212 TEKİN Oğuz, "Eskiçağ'da İstanbul" Eskiçağ Bilimleri Enstütüsü Yayınları, İstanbul 1996
213 ÖZBAY Ercüment Melih, "İstanbul Palavrası" Çapa Yayın Dağıtım, İstanbul 1988
214 AĞCABAY Murat İrfan, Galata Gazetesi, Buzağı Geçidine

Üçüncü Köprü, sayı 6, 2010

215 ARMSTRONG Karen, "Tanrı'nın Tarihi, İbrahimden Günümüze 4000 Yıllık Tanrı Arayışı" Türkçesi: Oktay Özel, Hamide Koyukan, Kudret Emiroğlu, Ayraç Yayınevi, Ankara 1998

216 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993

217 BAYLADI Derman,"İstanbul'un Yüreğinde Tarihe Yolculuk" Say Yayınları, İstanbul 1997

218 ÖZBAY Ercüment Melih, "İstanbul Palavrası" Çapa Yayın Dağıtım, İstanbul 1988

219 ELİADE Mircea "Ebedi Dönüş Mitosu" Türkçesi:Ümit Altuğ, İmge Kitapevi, İstanbul, 1994

220 KAISEER Rudolf, "Tanrı Taşta Uyur" Türkçesi. Ersin Kayaoğlu, Dharma Yayınları, İstanbul 1995

221 CEMAL Zeki, ÇELEBİOĞLU Baki, "Tarihten Yapraklar" Ekonomi Matbası, İstanbul 1955

222 KAISEER Rudolf, "Tanrı Taşta Uyur" Türkçesi. Ersin Kayaoğlu, Dharma Yayınları, İstanbul 1995

223 ELİADE Mircea "Ebedi Dönüş Mitosu" Türkçesi:Ümit Altuğ, İmge Kitapevi, İstanbul, 1994

224 ELİADE Mircea "Kutsal ve Dindışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, İstanbul, 1991

225 ELİADE Mircea "Kutsal ve Dindışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, İstanbul, 1991

226 AĞCABAY Murat İrfan, Arkeometri ders notları Eşyanın Evrimi Dersi Yük.Lis.Programı öğrencilerine Çukurova Üniversitesi

227 ELİADE Mircea "Kutsal ve Dindışı" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, İstanbul, 1991

228 SÜMER Faruk, "Oğuzlar (Türkmenler)" İstanbul 1980

229 BOBAROĞLU Metin, "Batıni Gelenek" Ayna Yayınevi, İstanbul 2002

230 MEYDAN Sinan, "Atatürk ve Kayıp Kıta Mu" Turuva Yayınları, İstanbul 3. baskı 2005

231 SÖZEN Metin, "Anadolu Kentleri" Doku Yayınevi, İstanbul 1971

232 YALMAN Ali Rıza Yalkın, "Cenupta Türkmen Oymakları I." Hazırlayan: Sabahat Emir, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 197

233 SÜMER Faruk, "Oğuzlar (Türkmenler)" İstanbul 1980

234 KRICKEBERG Walter, "İnka ve Maya Efsaneleri" Türkçasi: Okyanus Yayınları

235 ERHAT Azra Erhat, "Mitoloji Sözlüğü" Remzi Kitapevi, İstanbul,1997

236 TECİMER Ömer, "Gül Haç" Plan B, İstanbul 2.baskı 2004

237 LUNDY Miranda, "Kutsal Geometri" Türkçesi: Nasip Ak-asya, ne Kitaplar, İstanbul 2003

238 HEATH Robin, "Stonehenge, taştan Dairelerin Gizemi" Türkçesi:

Emre Yıldız, NeKitaplar, İstanbul, 2003
239 Michael S. Schneider, Constructing Universe © 2010, Batiniler. Kutsal Geometri Monad-1-
240 ERSOYNecmettin, "Görünenden Görünmeyene" Zafer ve Sena Ofset matbası, İstanbul1990
241 SAYMAN Perihan, "Astronomi" Atlas Yayınevi, İstanbul 1963
242 ÇETİNKAYA Erdem, "Kabe'nin Sırrı" Sınır Ötesi Yayınları, 4.Baskı, İstanbul 2009
243 www.Remil.Net
244 ELİADE Mircea, "İmgeler ve Simgeler" Türkçesi: Mehmet Ali Kılıçbay, Gece Yayınları, Ankara, 1992
245 Fiz. Müh. Kenan KESKİN Hayrettin Zor; Çok Yönleri İle Rüya.Discovery Channel; Discovery Magazine
246 Alfred Watkins'in bulduğu Ley hattı:
http://en.wikipedia.org/wiki/Alfred_Watkins_ley Alfred Watkins Ley Lines: Early British Trackways, Moats, Mounds, Camps and Sites
247 http://www.leyhunter.org/leyhunter.com/begin/index.htm
Wikipedia LEY LINES
http://en.wikipedia.org/wiki/Ley_lines
http://en.wikipedia.org/wiki/Stonehenge
http://en.wikipedia.org/wiki/The_Old_Straight_Track
http://en.wikipedia.org/wiki/Ancient_trackway
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_ley_lines
http://205.209.69.90/grid
http://www.vortexmaps.com/hagens-grid-google.php
http://witcombe.sbc.edu/earthmysteries/EMLeyLines.html
http://www.vortexmaps.com/piri-reis.php
The Old Straight Track (1925) | Alfred Watkins
Ley Lines: Early British Trackways, Moats, Mounds, Camps and Sites
Danny Sullivans – Ley Lines: A Comprehensive Guide to Alignments for an excellent listing of European Leys.
The New Age, An Anthology of Essential Writings adlı kitaptan çeviren: Sema Özçallı
http://www.bibliotecapleyades.net/ciencia/antigravityworldgrid/ciencia_antigravityworldgrid06.htm
http://www.bbc.co.uk/dna/h2g2/A954498
http://en.wikipedia.org/wiki/Nazca_Lines
http://tr.wikipedia.org/wiki/Nazca_%C3%A7izgileri
http://egipto.com/obeliscos/obeliskindex.html
http://www.youtube.com/watch?v=PHdNGBPWUJw
248 The New Age, An Anthology of Essential Writings Çeviren: Sema Özçallı
249 Kamino - Bir Ruh yolculuğu - Shirley Maclaine- Dharma yayınları - Aralık 2000 1. Basım- türkcesi Levent Akçatepe
250 MALCHİZEDEK Drunvalo, "Yaşam Çiçeğinin Unutulmuş Sırrı

I." Türkçesi: Sibel Malkoç, Gülgün Selçuk, Ovvo Yayınları, İstanbul 2004

251 Agarta, Bilim Araştırma Merkezi Yayınları

252 KOLOSİMO Peter, "Zamansız Dünya" Türkçesi: Nihal Önol, Altın Kitaplar, İstanbul,1974

253 AĞCABAY Murat İrfan, Ultra Magazin Bilim Dergisi 23 sayı mayıs 1994

254 KOLOSİMO Peter, "Zamansız Dünya" Türkçesi: Nihal Önol, Altın Kitaplar, İstanbul,1974

255 KOLOSİMO Peter, "Zamansız Dünya" Türkçesi: Nihal Önol, Altın Kitaplar, İstanbul,1974

256 DANİKEN Erich von, "Yüce Tanrının izinde" Türkçesi: Esat Nermi Erendor, Cep Kitapları, İstanbul, 1995

257 BARLİTZ Charles, "Kıyamet Günü" Türkçesi: Füsun Doruker, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul,1981

258 BARLİTZ Charles, "Kıyamet Günü" Türkçesi: Füsun Doruker, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul,1981

259 SARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Gizemleri" Bilim Araştıma Merkezi Yayınevi, İstanbul, 1982

260 SARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Gizemleri" Bilim Araştıma Merkezi Yayınevi, İstanbul, 1982

261 DANİKEN Erich von, "Yüce Tanrının izinde" Türkçesi: Esat Nermi Erendor, Cep Kitapları, İstanbul, 1995

262 SARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Gizemleri" Bilim Araştıma Merkezi Yayınevi, İstanbul, 1982

263 DANİKEN Erich von, "Yüce Tanrının izinde" Türkçesi: Esat Nermi Erendor, Cep Kitapları, İstanbul, 1995

264 DANİKEN Erich von, "Yüce Tanrının izinde" Türkçesi: Esat Nermi Erendor, Cep Kitapları, İstanbul, 1995

265 SARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Gizemleri" Bilim Araştıma Merkezi Yayınevi, İstanbul, 1982

266 SARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Gizemleri" Bilim Araştıma Merkezi Yayınevi, İstanbul, 1982

267 SARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Gizemleri" Bilim Araştıma Merkezi Yayınevi, İstanbul, 1982

268 ÖGEL Bahaddin, "Türk Mitolojisi" Devlet Kitapları, İstanbul, 1971

269 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993

270 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993

271 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993

272 KALKAN Ersin, "Yeraltındaki İstanbul" Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul 2010
273 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
274 AĞCABAYMurat İrfan, Ultra Magazin Dergisi Şubat 1994
275 SCOGNAMILLO Gıovannı, "İstanbul Gizemleri" Altın Kitaplar, İstanbul 1993
276 SARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Gizemleri" AĞCABAY Murat İrfan, Ultra Magazin Dergisi Şubat 1994 Aralık 1993
277 KALKAN Ersin, "Yeraltındaki İstanbul" Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul 2010
278 KALKAN Ersin, "Yeraltındaki İstanbul" Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul 2010
279 BAYLADI Derman,"İstanbul'un Yüreğinde Tarihe Yolculuk" Say Yayınları, İstanbul 1997
280 SARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Ufo Raporu" Bilim Araştırma merkezi Yayınları, İstanbul, 1985
281 ARIKAYA Haluk Egemen, "Türkiye Ufo Raporu" Bilim Araştırma merkezi Yayınları, İstanbul, 1985
282 YERASİMOS Stefanos, "Türk Metinlerinde Konstantiniye ve Ayasofya Efsaneleri" Türkçesi: Şirin Tekeli, İletişim Yayınları, İstanbul 2.Baskı 1993
283 ELGİN Ümit, "Geçmişten Geleceğe Kızkulesi" Hamoğlu Holding, İstanbul, 2000
284 AĞCABAY Murat İrfan, KIZKULESİ Boğazın sessiz bekçilerinden biri 01/12/1993 ULTRA Magazin SAYI:18
285 GENON Rene "Yatay ve Dikey Güçlerin Sembolizmi" Türkçesi: Fevzi Topaçoğlu, İnsan Yayınları, İstanbul, 2001
286 FEİLER Bruce, "Tanrı'nın Doğduğu Yer" Türkçesi: Barış Satılmış Pegasus Yayınları, İstanbul 2006
287 AĞCABAY Murat İrfan "Beyin artık aynı bir bitki gibi ışıkla beslenecek "OT" GİBİ YAŞAMAK" 01/11-12-01/1999 DOSTOLOGY Dergisi sayı:3
288 YILDIRIM Prof. Dr. Suat "Tevrat, İncil, Kur'an ve İlim"

YAYINLANAN KİTAPLARIMIZ

ANTİK MISIR SIRLARI Ergun CANDAN	30.00 TL
ARİF İÇİN DİN YOKTUR Kevser YEŞİLTAŞ	20.00 TL
AŞKA VARDIKTAN SONRA KANADI KİM ARAR? Kevser YEŞİLTAŞ	17.00 TL
ATALARIMIZIN GÖK TANRI DİNİ Ergun CANDAN	16.00 TL
ATLANTİS BİLGELİĞİ Murry HOPE	20.00 TL
AY'I KİMLER YAPTI Christopher KNIGHT, Alan BUTLER	20.00 TL
BÂTINİ MEVLÂNA Kevser YEŞİLTAŞ - Nilüfer DİNÇ	17.00 TL
BEBEĞİMDİ MELEĞİM OLDU Gül YALÇINKAYA	14.50 TL
BUDİZM'İN GİZLİ ÖĞRETİSİ Jo Durden SMITH	23.50 TL
ÇİN BİLGELİĞİ Tai Chi Chuan Harun M. SOYDAN	16.00 TL
DİN ve BEYİN Prof. Dr. Gazi ÖZDEMİR	35.00 TL
EFSUNLU KEMAL Nehir ROGGENDORF	30.00 TL
EN-EL HAK GİZLİ ÖĞRETİSİ Kevser YEŞİLTAŞ	25.00 TL
EZOTERİZME GİRİŞ Ergun CANDAN	29.00 TL

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ALTIN ÇAĞ SAKLI İZLERİ
Ezgi DURAN 21.00 TL

GİZLİ SIRLAR ÖĞRETİSİ
Ergun CANDAN 19.50 TL

GİZLİ YÖNLERİYLE ATATÜRK
Ergun CANDAN 21.00 TL

GÖBEKLİTEPE
Levent Sepici 17.00 TL

Hz. HIZIR KİMDİR?
Nilüfer DİNÇ 14.00 TL

HİTLER'İN YÜKSELİŞİNİN ARDINDAKİ SIR VE NAZİ UFOLARI
Emre ÖZYUMURTACILAR 29.50 TL

IŞIĞIN VE KARANLIĞIN OĞULLARI
Yavuz KESKİN 15.00 TL

IŞIK ERİ HACI BEKTAŞ VELİ
Kevser YEŞİLTAŞ 20.00 TL

İSA PEYGAMBER'İN GİZLİ ÖĞRETİSİ
Ergun CANDAN 25.00 TL

İSTANBUL'UN KADİM SIRLARI
Murat İrfan AĞCABAY 27.50 TL

KABE'NİN SIRRI
Erdem ÇETİNKAYA 18.00 TL

KADERİMİZE YÖN VEREN EVREN YASALARI
Sezaver SEÇKİ 19.00 TL

KADERİN ŞİFRESİ
Celalettin İPEKBAYRAK 20.00 TL

KADİM BİLGELİK, EZOTERİK ŞİFA
Kerimali Doğacı 19.00 TL

KADİM CADILIK ÖĞRETİSİ
Erhan ALTUNAY 15.00 TL

KAHİN VANGA
Renan SEÇKİN 17.00 TL

KORUYUCU MELEĞİNİZ SİZİ BEKLİYOR
Aksu BÜYÜKATLI 17.50 TL

KIYAMET ALAMETLERİ
Ergun CANDAN 23.50 TL

KUANTUM GİZLİ ÖĞRETİSİ
Kevser YEŞİLTAŞ 19.00 TL

KUR'AN-I KERİM'DEKİ GİZLİ AYETLER
Mesut YILMAZ 20.00 TL

KUR'AN-I KERİM'İN GİZLİ ÖĞRETİSİ
Ergun CANDAN 32.00 TL

KUTSAL MAKİNE BEYİN
Dr. Güçlü ILDIZ 19.00 TL

MAYA KEHANETLERİ
A. GİLBERT, M. COTTERELL 25.00 TL

MEVLÂNA'NIN GİZLİ ÖĞRETİSİ
John BALDOCK 23.50 TL

MİSTİK BİLİM
Neslihan ALANTAR 28.50 TL

NUH'UN GEMİLERİ
Ergun CANDAN 17.50 TL

ÖLÜMDEN SONRA NELER OLUYOR?
Ergun CANDAN 19.00 TL

PAPALIĞIN SONU
Harun KOLÇAK 18.00 TL

RUHSAL GÜÇLERİ GELİŞTİRME TEKNİKLERİ Ergun CANDAN	19.00 TL
PARANORMAL FENOMEN Renan SEÇKİN	22.00 TL
SESLERİN GİZLİ GÜCÜ Jonathan GOLDMAN	20.00 TL
SON ÜÇ PEYGAMBER Ergun CANDAN	23.50 TL
SUFİ BİLGELİĞİ - GÜLİSTAN Şirazlı SADİ	18.00 TL
SÜRÜDEN AYRILANI KURT KAPMAZ Ekin DUMAN	18.00 TL
TANRI İNSANDA UYUR İNSANDA UYANIR Emel KESKİNKILIÇ	22.00 TL
TAO'NUN GİZLİ ÖĞRETİSİ Pamela BALL	23.50 TL
TEVRAT'IN ŞİFRESİ VE GİZLİ KEHANETLERİ Joseph NOAH	16.00 TL
TÜRKLER'İN KÜLTÜR KÖKENLERİ Ergun CANDAN	32.00 TL
UFO GERÇEKLERİ & YALANLARI Farah YURDÖZÜ	14.00 TL
YAŞANMIŞ ESRARENGİZ OLAYLAR Ergun CANDAN	20.00 TL
YILDIZLARDAN GELEN TANRILAR Selman GERÇEKSEVER	14.00 TL

SINIR ÖTESİ'NDE ÇOK SATANLAR

KUR'AN-I KERİMİN GİZLİ ÖĞRETİSİ

ERGUN CANDAN, Sy: 592

Türkiye'de ilk kez!... Kur'an-ı Kerim'in sembolik bilgileri, Bâtıni İslam Tasavvufu'nun ışığında sizlerle buluşuyor. Kitabın en dikkat çekici özelliğinden biri de, günümüzde hadis kaynaklarına dayandırılan İslamiyet ile ilgili birçok bilginin, gerçeklere uymadığının belgelerle anlatılmış olmasıdır. Bazı Yahudi din adamlarının o devirde Müslümanlığa geçmiş gibi görünerek, yalan hadisleri nasıl günümüze kadar getirmiş olduklarını da tüm ayrıntılarıyla bu kitapta bulacaksınız.

SINIR ÖTESİ

Hallac-ı Mansur En-el Hak Gizli Öğretisi

Kevser YEŞİLTAŞ Sy: 352

Hallac-ı Mansur'un bu sırrı açıklaması aslında o devrin halkı için değil, ahir zamanı yaşayan bu devrin halkı içindir. Hallac-ı Mansur o dönemde bu sırrı bu şekilde açıklamamış olsaydı, o devirden bu devire kadar bu sır üzerinde bu kadar büyük araştırmalar yapılamayacaktı. O nedenle Hallac-ı Mansur'a bu sırrı o devirde açıkladığı için çok şeyler borçluyuz... Şu anda biz hâlâ tek bir cümleye sıkıştırılmış olan bu sırrın mahiyetine ulaşmaya, derinliklerine inmeye çalışıyoruz.

SINIR ÖTESİ

SON ÜÇ PEYGAMBER

Ergun CANDAN, Sy: 344

2000 yıldır saklanan "Sırlar Bilgisi" 2000 yıl sonra açılıyor... Şimdiye kadar hiç bir yerde yayınlanmamış çok özel bilgilerin ele alındığı bu kitap; "Dinler Tarihi" nin gizli kalmış önemli bir bölümüne ışık tutacak nitelikte hazırlanmıştır. Son üç dinin bilinmeyen gizli tarihi içinde yolculuk yaparken, o yılları yeniden yaşayacaksınız...

SINIR ÖTESİ

ARİF İÇİN DİN YOKTUR

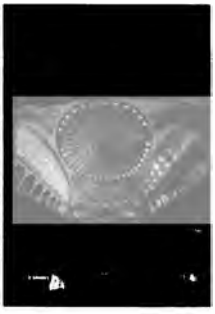
Kevser YEŞİLTAŞ Sy: 280

Anadolu batıni öğretisinin en önemli isimlerinden Muhyiddin İbn-i Arabi'nin "Arif İçin Din Yoktur" sözünün ardında derin bâtıni sırlar saklıdır. Bu sözün içinde hem dinlerle ilgili hem de geleceğe ait çok önemli bilgiler vardır. Bu sözün derinliklerine inildikçe, dinlerin aslında ne olduğu da şimdikinden çok daha farklı bir şekilde algılanabilecektir.

SINIR ÖTESİ

SINIR ÖTESİ

İSTANBUL'UN KADİM SIRLARI

Murat İrfan AĞCABAY Sy:432

Üç büyük dinin kutsal emanetleri neden İstanbul'da buluştu? Bir çağın sona erişinin ve yeni bir başlangıcın sembolü Ayasofya, sırrın anahtarını mı saklıyor? Kutsal Ahid sandığı İstanbul'da mı? Kadim sembolizmdeki anahtar işaretler günümüze nasıl bir mesaj iletiyor? İşaret koyucu Kelt kişişleri İstanbul'da ne arıyordu? Gerçeklerin su üstüne çıkacağı ve gökyüzü ile yeryüzünün el ele vereceği kıyamet kapısı İstanbul'da mı açılacak? İstanbul'un altında başka bir İstanbul mu var?
Bu ve buna benzer yüzlerce sorunun yanıtını bu kitapta bulacaksınız.

SINIR ÖTESİ

DİN ve BEYİN

Prof. Dr. Gazi ÖZDEMİR, Sy: 547

Prof. Dr. Gazi Özdemir, bu kitabında aslında her şeyin bir ve tek olduğuna ilişkin evrensel prensibin insanda ve doğada nasıl işlemekte olduğunu ortaya koyuyor. Kitapta göreceksiniz ki beynin ve sinir sisteminin çalışma prensipleri ile insanlığın tabi olduğu yaşam prensipleri birebir aynı kurallara göre işlemektedir.

SINIR ÖTESİ

AŞKA VARDIKTAN SONRA KANADI KİM ARAR

Kevser YEŞİLTAŞ Sy: 200

Yunus Emre Bâtını Öğretisi' ne göre: "Kanat Arşa götürür ancak ötesine geçmek için kanat yüktür, terk edilir. Ondan sonrasına kanatsız devam edilir."
Bilindiği gibi 13. ve 14. yüzyıllar Anadolu'da Sufi çalışmalarının zirve yaptığı bir döneme denk gelir. Yunus Emre de bu dönemler arasında yaşamış çok büyük bir mürşittir.

SINIR ÖTESİ

EZOTERİZME GİRİŞ

Ergun CANDAN, Sy: 400

Ezoterizmin içindeki bilgileri öğrenmek ve bu bilgiler ışığında dinsel metinleri okumak, dinlerin içindeki gerçek mesajları yakalayabilmemizde bize çok büyük kolaylık sağlayacaktır. Dinlerin dili semboliktir ve bu semboller ezoterik içeriklidir. İnanmış olduğumuz dinin bizlere aktarmış olduğu ilahi mesajları daha kapsamlı öğrenmek isteyen herkes ezoterizme müracaat etmek zorundadır.

RUHSAL GÜÇLERİ GELİŞTİRME TEKNİKLERİ

Ergun CANDAN, Sy: 208

İç potansiyel gücünüzü ortaya çıkartabilir, yaşam içinde büyük bir güce sahip olabilir ve yaşamınızı isteğinize bağlı olarak yönlendirebilirsiniz. Duyular Dışı Algılamalarınızı pratik uygulanabilir metotlarla siz de geliştirebilirsiniz. Telepati, Durugörü, Astral Seyahat, Telekinezi, Psikokinezi vs...

SINIR ÖTESİ

GİZLİ SIRLAR ÖĞRETİSİ

Ergun CANDAN, Sy: 264

Ezoterik Batını Öğretiler ile ilgili temel kavramların ele alındığı bu çalışma Ergun Candan'ın ilk kitabıdır. Bir zamanlar gizli mabetlerin derinliklerinde saklanan sırlar nelerdi? Bu sırların kaynağı ? Neydi? Ve bu sırlar nereden gelmişti? Bu sırlar sembollere büründürülerek günümüze nasıl ulaştırılmıştır?

SINIR ÖTESİ

ANTİK MISIR SIRLARI

Ergun CANDAN, Sy: 496

Bir zamanlar "Ezoterik Kültür"ün en önde gelen kalelerinden biri olan Antik Mısır, Dünya coğrafyasında yer almış en gizemli toplumlardan biridir. Mısır, kadim çağlarda çok sayıda kişiyi eğiten ve yetiştiren bir okuldu... Kitabın sayfalarını açtığınızda, Mısır'da gerçekleştirilen "Gizli Öğreti"ye, mabetlerin içine girerek, bizzat kendiniz şahit olacaksınız...

SINIR ÖTESİ

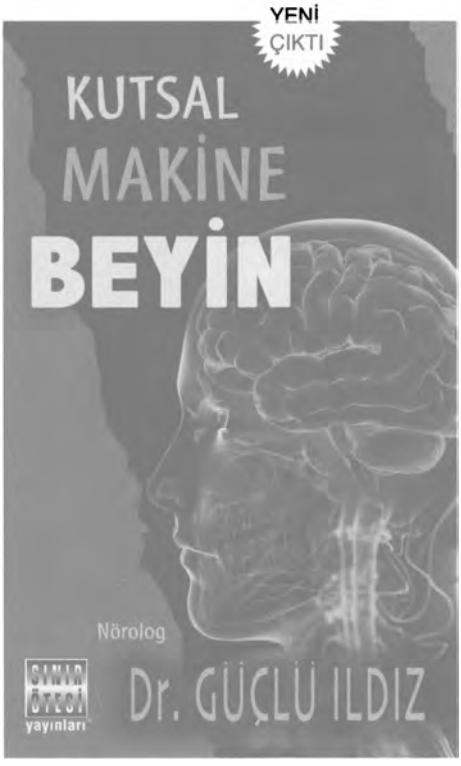
Hz. HIZIR KİMDİR

Nilüfer DİNÇ, Sy: 184

Hızır değil, Hızırlar vardır...
Bu varlıklar ilahi yardımın fiziki elleri gibidir. Ve her yerdedir... Peki onların yardımına nasıl ulaşabiliriz? Hızır aksakallı bir dede görünümünde gelmeyebilir... Hiç tanımadığınız bir kişi olarak, hatta bazen tanıdığınız bir kişi olarak da yanınıza uğrayabilir... Onları tanıyamazsınız. Hatta bazen bazı olayları ve bazı kişileri vesile ederek de onlar yardım ellerini size ulaştırabilirler...

SINIR ÖTESİ

Farkında olarak ya da çoğunlukla olmayarak çocukluktan itibaren beş duyu ile çevreden edinilen tüm bilgiler beyin veri tabanına kaydedilir.

Kayıtlama esnasında veri tabanı bilgilerine duygular da eşgüdümlü olarak eklenir. Kendi hâline bırakılan beyin, otomasyon hâlinde kıyaslayarak çalışır.

Yaşadığımız öfke, kıskançlık, inatçılık, heyecan gibi duygusallıklarımızın tümü kontrolümüz dışında kendiliğinden oluşmaktadır. Pişmanlıkları-mız, keşkeler, bir şans da-ha dilekleri ve diğerleri...

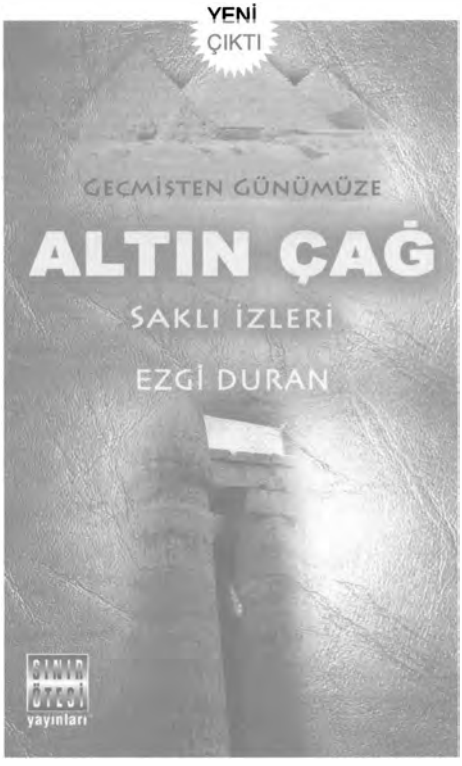
Tüm sorunların kaynağı, gerçekte var olmayan ve ölünce bedenle birlikte yok olacak olan ego-benliktir. Klasik psikoloji ve psikiyatri işte bu ego üzerine odaklıdır. Bu nedenle işin içinden çıkamaz, geçiştirirler. Çözüm başka bir yerdedir.

Benlik-ego, özden gelen yayına dirençtir/perdedir. Perdeden öze ne kadar az negatif enerji geri dönüşü sağlanırsa, direnç de o kadar az olacak ve hâliyle huzurlu ve sağlıklı kalınacaktır. Uyumlanarak değişim göstermeyen birimlerde özden gelen yayına direnç oluşur. Bunun sonu, hayal kırıklığından hastalığa kadar uzanan bir yelpaze içindeki çeşitli sorunlardır.

İşte bu nedenle tasavvuf ehli *"kaldır kendini"* yani *"perde yoğunluğunu saflaştır - benliğini arındır"* demiştir. Tasavvuf uygulamalarının esası bunun içindir.

İçimizdeki kutsallığı beynimiz ancak bu şekilde yansıtabilir... Aksi takdirde beynimiz içimizin ışığını dışarıya yönlendiremez...

Kendimizi tanımak için perdelerimizi ve beynimizi tanımak şarttır. Bunları yaptıktan sonra kendimizi bilmek ve kutsallığımızı hissetmemiz mümkün olabilecektir...

Gelecekte bizi neler bekliyor?.. Nasıl bir sürece doğru gidiyoruz?.. Şu anda karanlık bir ortamın içinde olduğumuzu gözlemliyoruz. Bu doğru. Ama o karanlığın içinde parıldayan milyonlarca ışığı da görmediğimizi söyleyemeyiz.

Karanlığın içinde aydınlığa doğru yürüyen milyonlarca parıldayan ruhların kalpleri hep o özlemle çarpıyor. Bir zamanlar yeryüzünde hakim olan aydınlığa yeniden kavuşmanın özlemiyle...

İşte bu özlemin, bu değişimin adıdır ALTIN ÇAĞ.

Bir zamanlar Hz. İsa boşuna söylememiştir *"başlangıç neredeyse son da orada olacaktır"* diye..

Ezoterizmin içinde saklı bulunan bilgilere göre bir zamanlar yeryüzünde adına Altın Çağ denilen büyük bir mükemmelliyet devri yaşanmıştı. Benzer bilgilere kutsal metinlerde de rastlıyoruz. Kur'an-ı Kerim'de tufan öncesi uygarlıkların bizlerden daha ileri düzeyde olduğu birçok ayette vurgulanmış ve belli bir süre sonra da insanlığın tekrar o mükemmelliyete kavuşacağı üstü örtülü bir şekilde dile getirilmiştir.

Kitaplarımıza web sitemizden ulaşabilirsiniz.

50 TL üzerindeki satışlarda

Kargo Bedava

www.sinirotesi.com

YAKINDA ÇIKACAK KİTAPLARIMIZ

Hz.
MUHAMMED'İN VAHYİ ALIŞI

Ergun CANDAN

Ferîdüddîn-i Attâr
KUŞLARIN DİLİ

Kevser YEŞİLTAŞ

MS. I
BURADAYDILAR

Emre ÖZYUMURTACILAR

İstanbul'un kadim sırları

İstanbul'un Kadim Sırları, sizi başka bir İstanbul'la tanıştıracak... Uzun yıllar süren bir araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bu kitabı okuduktan sonra, İstanbul'u dolaşmayı bir deneyin.. Bakın nelerle karşılaşacaksınız...

Üç büyük dinin kutsal emanetleri neden İstanbul'da buluştu? Onlardaki bu kadim kutsiyeti fark edenler kimlerdi?
Bir çağın sona erişinin ve yeni bir başlangıcın sembolü Ayasofya, sırrın anahtarını mı saklıyor?
Kutsal Ahid sandığı İstanbul'da mı?
Kimler, ne zaman, niye Ayasofya'nın yerini işaretledi? Bu merkez kime ne anlatmak istiyor?
Kadim sembolizmdeki anahtar işaretler günümüze nasıl bir mesaj iletiyor?
İşaret koyucu Kelt keşişleri İstanbul'da ne arıyordu?
Dünya üzerinde birtakım ruhsal fenomenlerin yaşandığı noktalar var mı? Bunlar boyut kapıları mı?
İlâhi bir plânın parçası olarak kurulan İstanbul'un gerçek tarihini ne kadar biliyoruz?
Gerçeklerin su üstüne çıkacağı ve gökyüzü ile yeryüzünün el ele vereceği kıyamet kapısı İstanbul'da mı açılacak?
İnsanı öte dünyaya bağlayan enerji hatları gerçek mi? Kutsal geometri neyi ifşa ediyor?
İstanbul'un altında başka bir İstanbul mu var?

Bu ve buna benzer yüzlerce sorunun yanıtını bu kitapta bulacaksınız.
İstanbul'un Kadim Sırları binlerce yıl sonra gün ışığına çıkıyor...

ISBN 978-975-8312-61-0

27.50 TL